

Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego i systemu realizacji RPO WL 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania

Raport końcowy

Czerwiec 2019

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Zamawiający:

Urząd Marszałkowski
Województwa Lubelskiego
Artura Grottera 4
20-029 Lublin

Wykonawca:

Konsorcjum:

EVALU Sp. z o.o.

ul. Dzika 19/23 lok. 55
00-172 Warszawa
e-mail: evalu@evalu.pl

ECORYS Polska Sp. z o.o.

ul. Solec 38 lok. 105
00-394 Warszawa
e-mail: ecorys@ecorys.pl

Redakcja: Michał Marciniak - zastępca kierownika badania

Autorzy raportu: każdy z członków zespołu badawczego uczestniczył w pracach nad rozdziałami 2, 4 i 5, w ramach podziału problemowego przypisanego do poszczególnych Osi priorytetowych.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Michał Marciniak - Oś Priorytetowa 6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów, Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego, Podejście zintegrowane, Ocena skuteczności mechanizmów terytorialnych

Monika Sochaczewska – Rozdział 3, Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw

Marta Cichowicz-Major - Oś priorytetowa 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport

Adam Rybkowski - Oś Priorytetowa 6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

Paweł Hess - Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw

Iwona Kania - Oś Priorytetowa 9 Rynek pracy, Oś Priorytetowa 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian

Sebastian Pałka - Oś Priorytetowa 2 Cyfrowe Lubelskie

Paweł Penszko - Oś Priorytetowa 11 Włączenie społeczne, Oś Priorytetowa 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje

Małgorzata Zub - Oś Priorytetowa 13 Infrastruktura społeczna

Marta Mackiewicz - Oś Priorytetowa 1 Badania i innowacje

Janusz Kornecki - Oś Priorytetowa 1 Badania i innowacje

Ewa Dzielnicka - Oś Priorytetowa 9 Rynek pracy, Oś Priorytetowa 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian

Katarzyna Lipczyńska - Oś Priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku

Paulina Gawryś - Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna

Jerzy Radziwiłł - Oś Priorytetowa 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje

Wojciech Pieniążek - Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Aleksandra Kamińska, Agnieszka Śnieżek - Ocena skuteczności systemu zarządzania RPO WL 2014-2020, Ocena stopnia realizacji zasad horyzontalnych w ramach RPO WL 2014-2020

Sonia Buchholtz - Ocena wkładu interwencji regionalnego programu operacyjnego województwa lubelskiego w realizację celów Strategii EUROPA 2020 na poziomie osi priorytetowych

Pozostali członkowie zespołu badawczego: Cezary Przybył, Adam Grajek, Zosia Bieńkowska, Magdalena Głomska

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

RAPORT KOŃCOWY

SPIS TREŚCI

---

1. STRESZCZENIE RAPORTU	9
STRESZCZENIE RAPORTU W JĘZYKU ANGIELSKIM.....	23
WYKAZ SKRÓTÓW	37
2. WPROWADZENIE.....	41
3. OGÓLNY OPIS PRZEBIEGU EWALUACJI	44
4. OPIS ZASTOSOWANEJ METODYKI ORAZ ŹRÓDEŁ INFORMACJI WYKORZYSTANYCH W BADANIU NA TYM ETAPIE	46
5. OPIS WYNIKÓW BADANIA W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE OSIE PRIORYTETOWE I PRIORYTETY INWESTYCYJNE	53
5.1 WSTĘP	53
5.2 Oś Priorytetowa 1 Badania i innowacje	56
Realizacja Ram Wykonania w OP 1	56
Priorytet inwestycyjny nr 1a (Działanie 1.1)	60
Priorytet inwestycyjny nr 1b (Działanie 1.2, 1.3, 1.4, 1.5)	70
5.3 Oś Priorytetowa 2 Cyfrowe Lubelskie	79
Realizacja Ram Wykonania w OP 2	79
Priorytet inwestycyjny nr 2c (Działania 2.1, 2.2).....	84
5.4 Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw	97
Realizacja Ram Wykonania w OP 3	97
Priorytet inwestycyjny nr 3a (Działania 3.1, 3.2, 3.3, 3.4,3.5, 3.8)	101
Priorytet inwestycyjny nr 3b (Działania 3.6, 3.9)	112
Priorytet inwestycyjny nr 3c (Działania 3.7 i 3.10).....	119
5.5 Oś Priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku	130
Realizacja Ram Wykonania w OP 4	130
Priorytet inwestycyjny nr 4a (Działania 4.1, 4.2)	134
5.6 Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna	148
Realizacja Ram Wykonania w OP5	148
Priorytet inwestycyjny nr 4b (Działanie 5.1)	154
Priorytet inwestycyjny nr 4c (Działania 5.2, 5.3, 5.8).....	163
Priorytet inwestycyjny nr 4e (Działania 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.9)	175

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

5.7 Oś Priorytetowa 6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów	190
Realizacja Ram Wykonania w OP 6	190
Priorytet inwestycyjny nr 5b (Działanie 6.1)	198
Priorytet inwestycyjny nr 6a (Działanie 6.3)	204
Priorytet inwestycyjny nr 6b (Działanie 6.4)	214
5.8 Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego.....	225
Realizacja Ram Wykonania w OP 7	225
Priorytet inwestycyjny nr 6c (Działanie 7.1).....	230
Priorytet inwestycyjny nr 6d (Działanie 7.2, 7.3, 7.4)	238
5.9 Oś Priorytetowa 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport.....	245
Realizacja Ram Wykonania w OP 8	245
Priorytet inwestycyjny nr 7b (Działania 8.1, 8.2 i 8.4)	249
Priorytet inwestycyjny nr 7d (Działanie 8.3)	259
5.10 Oś Priorytetowa 9 Rynek pracy	269
Realizacja Ram Wykonania w OP 9	269
Priorytet inwestycyjny nr 8i (Działania 9.1, 9.2)	274
Priorytet inwestycyjny nr 8iii (Działania 9.3, 9.6).....	289
Priorytet inwestycyjny nr 8iv (Działania 9.4, 9.7).....	298
5.11 Oś Priorytetowa 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian	306
Realizacja Ram Wykonania w OP 10	306
Priorytet inwestycyjny nr 8v (Działania 10.1, 10.2, 10.4)	311
Priorytet inwestycyjny nr 8vi (Działania 10.3).....	322
5.12 Oś Priorytetowa 11 Włączenie społeczne	327
Realizacja Ram Wykonania w OP 11	327
Priorytet Inwestycyjny nr 9i (Działania 11.1 i 11.4)	333
Priorytet Inwestycyjny nr 9iv (Działania 11.2 i 11.5).....	341
Priorytet Inwestycyjny nr 9v (Działania 11.3 i 11.6).....	347
5.13 Oś Priorytetowa 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje	354
Realizacja Ram Wykonania w OP 12	354
Priorytet inwestycyjny 10i (Działanie 12.1, 12.2, 12.5, 12.6).....	359
Priorytet inwestycyjny 10iii (Działanie 12.3).....	374

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Priorytet inwestycyjny 10iv (Działanie 12.4)	384
5.14 Oś Priorytetowa 13 Infrastruktura społeczna	397
Realizacja Ram Wykonania OP13	397
___ Priorytet inwestycyjny 9a	406
___ Ocena postępów w realizacji PI 9a	406
___ Priorytet inwestycyjny 9b	414
___ Priorytet inwestycyjny 10a	419
6. OCENA SKUTECZNOŚCI MECHANIZMÓW TERYTORIALNYCH	428
7. OCENA SKUTECZNOŚCI SYSTEMU ZARZĄDZANIA RPO WL 2014-2020	449
8. OCENA STOPNIA REALIZACJI ZASAD HORYZONTALNYCH W RAMACH RPO WL 2014-2020	467
9. OCENA WKŁADU INTERWENCJI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO	
WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO W REALIZACJĘ CELÓW STRATEGII EUROPA 2020 NA	
POZIOMIE OSI PRIORYTETOWYCH	473
10. WNIOSKI I REKOMENDACJE	488
11. SPIS ILUSTRACJI	525
12. BIBLIOGRAFIA	534

1. STRESZCZENIE RAPORTU

Cele ewaluacji

Niniejszy raport stanowi raport końcowy z badania **Ewaluacja mid-term postępu rzeczowego i systemu realizacji RPO WL 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania** realizowanego przez konsorcjum firm EVALU sp. z o.o. i ECORYS POLSKA sp. z o.o. Głównym celem badania było dokonanie oceny dotyczącej postępów w realizacji celów szczegółowych określonych dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL 2014-2020), ze szczególnym uwzględnieniem zobowiązań wynikających z ram wykonania ustalonych na poziomie Osi Priorytetowych oraz ocena wkładu interwencji w realizację celów Strategii Europa 2020. W ramach badania opracowano Raport cząstkowy oraz niniejszy Raport końcowy. Załącznikami do Raportu końcowego są Aneks I Aktualizacja diagnozy społeczno-gospodarczej, Aneks II Logika interwencji wraz z oceną trafności w świetle zidentyfikowanych przemian, Aneks III Szczegółowe analizy wskaźników monitorowania dla PI finansowanych ze środków EFRR, Aneks IV Szczegółowe analizy wskaźników monitorowania dla PI finansowanych ze środków EFS. Dane przedstawione w niniejszym badaniu prezentują stan realizacji Programu na dzień 31.12.2018 roku.

Oś Priorytetowa 1 Badania i innowacje

W przypadku OP 1 Badania i innowacje (PI 1a i PI 1b) zostały osiągnięte Ramy Wykonania. Zobowiązania wskaźnikowe na 2023 roku powinny zostać osiągnięte w sytuacji utrzymania alokacji przeznaczonej na PI 1a. Problemem może się okazać jednakże niewystarczający potencjał absorpcyjny, który może uniemożliwić kontraktację całej alokacji, a ryzyko niepełnego wykorzystania alokacji należy ocenić jako znaczne. Wyniki konsultacji z uprawnionymi podmiotami i wyniki trzeciego konkursu, którego ogłoszenie zaplanowano na II poł. 2019 roku, powinny w sytuacji nie wyczerpania dostępnej alokacji dostarczyć IZ informacji niezbędnych do podjęcia decyzji o dalszym przeznaczeniu pozostałej (jeśli nie zostanie w całości zakontraktowana) alokacji – pozostawienia jej w PI 1a lub jej wykorzystania w innym PI.

W przypadku PI 1b rekomenduje się realokację środków w wysokości 34,2 – 40,6 mln zł na inny PI z uwagi na znaczne ryzyko nie wykorzystania alokacji przeznaczonej na Działania 1.4 i 1.5, w których potencjał aplikacyjny kształtuje się poniżej oczekiwań. Jako kierunek ewentualnej realokacji poddaje się pod rozagę PI 3c, który cieszy się nieporównanie większym zainteresowaniem potencjalnych beneficjentów, a jednocześnie wspiera kolejne

etapy procesu innowacyjnego, równie istotne z punktu widzenia strategicznego rozwoju województwa lubelskiego.

Oś Priorytetowa 2 Cyfrowe Lubelskie

Pozytywnie oceniono poziom realizacji celów pośrednich Ram Wykonania. Wedle stanu z 31.12.2018 roku, osiągnięto w pełni cel ustanowiony dla KEW *Liczba podpisanych umów partnerskich w zakresie tworzenia dostępu do informacji sektora publicznego*. Problemowy okazał się co prawda wskaźnik finansowy, który do końca 2018 roku został zrealizowany na poziomie 22,97%, jednakże wedle stanu z końca I kwartału 2019 roku, cel pośredni został osiągnięty w 95,1%, co oznacza, że środki rezerwy wykonania nie są zagrożone. Nie zidentyfikowano żadnych zagrożeń dla osiągnięcia celów końcowych Ram Wykonania. W ramach OP przyjęto dwa wskaźniki produktu. Do 31.12.2018 r. szacowany poziom (na podstawie zawartych UoD) realizacji wartości docelowych wskaźników wynosi 91% w przypadku wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja* oraz 102,2% w przypadku wskaźnika *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego*. Wpływ na poziom realizacji wartości docelowych wskaźników mają przede wszystkim takie czynniki, jak: przyjęte założenia na etapie szacowania wartości docelowych – koszty rzeczywiste okazały się niższe od kosztów historycznych wykorzystanych w szacowaniu; zastosowanie kryterium oceny odnoszącego się do efektywności kosztowej uruchomienia 1 e-usługi; problemy z wykonawcami oraz wzrost cen sprzętu i usług. W ramach osi przyjęto także dwa wskaźniki rezultatu strategicznego: *Odsetek obywateli korzystających z e-administracji*; *Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków*. Przeprowadzone prognozy wskazują, że zostanie osiągnięta wartość docelowa pierwszego z tych wskaźników. W drugim zaś przypadku, wskaźnik zostanie osiągnięty na poziomie około 68,75%.

Oceniając potencjał absorpcyjny wskazano, że w dalszym ciągu może występować w szeroko pojętym obszarze e-administracji, a w mniejszym stopniu w obszarze e-zdrowia. Wyniki badania CAWI wskazują, że 13,3% badanych wnioskodawców byłoby w dalszym ciągu zainteresowanych ubieganiem się o wsparcie w ramach OP 2. W grupie tych podmiotów dominują JST. Zgodnie jednak z pozyskanymi informacjami, w chwili obecnej nie są planowane kolejne nabory w ramach OP 2, a dostępne środki alokacji zostaną przeznaczone albo na ewentualne zwiększenie dofinansowania w obecnych projektach według zgłoszonego przez Beneficjentów zapotrzebowania, albo będą realokowane do innych PI. Dlatego też zaleca się zaktualizowanie (tj. obniżenie) wartości docelowych wskaźników *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna*

interakcja; Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków do poziomu wynikającego z aktualnie realizowanych umów o dofinansowanie.

Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw

Dla OP 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw (PI 3a, 3b i 3c) udało się osiągnąć przyjęte Ramy Wykonania, realizując założone wartości pośrednie obydwu wskaźników - tj. produktu i postępu finansowego - na poziomie powyżej 120%.

W przypadku PI 3a dostępna alokacja, przy dotychczasowym koszcie jednostkowym, zabezpiecza realizację wartości docelowych. Problematyczny może tu się jednak okazać niski poziom zaawansowania wdrażania, który powoduje, iż ze względu na ograniczeń czasowych faktyczny postęp do 2023 r. może odbiegać *in minus* względem statystycznych szacunków. Jest to czynnik szczególnie istotny, jeśli weźmie się pod uwagę, że mówimy o projektach co do zasady trudnych z uwagi na wymagania, jakie stawiane są w nich Beneficjentom.

Z podobną trudnością progностyczną mamy do czynienia dla PI 3b, w przypadku którego nie zrealizowano dotychczas żadnej jednostki wskaźników programowych w ramach zatwierdzonych WoP, zaś co więcej - nie ma podpisanych umów, w ramach których realizowano by niektóre z mierników. Analiza teoretyczno-ekspercka pozwala przyjąć, iż docelowo wskaźniki dla PI 3b byłyby zrealizowane na zadowalającym poziomie - z wyjątkiem miernika *Liczba przedsiębiorstw, które weszły na nowe zagraniczne rynki w wyniku otrzymanego wsparcia*, dla którego prognozowany poziom osiągnięcia wartości docelowej to 70,7%).

Wreszcie, PI 3c cechuje się największą dynamiką wdrażania, zaś wartości założonych w jego ramach wskaźników prawdopodobnie zostaną przekroczone.

Oś Priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku

W przypadku OP 4 Energia przyjazna środowisku (PI 4a) wyznaczone Ramy Wykonania zostały osiągnięte. W przypadku wskaźnika *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE* osiągnięto 1331,1% wartości pośredniej, co wynikało przede wszystkim z dość ostrożnych przewidywań na temat tego, ile jednostek uda się wybudować do końca 2018 r. oraz zmiany podejścia Komisji Europejskiej do sprawozdawania wskaźnika rzeczowego (zliczane są nie tylko wskaźniki w projektach zakończonych, ale także te ujęte we wnioskach o płatność pośrednią). Jak wskazują przeprowadzone prognozy, przewidziana alokacja pozwoli na realizację wszystkich zobowiązań wskaźnikowych na 2023 r. W przypadku wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* należy zwiększyć wartość docelową z uwagi na prognozowane znaczne przekroczenie celu końcowego. Wśród

realizowanych projektów dominują inwestycje dotyczące wytwarzania energii przy pomocy instalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych. Zwiększone zainteresowanie tego rodzaju instalacjami wynika przede wszystkim z rosnącej ceny energii elektrycznej, spadających kosztów zakupu instalacji OZE oraz wzrostu świadomości na temat korzyści ekologicznych, ekonomicznych i zdrowotnych związanych z wykorzystywaniem energii odnawialnej.

Ze względu na znaczący potencjał absorpcji środków oraz bardzo duże zainteresowanie przeprowadzonymi naborami oraz korzyści środowiskowe wynikające z realizacji interwencji, zaleca się wykorzystanie całej alokacji przewidzianej na OP4.

Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna

Postęp rzeczowy w OP 5 jest zadowalający. Do końca 2018 roku zakontraktowano 717,4 mln zł, co odpowiada 60% alokacji przewidzianej na Oś. Wskaźniki Ram Wykonania dla Osi priorytetowej 5, według stanu na koniec 2018 roku, zostały osiągnięte w przypadku wskaźników rzeczowych. Problemowy okazał się co prawda wskaźnik finansowy, który do końca 2018 roku został zrealizowany na poziomie 53,12%, jednakże wedle stanu z końca I kwartału 2019 roku, cel pośredni został osiągnięty w 106,7%, co oznacza, że środki rezerwy wykonania nie są zagrożone.

W przypadku PI 4b odnotowano dość duże zainteresowanie przedsiębiorców inwestycjami w poprawę efektywności energetycznej. Z uwagi na kosztochłonność działalności przedsiębiorstw pod kątem zużycia energii, przedsięwzięcia tego typu przyczyniają się nie tylko do zmniejszenia presji na środowisko przyrodnicze, lecz także do poprawy konkurencyjności podmiotów uzyskujących dofinansowanie. Postęp rzeczowy oraz prognozy wskazują na brak zagrożenia dla realizacji zobowiązań wskaźnikowych na lata 2014-2020, przy założeniu przeznaczenia pozostałej dostępnej alokacji przewidzianej dla PI 4b, na cele związane z jego realizacją.

Postęp rzeczowy w ramach PI 4c kształtuje się zgodnie z oczekiwaniami, mimo zaobserwowanej znacznej podaży zamówień publicznych na rynku, wpływającej na ograniczenie możliwości wykonawczych inwestycji oraz wzrost cen i kosztów inwestycyjnych. Interwencja wdrażana jest skutecznie, a cele dla niemal wszystkich wskaźników do końca 2018 roku zostały zabezpieczone podpisanymi umowami o dofinansowanie. Ze względu na obserwowany duży potencjał i istotę projektów związanych z efektywnością energetyczną dla poprawy bilansu energetycznego regionu, a także zmniejszania presji na środowisko, zasadne jest zwiększenie budżetów naborów dla Działania 5.2 oraz 5.3 – w przypadku

pozytywnej oceny merytorycznej dla wniosków, które nie mogą zostać wybrane do dofinansowania z uwagi na wyczerpanie budżetów. W zakresie wydzielonego w wyniku renegocjacji Działania 5.8, istnieje zaś ryzyko braku możliwości zakończenia potencjalnych projektów zgodnie z zasadą n+3. Efektywnym rozwiązaniem wydaje się być realokowanie środków do obszarów wymagających pilnej interwencji w ramach Programu.

W zakresie PI 4e większość wskaźników rzeczowych znajduje się na poziomie pozwalającym wnioskować brak zagrożenia dla osiągnięcia założonych wartości docelowych. Odmienna sytuacja obserwowana jest dla wskaźnika *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła*. Do końca roku 2018 udało się wykonać 5,5% celu. Ewentualne renegocjacje dotyczące zmniejszenia wartości docelowej wskaźnika powinny zostać uzależnione od typów projektów zgłoszonych w naborze organizowanym dla Działania 5.5 w roku 2019. Wątpliwości budzi także wydzielone w roku 2018 w wyniku renegocjacji Programu Działanie 5.7 oraz 5.9. Istnieje ryzyko braku możliwości zakończenia potencjalnych projektów zgodnie z zasadą n+3 w ramach tychże działań. Efektywnym rozwiązaniem wydaje się być realokowanie środków do obszarów wymagających pilnej interwencji w ramach Programu.

Oś Priorytetowa 6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

Realizacja celów w ramach Ram Wykonania jest pozytywna. Zdecydowane przekroczenie wartości KEW oraz przekroczenie na koniec 2018 roku wartości celu pośredniego wskaźnika produktu *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* (km) (140%) oraz *Długość wybudowanej sieci wodociągowej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* (km) (170%) wynika przede wszystkim ze zbyt ostrożnego jej oszacowania.

Dotychczasowe postępy wdrażania Działania 6.1 realizowanego w ramach PI 5b należy ocenić pozytywnie. Wskaźnik *Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof* został już osiągnięty. Stan kontraktacji w Działaniu 6.3 *Gospodarka odpadami* (PI 6a) na koniec grudnia 2018 r. należy uznać za zaawansowany i nie zagrażający osiągnięciu wartości docelowych wskaźników na rok 2023. Nie ma ryzyka nieosiągnięcia założonej wartości docelowej wskaźnika produktu *Liczba wspartych obiektów gospodarowania odpadami*. Z uwagi na specyfikę wdrażanych projektów w ramach 1 typu (głównie PSZOK, czyli stosunkowo mało skomplikowane inwestycje) należy przypuszczać, iż w 2019 r. wartość wskaźnika ulegnie dalszemu dynamicznemu wzrostowi. W większości zidentyfikowanych przypadków problemy we wdrażaniu działania 6.3 wynikały z czynników o charakterze zewnętrznym. Najważniejszym czynnikiem powodującym utrudnienia we wdrażaniu 6.3 jest brak stabilnego prawodawstwa

krajowego w zakresie dotyczącym branży gospodarki odpadami komunalnymi. Ponadto uchwalenie KPGO 2022 nastąpiło zbyt późno względem rozpoczęcia perspektywy finansowej 2014-2020, co przełożyło się na utrudnienie wdrażania Działania. Pozostała alokacja wraz z RW może być niewystarczająca do wsparcia innych projektów niż PSZOK, mimo iż w regionie istnieje potencjał i potrzeby wynikające z sytuacji społeczno-gospodarczej do wsparcia także innych typów projektów. Z tej perspektywy w PI 6a występuje potencjał do przejęcia alokacji z innych PI. Odnośnie działania 6.4 zaleca się uaktualnienie wartości docelowej wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* do wynikających z UoD. Mając na uwadze aktualny stan zaawansowania wdrażania PI 6a brak podstaw do dystrybucji rezerwy wykonania poza Oś priorytetową; odzyskana rezerwa wykonania powinna zostać przywrócona do Działania 6.3 lub realokowana na inne działanie w ramach OP6.

Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Wskaźnik finansowy przyjęty do Ram wykonania w OP7 ustanowiony został dla całej OP7, natomiast wskaźniki produktu i KEW pochodzą z PI 6c (Działanie 7.1). Wskaźnik finansowy został osiągnięty. Znacząco przekroczone zostały cele pośrednie w przypadku wskaźników produktu; poziom realizacji wskaźnika w przypadku pierwszego z nich wyniósł 202,5%, a drugiego - 266,7%. Przekroczenie wartości KEW wynika przede wszystkim ze zbyt ostrożnego jej oszacowania. Do 31.12.2018 r. zakontraktowano w Działaniu projekty, realizujące wskaźnik *Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem*. Wskaźnik ten w oparciu o UoD wynosi 81 obiektów. Znacząco zostały przekroczone wskaźniki KEW Działania 7.1 pomimo korekty na podstawie wyników pierwszych rozstrzygniętych konkursów.

Odnośnie wskaźnika *Odsetek osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców* zasadne będzie podwyższenie wartości docelowej wskaźnika o wartość prognozowaną. W oparciu o ekstrapolację liniową dla danych historycznych od 2007 r. wartość wskaźnika wyniesie 6800 i należy ją przyjąć za najbardziej prawdopodobną podczas gdy aktualnie zaplanowano 4411. Zaleca się uaktualnienie wartości docelowej wskaźników do wartości wynikających z UoD i wyliczonych na podstawie prognoz wskaźnika strategicznego. Zaawansowanie realizacji rzeczowej wskaźnika rezultatu *Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)* jest niskie. Prognozowany % realizacji wartości docelowej wynosi 42,5%. Zasadna będzie analiza zmniejszenia wartości docelowej tego wskaźnika.

Oś Priorytetowa 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport

W OP 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport osiągnięto cele pośrednie Ram Wykonania. Rezerwa wykonania dla OP 8 nie jest zagrożona. W PI 7b odnotowano skuteczność kontraktacyjną. Podpisane umowy o dofinansowanie projektu angażują 85,6% alokacji bez rezerwy wykonania i 79,7% alokacji uwzględniającej rezerwę wykonania. Łącznie realizowanych jest 10 projektów. Zidentyfikowano także wysoki potencjał aplikacyjny, na realizację czeka 5 kolejnych zidentyfikowanych projektów pozakonkursowych. Postęp rzeczowy PI 7b nie niesie ryzyka nieosiągnięcia celów końcowych Programu. Prognozowane jest przekroczenie wartości docelowych programowych wskaźników produktu: *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* i *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego* (odpowiednio o 32% i 20,6%) oraz osiągnięcie specyficznego wskaźnika rezultatu *Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej WDDTII (syntetyczny)*.

W PI 7d odnotowano silny wpływ wzrostu cen materiałów i usług na rynku, skutkujący uchynieniem uchwały o wyborze projektu pozakonkursowego *Zakup taboru kolejowego do przewozów osób organizowanych przez Województwo Lubelskie*. Zaleca się obniżenie wartości docelowej wskaźnika *Liczba zakupionych pojazdów kolejowych* z 11 do 9 sztuk. W styczniu 2019 PKP PLK S.A. podpisała umowę z wykonawcą prac rewitalizacji linii kolejowej nr 30 *odcinku Lubartów – Parczew*. Realizacja projektu uzależniona jest jednak od zakończenia etapów prac nad jednocześnie realizowanej modernizacji linii kolejowej nr 7 Warszawa-Lublin. Podpisanie umowy o dofinansowanie projektu zaplanowane jest na IV kwartał 2019 roku. Prognozuje się osiągnięcie zakładanej w Programie wartości docelowej wskaźnika *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych*, a także osiągnięcie zaplanowanych w RPO WL 2014-2020 specyficznych wskaźników rezultatu *Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej WKDT II (wskaźnik syntetyczny)* oraz *Liczba pasażerów odprawionych w województwie lubelskim*.

Ós Priorytetowa 9 Rynek pracy

W przypadku OP 9 Rynek pracy zauważalny jest stosunkowo niski potencjał absorpcyjny w ramach PI 8i dotyczącego aktywizacji zawodowej. Spowodowane jest to lepszą sytuacją na rynku pracy czyli niższym poziomem bezrobocia, co skutkuje zmniejszeniem się liczby bezrobotnych – potencjalnych adresatów wsparcia. Konieczne są jednak dalsze działania aktywizujące, zwłaszcza osoby z terenów wiejskich, odchodzących z rolnictwa oraz kobiety. Ze względu na zagrożenie tych grup osób dezaktywizacją zawodową konieczne jest wzmocnienie działań informacyjno-promocyjnych w ramach konkursów planowanych w kolejnych latach oraz dokładna diagnoza grup docelowych. Niska jest również realizacja

wskaźników w ramach PI 8iv dotyczącego godzenia życia zawodowego i prywatnego - istnieje zagrożenie nieosiągnięcia wartości wskaźnika z uwagi na bardzo małe zainteresowanie dotychczas ogłaszanymi naborami w ramach PI. Jednakże, ze względu na niski odsetek ułobkowania i niedostatek miejsc opieki nad dzieckiem do lat 3 w woj. lubelskim zaleca się wykorzystanie całej alokacji w bieżących i przyszłych konkursach w ramach Działań 9.4 i 9.7. Wysoki potencjał absorpcyjny cechuje PI 8iii dotyczący rozwoju przedsiębiorczości. Ze względu na duże zainteresowanie dotacjami na założenie działalności gospodarczej jak również na utworzenie miejsc pracy zaleca się wykorzystanie całej alokacji w ramach tego priorytetu, a jeśli możliwe - należy rozważyć możliwość objęcia wsparciem dodatkowych osób – zwiększenie alokacji.

Os Priorytetowa 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian

W przypadku OP 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian bardzo wysokim potencjałem absorpcyjnym cechuje się PI 8vi Aktywne i zdrowe starzenie się. W odniesieniu do wartości pośredniej wyznaczonej na rok 2018, wartości wskaźników dla PI 8v, 8vi, zostały przekroczone. Najwyższy poziom osiągnął wskaźnik produktu dla Pi 8v: *Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie* (Działanie 10.1, 10.2, 10.4) - poziom jego wykonania wyniósł 165,42%. Na tle całego kraju w województwie lubelskim jest wysoki odsetek osób biernych zawodowo z powodu choroby lub niepełnosprawności. Na tym tle należy rozważyć zwiększenie pozostałej w Działaniu 10.3 alokacji na programy zdrowotne dotyczące profilaktyki groźnych chorób, wykluczających osoby aktywne z rynku pracy (np. borelioza). Pozostała część – w związku z prognozowanym osiągnięciem założonych wskaźników w Działaniu 10.3 – jest planowana do przesunięcia w ramach renegotjacji na Działanie 11.2 (OP11). Jeśli zaś chodzi o realizację działań w ramach PI 8v dotyczącego usług rozwojowych dla MMŚP – porównując realizację projektów dotyczących Polityki Terytorialnej (Działanie 10.4) zauważalna jest znacznie większa skuteczność w realizacji projektów i osiąganiu zamierzonych wskaźników w projektach realizowanych poza Polityką Terytorialną. Niewykorzystana alokacja w ramach Działania 10.4 pozostaje do dalszych uzgodnień (na ZIT w EFS). Trwa obecnie analiza listy rankingowej pod kątem zwiększenia alokacji w konkursie z 2018 r. Niewątpliwie najatrakcyjniejszym instrumentem dla przedsiębiorców są programy, dzięki którym firmy mogą zrealizować swój cel rozwojowy (Działanie 10.1). Ostatni konkurs w Działaniu 10.1 (ogłoszony w 2017 r.) został już rozstrzygnięty i zabezpiecza usługi świadczone przez operatorów w związku z Bazą Usług Rozwojowych. Pozostająca alokacja planowana jest do przesunięcia na Działanie 10.2.

Oś Priorytetowa 11 Włączenie społeczne

W obszarze zagadnień podnoszonych w OP 11 znalazły się najpilniejsze wyzwania stojące przed województwem lubelskim w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Cele powyższe wynikały z zaobserwowanych problemów związanych z integracją społeczną i dostępnością usług społecznych. Odnotowano przekroczenie celu pośredniego mierzonego wskaźnikami: *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie* na poziomie 129,69% oraz *Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem* - 160,62%. Na nieco niższym poziomie zrealizowano cel pośredni mierzony wskaźnikiem finansowym – 100,4%, co oznacza, że rezerwa wykonania OP11 nie jest zagrożona. Zestawienie realizacji wskaźników postępu finansowego wartości docelowej w oparciu o WoP (10,8%) z realizacją w oparciu o UoD 69,1% wskazuje na małą dynamikę płatności w realizowanych projektach. Obecnie w Działaniu 11.1 Aktywne włączenie (PI 9i) pozostało 7 376 496,64 zł alokacji do wykorzystania. Do 30.04.2019 r. trwa nabór w konkursie z 2018 r. Po jego rozstrzygnięciu nastąpi analiza stanu wykorzystania alokacji.

W ramach Działania 11.4 Aktywne włączenie w ramach ZIT LOF (PI 9i) pozostało 16 990 400,41 zł z czego 15 198 073,09 zł stanowi wartość wniosków o dofinansowanie znajdujących się na listach rezerwowych. Obecnie trwa analiza pod kątem możliwości dofinansowania wniosków z listy rankingowej. W przypadku niezakontraktowania alokacji pozostałą część WUP proponuje przesunąć na Działanie 11.1. W ramach Działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne (PI 9iv) cała dotychczasowa alokacja została wykorzystana. Planowana jest realokacja środków (renegocjacje) z Działania 10.3 oraz przesunięcie z Działania 11.3 - razem 31 877 715,74 zł. W związku z dużym zainteresowaniem Działaniem 11.2 kolejny konkurs zostanie ogłoszony na przełomie 2019/2020. W Działaniu 11.5 Usługi społeczne i zdrowotne w ramach ZIT LOF (PI 9iv) nie ma alokacji pozostającej do wykorzystania. W ramach Działania 11.3 Ekonomia społeczna (PI 9v) pozostało 14 877 715,74 zł alokacji do wykorzystania. Z uwagi na niewielką perspektywę wykorzystania pełnej alokacji, planowane jest przesunięcie środków na Działanie 11.2. Konkurs ogłoszony w 2018 r. ma zapewnić ciągłość realizacji usług przez OWES w obecnej perspektywie finansowej. Po rozstrzygnięciu konkursu, wyniki zostaną poddane analizie pod kątem wykorzystania alokacji. Niemniej jednak obecnie po odliczeniu kwoty przeznaczonej na ww. konkurs pozostałą kwotę, tj. 14 877 715,74 zł proponuje się przesunąć na Działanie 11.2. W Działaniu 11.6 Ekonomia społeczna w ramach ZIT LOF (PI 9v) dotychczas nie zaplanowano alokacji do wykorzystania.

Oś Priorytetowa 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

W obszarze zagadnień podnoszonych w OP 12 znalazły się najpilniejsze wyzwania stojące przed województwem lubelskim w zakresie edukacji. W czasie tworzenia diagnozy problemów do Programu postawiono następujące cele: zwiększenie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej, zmniejszenie dysproporcji w jakości usług edukacyjnych oraz zwiększenie poziomu kwalifikacji do wymagań rynku pracy. Wskaźnik postępu finansowego wynosi 189,7% celu pośredniego, co jest dobrym rezultatem i świadczy o dobrej efektywności interwencji, jeśli zestawimy go ze wskaźnikiem *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej* wynoszącym 248,1%. W PI 10i jest duży potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny. Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP12, łącznie Działania w ramach PI 10i cieszyły się zainteresowaniem 58% z nich, co jest relatywnie wysokim wynikiem. Potrzeby szkolnictwa ogólnego są na tyle istotne, że obszar ten jest w stanie efektywnie przyjąć dodatkowe środki, a ich dotychczasowe wykorzystanie wskazuje, że są one sprawnie i trafnie wydatkowane. PI 10iii ma praktycznie rzecz biorąc wyczerpany potencjał absorpcyjny, gdyż w ramach jedyne realizowanego działania, wszystkie środki zostały już zagospodarowane i wydatkowane. Trzeba też pamiętać, że pierwszy (i jedyny) nabór w ramach działania spotkał się z zainteresowaniem 4-krotnie przekraczającym jego kwotę, wobec czego zwiększono alokację na konkurs 12.3 oraz wybrano do dofinansowania więcej wniosków. łącznie w ramach Działania są realizowane lub już zrealizowane 52 projekty. Potencjał aplikacyjny Działania 12.3 jest dość znaczny, ale wymagałoby to przesunięcia środków z innych OP. PI 10iii jest w stanie te środki wykorzystać. Z kolei - PI 10iv ma ograniczony potencjał absorpcyjny.

Ós Priorytetowa 13 Infrastruktura społeczna

W obszarze zagadnień podnoszonych w OP13 znalazły się najpilniejsze wyzwania stojące przed województwem lubelskim w zakresie wsparcia infrastruktury społecznej, w tym szczególnie zdrowotnej i edukacyjnej. Cele powyższe wynikały z zaobserwowanych problemów związanych z dostępnością i jakością usług zdrowotnych, społecznych i edukacyjnych. Odnotowano przekroczenie celu pośredniego mierzonego wskaźnikami KEW: *Liczba wspartych podmiotów leczniczych w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* - 478,95%, *Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* - 256%. Na nieco niższym poziomie zrealizowano cel pośredni mierzony wskaźnikiem finansowym – 97,9%, co oznacza, że rezerwa wykonania OP 13 nie jest zagrożona. Zestawienie realizacji wskaźników postępu finansowego wartości docelowej w oparciu o WoP (10,4%) z realizacją w oparciu o UoD 67%

wskazuje na małą dynamikę płatności w realizowanych projektach. Analiza aktualnego poziomu osiągnięcia założonych wskaźników pokazuje, że istnieje ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika *Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej*. W Działaniu 13.2 Infrastruktura usług społecznych (PI 9a) cała alokacja została wykorzystana (pozostało 4 zł). Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Pozostałe wskaźniki na obecnym etapie wdrażania nie stwarzają ryzyka niewykonania założonych celów końcowych. Ich wartości na podstawie podpisanych umów już przekraczają obecnie 100%. Najwyższą wartość wskaźnika uzyskano w odniesieniu do m2 w publicznych lub komercyjnych budynkach wybudowanych bądź zmodernizowanych na terenach miejskich tj. 136,6% realizacji wartości docelowej (wg UoD). Aczkolwiek w niewielkim zakresie już rozliczono płatności (1,4% WoP). Wszystkie zakontraktowane inwestycje są w realizacji. Poziom osiągnięcia założonych wskaźników (wg UoD) jest bardzo wysoki – przekraczający lub zbliżony do 100%. Nie odnotowano problemów, które mogłyby wpłynąć na nieosiągnięcie założonych wskaźników.

Ocena skuteczności mechanizmów terytorialnych

Ocena instrumentu ZIT w ramach RPO WL 2014-2020 jest pozytywna. Przy pomocy tych instrumentów możliwy był wybór i realizacja przedsięwzięć realizujących wspólne cele partnerstw miast i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie. Oprócz stymulowania długofalowej współpracy, instrumenty te powinny pozwolić na lepsze dopasowanie podaży, cech i rezultatów projektów do celów Programu. Niemal połowa przedstawicieli JST, samorządowej jednostki organizacyjnej lub wspólnoty samorządowej, których gmina jest zlokalizowana na obszarze LOF oceniła pozytywnie efekty projektów przewidzianych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego w LOF dla zawierających się w nim miast i gmin. Niepokoić może, że 44% badanych, uważa, że projekty ZIT nie mają wpływu na wyrównywanie różnic rozwojowych w obszarach województwa lubelskiego. Obszar wsparcia w ramach mechanizmów ZIT RPO WL 2014-2020 obejmuje działania 10 osi priorytetowych, w ramach których w SZOOP dedykowanych zostało 20 projektów ZIT. Diagnoza ukształtowania geograficznego LOF była trafna, oparta bowiem była na tendencjach odpowiadających priorytetom rozwojowym i wyzwaniom. Działania ZIT istotnie oddziaływały na cele RPO WL 2014-2020. Wdrożenie przebiega sprawne, ale z przejściowymi problemami wynikającymi z opóźnień we wdrożeniu projektów ZIT głównie w OP5, szczególnie w Działaniu 5.6. Badanie pokazało aktualność kierunków wsparcia w ramach ZIT. Projekty ZIT LOF charakteryzują się niższą efektywnością kosztową niż projekty realizowane poza podejściem terytorialnym. Wynika to jednak z tego, że projekty partnerskie ZIT i projekty

pozakonkursowe są bardziej złożone i realizowane są w formule projektów partnerskich gdzie zaangażowanych jest więcej podmiotów, co powoduje wyższe koszty realizacji projektu.

Ocena skuteczności systemu zarządzania RPO WL 2014-2020

System realizacji RPO WL został określony w dokumentach wewnętrznych i zewnętrznych. Wyznaczone zostały instytucje odpowiedzialne za wdrażanie programu i realizację jego celów szczegółowych. Zarząd Województwa Lubelskiego pełni funkcję IZ RPO, natomiast funkcję IP pełnią następujące jednostki: Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie oraz Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Urzędzie Gminy Lublin (Miasta Lublin). Od 2015 roku systematycznie wzrastała liczba etatów i pracowników zatrudnionych w instytucjach systemu RPO WL, zaangażowanych w zadania związane z perspektywą 2014-2020 – na początku perspektywy część pracowników była równocześnie zaangażowana w sprawy z perspektywy 2007-2013. Współpraca między instytucjami została oceniona pozytywnie. Wzrost liczby pracowników był niezbędny do obsłużenia naborów w ramach RPO WL 2014-2020: według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. zakończono 161 naborów. Największym zainteresowaniem wnioskodawców cieszyły się konkursy w OP 12 (1120 złożonych wniosków) oraz OP 9 (1109). Na zainteresowanie naborami przełożyły się m.in. działania informacyjno-promocyjne podejmowane przez IZ: informacje dostępne w serwisach dotyczących RPO WL 2014-2020 (portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl oraz www.rpo.lubelskie.pl), a także w mediach społecznościowych (m.in. Facebook, YouTube, Instagram) oraz na wydarzeniach plenerowych, szkolenia i dostępność materiałów szkoleniowych, możliwość konsultacji w PIFE (na miejscu, telefonicznie lub mailowo).

Dokumentacja aplikacyjna została oceniona w większości dobrze, na większe obciążenia na etapie ubiegania się o środki wskazali wnioskodawcy EFRR ze względu na konieczność dostarczenia szerszej dokumentacji specjalistycznej niż wnioskodawcy EFS. Obszerna dokumentacja aplikacyjna wpływa także na obciążenia pracowników IOK – duża liczba dokumentów do zweryfikowania. W momentach największego obciążenia niezbędna jest pomoc ekspertów zewnętrznych biorących udział w ocenie merytorycznej. Pozyskiwanie wykwalifikowanych ekspertów zewnętrznych jest utrudnione ze względu na nieodpowiadające oczekiwaniom warunki finansowe. Ułatwieniem dla beneficjentów i IOK okazała się częściowa elektronizacja ubiegania się o dofinansowanie. Nowe przepisy i system elektroniczny miały pozytywny wpływ na usprawnienie kontaktu z beneficjentami. Nie udało się całkowicie uniknąć problemów technicznych (na etapie aplikowania, realizacji i

sprawozdawczości, rozliczania), jednak są one na bieżąco usuwane. Zidentyfikowano pewne obciążenia pracowników na etapie realizacji projektów – wdrożono środki zaradcze zgodnie z zasadą flexible resourcing: do pomocy oddelegowywani są pracownicy innych, mniej obciążonych, komórek.

Ocena stopnia realizacji zasad horyzontalnych w ramach RPO WL 2014-2020

Stopień realizacji zasad horyzontalnych przez system wdrażania RPO WL 2014-2020 oceniono pozytywnie. IZ podjęła działania, mające na celu zapewnienie zgodności projektów realizowanych w ramach RPO WL 2014-2020 z przepisami wspólnotowymi i krajowymi, w tym uwzględnieniu zasad horyzontalnych: zrównoważony rozwój, równość szans i niedyskryminacja, równouprawnienie płci. Realizacji zasad horyzontalnych sprzyjają m.in. przyjęte kryteria wyboru projektów uwzględniające powyższe zasady i pozwalające na wybór projektów uwzględniających przede wszystkim zasadę dotyczącą równości szans kobiet i mężczyzn i osób z niepełnosprawnościami, zasadę uniwersalnego projektowania oraz zasadę zrównoważonego rozwoju. Kwestie realizacji zasad horyzontalnych są także przedmiotem oceny w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu. Realizacja projektów zgodnie z politykami horyzontalnymi przebiega bez większych trudności. Wnioskodawcy w ramach ogłoszonych konkursów mieli zapewnione szkolenia i spotkania mające na celu m.in. wyjaśnienie wątpliwości związanych z uwzględnieniem zasad horyzontalnych. Informacje o spotkaniach były publikowane w serwisie RPO WL www.rpo.lubelskie.pl.

Ocena wkładu interwencji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020 w realizację celów Strategii EUROPA 2020 na poziomie osi priorytetowych

Strategia Europa 2020 (Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu) określa 3 priorytety rozwojowe dla UE:

- rozwój *inteligentny*, tj. oparcie gospodarki na wiedzy i innowacjach;
- rozwój *zrównoważony*, tj. wzrost efektywności wykorzystania zasobów i konkurencyjności;
- rozwój *sprzyjający włączeniu społecznemu*, tj. dbałość o wysokie zatrudnienie, spójność społeczną i terytorialną.

Wśród licznych obszarów interwencji, które pozytywnie wpływają na osiągnięcie celów *Strategii Europa 2020*, można wyróżnić m.in. działania realizowane w ramach RPO WL 2014-2020. Zidentyfikowano dwa kanały oddziaływania: pośrednie, dla wszystkich działań (ponieważ co do zasady Program musi być spójny z aktami strategicznymi względem niego)

oraz bezpośrednio, obejmujące tylko wybrane z nich (te, które w sposób znaczący i wymierny oddziałują na wybrane wskaźniki *Strategii Europa 2020*). Analizy ilościowe przeprowadzone zostały tylko dla bezpośredniego oddziaływania – z powodu istniejących ograniczeń metodologicznych. Trudno byłoby jednoznacznie określić, jaki rząd relacji należałoby uwzględnić dla oddziaływania pośredniego, a przy tym nie sposób zasadnie wykluczyć znoszenie się efektów pośrednich. Wpływ RPO WL 2014-2020 na realizację celów *Strategii Europa 2020* oszacowano przy wykorzystaniu panelowego modelu ekonometrycznego z efektami quasi-stałymi.

W przypadku jednego spośród siedmiu wskaźników mierzących postęp w osiąganiu celów *Strategii Europa 2020*, nie zidentyfikowano ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowej w horyzoncie 2020 r. (*młodzież niekontynuująca nauki*), dla kolejnych dwóch wskaźników (*zatrudnienie osób w wieku 20-64, osoby w wieku 30-34 posiadające wyższe wykształcenie*) prawdopodobnie zostanie ona zrealizowana.

STRESZCZENIE RAPORTU W JĘZYKU ANGIELSKIM

Objectives of the evaluation

This report is the final report on the mid-term evaluation of material progress and the system of implementation of the ROP LV 2014-2020 for the needs of the mid-term review, including the implementation of the provisions of the framework and performance reserve implemented by the consortium of EVALU sp. z o.o. and ECORYS POLSKA sp. z o.o. companies. The main objective of the study was to evaluate the progress in the implementation of the specific objectives set for the Regional Operational Programme of the Lubelskie Voivodeship for 2014-2020 (ROP VL 2014-2020), with particular emphasis on the obligations arising from the implementation framework set at the level of Priority Axis and the evaluation of the contribution of intervention to the implementation of the objectives of the Europe 2020 Strategy. The study developed a partial report and this final report. The annexes to the Final Report are Annex I Update of the social and economic diagnosis, Annex II Intervention logic together with the assessment of relevance in the light of identified changes, Annex III Detailed analysis of monitoring indicators for PI financed from ERDF funds, Annex IV Detailed analysis of monitoring indicators for PI financed from ESF funds. The data presented in this study present the state of Programme implementation as at 31 December 2018.

Priority axis 1 Research and innovation

For OP 1 Research and Innovation (PI 1a and PI 1b), the Implementation Framework was achieved. The indicator commitments for 2023 should be reached if the allocation for PI 1a is maintained. However, insufficient absorption capacity may be a problem, which may make it impossible to contract the entire allocation, and the risk of under-utilisation of the allocation should be assessed as significant. The results of consultations with eligible entities and the results of the third competition, the announcement of which is planned for the second half of 2019, should, if the available allocation is not exhausted, provide MA with the information necessary to decide on further allocation of the remaining allocation (if not fully contracted out) - leaving it in PI 1a or its use in other PI.

In the case of PI 1b, it is recommended to reallocate funds in the amount of PLN 34.2 - 40.6 million to another PI due to a significant risk of not using the allocation allocated to Measures 1.4 and 1.5, in which the application potential is below expectations. PI 3c, which enjoys incomparably greater interest of potential beneficiaries and at the same time supports subsequent stages of the innovation process, equally important from the point of

view of the strategic development of Lubelskie voivodship, is considered as the direction of possible reallocation.

Priority axis 2 Digital Lubelskie

The level of implementation of the intermediate objectives of the Implementation Framework was assessed positively. As of 31 December 2018, the objective set for the KIS *Number of partnership contracts signed in the scope of creating access to public sector information* was fully achieved. Although the financial indicator, which by the end of 2018 was achieved at the level of 22.97%, turned out to be problematic, however, as at the end of the first quarter of 2019, the milestone was achieved in 95.1%, which means that the funds of the performance reserve are not threatened. No risks to the achievement of the final objectives of the Performance Framework have been identified. Within the OP, two output indicators were adopted. By 31 December 2018, the estimated level (based on the concluded MoU) of achievement of the target values of the indicators is 91% for the indicator *Number of public services made available on-line with maturity level 3 - two-way interaction* and 102.2% for the indicator *Number of entities that made public sector information available on-line*. The level of implementation of the target values is mainly influenced by factors such as: assumptions made at the stage of estimating the target values - real unit costs were lower than historical ones used for estimations; application of the assessment criterion related to the cost-effectiveness of launching 1 e-service; problems with contractors and increase in prices of equipment and services. Under the axis, two strategic result indicators were also adopted: *Percentage of citizens using e-administration*; *The area of the voivodeship area covered by the digital land and building register*. The forecasts indicate that the target value of the first of these indicators will be achieved. In the second case, the indicator will be reached at the level of about 68.75%.

While evaluating the absorption potential, it was indicated that it may still be present in the broadly understood area of e-administration, and to a lesser extent in the area of e-health. The results of the CAWI survey indicate that 13.3% of the surveyed applicants would still be interested in applying for support under OP 2. The group of these entities is dominated by territorial self-government units. However, according to the information obtained, no further calls under OP 2 are planned at present, and the available allocation funds will be allocated either for a possible increase of co-financing in the current projects according to the demand submitted by the Beneficiaries or will be reallocated to other PI. Therefore, it is recommended to update (i.e. reduce) the target values of the *Number of public services made available on-line at maturity level 3 - two-way interaction*; *The area of the voivodeship*

area covered by the digital land and building register to the level resulting from the currently implemented contracts for co-financing.

Priority axis 3 Competitiveness of enterprises

For OP 3 Competitiveness of enterprises (PI 3a, 3b and 3c), the adopted Performance Framework was achieved by achieving the assumed milestones of both indicators, i.e. output and financial progress, above 120%.

In the case of PI 3a, the available allocation, at the unit cost to date, secures the achievement of the target values. However, the low level of implementation may be problematic, as a result of which, due to time constraints, the actual progress until 2023 may differ in negative terms from the statistical estimates. This is a particularly important factor, given that we are talking about projects that are generally difficult because of the requirements they place on the Beneficiaries.

A similar forecasting difficulty can be observed in the case of PI 3b, where no unit of programme indicators within the approved WoP has been implemented so far and, what is more, no agreements have been signed to implement some of the measures. The theoretical and expert analysis allows to assume that the target indicators for PI 3b would be implemented at a satisfactory level - with the exception of the *Number of enterprises that entered new foreign markets as a result of the support received*, for which the forecast level of achieving the target value is 70.7%.

Finally, PI 3c has the highest implementation dynamics and is likely to exceed the target values.

Priority axis 4 Environmentally friendly energy

For OP 4 Environmental Energy (PI 4a) the designated Performance Framework has been achieved. In the case of the RES-E Index, 1331.1% of the milestone was achieved in the case of the RES-E generation units built, mainly due to quite conservative predictions concerning the number of units to be built by the end of 2018 and changes in the European Commission's approach to reporting the output indicator (not only the indicators in completed projects are counted, but also those included in the intermediate payment claims). As the forecasts show, the foreseen allocation will allow for the implementation of all the indicator commitments for 2023. In the case of the indicator *Number of enterprises receiving support*, the target value should be increased because of the prediction of a significant overrun of the final target. The projects implemented are dominated by investments in the production of energy using photovoltaic installations and solar collectors.

The increased interest in such installations is mainly due to the rising price of electricity, falling purchase costs of RES installations and increased awareness of the environmental, economic and health benefits associated with the use of renewable energy.

Due to the significant potential for absorption of funds and very high interest in the calls for proposals and environmental benefits resulting from the implementation of the intervention, it is recommended to use the entire allocation planned for OP4.

Priority axis 5 Energy efficiency and low-carbon economy

The substantive progress in OP 5 is satisfactory. By the end of 2018, PLN 717.4 million was contracted, which corresponds to 60% of the allocation planned for the Axis. The indicators of the Performance Framework for Priority Axis 5, as at the end of 2018, were achieved in the case of output indicators. Although the financial indicator, which by the end of 2018 was achieved at the level of 53.12%, turned out to be problematic, however, as at the end of the first quarter of 2019, the milestone was achieved in 106.7%, which means that the funds of the performance reserve are not threatened.

In the case of PI 4b, the interest of entrepreneurs in investments in energy efficiency improvement was quite high. Due to the cost-intensiveness of enterprises in terms of energy consumption, projects of this type contribute not only to the reduction of pressure on the natural environment, but also to the improvement of competitiveness of entities receiving subsidies. Material progress and forecasts indicate that there is no risk to the achievement of the indicative commitments for 2014-2020, assuming that the remaining available allocation for PI 4b will be earmarked for the purposes related to its achievement.

The material progress made by PI 4c is in line with expectations, despite the significant supply of public procurement in the market, which has led to reduced investment opportunities and higher prices and investment costs. The intervention is being implemented effectively and the objectives for almost all indicators have been secured by signed grant agreements by the end of 2018. Due to the observed high potential and importance of projects related to energy efficiency for the improvement of the energy balance of the region, as well as for the reduction of pressure on the environment, it is justified to increase the call budgets for Measures 5.2 and 5.3 - in the case of a positive substantive assessment for applications that cannot be selected for funding due to the exhaustion of budgets. Within the scope of Measure 5.8, separated as a result of renegotiation, there is a risk that potential projects may not be completed according to the

n+3 rule. An effective solution seems to be reallocation of funds to areas requiring urgent intervention under the Programme.

Within the scope of PI 4e, most of the material indicators are at a level that allows to conclude that there is no threat to the achievement of the assumed target values. A different situation is observed for the *Number of modernized heat sources* indicator. By the end of 2018, the target of 5.5% was achieved. Possible renegotiations concerning the reduction of the target value of the indicator should depend on the types of projects submitted in the call for proposals organised for Measure 5.5 in 2019. The Measures 5.7 and 5.9 separated in 2018 as a result of the renegotiation of the Programme are also questionable. There is a risk that it will not be possible to complete potential projects under the n+3 rule under these Measures. An effective solution seems to be the reallocation of funds to areas requiring urgent intervention under the Programme.

Priority axis 6 Environmental protection and efficient use of resources

The achievement of the objectives under the Performance Framework is positive. *The length of the sanitary sewage system built in the contracted co-financing agreements (km)* (140%) and *The length of the water supply network built in the contracted co-financing agreements (km)* (170%) results first of all from too cautious an estimation of the length of the water supply network.

The progress made so far in the implementation of Measure 6.1 implemented within the framework of PI 5b should be assessed positively. Indicator *The number of rescue service units equipped with equipment for carrying out rescue operations and removing the effects of disasters* is already achieved. The contracting status in Measure 6.3 Waste management (PI 6a) at the end of December 2018 should be considered as advanced and not threatening to reach the target values of indicators for 2023. There is no risk of not reaching the target value of the product indicator *Number of supported waste management facilities*. Due to the specific nature of projects implemented under type 1 (mainly separate waste collection points - SWCP, i.e. relatively simple investments), it should be assumed that in 2019 the value of the indicator will continue to grow dynamically. In most of the identified cases, the problems in the implementation of Measure 6.3 resulted from external factors. The most important factor causing difficulties in the implementation of Measure 6.3 is the lack of stable national legislation concerning the municipal waste management sector. Moreover, the adoption of PEPG 2022 was too late in relation to the start of the financial perspective 2014-2020, which made the implementation of the Measure more difficult. The remaining allocation together with the Rural Development Programme may be insufficient to support

projects other than the SWCP, although the region has the potential and needs resulting from the socio-economic situation to support other types of projects as well. From this perspective, in PI 6a there is a potential to take over allocations from other PI. As regards Measure 6.4, it is recommended to update the target value of the indicator *Length of sanitary sewage system built* to the values resulting from the PDO. Taking into account the current state of progress in the implementation of PI 6a, there are no grounds for distribution of the performance reserve outside the Priority Axis; the recovered performance reserve should be returned to Measure 6.3. or reallocated to another measure within the OP6.

Priority axis 7 Protection of cultural and natural heritage

The financial indicator adopted for the OP7 Performance Framework was established for the whole OP7, while the output and KIS indicators are from PI 6c (Measure 7.1). The financial indicators were achieved. The milestones for the output indicators were significantly exceeded; the implementation level of the indicator for one of them was 202.5% and for the other - 266.7%. Exceeding the value of the KIS is mainly due to an overly conservative estimation of its value. Until 31 December 2018, projects implemented under the Measure were contracted to implement the *Number of cultural heritage objects covered by the support*. This indicator, based on the PDO, amounts to 81 objects. The indicators of KIS Measure 7.1 were significantly exceeded despite the correction on the basis of the results of the first competitions.

As regards the indicator *Percentage of visitors to museums and branches per 10,000 inhabitants*, it will be justified to increase the target value of the indicator by the forecast value. Based on linear extrapolation for historical data from 2007, the value of the indicator will amount to 6800 and should be assumed to be the most probable, while currently 4411 are planned. It is recommended to update the target value of indicators to those resulting from the PDO and on the basis of strategic indicator forecasts. *Surface area of habitats supported in order to attain a better conservation status (CI23)* is at a low level. The projected % of the target value is 42.5%. An analysis of the reduction of the value of *CI23* indicator will be appropriate.

Priority axis 8 Regional mobility and ecological transport

In OP 8 Regional mobility and clean transport, the milestones of the Performance Framework were achieved. The performance reserve for OP 8 is not at risk. The contracting effectiveness of PI 7b was noted. The signed contracts for project financing involve 85.6% of

the allocation without the performance reserve and 79.7% of the allocation taking into account the performance reserve. In total, 10 projects are implemented. A high application potential has also been identified and 5 other identified non-competition projects are waiting for implementation. The material progress of PI 7b does not carry the risk of not achieving the final objectives of the Programme. It is forecast that the target values of the programme output indicators will be exceeded: *Total length of reconstructed or upgraded roads* and *Number of built/modernized road safety devices* (by 32% and 20.6% respectively) and achievement of a specific result indicator - *Road Transport Accessibility Index WDDTII (synthetic)*.

The PI 7d recorded a strong impact of the increase in prices of materials and services on the market, resulting in the repeal of the resolution on the selection of the non-competitive project "Purchase of rolling stock for transport of persons" organised by the Lubelskie Voivodeship. It is recommended to reduce the target value of the indicator *Number of purchased railway vehicles* from 11 to 9. In January 2019 PKP PLK S.A. signed an agreement with the contractor for the revitalization of railway line no. 30 between Lubartów and Parczew. The implementation of the project depends, however, on the completion of stages of work on the simultaneous modernization of the railway line no. 7 Warsaw-Lublin. The signing of the contract for project financing is planned for the fourth quarter of 2019. It is forecast that the target value of the *Total length of reconstructed or upgraded railway line* assumed in the Programme will be reached, as well as the specific result indicators planned in the ROP LV 2014-2020 *Rail Transport Accessibility Index II (synthetic indicator)* and the *Number of passengers checked-in in the Lubelskie Voivodeship* will be achieved.

Priority axis 9 Labour market

In the case of OP 9, the labour market shows a relatively low absorption potential within PI 8i covers vocational activation. It is caused by a better situation on the labour market, i.e. a lower level of unemployment, which results in a decrease in the number of the unemployed - potential addresses of support. However, further activation measures are necessary, especially for persons from rural areas, those leaving agriculture and women. Due to the threat of professional deactivation of these groups of people, it is necessary to enumerate information and promotion activities within the framework of competitions planned in the following years and a precise diagnosis of target groups. The implementation of indicators under PI 8iv covers reconciliation of professional and private life is also low - there is a risk of failure to achieve the indicator value due to very low interest in the calls announced so far under PI. However, due to a low percentage of childcare places up to 3 years old in Lubelskie

voivodship it is recommended to use the entire allocation in current and future competitions within the framework of Measures 9.4 and 9.7. Due to the high interest in subsidies for business start-ups and job creation, it is recommended to use the entire allocation under this priority and, if possible, to consider the possibility of extending support to additional persons, increasing the allocation.

Priority axis 10 Adaptability of enterprises and employees to changes

In the case of OP 10, the adaptability of enterprises and employees to change, with a very high absorption potential, is characteristic of PI 8vi Active and healthy ageing. In relation to the milestones for 2018, the values of the indicators for PI 8v and 8vi were exceeded. The highest level was reached by the output indicator for Pi 8v: *Number of employed persons, including the self-employed, covered by the programme support* (Measure 10.1, 10.2, 10.4) - its level of performance was 165.42%. In comparison with the whole country in Lubelskie voivodship there is a high percentage of people professionally inactive due to illness or disability. Against this background, one should consider increasing the remaining allocation in Measure 10.3 for health programmes concerning prevention of serious diseases, which exclude active persons from the labour market (e.g. Lyme disease). The remaining part - due to the projected achievement of the assumed indicators in Measure 10.3 - is planned to be shifted under renegotiation to Measure 11.2 (OP11). As regards the implementation of measures under PI 8v covers development services for entrepreneurship - comparing the implementation of projects concerning the Territorial Policy (Measures 10.4), one can notice much greater effectiveness in the implementation of projects and achieving the intended indicators in projects implemented outside the Territorial Policy. Unused allocation under Measure 10.4 remains to be further agreed upon (for ITI in the ESF). The analysis of the ranking list in terms of increasing the allocation in the 2018 competition is currently underway. Undoubtedly, the most attractive instrument for entrepreneurs are programmes thanks to which companies can achieve their development goal (Measure 10.1). The last competition in Measure 10.1 (announced in 2017) has already been resolved and secures services provided by operators in connection with the Development Services Database. The remaining allocation is planned to be transferred to Measure 10.2.

Priority axis 11 Social inclusion

In the area of issues raised in OP 11, the most urgent challenges faced by the Lubelskie Voivodship in the area of preventing social exclusion were found. The above objectives resulted from the observed problems related to social integration and accessibility of social services. It was noted that the milestones measured by indicators was exceeded: *Number of persons threatened by poverty or social exclusion covered by support in the programme at*

the level of 129.69% and *Number of social economy entities covered by support* 160.62%. At a slightly lower level, the milestone measured by the financial indicator - 100.4%, which means that the performance reserve OP11 is not threatened. The comparison of the implementation of indicators of the financial progress of the target value based on the WoP (10.8%) with the implementation based on the UoD 69.1% indicates a low dynamics of payments in the implemented projects. Currently in Measure 11.1 Active inclusion (PI 9i) there are 7,376,496.64 PLN of allocations to be used. Until 30.04.2019 recruitment in the 2018 competition is in progress. The decision will be followed by an analysis of the state of allocation utilisation.

Within Measure 11.4 Active inclusion within ITI LFA (PI 9i) 16 990 400,41 PLN remain, of which 15 198 073,09 PLN is the value of applications for co-financing on reserve lists. The analysis of the possibility of financing applications from the ranking list is currently underway. In case the allocation was not contracted, the remaining part of the JUP proposes to transfer to Measure 11.1. Under Measure 11.2 Social and health services (PI 9iv) the entire existing allocation has been used. Reallocation of funds (renegotiations) from Measure 10.3 and transfer from Measure 11.3 is planned - a total of PLN 31,877,715.74. Due to great interest in Measure 11.2, another competition will be announced at the turn of 2019/2020. In Measure 11.5 Social and health services within ITI LFA (PI 9iv) there is no allocation remaining to be used. Within Measure 11.3 Social Economy (PI 9v) 14 877 715.74 allocations remain to be used. The competition announced in 2018 is to ensure continuity of services provided by OWES in the current financial perspective. After the competition is settled, the results will be analysed in terms of the use of the allocation. Nevertheless, at present, after deducting the amount allocated to the above mentioned competition, the remaining amount, i.e. PLN 14 877 715,74, is proposed to be transferred to Measure 11.2. In Measure 11.6 Social economy within ITI LFA (PI 9v) there is no allocation remaining to be used.

Priority axis 12 Education, qualifications and competences

In the area of issues raised in OP 12, the most urgent challenges facing the Lublin voivodeship in the field of education were found. At the time of creating the diagnosis of problems, the following objectives were set for the Programme: increasing the share of children in pre-school education, reducing disproportions in the quality of educational services and increasing the level of qualifications to the requirements of the labour market. The financial progress indicator is 189.7% of the milestone, which is a good result and proves good effectiveness of the intervention, if compared with the indicator *Number of children*

covered by additional activities increasing their educational chances in pre-school education under the programme amounting to 248.1%. In PI 10i there is a large absorption and application potential. The CAWI survey showed that among the beneficiaries who declared their willingness to apply for OP12 funds, the total number of Measures within PI 10i attracted 58% of them, which is a relatively high result. The needs of general education are so important that this area is able to effectively absorb additional resources, and their use so far indicates that they are efficiently and accurately spent. PI 10iii has practically exhausted its absorption potential, because under the only measure implemented, all the funds have already been used and spent. It should also be remembered that the first (and only) call for proposals under the measure met with interest 4 times exceeding its amount, therefore the allocation for the call for proposals 12.3 was increased and more applications were selected for co-financing. In total, 52 projects are implemented or have already been implemented under the Measure. The application potential of Measure 12.3 is quite considerable, but it would require the transfer of funds from other OPs. PI 10iii is able to use these funds. PI 10iv, on the other hand, has limited absorption capacity.

Priority axis 13 Social infrastructure

In the area of issues raised in OP13 the most urgent challenges faced by the Lubelskie Voivodeship in the scope of supporting social infrastructure, including in particular health and education infrastructure, were found. The above objectives resulted from the observed problems related to the availability and quality of health, social and educational services. The milestone measured by the following KIS was exceeded: *Number of supported medical entities in contracted grant agreements 478.95%, Number of infrastructure facilities located in revitalised areas in contracted grant agreements 256%*. At a slightly lower level, the milestone measured by the financial indicator - 97.9% - was achieved, which means that the performance reserve of OP 13 is not threatened. The comparison of the implementation of financial progress indicators of the target value based on the WoP (10.4%) with the implementation based on the ODA 67% indicates low dynamics of payments in the implemented projects. The analysis of the current level of achievement of the assumed indicators shows that there is a risk of not achieving the indicator *Number of supported facilities in which social and professional activation services are provided*. In Measure 13.2 Social services infrastructure (PI 9a) the whole allocation was used (the remaining PLN 4). There are no applications on the reserve lists. Other indicators at the current stage of implementation do not pose a risk of failure to meet the assumed final objectives. Their values on the basis of signed agreements already exceed 100%. The highest value of the

indicator was obtained in relation to m² in public or commercial buildings built or modernised in urban areas, i.e. 136.6% of the target value (according to the DSA). However, payments have already been settled to a small extent (1.4% WoP). All the contracted investments are in progress. The level of achievement of the assumed indicators (according to the PDO) is very high - exceeding or close to 100%. There were no problems that could affect the failure to achieve the assumed indicators.

Evaluation of the effectiveness of territorial mechanisms

The assessment of the ITI instrument within the framework of ROP VL 2014-2020 is positive. With the help of these instruments, it was possible to select and implement projects implementing common objectives of city partnerships and areas functionally related to it. Apart from stimulating long-term cooperation, these instruments should allow for a better matching of the supply, characteristics and results of projects with the objectives of the Programme. Almost half of the representatives of territorial self-government units, self-government organisational units or self-government communities whose gmina is located within the LFA area assessed positively the effects of projects to be implemented within the integrated approach in the LFA on the cities and gminas included in it. It may be worrying that 44% of the respondents believe that ITI projects do not have an impact on levelling out development differences in the areas of Lubelskie voivodship. The area of support within the ITI mechanisms of the ROP LV 2014-2020 includes measures of 10 priority axes, within which 20 ITI projects have been dedicated in ITI in SZOOP. The diagnosis of the geographical shape of the LFA was accurate, as it was based on trends corresponding to development priorities and challenges. ITI measures had a significant impact on the objectives of ROP VL 2014-2020. The implementation is efficient, but with temporary problems resulting from delays in the implementation of ITI projects mainly in OP5, especially in Measure 5.6. The study showed that the directions of support within ITI were up-to-date. ITI LFA projects are characterized by lower cost effectiveness than projects implemented outside the territorial approach. However, it results from the fact that ITI partnership projects and non-competition projects are more complex and are implemented in the form of partnership projects where more entities are involved, which results in higher project implementation costs.

Evaluation of the effectiveness of the ROP VL 2014-2020 management system

The system of ROP LV implementation has been defined in internal and external documents. Institutions responsible for the implementation of the programme and the implementation of its specific objectives have been appointed. The Management Board of the Lubelskie

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Voivodeship performs the function of the MA of the ROP, while the function of the IB is performed by the following units: The Lubelskie Agency for Enterprise Support in Lublin, the Voivodeship Labour Office in Lublin and the Office for Integrated Territorial Investments in the Lublin Municipality Office (Lublin City). Since 2015, the number of posts and employees employed in the institutions of the RPO LV system, involved in tasks related to the 2014-2020 perspective, has been steadily increasing. At the beginning of the perspective, some employees were simultaneously involved in matters from the 2007-2013 perspective. Cooperation between the institutions was assessed positively. The increase in the number of employees was necessary to handle the vacancies under the ROP LV 2014-2020: as at 31 December 2018, 161 vacancies were completed. The most popular among applicants were competitions in OP 12 (1120 submitted applications) and OP 9 (1109). The interest in the calls was reflected, among others, in the information and promotion activities undertaken by the MA: information available on the websites concerning the ROP LV 2014-2020 (www.funduszeuropejskie.gov.pl and www.rpo.lubelskie.pl), as well as in social media (e.g. Facebook, YouTube, Instagram) and outdoor events, training and availability of training materials, the possibility of consultations in Information Points of European Funds IPEF (on the spot, by phone or e-mail).

The application documentation was assessed as mostly good, the ERDF applicants indicated that it was more burdensome to apply for funds at the stage of applying for funds due to the need to provide broader specialist documentation than ESF applicants. Extensive application documentation also affects the workload of COC employees - a large number of documents to be verified. At the times of the greatest burden, the assistance of external experts participating in the substantive assessment is necessary. Recruitment of qualified external experts is difficult due to financial conditions that do not meet expectations. The beneficiaries and the COC found it easier to apply for co-financing by partially electronic means. The new regulations and the electronic system had a positive impact on the improvement of contact with beneficiaries. Technical problems (at the stage of application, implementation and reporting, settlement) could not be completely avoided, however, they are being eliminated on an ongoing basis. Some employee workloads were identified at the stage of project implementation - countermeasures were implemented in accordance with the flexible resourcing principle: employees of other, less overloaded units are delegated to the assistance.

Evaluation of the degree of implementation of horizontal principles within ROP LSV 2014-2020

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

The degree of implementation of horizontal principles by the ROP implementation system of the LV 2014-2020 has been assessed positively. The MA undertook actions aimed at ensuring the compliance of projects implemented within the ROP LV 2014-2020 with Community and national provisions, including taking into account horizontal principles: sustainable development, equal opportunities and non-discrimination, gender equality. The implementation of horizontal principles is facilitated by, inter alia, the adopted criteria for project selection taking into account the above mentioned principles and allowing for the selection of projects taking into account first of all the principle concerning equal opportunities of women and men and persons with disabilities, the principle of universal design and the principle of sustainable development. Issues related to the implementation of horizontal principles are also subject to evaluation during the project implementation and after its completion. The implementation of projects in accordance with horizontal policies is carried out without any major difficulties. The applicants were provided with training courses and meetings aimed at clarifying, among other things, doubts related to the horizontal rules. Information about the meetings was published on the ROP LV website www.rpo.lubelskie.pl.

[Evaluation of the contribution of intervention of the regional operational programme of Lubelskie voivodship to the implementation of the objectives of the Europe 2020 Strategy at the level of priority axes](#)

The Europe 2020 strategy (Strategy for smart, sustainable and inclusive growth) sets out 3 development priorities for the EU:

- Smart growth, i.e. basing the economy on knowledge and innovation;
- Sustainable development, i.e. increasing resource efficiency and competitiveness;
- Inclusive growth, i.e. high employment, social and territorial cohesion.

Among the numerous areas of intervention, which positively influence the achievement of the Europe 2020 Strategy objectives, one can distinguish, inter alia, the measures implemented under the ROP LV 2014-2020. Two channels of impact have been identified: indirect, for all measures (as a rule, the Programme must be consistent with the strategic acts in relation to it) and direct, covering only selected of them (those which significantly and measurably affect the selected indicators of the Europe 2020 Strategy). Quantitative analyses were carried out only for direct impact - due to existing methodological limitations. It would be difficult to unequivocally determine which government of relations should be taken into account for indirect impact, and at the same time it is impossible to legitimately

exclude the elimination of indirect effects. The impact of the ROP LV 2014-2020 on the achievement of the objectives of the Europe 2020 Strategy was estimated using a panel econometric model with quasi-fixed effects.

In the case of 1 out of 7 indicators measuring the progress in achieving the objectives of the Europe 2020 Strategy, the risk of not achieving the target value by 2020 was not identified. For the next 2 indicators (employment of people aged 20-64, people aged 30-34 with tertiary education) it is likely to be achieved.

WYKAZ SKRÓTÓW

Skrót	Opis
BAEL	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności
BDL	Bank Danych Lokalnych GUS
BGK	Bank Gospodarstwa Krajowego
CATI	(ang. Computer Assisted Telephone Interview) Wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo
CAWI	(ang. Computer Assisted Web Interview) Wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony www
CT	Cel tematyczny
CVET	(ang. Continuing Vocational Education and Training) Ustawiczne kształcenie i szkolenie zawodowe
DPS	Dom Pomocy Społecznej
DW EFS	Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego
DW EFRR	Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
DZ RPO	Departament Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym
GDDiKA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GUS	Główny Urząd Statystyczny
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EU2020	Strategia Europa 2020
ICT	(ang. information and communication technologies) technologie informacyjno-komunikacyjne
IDI	(ang. In-Depth Interview) indywidualny wywiad pogłębiony
IP	Instytucja Pośrednicząca
IOK	Instytucja Ogłaszająca Konkurs.

IW	Instytucja Wdrażająca
IVET	(ang. Initial Vocational Education and Training) Początkowe kształcenie i szkolenie zawodowe
IZ	Instytucja Zarządzająca
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KM	Komitet Monitorujący
KPGO	Krajowy Program Gospodarowania Odpadami
KPO	Krajowy Program Operacyjny
LAWP	Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie
LOF	Lubelski Obszar Funkcjonalny
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MŚP; MMŚP	Mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
OP	Oś priorytetowa
OPZ	Opis Przedmiotu Zamówienia
OSI	Obszary strategicznej interwencji
OSO	Obszary Specjalnej Ochrony [ptaków]
OWES	Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PGO	Program Gospodarowania Odpadami
PI	Priorytet Inwestycyjny
PIFE	Punktu Informacji o Funduszach Europejskich
PISA	(ang. Programme for International Student Assessment) międzynarodowe badanie koordynowane przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
PES	Podmioty ekonomii społecznej
POPC	Program Operacyjny Polska Cyfrowa
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

RLM	Równoważna liczba mieszkańców
RODO	(ang. General Data Protection Regulation, GDPR) Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych
RPO WL 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013
RPO WL 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020
SL2014	Centralny system teleinformatyczny
SOO	Specjalne Obszary Ochrony [siedlisk]
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych
TBE	Ewaluacja oparta na teorii
TDI	(ang. Telephone depth interview) Telefoniczny wywiad pogłębiony
TIK	Technologie informacyjno-komunikacyjne
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Marszałkowski
UMWL	Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego
UoD	Umowa o dofinansowanie
UP	Umowa Partnerstwa
UTK	Urząd Transportu Kolejowego
UW	Urząd Wojewódzki
WCPBM	Wskaźnik cen produkcji budowlano-montażowej
WDDT	Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej
WFOŚIGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WKDT	Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej
WMDT	Wskaźnik Międzygałęziowej Dostępności Transportowej

WoD	Wniosek o dofinansowanie
WoP	Wniosek o płatność
WTZ	Warsztat Terapii Zajęciowej
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie
ZAZ	Zakład Aktywności Zawodowej
ZIT	Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
ZZO	Zakład Zagospodarowania Odpadów

2. WPROWADZENIE

Uzasadnienie badania

Badanie dotyczące oceny postępu rzeczowego programu operacyjnego dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów Ram i Rezerwy Wykonania zostało wskazane jako obowiązkowe do przeprowadzenia we wszystkich programach operacyjnych współfinansowanych ze środków polityki spójności, na mocy Wytycznych Ministra Inwestycji i Rozwoju w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020.

Cele badania

Głównym celem badania jest dokonanie oceny dotyczącej postępów w realizacji celów szczegółowych określonych dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (RPO WL 2014-2020), ze szczególnym uwzględnieniem zobowiązań wynikających z ram wykonania ustalonych na poziomie Osi Priorytetowych oraz ocena wkładu interwencji w realizację celów Strategii Europa 2020. Badanie posłuży również do wypracowania rekomendacji wskazujących na niezbędne dostosowania, pozwalające na zwiększenie skuteczności interwencji. Główny cel badania zostanie osiągnięty poprzez realizację następujących celów szczegółowych:

- Cel szczegółowy 1. Ocena postępów wdrażania RPO WL poprzez ocenę postępu w realizacji założonych wartości pośrednich i docelowych wskaźników na poziomie osi priorytetowych (wskaźniki ram wykonania) i priorytetów inwestycyjnych (wskaźniki rezultatu specyficzne dla programu, wskaźniki rezultatu długoterminowego, wskaźniki rezultatu bezpośredniego, wskaźniki produktu).
- Cel szczegółowy 2. Ocena wkładu interwencji w realizację celów Strategii Europa 2020 na poziomie poszczególnych osi priorytetowych.
- Cel szczegółowy 3. Sformułowanie wyjaśnień/podanie przyczyn dla wyników uzyskanych w ramach oceny postępu realizacji założonych wartości pośrednich i docelowych wskaźników ustanowionych dla osi priorytetowych i priorytetów inwestycyjnych RPO WL.
- Cel szczegółowy 4. Analiza potencjału absorpcyjnego osi priorytetowych, w ramach których może dojść do realokacji środków: ich potrzeb oraz gotowości do wdrożenia dodatkowych środków wynikających z przeprowadzonych przesunięć szczególnie w kontekście zmian społeczno-gospodarczych i trendów.

- Cel szczegółowy 5. Wypracowanie rekomendacji w zakresie wspierania procesu zarządzania rezerwą wykonania i samego ukierunkowania inwestycji, które zostaną sfinansowane po dokonaniu śródkresowego przeglądu wyników.

Zgodnie z Wytycznymi w zakresie ewaluacji polityki spójności 2014-2020, ewaluacja mid-term posłuży ocenie postępu rzeczowego i finansowego w ramach krajowych i regionalnych programów operacyjnych oraz dostarczy wniosków stanowiących podstawę do sformułowania rekomendacji w zakresie realokacji dostępnych środków¹.

Rodzaj i kryteria ewaluacji

Niniejsze badanie jest ewaluacją opartą na teorii (TBE)², co oznacza, że jego głównym celem jest informowanie o tym, w jaki sposób i dlaczego interwencja RPO WL 2014-2020 osiągnie lub osiągnęła określone cele. Przyjęte na potrzeby badania kryteria ewaluacji: **skuteczność, trafność, efektywność oraz użyteczność**, służą wskazaniu, co w ramach prowadzonej ewaluacji podlega ocenie oraz stanowią pryzmat, przez który Zespół Badawczy przyjrzał się Programowi.

Zasada kontekstowości wyjaśniania

We wnioskowaniu przestrzegano zasady kontekstowości, co oznacza, że każdemu zjawisku zaobserwowanemu w wyniku procesu badawczego podawano kontekst, który ustalał przyczyny wystąpienia zjawiska oraz wskazywał okoliczności towarzyszące jego wystąpieniu. Zasada kontekstowości była stosowana nawet w przypadkach, gdy zgromadzony materiał badawczy nie dostarczał stosownych informacji w tym zakresie. Wówczas przedstawiano

---

¹ Zalecenia dla jednostek ewaluacyjnych w zakresie ewaluacji Programów Operacyjnych 2014-2020 dla potrzeb przeglądu śródkresowego, w tym realizacji zapisów ram i rezerwy wykonania.

² Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020, Warszawa 2015, s. 4.

wyjaśnienie i identyfikowano okoliczności na podstawie posiadanej wiedzy eksperckiej zaznaczając, iż proponowany kontekst ma charakter hipotezy.

Zasada triangulacji metodologicznej

W badaniu zastosowano również zasadę triangulacji metodologicznej, oznaczającą zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, co gwarantowało zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie³. Triangulacja metodologiczna została zastosowana odnośnie: źródeł danych – dokonano analizy danych zastanych oraz danych pochodzących z badań terenowych; metod badawczych – łączono różne metody badawcze w badaniu tych samych problemów badawczych, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu oraz perspektyw badaczy – ewaluacja została przeprowadzona przez zespół badawczy, co pozwala uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanego przedmiotu.

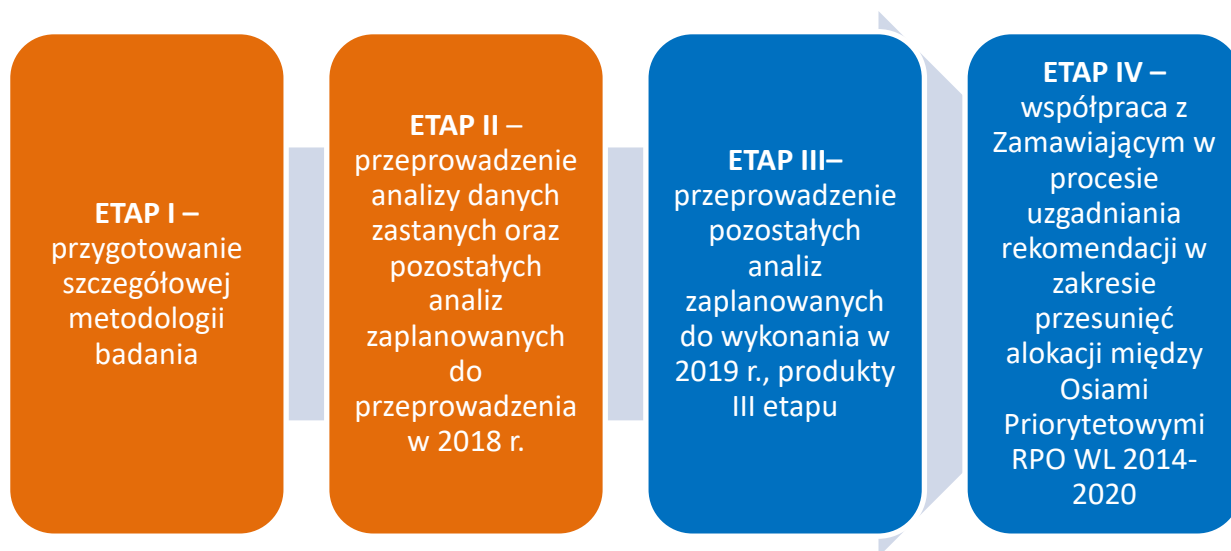
---

³ Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E., Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012, s.89; Olejniczak K., Kozak M., Ledzion B. (red.), Teoria i praktyka ewaluacji interwencji publicznych. Podręcznik akademicki. Wydawnictwa akademickie i profesjonalne, Warszawa 2008, s. 131, 340, 396; Stańczyk S., Triangulacja – łączenie metod badawczych i uzretelnienie badań. [W:] Czakon W. (red.), Podstawy metodologii w naukach o zarządzaniu, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011, s. 79-84.

3. OGÓLNY OPIS PRZEBIEGU EWALUACJI

Przeprowadzenie badania zaplanowano w czterech etapach. Niniejszy raport prezentuje wyniki prac zrealizowanych w ramach etapu III badania. Etapy te są zgodne z zapisami OPZ:

Wykres 1 Etapy realizacji badania ewaluacyjnego

Źródło: Opracowanie własne

ETAP 1 – przygotowanie szczegółowej metodologii badania

W pierwszym etapie badania (po podpisaniu umowy) opracowano **Raport Metodologiczny**; pozwoliło to na doprecyzowanie założeń procesu badawczego i opracowanie projektów narzędzi badawczych niezbędnych do przeprowadzenia badań terenowych. Wskazano również komórki organizacyjne w podmiotach zajmujących się zarządzaniem i wdrożeniem RPO WL celem wytypowania w dalszej kolejności przedstawicieli do wywiadów pogłębionych.

ETAP 2 – Przeprowadzenie analizy danych zastanych oraz pozostałych analiz zaplanowanych do przeprowadzenia w 2018 r.

Na tym etapie przeprowadzona została pogłębiona analiza desk research. Zgodnie z harmonogramem badania na Etapie 2 zapoczątkowane zostały analizy ekonometryczne i statystyczne. Analiza danych zastanych stanowiła podstawę dla analitycznego odtworzenia w ramach TBE logiki interwencji, rozumianej zarówno jako opisanie mechanizmów przyczynowo-skutkowych, jak i wskazanie założeń stojących za zaprogramowaniem wsparcia. Etap ten zwieńczony został Raportem cząstkowym z badania. Załącznikiem do Raportu

częstkowego jest Zestawienie dotyczące wszystkich wskaźników umieszczonych w treści raportu wraz z wartościami z lat 2005-2017. Z uwagi na swój charakter techniczny dokument ten został przygotowany w postaci pliku w formacie arkusza kalkulacyjnego. Treść Raportu częstkowego została umieszczona w Aneksie I i II do niniejszego Raportu końcowego.

ETAP 3 – Przeprowadzenie pozostałych analiz zaplanowanych do wykonania w 2019 r.

Kolejny etap badania stanowił główny etap prac badawczych. Ewaluatorzy na tym etapie analizowali zebrane dane na poziomie poszczególnych celów i pytań badawczych. Na tym etapie przeprowadzone zostało badanie CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020 oraz prace nad benchmarkingiem. Na tym etapie zrealizowano wywiady bezpośrednie z przedstawicielami IZ i IP oraz zakończono realizację analiz ekonometrycznych i statystycznych.

Informacje zebrane z różnych źródeł były analizowane na potrzeby opracowania wniosków i rekomendacji w projekcie raportu końcowego w sposób całościowy, co oznacza, że ocena opierała się na informacjach z różnych źródeł wzajemnie się weryfikujących. Materiał zgromadzony w toku panelu eksperckiego jak również uwzględnienie uwag zgłoszonych przez Zamawiającego do projektu raportu końcowego przyczynią się do opracowania ostatecznej wersji tegoż (wraz z prezentacją i wymaganymi załącznikami) oraz broszury informacyjnej. Na zakończenie prac w ramach tego etapu zaplanowano panel ekspertów.

ETAP IV – współpraca z Zamawiającym w procesie uzgadniania rekomendacji w zakresie przesunięć alokacji między Osiami Priorytetowymi RPO WL 2014-2020

Ostatni etap stanowić będzie współpraca z Zamawiającym w procesie uzgadniania rekomendacji w zakresie przesunięć alokacji między Osiami Priorytetowymi RPO WL 2014-2020; produkty IV etapu: prezentacja wyników badania oraz propozycji realokacji środków między OP; termin: do 30.04.2019 r.

4. OPIS ZASTOSOWANEJ METODYKI ORAZ ŹRÓDEŁ INFORMACJI WYKORZYSTANYCH W BADANIU NA TYM ETAPIE

W realizacji niniejszego badania i przygotowania **Raportu końcowego** wykorzystano następujące metody zbierania i analizy danych:

Analiza danych zastanych (desk research)

Analiza danych zastanych była prowadzona na bieżąco podczas całego postępowania badawczego i dostarczała informacji na potrzeby wszystkich problemów badawczych. Analizą objęto następujące typy dokumentów:

- Dokumenty o charakterze strategicznym i programowym (Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 wraz z załącznikami, przyjęty dnia 12 czerwca 2018 r. przez Komisję Europejską decyzją wykonawczą nr C(2018)3837); Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WL 2014-2020 (wersja obowiązująca w momencie realizacji badania); Regionalna Strategia Innowacji Województwa Lubelskiego do 2020 roku; Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku),
- Dane statystyczne i monitoringowe (Dane monitoringowe związane z wdrażaniem RPO WL); Dane GUS (w szczególności BDL), STRATEG, EUROSTAT i inne ogólnodostępne dane statystyczne odnoszące się do poszczególnych obszarów RPO WL; Dokumenty określające metody szacowania wartości wskaźników w ramach RPO WL 2014-2020; Sprawozdania roczne oraz informacje kwartalne z wdrażania RPO WL na lata 2014-2020,
- Akty prawne i wytyczne szczebla unijnego i krajowego (Pakiet rozporządzeń UE w sprawie polityki spójności 2014-2020, Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 (ustawa wdrożeniowa), Wytyczne wydane na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy wdrożeniowej),

- Raporty z badań ewaluacyjnych i analiz dotyczących poszczególnych obszarów interwencji RPO WL 2014-2020⁴

Odtworzenie logiki interwencji - TBE

W ramach ewaluacji opartej na teorii TBE (theory based evaluation) Wykonawca przeanalizował logikę interwencji RPO WL 2014-2020 w podziale na Osie priorytetowe Programu. W ewaluacji opartej na teorii (TBE) proces badawczy wychodzi od jasnego przedstawienia, rekonstrukcji lub aktualizacji teorii zmiany, czyli leżących u źródeł interwencji (tu: działań podejmowanych w ramach RPO WL 2014-2020) założeń co do mechanizmów przyczynowo-skutkowych, które sprawiają, że zaplanowana interwencja przyniesie pożądane efekty. Następnie w toku badania dokonuje się weryfikacji, czy podczas realizacji interwencji założenia te okazały się prawdziwe, a jeśli nie, to jakie są przyczyny rozbieżności między nimi a rzeczywistością. Kluczowe dla tego rodzaju ewaluacji było „odtworzenie” teorii interwencji, ponieważ poznanie założeń i dążeń, które leżały u podstaw danej interwencji, jest szczególnie ważne dla prawidłowego sposobu oceny. TBE pozwolił ewaluatorowi w pełni zrozumieć, co dana instytucja/podmiot chciał osiągnąć projektując daną interwencję, skąd wzięły się działania i jakie problemy miały być rozwiązane. W ramach tego podejścia zweryfikowano, czy poczynione w przeszłości założenia (na etapie diagnozy) są nadal aktualne, czy może pojawiły się nowe obszary wymagające wsparcia. W efekcie końcowym badanie ewaluacyjne powinno udoskonalić daną interwencję (optymalizacja teorii interwencji). **Odtworzenie logiki interwencji znajduje się w Aneksie II do raportu końcowego.**

Analizy ekonometryczne i statystyczne

Analizy ekonometryczne i statystyczne należą do ilościowych metod badawczych, tj. korzystają z ilościowych danych źródłowych i rezultaty ich zastosowania również mają charakter ilościowy (choć podlegają interpretacji jakościowej). W ramach obu metod korzystano z istniejących zbiorów danych (źródeł wtórnych, np. statystyki publicznej i źródeł pierwotnych, tj. baz pochodzących z badania CATI lub CAWI, baz opisujących historyczny przebieg interwencji publicznej) i przetwarzają je w toku procedur matematycznych. W obu

⁴ Odniesienie się do konkretnych raportów znajduje się w poszczególnych kolejnych rozdziałach Raportu końcowego w zakresie danego obszaru tematycznego interwencji w ramach Programu oraz wskazane zostało w rozdziale Bibliografia.

przypadkach – zarówno analiz statystycznych, jak i ekonometrycznych – zastosowano najdłuższe możliwe szeregi czasowe danych historycznych uzasadnione dostępnością i metodologią badania, co pozwoliło na możliwie najdokładniejsze estymowanie i interpretację zjawisk.

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)

Indywidualne wywiady pogłębione, mające na celu pogłębienie zebranych w analizie desk research informacji, zostały przeprowadzone na niewielkiej celowo dobranej próbie badawczej. W ramach badania przeprowadzono 11 IDI z pracownikami: Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym, Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego, Lubelskiej Agencji Wspierania Przedsiębiorczości, Lidera ZIT LOF, Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie.

Badanie ilościowe CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020

W ramach badania ilościowego zostało zastosowane podejście **mixed-mode łączące techniki CAWI i CATI** w realizacji wywiadów. Procedura realizacji badania zakładała: 1/nawiązanie kontaktu z respondentem i przekazanie informacji o badaniu – wysyłkę wiadomości e-mail z informacją o badaniu, listem polecającym oraz linkiem do elektronicznej wersji kwestionariusza, 2/dwukrotną wysyłkę monitów drogą elektroniczną (do respondentów, którzy nie wypełnili ankiet), 3/kontakt telefoniczny z respondentami, którzy nie wypełnili (po wysłaniu 2 przypomnień mailowych) i zachęcenie do wzięcia udziału w badaniu, 4/przeprowadzenie wywiadu techniką CATI.

Badaniem zostali objęci beneficjenci osi priorytetowych 1-13 RPO WL 2014-2020 (zgodnie ze stanem na 31.12.2018 r.). Głównym założeniem, które przyjęto było podzielenie badania kwestionariuszowego na dwie części. Pierwsza część badania **obejmowała zagadnienia dotyczące przygotowania i realizacji projektów** w ramach RPO WL 2014-2020.

Kwestionariusz był więc adresowany do przedstawicieli konkretnych projektów (wskazywano tytuł projektu, którego dotyczą pytania). Druga część badania kwestionariuszowego **dotyczyła potencjału absorpcyjnego** (zagadnienia odnoszące się do planów aplikacyjnych podmiotów/instytucji) oraz oceny ZIT. Kwestionariusz badania został w tym przypadku skierowany do poszczególnych beneficjentów (unikalnych) tylko raz. Zastosowanie takiego rozwiązania pozwoliło uniknąć problemów z analizą wyników badań i wnioskowaniem (badaniem dotyczącym potencjału absorpcyjnego został objęty jeden podmiot/instytucja, niezależnie od tego, ile projektów realizuje/realizował w ramach RPO WL 2014-2020

prosił o udzielenie odpowiedzi w imieniu całego podmiotu/całej instytucji). Jest to praktyka, która była z powodzeniem stosowana również w innych ewaluacjach o charakterze mid-term w Polsce. Zastosowanie powyższego rozwiązania zwiększyło też prawdopodobieństwo wypełnienia całej ankiety, a co za tym idzie osiągnięcia docelowej próby. W innym przypadku istniało ryzyko, że – ze względu na zbyt długi kwestionariusz (mnogość pytań i zakres wykraczający poza kompetencje) – respondenci rzadko uzupełnialiby ankietę w całości.

Badanie dotyczące przygotowania i realizacji projektów

Dobór próby do badania miał **charakter warstwowo-losowy** (tj. losowanie w obrębie warstwy – osi priorytetowej, w której był/jest realizowany projekt). Liczba respondentów w danej osi była proporcjonalna do liczby unikatowych beneficjentów danej osi w populacji. Procedura realizacji badania zakładała, że w przypadku odmowy udziału w badaniu lub braku kontaktu z danym respondentem do badania do losowywany był nowy respondent. Należy zastrzec, iż jednostką analizy byli unikatowi beneficjenci na poziomie OP, nie zaś poszczególne wnioski/projekty. Beneficjenci realizujący więcej niż jeden projekt w ramach danej OP zostali zaproszeni do badania poświęconego danej osi priorytetowej wyłącznie jeden raz (aczkolwiek możliwe było zapraszanie ich kilkakrotnie, jeśli należeli do różnych kategorii respondenckich tj. w różnych OP). Identyfikacja unikatowych respondentów w ramach OP następowała na podstawie NIP.

Zgodnie z założeniami badanie miało zostać przeprowadzone przy następujących parametrach: poziom ufności 0,95, maksymalny błąd oszacowania $e=5\%$, co uprawniałoby do uogólniania wyników otrzymanych na próbie badawczej na całą populację. Oznaczało to, że w ramach badania powinno zostać zrealizowane minimum 325 wywiadów z przedstawicielami projektów. **W praktyce uzyskano większą próbę $n=439^5$** , przy zachowaniu proporcji wywiadów wg OP. Dzięki zrealizowaniu większej liczby wywiadów zmniejszył się błąd oszacowania – z zakładanych 5% do 4,2%, co świadczy o dokładniejszym odwzorowaniu cech badanej populacji. Z tego względu zdecydowano się włączyć materiał

---

⁵ Możliwość uzyskania większej niż zakładano próby wynika z tego, że w praktyce badań ilościowych zwykle realizuje się większe niż zakładane próby m.in. ze względu na to, że po realizacji badania przeprowadzana jest kontrola baz danych tj. sprawdzane są braki danych (za efektywną ankietę – tj. taką, którą można poddać procesowi analitycznemu – uznawane są ankiety z minimum 80% udzielonych odpowiedzi, które przyczyniają się do odpowiedzi na problemy badawcze), niepasujące kody odpowiedzi, logiczne niespójności w danych, działanie filtrów itp.

badawczy stanowiący nadwyżkę do analizy. Szczegółowa struktura próby została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 1. Struktura próby badania CAWI/CATI dotyczącego projektów

OP	Liczba zawartych umów	Liczebność populacji unikatowych beneficjentów w ramach OP	Zakładana liczebność próby beneficjentów w ramach OP	Zrealizowana liczebność próby beneficjentów w ramach OP
1	174	138	21	29
2	51	49	7	10
3	249	248	38	44
4	403	376	57	78
5	425	340	52	72
6	102	83	13	18
7	83	74	11	15
8	11	3	1	2
9	279	163	25	31
10	94	67	10	14
11	341	190	29	41
12	360	231	35	46
13	211	169	26	39
Ogółem	2783	2131	325	439

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych SL2014 (stan na 31.12.2018 r.) oraz wyników badania CAWI/CATI

Badanie dotyczące potencjału absorpcyjnego

Badaniem zostały objęte instytucje/podmioty, które zawarły co najmniej jedną umowę o dofinansowanie w ramach RPO WL 2014-2020 (zgodnie ze stanem na 31.12.2018 r.). Tak jak wspomniano wcześniej do każdego podmiotu/każdej instytucji została przesłana jedna ankieta (identyfikacja na podstawie numeru NIP). Dobór próby miał **charakter losowy**. Szczegółowa struktura próby wraz z liczebnościami osiągniętymi została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 2. Liczebność próby badania CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020 dotyczącego potencjału absorpcyjnego

Liczebność populacji unikatowych instytucji/podmiotów	Zakładania minimalna liczebność próby instytucji/podmiotów	Osiągnięta próba badawcza instytucji/ podmiotów
1475	305	385

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych przekazanych przez Zamawiającego oraz wyników badania CAWI/CATI.

Zgodnie z założeniami badanie CAWI/CATI dotyczące potencjału absorpcyjnego miało zostać przeprowadzone przy takich samych parametrach jak badanie dotyczące projektów tj. poziom ufności 0,95, maksymalny błąd oszacowania $e=5\%$, co uprawniałoby do uogólniania wyników otrzymanych na próbie badawczej na całą populację. Oznaczało to, że w ramach badania powinno zostać zrealizowane minimum 305 wywiadów. W praktyce uzyskano większą próbę $n=385$. Zmniejszył się przez to błąd oszacowania – z założonych 5% do 4,3%, co świadczy o dokładniejszym odwzorowaniu cech badanej populacji. Z tego względu zdecydowano się włączyć materiał badawczy stanowiący nadwyżkę do analizy. W próbie dominowały przedsiębiorstwa oraz JST wraz z jednostkami samorządowymi (stanowiąc po 39% próby).

Tabela 3. Struktura próby badania CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020 dotyczącego potencjału absorpcyjnego według typu respondenta

Typ wnioskodawcy	Liczba zrealizowanych wywiadów	Udział wywiadów w próbie
Przedsiębiorstwo, osoba prowadząca działalność gospodarczą	150	39%
Jednostka samorządu terytorialnego, samorządowa jednostka organizacyjna, wspólnota samorządowa	152	39%
Fundacja, stowarzyszenie, związek stowarzyszeń	25	7%
Publiczny zakład opieki zdrowotnej	16	4%
Publiczna placówka systemu oświaty	15	4%
Pozostałe (Spółdzielnia/wspólnota mieszkaniowa; Kościół katolicki, pozostałe kościoły albo związki wyznaniowe; Uczelnie; Organ władzy, administracji rządowej; Inne)	27	7%
Ogółem	385	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników badania CAWI/CATI.

Panel ekspertów

Panel ekspertów odbył się w dniu 29 marca 2019 r. W panelu udział wzięło czterech ekspertów zewnętrznych specjalizujących się w tematyce EFRR i EFS. Ze strony Zamawiającego w panelu udział wzięli przedstawiciele IZ oraz IP. Podczas panelu zaprezentowano wstępne wyniki badania oraz wnioski i rekomendacje sformułowane podczas badania. Podczas panelu skupiono się nad omówieniem oceny wpływu RPO WL na Strategię Europa 2020. Przedmiotem dyskusji były również kierunki realokacji środków w ramach rezerwy wykonania. Uwagi te zostały uwzględnione na etapie pracy nad finalną wersją raportu z badania.

5. OPIS WYNIKÓW BADANIA W PODZIALE NA POSZCZEGÓLNE OSIE PRIORYTETOWE I PRIORYTETY INWESTYCYJNE

5.1 WSTĘP

Celem rozdziału jest prezentacja wyników badania w podziale na poszczególne osie priorytetowe i priorytety inwestycyjne. W tym celu dokonano analizy stanu realizacji wskaźników produktu i rezultatu oraz rezultatu strategicznego wskazanych w RPO WL 2014-2020.

W rozdziale zaprezentowano ocenę stanu realizacji tych wskaźników. W przypadku tabel lub diagramów prezentujących stan realizacji wskaźników strategicznych przedstawiono dane dla lat 2012-2017, o ile dane te były dostępne w pełnym zakresie tych 5 lat⁶. Analizy zaprezentowano w podziale na PI w ramach OP. Każdy z podrozdziałów odnoszących się do poszczególnych PI obejmuje ocenę zmian sytuacji społeczno-gospodarczej w badanym obszarze, ocenę realizacji Ram Wykonania, ocenę postępów w realizacji mierzonej wskaźnikami produktu i rezultatu oraz rezultatu strategicznego (w OP współfinansowanych z EFRR) i ocenę potencjału absorpcyjnego, prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok. W poniższym rozdziale przeanalizowano również dla każdej OP możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i dokonano identyfikacji obszarów wymagających interwencji.

Informacyjnie należy wskazać, że ocena zmian sytuacji społeczno-gospodarczej w zakresie poszczególnych obszarów interwencji dokonana została w Raporcie cząstkowym z badania i znajduje się w **Aneksie I do Raportu końcowego**, natomiast ocenę adekwatności logiki interwencji wraz analizą dla poszczególnych Osi priorytetowych w postaci grafów wraz z opisem zaprezentowanych informacji zamieszczono w **Aneksie II do Raportu końcowego**.

Przedstawiane poniżej w tabelach wyliczenia opierają się na danych zagregowanych na poziom PI, zaś dane dotyczące możliwości realizacji wskaźników na poziomie poszczególnych Działań znajdują się w aneksach do RK i te **dane stanowią podstawę dla wyliczeń prognozowanych wartości wskaźników w procesie renegeacji Programu**.

⁶ Za przyjęciem roku 2012 jako daty początkowej analizy przemawiały dwa argumenty: często jest to rok odniesienia w Aneksie diagnostycznym, poza tym pokazuje stan przed rozpoczęciem wdrażania Programu i obejmuje okres co najmniej 5 lat (dla wskaźników odnoszących się do PKB, które jest raportowane z 2 letnim opóźnieniem).

Ewaluacja śródk okresowa prezentuje stan na 31.12.2018 r. Z uwagi jednak na dostępność danych zwłaszcza w odniesieniu do wskaźników przyjętych do Ram Wykonania zasadne jest pokazanie postępu osiągniętego w I kwartale 2019 r., dlatego w każdym z rozdziałów dotyczących poszczególnych OP przedstawiono dodatkowo informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg. stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Niniejszy rozdział stanowi odpowiedź na pytania badawcze:

1. Czy i w jakim zakresie wsparcie świadczone w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPO WL przyczynia się do osiągnięcia celów zawartych w Strategii Europa 2020?

2. Czy i w jakim stopniu aktualny stan wdrażania zapewnia realizację wartości docelowych specyficznych dla programu wskaźników rezultatu?

3. Jaki jest obecny stan realizacji pozostałych wskaźników, w tym wskaźników ram wykonania, w kontekście osiągnięcia celów śródk okresowych oraz wartości docelowych? Czy aktualny stan wdrażania zapewnia realizację wartości docelowych wskaźników określonych na rok 2023? (odpowiedź na to pytanie zostanie udzielona poprzez ustalenie prognozowanych wartości wskaźników w roku 2023).

4. Jaka jest skuteczność i efektywność interwencji w zakresie osiągnięcia założonych w programie celów i oczekiwań?

5. Jakie są podstawowe przyczyny przekroczenia i/lub nieosiągnięcia zakładanych wielkości (w kontekście nieosiągnięcia wartości śródk okresowych/ ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowych) wskaźników ram wykonania, wskaźników rezultatu i pozostałych wskaźników produktu założonych na etapie programowania interwencji? Odpowiadając na to pytanie wykonawca zidentyfikuje w jakim stopniu na skuteczność interwencji oddziaływały:

1) czynniki wewnętrzne: kontekst instytucjonalny, system wdrażania i realizacji projektów, wybierane projekty, wnioskodawcy (beneficjenci, beneficjenci nieskuteczni, potencjalni wnioskodawcy), realizowane projekty;

2) czynniki zewnętrzne: społeczne, gospodarcze, środowiskowe; wykonawca powinien również ustalić czy doszło do kluczowych zmian w warunkach zewnętrznych, które oddziałują na proces realizowania interwencji oraz w jakim stopniu założenia/logika interwencji jest spójna względem innych podejmowanych działań i trafna względem obecnych warunków społeczno-gospodarczych;

3) trafność i poprawność metod stosowanych przy szacowaniu wartości wskaźników na etapie programowania interwencji, trafność doboru wskaźników do charakteru interwencji oraz

zdefiniowanych priorytetów rozwojowych, stopień w jakim wskaźniki odzwierciedlają stopień osiągnięcia celów interwencji,

4) regulacje prawne.

6. Czy i w jakim stopniu system instytucjonalny skutecznie wspiera realizację interwencji? Czy potrzebne są dostosowania w zakresie wsparcia instytucjonalnego, w tym stworzenie dodatkowych regulacji wspierających system realizacji polityki spójności? W jakim stopniu działania związane z zarządzaniem interwencją (tj. harmonogram realizacji projektów oraz trafność ich doboru w kontekście generowanych efektów i realizowanych celów, proces wyboru i działania informacyjno-promocyjne) wpływały na skuteczność i efektywność udzielanego wsparcia?

7. Czy konieczne było wprowadzenie środków zaradczych służących zwiększeniu skuteczności wdrażania interwencji w ramach danej osi priorytetowej RPO WL? Jakie środki zostały wprowadzone? Czy i w jakim zakresie przyniosły one oczekiwane efekty?

8. Czy wartość środków finansowych przeznaczonych na poszczególne priorytety jest wystarczająca do realizacji wszystkich zobowiązań wskaźnikowych na lata 2014-2020? W jakim stopniu zwiększenie/zmniejszenie alokacji na Osi przyczyni się do zmiany osiągniętych efektów?

9. W jaki sposób skutecznie przeciwdziałać negatywnym trendom występującym w obszarach, w których uzyskane wartości są niewystarczające w kontekście założonych wartości pośrednich i docelowych wskaźników? W tym: jakie narzędzia instytucjonalne i operacyjne należy wdrożyć dla osiągnięcia celów sformułowanych na etapie programowania?

10. W jaki sposób wykorzystać potencjał absorpcyjny do realokowania środków? W obrębie jakich typów projektów możliwych do wdrażania w ramach osi identyfikuje się niewystarczającą ilość dostępnych środków finansowych? Jakie inicjatywy należałoby wspierać ze względu na wysoką skuteczność i istniejące potrzeby na podstawie zrealizowanych dotychczas projektów i dostępnych danych?

11. Czy i w jaki sposób należy dostosować przyjęte wartości wskaźników, uwzględniając oddziaływanie czynników takich jak: warunki społeczno-gospodarcze, potencjał instytucjonalny oraz potencjał beneficjentów, aby były one możliwe do osiągnięcia? Jakie jest uzasadnienie zmiany wartości docelowych wskaźników w ramach poszczególnych osi priorytetowych?

12. Czy należy wdrożyć dodatkowe rozwiązania instytucjonalne w celu zapewnienia większej skuteczności i efektywności realizacji interwencji? Jakie rozwiązania przyczynią się do osiągnięcia tego celu?

13. Jakie rodzaje interwencji należałoby wspierać ze względu na wysoką skuteczność i istniejące potrzeby, biorąc pod uwagę dotychczas zrealizowane projekty i dostępne dane? 14. W jakim stopniu system realizacji RPO WL 2014-2020, w tym w szczególności zaplanowane instrumenty wdrażania Programu, pozwalają na skuteczną realizację zasad horyzontalnych? Jaka jest skala i zakres realizacji zasad horyzontalnych w ramach poszczególnych OP RPO WL 2014-2020? Czy, a jeśli tak to jakie występują bariery wdrażania zasad horyzontalnych w ramach RPO WL 2014-2020?

5.2 Oś Priorytetowa 1 Badania i innowacje

Realizacja Ram Wykonania w OP 1

W OP 1 dla Ram Wykonania wyznaczono dwa wskaźniki: postępu rzeczowego, jakim jest wskaźnik produktu *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* (mierzony tylko z poziomu PI 1b, dla którego źródłem pomiaru są wnioski o płatność) oraz wskaźnik postępu finansowego, jakim jest *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych* (mierzony na poziomie całej osi priorytetowej, dla którego źródłem pomiaru są wnioski o płatność przekazane do Komisji Europejskiej). Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014, które określa, że Ramy Wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, gdy oba wskaźniki zostaną zrealizowane na poziomie co najmniej 85% zakładanej wartości pośredniej na 2018 r., należy uznać, że Ramy Wykonania ustanowione dla OP 1 zostały osiągnięte.

Tabela 4 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 1 Badania i innowacje

Oś Priorytetowa (1)	Priorytet Inwestycyjny (2)	Typ wskaźnika/KEW (3)	Nazwa wskaźnika/KEW (4)	Jednostka pomiaru (5)	Cel pośredni na 2018 r. (6)	Realizacja wskaźnika (według WoP) (7)	% realizacja wartości pośredniej wskaźnika (8)	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (9)	Wartość wskaźnika zakładana w podpisanych UoD (10)	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP (11)	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD (12)
1. Badania i innowacje	1a, 1b	WF	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR ¹	24 067 619	23 395 649,69	97,21%	118 137 359	79 108 878	19,8%	66,9%

	1b	WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	50	107	214%	255	190	42,0%	74,5%
--	----	----	---	------	----	-----	------	-----	-----	-------	-------

¹ Przyjęto kurs 1 EUR = 4,3028 PLN

Źródła danych w poszczególnych kolumnach:

Kol. 7 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r.

Kol. 6 i 8 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r.

Kol. 7 – kol. 5 / kol. 6

Kol. 11 – kol. 7 / kol. 9

Kol. 12 – kol. 10 / kol. 9

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Jak pokazują dane przedstawione w tabeli powyżej, cel pośredni dla wskaźnika rzeczowego został zrealizowany na poziomie 214%. Wskaźnik postępu finansowego, w odniesieniu do wartości pośredniej wyznaczonej na rok 2018, został wykonany na poziomie 97,21%. Przyjęty jako podstawa dla oszacowania wartości wskaźnika koszt jednostkowy na poziomie 1 033,4 tys. zł, nieco odbiega od rzeczywistego poziomu kosztu jednostkowego dla zrealizowanych projektów, który wyniósł 1 302,3 tys. zł. Jako główne przyczyny różnic w poziomie realizacji wskaźnika postępu finansowego w stosunku do wskaźnika postępu rzeczowego można wskazać inny zakres wsparcia objęty wskaźnikami oraz przyjęcie na etapie programowania innych założeń przy szacowaniu wartości pośrednich niż obecnie obowiązujące na mocy Rozporządzenia Wykonawczego KE nr 2018/276 zmieniającego moment pomiaru wskaźnika rzeczowego do Ram Wykonania⁷.

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 5 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP1

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna na wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP1	wskaźnik postępu finansowego	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków	EUR	26 945 145,18	24 067 619	111,96%

⁷ Wartość pośrednia szacowana była dla projektów zakończonych, zaś realizacja jest wykazywana dla rzeczywistej realizacji wskaźnika z wniosków o płatność pośrednią. Aby uznać wskaźnik rzeczowy za zrealizowany, projekt nie musi być zakończony i nie muszą być przekazane wszystkie płatności na rzecz Beneficjenta. Wystarczy jedynie, że wskaźnik zostanie wykazany we wniosku o płatność jako wykonany na danym etapie realizacji projektu.

			kwalfikowan ych				
PI 1b	OP1	wskaźnik produktu	Liczba przedsiębiorst w otrzymujęc h wsparcie (CI1)	szt.	107	50	214,00%

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny nr 1a (Działanie 1.1)

Ocena postępów w realizacji PI

Postępy w realizacji PI 1a mierzone są za pomocą trzech wskaźników: *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R* (wskaźnik produktu), *Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej* (wskaźnik rezultatu) i *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju* (wskaźnik rezultatu).

Tabela 6 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 1a) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	1.1	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	2	2	100%	0	0%
WR	1.1	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej	EPC	12	21	175%	0	0%
WR	1.1	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w za-	EUR ¹	2 200 462	536 378,33	24,4%	0	0%

		kresie innowacji lub badań i rozwoju						
--	--	--------------------------------------	--	--	--	--	--	--

¹ Przyjęto kurs 1 EUR = 4,3028 PLN Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 5 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r. Kol. 6 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r. Kol. 7 – kol. 6 / kol. 5 Kol. 8 – wartość osiągnięta w projektach na podstawie wniosków o płatność; informacja kwartalna za IV kw. 2018 r. Kol. 9 - kol. 8 / kol. 5

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Spośród tych wskaźników dla jednego (*Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R*) szacowane na podstawie podpisanych umów wykonanie wynosi 100% (Tabela 6). Uruchomienie kolejnego naboru, którego ogłoszenie zaplanowano na II poł. 2019 roku o budżecie 32 mln zł może prowadzić do znacznego przekroczenia wartości docelowych na tym wskaźniku. Przy średniej wielkości dotychczas dofinansowanych projektów (5 140 tys. zł dofinansowania) można by oczekiwać sfinansowania w ramach posiadanego budżetu kolejnych 6 projektów (osobną kwestią jest tu potencjał absorpcyjny, który został omówiony w dalszej części raportu). Tak znaczne przekroczenie wynika z istotnych różnic w odniesieniu do rzeczywistego kosztu jednostkowego w porównaniu z założeniami poczynionymi na etapie programowania interwencji. Na potrzeby oszacowania wartości docelowej tego wskaźnika przyjęto w oparciu o dane historyczne z projektów w zakresie infrastruktury B+R realizowanych w perspektywie 2007-2013 przez jednostki naukowe, że średni koszt jednostkowy wyniesie 11,5 mln zł. Tymczasem średni koszt jednostkowy realizowanych aktualnie projektów okazał się przeszło dwukrotnie niższy.

Wpływ na taki stan rzeczy ma kilka czynników, które – co trzeba podkreślić - pozostają poza wpływem Instytucji Zarządzającej RPO WL 2014-2020. Na skuteczność prowadzonych działań wpływ ma konieczność wcześniejszego włączenia na listę projektów kwalifikujących się do wsparcia ze środków EFRR stanowiącą załącznik nr 5b do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Lubelskiego. Wymaga to uzyskania akceptacji dla projektów ze strony Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju oraz Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (co wiąże się z przedłużającą się procedurą uzgodnień z tymi resortami).

Ponadto, można wskazać na wymóg związany z wdrażaniem projektu (wynikający z Rozporządzenia nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r.), gdzie jego część musi być przeznaczona do wykorzystania gospodarczego (przy czym część gospodarcza projektu powinna stanowić powyżej 20% całkowitej rocznej wydajności infrastruktury), trudności ze zrozumieniem zagadnień pomocy publicznej i różnej wysokości dofinansowania względem zastosowania gospodarczego i niegospodarczego dofinansowanej infrastruktury B+R, długi czas realizacji procesu inwestycyjnego w projektach, co utrudnia prowadzenie rzetelnej kalkulacji finansowej dla projektu. Wreszcie, niedawno wprowadzona reforma systemu nauki i szkolnictwa wyższego, ściślej wiążąca system oceny parametrycznej uczelni i jej pracowników z oceną współpracy z sektorem gospodarczym dopiero początkuje zmiany, jakim będą podlegały uczelnie, nie jest jednak w stanie zmienić z dnia na dzień podejścia władz uczelni do aktywnego poszukiwania źródeł finansowania poza systemem nauki i szkolnictwa wyższego. Utrzymywanie wysokiej dotacji ministerialnej (statutowej) do

prowadzonej przez uczelnie działalności (głównie naukowej i dydaktycznej) nie tworzy bodźców do ich transformacji w kierunku nawiązywania bliższych relacji z sektorem gospodarczym i poszukiwania w tym obszarze źródeł generowania dochodów.

Problemem w tej sytuacji staje się także konieczność zapewnienia wkładu własnego na realizację projektów objętych wsparciem. W przypadku, gdy projekt realizowany jest bez wkładu finansowego przedsiębiorcy uczelnia wnosi wkład własny na poziomie co najmniej 50% wydatków kwalifikowalnych związanych z częścią gospodarczą (pochodzący ze środków z własnej działalności gospodarczej beneficjenta lub środków prywatnych pochodzących w szczególności z kredytu komercyjnego), w tym jednocześnie obligatoryjny jest wkład finansowy uczelni na poziomie nie mniejszym niż 2,5% wydatków kwalifikowanych w ramach projektu. Wobec ogólnie dużej niepewności, w jakiej obecnie działają uczelnie w wyniku wprowadzania Ustawy 2.0, nie dziwi, że racjonalizują one wydatki (co wpływa na mniejszą wartość realizowanych projektów), a w wielu sytuacjach powstrzymują się od angażowania w przedsięwzięcia obarczone dość wysokim ryzykiem.

W przypadku wskaźnika rezultatu bezpośredniego *Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej* szacowany poziom realizacji wartości docelowej na podstawie UoD to 175%. Metodologia szacowania wartości docelowej bazująca na danych historycznych z perspektywy 2007-2013 dla tego wskaźnika zakładała koszt jednostkowy w wysokości niemal 400 tys. zł. Koszt jednostkowy na projektach, z którymi podpisano umowę o dofinansowanie, wynosi 490 tys. Przekroczona istotnie już na chwilę obecną wartość tego wskaźnika wynika z faktu, iż przyjęto, że wskaźnik zostanie zrealizowany na poziomie zaledwie 17%, co okazało się znacznym niedoszacowaniem. W najmniejszym stopniu (24,4%) jest obecnie realizowany wskaźnik *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w zakresie innowacji lub badań i rozwoju*, co wynika z faktu, iż mierzy on wkład własny beneficjentów w projekty i bezpośrednio wiąże postęp w jego realizacji z postępowaniem w wykorzystaniu alokacji. Przedmiotem pewnej troski może być zerowy postęp w realizacji wszystkich trzech wskaźników w oparciu o wnioski o płatność. Przyczyną jest późne rozpoczęcie realizacji obu dofinansowanych projektów, co wymaga uważnego monitorowania ich postępu.

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 1a

W RPO WL 2014-2020 założono wzrost nakładów na działalność B+R w relacji do PKB z poziomu 1,07% w 2012 roku do poziomu 2,45% w 2023 roku. W przypadku drugiego ze wskaźników rezultatu strategicznego, jakim jest *Alokacja aparatury naukowo-badawczej względem kraju* założono wzrost z poziomu 4,9% w 2012 roku do 6% w 2023 roku.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Tabela 7. Wartości docelowe wskaźników rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 1a

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)
1	2	3	4	5
Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB	%	1,07	2012	2,45
Alokacja aparatury naukowo-badawczej względem kraju	%	4,9	2012	6

Źródło: RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r.

W porównaniu z rokiem bazowym wartość wskaźnika rezultatu *Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB* zmalała i w 2016 roku osiągnęła wartość 0,88% (Tabela 8). W tej sytuacji nie jest realne osiągnięcie wartości docelowej wskaźnika. Kontynuacja trendu obserwowanego w latach 2012-2016 pozwoli oczekiwać osiągnięcia wartości docelowej w 2023 roku na poziomie 1,10%. **REKOMENDACJA: konieczność renegocjacji wartości docelowej do wartości 1,10%.**

W przypadku drugiego ze wskaźników *Alokacja aparatury naukowo-badawczej względem kraju* wartość docelowa została przekroczona i w 2017 roku kształtowała się na poziomie 7,1%. Ponieważ jest to wskaźnik struktury, jego ewentualna zmiana będzie wynikiem zmian dokonywanych we wszystkich regionach kraju. Biorąc pod uwagę duże problemy z absorpcją środków przeznaczonych na rozwój infrastruktury B+R w innych regionach nie należy spodziewać się znaczącego pogorszenia obecnego wskaźnika udziału i realizację założonej w Programie wartości docelowej.

Tabela 8. Wskaźniki rezultatu strategicznego dla PI 1a w latach 2012-2018

Wskaźnik	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Nakłady na działalność B+R w relacji do PKB	1,07	0,61	1,03	1,07	0,88	b.d.	b.d.

Alokacja aparatury naukowo-badawczej względem kraju	4,9	4,7	5,8	6,7	6,8	7,1	b.d.
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------

Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych; STRATEG; GUS, Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2017 roku, Warszawa, 2018.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 1a

Województwo lubelskie ma najniższą spośród wszystkich regionów Polski alokację na realizację PI 1a (poza województwem lubuskim, które nie realizuje tego Priorytetu), aż 4-krotnie niższą od wysokości średniej alokacji (168,7 mln zł). Odzwierciedla to dość skromny potencjał absorpcyjny regionalnego środowiska naukowego. Pomimo niedużej alokacji, postęp w kontraktacji alokacji jest znacznie niższy od średniej dla Polski (56%). Cała alokacja razem ze środkami rezerwy wykonania przewidziana na realizację PI 1a została zakontraktowana na poziomie 23,8%. Ten poziom zakontraktowania został osiągnięty przy zaledwie 2 projektach, które uzyskały dofinansowanie. O możliwości absorpcji alokacji mogą przesądzać względy proceduralne związane z koniecznością uzyskania akceptacji MliR i MNiSW dla propozycji projektów zgłoszonych do umieszczenia w załączniku 5b do Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Lubelskiego. Oprócz faktycznego zainteresowania podmiotów uprawnionych do składania wniosków na rozwój publicznej infrastruktury badawczej, to jest jednostek naukowych, o których mowa w art. 7, ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w ogłaszanych w przyszłości konkursach, z których ogłoszenie najbliższego zaplanowano na II poł. 2019 roku, kluczową rolę może odgrywać czas niezbędny do przejścia przez ustaloną procedurę oceny na szczeblu centralnym oraz ramy czasowe obecnej perspektywy finansowej.

Czynnikiem, który może wpływać negatywnie na zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców aplikowaniem w ramach tego Działania jest wysoki poziom proceduralnej trudności, jakim obarczona jest realizacja projektów, gdzie część projektu musi być przeznaczona do wykorzystania gospodarczego, co zostało narzucone przez Rozporządzenie nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. Wymogi z tym związane, pozostające poza wpływem IZ RPO WL, nakładają na projektodawców konieczność wypracowania odpowiedniego modelu biznesowego. Działaniem leżącym w gestii IZ RPO WL, które należy kontynuować, powinno być wsparcie doradcze udzielane potencjalnym wnioskodawcom w wyjaśnianiu kwestii proceduralnych. Ważne jest także prowadzenie dialogu z potencjalnymi projektodawcami i utrzymywanie ich gotowości do składania projektów. Należy jednocześnie nadmienić, że niekoniecznie takie wsparcie będzie gwarantem jakości składanych wniosków,

o czym przekonują doświadczenia z 2018 roku, gdy IZ RPO WL w porozumieniu z Komisją Europejską zaangażowała eksperta zewnętrznego mającego wspomóc potencjalnych wnioskodawców w przygotowaniu wniosków o dofinansowanie. Wsparcie eksperta zewnętrznego nie przełożyło się na zwiększenie poziomu absorpcji w Działaniu 1.1. W konkursie ogłoszonym w 2018 roku nie został złożony żaden wniosek.

Szukając przyczyn niskiej absorpcji należy zwrócić także uwagę na dość szczególny dla środowiska naukowego moment wdrażania Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tzw. Ustawy 2.0), gdzie brak przepisów wykonawczych rodzi dużą niepewność jednostek naukowych co do przyszłych zasad finansowania i może je powstrzymać przed finansowym zaangażowaniem się w nowe przedsięwzięcia.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 1a

Wg stanu na dzień 31.12.2018 roku na realizację PI 1a pozostawała dostępna alokacja (z rezerwą wykonania) na poziomie 32,9 mln zł. W analizie dotyczącej potencjału absorpcyjnego wskazano na szereg barier, które mogą uniemożliwić kontraktację całej alokacji. Co istotne, te bariery pozostają zasadniczo poza wpływem IZ RPO WL, co sprawia, że ryzyko niepełnego wykorzystania alokacji należy ocenić jako znaczne. Pozostawienie dostępnej alokacji powinno przynieść nadrealizację wszystkich wskaźników. Zgodnie z wariantem prognozy zakładającym proporcjonalny podział pozostałej alokacji na dany wskaźnik zgodnie z dotychczasową proporcją (wariant drugi), najwyższy poziom przekroczenia wartości docelowej powinien zostać osiągnięty dla wskaźnika rezultatu bezpośredniego *Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej* (wykonanie na poziomie 735,4%) oraz wskaźnika produktu *Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R* (wykonanie na poziomie 420,3%).

Tabela 9 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 1a

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5

WP	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	2	8	420,3%
WR	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej	12	88	735,4%
WR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w za-kresie innowacji lub badań i rozwoju	2 200 462	2 254 143	102,4%

Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 3 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r. Kol. 5 i 6 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014 o zawartych UoD na dzień 31.12.2018 r.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 1a

Podstawowym elementem ryzyka jest w przypadku Działania 1.1 szczególna procedura uzgadniania projektów z instytucjami szczebla krajowego, która w dużym stopniu uniezależnia skuteczność realizacji Programu od możliwych działań IZ RPO WL 2014-2020. Może ona także zniechęcać potencjalnych beneficjentów do przygotowywania projektów. Ponadto, istotne znaczenie mają tu wcześniej wspomniane czynniki związane z nowymi warunkami działania uczelni w związku z wdrażaniem Ustawy 2.0.

Przyjmując do prognoz średnią wartość dotychczas realizowanych projektów należy się spodziewać, iż pozostała alokacja umożliwi sfinansowanie 6 projektów. Obecnie do MliR zostało przekazanych 5 projektów aplikujących do wpisania do Kontraktu Terytorialnego, z czego dwa projekty zostały już przez MliR odrzucone. Kolejne trzy projekty znajdują się w

fazie oceny i – jak dotychczas – brak informacji, czy zostały one przekazane do zaopiniowania przez MNiSW. Ustalenia poczynione w tym zakresie pozwolą zweryfikować rzeczywistą możliwość realizacji projektów obecnie konsultowanych z ww. podmiotami.

Wyniki konsultacji z uprawnionymi podmiotami i wyniki trzeciego konkursu, którego ogłoszenie zaplanowano na II poł. 2019 roku, powinny w sytuacji nie wyczerpania dostępnej alokacji dostarczyć IZ ostatecznych informacji do podjęcia decyzji o dalszym przeznaczeniu pozostałej (jeśli nie zostanie w całości zakontraktowana) alokacji – pozostawienia jej w PI 1a lub jej wykorzystania w innym PI, najlepiej ukierunkowanym na sferę gospodarczą. Pomimo relatywnie (na tle innych województw) niewielkiej alokacji na PI 1a, rzeczywista możliwość realizacji inwestycji o strategicznie dużym znaczeniu dla gospodarki Lubelszczyzny jest kluczowym elementem warunkującym dalszą realizację Działania 1.1.

Tabela 10 Wskaźniki wymagające zmiany wartości docelowych przy założeniu braku realokacji – PI 1a

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (określona w Programie)	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (po proponowanej zmianie)
1	2	3	4	5
WP	Liczba jednostek naukowych ponoszących nakłady inwestycyjne na działalność B+R	szt.	2	8
WR	Liczba naukowców pracujących w ulepszonych obiektach infrastruktury badawczej	EPC	12	88
WR	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne w projekty w	EUR	2 200 462	2 254 143

	za-kresie innowacji lub badań i rozwoju			
--	--	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Priorytet inwestycyjny nr 1b (Działanie 1.2, 1.3, 1.4, 1.5)

Ocena postępów w realizacji PI

Stopień osiągnięcia celów wyznaczonych dla PI 1b mierzony jest czterema wskaźnikami produktu.

Tabela 11 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 1b) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	1.2 1.3 1.5	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	255	190	74,5%	107	42,0%
WP	1.2 1.3 1.5	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	szt.	255	186	72,9%	104	40,8%
WP	1.2 1.3 1.5	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)	EUR ¹	37 231 811	31 356 749,56	84,2%	9 588 693,07	25,8%

WP	1.2	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	szt.	100	147	147%	46	46%
	1.3							
	1.5							

¹ Przyjęto kurs 1 EUR = 4,3028 PLN Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 5 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r. Kol. 6 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r. Kol. 7 – kol. 6 / kol. 5 Kol. 8 – wartość osiągnięta w projektach na podstawie wniosków o płatność; informacja kwartalna za IV kw. 2018 r. Kol. 9 - kol. 8 / kol. 5

Dla jednego ze wskaźników produktu szacowane na podstawie podpisanych umów wykonanie wynosi 147% (Tabela 11). Ten wskaźnik to *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi*. Znaczny stopień przekroczenia wartości docelowej wskaźnika wynika z istotnych różnic pomiędzy rzeczywistym kosztem jednostkowym a założeniami poczynionymi na etapie programowania interwencji. Na potrzeby oszacowania wartości docelowej dla tego wskaźnika przyjęto, że udział firm prowadzących współpracę z jednostkami badawczymi w grupie wspartych firm wyniesie 39% wartości wskaźnika *Liczbę przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*. Tymczasem aż 77% przedsiębiorstw dotychczas otrzymujących wsparcie zadeklarowało współpracę z jednostkami badawczymi. W przypadku pozostałych trzech wskaźników stopień realizacji wartości docelowej na podstawie umów o dofinansowanie waha się od 72,9% dla wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje* do 84,2% w przypadku wskaźnika *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)*. Zainteresowanie uprawnionych podmiotów składaniem wniosków w ramach Działań realizujących PI 1b należy ogólnie ocenić jako zadowalające. Wyjątkiem jest Działanie 1.5 Bon na innowacje, gdzie wartość składanych wniosków jest ok. 10-krotnie niższa od budżetu naboru (w pierwszym naborze wyczerpywała zaledwie ok. 5% alokacji).

Należy jednocześnie zauważyć, że wielkość alokacji na realizację PI 1b (387,9 mln zł) jest tylko nieznacznie niższa od średniej dla województw (409,6 mln zł) i mniej więcej dwukrotnie przewyższa wielkość alokacji dla województw: świętokrzyskiego (158,8 mln zł) i podlaskiego (200,0 mln zł). W tym kontekście można mówić o wyzwaniu postawionym przed województwem lubelskim, które w Tablicy Wyników Innowacyjności Regionów (Regional Innovation Scoreboard) za rok 2017 plasuje się na 9. pozycji wśród polskich regionów (z oceną Modest +) i tylko nieznacznie wyprzedza województwo podlaskie. Postęp realizacyjny w zakresie PI 1b znacząco wyprzedza średnią dla Polski. Wg stanu na koniec 2018 roku wielkość zakontraktowanej w PI 1b alokacji wyczerpuje ją w 58%, przy średniej ogólnopolskiej na poziomie 45%.

Warunki udzielania wsparcia są zachęcające i nie są w powszechnym zastosowaniu w innych regionach Polski. Mowa tu szczególnie o możliwości zaliczkowania realizacji projektów (w Działaniu 1.2 i 1.3) oraz zastosowaniu rozwiązań upraszczających system rozliczeń poniesionych wydatków w postaci zaliczek (w Działaniu 1.2). Działaniem, które może pobudzić zainteresowanie Działaniem 1.5 może być podniesienie kwoty wsparcia z dotychczasowych 100 tys. zł do 300 tys. zł. Istotnym ułatwieniem jest w przypadku tego

Działania szeroki katalog podmiotów, od których mogą być zakupione wyniki prac B+R lub usługi przeprowadzenia prac B+R.

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 1b

W RPO WL 2014-2020 założono wzrost nakładów sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB (BERD) z poziomu 0,13% w 2012 roku do poziomu 0,35% w 2023 roku.

Tabela 12. Wartości docelowe wskaźnika rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 1b

Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)
1	2	3	4	5
Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB	%	0,13	2012	0,35

Źródło: Opracowanie własne

W porównaniu z rokiem bazowym wartość wskaźnika rezultatu *Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB* rośnie i w 2016 roku osiągnęła wartość 0,24% (Tabela 13). Utrzymanie liniowego trendu wzrostu pozwoli osiągnąć wartość docelową wskaźnika⁸.

Tabela 13. Wskaźnik rezultatu strategicznego dla PI 1b w latach 2012-2018

Wskaźnik	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
1	2	3	4	5	6	7	8
Nakłady sektora przedsiębiorstw na działalność B+R w relacji do PKB	0,13	0,12	0,16	0,26	0,24	b.d.	b.d.

Źródło: GUS, BDL

⁸ Szacowana na podstawie linii trendu ($R^2 = 0,5765$) wartość docelowa w roku 2023 powinna osiągnąć wartość 0,44%.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 1b

Spośród Działań realizujących Priorytet Inwestycyjny 1b, najwięcej środków zakontraktowano w Działaniu 1.3 (124,7 mln zł) oraz w Działaniu 1.2 (97,7 mln zł). Od uruchomienia programu do dnia 31.12.2018 roku realizowane były ogółem 172 umowy o dofinansowanie projektu na łączną wartość 224 073,9 tys. zł wkładu UE.

W przypadku projektów z zakresu rozwoju infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach (Działanie 1.3) barierą dla większego zainteresowania najmniejszych podmiotów w sięganiu po te środki może być relatywnie niska intensywność wsparcia (podstawą prawną jest regionalna pomoc inwestycyjna). Konieczność zapewnienia wkładu własnego (30% w przypadku mikro i małych przedsiębiorstw) może nie tworzyć wystarczająco silnego bodźca do podejmowania przedsięwzięć cechujących się wysokim poziomem ryzyka. Inwestycje w infrastrukturę B+R są bowiem obarczone porównywalnie wysokim ryzykiem jak projekty badawczo-rozwojowe. Przy niskim poziomie kooperacji przedsiębiorstw w Polsce świadczenie odpłatnych usług na rzecz innych przedsiębiorców jest także rozwiązaniem o małym prawdopodobieństwie wykonalności i czerpania z tego tytułu znaczących dochodów. Warto tu wskazać na rozwiązanie przyjęte w województwie wielkopolskim, gdzie w ramach Działania 1.2 Wzmocnienie potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw Wielkopolski przewidziano możliwość wsparcia inwestycji w infrastrukturę B+R w oparciu o pomoc de minimis (do wysokości dofinansowania dla projektów nie przekraczającej 700 tys. zł). Mogłoby one stanowić potencjalnie zachętę dla najmniejszych firm, gdzie infrastruktura badawcza nie będzie tak kosztowna, niwelując barierę wysokiego wymaganego wkładu własnego.

W obszarze realizacji prac B+R czynnikiem potencjalnie wpływającym na zainteresowanie uprawnionych podmiotów sięganiem po bon na innowacje (Działanie 1.5) może być stosowany sposób oceny. Sukces tego instrumentu w województwie małopolskim (ponad 200 zawartych umów spośród ponad 300 złożonych wniosków) można w dużej mierze tłumaczyć całkowitą rezygnacją z kryteriów punktowych w ocenie. Nie są ponadto tworzone żadne szczególne wymogi dotyczące wcześniejszego ponoszenia nakładów na B+R (co mogłoby wykluczać start-up'y) lub innowacyjności produktu lub procesu, którego dotyczy usługa, wyższej niż poziom samej firmy. Biorąc jednakże pod uwagę cele RPO WL 2014-2020 związane ze stymulowaniem działalności B+R wśród przedsiębiorstw nie rekomenduje się skorzystania z rozwiązania zastosowanego w województwie małopolskim związanego ze złączeniem kryteriów oceny i utrzymanie ich w dotychczasowym brzmieniu.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 1b

Wg stanu na dzień 31.12.2018 roku na realizację PI 1b pozostawała dostępna alokacja (z rezerwą wykonania) na poziomie 163,8 mln zł. W analizie dotyczącej potencjału absorpcyjnego wskazano na odpowiednio wysoki poziom zainteresowania uprawnionych podmiotów aplikowaniem w ramach poszczególnych Działań, za wyjątkiem Działania 1.5, gdzie to zainteresowanie może zostać pobudzone podwyższeniem kwoty dofinansowania. Utrzymanie wielkości alokacji pozwoli na realizację wszystkich zobowiązań wskaźnikowych określonych dla PI 1b, a nawet ich przekroczenie. Zgodnie z wariantem prognozy zakładającym proporcjonalny podział pozostałej alokacji na dany wskaźnik zgodnie z dotychczasową proporcją (wariant drugi), największe przekroczenie wartości docelowej wskaźnika powinno dotyczyć wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi* (244,6% wartości docelowej).

Tabela 14 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 1b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	255	1 135 808	330	129,3%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje	255	1 159 221,10	298	116,9%
WP	Inwestycje prywatne uzupełniające	37 231 811	6,83	50 256 475	135%

	wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)				
WP	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	100	1 278 794,16	245	244,6%

Źródła danych w poszczególnych kolumnach:

Kol. 3 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r.

Kol. 5 i 6 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014 o zawartych UoD na dzień 31.12.2018 r.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 1b

Jak wcześniej wspomniano, nie odnotowano większych problemów w zakresie potencjału aplikacyjnego uprawnionych podmiotów, o czym świadczy dość wysokie zainteresowanie z ich strony ogłaszanymi naborami wniosków, którego wyrazem jest liczba i wartość składanych wniosków. Działaniami, w których liczba składanych wniosków (i wartość wkładu UE) kształtują się poniżej oczekiwań, są Działania: 1.4 i 1.5. W przypadku Działania 1.4 *Transfer technologii i komercjalizacja badań* w ramach jedyne jak dotychczas konkursu ogłoszonego w 2018 roku złożonych zostało 16 projektów na łączną kwotę wnioskowanego wsparcia w wysokości ok. 12,8 mln zł (przy dostępnej alokacji na poziomie 29 650 470 zł). Projekty znajdują się aktualnie w trakcie oceny. W 2019 roku nie przewidziano naboru dla tego Działania. W oparciu o dotychczas osiągnięte (choć w innych Działaniach realizujących PI 1b) wskaźniki sukcesu (określające odsetek projektów wybranych do wsparcia do liczby projektów złożonych) składanych projektów (kształtujące się w granicach 41-66%) i przy założeniu uruchomienia jeszcze jednego konkursu w 2021 roku można rozsądnie oczekiwać, że alokacja nie zostanie w całości wykorzystana (pozostanie wolna kwota w wysokości 12,8 –

19,2 mln zł). W przypadku Działania 1.5 *Bon na innowacje* w dniu 6.05.2019 roku został zakończony nabór wniosków, w ramach którego złożono 19 projektów na łączną kwotę wnioskowanego wsparcia w wysokości blisko 4,5 mln zł. Przyjmując w oparciu o dotychczasowe nabory wskaźnik sukcesu na poziomie 60% można rozsądnie oczekiwać, że wspartych zostanie 10 projektów na łączną kwotę dofinansowania na poziomie 2,7 mln zł. W przypadku braku kontynuacji naborów w kolejnych latach (co jest uzasadnione w świetle relatywnie niewielkiego potencjału aplikacyjnego – alokacja dla tego Działania wykorzystana dotychczas w zaledwie 6,37%) można przewidywać, że pozostanie kwota niewykorzystanej alokacji w wysokości ok. 21,4 mln zł. Biorąc powyższe pod uwagę, **rekomenduje się realokację na inny PI (rekomendowany kierunek realokacji to PI 3c) kwoty 34,2 – 40,6 mln zł.**

Przeprowadzona symulacja wartości docelowych wskaźników na 2023 rok (przy założeniu rekomendowanej alokacji) wskazuje na prawdopodobne przekroczenie wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi*.

Tabela 15 Wskaźniki wymagające zmiany wartości– PI 1b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (określona w Programie)	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (po proponowanej zmianie)
1	2	3	4	5
WP	Liczba przedsiębiorstw współpracujących z ośrodkami badawczymi	szt.	100	206

Źródło: Opracowanie własne

5.3 Oś Priorytetowa 2 Cyfrowe Lubelskie

Realizacja Ram Wykonania w OP 2

Ramy Wykonania OP 2 składają się z trzech wskaźników: postępu rzeczowego (*Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego*, którego źródłem są wnioski o płatność); postępu finansowego (*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*, którego źródłem są wnioski o płatność przekazane do KE) oraz Kluczowego Etapu Wdrażania (*Liczba podpisanych umów partnerskich w zakresie tworzenia dostępu do informacji sektora publicznego*), którego źródłem jest umowa partnerska na realizację projektu strategicznego *e-Geodezja - cyfrowy zasób geodezyjny województwa lubelskiego*. Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014 – Ramy Wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, gdy przynajmniej dwa wskaźniki zostaną zrealizowane na poziomie co najmniej 85% zakładanej wartości pośredniej na 2018 r., zaś jeden co najmniej na poziomie 75% zakładanej wartości pośredniej na rok 2018.

Tabela 16 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 2

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika/KEW	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładana w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2. Cyfrowe Lubelskie	2c	WF	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	EUR	12 153 015	2 791 918,82	22,97%	96 435 502	92 574 676,9	3,5%	96%
		KEW	<i>Liczba podpisanych umów partnerskich w zakresie tworzenia dostępu do informacji sektora publicznego</i>	szt.	1	1	100,00%	-	-	-	-
		WP	<i>Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego</i>	szt.	0	0	-	231	236	0,0%	102,2%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,10,11,12 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Wedle stanu z 31.12.2018 roku, osiągnięto w pełni cel ustanowiony dla KEW *Liczba podpisanych umów partnerskich w zakresie tworzenia dostępu do informacji sektora publicznego*. Problemowy okazał się zaś wskaźnik finansowy, który został zrealizowany na poziomie 22,97%. Zgodnie z informacjami zawartymi w Metodologii szacowania wskaźników Ram Wykonania, przy wyliczeniu wskaźnika finansowego na 2018 r. pod uwagę brane były doświadczenia obecnej perspektywy oraz indykatorywny harmonogram naboru projektów. Dodatkowo w ramach rozstrzygniętych konkursów pod uwagę wzięto harmonogramy wydatków wykazane przez beneficjentów oraz złożone wnioski o płatność. Z zapisów zawartych w informacjach kwartalnych z wdrażania RPO WL można wywnioskować, że niski poziom wskaźnika finansowego to wynik czynników niezależnych od IZ RPO, do których można zaliczyć przede wszystkim trudności w realizacji projektu strategicznego *e-Geodezja – cyfrowy zasób geodezyjny województwa lubelskiego*, w którym wartość przyznanego dofinansowania wynosi blisko 50% wartości alokacji w Działaniu 2.1. Trudności te to efekt problemów w pozyskaniu wykonawców, spowodowanych w głównej mierze realizacją w całym kraju i w tym samym czasie projektów o analogicznym charakterze - przy ograniczonej zarazem liczbie firm geodezyjnych zdolnych do wykonania zakresów rzeczowych tych projektów. Wśród innych powodów takiego poziomu realizacji WF można wskazać także: przesunięcie terminu podpisania umów w zakresie ZIT spowodowane długotrwałym procesem zatwierdzania strategii ZIT na poziomie MIIIR - efektem czego było późniejsze przygotowanie dokumentacji przez wnioskodawców wchodzących w skład ZIT, którzy czekali z tym do zatwierdzenia dokumentu podstawowego mając uzasadnione obawy czy przygotowany zakres wsparcia znajdzie akceptację Instytucji Koordynującej; skumulowanie w czasie podobnych zakresom rzeczowym inwestycji, niewystarczający potencjał wykonawców oraz wzrost cen ofert (kwestie te dotyczą w zasadzie większości realizowanych projektów). Wszystko to przekładało się na opóźnienia w rozstrzygnięciu postępowań przetargowych oraz w ponoszeniu wydatków przez beneficjentów.

Mimo, że poziom realizacji wskaźnika finansowego na koniec 2018 roku był niski, to nie występuje ryzyko niezrealizowania celu pośredniego w tym zakresie. Ostateczny poziom realizacji celu zostanie bowiem określony w oparciu o wszystkie wydatki poniesione przez beneficjentów do końca grudnia 2018 roku, a wykazane w WoP złożonych już w 2019 roku, które będą certyfikowane przed przekazaniem - przez IZ RPO WL - sprawozdania rocznego do KE. Zgodnie zaś z informacjami zamieszczonymi w informacji kwartalnej za I kwartał 2019 roku, wskaźnik osiągnął już wartość 11 553 927,34 zł, co oznacza, że cel pośredni został zrealizowany na poziomie 95,07%. Kwota ta dotyczy wydatków poniesionych do końca 2018

roku i w większości już zatwierdzonych. Ewentualne zatwierdzenie kolejnych takich wydatków, będzie skutkowało dalszym wzrostem poziomu realizacji celu pośredniego. Pozytywnie należy ocenić także perspektywę zrealizowania celu końcowego wskaźnika produktu *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego* – zawarte dotąd umowy pozwalają twierdzić, że cel zostanie nieznacznie przekroczony. Zważywszy na to, że do końca 2018 roku zakontraktowano już 95,7% alokacji, można twierdzić o pozytywnej relacji postępu rzeczowego względem finansowego oraz o trafności założeń na etapie szacowania wartości celów pośrednich i końcowych Ram Wykonania.

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 17 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP2

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulacyjna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP2	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	EUR	11 553 927,34	12 153 015	95,07%
PI 2c	OP2	KEW	<i>Liczba podpisanych umów partnerskich w zakresie</i>	szt.	1	1	100,00%

			tworzenia dostępu do informacji sektora publicznego				
	OP2	wskaźnik produktu	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	0	0	-

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny nr 2c (Działania 2.1, 2.2)

Ocena postępów w realizacji PI

W ramach OP 2 przewidziano zarówno pozakonkursowy, jak i konkursowy tryb wyboru projektów. Do 31.12.2018 r. przeprowadzono dwa konkursy w Działaniu 2.1 oraz trzy nabory pozakonkursowe (dwa w Działaniu 2.1 i jeden w Działaniu 2.2). W sumie złożono 69 WoD, z czego 56 WoD poprawnych formalnie, do dofinansowania zatwierdzono 55 wniosków, a aktualnie realizowanych jest 51 projektów (50 w Działaniu 2.1 i 1 w 2.2), które łącznie zakontraktowały 95,7% alokacji ogółem (tj. wraz ze środkami rezerwy wykonania). Wydatki z zatwierdzonych WoP do końca 2018 roku stanowią zaś 3,49% alokacji przeznaczanej na PI 2c.

W ramach Programu przyjęto 2 wskaźniki produktu odnoszące się do zakresu interwencji zgodnej z PI 2c. Do 31.12.2018 r. szacowany poziom (na podstawie zawartych UoD) realizacji wartości docelowych wskaźników wyniósł 91% w przypadku wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja*⁹ oraz

⁹ Usługa on-line o stopniu dojrzałości 3 umożliwia transfer danych w dwóch kierunkach: od usługodawcy do klienta oraz od klienta do usługodawcy. Typowym sposobem jej realizacji jest pobranie, wypełnienie i odesłanie formularza drogą elektroniczną.

102,2% w przypadku wskaźnika *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego*. Dotychczas nie wykazano jeszcze żadnych postępów realizacji obu wskaźników w złożonych i zatwierdzonych WoP. Jak widać zatem, realizacja celów przebiega dość sprawnie, mimo to można wskazać zarówno czynniki pozytywnie, jak i negatywnie wpływające na skuteczność interwencji.

Tabela 18 Wskaźniki produktu (PI 2c) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	2.1, 2.2	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja	szt.	576	524	91%	0	0%
WP	2.1, 2.2	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego	szt.	231	236	102,2%	0	0%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6, 8 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r., kolumny 7 i 9 – obliczenia własne.

Analizując czynniki wpływające na poziom realizacji celów Programu (wyrażonych wskaźnikami), warto na początku zwrócić uwagę na kwestie związane z samym wdrażaniem, które miały ograniczający wpływ na poziom oraz postęp realizacji założeń. Dotyczy to, po pierwsze, projektu ZIT. Opóźnienia w realizacji związane były z długotrwałym procesem zatwierdzania strategii ZIT na poziomie MliR – o czym wspomniano już wyżej, przy okazji opisu wskaźników Ram Wykonania.

Istotnym elementem wpływającym na zakładany poziom realizacji wskaźników jest przyjęty sposób szacowania ich wartości docelowych. W przypadku wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja* przyjęto, że będzie on realizowany zarówno w projekcie strategicznym e-Geodezja (55% alokacji na PI 2c), w którym koszt jednostkowy wskaźnika wynieść miał 13 281 250 zł, co pozwalałoby udostępnić on-line 12 usług o stopniu dojrzałości 3, jak i w projektach konkursowych. W ramach 45% alokacji dostępnej w trybie konkursowym szacowany, na podstawie danych z perspektywy 2007-2013, koszt jednostkowy zweryfikowano w oparciu o ogłoszone i rozstrzygnięte nabory wniosków w perspektywie 2014-2020. Ostatecznie, przyjęty jako podstawa dla oszacowania wartości wskaźnika, koszt jednostkowy wyniósł 233 367,24 zł. W rzeczywistości (wedle stanu z 31.12.2018 r.) koszt jednostkowy wskaźnika w projektach, w których założono osiągnięcie takiego wskaźnika (za wyjątkiem projektu strategicznego e-Geodezja) wyniósł 333 060,79 zł¹⁰, co najpewniej przełożyło się na to, że dotychczas zakontraktowana alokacja nie spowodowała jeszcze osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika. W przypadku wskaźnika *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego* założono w Metodologii szacowania wartości docelowych wskaźników, że jego koszt jednostkowy (bez uwzględnienia projektu e-Geodezja) wyniesie 623 787,32 zł. W rzeczywistości okazało się jednak, że koszt tego wskaźnika w projektach, w których założono osiągnięcie takiego wskaźnika (poza projektem strategicznym) wyniósł dotychczas „zaledwie” 454 199,14 zł¹¹ - co bezpośrednio przełożyło się na to, że już z końcem grudnia 2018 r. szacowana wartość przewyższyła wartość docelową (mimo, że nie zakontraktowano jeszcze całej alokacji).

Jednym z czynników wpływających na deklarowaną liczbę e-usług na 3. poziomie dojrzałości może być zastosowane kryterium wyboru projektów *Efektywność kosztowa wprowadzenia 1*

---

¹⁰ Koszt jednostkowy tego wskaźnika wyliczony dla wszystkich realizowanych projektów OP 2 (tj. projektów, w ramach których wskaźnik będzie osiągnięty) wyniósł 629 584 zł.

¹¹ Koszt jednostkowy tego wskaźnika wyliczony dla wszystkich realizowanych projektów OP 2 (tj. projektów, w ramach których wskaźnik będzie osiągnięty) wyniósł zaś 1 091 025 zł.

usługi publicznej udostępnionej on-line o stopniu dojrzałości 3-dwustronna interakcja.

Kryterium oceniało średni umowny koszt jednostkowy uzyskania 1 jednostki wskaźnika produktu w projekcie, w porównaniu z analogicznym kosztem jednostkowym zaplanowanym w Programie. Umowny koszt jednostkowy wykorzystany do wyliczenia wartości wskaźnika w Programie ustalono na 2 077 828 zł/szt. i to on stanowił punkt odniesienia podczas oceny projektów tym właśnie kryterium. Jak się jednak okazało *ex-post*, ten umowny koszt był znacznie wyższy od kosztu rzeczywistego – przede wszystkim w przypadku projektów konkursowych. Można zatem zakładać, że gdyby ten umowny koszt został ustalony na niższym poziomie, to mogłoby to w efekcie wymusić na wnioskodawcach uruchomienie jeszcze większej liczby e-usług na 3. poziomie dojrzałości bez zmiany budżetu swoich projektów (tj. zwiększenie efektywności projektu w tym zakresie). Warto dodać, że rzeczywisty średni koszt uruchomienia 1 takiej e-usługi (wyliczony dla wszystkich projektów konkursowych i pozakonkursowych realizujących ten wskaźnik produktu) wynosi 629,6 tys. zł, czyli jest ponad 3 razy niższy od wskazanego w kryterium oceny kosztu umownego¹². Trzeba jednak mieć na uwadze, że umowny koszt jednostkowy był wyliczony przed uruchomieniem naborów, stąd też nie można oczekiwać by odpowiadał on kosztowi rzeczywistemu. Co więcej, ustalenie górnego limitu kosztu jednostkowego spowodowało to, że wnioskodawcy musieli w większym stopniu mieć na uwadze efektywność swoich projektów – kryterium to w tym zakresie spełniło zatem pozytywną rolę.

Mimo, że dotychczas nie udało się osiągnąć zakładanego poziomu liczby uruchomionych e-usług na 3. poziomie dojrzałości, to jednak ich liczba wydaje się relatywnie duża. W głównej mierze to efekt wciąż znacznego zapotrzebowania na tego typu inwestycje w urzędach i jednostkach samorządowych. W regionie lubelskim (wedle danych z 2015 roku) wciąż 59% urzędów administracji publicznej nie udostępniało żadnych usług elektronicznych innych niż opartych o tzw. wzór pisma ogólnego. Z pewnością wpływ na udostępnianie nowych e-usług na 3. poziomie dojrzałości miało również to, że w poprzednich latach znaczna część udostępnianych e-usług (np. w ramach RPO WL 2007-2013) była na niższym, niż 3., poziomie dojrzałości. W tym miejscu warto także dodać, że w ramach realizowanych projektów

---

¹² Należy wskazać, że do analiz wartości wskaźników nie brano uwagi wartości ogółem projektów. Wszystkie analizy prowadzono na kwotach wsparcia UE.

udostępniane są także e-usługi na minimum 4 poziomie dojrzałości¹³, które nie są wliczane jednak do wskaźnika programowego, a których - w realizowanych projektach - założono więcej niż usług na 3. poziomie (wedle zawartych umów wartość docelowa wynosi 609 sztuk).

Istotnie ograniczający wpływ na postęp w realizacji projektów i wykazywaniu osiągnięcia wskaźników w WoP mają także czynniki zewnętrzne względem zarówno IZ jak i beneficjentów, a związane z generalną sytuacją na rynku. Analiza składanych WoP wskazuje, że zmiany harmonogramów projektów (w ślad za tym także harmonogramów płatności) były dość częstym zjawiskiem. Zmiany te spowodowane były najczęściej opóźnieniami w rozstrzygnięciu postępowań przetargowych i wyborze wykonawców (duża liczba pytań do SIWZ, dłuższy niż zakładano czas oceny ofert)¹⁴. Opóźnienia w rozstrzygnięciu postępowań przetargowych to także efekt sytuacji na rynku wykonawców. Dość często miały miejsce takie sytuacje jak zupełny brak zainteresowania ze strony wykonawców, składanie ofert o budżetach znacznie przekraczających środki będące w dyspozycji zamawiających, odwołania oferentów do KIO, rozwiązywanie umów z nierzetelnymi wykonawcami. Wszystko to powodowało, że beneficjenci zmuszeni byli do powtarzania postępowań przetargowych. Część zmian w harmonogramach wynikała także z: opóźnień po stronie wykonawców w realizacji poszczególnych etapów inwestycji, przekładających się na generowanie opóźnień w realizacji kolejnych zadań; oraz z konieczności uwzględnienia prac, których nie zaplanowano na etapie składania WoD. Duża liczba pytań do SIWZ, dłuższy czas oceny ofert niż pierwotnie zakładano, konieczność uwzględnienia prac dodatkowych niezałożonych na etapie WoD wynikać może z faktu znacznego skomplikowania realizowanych inwestycji. Projekty informatyczne wymagają bowiem odpowiednich kompetencji z zakresu IT po stronie zamawiających, a podmioty publiczne niekoniecznie dysponują odpowiednimi zasobami kadrowymi zdolnymi do przygotowania OPZ, przewidzenia wszystkich niezbędnych etapów inwestycji oraz oceny ofert. W odpowiedzi na problemy w znalezieniu wykonawców, część

---

¹³ Usługa on-line o stopniu dojrzałości 4 umożliwia pełne załatwienie danej sprawy drogą elektroniczną, łącznie z ewentualną płatnością. W ramach wskaźnika należy ujmować również usługi o stopniu dojrzałości 5, czyli takie, które oprócz możliwości pełnego załatwienia danej sprawy zawierają dodatkowo mechanizmy personalizacji, tj. dostosowania sposobu świadczenia do szczególnych uwarunkowań i potrzeb klienta (np. oferowanie częściowo wypełnionych formularzy, poinformowanie klienta sms-em o zbliżającej się potrzebie wykonania danej czynności urzędowej).

¹⁴ Jak już wskazano wcześniej, problemy z wyłonieniem wykonawcy stanowiły dotychczas główną trudność w realizacji projektu strategicznego *e-Geodezja – cyfrowy zasób geodezyjny województwa lubelskiego*.

beneficjentów podejmowała środki zaradcze (szczegółowo opisane w składanych WoP), do których zaliczyć można takie rozwiązania, jak: łagodzenie zapisów SIWZ (warunków udziału w postępowaniu, wysokości wadium i zabezpieczenia należytego wykonania umowy) zgodnie z przepisami Prawa zamówień publicznych; wprowadzenie systemu rozliczania za wykonane prace z wykorzystaniem płatności częściowych oraz zaliczek; zlecenie zamówień z wolnej ręki (z dochowaniem stosownych warunków prawnych). Beneficjenci nierzadko prowadzili także spotkania z potencjalnymi wykonawcami w celu powzięcia informacji o działaniach, jakie powinny zostać podjęte przez zamawiających, które mogłyby zmotywować te podmioty do składania ofert.

Mając na uwadze wskazane czynniki negatywnie wpływające na proces realizacji inwestycji i skuteczność wdrażania OP 2, można stwierdzić, że w najbliższym czasie wciąż aktualne pozostaną przede wszystkim te dotyczące problemów z wykonawcami. W związku z tym zasadne wydaje się utrzymanie przez beneficjentów podjętych dotychczas działań zaradczych.

Wskaźniki rezultatu strategicznego PI 2c

W ramach RPO WL 2014-2020 przyjęto dwa wskaźniki rezultatu strategicznego – szczegóły przedstawia tabela poniżej.

Tabela 19 Wskaźniki rezultatu strategicznego (PI 2c)

Nazwa wskaźnika (jednostka pomiaru)	Założona wartość docelowa w 2023 r.	Realizacja wskaźnika	
		Osiągnięta wartość w 2018r.	% wartości docelowej w 2023 r.
1	2	3	4
Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków (%)	100	68,75*	68,75%
Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (%)	30	31,2**	104%

Źródło: kolumny 1 i 2 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumna 3* - UoD zawarte do 31.12.2018 r. na podstawie danych SL2014, kolumna 3** - strateg.gov.pl, kolumna 4 – analizy własne.

Wartość docelowa wskaźnika *Odsetek obywateli korzystających z e-administracji* dla roku 2023 została oszacowana na poziomie 30%. Jak pokazują powyższe dane, w 2018 roku wartość ta została już przekroczona - mimo, że w poprzednich latach miały miejsce spadki tej wartości. Z uwagi na dotychczasowe wahania wartości wskaźnika, trudno jednoznacznie wskazać wartość, jaką przyjmie on w roku 2023 – mimo, że przeprowadzona regresja wskazuje, że może być to 36,4%. Z tego też względu, ewaluator nie zaleca dokonywania zmian w jego wartości docelowej. Ograniczający wpływ na realizację założonego celu może mieć relatywnie niski odsetek mieszkańców regionu lubelskiego posiadających podstawowe lub ponadpodstawowe umiejętności cyfrowe - w roku 2017 odsetek takich osób w województwie wynosił niespełna 44% (średnia dla kraju wynosiła wówczas niemal 47%) oraz odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do szerokopasmowego Internetu – w 2017 roku odsetek ten wynosił 70% (podczas gdy średnia dla kraju wynosiła 78%). Pozytywny wpływ na wartość wskaźnika będzie miał za to odsetek przedsiębiorców posiadających dostęp do Internetu szerokopasmowego – w roku 2017 wskaźnik wyniósł już niemal 96%. Można bowiem zakładać, że użytkownicy posiadający szybkie i stabilne łącza internetowe oraz umiejętności cyfrowe będą skłonni do korzystania z uruchamianych e-usług w pierwszej kolejności. Dla realizacji wartości docelowej wskaźnika istotne będzie również stopniowe uruchamianie kolejnych planowanych, w ramach projektów RPO WL, e-usług. Im wcześniej zostaną one uruchomione, tym większa jest szansa, że do 2023 roku nastąpi widoczny wzrost liczby osób korzystających z nich. Moment uruchamiania kolejnych e-usług zależeć będzie jednak od sprawności realizacji poszczególnych projektów, na co wpływają często czynniki niezależne od systemu wdrażania RPO WL 2014-2020. Wpływ na wskaźnik będą mieć także e-usługi uruchamiane i rozwijane na poziomie centralnym (np. w ramach POPC). Popyt na nowe e-usługi w obszarze administracji, a co za tym idzie – wzrost liczby osób korzystających z nich, będzie także uzależniony od tego, czy i kiedy potencjalni użytkownicy pozyskają wiedzę o istnieniu danej usługi i możliwości załatwienia danej sprawy przez Internet.

W przypadku drugiego wskaźnika rezultatu *Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków*, jego wartość w 2014 roku wynosiła 30%. IZ RPO WL założyła, że do roku 2023 100% obszaru województwa zostanie objęta cyfrową ewidencją. Beneficjent w zawartej umowie o dofinansowanie projektu strategicznego *e-Geodezja - cyfrowy zasób geodezyjny województwa lubelskiego* założył, że cyfrową ewidencją uda się objąć 38,75% obszaru regionu, co oznacza, że - wedle stanu z 31.12.2018 r. - ewidencją zostanie objęte około 68,75% powierzchni województwa (przy założeniu, że nie zostaną zawarte żadne nowe umowy na tego typu projekty). Założona wartość w projekcie odbiega

od wartości, jaką wskazano w *Metodologii szacowania...*, tj. 70%¹⁵, co w efekcie miało dać właśnie 100% powierzchni regionu.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 2c

By ocenić potencjał aplikacyjny, w pierwszej kolejności zwrócić należy uwagę na fakt zwiększenia alokacji na OP 2 z 71,4 mln euro do kwoty 81,1 mln euro. Świadczy to najpewniej o tym, że w obszarze tym zidentyfikowano w trakcie wdrażania Programu istnienie potrzeb większych, niż zakładano pierwotnie. Ponadto, w obu przeprowadzonych dotychczas konkursach zwiększano kwotę przeznaczoną alokacji. W naborze z 2016 r. zwiększono alokację z 88,8 mln zł do kwoty 128,4 mln zł, a w naborze z 2017 (dotyczył tylko e-zdrowia) zwiększono alokację z poziomu 21,2 mln zł do kwoty 55,4 mln zł. W przypadku naboru z 2016 roku zakontraktowano ostatecznie (licząc projekty aktualnie realizowane) 89% alokacji, a w 2017 roku – 99%. Jednakże to w pierwszym naborze wartość złożonych WoD przekraczała kwotę alokacji (już po jej zwiększeniu). Można zatem zakładać, że potencjał absorpcyjny w dalszym ciągu może występować w szeroko pojętym obszarze e-administracji, a w mniejszym stopniu w obszarze e-zdrowia. Wyniki badania CAWI wskazują, że 13,3% (n=308) badanych wnioskodawców byłoby w dalszym ciągu zainteresowanych ubieganiem się o wsparcie w ramach OP 2 RPO WL 2014-2020. W grupie tych podmiotów dominują JST (ponad 50%). Relatywnie rzadziej, chęć ubiegania się o wsparcie, deklarują placówki oświatowe czy zakłady opieki zdrowotnej. Zgodnie jednak z pozyskanymi informacjami od przedstawicieli IZ RPO WL, w chwili obecnej nie są planowane kolejne nabory w ramach OP 2.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 2c

W ramach PI 2c, na 31.12.2018 r., pozostało jeszcze nieco ponad 15 mln zł alokacji do wykorzystania. Jak już wskazano wyżej, dotychczas szacowany poziom realizacji wskaźników produktu wynosi 91% (524 sztuki) w przypadku wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja* oraz 102,2% (236 sztuki) w przypadku wskaźnika *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego*. Ponieważ - zgodnie z pozyskanymi informacjami - IZ RPO WL nie planuje ogłaszania kolejnych naborów w ramach OP 2, to wskazany wyżej szacowany poziom

---

¹⁵ Oszacowania wartości docelowej wskaźnika dokonano na podstawie zgłoszonego projektu strategicznego dla Województwa Lubelskiego, którego realizacja pochłonąć miała ponad 60% alokacji przeznaczonych na PI 2c. Dzięki realizacji projektu kolejne 70% powierzchni województwa zostać miało objęte cyfrową ewidencją gruntów i budynków.

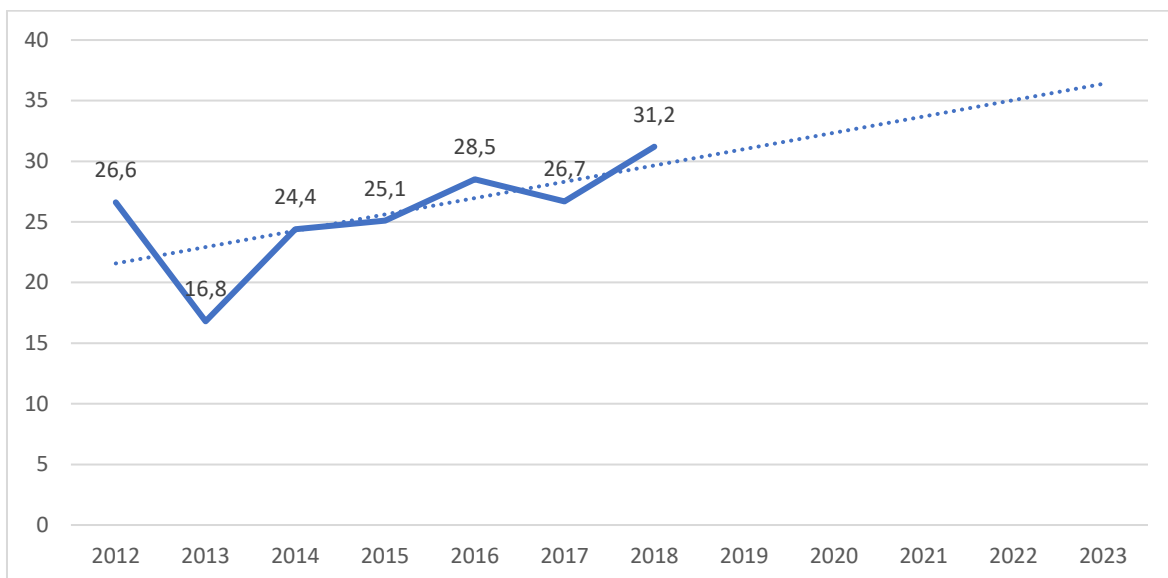
realizacji wskaźników oraz szacowane wartości najpewniej będą tymi, które zostaną realnie osiągnięte na koniec 2023 roku. Poniżej opisano jednak ekspercką symulację możliwego poziomu osiągania wskaźników w sytuacji, gdyby zdecydowano się na uruchomienie kolejnego naboru w ramach tej osi.

Do przeprowadzenia takiej hipotetycznej prognozy wykorzystano dane o rzeczywistych kosztach jednostkowych wskaźników produktu wyliczonych dla projektów, w ramach których założono osiągnięcie poszczególnych wskaźników, ale z pominięciem projektu *e-Geodezja*. Przyjęto również teoretyczne założenie, że pozostała alokacja zostanie jednak przeznaczona na sfinansowanie kolejnych projektów, których celem będzie przede wszystkim uruchamianie e-usług na 3. poziomie dojrzałości, a w znacznie mniejszym zakresie udostępnianie online informacji sektora publicznego (przyjęto, że nowe projekty realizować będą oba wskaźniki produktu zgodnie z dotychczasową proporcją – tj. wykorzystano tutaj hipotetyczny wariant 2 przedstawionych prognoz). Dzięki takim założeniom obliczono, że dostępna alokacja pozwoliłaby na uruchomienie kolejnych 44 e-usług (co w efekcie pozwoliłoby na osiągnięcie wartości ogółem 568, tj. 98,6% wartości docelowej), a kolejne 25 podmiotów udostępniłoby online informacje publiczne (co w efekcie pozwoliłoby na osiągnięcie wartości ogółem 261, tj. 113,1% wartości docelowej).

W przypadku wskaźnika rezultatu strategicznego *Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków* przyjęto, że zostanie on zrealizowany na poziomie wynikającym z dotychczas zawartej umowy (z uwzględnieniem wartości bazowej). Brak jest przesłanek pozwalających zakładać, że osiągnięta wartość tego wskaźnika ulegnie jakimkolwiek zmianom pozwalającym w efekcie na zrealizowanie wartości docelowej. Drugi ze wskaźników rezultatu strategicznego *Odsetek obywateli korzystających z e-administracji* zostanie najpewniej zrealizowany w pełni, a nawet przekroczony. Wynikać to będzie przede wszystkim z okoliczności, o których wspomniano już wyżej, omawiając aktualne wartości tego wskaźnika. Między 2018 a 2014 rokiem nastąpił w tym przypadku wzrost wartości o 6,8 p.p., a przeprowadzona analiza regresji liniowej wskazuje, że wartość wskaźnika w 2023 roku może wynieść 36,39%¹⁶.

Wykres 2 Odsetek obywateli korzystających z e-administracji w województwie lubelskim w latach 2012–2018 wraz z analizą trendu do roku 2023 (%)

¹⁶ Wartość wskaźnika w 2023 obliczona na podstawie trendu regresji liniowej. Współczynnik dopasowania (R^2) = 0,4191.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych strateg.gov.pl.

W poniższej tabeli przedstawiono najbardziej prawdopodobny scenariusz prognozowanego poziomu realizacji wskaźników produktu i rezultatu strategicznego na rok 2023.

Tabela 20 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu strategicznego na rok 2023 – PI 2c

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja (szt.)	576	524	91,0%
WP	Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego (szt.)	231	236	102,2%

WR	Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków (%)	100	68,75	68,75%
WR	Odsetek obywateli korzystających z e-administracji (%)	30	36,39	121%

Źródło: kolumny 1,2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 3 i 4 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014.

Podsumowując powyższe informacje należy stwierdzić, że w przypadku braku realizacji nowych projektów w OP 2, wskaźnik produktu *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja* zostanie zrealizowany na poziomie 91% (524 sztuki), a wskaźnik *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego* zostanie osiągnięty na poziomie 102,2% (236 sztuki).

W sytuacji podjęcia decyzji o przeprowadzeniu nowego naboru w ramach OP i przeznaczenia na niego całej dostępnej wciąż alokacji w PI 2c, wydaje się, że dostępne środki i tak nie pozwoliłyby zrealizować 100% założeń w zakresie liczby uruchomionych e-usług na 3. poziomie dojrzałości - aczkolwiek różnica byłaby na tyle niewielka, że nie można takiego scenariusza wykluczyć. Do uruchomienia kolejnych 7 e-usług teoretycznie wystarczające byłoby przeznaczenie dodatkowej alokacji w kwocie 2,3 mln zł (pod warunkiem oczywiście, że potencjał aplikacyjny wśród wnioskodawców byłby na odpowiednim poziomie – tj. gwarantującym realizację projektów za łączną kwotę około 17,3 mln zł, a IZ RPO WL podjęłaby decyzję o przeprowadzeniu kolejnego naboru).

Zupełnie inaczej wygląda sytuacja z realizacją wskaźnika rezultatu strategicznego odnoszącego się do powierzchni regionu objętej cyfrową ewidencją – w tym przypadku można już w tej chwili stwierdzić, że wartość wskaźnika - w wyniku realizacji projektów OP 2 RPO WL 2014-2020 - nie zostanie osiągnięta. Zważywszy na koszt niezbędny do tego, by wartość wskaźnika wzrosła o niemal 39%, to kolejny wzrost jego wartości o 30% wymagałby prawdopodobnie przeznaczenia blisko 120 mln zł.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji – podsumowanie PI 2c

W przypadku PI 2c - jak już wskazywano - nie są planowane nowe nabory, a dostępna alokacja wynosi około 15 mln zł. Zgodnie z informacjami od przedstawicieli IZ RPO WL,

dostępne środki w ramach Działania 2.1 zostaną przeznaczone na ewentualne zwiększenie dofinansowania w obecnych projektach według zgłoszonego przez Beneficjentów zapotrzebowania i/lub będą realokowane do PI 3c (na Działanie 3.7). W przypadku Działania 2.2 dostępne wciąż środki zostaną przeznaczone albo na zwiększenie dofinansowania w obecnie realizowanym projekcie, albo na zwiększenie alokacji w innych Działaniach ZIT RPO WL.

W związku z tym, zaleca się **zaktualizowanie wartości docelowej wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja do poziomu, który wynika z zawartych UoD*** (na podstawie zawartych dotychczas umów, można przyjąć, że zaktualizowana wartość docelowa powinna wynieść 524 sztuki). Jednakże w przypadku podjęcia decyzji o zmianie wartości docelowej tego wskaźnika, zasadnym byłoby przeprowadzenie analizy ryzyka w zakresie ewentualnego rozwiązania zawartych umów przez beneficjentów, co bezpośrednio przełożyć by się mogło na dalsze obniżenie wartości wskaźnika.

Zaleca się także **zaktualizowanie wartości wskaźnika *Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków do poziomu, jaki jest możliwy do osiągnięcia w wyniku zrealizowania projektu strategicznego e-Geodezja (...)*** – tj. poziomu **68,75%**. Powodem jest dokonane ograniczenie zakresu rzeczowego projektu strategicznego, z uwagi na trudności napotkane na etapie jego realizacji.

5.4 Oś Priorytetowa 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw

Realizacja Ram Wykonania w OP 3

Ramy wykonania opisywanej osi priorytetowej nakreślone są za pomocą dwóch wskaźników. Pierwszym z nich jest wskaźnik finansowy (*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych*), który mierzony jest na poziomie całej OP, a źródłem danych dla tego wskaźnika są wnioski o płatność przekazane do Komisji Europejskiej. Drugim wskaźnikiem ram wykonania jest wskaźnik postępu rzeczowego (*Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy*). Wskaźnik ten mierzony jest tylko z poziomu PI 3c, a źródłem pomiaru są dla tego wskaźnika wnioski o płatność. Przy analizie postępu wskaźników ram wykonania należy pamiętać, że zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014 ramy wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, gdy oba wskaźniki zostaną zrealizowane na poziomie co najmniej 85% zakładanej wartości pośredniej na 2018 r.

Zarówno w przypadku wskaźnika postępu finansowego, jak i w przypadku wskaźnika produktu wskaźniki ram wykonania zostały osiągnięte. Na uwagę zasługuje przede wszystkim fakt, że liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy jest o prawie dwa i pół razy większa od wartości pośredniej wskaźnika.

Tabela 21 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładana w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
3. Konkurencyjność przedsiębiorstw	3a, 3b,3c	WF	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków	EUR	73 774 344	87 841 904,98	119,07 %	326 234 113	234 798 854,7	27%	72%

			kwalfikowan ych								
	3c	WP	Liczba przedsiębior stw objętych wsparciem w celu wprowadzeni a produktów nowych dla firmy	szt.	120	295	245,8%	918	762	32,1%	83,0%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,10,11,12 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 22 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP3

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP3	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	EUR	99 985 539,63	73 774 344	135,53%
PI 3c	OP3	wskaźnik produktu	<i>Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI29)</i>	szt.	295	120	245,83%

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Priorytet inwestycyjny nr 3a (Działania 3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.5, 3.8)

Ocena postępów w realizacji PI

Na wstępie należy zaznaczyć, że Działanie 3.8 nie zostanie uruchomione oraz nie odbyły się nabory na Działanie 3.5. Jest to związane z faktem, że – jak przedstawił to ekspert podczas wywiadu – w pierwszej kolejności były uruchamiane nabory dotyczące tych typów interwencji, odnośnie do których posiadano doświadczenie w zakresie wdrażania, wypracowane dobre praktyki itd. Nabory na działania, co do których brak było pewności, w jaki sposób je skonstruować, by były one w pełni adekwatne do potrzeb, a przy tym znalazły zainteresowanie wśród przedsiębiorców i IOB - zostały odroczone w harmonogramie. Największy stopień potencjału realizacji wartości docelowej według umów o dofinansowanie osiągnięto pod względem *Liczby przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (100%)*. Na prawie równym poziomie obserwuje się wykonanie założenia odnośnie do 11 950 000 euro *Inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)*: 98,8%. Jeszcze tylko w przypadku wskaźnika *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych* można mówić o znaczącym postępie (% realizacji wartości docelowej według umów o dofinansowanie w tym przypadku równy jest 52,25%). Kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów z Działania 3.1 w ramach dwóch konkursów ogłoszonych we wrześniu 2016 r. wynosi 136 851 755,55 PLN. W ich ramach zostały złożone jedynie 2 wnioski o dofinansowanie. Wskaźnik realizowany jest również przez 2 projekty strategiczne, których planowany termin złożenia wniosku o dofinansowanie przewidziany jest w 2019 r. W przypadku pozostałych wskaźników związanych z opisywanym priorytetem inwestycyjnym, poziom realizacji został osiągnięty na bardzo znikomym (tj. nieprzekraczającym 2,5%) lub zerowym poziomie (np. w Działaniu 3.4 nabór wniosków rozpoczął się 31.12.2018 r.. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że według stanu na koniec grudnia 2018 r. nie ogłoszono naboru dla Działania 3.5. Może to okazać się problemem w osiągnięciu docelowych wartości np. dla wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*, którego realizacja jest uzależniona m.in. od rezultatów wdrażania Działania 3.4 i 3.5. Odnosząc się do uwarunkowań dla tworzenia terenów inwestycyjnych, zwraca uwagę ilość odgórnych obostrzeń wpływających na skuteczność wdrażania interwencji na poziomie regionu. Przykładowo, na poziomie Komisji Europejskiej ustanowiono wymóg niepowieliania dostępnej infrastruktury terenów inwestycyjnych. Dodatkowo należy pamiętać, że zmiany narzucone przez Komisję Europejską względem poprzedniej perspektywy finansowej w zakresie podmiotów lub czynności kwalifikujących się do finansowania (np. obniżenie wsparcia w przypadku lokowania dużego przedsiębiorstwa na terenie objętym dofinansowaniem) w znaczący sposób modyfikują rolę wsparcia w podejmowanych

projektach. Na skutek opisanych zmian, w 2016 r. na dwa ogłoszone konkursy złożono dwa projekty o dofinansowanie. Kwota dofinansowania tych projektów odpowiadała zaledwie 1,75% ogłoszonej alokacji. Warunki narzucone przez Komisję Europejską (np. 100% wykorzystania już istniejących terenów inwestycyjnych lub ograniczenie dotyczące dużych przedsiębiorców) zostały zidentyfikowane przez ekspertów podczas wywiadu jako powód bardzo małego zainteresowania. Wspomniane ograniczenia, według respondentów, kłócą się z „logiką ... wzrostu gospodarczego”, ponieważ „tereny inwestycyjne są po to, żeby właśnie ci więksi przedsiębiorcy przenieśli swoją działalność tam, gdzie im się to bardziej opłaca”.

Odnosnie do Działania 3.2, można zidentyfikować dwa problemy: brak płynności finansowania ze strony MFF oraz czasochłonny proces rejestracji Alternatywnych Spółek Inwestycyjnych przez Komisję Nadzoru Finansowego. Opisane problemy są problemami natury administracyjnej. Pomimo podjętych działań zaradczych mających na celu ich rozwiązanie, należy zwrócić uwagę, że opóźnienia w transferze kapitału finansowego mogą wywoływać efekt kuli śnieżnej. Takimi działaniami było np. przedłożenie przez DZ RPO w dniu 12 października 2018 r. Zarządowi Województwa Lubelskiego projektu zaktualizowanej Strategii Inwestycyjnej dla instrumentów finansowych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Zmiany dotyczyły m.in. aktualizacji Harmonogramu realizacji projektu dla Działania 3.2 oraz rezygnacji z oferowania poręczeń w ramach Działania 3.7. Jakkolwiek uznano, iż przy obecnej sytuacji rynkowej ta forma wsparcia nie jest niezbędna, aby realizować cele Programu, to jednak warto mieć na uwadze, iż decyzja ta pociąga za sobą konsekwencje w postaci niższego niż zakładany potencjału dla generowania wartości wskaźnika *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)*.

Zerowe wartości wskaźników generowanych przez Działanie 3.4 wynikają z faktu, iż interwencja ta dopiero ruszyła. Warto natomiast zwrócić uwagę, iż jednym z czynników zewnętrznych mogących w sposób negatywny wpłynąć na dalszą realizację tych wskaźników jest malejąca - w długiej perspektywie czasowej - liczba instytucji otoczenia biznesu na Lubelszczyźnie (tj. dana ta jest monitorowana od 2010 r.; w 2017 r. odnotowano 612,3 IOB na 10 tys. podmiotów gospodarki narodowej, zaś w 2011 r. odnotowano szczytową wartość 617,5¹⁷). Ekspert podczas wywiadu zwrócił również uwagę, że w ramach PI 3a w dalszym ciągu odnotowywany jest problem niskiej atrakcyjności inwestycyjnej województwa. Brak

---

¹⁷ Źródło: bazy danych GUS, STRATEG

rozwiązań przedstawionych problemów może znaleźć swoje odzwierciedlenie w ostatecznych wartościach faktycznych analizowanych wskaźników w 2023 r.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Tabela 23 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 3a) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	3.2, 3.3, 3.4, 3.5	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	szt.	1 766	37	2,10%	0	0,00%
WP	3.1, 3.8	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	64	33,44	52,25%	0	0,00%
WP	3.3, 3.5	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)	szt.	527	1	0,19%	0	0,00%
WP	3.2	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	36	36	100,00%	0	0,00%

		finansowe inne niż dotacje (CI3)						
WP	3.4	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI4)	szt.	1 203	0	0,00%	0	0,00%
WP	3.3, 3.5	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)	EUR	4 210 459	99 583,99	2,37%	627,5	0,01%
WP	3.2	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI7)	EUR	11 950 000	11 806 059,08	98,80%	0	0,00%
WP	3.4	Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług	szt.	7	0	0,00%	0	0,00%

WP	3.4	Liczba nowych i ulepszonych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu	szt.	14	0	0,00%	0	0,00%
----	-----	---	------	----	---	-------	---	-------

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7, 8, 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku.

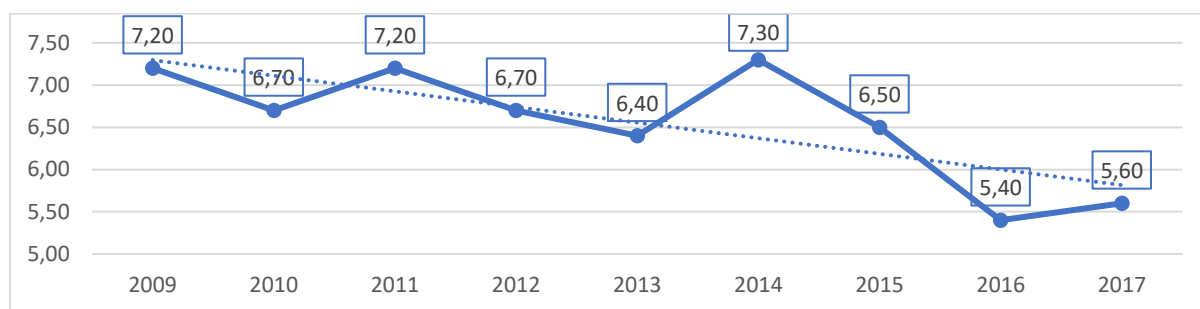

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 3a

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB (%) w województwie lubelskim w roku bazowym jakim jest 2011 wynosiły 7,5%. Najnowsze dane pokazują, że wartości tego wskaźnika od 2014 r. (7,3%) charakteryzują się trendem malejącym. W 2017 r. nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB w województwie lubelskim wynosiły 5,6%, tj. 1,9 pp. mniej niż w roku bazowym. W przypadku utrzymania się tego trendu, należy spodziewać się, że wskaźnik nie osiągnie założonego celu 8,9%. Na podstawie analizy trendu (R-kwadrat = 55,47%, trend liniowy) w 2023 r. wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB w województwie lubelskim wyniesie 3,21%. W związku z powyższym, **zaleca się rewizję wartości docelowej wskaźnika i ustalenie jej na nowym, niższym poziomie (rzędu około: 2,73-3,69, w zależności od przyjętego marginesu tolerancji na ryzyko).**

Wykres 3. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, STRATEG

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 3a

Według stanu na 31.12.2018, w konkursie „Tereny inwestycyjne” osiągnięto wysoki poziom zakontraktowania alokacji na konkurs (85,86%), zaś w przypadku konkursów „Tereny inwestycyjne – konkurs skierowany do gmin” i „Tereny inwestycyjne – konkurs skierowany do gmin, w których siedzibę mają powiaty” wykorzystano tylko 13,03% i 0,85% alokacji odpowiednio. W Działaniu 3.1, do końca 2018 r., w ramach dwóch naborów konkursowych (każdy trwający 109 dni) i jednego pozakonkursowego (51 dni) liczba złożonych wniosków wyniosła tylko trzy, z czego 2 przeszły pozytywnie procedurę oceny i zostały wybrane do dofinansowania. W Działaniu 3.2, w ciągu ośmiu dni trwania naboru pozakonkursowego zgłoszono jeden wniosek (przez BGK) poprawny formalnie, z którym ostatecznie podpisano umowę. Identyczne rezultaty otrzymano w przypadku Działania 3.3, z tą różnicą, że w tym działaniu nabór miał charakter konkursowy. Z uwagi na fakt, iż pierwszy nabór konkursowy dla Działania 3.4 otwarto 31.12.2018 r., oceny potencjału absorpcyjnego będzie można dokonać po jego zakończeniu, tj. w kwietniu 2019 r., co wykracza poza zakres czasowy

badania. Przekazana przez IZ informacja wskazuje, iż na dzień zakończenia naboru, tj. 01.04.2019 r., złożono 19 projektów na kwotę wnioskowanego wsparcia ponad 12 mln zł.

Na obecną chwilę, działaniem o największej skuteczności w osiągnięciu wyznaczonych celów jest Działanie 3.2. Należy jednak mieć na uwadze, że analizowane działania rozpoczynały/rozpoczną się w różnych terminach (od połowy 2016 r. do końca 2018 r. - lub nawet w 2019 r.), co powoduje, że niemożliwe jest porównywanie ich wyników.

W badaniu CAWI zapytano respondentów, w których działaniach RPO WL 2014-2020 w ramach OP 3 chcieliby ubiegać się o wsparcie. Plusem analizy wyników na tle całej OP 3 jest porównywalność pomiędzy poszczególnymi priorytetami inwestycyjnymi. Z działań wchodzących w PI 3a największe zainteresowanie (9,2%) odnotowano względem Działania 3.5. Następnie uplasowało się Działanie 3.1 (7,7%) i Działanie 3.4 (6,2%). Pozostałe działania otrzymały 0% (Działania 3.3 i 3.8) lub 1,5% (Działanie 3.2), zatem można powiedzieć, że zainteresowanie nimi jest nieistotnie. Mając na uwadze przedstawione wyniki, działaniami wartymi dalszego wspierania są Działania 3.1 i 3.4, ale należy podkreślić, że ogólne poparcie dla PI 3a jest niskie w porównaniu do PI 3b i bardzo niskie w porównaniu do PI 3c.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 3a

Na samym początku opisu prognoz należy zaznaczyć, że przedstawione w opisie i tabeli prognozy są wynikiem ściśle matematycznych obliczeń przy założeniu braku realokacji środków między Działaniami i nie uwzględniają czynników wpływających na możliwość realizacji projektów, tj. potencjał absorpcyjny, bariery zewnętrzne itp. Wyniki prognozy w oparciu o założenie przeznaczenia całej pozostałej alokacji na dany wskaźnik, jak i prognozy w przypadku proporcjonalnego podziału pozostałej alokacji na dany wskaźnik zgodnie z dotychczasową proporcją są takie same.

Aktualny stan wdrażania nie zapewnia uzyskania oczekiwanych wskaźników we wszystkich działaniach. Z drugiej strony, są działania, które według wykonanych prognoz powinny osiągnąć ponad 100% zakładanej wartości docelowej wskaźnika (np. *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych: 1778,8 %*). Mając jednak na uwadze mały popyt w tej perspektywie finansowej na tego typu projekty, wątpliwym wydaje się, iż wskaźnik zaplanowany w programie zostanie aż tak przekroczony.

Zarówno w przypadku *Liczb przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje*, jak i w przypadku *Inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)* zakontraktowane projekty (przy wyczerpanej alokacji) powinny co do zasady osiągnąć założoną wartość docelową w obu przypadkach - są one równe odpowiednio 100,0% oraz 98,8%). W przypadku pozostałych wskaźników ewidentnie

widać dysproporcje pomiędzy wykorzystaniem alokacji w przypadku wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* (32,7%) i innymi wskaźnikami, dla których udział zakontraktowania alokacji głównej nie przekracza 5%. W tym miejscu należy zaznaczyć, że na wspomniane 32,7% zakontraktowanych alokacji, stan realizacji wartości docelowej według umów o dofinansowanie wynosi tylko 2,1%. Warto jednak zauważyć, iż zgodnie z SZOOP - Działania 3.2 i 3.3 powinny docelowo przełożyć się na 53 jednostki wskaźnika, zaś nieuruchomione jeszcze 3.4 i 3.5 - na łącznie 1 713 jednostek tegoż. Choć w przypadku dwóch ostatnich działań mówimy na ten moment o pewnych teoretycznych założeniach ujętych w SZOOP, to jednak warto zwrócić uwagę na generalne zróżnicowanie kosztów jednostkowych ich osiągnięcia - dla 3.2 i 3.3 są one na poziomie około 1 mln zł, dla 3.4 i 3.5 - kilkunastu, kilkudziesięciu tysięcy zł.

Osiągnięcie wartości docelowych w przypadku *Liczy przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* jest uzależnione od podpisania umów w ramach Działania 3.4 i 3.5. W przypadku wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje sukces*, jakim jest zrealizowanie założonych wartości docelowych zależy od podpisania umów w ramach Działania 3.5. O ile wskaźniki *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje)* (prognozowany poziom wykonania 112,7%) oraz *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)* (prognozowany poziom wykonania 98,8%) sugerują, że analizowane działania będą wspierać osiągnięcie wartości wskaźnika strategicznego, o tyle jego dotychczasowy stan sugeruje, że same działania podjęte w ramach opisywanego priorytetu inwestycyjnego mogą być niewystarczające.

Tabela 24 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 3a

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	1766	4 995	282,8%
WP	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	64	1138	1778,8%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)	527	675	128,0%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI3)	36	36	100,0%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI4) a	1203	4 319	359,0%

WP	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)	4 210 459	4 745 403	112,7%
WP	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI7)	11 950 000	11 806 059	98,8%
WP	Liczba instytucji otoczenia biznesu wspartych w zakresie profesjonalizacji usług ^a	7	7	100,0%
WP	Liczba nowych i ulepszonych usług świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu ^a	14	14	100,0%

^a Brak podpisanych umów.

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 3 i 4 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 3a

Brak wystarczającej alokacji nie został zidentyfikowany jako determinująca przeszkoda w zakresie osiągnięcia docelowych wartości dla żadnego ze wskaźników. Dodatkowo należy zauważyć, że powinna zostać podjęta decyzja, czy pozostałe alokacje przypisane np. Działaniu 3.1 przeznaczyć na maksymalizację przypisanych temu działaniu wskaźników – innymi słowy, czy racjonalne jest osiągnięcie wykonania wskaźnika *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych* na poziomie 1778,8% – czy może lepszym wariantem jest realokacja wolnych funduszy do innych działań. Należy zaznaczyć, że mając na uwadze mały popyt w tej perspektywie finansowej na tego typu projekty, wątpliwym wydaje się, iż wskaźnik zaplanowany w programie zostałby aż tak przekroczony. W tym miejscu należy również przypomnieć, że działania w ramach PI 3a ogólnie charakteryzują się niskim zainteresowaniem (wyniki badania CAWI), a Działanie 3.1 jest drugim (po Działaniu 3.2) odnośnie do deklarowanej chęci ubiegania się o wsparcie. Według stanu na 30.12.2018 stopień wykorzystania alokacji w konkursie w ramach Działania 3.2 wynosi 89,47%, podczas gdy dla konkursów w ramach Działania 3.1 waha się on od 0,85% (konkurs skierowany do gmin, w których siedzibę mają powiaty) do 85,86% (nabór pozakonkursowy na projekt zidentyfikowany w załączniku 5 do SZOOP). **Takie wyniki mogą sugerować wyczerpanie się potencjału tego Działania, co jest głosem za zakwalifikowaniem – w temacie realokacji funduszy – tego Działania jako działania dawcy dla działań w PI 3c (np. Działania 3.7). W tej sytuacji zasadne byłoby również zrewidowanie wartości docelowej wskaźnika *Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych* i ustanowienie jej na poziomie wynikającym z dotychczas zawartych umów o dofinansowanie oraz projektów strategicznych - w wariantcie optymistycznym obydwu, w wariantcie ostrożnościowym - jednego, ze złożonym wnioskiem.**

Priorytet inwestycyjny nr 3b (Działania 3.6, 3.9)

Ocena postępów w realizacji PI

Analizując dwa działania wchodzące w skład drugiego priorytetu inwestycyjnego można zauważyć, że wskaźniki obrazujące Działanie 3.6 silnie sugerują jego skuteczność. O ile w przypadku wskaźników *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* (60,17% realizacji wartości docelowej według umów o dofinansowanie) i *Liczba przedsiębiorstw, które weszły na nowe zagraniczne rynki w wyniku otrzymanego wsparcia* (49,79%) nie można w tym momencie mówić o pełnym sukcesie, o tyle w przypadku wskaźników *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe* i *Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe* można mówić już o pełnym sukcesie (tj. o 100% realizacji wartości

docelowej dla 2023 r. według wartości szacowanej). Wskaźniki obrazujące Działanie 3.9 nie wykazują żadnego postępu – co jest wynikiem braku naborów – (wyjątkiem jest *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*, w skład której wchodzi również Działanie 3.6). Należy jednak pamiętać, że na 2019 planowany jest nabór w Działaniu 3.9.

Mając na uwadze wysokie wartości stopnia realizacji, ciężko jest wskazać elementy, które działałyby jako bariery dla Działania 3.6 – zwłaszcza czynniki wewnętrzne. Fakt, że wskaźniki produktowe PI 3b nie są zagrożone potwierdził również ekspert podczas wywiadu. Głównym czynnikiem zachęcającym przedsiębiorców do angażowania się w marketing gospodarczy jest zapewne hamująca konsumpcja krajowa, co wymaga aktywnego zaangażowania się w poszukiwanie zewnętrznych rynków zbytu. Na arenie zagranicznej można wskazać na dwa elementy, które wpływają pozytywnie na zaangażowanie się przedsiębiorców w działania mające zwiększyć ich obecność w międzynarodowych łańcuchach wartości. Pierwszym z nich jest dalszy zakaz handlu z Rosją, która była znaczącym dla Polski rynkiem zbytu. Drugim jest niepewna sytuacja związana z wyjściem Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej. W przypadku wyjścia Wielkiej Brytanii bez umowy konieczne będzie suplementowanie lub zastąpienie tego rynku zbytu nowymi. Kolejnym elementem przyciągającym przedsiębiorców do Działania 3.6. może być chęć włączenia się w międzynarodowe łańcuchy wartości, które zapewniają nie tylko dostęp do nowych rynków zbytu, ale również pozwalają na pozyskanie nowych funduszy, wiedzy i technologii. Mając powyższe uwarunkowania gospodarcze na uwadze, można powiedzieć, że logika interwencji jest spójna względem innych podejmowanych działań (np. priorytet inwestycyjny 3a) i trafna względem obecnych warunków społeczno-gospodarczych. Działania podjęte w ramach opisywanej inicjatywy powinny również przełożyć się na zwiększenie obecności bezpośrednich inwestycji zagranicznych, co znajduje swoje pozytywne przełożenie w gospodarce obszaru przyjmującego poprzez zwiększenie średniego wynagrodzenia, akumulację kapitału oraz (ale jedynie w przypadku istnienia zdolności do absorpcji) transferu technologii oraz wiedzy.

Tabela 25 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 3b) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)

1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	3.6, 3.9	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	szt.	831	500	60,17 %	0	0,00%
WP	3.9	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)	szt.	331	0	0,00%	0	0,00%
WP	3.6	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI4)	szt.	500	500	100,00 %	0	0,00%
WP	3.9	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)	EUR	2 142 857	0	0,00%	0	0,00%
WP	3.6, 3.9	Liczba przedsiębiorstw, które weszły na nowe zagraniczne rynki w wyniku otrzymanego wsparcia	szt.	241	120	49,79 %	0	0,00%
WP	3.6	Liczba przedsiębiorstw, które	szt.	83	83	100,00 %	0	0,00%

		wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

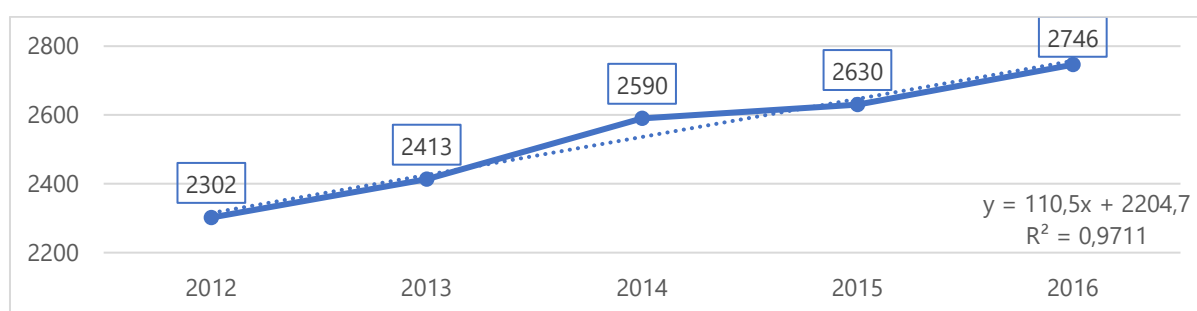
Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7, 8, 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku.

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 3b

Wartość eksportu w województwie lubelskim wzrosła z 2302 mln euro w roku bazowym, którym jest 2012 r. do 2746 mln euro w 2016 r. (**Wykres 4**) Jeśli obecny trend się utrzyma, wartość eksportu województwa lubelskiego powinna osiągnąć wartość zaplanowaną na 2023 r. (3470 mln euro). Na podstawie wyznaczonego trendu (R -kwadrat = 97,11%) w 2023 r. opisywana wartość eksportu będzie wynosić 3531,66 mln euro. Z uwagi na fakt, iż prognozowana wartość jest zbliżona do założonej w Programie wartości docelowej - sugeruje się pozostawienie celu w zakresie rezultatu strategicznego dla PI 3b na niezmiennym poziomie.

Wykres 4. Wartość eksportu (w milionach euro) dla województwa lubelskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, STRATEG

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 3b

Jak wspomniano na początku opisu priorytetu inwestycyjnego 3b, jednym działaniem obecnie aktywnym w jego obrębie jest Działanie 3.6. W ramach tego Działania od 20 grudnia 2016 r. do 28 kwietnia 2017 r. odbył się jedyny nabór, który był naborem pozakonkursowym. W ciągu tych 130 dni złożono wniosek, który uznano za poprawny formalnie. Wniosek ten został zatwierdzony i następnie podpisano obowiązującą umowę.

Mając na uwadze, że z punktu widzenia podpisanych umów o dofinansowanie Działanie 3.6 jest efektywne w osiąganiu wartości wyznaczonych wskaźników, można zarekomendować kontynuację finansowania tego działania.

W wyniku przeprowadzonego badania CAWI zidentyfikowano Działanie 3.9 jako działanie, w ramach którego 35,4% respondentów chciałoby ubiegać się o wsparcie. Działanie 3.6 cieszy się zdecydowanie mniejszym zainteresowaniem (13,8%), ale jest to nadal większe zainteresowanie niż w przypadku Działania 3.5 (9,2%), które jest wiodącym pod badaniem względem działaniem w ramach PI 3a.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 3b

Przedstawione prognozy są wynikiem obliczeń matematycznych i zostały wykonane na podstawie wyliczonych kosztów jednostkowych oraz dostępnych alokacji. Wyniki prognozy w oparciu o założenie przeznaczenia całej pozostałej alokacji na dany wskaźnik, jak i prognozy w przypadku proporcjonalnego podziału pozostałej alokacji na dany wskaźnik zgodnie z dotychczasową proporcją są takie same.

W przypadku utrzymania trendów obserwowanych w osiąganiu zaplanowanych wartości wskaźników Działania 3.6 oraz przy założeniu, że Działanie 3.9 będzie przynajmniej równie efektywne można powiedzieć, że aktualny stan wdrażania zapewnia realizację wartości docelowej specyficznego dla programu wskaźnika rezultatu (**Tabela 26**).

Relatywnie wysoki procent zakontraktowania alokacji został osiągnięty w przypadku wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* oraz wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw, które weszły na nowe zagraniczne rynki w wyniku otrzymanego wsparcia* – w obu przypadkach jest to 70,4%. W największym stopniu wykorzystano alokacje główne w przypadku liczby przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe i dla liczby przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjno-procesowe (99,6%). Alokacje zostały wykorzystane efektywnie, co widać w stopniu realizacji wartości docelowej (według umów o dofinansowanie).

Odnosnie do wskaźnika „*Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*”, wymaga on dodatkowej alokacji w celu zapewnienia osiągnięcia zaplanowanych celów. Należy w tym miejscu jednak zaznaczyć, że wraz z rozpoczęciem Działania 3.9 w 2019 r. możliwe, że będą potrzebne dodatkowe fundusze na zapewnienie osiągnięcia przez to działanie zaplanowanych wartości przypisanych wskaźników. Wniosek ten potwierdzają wyniki badania CAWI, według którego Działanie 3.9 wykazuje większy potencjał absorpcyjny niż Działanie 3.6. W tym miejscu należy zaznaczyć, że osiągnięcie zamierzonej wartości wskaźnika monitorującego liczbę przedsiębiorstw, które weszły na nowe zagraniczne rynki w wyniku otrzymanego wsparcia jest uzależnione od podpisania umów w ramach Działania 3.9.

Tabela 26 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 3b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	831	710	85,5%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2) ^a	331	353	106,5%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie niefinansowe (CI4)	500	502	100,4%
WP	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6) ^a	2 142 857	5 673 210	264,7%
WP	Liczba przedsiębiorstw, które weszły na nowe zagraniczne rynki w wyniku otrzymanego wsparcia	241	170	70,7%
WP	Liczba przedsiębiorstw, które wprowadziły zmiany organizacyjnoprocesowe	83	83	100,4%

^a Brak podpisanych umów

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 3 i 4 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 3b

Nie zidentyfikowano trendów, które mogłyby – na podstawie dotychczasowego działania – zagrozić inicjatywom prowadzonym w ramach Działania 3.6, mimo że wyniki badania CAWI sugerują wyczerpanie się potencjału absorpcyjnego tego działania

Na podstawie przeanalizowanych danych można wywnioskować, że Działanie 3.6 jest działaniem prowadzonym w sposób efektywny, czego dowodem jest osiągnięcie wysokiego stopnia zaawansowania w procesie osiągania wartości docelowych ustalonych na 2023 r. Uwagę zatem należy skoncentrować na rozpoczęciu realizacji Działania 3.9, które cieszy się wysokim zainteresowaniem wśród potencjalnych wnioskodawców.

W przypadku pojawienia się dodatkowych środków finansowych rekomenduje się wspieranie Działania 3.6 nie tylko ze względu na rolę, jaką odgrywa marketing gospodarczy, ale również ze względu na wysoką efektywności tego działania. Należy jednak zaznaczyć, że z przeprowadzonego badania CAWI, działaniem o większym zainteresowaniu wśród respondentów jest Działanie 3.9 (35,4%) niż Działanie 3.6 (13,8%).

Na tym etapie nie rekomenduje się zmiany docelowych wartości wskaźników.

Priorytet inwestycyjny nr 3c (Działania 3.7 i 3.10)

Ocena postępów w realizacji PI

Działanie 3.7 charakteryzuje się bardzo wysokim stopniem skuteczności w zakresie osiągnięcia założonych w programie celów. Jedynie w przypadku wskaźnika *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)*, który jest współdzielony z Działaniem 3.10, stopień realizacji wartości docelowej wskaźnika według umów o dofinansowanie jest na poziomie niższym niż 60%. Warto zauważyć, iż w 2019 r. odbędzie się nabór w ramach Działania 3.7 (natomiast nie przewiduje się naboru dla Działania 3.10). Największym sukcesem Działania 3.7 jest wspieranie zatrudnienia (119,45%). Bliski pod względem osiągnięcia wartości docelowej jest wskaźnik *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje* (96,97%) i wskaźnik *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* (92,38%). Stopień realizacji wyliczony na podstawie wniosków o płatność jest niższy, ale nadal (w porównaniu do pozostałych priorytetów

inwestycyjnych w osi 3) przyjmuje on relatywnie wysokie wartości. Według wniosków o płatność (tj. wartości aktualnej) najbliższej osiągnięcia swojego celu jest wskaźnik *Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych na rynku* (61,82%). Z drugiej strony opisywanego spektrum znajduje się wskaźnik *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)* (7,82%).

Podstawowym czynnikiem gospodarczym, którym mógł mieć przełożenie na osiągnięcie zakładanych wielkości wskaźników PI 3c jest rosnąca (w latach 2012-2017) przedsiębiorczość w województwie lubelskim, co objawia się w większym niż na poziomie Polski wzrostem liczby MŚP na 10 tys. mieszkańców (13,44% vs. 12,23%)¹⁸ oraz większym przyrostem jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców (5,03% vs. 1,07%). Na tworzenie, a następnie dalsze prowadzenie działalności gospodarczej wpływa szereg czynników. Część z nich, choć obserwowana na Lubelszczyźnie w analizowanym okresie, nie stanowi zjawisk specyficznych dla tego regionu. Zmiany prawodawstwa (w tym kwestii fiskalnych dot. tzw. uszczelnienia VAT) czy ogólny, pozytywny trend w zakresie kształtowania się PKB w kraju wpływały na kondycję firm w całej Polsce. O ile dobra sytuacja ekonomiczna pozwalała firmom na rozwój, o tyle kwestie podatkowe były i są wyzwaniem. Firmy obawiają się kontroli skarbowych m.in. z uwagi na lęk, iż nie są w stanie sprostać zmieniającym się przepisom; same kontrole są zaś postrzegane jako pracochłonne i czasochłonne. Równocześnie - zarówno województwo lubelskie, m.in. w ramach RPO WL 2014-2020, jak i inne regiony podejmowały i nadal kontynuują szereg aktywności mających zachęcić przedsiębiorców do zakładania firm oraz ich rozwoju. Takie wsparcie, np. w postaci tworzenia stref inwestycyjnych, powinno przekładać się zwiększenie liczby tworzonych, nowych firm, a następnie zapewnienie ich większej przeżywalności.

Nie bez znaczenia dla osiągniętych wyników jest fakt, że wraz z rozwojem przedsiębiorczości rośnie świadomość konieczności innowacji (w 2017 r. województwo lubelskie było trzecim w Polsce województwem pod względem udziału przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych). Mając na uwadze zarówno bezpośrednie (akumulacja kapitału, wzrost średniego wynagrodzenia), jak i pośrednie (transfer wiedzy i technologii) korzyści związane z goszczeniem kapitału zagranicznego, jako element wspierający aktywność przedsiębiorców w województwie lubelskim należy wymienić liczbę przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym, która wzrosła z 384 w 2012 r. do 441 w 2017 r. Kolejnym elementem wpisującym się w temat umiędzynarodowienia przedsiębiorstw w

---

¹⁸ Dane, chyba, że podane jest inaczej, pochodzą z baz GUS, STRATEG.

województwie lubelskim jest rosnąca wartość towarów sprzedawanych poza granicami Polski (1315 milionów euro w 2006 r. i 2764 milionów euro dziesięć lat później). Należy jednak pamiętać, że jest to jednak kwestia silnie uzależniona od uwarunkowań czysto egzogenicznych, leżących poza kontrolą IZ RPO WL 2014-2020, takich jak np.: sytuacja geopolityczna oraz sytuacja na rynkach międzynarodowych, kursy walutowe czy też wreszcie stan gospodarki potencjalnych importerów oraz ich zdolność do absorpcji eksportowanych dóbr i usług.

Poważną barierą w osiąganiu wyższych wartości wskaźników są malejące nakłady inwestycyjne w analizowanym województwie. Wniosek ten potwierdza się zarówno w przypadku nakładów inwestycyjnych mierzonych na 1 mieszkańca (4543 zł w 2012 r. i 4145 zł w 2017 r.), jak i w stosunku do PKB (5,4% w 2012 r. i 5,1% w 2017 r.). Warto podkreślić, iż w latach 2012-2017 firmy z regionu mogły wspierać się w swoich działaniach inwestycyjnych wykorzystując nie tylko narzędzia zaproponowane w ramach RPO WL, ale też np. z PO IG/ PO IR czy programów wdrażanych centralnie przez Komisję Europejską (np. Horyzont2020). Kolejnymi problemami są relatywnie niska liczba Instytucji otoczenia biznesu (611,8 na 10 tys. mieszkańców w 2012 r. i 611,3 w 2016 r.), jak i malejący udział przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej (6% w 2012 r. i 5,8% w 2017 r.).

Odnosnie do uwarunkowań społecznych, które mogły znaleźć swoje odzwierciedlenie w faktycznych wartościach wskaźników z pewnością w minionych latach nastąpiła zmiana mentalnościowa w zakresie postrzegania prowadzenia biznesu oraz zdolności do przyznawania się do problemów/porażek w tym zakresie¹⁹. Przejawia się ona większą akceptacją trudności napotykanym na biznesowej drodze, ale też większą konsekwencją w dążeniu do profesjonalnego celu - wbrew trudnościom. Być może, jest ona częściowo pochodną wejścia na rynek pracy tzw. Millenialsów, czyli osób urodzonych pomiędzy 1980 a 1990 r. i zdaniem badaczy cechujących się mniejszą potrzebą wertykalnego sukcesu niż ich poprzednicy, zaś bardziej ceniących w pracy poczucie sensu i społecznej przydatności wykonywanych działań²⁰. W temacie otoczenia instytucjonalnego uwagę należy zwrócić na

---

¹⁹ Por. np. specjalny numer poświęcony popełnianiu błędów magazynu Personel Plus, Nr 3/2018 (124).

²⁰ Espinoza, Ch., Miller, P., Bateman, P., Garbett, C. Milenialsi w pracy: 7 umiejętności, które powinni osiąść dwudziestokilkulatki, by móc pokonywać progi i bariery w życiu i pracy. Warszawa: Wydawnictwo Studio Emka, 2016.

obszar styku nauki i biznesu. Na wdrażanie przedsięwzięć B+R+I, w minionym okresie najwydajniej mogło wpłynąć dokonanie zmiany w warunkach ewaluacji uczelni oraz samych pracowników akademickich, w tym zwłaszcza na skutek tzw. Ustawy 2.0, zwanej też Konstytucją dla nauki. Kolejne wdrażane rozwiązania mają motywować - poprzez zachęty finansowe oraz stanowiskowe - do podejmowania współpracy z biznesem jako praktycznego zaimplementowania teoretycznych wyników badań. Specyficzną formą realizowania biznesowych zastosowań osiągnięć naukowych są podmioty przedsiębiorczości akademickiej, których rozwój w skali kraju można zaobserwować²¹.

Odnosnie do czynników wewnętrznych, zidentyfikowanym problemem jest nietrzymanie się wyznaczonego wcześniej harmonogramu realizacji projektu udzielającego wsparcia w formie instrumentów zwrotnych. Wystąpiło opóźnienie złożenia wniosku o płatność drugiej transzy w ramach Działania 3.7 (zgodnie z harmonogramem realizacji projektu wniosek miał być złożony w IV kwartale 2018 r.). Jeden z ekspertów podkreślił, że BGK nie spodziewał się, że wsparcie w ramach instrumentów zwrotnych jest obwarowane takimi wymogami w zakresie monitorowania i realizacji wskaźników. Dodatkowo odnotowano spowolnienia w wydatkowaniu w ramach pierwszej transzy oraz zidentyfikowano ryzyko nieosiągnięcia wymaganej wartości wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie inne niż dotacje* na koniec 2018 r. Podjęte działania zapobiegawcze mają na obecną chwilę raczej charakter rozpoznawczy/diagnostyczny (np. LAWP wystosował do BGK pismo z prośbą o ocenę stanu zaawansowania postępu finansowego projektu w kontekście wynikającego z Harmonogramu realizacji projektu oraz uzgodnionego na grudzień 2018 r. terminu złożenie przez MFF wniosku o płatność). Ponadto przedłożono przez DZ RPO w dniu 12 października 2018 r. Zarządowi Województwa Lubelskiego projekt zaktualizowanej Strategii Inwestycyjnej dla instrumentów finansowych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Zmiany dotyczyły m.in. aktualizacji Harmonogramu realizacji projektu dla Działania 3.2 oraz rezygnacji z oferowania poręczeń w ramach Działania 3.7. Jakkolwiek uznano, iż przy obecnej sytuacji rynkowej ta forma wsparcia nie jest niezbędną, aby realizować cele Programu, to jednak warto mieć na uwadze, iż decyzja ta pociąga za sobą konsekwencje w postaci niższego niż zakładany potencjału dla generowania wartości wskaźnika *Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje)*.

---

²¹ Spin out, spin off: transfer wiedzy, przedsiębiorczość, komercjalizacja: przewodnik dobrych praktyk przedsiębiorczość akademickiej. J&L Leszek Żochowski. Gliwice, 2013.

Czynnikiem zewnętrznym, który zapewne znajduje swoje przełożenie w zaobserwowanych wynikach Działania 3.7 jest znaczna liczba innych programów wspierających MŚP – zwłaszcza w obszarze innowacji (np. Horyzont 2020). Z drugiej strony, oferta Działania 3.7 cieszy się powodzeniem w wyniku coraz większej edukacji przedsiębiorców, którzy rozumieją, że MŚP nie są wykluczone z procesów innowacyjnych, a ich rola może wybiegać poza jedno z ostatnich ogniw innowacyjnego łańcucha wartości. Należy pamiętać, że duża liczba małych firm gwarantuje wysoki poziom konkurencji wewnętrznej firm walczących o tę samą grupę klientów. Z drugiej strony, na rynku składającym się głównie z mikro i małych firm występuje niska możliwość akumulacji kapitału koniecznego na endogeniczne procesy B+R. Te charakterystyki przekładają się na wysokie zainteresowanie Działaniem 3.7 w województwie lubelskim. Można zatem postawić wniosek, że logika interwencji jest spójna względem innych podejmowanych działań (np. priorytety inwestycyjne 3a i 3b) i trafna względem obecnych warunków społeczno-gospodarczych.

Tabela 27 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 3c) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	3.7	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI29)	szt.	918	762	83,01%	295	32,14%

WP	3.7	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	szt.	1 995	1843	92,38%	374	18,75%
WP	3.7	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)	szt.	345	243	70,43%	161	46,67%
WP	3.7	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI3)	szt.	1 650	1600	96,97%	213	12,91%
WP	3.7	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)	EUR	71 607 559	55 483 969,12	77,48%	25 326 120,77	35,37%
WP	3.7, 3.10	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw	EUR	45 670 773	26 279 301,15	57,54%	3 570 971,5 8	7,82%

		tw (inne niż dotacje) (CI7)						
WP	3.7	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych na rynku (CI28)	szt.	220	220	100,00 %	136	61,82%
WP	3.7	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI8)	FTE	550	657	119,45 %	175	31,82%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7, 8, 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku.

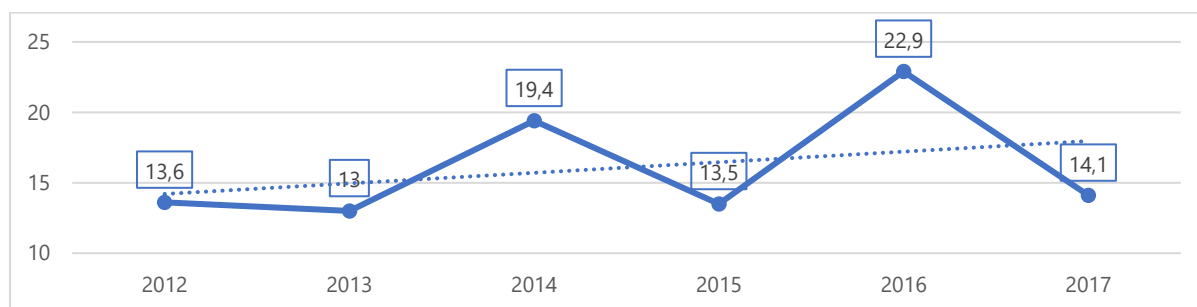
Odnośnie do wskaźnika produktu *Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych na rynku* należy zwrócić uwagę, że gdy firma wprowadza produkt nowy dla firmy, nie koniecznie jest to „prawdziwa innowacja – tj. wynalazek (produkt, proces) plus jego komercjalizacja (czyli wprowadzenie na rynek lub zastosowanie endogeniczne)”. Produkt nowy dla firmy może być wynikiem imitacji/naśladowania innych firm (zwłaszcza firm zagranicznych). Oznacza to, że firma jest odbiorcą innowacji i sama nie może jej dalej sprzedać. Należałoby - myśląc o przyszłej perspektywie finansowej - zaprojektować wskaźnik, który uwzględniałby pozycję firmy w łańcuchu innowacji jako produktu. Odnośnie do wskaźnika finansowego, który sam w sobie jest miarą postępu wdrażania, warto zauważyć, iż docelowo pożądanym rozwiązaniem byłoby również zaimplementowanie miary wydajności finansowanych procesów (np. w przypadku innowacji

- można mierzyć liczbę powstałych wynalazków lub wdrożeń na przeznaczone finansowanie).²²

Ocena wskaźnika rezultatu strategicznego PI 3c

Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług w województwie lubelskim wykazuje bardzo duże wahania z roku na rok (**Wykres 5**). Od 2012 r., który jest rokiem bazowym analizowany wskaźnik przyjął wartości od 13% w 2013 r. do 22,9% w 2016 r. Najnowsze dane, tj. dane za 2017 r. podają wartość średniego udziału opisywanych przedsiębiorstw na poziomie 14,1%. Biorąc pod uwagę wartości krańcowe (tj. rok bazowy i 2017 r.) można wywnioskować, że wprawdzie istnieje pozytywny trend, ale nie jest on wystarczający do osiągnięcia zamierzonego na 2023 r. celu 29%. **Rekomenduje się rozważenie obniżenia docelowej wartości wskaźnika do poziomu około 23%.**

Wykres 5. Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z STRATEG (2019), Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych - w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług [%], <https://strateg.stat.gov.pl/dashboard/#/wyszukaj-wskaznik/1034>, data dostępu: 16 marzec 2019.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 3c

W przeciągu trzech naborów zakończonych do końca 2018 r. złożono 437 wniosków, które zostały uznane za poprawne formalnie. W następnym etapie zatwierdzono 272 wnioski do dofinansowania. Najnowsze dane pokazują 244 obowiązujące umowy.

²² Należy w tym miejscu podkreślić, że definicja i sposób pomiaru wskaźnika finansowego wynika z Rozporządzenia KE 215/2014 i dotyczy postępu wdrażania Osi Priorytetowej a nie konkretnego typu interwencji.

Wyniki badania CAWI w sposób jednoznaczny wskazują na Działanie 3.7 jako na działanie o największym zainteresowaniu respondentów. Ekspert sklasyfikował to Działanie jako „najbardziej atrakcyjne działanie dla przedsiębiorców województwa lubelskiego”. Chęć ubiegania się o wsparcie w ramach tego działania zadeklarowało – mając do wyboru wszystkie Działania OP 3 – aż 92,3% respondentów. Wysokie zainteresowanie tym Działaniem zostało również podkreślone przez ekspertów podczas wywiadów. Działanie 3.10 charakteryzuje się zdecydowanie mniejszym potencjałem absorpcyjnym (4,6%). Te wyniki walidują decyzję o braku naborów na Działanie 3.10 w 2019 r. Na podstawie tych wyników, sugeruje się zatem wspieranie Działania 3.7.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 3c

Jak wynika z wcześniej zaprezentowanych danych, aktualny stan wdrażania Działania 3.7 w sposób pozytywny przekłada się na osiągnięcie wartości docelowych specyficznych dla programu wskaźników rezultatu. Brak znacznych zmian w średnim udziale przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług sugeruje, że na opisany wskaźnik rezultatu wpływają w sposób negatywny inne czynniki, które niwelują wpływ Działania 3.7.

Wszystkie z analizowanych wskaźników mają stopień zakontraktowania alokacji głównej na poziomie 80,9%. Sugeruje to, że w przypadku tych wskaźników, dla których cel na 2023 r. został już (przynajmniej na poziomie umów o dofinansowanie) osiągnięty można dokonać prób przeniesienia zasobów finansowych na gorzej wypadające wskaźniki Działania 3.7. Dalsze wspieranie Działania 3.7 jest również poparte wynikami analizy potencjału absorpcyjnego, w którym 92,3% z ankietowanych wykazało chęć ubiegania się o wsparcie w ramach tego Działania. Prognozy (wykonane przy założeniu przeznaczenia całej pozostałej alokacji na dany wskaźnik) dla każdego z analizowanych wskaźników pokazują, że przypisane im poszczególne wartości docelowe na rok 2023 zostaną przekroczone. W żadnym z przypadków nie istnieje zagrożenie niedofinansowania.

Tabela 28 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 3c

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5

WP	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy (CI29)	918	1043	113,6%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	1 995	2517	126,1%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje (CI2)	345	408	118,2%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie finansowe inne niż dotacje (CI3)	1 650	2870	173,9%
WPF	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) (CI6)	71 607 559	93 089 303	130,0%
WPF	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje) (CI7)	45 670 773	47 130 414	103,2%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

WP	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych na rynku (CI28)	220	385	175,1%
WP	Wzrost zatrudnienia we wspieranych przedsiębiorstwach (CI8)	550	901	163,9%

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 3 i 4 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 3c

Nie zidentyfikowano trendów, które mogłyby – na podstawie dotychczasowego działania – zagrozić inicjatywom prowadzonym w ramach Działania 3.7. Wniosek ten potwierdza fakt, że według stanu na 30.12.2018 na konkursy w ramach Działania 3.7 wpłynęło 558 projektów. Warto również mieć na uwadze, iż obserwacji wymagają zawsze również toczące się nabory. Powyższe spostrzeżenie znajduje również swoje potwierdzenie w wynikach badania CAWI, w którym aż 92,3% respondentów oznajmiło chęć ubiegania się o wsparcie w ramach Działania 3.7. Tak jak wspomniano wcześniej, kluczowe przy ocenie dalszych działań – w tym wspierania działania – powinny być opinie potencjalnych wnioskodawców, ponieważ realokacja funduszy, ceteris paribus, nie wpłynie na chęć uczestnictwa w danym działaniu.

Z drugiej jednak strony należy podkreślić, że zestawienie wyników Działania 3.7 z wartością specyficznego rezultatu dla programu silnie wskazuje na istnienie znaczących zewnętrznych barier rozwoju innowacyjności wśród przedsiębiorstw w województwie lubelskim. Takimi barierami może np. być strach przedsiębiorców przed zaangażowaniem się w projekty innowacyjne, które z definicji są obciążone wysokim ryzykiem. Na tym etapie nie rekomenduje się zmiany docelowych wartości wskaźników.

5.5 Oś Priorytetowa 4 Energia przyjazna środowisku

Realizacja Ram Wykonania w OP 4

Z uwagi na bardzo duże zainteresowanie wnioskodawców, wyrażone w liczbie złożonych wniosków oraz potrzebę dalszego wspierania działań związanych z ograniczaniem niskiej emisji i zwiększaniem udziału OZE w miksie energetycznym Polski, w 2018 r. zwiększono alokację PI 4a o 180 mln zł (Działanie 4.1 *Wsparcie wykorzystania OZE*). Zmiana ta niosła za sobą konieczność urealnienia wartości pośrednich i docelowych wskaźników finansowych i rzeczowych w oparciu o zwiększoną pulę środków oraz rzeczywiste koszty jednostkowe realizowanych projektów.

Jako Ramy Wykonania dla OP 4 wyznaczone zostały dwa wskaźniki – wskaźnik postępu rzeczowego *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE*, mierzony na podstawie wniosków o płatność oraz wskaźnik postępu finansowego *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych*, mierzony na podstawie wniosków o płatność przekazanych do KE. Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014 – ramy wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, gdy oba wskaźniki zostaną zrealizowane na poziomie co najmniej 85% zakładanej wartości pośredniej na 2018 r.

Wskaźniki Ram Wykonania wyznaczone dla OP 4 zostały osiągnięte. Wskaźnik postępu finansowego *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* zrealizowano na poziomie 109,5%. Biorąc pod uwagę docelową wartość wskaźnika, wartość dofinansowania UE w podpisanych umowach zapewnia osiągnięcie wartości zakładanej na 2023 r. na poziomie 92,0%. Jeśli chodzi o wartość zatwierdzonych wniosków o płatność, stanowi ona 28,1% wartości docelowej.

Wskaźnikiem raportującym postęp rzeczowy w ramach Ram Wykonania dla OP 4 jest *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE*. Wartość wyznaczona na połowę okresu wdrażania wyniosła 1 863 wybudowane jednostki. Według stanu na koniec 2018 r., osiągnięto 1331,1% wartości pośredniej, a więc wyznaczona wartość została znacząco przekroczona. Co więcej, wartość docelowa wskaźnika wyznaczona na 2023 r., według deklaracji beneficjentów w podpisanych umowach, została już osiągnięta (105,6%) mimo niewykorzystania całej alokacji.

Znaczące niedoszacowanie wartości pośredniej wskaźnika wynika przede wszystkim z dość ostrożnych przewidywań na temat tego, ile jednostek uda się wybudować do końca 2018 r. Ostrożność ta wynikała z doświadczeń poprzedniej perspektywy, w ramach której tego rodzaju projekty były wdrażane znacznie dłużej z uwagi na swój „pionierski” charakter. W szacunkach uwzględniono także ryzyko związane z brakiem stabilnego otoczenia prawnego

(przedłużający się proces przyjęcia Ustawy o OZE) oraz opóźnieniami w wydawaniu przepisów wykonawczych. Jak pokazują dane sprawozdawcze, do połowy okresu wdrażania udało się zrealizować znacznie więcej inwestycji niż zakładano, co wynika z dość sprawnego przeprowadzenia procedury wyłonienia beneficjentów i rozpoczęcia projektów oraz krótkiego czasu ich realizacji (dominującym rodzajem wdrażanych projektów są instalacje słoneczne - montaż paneli fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych trwa znacznie krócej niż budowa innego rodzaju instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii). Kluczowym czynnikiem wpływającym na znaczne przekroczenie wartości pośredniej jest również zmiana podejścia Komisji Europejskiej do sprawozdawania wskaźnika rzeczowego względem sposobu ujętego w metodologii szacowania wartości pośrednich. W metodologii przyjęto bowiem, iż wskaźnik rzeczowy jest zliczany dla projektów zakończonych (posiadających zatwierdzony wniosek o płatność końcową), natomiast w 2018 r. KE wydała Rozporządzenie Wykonawcze nr 2018/276 zmieniające Rozporządzenie KE nr 215/2014, w zakresie m.in. momentu pomiaru wskaźnika rzeczowego do RW. Według tego dokumentu, aby uznać wskaźnik rzeczowy za zrealizowany, projekt nie musi być zakończony i nie muszą być przekazane wszystkie płatności na rzecz Beneficjenta - wystarczy, że wskaźnik zostanie wykazany we wniosku o płatność jako wykonany na danym etapie realizacji projektu. Zatem na etapie programowania wartość pośrednią wskaźnika szacowano dla projektów zakończonych, zaś jego realizacja jest wykazywana dla rzeczywistego wykonania wskaźnika z wniosków o płatność pośrednią.

Warto nadmienić, iż w ramach modyfikacji zapisów RPO WL 2014-2020 zmieniono nazwę wskaźnika z *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych* na *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE* oraz analogicznie – jego zakres. W wyniku zmiany zakresu wskaźnika jego wartość docelowa uległa ponad czterokrotnemu zwiększeniu. Zmiana ta wynikała z preferencji beneficjentów dotyczących projektów. Na etapie programowania zakładano bowiem, bazując na doświadczeniach z poprzedniej perspektywy, iż większość projektów wdrażanych w ramach PI 4a będzie dotyczyło wytwarzania energii elektrycznej. Tymczasem dane dotyczące realizacji interwencji wskazują, iż inwestycje w energię elektryczną z OZE są dla beneficjentów mniej opłacalne od inwestycji w energię ciepłą.

Tabela 29 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 4 Energia przyjazna środowisku

PI	Typ wskaźnika	Wskaźnik lub KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacja wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładana w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7=5/6	8	9	10=6/8	11=9/8
4a	WF	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych	EUR	54 667 002	59 831 874,48	109,5%	212 587 026	195 496 721,80	28,1%	92,0%
	WP	Liczba wybudowanych jednostek	szt.	1 863	24 798	1331,1%	64 391	67 973	38,5%	105,6%

		wytwarzania energii z OZE								
--	--	---------------------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,8 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7,9,10,11 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 30 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP4

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP4	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	EUR	72 078 682,94	54 667 002	131,85%
PI 4a	OP4	wskaźnik produktu	<i>Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE</i>	szt.	24 798	1 863	1331,08%

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny nr 4a (Działania 4.1, 4.2)

Ocena postępów w realizacji PI

W ramach PI 4a wdrażane są dwa działania: Działanie 4.1 Wsparcie wykorzystania OZE, skierowane do podmiotów publicznych oraz Działanie 4.2 Produkcja energii z OZE w przedsiębiorstwach, skierowane do sektora prywatnego. Wsparcie wdrażane jest w formie dotacji w ramach trybu konkursowego. Wartość rezerwy wykonania przyznanej dla OP 4 to 10 841 938 euro.

Według stanu na 31.12.2018 r. w ramach PI 4a zawarto 403 umowy (najwięcej spośród wszystkich PI w Programie), których wartość dofinansowania UE to 680 704 336,52 zł, co oznacza osiągnięcie kontraktacji na poziomie 87,7% (z rezerwą wykonania). Wartość unijnego wkładu w zatwierdzonych wnioskach o płatność wyniosła 215 826 555,12 zł (poziom certyfikacji to 27,8%).

Interwencja wdrażana w ramach PI 4a mierzona jest poprzez cztery wskaźniki programowe. W przypadku wskaźnika *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE*, którego wartość docelowa wynosi 64 391 sztuk, wartość wskaźników zadeklarowana przez beneficjentów w podpisanych umowach osiągnęła poziom 105,6%, a zatem cel wyznaczony na 2023 r. został już osiągnięty. Poziom realizacji wskaźnika według zatwierdzonych wniosków o płatność to 38,51%, co w porównaniu do innych PI stanowi dość wysoką wartość. Wskaźnik *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej*, dla którego wartość docelowa została określona na poziomie 352 MW również został już osiągnięty według zapisów w podpisanych umowach. Jak wynika z zatwierdzonych wniosków o płatność, do końca 2018 r. zaraportowano wykonanie 30% celu na 2023 r.

Zgodność planowanych i osiąganych wartości obu wskaźników wynika z poprawnie przeprowadzonych modyfikacji wartości docelowych dokonanych w 2018 r., w ramach których urealniono cele na 2023 r. w oparciu o zwiększoną alokację oraz szacunki dotyczące kosztów jednostkowych realizowanych i planowanych projektów.

W przypadku *Liczby przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*, realizowanego w ramach Działania 4.2, wartość wskaźnika w podpisanych umowach przekracza wartość docelową niemal trzykrotnie. Wpływ na przekroczenie wartości ma to, że beneficjenci wnioskują o dofinansowanie tańszych projektów, niż zakładano, w związku z czym można dofinansować większą liczbę projektów. Na etapie programowania szacowano, iż realizowane będą również projekty dotyczące inwestycji w różne rodzaje energii (energia z biomasy, słoneczna, wiatrowa, wodna geotermalna), podczas gdy największym zainteresowaniem cieszą się małe, stosunkowo tanie instalacje słoneczne (kolektory i panele fotowoltaiczne).

Wartość docelowa wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych* została urealniona w ramach modyfikacji dokonanych w 2018 r. Poziom osiągnięcia wskaźnika w podpisanych umowach to 82,8%. Dość niski jest natomiast poziom realizacji wskaźnika – wartość zatwierdzonych wniosków o płatność realizuje wskaźnik na poziomie 13,2%, co jest spowodowane tym, iż jest on raportowany dopiero po zakończeniu projektu, a większość realizowanych inwestycji jeszcze się nie zakończyła. Warto wspomnieć, iż wartość docelowa wskaźnika została zmniejszona na etapie modyfikacji w 2018 r. Metodologia przyjęta na etapie programowania okazała się zbyt uproszczona (z uwagi na brak danych historycznych) i

nieadekwatna wobec rzeczywistego pomiaru dokonywanego przez beneficjentów dla poszczególnych projektów, konieczne było zatem urealnienie docelowej wartości w oparciu o dane dotyczące rozstrzygniętego konkursu dla Działania 4.1 oraz dane dotyczące przeprowadzanego wówczas naboru w Działaniu 4.2.

Biorąc pod uwagę postęp we wdrażaniu projektów w ramach PI 4a należy stwierdzić, iż skuteczność i efektywność wdrażania interwencji jest wysoka, co potwierdzają wartości osiągniętych wskaźników finansowych i rzeczowych. Warto zauważyć również, iż osiągnięte efekty są wyższe od spodziewanych na etapie programowania, co skutkowało koniecznością zwiększenia wartości docelowych wskaźników.

Zważywszy na problemy zidentyfikowane na etapie programowania oraz odpowiadający im zakres oferowanego wsparcia należy stwierdzić, iż realizowane projekty odpowiadają na potrzebę dywersyfikacji dostaw energii i zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego regionu poprzez inwestowanie w odnawialne źródła energii. Bardzo duże zainteresowanie wnioskodawców wyrażone w liczbie złożonych wniosków świadczy o tym, iż potrzeba ta została zdiagnozowana trafnie, a warunki pozyskania dofinansowania spełniają oczekiwania aplikujących.

Biorąc pod uwagę problem złego stanu infrastruktury energetycznej województwa, realizowane projekty wpływają na jego rozwiązanie w niewielkim stopniu. Wnioskodawcy nie byli zainteresowani realizacją inwestycji polegających na budowie i modernizacji dystrybucyjnych sieci elektroenergetycznych w pełni dedykowanych przyłączeniu nowych jednostek wytwórczych energii. Realizowane projekty wpływają na poprawę stanu infrastruktury sieciowej jedynie w zakresie budowy przyłączy dedykowanych planowanym do przyłączenia nowym jednostkom wytwarzania energii z OZE. Brak zainteresowania inwestycjami związanymi z budową i modernizacją sieci energetycznych wynika z limitów przyznawanego wsparcia – koszty inwestycji dotyczących infrastruktury sieciowej są bardzo wysokie, co skłania potencjalnych beneficjentów do sięgania po dofinansowanie w ramach programu krajowego, gdzie limity wsparcia są wyższe. Przykładem inwestycji dotyczącej sieci energetycznych dofinansowanego ze środków PO IiŚ 2014-2020 jest projekt „Budowa linii Chełm-Lublin Systemowa wraz z rozbudową stacji w tym ciągu liniowym”. Całkowita wartość projektu to 261,5 mln zł, w tym wartość dofinansowania UE – 80,5 mln. Celem inwestycji jest połączenie dwóch dużych węzłów energetycznych: zamojskiego i lubelskiego, co przełoży się

na zwiększenie niezawodności układu sieciowego w zakresie przesyłu i dostarczania energii elektrycznej w południowo-wschodniej części Polski²³.

Nie osiągnięto również spodziewanych efektów dotyczących wytwarzania energii w kogeneracji. Według stanu na koniec 2018 r. tylko jeden projekt realizuje inwestycję związaną z wytwarzaniem energii w skojarzeniu. W związku ze znikomym zainteresowaniem projektami tego typu wskaźnik dotyczący liczby jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w ramach kogeneracji został usunięty z Programu. Powodem braku zainteresowania tego rodzaju inwestycjami była ich nieopłacalność, co wiązało się przede wszystkim z limitem mocy związanym z linią demarkacyjną między wsparciem ze środków regionalnych i krajowych. Ustalony, dość niski pułap mocy (1 MW energii elektrycznej) powodował, iż inwestorzy zainteresowani tego typu inwestycjami, podobnie jak w przypadku inwestycji dotyczących sieci energetycznych, aplikowali o środki z programu PO IiŚ 2014-2020, w ramach którego mogli realizować bardziej opłacalne instalacje o większej mocy.

Wśród czynników zewnętrznych mających pozytywny wpływ na sprawną realizację interwencji w ramach PI 4a wymienić należy stale rosnące zapotrzebowanie na energię, w tym także ze źródeł odnawialnych - województwo jest importerem energii, a tendencja dotycząca zużycia energii jest wzrostowa. Zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej konieczności dywersyfikacji źródeł energii oraz korzyści wynikających z wykorzystywania czystej energii, a także dążenie do wypełnienia zobowiązań wynikających ze Strategii Europa 2020 sprawiają, iż rozwiązania dotyczące OZE są coraz powszechniej stosowane. Dodatkowo postęp technologiczny oraz rosnąca konkurencja na rynku sprawiają, iż ceny energii produkowanej z odnawialnych źródeł spadają i będą spadać w kolejnych latach (zwłaszcza energii solarnej i wiatrowej). Perspektywa obniżenia kosztów energii elektrycznej, w tym także w przedsiębiorstwach, poprzez wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych skłania potencjalnych beneficjentów do aplikowania o wsparcie.

Czynnikiem, który wpłynął na obniżenie zainteresowania realizacją inwestycji dotyczących energetyki wiatrowej są ograniczenia prawne dotyczące lokalizacji farm wiatrowych, wynikające z ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych odnawialnych. Ograniczenia te wymuszają zachowanie odległości wynoszącej co najmniej dziesięciokrotność wysokości instalacji wiatrowej od budynków mieszkalnych, budynków o funkcji mieszanej, form ochrony przyrody oraz leśnych kompleksów promocyjnych, co

---

²³ [Budowa linii Chełm Lublin Systemowa](#), dostęp 11.03.2019 r.

znacznie ogranicza potencjalny obszar lokalizacji elektrowni wiatrowych. Nie bez znaczenia było także opodatkowanie części budowlanej oraz technicznej wiatraka (po nowelizacji ustawy z dnia 7 czerwca 2018 r. o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii oraz niektórych innych ustaw opodatkowana jest już jedynie część budowlana).

Należy zaznaczyć, iż mimo spadku cen instalacji OZE, w związku z dużym popytem na usługi związane z dystrybucją tychże instalacji (wywołanym w dużym stopniu wdrażaniem interwencji w ramach regionalnych i krajowych programów operacyjnych), ceny samej budowy lub montażu instalacji rosną, co może mieć przełożenie na nierozstrzygnięcie przetargów z uwagi na przekroczenie przewidywanych kosztów lub zwiększenie wartości projektów.

Problemem, który pojawił się podczas wdrażania interwencji w ramach PI 4a była również zmiana linii interpretacyjnej Ministra Finansów w zakresie podstawy opodatkowania instalacji OZE montowanej na budynkach mieszkalnych. Odmienne od poprzedniej perspektywy finansowej podejście urzędów skarbowych, obciążające finansowaną ze środków UE część nakładów na inwestycję, wymaga obecnie od beneficjentów znacznie większego wkładu finansowego. Problem ten wpłynął na postęp finansowy oraz terminy realizacji projektów, nie spowodował jednak nieosiągnięcia celu pośredniego dla wskaźnika finansowego.

Tabela 31 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 4a) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działanie	Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	4.1, 4.2	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE	szt.	64 391	67 973	105,56%	24 798	38,51%
WP	4.1, 4.2	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	MW	352	353,87	100,53%	105,92	30,09%
WP	4.1, 4.2	Liczba przedsiębiorstw	szt.	70	204	291,43%	85	121,43%

		otrzymujących wsparcie						
WR	4.1, 4.2	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	Tony ekwiwalentu CO ₂	213 670	176 972,66	82,83%	28 228,02	13,21%

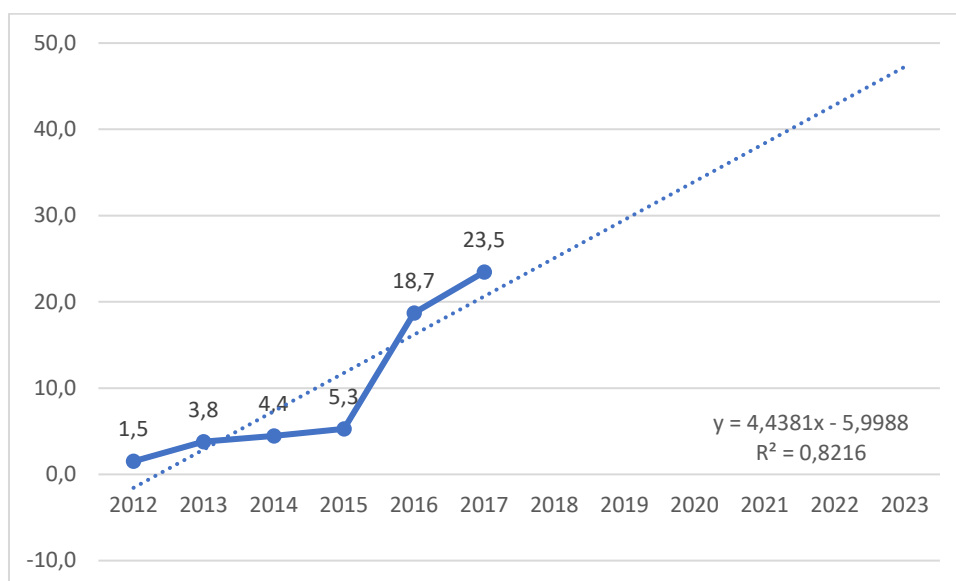
Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7, 8, 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku.

Ocena wskaźnika rezultatu strategicznego PI 4a

Wskaźnikiem rezultatu strategicznego w ramach OP 4 jest *Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem*, monitorowany przez GUS. W momencie programowania interwencji jedynie niewielki odsetek energii produkowanej w województwie pochodził z odnawialnych źródeł (1,5% w 2012 r.). Wartość docelowa wskaźnika, wyznaczona na 2023 r. wynosi 5,6%. W 2014 r. odsetek ten wzrósł do poziomu 4,4%, natomiast w 2017 r. osiągnął wartość 23,5%, plasując region na szóstym miejscu w skali kraju (kolejno po województwie warmińsko-mazurskim, podlaskim, pomorskim, kujawsko-pomorskim i podkarpackim). Wartość wskaźnika osiągnięta w 2017 r. przez województwo lubelskie jest wyższa o prawie 10 p. p. niż wartość dla całej Polski. Warto jednak pamiętać, że mimo iż udział energii wyprodukowanej z OZE w ogólnej produkcji energii w województwie jest wysoki, w ujęciu nominalnym ilość wyprodukowanej w tej sposób energii jest niewielka w skali kraju – w 2017 r. ilość energii wyprodukowanej z OZE w województwie stanowiła jedynie 2,17% energii tego typu wyprodukowanej w Polsce.

Biorąc pod uwagę dotychczasową dynamikę wskaźnika, nie ma ryzyka nieosiągnięcia jego wartości docelowej (obecnie wartość ta została wielokrotnie przekoczona). Na podstawie danych historycznych dotyczących dynamiki zmian wartości wskaźnika w poprzednich latach (trend liniowy, R-kwadrat = 82,16%), z uwzględnieniem pewnego marginesu ryzyka, szacuje się, iż wartość wskaźnika w 2023 r. może osiągnąć około 38-40%. **REKOMENDACJA: konieczność renegeacji wartości docelowej wskaźnika rezultatu strategicznego do wartości 38%.**

Wykres 6 Wskaźnik rezultatu strategicznego *Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie lubelskim w latach 2012-2017 wraz z prognozą do 2023 r.*

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 4a

W ramach PI 4a przeprowadzono dwa nabory wniosków (po jednym w każdym działaniu). W naborze dla Działania 4.1, przeprowadzonym w 2016 r. złożono 313 wniosków o wartości dofinansowania UE równej 825 820 292,57 zł. Do kolejnego etapu oceny przeszło 255 poprawnych formalnie wniosków opiewających na kwotę dofinansowania UE równą 730 582 647,42 zł. Do dofinansowania wybranych zostało 207 wniosków o łącznej wartości dofinansowania 608 300 261,27 zł. Ostatecznie podpisano 199 umów o wartości dofinansowania równej 578 288 779,07 zł.

W przypadku Działania 4.2, w ramach naboru przeprowadzonego w 2017 r. złożono 304 wnioski na kwotę dofinansowania UE równą 196 885 146,50 zł. Po ocenie formalnej pozostało 250 wniosków poprawnych formalnie na kwotę dofinansowania 158 044 817,90 zł. Wartość dofinansowania 221 wybranych do dofinansowania wniosków to 116 759 524,36 zł. Według stanu na koniec 2018 r. udało się zakontraktować 102 415 557,45 zł w ramach 204 umów. W 2019 r. zaplanowano przeprowadzenie kolejnych dwóch naborów – po jednym w każdym Działaniu. W ramach naboru w Działaniu 4.1 na dofinansowanie projektów przeznaczono 50 000 000 zł, natomiast w Działaniu 4.2 budżet naboru zakłada wykorzystanie 46 807 315,68 zł, realokowanych z Działania 4.1. Budżety planowanych naborów zakładają wykorzystanie całej pozostałej alokacji przewidzianej na PI 4a²⁴.

²⁴ [Harmonogram naborów](#), dostęp: 01.04.2019 r.

Wyniki przeprowadzonych naborów wskazują, iż zainteresowanie wnioskodawców znacznie przekracza wartość dostępnych środków. Warto zauważyć, iż zainteresowanie wsparciem jest podobne w obu działaniach – zarówno podmioty publiczne, jak i przedsiębiorstwa uznają oferowaną formę wsparcia jako atrakcyjną. Czynnikiem znacząco wpływającym na zainteresowanie aplikujących jest forma oferowanego wsparcia – dotacyjny charakter pomocy jest w przypadku projektów dotyczących OZE rozwiązaniem gwarantującym skuteczną realizację zaplanowanej interwencji. Doświadczenia regionów (opolskie, mazowieckie), w których tego rodzaju projekty wdrażane są poprzez instrumenty finansowe pokazują, iż zwrotna forma wsparcia nie budzi zainteresowania wnioskodawców. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii nie jest jeszcze w Polsce zagadnieniem na tyle powszechnym, aby podmioty zainteresowane tego typu inwestycjami były w stanie przeprowadzić je przy pomocy wsparcia zwrotnego.

Na wysoki potencjał absorpcyjny OP 4 wskazują również wyniki badania ilościowego CAWI/CAWI z beneficjentami RPO WL 2014-2020. Spośród wszystkich 308 respondentów odpowiadających na to pytanie, 32,1% zadeklarowało chęć aplikowania o środki OP 4 (72 respondentów było zainteresowanych złożeniem wniosku w ramach Działania 4.1, natomiast 20²⁵, w ramach Działania 4.2.

Analiza wyników naborów, wyniki badania CAWI/CATI oraz przeprowadzone wywiady indywidualne dają podstawę, aby stwierdzić, iż potencjał absorpcyjny OP 4 jest znaczący – ewentualne dodatkowe środki przeznaczone na realizację projektów zostaną wykorzystane. Z uwagi na korzyści ekonomiczne, środowiskowe i zdrowotne podejmowanych w ramach interwencji działań (ograniczenie niskiej emisji, wzrost bezpieczeństwa energetycznego, zmniejszenie opłat za energię elektryczną, zmniejszenie kosztów wytwarzania ciepła użytkowego), duże zainteresowanie wsparciem inwestycji w OZE (zwłaszcza energetyka słoneczna) oraz skuteczną realizację projektów, należy wskazać OP 4 jako obszar potencjalnie gotowy do zwiększenia wymiaru wsparcia. Pozytywnie należy zatem ocenić decyzję o organizacji dodatkowych naborów w 2019 r., wykorzystujących całą dostępną alokację.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 4a

---

²⁵ Nie wszyscy respondenci, którzy wskazali OP 4 w badaniu CAWI sprecyzowali, w ramach którego Działania chcieliby złożyć wnioski.

Według stanu na koniec 2018 r. wartość pozostałej do wykorzystania alokacji dla PI 4a wraz z rezerwą wykonania to 95 926 680,41 zł. Biorąc pod uwagę pozostałą alokację oraz średnie koszty jednostkowe osiągnięcia wskaźników w realizowanych projektach, dokonano prognozy wartości docelowych wskaźników wyznaczonych dla OP 4. Posłużono się wariantem II prognozy, uwzględniającym podział pozostałej alokacji zgodnie z dotychczasową proporcją.

Należy zaznaczyć, iż według przeprowadzonych analiz kosztów jednostkowych docelowe wartości wszystkich wskaźników zostałyby osiągnięte, gdyby podpisano wszystkie umowy wybrane do dofinansowania w obu działaniach (w takiej kwocie w jakiej zostały wybrane). Jednak z uwagi na duży potencjał absorpcyjny PI 4a, zaleca się wykorzystanie całej alokacji wraz z rezerwą wykonania.

W przypadku wskaźnika *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE*, biorąc pod uwagę rzeczywisty koszt jednostkowy jego osiągnięcia w realizowanych projektach (około 10 000 zł) wykorzystanie pozostałych dostępnych środków umożliwi osiągnięcie wskaźnika na poziomie 120,7%. Jeśli chodzi o wskaźnik *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej*, koszt jednostkowy (1 908 354 zł) oraz wartość pozostałej alokacji wskazuje, iż prawdopodobny poziom osiągnięcia wskaźnika to 114,6%. Wskaźnik *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* zostanie przekroczony trzykrotnie – biorąc pod uwagę średni koszt jednostkowy i dostępne środki, możliwe jest wsparcie 216 przedsiębiorstw. Natomiast w przypadku wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*, przewidywalny poziom osiągnięcia wartości docelowej to 94,7%, co oznacza, iż poziom osiągnięcia wskaźnika mieści się w akceptowalnym limicie 85%.

Tabela 32 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4a

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6	7

WP	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE	64 391	8 590	10 003	77 713	120,6%
WP	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	352	1 493 713	1 908 354	403	114,5%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	70	131 301	503 134	216	300,8%
WR	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	213 670	3 274	3 843	202 332	94,7%

Źródło: kolumny 1,2,3– RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 4,5,6,7 - prognozy przeprowadzone przez ewaluatora – załącznik do Raportu końcowego.

Z uwagi na opisany w poprzednim punkcie bardzo duży potencjał absorpcyjny Działania 4.2 oraz pozytywne skutki wspierania wytwarzania energii odnawialnej wśród przedsiębiorców, jako słuszną i zasadną należy ocenić realokację części środków z Działania 4.1 (około 46 mln zł) na realizację projektów w ramach Działania 4.2. Pozostała część środków (około 50 mln zł) zostanie przeznaczona na przeprowadzenie kolejnego naboru w Działaniu 4.1 w 2019 r. Proponowana realokacja będzie niósł za sobą zmianę poziomu osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* – należy spodziewać się wsparcia 297 przedsiębiorstw. W przypadku pozostałych wskaźników prognozowany procent osiągnięcia wartości docelowej pozostaje bez zmian.

Jak wynika z przeprowadzonych prognoz, wskaźniki programowe dla OP 4 zostaną osiągnięte. Wykorzystanie środków z rezerwy wykonania przyczyni się do nieznacznego przekroczenia wartości docelowych wskaźnika *Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii z OZE* oraz *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej*, a także pomoże zbliżyć poziom osiągnięcia wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych* do wymaganego poziomu. W przypadku wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* należy rozważyć zwiększenie wartości docelowej do poziomu ok. 288 (uwzględniając margines ryzyka niezrealizowania części projektów – 3%).

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 4a

Mimo, iż projekty realizowane i wybrane do dofinansowania umożliwią osiągnięcie wartości docelowych wskaźników programowych wyznaczonych dla PI 4a, zaleca się wykorzystanie pozostałej alokacji wraz z rezerwą wykonania wyznaczonej dla OP 4 na dofinansowanie projektów wyłonionych w planowanych naborach w 2019 r. Jak wynika z przeprowadzonych analiz, potencjał do wykorzystania dodatkowych środków jest bardzo duży, nie ma również ryzyka, iż nowo podpisane projekty nie zostaną zrealizowane do końca okresu wdrażania z uwagi na dość krótki czas ich realizacji. Analizując poziom osiągnięcia wskaźników, ryzyko znacznego przekroczenia wartości docelowych zidentyfikowano jedynie w przypadku wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie*. **REKOMENDACJA: zaleca się zwiększenie wartości docelowej wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* do poziomu 288 sztuk (zakładając pewien margines związany z ryzykiem niezrealizowania części projektów z przyczyn zewnętrznych).**

Uzasadnieniem dla zwiększenia wartości wskaźnika jest zmiana kierunku zainteresowania beneficjentów, którzy wnioskuje o dofinansowanie tańszych projektów, niż zakładano, w związku z czym można dofinansować większą liczbę projektów.

Tabela 33 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 4a

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (określona w Programie)	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (po proponowanej zmianie)
1	2	3	4	5

WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	70	288
WRS	Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem	%	5,6%	38%

Źródło: opracowanie własne na podstawie RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 oraz przeprowadzonych prognoz

5.6 Oś Priorytetowa 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna

Realizacja Ram Wykonania w OP5

Ramy Wykonania dla Osi Priorytetowej 5 składają się z pięciu wskaźników. Dwa z nich dotyczą postępu rzeczowego: *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* (PI 4b), *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* (PI 4c). Źródłem ich pomiaru są wnioski o płatność. Kolejne dwa wskaźniki dotyczą Kluczowych Etapów Wdrażania dla wyżej wymienionych (wartości wskaźników produktu w podpisanych umowach o dofinansowanie). Z kolei ostatni wskaźnik – *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych*, odnosi się do postępu finansowego. Źródłem jego pomiaru są wnioski o płatność przekazane do Komisji Europejskiej.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014 – ramy wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, gdy co najmniej cztery wskaźniki zostaną zrealizowane na poziomie co najmniej 85% zakładanej wartości pośredniej na 2018 r., zaś jeden co najmniej na poziomie 75% zakładanej wartości pośredniej na rok 2018.

Tabela 34 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładana w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5. Efektywność energetyczna i	4b, 4c, 4e (cała OP 5)	WF	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków	EUR	34 081 304	18 103 923,71	53,12%	324 583 848	221 038 497,26	5,58%	68,09%

gospodarka niskoemisyjna			kwalfikowanych (EUR)								
	4b (5.1)	KEW	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie	Szt.	150	-	136,67 %	-	205	-	-
		WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	Szt.	0	26	-	250	205	10,40%	82%
4c (5.2,	KEW	Liczba zmodernizowanych	Szt.	220	-	236,82 %	-	521	-	-	

	5.3, 5.8)		energetyczne budynki w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie								
		WP	Liczba zmodernizowanych energetycznych budynków	Szt.	0	14	-	403	521	3,47%	129,28 %

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,10,11,12 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku, czyli 4,3028 zł.

Wskaźniki Ram Wykonania dla Osi priorytetowej 5 zostały zrealizowane w przypadku wskaźników rzeczowych. *Liczba przedsięwzięć otrzymujących wsparcie w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* została przekroczona o ponad 36% w stosunku do celu założonego na koniec 2018 r. Z kolei wskaźnik *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* został osiągnięty w 236,82% w stosunku do założonej wartości pośredniej. Dane pochodzące z Informacji kwartalnej RPO WL 2014-2020 za IV kwartał 2018 r. wskazują, że w projektach zakończonych w przypadku pierwszego wskaźnika udało się osiągnąć 26 jednostek, a w przypadku drugiego wskaźnika – 14 jednostek. Wartości osiągnięte na koniec 2018 r. dla wskaźników postępu rzeczowego wskazują na dość późne rozpoczęcie wdrażania projektów.

Z kolei wskaźnik finansowy *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych* nie został zrealizowany według stanu na 31.12.2018 r. Duży wpływ na problem z osiągnięciem wskaźnika miało przesunięcie terminu podpisania umów zakresie ZIT, spowodowane długotrwałym procesem zatwierdzania strategii ZIT na poziomie Ministerstwa Rozwoju. W konsekwencji dokumentacja była przygotowywana przez wnioskodawców w późniejszym terminie niż zakładano. Podmioty wnioskujące w ramach strategii ZIT oczekiwały z decyzjami dotyczącymi przygotowania dokumentacji, do zatwierdzenia dokumentu podstawowego. Ponadto odnotowano niskie zainteresowanie ze strony sektora mieszkaniowego realizacją projektów w ramach pierwszego konkursu z Działania 5.3. Czynnikiem oddziałującym na postępowanie wskaźnika finansowego miała także kumulacja w czasie realizacji tożsamyh rodzajowo projektów (wynikająca z zaplanowania osiągnięcia „kamieni milowych” Programu). Spowodowała ona dużą podaż zamówień na rynku, a to z kolei ograniczyło możliwości wykonawcze inwestycji i tym samym nastąpił znaczący wzrost cen i kosztów inwestycyjnych lub brak ofert Wykonawców w odpowiedzi na zamówienia publiczne.

Mimo faktu, iż poziom realizacji wskaźnika finansowego na koniec 2018 roku był niski, nie występuje ryzyko niezrealizowania celu pośredniego w tym zakresie. Ostateczny poziom realizacji celu zostanie bowiem określony w oparciu o wszystkie wydatki poniesione przez beneficjentów do końca grudnia 2018 roku, a wykazane w WoP złożonych już w 2019 roku, które będą certyfikowane przed przekazaniem - przez IZ RPO WL - sprawozdania rocznego do KE. Zgodnie zaś z informacjami zamieszczonymi w informacji kwartalnej za I kwartał 2019 roku, wskaźnik osiągnął już wartość 36 353 295,28 euro, co odpowiada 106,67% celu pośredniego.

Podpisane do dnia 31.12.2018 r. umowy o dofinansowanie wskazują zaś na zgodność postępu finansowego z postępowaniem rzeczowym. Dotychczasowe zaobserwowane trudności

należy również uznać jako wynik późnego rozpoczęcia wdrażania RPO WL 2014-2020, co należy potraktować jako czynnik niezależny od IZ RPO WL.

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 35 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP5

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulacyjna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP5	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	EUR	36 353 295,28	34 081 304	106,67%
PI 4d	OP5	KEW	<i>Wartość wskaźnika Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie</i>	szt.	205	150	136,67%
	OP5	wskaźnik produktu	<i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)</i>	szt.	26	0	-

PI 4c	OP5	KEW	Wartość wskaźnika Liczba zmodernizowanych energetycznych budynków w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie	szt.	521	220	236,82%
	OP5	wskaźnik produktu	Liczba zmodernizowanych energetycznych budynków	szt.	14	0	-

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny nr 4b (Działanie 5.1)

Ocena postępów w realizacji PI

Priorytet inwestycyjny 4b jest wdrażany w ramach Działania 5.1 Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw. Wsparcia udziela się w formie dotacji bezzwrotnych w trybie konkursowym. Priorytet ten nie posiada przypisanej rezerwy wykonania.

W ramach PI 4b wyznaczono alokację w wysokości 196 965 238,32 zł. Od uruchomienia Programu złożono łącznie 320 wniosków o dofinansowanie (na kwotę dofinansowania UE 215 662 544,64 zł), z czego 285 poprawnych formalnie na łączną wartość dofinansowania UE 195 144 575,87 zł. Zainteresowanie przedsiębiorców należy więc ocenić jako wysokie – wnioski niemal dorównały kwotowo ogółowi dostępnej kwoty na PI 4b. Zawarto zaś 205 umów o dofinansowanie o łącznym wkładzie UE 136 376 694,53 zł. Stanowi to 69,24% zobowiązań UE na lata 2014-2020. Analiza wydatków z zatwierdzonych wniosków o płatność wskazuje, że na dzień 31.12.2018 r. znajdowały się one na poziomie 13 668 733,03 zł (6,94% alokacji). Tak niski poziom wskazuje na opóźnienia w rozpoczęciu wdrażania Działania 5.1. Zdecydowana większość projektów znajduje się w toku realizacji.

Postęp rzeczowy w ramach PI 4b w przypadku większości wskaźników rzeczowych wskazuje na brak zagrożenia dla realizacji celów końcowych. Podpisane umowy o dofinansowanie

pozwalają zakładać, że *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej* oraz *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych* zostaną wykonane powyżej 100%. Wskaźnik *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* nie będzie osiągnięty na podstawie podpisanych do dnia 31.12.2018 r. umów, lecz należy spodziewać się, że zakontraktowanie kolejnych projektów w roku 2019 pozwoli wykonać cel.

Najmniej korzystnie kształtuje się realizacja wskaźnika *Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej*, choć postęp należy ocenić jako prawidłowy w stosunku do poziomu zakontraktowanej alokacji. Wypełnienie zobowiązań odnośnie tego wskaźnika będzie wymagać podpisania dodatkowych umów – w I kwartale 2019 r. podpisanych zostanie 10 umów²⁶ w ramach rozstrzygniętego konkursu przeprowadzonego w 2018 r., co przyczyni się do wzrostu wskaźnika.

Do czynników warunkujących obecny postęp rzeczowy należy zaliczyć przede wszystkim dość duże opóźnienie w rozpoczęciu wdrażania Programu, co było czynnikiem niezależnym od IZ RPO WL 2014-2020. O ile podpisane umowy pozwalają twierdzić, że postęp rzeczowy nie jest zagrożony, to zatwierdzone wnioski o płatność w przypadku wszystkich wskaźników stanowią nikły odsetek. Nie zakłada się jednak niewykonania któregoś ze wskaźników.

W zakresie czynników odgrywających rolę w powodzeniu interwencji jest także kosztowność działalności przedsiębiorstw w regionie pod kątem zużycia energii, co wymaga modernizacji oraz stosowania energooszczędnych urządzeń czy systemów technologicznych. Działalność przedsiębiorstw powoduje dodatkowo szczególną presję na środowisko przyrodnicze ze względu na ich istotny udział w konsumpcji energii. Zużycie energii w sektorze przemysłowym w województwie lubelskim w ostatnich latach systematycznie wzrastało (poza rokiem 2017). Z racji tego, że rozwój gospodarczy niesie za sobą znaczny wzrost zużycia energii elektrycznej, poprawa efektywności energetycznej staje się najmniej kosztownym rozwiązaniem pozwalającym na racjonalne gospodarowanie energią. Zmniejszanie rachunków nie jest jedynym powodem, dla którego przedsiębiorcy decydują się na zwiększanie efektywności energetycznej. Inwestycje tego typu przyczyniają się do poprawy ich konkurencyjności, zwiększając wydajność pracy i znacznie obniżając

---

²⁶ Na podstawie danych dotyczących naborów przekazanych przez Zamawiającego z dnia 21.03.2019 r.

koszty zużycia energii²⁷. Używanie nowocześniejszych urządzeń i rozwiązań technologicznych, które mogą być lepiej kontrolowane, prowadzi do poprawy jakości końcowego produktu. Zwiększenie kontroli (zużycia energii) ogrzewania w budynku pozwala dodatkowo zwiększać produktywność przy jednoczesnym zmniejszeniu wysokości rachunków za energię²⁸.

---

²⁷ Polski Klub Ekologiczny Okręg Górnośląski, Fundacja na rzecz Efektywnego Wykorzystania Energii, INFORSE, European Climate Foundation, Raport. Potencjał efektywności energetycznej i redukcji emisji w wybranych grupach użytkownika energii. Droga naprzód do realizacji pakietu klimatyczno-energetycznego, Katowice 2009.

²⁸ A. Leszczyńska, K-H. Lee, Źródła i bariery efektywności energetycznej polskich przedsiębiorstw, [w:] *Annales – Oeconomia*, VOL. I, 3, 2016, s. 105-116.

Tabela 36 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 4b) – postęp rzeczowy

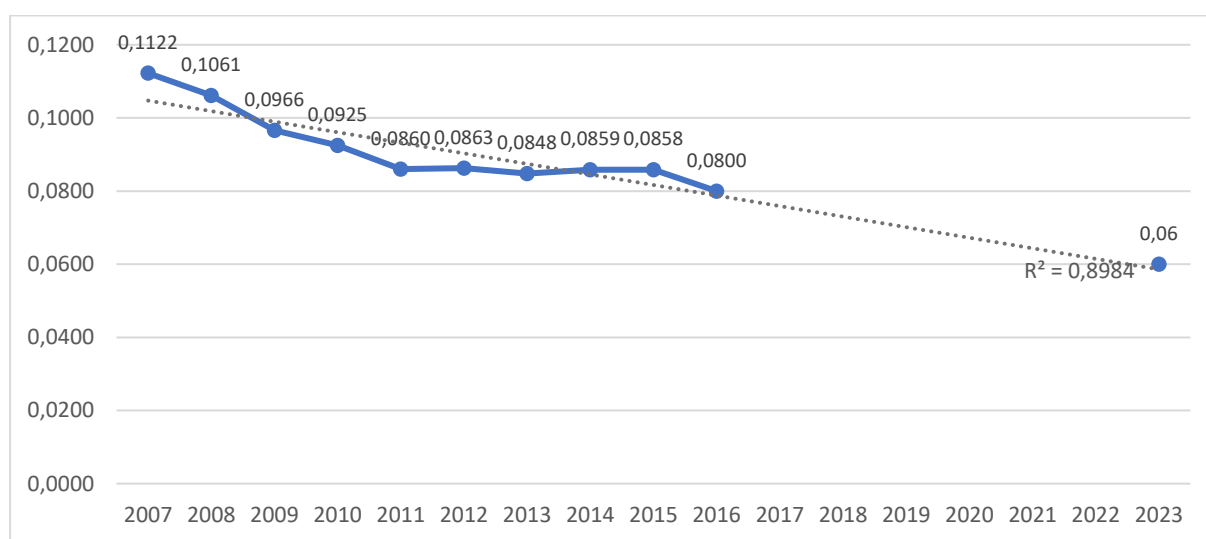
Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	5.1	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	szt.	250	205	82,0%	26	10,4%
WP	5.1	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	20 412	13 476,46	66,0%	117,71	0,6%
WP	5.1	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	MW	18	30,99	172,15%	0,17	0,94%
WP	5.1	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	Tony ekwiwalentu CO2	36 863	51 454,98	139,6%	360,55	1,0%

Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 5 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., Kol. 6, 8 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r., Kol. 7 – kol. 6 / kol. 5, Kol. 9 - kol. 8 / kol. 5

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego 4b

Wskaźnikiem rezultatu dla PI 4b jest *Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB*. Wartość docelowa tego wskaźnika została oszacowana na 0,06 GWh na 1 mln zł PKB. Metodologia szacowania wartości docelowej tego wskaźnika polegała na wykorzystaniu modelu szeregow czasowych z tendencją rozwojową zmiennej prognozowanej. W roku bazowym (2011) wskaźnik kształtował się na poziomie 0,0860 GWh. W kolejnych latach, z wahaniami, ulegał spadkowi. Ostatecznie w roku 2016 jego wartość wyniosła 0,08 GWh. Według przewidywanego trendu liniowego (przy współczynniku R^2 równym 0,8984), wskaźnik rezultatu powinien zostać w 2023 roku z powodzeniem osiągnięty. Ewentualne tendencje wzrostowe związane z postępowaniem technologicznym i wzrostem liczby urządzeń zasilanych za pomocą energii elektrycznej, powinny być równoważone poprzez wszelkie inwestycje w modernizację energetyczną istniejących w regionie obiektów, przez co wielkość zużycia energii ulegnie racjonalizacji m. in. ze względu na upowszechnienie stosowania nowoczesnych systemów pomiaru zużycia energii czy też wymianę nieefektywnych instalacji. Założoną wartość docelową ocenia się jako zasadną.

Wykres 7. Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB w województwie lubelskim w latach 2007-2016 z przewidywaną linią trendu do roku 2023 oraz wyznaczonym celem na rok 2023.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Ocena potencjału absorpcyjnego 4b

Zainteresowanie przedsiębiorców dofinansowaniem modernizacji energetycznej ocenia się pozytywnie. Pierwszy ogłoszony nabór na projekty zakończył się w liczbie 122 złożonych wniosków, z czego 109 było poprawnych formalnie, opiewających na kwotę 76,5 mln zł (przy

budżecie naboru 118,3 mln zł). Na etapie oceny merytorycznej oceniono pozytywnie 92 wnioski (w kwocie dofinansowania UE 63,4 mln zł). Powyższą liczbę wniosków zatwierdzono do dofinansowania, natomiast ostatecznie umowy zostały podpisane w przypadku 82 projektów o kwocie dofinansowania UE 57 mln zł. W tym naborze wykorzystano więc 48% założonego budżetu. Przyczyną mniejszej liczby złożonych wniosków o dofinansowanie w pierwszym naborze, był niedobór audytorów energetycznych, przygotowujących audyty do dokumentacji aplikacyjnej poszczególnych projektów. Równoległe bowiem prowadzony był nabór w ramach Działania 5.3, przez co audytorzy dostępni na rynku, nie byli w stanie zapewnić wsparcia wszystkim wnioskodawcom zainteresowanym wskazanymi działaniami. Zdecydowanie większe zainteresowanie wzbudził zaś drugi nabór, ogłoszony w roku 2018. Jego budżet wynosił 110,1 mln zł, podczas gdy w ramach 198 złożonych wniosków o dofinansowanie (132,2 mln zł wnioskowanego dofinansowania), na etapie oceny formalnej pozytywnie oceniono 176 projektów opiewających na kwotę 118,6 mln zł. Część WoD nie spełniło jednak kryteriów pozwalających na ostateczny wybór do dofinansowania. W związku z obserwowanym dużym potencjałem związanym ze wsparciem przedsiębiorstw, wynikającym zarówno z ich znacznego udziału w ogólnym bilansie zużycia energii, a także ze zgłaszanych we wnioskach o dofinansowanie potrzeb, proponuje się przeprowadzenie jeszcze jednego naboru w ramach PI 4b w roku 2019. Należy mieć na uwadze, że globalnie inwestycje w poprawę efektywności energetycznej przyczyniają się zarówno do oszczędności w zużyciu energii, jak i poprawy stanu jakości powietrza i wzrostu wykorzystania OZE. Kompleksowa termomodernizacja zawiera w sobie takie elementy, które często traktowane są autonomicznie jako oddzielne typy projektów możliwych do realizacji, np. instalacja odnawialnych źródeł energii w obiektach (panele fotowoltaiczne, pompy ciepła czy kolektory słoneczne), likwidacja nieefektywnych źródeł ogrzewania (np. wykorzystujących węgiel) i wymiana ich na bardziej ekologiczne. Ponadto, może łączyć się to z modernizacją energetyczną istniejących w przedsiębiorstwach linii produkcyjnych czy zastosowaniem technologii odzysku ciepła odpadowego. W związku z tym, suma efektów możliwych do uzyskania dzięki rzetelnie prowadzonym inwestycjom, znacznie przewyższa korzyści wynikające z realizacji pojedynczych inwestycji o różnym zakresie rzeczowym.

W celu zapewnienia realizacji wskaźnika *Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej*, proponuje się wsparcie projektów w ramach PI 4b, w jak największym stopniu wpływających na jego postęp. Wskaźnik ten obejmuje 82% alokacji na PI 4b, więc wsparcie powinno dotyczyć tych projektów, które zakładają jego realizację.

Badanie ilościowe przeprowadzone wśród beneficjentów RPO WL 2014-2020 wskazuje, że wśród zainteresowanych aplikowaniem do Osi Priorytetowej 5 (36% wszystkich ankietowanych), 31,3% respondentów wyraża chęć złożenia wniosku o dofinansowanie w

zakresie Działania 5.1. Wynik ten należy odczytywać jako pozytywny w kontekście planowanego naboru na 2019 rok w ramach powyższego działania, jednakże nie jest on wskazaniem dla potrzeby realokacji dodatkowych środków na cel PI 4b.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok 4b²⁹

Alokacja pozostała na realizację celów PI 4b wynosi 60,5 mln zł (na dzień 31.12.2018 r.). Wykonanie jednej jednostki wskaźnika *Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie* wiąże się z kosztem ponad 666 tys. zł. W związku z tym możliwe staje się wsparcie jeszcze 91 przedsiębiorstw. Planowane ogłoszenie konkursu w roku 2019 z założeniem dofinansowania wyłącznie termomodernizacji budynków, bez możliwości wsparcia poprawy efektywności energetycznej linii technologicznych, pozwoli na realizację wskaźnika, przy założeniu wykorzystania dostępnej alokacji na rzecz PI 4b. Należy zwrócić uwagę, że koszt jednostkowy projektów posiadających podpisane umowy o dofinansowanie znacznie wzrósł w stosunku do kosztu w ramach zakończonych inwestycji. Mając na uwadze konkurs w ramach Działania 5.1, planowany na 2019 rok, a także pozostałą alokację (przy uwzględnieniu pierwszego wariantu prognoz), można wnioskować, że możliwe będzie zrealizowanie 118,4% wskaźnika.

Możliwość wykonania wskaźnika *Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej*, jest uzależniona od powodzenia inwestycji nieposiadających jeszcze podpisanej umowy o dofinansowanie. Prognozy wskazują, że przy założeniu wykorzystania dostępnej alokacji, wskaźnik powinien zostać osiągnięty na poziomie umożliwiającym wykonanie celu w 95,4% (przy uwzględnieniu drugiego wariantu prognoz). Biorąc zaś pod uwagę wyłącznie kwotę przeznaczoną na nabór planowany na rok 2019 dla Działania 5.1, możliwe będzie wykonanie 71% wskaźnika.

Prognozowana wartość docelowa wskaźnika *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej* wynosi 43. Koszt jednostkowy wskaźnika jest znacznie wyższy w ramach projektów z podpisanymi umowami o dofinansowanie niż ma to miejsce w ramach zakończonych już projektów. Warto mieć na uwadze, że na rynku instalacji służących produkcji energii ze źródeł odnawialnych obserwuje się podobne tendencje, jak na rynku usług budowlanych. Ze względu na dużą popularność instalacji fotowoltaicznych, nierzadko nie są dostępne w krótkim czasie (np. komponenty importowane z Azji mogą wydłużać czas oczekiwania na sprzęt do kilku miesięcy). Problem ten może mieć wpływ na terminowość

---

²⁹ Prognozowane wartości wskaźników wyliczono w dwóch wariantach realizacji. Wariant pierwszy przewiduje realizację wskaźnika przy założeniu przeznaczenia pozostałych środków wyłącznie na produkty realizujące ten wskaźnik. Wariant drugi z kolei, zachowuje proporcję i wskazuje szacowane do osiągnięcia wartości wskaźnikowe analogicznie do ich sposobu wdrażania do końca 2018 r.

realizacji inwestycji w przedsiębiorstwach. Z uwagi na prognozowane niemal 2,5-krotne nadwykonanie wskaźnika, należy rozważyć zwiększenie wartości docelowej do poziomu ok. 41 MW (uwzględniając 5% margines ryzyka niezrealizowania części projektów).

Pozytywnie ocenia się także możliwość osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*. W przypadku tego wskaźnika koszt jednostkowy według podpisanych UoD również zmienił się znacznie w stosunku do projektów realizowanych w latach 2014-2018. Czynnikiem wpływającym na ten stan rzeczy również staje się zwiększony poziom wykorzystania OZE w realizowanych przedsięwzięciach. Jako neutralne dla emisji gazów cieplarnianych, w największym stopniu spośród wszystkich typów projektów są w stanie wpłynąć na wskaźnik. Z uwagi na prognozowane dwukrotne przekroczenie omawianego wskaźnika, należy rozważyć zwiększenie wartości docelowej do poziomu 70 617 ton równoważnika CO2 (uwzględniając 5% margines ryzyka niezrealizowania części projektów).

Tabela 37 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018*	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023**	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6	7=6/3
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	250	211 084,28	666 202	296	118,5%
WP	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	20 412	8 966,28	9 844	19 469	95,4%

WP	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	18	181 048,44	3 313 501	43	239,8%
WP	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	36 863	1 055 421	2 654	74 334	201,6%

* Koszt jednostkowy dla każdego ze wskaźników wyliczono poprzez iloraz całkowitej wartości projektów zakończonych do dn. 31.12.2018 r. i realizujących dany wskaźnik oraz całkowitej wartości wskaźnika osiągniętej w ramach tychże projektów.

** Koszt jednostkowy dla każdego ze wskaźników wyliczono poprzez iloraz całkowitej wartości projektów posiadających podpisaną umowę o dofinansowanie i realizujących dany wskaźnik oraz całkowitej wartości wskaźnika deklarowanej do osiągnięcia w ramach tychże projektów.

Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 1,2,3 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., Kol. 4,5,6 – prognozy przeprowadzone przez ewaluatora – załącznik do Raportu końcowego, Kol. 7 – kol. 6 / kol. 3

Podsumowując, aktualny stan wdrażania RPO WL 2014-2020 zapewnia realizację wartości docelowych wskaźników określonych na rok 2023, przy założeniu wykorzystania na PI 4b pozostałej dostępnej alokacji. Zwiększenie alokacji na realizację tego priorytetu jest w stanie pozytywnie wpłynąć na osiągnięcie celów, jednakże nie jest zalecane ze względu na niewykorzystanie budżetów w obu naborach względem podpisanych UoD.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie 4b

Dostępne środki finansowe w ramach PI 4b powinny zostać rozdysponowane na cele związane z poprawą efektywności energetycznej w przedsiębiorstwach. Projekty tego typu w dużym stopniu oddziałują na oszczędności energii na poziomie województwa. Przyczynią się także do osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika rezultatu *Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB*.

Pozostała alokacja jest wystarczająca dla wypełnienia zobowiązań wskaźnikowych na rok 2023. **Szczególną uwagę warto jednak zwrócić na wskaźnik *Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej* i dokonywać preferencji projektów przyczyniających się w największym stopniu do osiągnięcia celu.**

Priorytet inwestycyjny nr 4c (Działania 5.2, 5.3, 5.8)

Ocena postępów w realizacji PI

Priorytet inwestycyjny 4c jest wdrażany w ramach Działania 5.2 Efektywność energetyczna sektora publicznego, Działania 5.3 Efektywność energetyczna sektora mieszkaniowego oraz Działania 5.8 Efektywność energetyczna sektora publicznego dla ZIT miast subregionalnych. Dla Działania 5.2 oraz 5.3 przewidziano konkursowy tryb wyboru projektów w formie dotacji bezzwrotnych, natomiast dla Działania 5.8 – tryb pozakonkursowy w formie dotacji bezzwrotnych.

W ramach PI 4c wyznaczono alokację w wysokości 558 813 638,43 zł. Od uruchomienia Programu złożono 274 wnioski o dofinansowanie (o wnioskowanej wartości dofinansowania 539 194 532,54 zł), z czego 195 poprawnych formalnie na łączną wartość dofinansowania UE 416 234 719,31 zł. Zainteresowanie należy więc ocenić jako dość wysokie – kwoty wniosków poprawnych stanowiły około 75% dostępnego wsparcia unijnego na PI 4c. Zawarto zaś 185 umów o dofinansowanie o łącznym wkładzie UE 385 911 511,27 zł. Stanowi to 69,06% zobowiązań UE na lata 2014-2020. Wydatki z zatwierdzonych wniosków o płatność, na dzień 31.12.2018 r. znajdowały się na poziomie 30 195 511,25 zł (5,40% alokacji). Tak niski poziom wskazuje na opóźnienia w rozpoczęciu wdrażania działań dedykowanych 4c.

Postęp rzeczowy w ramach PI 4c ocenia się pozytywnie. W przypadku wszystkich wskaźników rzeczowych identyfikuje się brak zagrożenia dla realizacji celów końcowych. Podpisane umowy o dofinansowanie pozwalają zakładać, że tylko jeden z nich - *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych* zostanie osiągnięty poniżej 100%, choć powyżej 85%. Wskaźnik ten w pierwotnej metodologii szacowania wartości docelowej, oparty na wskaźniku *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej*, opierał się na nierealistycznych założeniach, iż instalacje OZE będą wykorzystywać zdolność wytwarzania energii przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu. Założenie to sprawiło, że wartość wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*, została przeszacowana. Podczas renegocjacji Programu Komisja Europejska umożliwiła zmniejszenie wartości docelowej tego wskaźnika, stąd obecnie jego wykonalność jest realna.

Pozostałe wskaźniki są zabezpieczone podpisanymi umowami o dofinansowanie.

Najkorzystniej kształtuje się wskaźnik *Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach*

publicznych (318% według UoD). Konkurs ogłoszony w IV kwartale 2018 roku pozwoli jeszcze zwiększyć efekty (przewidziana kwota dofinansowania UE w naborze wynosi 59,7 mln zł).

Drugim wskaźnikiem o przewidywanym nadwykonaniu jest wskaźnik *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej* (207% według UoD). Przyczyn nadwykonania należy doszukiwać się w znacznym wzroście popularności stosowania OZE. Technologie te, szczególnie panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne stały się coraz bardziej powszechnymi urządzeniami stosowanymi w budynkach, a ich koszt w ostatnich latach uległ spadkowi. Należy spodziewać się, że wartość tego wskaźnika będzie jeszcze wyższa po podpisaniu umów o dofinansowanie w ramach nierozstrzygniętych jeszcze konkursów. Wskaźnik ten jest jedynym wysoko osiągniętym na podstawie złożonych WoP (51,5%).

Wśród czynników oddziałujących na powodzenie w realizacji wskaźników w ramach PI 4c należy wyróżnić korzyści związane z niższymi kosztami utrzymania budynków wynikającymi z oszczędnego gospodarowania energią. Warto mieć na uwadze, że budynki wybudowane w przestarzałych technologiach budowlanych konsumują trzykrotnie więcej energii, niż te powstałe w roku 2007³⁰. Podejmowanie inwestycji termomodernizacyjnych ma więc przede wszystkim uzasadnienie ekonomiczne. Nie bez znaczenia pozostaje również rosnąca w ostatnich latach świadomość społeczna mająca swoje podłoże w nasilających się problemach związanych z jakością powietrza oraz wahaniami cen energii. Na powyższe oddziałuje np. funkcjonowanie programu krajowego „Czyste Powietrze”, umożliwiającego dofinansowanie termomodernizacji jednorodzinnych budynków mieszkalnych. Odgrywa on rolę kampanii społecznej na temat korzyści związanych z podejmowaniem modernizacji energetycznych budynków.

Unia Europejska promuje efektywne wykorzystywanie energii, zachęcając sektor publiczny do pełnienia wiodącej roli w tym procesie³¹, a więc instytucje publiczne mają w sposób szczególny przyczynić się do realizacji celu wybrzmiewającego w strategii Europa 2020. Na etapie programowania założono, że wspierane będą inwestycje w obiektach większych kubaturowo, niż de facto miało to miejsce do końca 2018 roku. Chętnie termomodernizowane są placówki szkolne czy budynki urzędów gmin/powiatów.

---

³⁰ A. Alsabry, W. Pigalski, Tm. Maciejewski, Teoretyczne a rzeczywiste zapotrzebowanie energetyczne na centralne ogrzewanie i wentylację mieszkań w budownictwie wielorodzinnym, [w:] Przegląd budowlany 11/2010, s. 39-45.

³¹ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/27/UE z dnia 25 października 2012 r. w sprawie efektywności energetycznej, zmiany dyrektyw dyrektyw 2009/125/WE i 2010/30/UE oraz uchylenia dyrektyw 2004/8/WE i 2006/32/WE.

Zdecydowanie niższe koszty jednostkowe inwestycji przełożyły się na możliwość osiągnięcia większych oszczędności w większej liczbie budynków dla wskaźnika *Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych*.

Na zainteresowanie wsparciem w ramach PI 4c wpływa także funkcjonowanie programów rewitalizacji w gminach województwa lubelskiego. Niejednokrotnie na wyznaczonych obszarach rewitalizacji są usytuowane budynki (głównie mieszkalne wielorodzinne) wymagające pilnych interwencji ze względu na ich zły stan techniczny i w konsekwencji generowanie dużych strat energii. Programy rewitalizacji zakładają dofinansowanie modernizacji energetycznej m. in. za pomocą dofinansowania unijnego.

Należy nadmienić, że pozytywny postęp rzeczowy jest również wynikiem zmian w RPO WL 2014-2020, dokonanych w roku 2018, w wyniku których zwiększona została alokacja na PI 4c oraz skorygowane zostały wartości docelowe wskaźników³².

Do czynników wpływających w sposób negatywny na postęp realizacji (szczególnie widoczny we wnioskach o płatność) należy zaliczyć opóźnienie (około 1,5 roku) w rozpoczęciu wdrażania Programu. Na realizację inwestycji z zakresu PI 4c oddziaływały również uwarunkowania na rynku usług budowlanych. Ze względu na zaawansowanie perspektywy unijnej 2014-2020, wykonawcy z rynku budowlanego realizują znaczną liczbę inwestycji. Niewielka konkurencja na rynku budowlanym oraz obciążenie wykonawców sprawiły, że niejednokrotnie złożone oferty przewyższały kwotowo środki, którymi dysponował beneficjent w ramach projektu. Postępowania przetargowe związane z robotami budowlanymi często także pozostawały bez rozstrzygnięcia (brak zgłoszeń) i były kilkakrotnie ponawiane. W pojedynczych przypadkach obserwowano się także rezygnacje z kontynuacji robót z powodu wzrostu cen materiałów i robocizny. W konsekwencji wzrostu kosztów inwestycji, beneficjenci dokonywali pokrycia nadwyżki z własnych środków. Powodowało to próby obniżania kosztów w ramach początkowo wykonanych kosztorysów, np. poprzez zakup tańszych materiałów wykończeniowych. Koszty inwestycji były szacowane z uwzględnieniem ówczesnych uwarunkowań na rynku. Niemożliwe stało się wyliczenie z kilkuletnim wyprzedzeniem nakładów, jakie mogą stać się konieczne. Dotychczas problemy związane ze wzrostem cen usług budowlanych nie wpłynęły w drastyczny sposób na

---

³² Załącznik nr 1 do uchwały Nr CCLXII/5130/2018 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 28 marca 2018 r., Wykaz zmian do projektu zmiany Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 - notyfikacja EFRR (Osie).

powodzenie przedsięwzięć, jednak należy spodziewać się kontynuacji obecnych trendów na rynku i możliwego oddziaływania na planowane inwestycje.

Z racji istniejącej linii demarkacyjnej dotyczącej RPO oraz PO IiŚ 2014-2020, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe znajdujące się na obszarze ZIT LOF były wyłączone z możliwości ubiegania się o dofinansowanie w RPO do początku roku 2019. Obecnie dokonano uelastycznienia tej zasady i w przypadku ogłoszenia kolejnych konkursów w RPO, będą mogły brać w nich udział.

Tabela 38 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 4c) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	5.2, 5.3, 5.8	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	Szt.	403	521	129,28%	14	3,47%
WP	5.2, 5.3, 5.8	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok	452 630	491 184,40	108,52%	3 146,08	0,70%
WP	5.2, 5.3, 5.8	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	MW	20	41,38	206,93%	10,29	51,45%
WP	5.2, 5.3, 5.8	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	Tony ekwiwalentu CO2	66 887	58 967,81	88,16%	242,16	0,36%

WP	5.2, 5.8	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok	44 423 952	141 361 682,18	318,21%	814 274,49	1,83%
WP	5.3	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	Szt.	3 270	3 746	114,56%	223	6,82%

Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 5 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., Kol. 6 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r., Kol. 7 – kol. 6 / kol. 5, Kol. 8 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r., Kol. 9 - kol. 8 / kol. 5

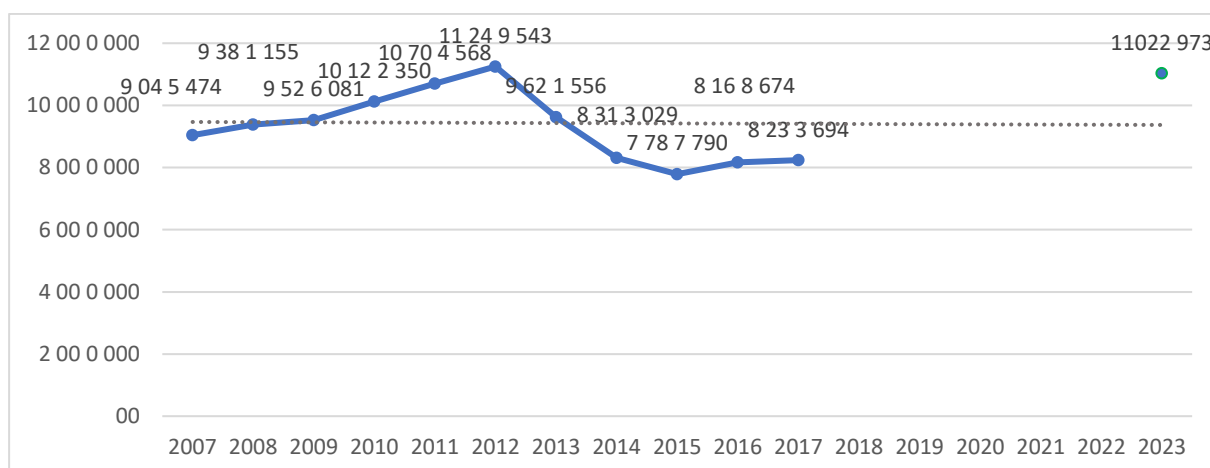
Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 4c

Jako rezultat interwencji wdrażanej w ramach RPO WL 2014-2020 przyjęto wskaźnik *Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe*. Wartość docelowa, jaką założono na rok 2023, wynosi 11 022 973 GJ. Metodologia szacowania wartości docelowej tego wskaźnika polegała na wykorzystaniu modelu szeregów czasowych z tendencją rozwojową zmiennej prognozowanej. Na podstawie danych historycznych można wnioskować o prawdopodobnej tendencji spadkowej tego wskaźnika. Począwszy od roku bazowego (2012), wielkość energii sprzedawanej na cele komunalno-bytowe systematycznie spadała aż do roku 2015. W roku 2016 i 2017 nastąpił ponowny wzrost wielkości tego wskaźnika, jednakże nie był on skokowy.

Wykres 8. Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe w województwie lubelskim w latach 2007-2017 wraz z przewidywanym trendem do roku 2023 i wartością docelową wskaźnika rezultatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Założoną wartość docelową ocenia się jako zawyżoną. Analizując możliwości osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika rezultatu *Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe* należy zwrócić uwagę, że wraz z rozwojem gospodarczym województwa, w szczególności z budową nowych budynków mieszkalnych lub budynków użyteczności publicznej nie należy oczekiwać stałego spadku sprzedaży energii ciepłej. Równowagę mogą stanowić zaś wszelkie inwestycje w modernizację energetyczną istniejących w regionie obiektów, przez co wielkość zużycia energii ulegnie racjonalizacji m. in. ze względu na upowszechnienie stosowania nowoczesnych systemów pomiaru zużycia czy też wymianę nieefektywnych instalacji. Na rok 2023 prognozuje się niższy poziom sprzedaży energii ciepłej na cele komunalno-bytowe niż założono w Programie. **W związku z tym, uwzględniając**

przewidywany trend oraz oddziałujące na wskaźnik czynniki zewnętrzne, należy rozważyć obniżenie wartości docelowej do poziomu 9 200 000 GJ. Należy zwrócić uwagę, że wzrostu sprzedaży energii cieplnej nie można traktować jako tendencji negatywnej – wynikać on może także z prowadzonych inwestycji związanych z likwidacją nieefektywnych ekologicznie indywidualnych źródeł ogrzewania na rzecz podłączenia obiektu do sieci ciepłowniczej. Przewiduje się, że na poziom realizacji tych wskaźników będą miały również wpływ takie czynniki jak:

- Wzrost świadomości społecznej związanej z korzyściami wynikającymi z oszczędnego gospodarowania energią (silny oddźwięk medialny i społeczny w związku z jakością powietrza w kraju oraz kampanie społeczne związane z potrzebą oszczędnego gospodarowania zasobami nieodnawialnych źródeł energii),
- Wzrost znaczenia podejścia prosumenckiego do zarządzania energią,
- Programy krajowe dotyczące modernizacji energetycznej budynków (przede wszystkim mieszkalnych),
- Niepewność związana z cenami energii na rynku,
- Ulgi podatkowe możliwe do uzyskania dzięki indywidualnym inwestycjom w poprawę efektywności energetycznej budynków jednorodzinnych,
- Dążenie przez władze krajowe do wypełnienia celów stawianych przez Unię Europejską w zakresie efektywności energetycznej po 2020 roku – strategia „Czysta planeta dla wszystkich”.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 4c

Zainteresowanie poprawą efektywności energetycznej jest bardziej zauważalne w przypadku Działania 5.2 niż 5.3. Pierwszy nabór ogłoszony w tym działaniu (o budżecie 239 862 539,38 zł) zakończył się przyjęciem 96 wniosków poprawnych formalnie o kwocie wnioskowanego dofinansowania 224 012 614,2 zł, a więc niemal równego kwocie wyznaczonej na ten konkurs. Umowy podpisano na 93 projekty o wartości dofinansowania UE 218 019 496 zł. Podmioty biorące udział w naborze były więc dobrze przygotowane do uczestnictwa w konkursie. Wykorzystano 91% wyznaczonego budżetu. Drugi nabór, mimo niższej dostępnej puli środków (173 663 332,91 zł), również cieszył się dużą popularnością – złożono 70 wniosków poprawnych formalnie o wnioskowanym dofinansowaniu UE 143 212 319,21 zł. Umowy podpisano w przypadku 65 projektów na kwotę dofinansowania UE 122 949 851,19 zł. Wykorzystano 71% założonego budżetu. Trzeci nabór, rozpoczęty w 2019 roku zakończył się z liczbą 132 złożonych wniosków o dofinansowanie na kwotę dofinansowania UE 173 575 980,82 zł. Kwota znacznie wykracza poza przewidziany budżet (w wysokości 59 763 660,00 mln zł). Biorąc pod uwagę wysoką skuteczność aplikowalności w poprzednich naborach

Działania 5.2, zakłada się, że wartość wniosków zatwierdzonych do dofinansowania wyniesie około 165 mln zł.

Dotychczas nie identyfikowano zaś tak wyraźnego potencjału absorpcyjnego w ramach modernizacji energetycznej budynków sektora mieszkaniowego. Warto jednak zwrócić uwagę, że w związku ze zniesieniem linii demarkacyjnej między przedsięwzięciami współfinansowanymi z POIiŚ oraz RPO w ramach obszaru ZIT LOF, zainteresowanie wsparciem może znacznie wzrosnąć. W pierwszym naborze, ogłoszonym w ramach Działania 5.3, złożono 19 wniosków o dofinansowanie (wnioskowane dofinansowanie UE – 33 mln zł), z czego 9 poprawnych formalnie na kwotę 16 mln zł dofinansowania UE, podczas gdy budżet naboru wynosił 55 mln zł. Umowy podpisano zaś dla 7 projektów na kwotę dofinansowania 13,9 mln zł. Nie wykorzystano więc 75% wyznaczonego budżetu. Wobec niskiego zainteresowania ze strony sektora mieszkaniowego realizacją projektów w ramach pierwszego konkursu z Działania 5.3, IZ RPO WL podjęła środki zaradcze polegające na organizacji spotkań dedykowanych spółdzielniom, wspólnotom mieszkaniowym i jednostkom samorządu terytorialnego, a także konsultacji indywidualnych. Drugi konkurs zakończył się z liczbą 25 wniosków o dofinansowanie (wnioskowane dofinansowanie UE – 35,1 mln zł), z czego 21 złożono poprawnych formalnie, a opiewały one na kwotę 32,9 mln zł dofinansowania UE (przy budżecie naboru 45,2 mln zł). Umowy zostały podpisane dla 20 projektów o wartości dofinansowania 31 mln zł. Wykorzystano 69% budżetu naboru. W efekcie renegeacji Programu rozszerzono zakres wsparcia o mieszkalnictwo jednorodzinne. Rozpoczęty w 2019 roku nabór, podobnie jak w przypadku Działania 5.2, cieszył się największym zainteresowaniem. Złożono 35 WoD o wartości dofinansowania UE 37,7 mln zł, podczas gdy budżet przewidziany na nabór wyniósł tylko 19,9 mln zł.

Analizując wyniki badania ilościowego dotyczącego potencjału aplikacyjnego, można zwrócić uwagę, że spośród respondentów zainteresowanych złożeniem wniosku o dofinansowanie w ramach Osi priorytetowej 5, aż 59,4% (57 podmiotów), wyraża chęć pozyskania dofinansowania z Działania 5.2. Mniejszy odsetek, bo 17,7% chciałoby z kolei aplikować do Działania 5.3. Na wynik ten mógł mieć wpływ nabór na Działanie 5.2, zakończony w I kwartale 2019 r.

Zakładając ponadto, że budżet trzeciego naboru w Działaniu 5.3 zostanie w pełni rozdysponowany (kwota wnioskowana w poprawnych formalnie WoD będzie równa kwocie dofinansowania UE w podpisanych UoD), można spodziewać się braku wystarczającej alokacji do zaspokojenia wszystkich zgłaszanych potrzeb w ramach PI 4c (przyjmując dodatkowo, że kwota wnioskowanego dofinansowania UE w ramach naboru nr RPLU.05.02.00-IZ.00-06-001/19 będzie równa kwocie dofinansowania w podpisanych UoD).

Przewidywana kwota alokacji, która byłaby niezbędna do dofinansowania złożonych WoD w trzecim naborze dla Działania 5.3, to około 34 mln zł. Prawdopodobnym jest jednak, że w wyniku oceny merytorycznej wniosków o dofinansowanie w konkursach nr RPLU.05.02.00-IZ.00-06-001/19 oraz RPLU.05.03.00-IZ.00-06-001/19, część projektów nie otrzyma wyniku pozwalającego na wybór do dofinansowania. Zatem pozostała w PI 4c alokacja, wynosząca 172,9 mln zł (zawierająca również alokację na nabory z 2019 r.), powinna zostać przeznaczona na zadania z zakresu realizacji omawianego priorytetu.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 4c

Aktualny stan wdrażania zapewnia realizację wartości docelowych wskaźników określonych na rok 2023. Według prognoz, przy wykorzystaniu pozostałej dostępnej alokacji na PI 4c, możliwe będzie wykonanie zobowiązań dla każdego wskaźnika z osobna w ponad 100%.

Przy obecnym koszcie jednostkowym oraz pozostałej dostępnej alokacji (na omawiany wskaźnik), względnie najwyższe nadwykonanie wystąpiłoby w przypadku wskaźnika *Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych* (ponad 400% - 186 365 280 kWh/rok). Mając na uwadze wnioskowane dofinansowanie w trzecim konkursie w Działaniu 5.2, zwiększenie alokacji przyczyniłoby się do osiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 505% (łączna wartość wskaźnika - 224 430 187 kWh/rok).

Równie wysokie (około 300%) nadwykonanie z dużym prawdopodobieństwem powinno wystąpić w ramach wskaźnika *Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej* (w przypadku proporcjonalnego podziału pozostałej alokacji na dany wskaźnik zgodnie z dotychczasową proporcją – wariant 2). Ponadto, znacznemu zwiększeniu w stosunku do obecnej wartości ulegnie wskaźnik *Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii*. Wykorzystanie budżetu przeznaczonego na nabór w ramach Działania 5.2 pozwoliłoby na osiągnięcie wartości wskaźnika w wysokości 166% (5 436 gospodarstw domowych), natomiast w przypadku przeznaczenia na ten wskaźnik całej puli środków zawartej w złożonych wnioskach o dofinansowanie w 3 naborze na Działanie 5.3 pozwoliłoby na wykonanie wskaźnika w wysokości 212,5%. Całkowita wartość wskaźnika wyniosłaby wówczas 6 948. Z kolei przeznaczenie pozostałej alokacji na PI 4c na rzecz Działania 5.3 zgodnie z dotychczasową proporcją rozdziału alokacji między działaniami (wariant 2 prognoz), możliwe będzie zrealizowanie 282% wartości docelowej wskaźnika.

Wskaźnik *Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej* również osiągnie pozytywny wynik na koniec 2023 roku (157,2%). Podobnie, wskaźnik *Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków* (187,3%) oraz *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych* (127,7%). W przypadku ostatniego z wymienionych wskaźników, największą redukcję emisji gazów cieplarnianych

uda się uzyskać w przypadku szerokiego stosowania instalacji OZE, co jest bardzo prawdopodobne.

Tabela 39 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4c

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018*	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023**	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6	7=6/3
WP	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	403	392 942,11	740 560	755	187,3%
WP	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	452 630	624,49	786	711 507	157,2%
WP	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej	20	191 305,80	7 131 344	60	299,3%
WP	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	66 887	8 113,27	6 514	85 418	127,7%

WP	Zmniejszenie zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	44 423 952	2,41	2	186 365 280	419,5%
WP	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	3 270	0,00	11 787	9 221	282%

* Koszt jednostkowy dla każdego ze wskaźników wyliczono poprzez iloraz całkowitej wartości projektów zakończonych do dn. 31.12.2018 r. i realizujących dany wskaźnik oraz całkowitej wartości wskaźnika osiągniętej w ramach tychże projektów.

** Koszt jednostkowy dla każdego ze wskaźników wyliczono poprzez iloraz całkowitej wartości projektów posiadających podpisaną umowę o dofinansowanie i realizujących dany wskaźnik oraz całkowitej wartości wskaźnika deklarowanej do osiągnięcia w ramach tychże projektów.

Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 1,2,3 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., Kol. 4,5,6 – prognozy przeprowadzone przez ewaluatora – załącznik do Raportu końcowego, Kol. 7 – kol. 6 / kol. 3.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji – podsumowanie PI 4c

W związku z obserwowanym dużym potencjałem związanym ze wsparciem modernizacji energetycznej w sektorze użyteczności publicznej oraz w sektorze mieszkaniowym, a także istotą tego typu projektów dla oszczędności energetycznych i zmniejszenia presji na środowisko, proponuje się przeznaczenie pozostałej alokacji dla PI 4c na cele związane z realizacją tego priorytetu. W przypadku pozytywnej oceny merytorycznej dla wniosków, które nie mogą zostać wybrane do dofinansowania ze względu na wyczerpanie budżetów w naborach dla Działania 5.2 oraz 5.3, proponuje się zwiększenie budżetów dla tychże naborów do kwoty umożliwiającej wybór wszystkich wspomnianych wniosków.

Warto zwrócić również uwagę na Działanie 5.8. Zostało ono wydzielone w Programie na podstawie zmian dokonanych w roku 2018 w związku z renegotiacją RPO WL 2014-2020. Zaplanowano równocześnie utworzenie instytucji zrzeszającej miasta subregionalne i przekazanie puli środków na interwencję w zakresie Osi Priorytetowej 5.

Z uwagi na planowany późny termin rozpoczęcia pierwszych projektów (rok 2020-2021) z wyżej omawianego zakresu, zidentyfikowane zostało ryzyko niewykonania inwestycji do czasu zakończenia perspektywy unijnej 2014-2020. Ryzyko uznaje się za uzasadnione.

REKOMENDACJA: zaleca się rezygnację z realizacji Działania 5.8 oraz realokację środków wydzielonych w RPO WL 2014-2020 do działań wymagających pilniejszej interwencji (np. Działanie 5.5 lub 5.6).

Priorytet inwestycyjny nr 4e (Działania 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.9)

Ocena postępów w realizacji PI

Priorytet inwestycyjny 4e jest wdrażany za pomocą Działania 5.4 Transport niskoemisyjny, Działania 5.5 Promocja niskoemisyjności, Działania 5.6 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, Działania 5.7 Transport niskoemisyjny dla ZIT miast subregionalnych oraz Działania 5.9 Promocja niskoemisyjności dla ZIT miast subregionalnych. Działania te są realizowane za pomocą konkursowego (Działanie 5.5) oraz pozakonkursowego (Działanie 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.9) trybu wyboru projektów.

W ramach priorytetu przewidziano alokację w wysokości 431 183 561,47 zł. W dotychczas przeprowadzonych naborach złożono łącznie 43 WoD o wnioskowanym dofinansowaniu UE 242 069 065,52 zł, natomiast ocenę formalną pozytywnie przeszło 36 WoD (o wartości wnioskowanego dofinansowania 231 478 349,71 zł). Umowy o dofinansowanie podpisano dla 35 projektów (na kwotę dofinansowania 195 098 957,30 zł). Odpowiada to 45,25% alokacji zaplanowanej na PI 4e. Wydatki z zatwierdzonych wniosków o płatność stanowią za 3,52% zobowiązań UE na lata 2014-2020.

Postęp rzeczowy w ramach PI 4e w przypadku większości wskaźników produktu wskazuje na brak zagrożenia dla realizacji celów końcowych. Podpisane umowy o dofinansowanie pozwalają zakładać, że jedynie wskaźnik *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła* można na etapie śródkresowym uznać za zagrożony (podpisane umowy zabezpieczają jedynie 5,5% wartości docelowej wskaźnika).

Dla dwóch wskaźników związanych z taborem autobusowym - *Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej* oraz *Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej*, podpisane umowy o dofinansowanie do dnia 31.12.2018 r. pozwalają sądzić, że wskaźniki zostaną z powodzeniem osiągnięte niemal w 100%. W przypadku tych wskaźników obserwowany jest także najwyższy postęp rzeczowy mierzony zatwierdzonymi wnioskami o płatność (kolejno 37% oraz 38%).

Zaplanowana liczba węzłów przesiadkowych (wskaźnik *Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych*) oraz inteligentnych systemów transportowych (wskaźnik *Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych*) również powinny zostać wykonane zgodnie z planami. Żaden z projektów, dla których dokonuje się pomiarów tych wskaźników, nie został jednak jeszcze zakończony.

Korzystnie wygląda także *Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych* oraz *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*. Znaczna większość realizowanych projektów odpowiadających za osiągnięcie tych wskaźników jest w toku realizacji, a złożone wnioski o płatność zabezpieczają niewielki odsetek wartości wskaźników.

Wśród zewnętrznych czynników oddziałujących na zmiany zachodzące w województwie lubelskim wymienić należy przede wszystkim znaczenie świadomości społecznej związanej z negatywnymi skutkami emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Wciąż obserwuje się niewystarczającą wiedzę i zbyt mało proekologicznych postaw, by na szeroką skalę skutecznie przeciwdziałać wpływowi sektora bytowo-komunalnego oraz transportu na jakość powietrza i tym samym zdrowie ludzkie³³. Zmiana nieefektywnych i nieekologicznych źródeł ogrzewania napotyka na niechęć społeczną powodowaną dużymi kosztami inwestycji oraz obawami przed późniejszymi wyższymi kosztami opłat za ogrzewanie. Na aktualność tematyki niskiej emisji w dużej mierze wpływa rządowy program Czyste Powietrze, odgrywający również rolę swoistej kampanii społecznej na temat korzyści płynących z inwestycji np. w wymianę kotłów. Innym czynnikiem, oddziałującym głównie na emisję liniową, mają społeczne przyzwyczajenia do korzystania z transportu prywatnego. Często istnieją one z powodu braku wystarczającej infrastruktury komunikacji miejskiej bądź braku komunikacji podmiejskiej, co powoduje zatłoczenie motoryzacyjne większych miast województwa³⁴. W konsekwencji, powstająca potrzeba ograniczania ruchu samochodowego w miastach przyczynia się do świadomych inwestycji mogących stanowić atrakcyjną formę węzłów przesiadkowych do tańszej niż indywidualne środki transportu komunikacji miejskiej. Ponieważ w ostatnich latach wzrasta jednocześnie świadomość społeczna związana z potrzebą zmniejszenia presji na środowisko przyrodnicze, inwestycje w transport niskoemisyjny stają się także jedną z odpowiedzi na problem nadmiernego zanieczyszczenia w miastach.

---

³³ Gram w zielone.pl, [Niska świadomość niskiej emisji](http://www.gramwzielone.pl), data dostępu: 30.03.2019 r.

³⁴ Kurier lubelskie, [W Lublinie przybywa samochodów. 160 tys. aut na 320 tys. mieszkańców](http://www.kurierlubelskie.pl), data dostępu: 30.03.2019 r.; Dziennik Wschodni, [Coraz więcej pojazdów, coraz mniej ludzi w Lublinie](http://www.dziennik.wschodni.pl), data dostępu: 30.03.2019 r.

Pozytywny wynik dla wskaźnika *Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych*, obserwowany do końca 2018 roku, jest efektem interpretacji definicji miernika przez beneficjentów. Z racji oceny wskaźników programowych pod kątem ich efektywności kosztowej w procedurze oceny wniosków o dofinansowanie, wnioskodawcy dokonywali maksymalnego obniżania kosztów jednostkowych w celu maksymalizacji liczby punktów otrzymanych na etapie oceny. Kryteria efektywności wsparcia w zakresie wskaźnika oparto bowiem na koszcie jednostkowym zastosowanym w metodologii szacowania wartości docelowych wskaźników programowych.

Na postęp rzeczowy oddziałują projekty realizowane za pomocą instrumentu ZIT. Mimo opóźnień we wdrażaniu działań ZIT, związanych z długotrwałym procesem zatwierdzania strategii ZIT na poziomie centralnym, udało się osiągnąć pozytywne wyniki wdrażania.

Dzięki preferencjom zawartym w Programie, związanym z partnerską formułą projektów wynikających ze Strategii ZIT, możliwe stało się osiąganie większych efektów przy niższych nakładach. Beneficjenci starają się realizować projekty efektywne kosztowo i w jak największym stopniu oddziałujące na rozwiązywanie problemów identyfikowanych na obszarze funkcjonalnym.

Tabela 40 Wskaźniki produktu (PI 4e) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	5.4, 5.6, 5.7	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	Szt.	35	34	97,1%	13	37,1%
WP	5.4, 5.6, 5.7	Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym	Osoby	3 261	2 897	88,8%	1 238	38%

		komunikacji miejskiej						
WP	5.4, 5.6, 5.7	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	Szt.	16	15	93,8%	2	12,50%
WP	5.4, 5.6, 5.7	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	Szt.	3	3	100%	0	0%
WP	5.5, 5.9	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	Szt.	91	5	5,5%	0	0%
WP	5.5, 5.9	Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych	Szt.	25 933	24 899	96,01%	744	2,87%

WP	5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.9	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	Tony ekwiwalentu CO2	8 889	8 753,37	98,5%	19,43	0,2%
----	-------------------------------	--	----------------------------	-------	----------	-------	-------	------

Źródła danych w poszczególnych kolumnach: Kol. 5 - RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., Kol. 6, 8 – informacja kwartalna za IV kw. 2018 r., Kol. 7 – kol. 6 / kol. 5, Kol. 9 - kol. 8 / kol. 5

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 4e

Do pomiaru rezultatów w ramach PI 4e wybrano dwa wskaźniki. Pierwszy z nich to *Liczba stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, o klasie C, gdzie poziomy stężenie PM10 są powyżej poziomu dopuszczalnego*.

Analizy i oceny poziomów stężeń zanieczyszczeń powietrza dokonuje się w strefach, które są zawarte w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza (Dz. U. 2012, poz. 914). W województwie lubelskim w roku 2017 wyznaczone były dwie strefy: aglomeracja lubelska obejmująca miasto Lublin oraz strefa lubelska obejmująca pozostały obszar województwa, nie wchodzący w skład aglomeracji. Według danych WIOŚ w Lublinie, obie z tych stref objęte są oceną pod kątem spełniania kryteriów ochrony zdrowia³⁵. Wskaźnik *Liczba stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, o klasie C, gdzie poziomy stężenie PM10 są powyżej poziomu dopuszczalnego*, w roku 2017 dotyczyła obu obwodów istniejących w regionie³⁶. Względem roku 2013 nie odnotowano więc pozytywnej zmiany związanej ze stężeniami pyłu PM10³⁷. Trudno mówić o obecnym poziomie realizacji powyższego wskaźnika rezultatu strategicznego w RPO WL 2014-2020 dla Priorytetu inwestycyjnego 4e. Przekroczenia norm jakości powietrza nie wskazują na poprawę sytuacji względem roku bazowego (2013). Do przyczyn takiego stanu rzeczy należy zaliczyć wciąż wysoką liczbę nieekologicznych urządzeń grzewczych w budynkach, emitujących znaczne zanieczyszczenia do powietrza. Wydzwięk medialny problemu przekroczeń norm emisji szkodliwych pyłów nie wpłynął dotychczas w zauważalnym stopniu na poprawę jakości powietrza, jednak w najbliższych latach należy spodziewać się efektów oddziaływania programu „Czyste Powietrze”, czy też działań podejmowanych w RPO WL 2014-2020 w zakresie PI 4e. Drugim problemem oddziałującym na brak poprawy stanu omawianego wskaźnika rezultatu, jest wciąż rosnąca liczba samochodów osobowych w województwie. Według danych GUS, między rokiem 2012-2017 nastąpił przyrost wielkości 24%³⁸. Zasadna jest kontynuacja działań prowadzonych na rzecz

---

³⁵ WIOŚ Lublin, Raport o stanie środowiska województwa lubelskiego w 2017 roku. Powietrze, Lublin 2018, s. 22.

³⁶ Tamże, s. 29.

³⁷ W RPO WL 2014-2020 jako rok bazowy do pomiaru wskaźnika rezultatu strategicznego przyjęto rok 2013.

³⁸ Bank Danych Lokalnych GUS, Samochody osobowe na 1000 ludności, 2012-2017.

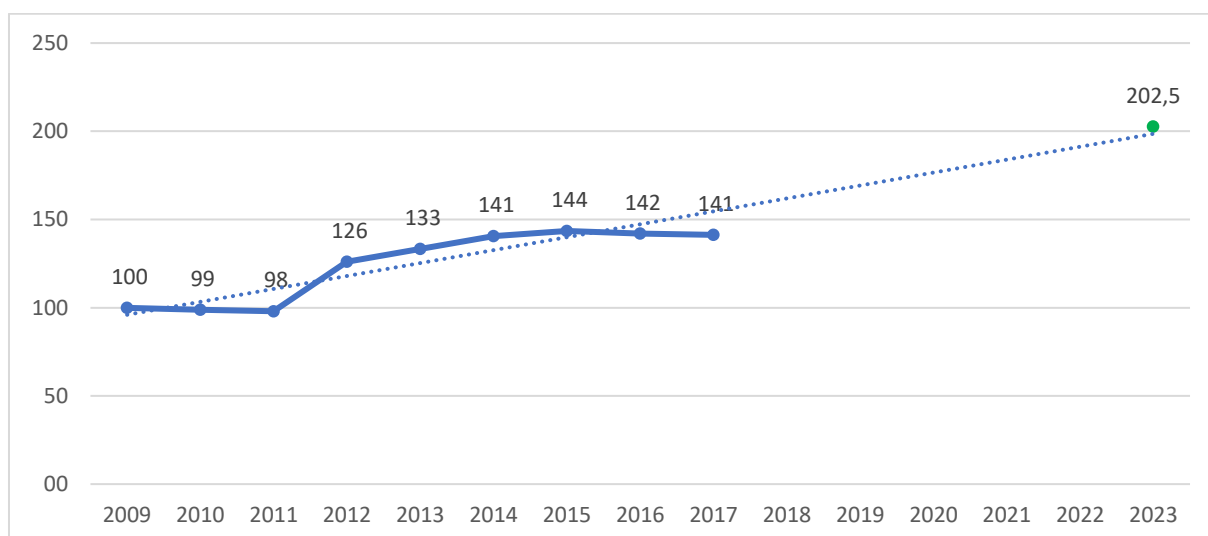

gospodarki niskoemisyjnej w województwie lubelskim. Oczekiwane efekty w zakresie wskaźnika rezultatu będą zauważalne w przeciągu najbliższych kilku lat.

Drugi wskaźnik rezultatu to z kolei *Przewozy pasażerów komunikacją miejską w mln*. Liczba przewozów pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku w województwie lubelskim w latach 2012-2017, wedle danych GUS, nie ulegała systematycznemu wzrostowi. Tendencja wzrostowa występowała w latach 2012-2015 (ze 126,1 mln osób do 143,5 mln osób), po czym w latach 2016-2017 zanotowano ponowny spadek (ze 142,1 mln osób do 141,3 mln osób). Bardziej widoczny trend spadkowy wystąpił jedynie w łódzkim, śląskim i kujawsko-pomorskim. Można uznać, że wartość prognozowaną na rok 2023 dość trudno będzie osiągnąć. Obecny trend nie wskazuje na tak dużą liczbę przewozów jak założono w Programie (202,5 mln osób). Między rokiem 2012 a 2017 odnotowano bowiem przyrost o 17,2 mln pasażerów, podczas gdy do 2023 liczba ta powinna wzrosnąć o kolejne 61,2 mln. Mimo faktu, że między omawianymi latami lubelskie znalazło się wśród 10 województw, w których wzrosła liczba przewozów, warto pamiętać o niepokojących wartościach wskaźnika w 2016 i 2017 roku. Wartość wskaźnika jest w dużym stopniu skorelowana z liczbą zarejestrowanych samochodów osobowych, a także z liczbą ludności w województwie. Inwestycje w nowoczesny tabor autobusowy czy trolejbusowy, a także w poprawę jakości infrastruktury transportu publicznego w miastach, są w znacznej mierze wspierane za pomocą środków unijnych. Inwestycje te mogą mieć przełożenie na wzrost przewozów pasażerów komunikacją miejską przy jednoczesnej zmianie postaw mieszkańców większych miast, podróżujących prywatnymi środkami transportu. Za inwestycjami powinny podążać kampanie promujące ekologiczne środki transportu komunikacji publicznej oraz inne działania władz miejskich, zachęcające do zmiany środka podróży (np. preferencyjne ceny biletów komunikacji miejskiej, lepsze dopasowywanie tras kursujących linii do potrzeb mieszkańców). Czynniki oddziałujące na ostateczną wartość wskaźnika w roku 2023, będą przyczyniać się do osiągnięcia go na poziomie około 165 mln osób. **Należy więc rozważyć zmniejszenie poziomu wartości docelowej wskaźnika do wskazanej wartości.**

Wykres 9. Liczba przewozów pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku w województwie lubelskim w latach 2009-2017 wraz z przewidywaną linią trendu do roku 2023 [mln]

Źródło: dane GUS, Bank Danych Lokalnych

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 4e

Umowy o dofinansowanie podpisane w przypadku PI 4e wskazują na wykonanie 6 z 7 celów wskaźnikowych za pomocą projektów znajdujących się w realizacji oraz zakończonych.

Najmniej korzystna sytuacja występuje w przypadku wskaźnika *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła*.

Większość naborów w omawianym priorytecie została przeprowadzona w trybie pozakonkursowym. W przypadku Działania 5.4, dedykowanego transportowi niskoemisyjnemu, realizowane są 4 projekty. Z racji zastosowanego trybu pozakonkursowego trudno mówić o poziomie zainteresowania interwencją. Projekty były dobrze przygotowane pod kątem rzeczowym i odgrywają strategiczną rolę dla rozwoju gospodarki niskoemisyjnej w województwie.

Mieszaną formułą wyboru projektów zastosowano zaś w Działaniu 5.5. Nabór nr RPLU.05.05.00-IZ.00-06-001/16 wyłonił 35 wniosków o dofinansowanie, z czego 28 poprawnych formalnie. Taka też liczba umów została ostatecznie podpisana. Budżet przewidziany na nabór nie został jednak wyczerpany. Ponadto, uwagę zwraca brak zainteresowania wymianą źródeł ciepła w ramach wspomnianego naboru. Zdecydowanie największą popularnością cieszyły się projekty związane z wymianą oświetlenia ulicznego na energooszczędne. Drugi nabór odbył się w trybie pozakonkursowym, dzięki czemu do dofinansowania wybrano projekt pn. „Budowa energooszczędnego oświetlenia na terenie Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Biała Podlaska – etap I”.

Działanie 5.6 w całości wdrażane jest w trybie pozakonkursowym. Dokonano wyboru projektów o dużym znaczeniu dla realizacji Strategii ZIT LOF. Należy zaznaczyć, że projekty realizowane w trybie pozakonkursowym mają z reguły kompleksowy bądź strategiczny charakter, a ich realizacja w dużym stopniu przyczynia się do osiągnięcia celów Programu. Zastosowana formuła wyboru inwestycji, na dzień 31.12.2018 r., pozwoliła na zabezpieczenie wykonania większości wskaźników. Takiemu trybowi wyboru sprzyja także wdrażanie projektów wynikających ze Strategii ZIT. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki niskoemisyjnej obejmują jednostki terytorialne, na których mają być rozwiązywane problemy wspólne dla obszaru funkcjonalnego.

W przypadku PI 4e pozostała alokacja wynosi około 199,7 mln zł (po odliczeniu projektu wybranego do dofinansowania w naborze nr RPLU.05.06.00-IZ.00-06-T02/18). Pozostałe środki powinny zostać przeznaczone na zadania wynikające z „Listy podpisanych preumów/przyjętych zobowiązań dotyczących projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym”, na której znalazł się projekt pn. „Zintegrowane Centrum Komunikacyjne dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego”. Niezbędna jest jednak dokładna analiza wykonalności wskazanej inwestycji ze względu na dość późne planowane rozpoczęcie jej wdrażania.

Istotna potrzeba jest identyfikowana także w zakresie likwidacji nieefektywnych jednostek wytwarzania energii cieplnej. Problemy związane z jakością powietrza w województwie, a także zobowiązania przyjęte w związku ze specyficznym dla programu wskaźnikiem rezultatu w zakresie 4e, wskazują na istotne znaczenie działań tego typu w kolejnych latach.

Analizując wyniki badania ilościowego, można zwrócić uwagę, że wśród respondentów deklarujących chęć aplikowania do Osi priorytetowej 5 (36% ankietowanych³⁹), niewielki odsetek zamierza złożyć wnioski o dofinansowanie w ramach działań dedykowanych PI 4e. Wynik ten należy uzasadniać szeroko zastosowaną pozakonkursową formułą wyboru projektów (bardziej kompleksowych, większych, lecz również o mniejszej liczbie), a także ukierunkowaniem wsparcia w znacznym stopniu wobec określonego obszaru. Jedynie Działanie 5.5, dopuszczające konkursowy tryb wyboru projektów, jest potencjalnym obszarem zainteresowania (działanie wskazało 26% respondentów chcących aplikować w Osi priorytetowej 5). W związku z planowanym w 2019 r. naborem na projekty w powyższym działaniu, można wnioskować o świadomości istniejących potrzeb po stronie beneficjentów,

---

³⁹ N=385.

a w związku z tym, że badanie ilościowe prowadzono na próbie wyłącznie beneficjentów, należy spodziewać się jeszcze większego zainteresowania, ze strony innych podmiotów. Kwota dofinansowania UE wyznaczona w budżecie naboru może okazać się zbyt niska wobec zgłaszanego zainteresowania.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 4e

Według prognoz, przy wykorzystaniu pozostałej dostępnej alokacji na PI 4e, możliwe będzie wykonanie zobowiązań dla 6 z 7 wskaźników produktu. Przy obecnym koszcie jednostkowym oraz pozostałej dostępnej alokacji (na omawiany wskaźnik) największe nadwykonanie może wystąpić dla wskaźnika *Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych* (242,9%, co jest równe 7 jednostkom wskaźnika).

Kolejnym wskaźnikiem, dla którego możliwa jest realizacja wartości ponad dwukrotnie wyższej od docelowej, jest *Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej*. Za pomocą dostępnej alokacji oraz obecnego kosztu jednostkowego cel może zostać wykonany na poziomie 235,9% (83 pojazdy).

Wskaźnik *Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej*, zależny od wskaźnika wyżej omówionego, także może być osiągnięty na ponad dwukrotnie wyższym poziomie (215,8%). *Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych* również jest miernikiem, dla którego przewiduje się realizację wartości na ponad dwukrotnie wyższym poziomie niż pierwotnie zakładano. Pozostałe środki oraz koszt jednostkowy pozwoliłyby na zrealizowanie 227,7% docelowej wartości wskaźnika.

Pozytywny wynik prognozowany jest także dla wskaźnika *Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych*. Przy założeniu wydatkowania wolnych środków na jego realizację, możliwe będzie osiągnięcie 217,7% celu na rok 2023. Podobnie, *Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych*, za pomocą dostępnej alokacji i wyliczonego kosztu jednostkowego osiągnięcia jednej jednostki wskaźnika może zostać wykonany w 147,2%. Dla wyżej omówionych wskaźników nie identyfikuje się ryzyka nieosiągnięcia celów założonych na rok 2023.

Najmniej korzystnie kształtuje się prognoza dla wskaźnika *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła*. Dotychczas wskaźnik realizuje część projektów w ramach Działania 5.5. Pierwszy nabór wyłonił inwestycje w dużej mierze skupiające się na wymianie oświetlenia na energooszczędne. Budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii cieplnej jest możliwa dodatkowo w Działaniu 5.9, jednak dotychczas nie przeprowadzono naborów w trybie pozakonkursowym, a na rok 2019 taki nabór również nie jest planowany. Według danych na dzień 31.12.2018 r. nie będzie możliwe osiągnięcie celu dla powyższego

wskaźnika. W związku z naborem planowanym na wrzesień 2019 r. dla Działania 5.5, można spodziewać się kolejnych projektów realizujących omawiany wskaźnik. Uwagę zwraca jednak przewidywana w harmonogramie naboru możliwość dofinansowania wymiany oświetlenia na energooszczędne. Wykonanie założeń wspomnianego wskaźnika jest w dużej mierze uzależnione od rodzaju projektów złożonych we wnioskach o dofinansowanie. Istnieje ryzyko, że przedsięwzięcia nie pozwolą na osiągnięcie celu ze względu na zbyt małą liczbę źródeł ciepła planowaną w ich ramach do modernizacji.

Warto mieć na uwadze, że atrakcyjną formą wsparcia w zakresie wymiany/modernizacji źródeł ciepła, kierowanego do mieszkańców jako odbiorców ostatecznych, jest formuła „projektu parasolowego”, w przypadku którego beneficjentem zostaje gmina, nadzorująca i obsługująca przedsięwzięcie⁴⁰. Mieszkaniec, jako ostateczny odbiorca wsparcia, nie jest obciążony formalnościami związanymi z dofinansowaniem, w związku z czym udział w projekcie nie wiąże się z dodatkowymi trudnościami, mogącymi zniechęcać do sięgnięcia po wsparcie. Przed rozpoczęciem perspektywy unijnej 2021-2027 warto więc dokonać rozeznania wśród gmin na temat zainteresowania uczestnictwem w „projekcie parasolowym”, w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania energii ciepłej w budynkach jednorodzinnych.

Tabela 41 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4e

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej

⁴⁰ Jest to alternatywa wobec równocześnie funkcjonującego programu ogólnokrajowego „Czyste Powietrze”, który jest skierowany do właścicieli/współwłaścicieli domów jednorodzinnych (osób fizycznych) i dofinansowuje zarówno wymianę źródeł ciepła, jak i termomodernizację, instalacje OZE czy też wentylację z odzyskiem ciepła. Nabór na projekty w ramach wspomnianego programu jest prowadzony w trybie ciągłym, co zapewnia elastyczność aplikowania o środki. Działanie 5.5 charakteryzuje się podobnym zakresem wsparcia, kierowanego do takiej samej grupy odbiorców.

1	2	3	4	5	6	7
WP	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	35	0 (brak zakończonych projektów)	3 617 272	83	235,9%
WP	Pojemność taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej	3 261	0 (brak zakończonych projektów)	42 453	7 036	215,8%
WP	Liczba wybudowanych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	16	0 (brak zakończonych projektów)	6 438 904	36	227,7%
WP	Liczba zainstalowanych inteligentnych systemów transportowych	3	0 (brak zakończonych projektów)	14 704 563	7	242,9%

WP	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	91	0 (brak zakończonych projektów)	3 373 644	29	31,5 %
WP	Liczba wspartych energooszczędnych punktów świetlnych	25 933	6 095,74	1 574	40 185	155%
WP	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych	8 889	57 412,25	22 288	19 347	217,7%

Źródło: RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., dane SL2014 o zawartych UoD na dzień 31.12.2018 r., obliczenia własne

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 4e

W związku z formułą wyboru projektów, zastosowaną w większości działań dedykowanych PI 4e, założono wspieranie projektów o strategicznym znaczeniu dla rozwoju gospodarki niskoemisyjnej w województwie, szczególnie na obszarach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych. Założenie dofinansowania inwestycji za pomocą pozakonkursowego trybu wyboru projektów ocenia się jako właściwe i zaleca się kontynuację tego typu wsparcia.

Warto zwrócić uwagę na Działanie 5.7 oraz 5.9. Zostały one wydzielone w Programie na podstawie zmian dokonanych w roku 2018 w związku z renegocjacją RPO WL 2014-2020. Z uwagi na planowany późny termin rozpoczęcia pierwszych projektów (rok 2020-2021) z wyżej omawianego zakresu, zidentyfikowane zostało ryzyko niewykonania inwestycji do czasu zakończenia perspektywy unijnej 2014-2020. Ryzyko uznaje się za uzasadnione i zaleca się rezygnację z realizacji wyżej wymienionych działań oraz realokację środków wydzielonych w RPO WL 2014-2020 do działań wymagających pilnej interwencji, na przykład (przynajmniej częściowo) na realizację zobowiązań w ramach Działania 5.5.

Z uwagi na podpisane preumowy/przyjęte zobowiązania dotyczące projektów realizowanych w trybie pozakonkursowym, a także nabór wyznaczony dla Działania 5.5, przewiduje się, że alokacja dostępna na PI 4e zostanie w całości wydatkowana. Ponieważ zagrożone jest osiągnięcie wskaźnika *Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła*, niezbędne jest przeznaczenie dodatkowych środków na cele Działania 5.5, zwiększających szanse jego wykonalności. Ewentualne renegecje dotyczące zmniejszenia wartości docelowej wskaźnika powinny zostać uzależnione od typów projektów zgłoszonych w naborze organizowanym dla Działania 5.5 w roku 2019. **W przypadku niewystarczającej liczby źródeł ciepła planowanych do modernizacji w ramach złożonych projektów, wskaźnik powinien zostać urealniony.**

W Działaniu 5.6, w związku z umową podpisaną dla projektu „Mobilny LOF”, dostępne środki nie będą wystarczające do realizacji zobowiązań. Zasadne jest dokonanie realokacji środków z obszaru, w którym do rozdysponowania pozostała alokacja, a zobowiązania zostały już wypełnione (np. Działanie 5.4).

5.7 Oś Priorytetowa 6 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów

Realizacja Ram Wykonania w OP 6

Konstrukcja RW w OP6 składa się z siedmiu wskaźników – trzech postępu rzeczowego (*Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów (szt.)*, *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej (km)*, *Długość wybudowanej sieci wodociągowej (km)*); postępu finansowego (*Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*, którego źródłem są wnioski o płatność przekazane do KE) oraz trzech Kluczowych Etapów Wdrażania (*Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie (szt.)*, *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie (km)*, *Długość wybudowanej sieci wodociągowej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie (km)*). Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014 – ramy wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, w przypadku 7 wskaźników tak jak to ma miejsce w ramach OP6, gdy co najmniej sześć wskaźników zostanie zrealizowanych na poziomie co najmniej 85% zakładanej wartości pośredniej na 2018 r. Zgodnie z zaprezentowanymi poniżej danymi wskaźniki RW zostały osiągnięte. Oznacza to, iż rezerwa wykonania OP6 nie jest zagrożona.

Tabela 42 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 6

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładowa w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
6. Ochrona środowiska i efektywność	5b, 6a, 6b	WF	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków	EUR	26 644 420	30 928 127,45	116,1%	129 576 006	101 406 389,6	23,5%	78,3%

e wykorzystanie zasobów			kwalfikowan ych (EUR)								
	6a	KEW	Liczba wspartych zakładów zagospodaro wania odpadów w zakontraktow anych umowach o dofinansowa nie	szt.	8	-	100,0%	nd	8	-	-
	6a	WP	Liczba wspartych zakładów zagospodaro wania odpadów	szt.	0	1,02	-	8	8	12,8%	100%
	6b	KEW	Długość wybudowane	km	153	-	140,5%	nd	214,92	-	-

			j kanalizacji sanitarnej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie								
6b	WP		Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km	0	57,23	--	320	214,92	17,9%	67,2%
6b	KEW		Długość wybudowanej sieci wodociągowej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie	km	121	-	170,9%	nd	206,74	-	-

	6b	WP	Długość wybudowane j sieci wodociągów ej	km	0	75,98	-	245	206,74	31,0%	84,4%
--	----	----	--	----	---	-------	---	-----	--------	-------	-------

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,10,11,12 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Zdaniem ewaluatorów zdecydowane przekroczenie wartości KEW oraz przekroczenie wartości celu pośredniego wskaźnika produktu *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* (km) (140%) oraz *Długość wybudowanej sieci wodociągowej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* (km) (170%)) wynika przede wszystkim ze zbyt ostrożnego jej oszacowania. Dla oszacowania KEW posłużono się danymi historycznymi z RPO WL 2007-2013 dotyczącymi tempa wdrażania projektów (od ogłoszenia konkursu do zakończenia realizacji projektu) w Działaniu 6.1 (zakres wsparcia analogiczny do zaprojektowanego w PI 6b), które wynosiło średnio 2 lata i 4 miesiące. Po uwzględnieniu czynników tj. harmonogram ogłaszania konkursów oszacowano wartość KEW w 2018 r. w OP 6 na poziomie 47% wartości docelowej wskaźnika dotyczącego kanalizacji sanitarnej (153 km), na poziomie 49% wartości docelowej wskaźnika dotyczącego sieci wodociągowej (121 km) oraz na poziomie 100% wartości docelowej wskaźnika dotyczącego zakładów zagospodarowania odpadów (8 wspartych ZZO).

Odnosnie wskaźnika *Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów* obecnie 2 projekty realizują wskaźnik - przy koszcie jednostkowym wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD - wynoszącym 10 mln zł. Koszt ten jest niższy niż ten przyjęty w metodologii szacowania wartości docelowej wskaźnika na etapie programowania wynoszący 13 mln zł, co gwarantować miało wsparcie 8 zakładów zagospodarowania odpadów (ZZO). W ocenie ewaluatora przyjęta wartość kosztowa jednej jednostki wskaźnika była trafna, wskaźnik cechuje bowiem wysoka logika interwencji wysoki stopień wpisywania się w założone cele w zakresie rezultatu bezpośredniego oraz strategicznego w ramach PI 6a. Koszt jednostkowy jednej jednostki wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* wynosi 433 tys. zł za 1 km sieci. Koszt ten jest również niższy niż przyjęty do szacowania wartości docelowej na potrzeby programowania RPO WL, który wyniósł 606 tys. zł. Aktualny koszt wynikający ze zawartych umów jest na poziomie blisko 30% wyższym niż faktyczny realizowany koszt na podstawie złożonych wniosków. Niedoszacowanie wartości wskaźnika wynikało z jego specyfiki. Wskaźnik ten był bardziej podatny na błędy szacowania z uwagi na konieczne do osiągnięcia odpowiednie wskaźniki efektywnościowe w postaci minimalnej liczby RLM przyłączanych do sieci kanalizacyjnej na kilometr.

Odnosnie wskaźnika *Długość wybudowanej sieci wodociągowej* odnotowano jego przekroczenie w stosunku do wartości zakładanych na koniec 2018 roku. Obecnie 36 projektów realizuje wskaźnik przy koszcie jednostkowym wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD wynoszącym 345 275 zł za 1 km sieci. Historyczny koszt jednostkowy został zweryfikowany w konkursie na Działanie 6.4 ogłoszonym w 2015 r. dedykowanym wsparciu inwestycji z zakresu instalacji wodno-

kanalizacyjnych i po uwzględnieniu szacowanego poziomu dofinansowania inwestycji wyniósł 289 tys. zł, co gwarantować miało w ramach PI wybudowanie 245 km sieci wodociągowej. Analiza pokazuje w tym przypadku wyższy poziom kosztu jednostkowego wskaźnika niż szacowany na etapie programowania Programu. Pomimo tego wskaźnik zostanie osiągnięty. Dostępna alokacja wystarczy do osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika. Z uwagi na środki z Rezerwy Wykonania w działaniu 6.3 proponuje przywrócenie środków do tego działania.

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 43 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP6

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika a KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulacyjna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP6	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	<i>EUR</i>	36 320 749,87	26 644 420	136,32%
<i>PI 6a</i>	OP6	<i>KEW</i>	<i>Wartość wskaźnika Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów w zakontrakto</i>	<i>szt.</i>	8	8	100,00%

			wanych umowach o dofinansowanie				
	OP6	wskaźnik produktu	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	1	0	-
PI 6b	OP6	KEW	Wartość wskaźnika Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie	km	214,92	153	140,47%
	OP6	wskaźnik produktu	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km	57,23	0	-
	OP6	KEW	Wartość wskaźnika Długość wybudowanej sieci wodociągowej w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie	km	206,74	121	170,86%
	OP6	wskaźnik produktu	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	75,98	0	-

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny nr 5b (Działanie 6.1)

Ocena postępów w realizacji PI

Kluczową kwestią dla analiz realizacji PI 5b w ramach RPO WL 2014-2020 jest zmiana dokonana w programie 12 czerwca 2018 r. Do tego czasu PI 5b realizowany był w ramach dwóch działań 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne i 6.2 Mała retencja. Po zmianie PI 5b w RPO WL 2014-2020 jest realizowany w jednym działaniu 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne. Zmiana ta miała daleko idące konsekwencje dla realizacji PI5b, w tym m.in. zmienione zostało uzasadnienie wyboru priorytetów inwestycyjnych. Z wcześniejszego zapisu, zgodnie z którym ochronę przez skutkami powodzi, suszy i deficytu wody może zapewnić odpowiednie wyposażenie służb ratunkowych i uzupełniające działania z zakresu małej retencji wodnej usunięto „uzupełniające działania z zakresu małej retencji wodnej” pozostawiając jedynie „odpowiednie wyposażenie służb ratunkowych”. Zmienił się także cel priorytetu w programie pierwotnie określony jako *zwiększone bezpieczeństwo powodziowe w regionie* obecnie jest określony jako skuteczny system ratownictwa i służb ratowniczych.

Zmiany te wynikały z ograniczeń jakie pojawiły się w realizacji PI 5b. Problem początkowo tkwił w finansowaniu działań wojewódzkich zarządów melioracji i urzędzeń wodnych – z uwagi na specyficzną formę prawną wystąpiły ograniczenia w finansowaniu działań zlecanych przez administrację rządową. Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych w Lublinie nie miał możliwości zapewnienia finansowania wkładu własnego ze środków rezerwy celowej budżetu państwa na przeciwdziałanie i usuwanie skutków klęsk żywiołowych, w związku z powyższym zmuszony był do odstąpienia od ubiegania się o wsparcie w ramach Działania 6.2. Następnie, ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne wprowadziła zmiany dotyczące struktury podmiotów, w tym organów administracji właściwych w sprawach gospodarowania wodami oraz ich kompetencji i odpowiedzialności. Na mocy ww. ustawy, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urzędzeń Wodnych został rozwiązany, a w jego miejsce utworzono Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Powyższe oznacza przejęcie przez organ administracji rządowej zadań związanych z gospodarowaniem wodami. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie jako państwowa osoba prawna nie było uprawnione do aplikowania o środki w ramach Działania 6.2.

W konkursie ogłoszonym w ramach tego działania w listopadzie 2016 r. nie złożono żadnego projektu strategicznego, spośród tych, które w wyniku oceny w trybie negocjacyjno-uzgodnieniowym zostały wpisane na listę projektów planowanych do realizacji w trybie konkursowym. W uzasadnieniu do renegocjacji wskazywano, że środki z PI 5b zostaną przesunięte na działania, które gwarantują szybką kontraktację i certyfikację środków.

Na podstawie aktualizacji diagnozy społeczno-gospodarczej można stwierdzić, że potrzeby w zakresie ochrony przeciwpowodziowej i wsparcia służb ratowniczych wskazane w Aneksie diagnostycznym nr 1 pozostają aktualne. Zgodnie z cytowanym tam raportem⁴¹, w częściach powiatów zachodnich leżących bezpośrednio nad Wisłą (kraśnicki, opolski, puławski, rycki), a także nad Bugiem oraz lokalnie nad Wieprzem można mówić o wysokim stopniu zagrożenia powodzią. Należy zaznaczyć, że istniejące potrzeby nie generują dotychczas potencjału absorpcyjnego, który pozwoliłby zaspokoić te potrzeby w obecnym okresie programowania. Ze względu na brak projektów, które mogłyby być zrealizowane w ramach analizowanego priorytetu inwestycyjnego w tym zakresie, brak jest przesłanek do przywrócenia tego typu interwencji do RPO WL.

W wyniku dotychczas zrealizowanych działań osiągnięto 100% zakładanego poziomu jedynego wskaźnika produktu PI 5b: Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof.

---

⁴¹ Sweco Consulting Sp. z o.o, IMiGW – PIB. Raport z przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego. Warszawa, grudzień 2018, zał. Mapa obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, Aneks nr 1.

Tabela 44 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 5b) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
Produktu	6.1	Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	szt.	43	43	100%	43	100%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6, 8 – dane SL2014 z 31.12.2018 roku, kolumny 7 i 9 – obliczenia własne.

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 5b

Wskaźnikiem rezultatu strategicznego w PI 5b w RPO WL 2014-2020 jest *Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem (%)*. Wartością bazową dla roku 2014 było 52%, zaś wartością docelową na rok 2023 jest 58%. Zmianę tego wskaźnika w kolejnych latach pokazuje poniższa tabela.

Tabela 45 Czas interwencji ratowniczych do 1 godziny wg województw w latach 2014-2018.

	2014	2015	2016	2017	2018
POLSKA	60,27%	60,92%	59,98%	57,82%	60,06%
LUBELSKIE	51,90%	54,84%	54,61%	53,12%	54,27%

Źródło: Aneks nr 1 do RK

W Aneksie nr 1-zwrócono uwagę, że po początkowym wzroście odsetka w 2015 roku świadczącym o poprawie sytuacji, w kolejnych dwóch latach wartość wskaźnika spada. Wg danych za rok 2018 wskaźnik ten uległ poprawie, jednak wciąż jest poniżej wartości z roku 2015 oraz z roku 2016. Województwo lubelskie jest wciąż wśród trzech województw osiągających najniższą wartość tego wskaźnika (w roku 2017 – 15 pozycja, w roku 2018 – 14 pozycja).

Należy zgodzić się ze stwierdzeniem, że po analizie trendów można mieć obawy co do możliwości realizacji celów na rok 2023 oraz z tym, że na realizację wskaźnika wpływ może mieć czynnik zewnętrzny, jakim jest nieprzewidywalność klimatu. Jeśli liczba zdarzeń wymagających interwencji służb ratowniczych będzie rosła (w szczególności powodzi i podtopień, pożarów lasów, silnych wiatrów), należy spodziewać się, że czas interwencji nie będzie spadał. **Konieczna w takiej sytuacji może być weryfikacja Metodologii szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 w zakresie wskaźnika *Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem (%)*.**

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 5b

W ramach Działania 6.1 został zrealizowany jeden projekt na kwotę blisko 32 mln zł, którego beneficjentem był Oddział Wojewódzkiej Straży Pożarnej RP województwa lubelskiego. Zrealizowany projekt pozwolił na osiągnięcie zakładanego poziomu wskaźnika produktu Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof, przy wykorzystaniu 97,5% alokacji.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 5b

Zgodnie z informacjami podanymi w poprzedniej części w ramach PI 5b zakończony został jeden projekt i w ramach tego projektu realizowany był wskaźnik *Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof*. Przeciętny, jednostkowy koszt wykonania wskaźnika wyniósł 431 966 zł.

Tabela 46 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 5b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6	7
WP	Liczba jednostek służb ratowniczych doposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof	43	431 966	431 966	44	102,6%

Źródło: RPO WL 2014-2020, obliczenia własne na podstawie danych SL2014 na dzień 31.12.2018 r.

Przy założeniu, że przy dodatkowym zrealizowanym projekcie przeciętny, jednostkowy koszt wykonania wskaźnika będzie kształtował się na podobnym poziomie, pozostała kwota alokacji w wysokości 477 340 zł pozwala sfinansować dodatkowo jeszcze jedną, dodatkową

jednostkę wskaźnika, jednakże nie jest planowana realizacja dodatkowego projektu w ramach PI 5b i wobec tego wskaźnik ostatecznie pozostanie na poziomie 43 szt.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie PI 5b

W ramach PI 5b 12 czerwca 2018 roku dokonana została istotna zmiana w Programie. Do tego czasu PI 5b realizowany był w ramach dwóch działań 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne i 6.2 Mała retencja. Po zmianie PI 5b w RPO WL 2014-2020 jest realizowany w jednym działaniu 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne. Zmiana ta miała daleko idące konsekwencje dla realizacji PI5b, w tym m.in. zmienione zostało uzasadnienia wyboru priorytetów inwestycyjnych.

W nowej strukturze PI 5b działanie 6.1 Bezpieczeństwo ekologiczne zostało zrealizowane po zakończeniu jednego projektu. W wyniku realizacji projektu osiągnięto zakładany poziom wskaźnika *Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof*.

Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzono, że na poziom wskaźnika *Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem (%)* może mieć czynnik zewnętrzny, jakim jest nieprzewidywalność klimatu. Jeśli liczba zdarzeń wymagających interwencji służb ratowniczych będzie rosła (w szczególności powodzi i podtopień, pożarów lasów, silnych wiatrów), należy spodziewać się, że czas interwencji nie będzie spadał. W takiej sytuacji należy rozważyć weryfikację Metodologii szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 w zakresie wskaźnika *Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem (%)*. Poniżej w tabeli podane zostały zaktualizowane wartości.

Tabela 47 Rekomendowane wartości dla wskaźnika Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem

Nr	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Źródło danych	Częstotliwość pomiaru
1	Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz.	%	słabej rozwinięty	52	2014	57	KG PSP	Raz na rok

w interwencjach ogółem							
------------------------	--	--	--	--	--	--	--

- Wskaźnik rezultatu jest powiązany ze wskaźnikiem produktu *Liczba jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof.*
- Zaproponowany wskaźnik jest łatwo dostępny w statystyce publicznej Komendy Głównej Państwowej Straży Pożarnej. Przy szacowaniu wartości wskaźnika zastosowano metodę prognozowania ilościowego na podstawie modelu matematyczno-statystycznego, dzięki której określono trend (tendencję rozwojową), czyli długookresową skłonność jednokierunkowych zmian wartości badanej zmiennej. W zależności od dostępności danych wykorzystuje się model szeregów czasowych z tendencją rozwojową zmiennej prognozowanej, czyli model trendu wielomianowego, model trendu logarytmicznego, model trendu potęgowego lub też model trendu liniowego. Modele te stosuje się do prognozowania zjawiska, które charakteryzowały się w przeszłości regularnymi zmianami, które można opisać za pomocą funkcji czasu i wobec których zakłada się zmienność kierunku trendu.
- Dane historyczne z KG PSP dostępne dla lat 2013 – 2018

PI	Wskaźnik	2013	2014	2015	2016	2017	2018
PI 5b	Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem (%)	51	52	55	55	53	54
- IZ nie dysponuje porównywalnymi danymi na temat projektów realizowanych. Zaproponowany wskaźnik jest nowy, a sposób jego mierzenia opiera się na prognozowaniu trendu potęgowego. Na podstawie analizy danych historycznych KG PSP można zauważyć, że wartość wskaźnika ulega wzrostowi. W kontekście tej tendencji należy przyjąć, że wartość wskaźnika w 2023 roku powinna wynieść 57%.

Priorytet inwestycyjny nr 6a (Działanie 6.3)

Ocena postępów w realizacji PI

Zgodnie z SZOOP, celem OP 6 w zakresie PI 6a jest zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i

tektury, jak również odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymogami ochrony środowiska, a także ochrona zdrowia i środowiska w postaci usuwania odpadów niebezpiecznych dla zdrowia. W ramach Działania wspierane są również działania informacyjno-promocyjne związane z gospodarką odpadami, usuwaniem odpadów niebezpiecznych i promocją segregacji. W działaniu realizowane są projekty w trybie pozakonkursowym i konkursowym. Analiza danych monitoringowych pokazuje, że na 31.12.2018 r. realizacja wartości docelowej (wg UoD) wynosi w każdym ze wskaźników ponad 100% wartości docelowej (2023), wskaźnik *Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów* został przekroczony na podstawie UoD i wynosi 164,81%.

Pośród wykazu projektów pozakonkursowych wskazano projekty mające w sposób kompleksowy realizować cele działania obejmujące zarówno projekty typowo infrastrukturalne (przykładowo, projekt Dostosowanie Zakładów Zagospodarowania Odpadów w województwie lubelskim do wymagań dla RIPOK. Projekt ten jest realizowany przez 7 partnerów, z których Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Biłgoraju pełni rolę Lidera. Dotacja w ramach projektu wynosi 83,6 mln zł) jak i projekty obejmujące również działania edukacyjne dotyczące podniesienia wiedzy i świadomości mieszkańców województwa lubelskiego w zakresie szkodliwości azbestu (projekt System gospodarowania odpadami azbestowymi na terenie województwa lubelskiego w kwocie dotacji 23 mln zł).

Tabela 48 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6a) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	6.3	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	szt.	8	8	100,00%	1	12,8%
WR	6.3	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI17)	T/rok	30 050	30 050	100,00%	0	0,0%
WR	6.3	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów	osoby	15 313	25 238	164,81%	0	0,0%
WP	6.3	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	Mg	39 554	40 000	101,13%	0	0,0%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6, 8 – dane SL2014 z 31.12.2018 roku, kolumny 7 i 9 – obliczenia własne.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

W ramach działania 6.3 ogłoszono trzy nabory, dwa pozakonkursowe i jeden konkursowy. W sumie podpisano 8 umów. Na dzień 7.01.2019 r. jeden projekt został zakończony i rozliczony. Zakres udzielanego wsparcia w ramach PI 6a w silny i bezpośredni sposób łączy się ze zdiagnozowanymi potrzebami regionu opisanymi szczegółowo w Aneksie nr I do RK. Wsparcie projekty będą przyczyniały się do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w regionie lubelskim, choć wyniki badania CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020 wskazują, że realizowane projekty będą miały oddziaływanie przede wszystkim lokalne.

Z uwagi na fakt, iż projekty pozakonkursowe w Działaniu 6.3 muszą wynikać z Planów Inwestycyjnych w ramach obowiązującego Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego, kluczowym było przyjęcie przez Sejmik województwa Lubelskiego dnia 2 grudnia 2016 r. „Planu gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022” (Uchwała Nr XXIV/349/2016). Późny, względem pierwotnych założeń, moment aktualizacji ww. planu był bezpośrednią konsekwencją opóźnień w przygotowaniu aktualizacji Krajowego Programu Gospodarowania Odpadami 2022 (KPGO 2022), którą pierwotnie planowano na koniec 2015 r., zaś ostatecznie przyjęto przez Radę Ministrów 1 lipca 2016 r. Samorzady Województw nie miały informacji ze strony Komisji Europejskiej, co do spełnienia warunków ex-ante w zakresie wojewódzkich planów gospodarowania odpadami. Dokument został przekazany do KE w grudniu 2016 roku. Spowodowało to znaczne opóźnienie w procesie tworzenia wojewódzkich planów gospodarki odpadami.

Analizując postępy wdrożenia PI 6a należy wskazać na czynnik programowy utrudniający realizację operacji polegający na demarkacji z programem krajowym PO IŚ. Typ projektów wspierających PSZOK mógł uzyskać wsparcie w ramach RPO WL wyłącznie w sytuacji, gdy wartość kosztów kwalifikowalnych nie przewyższała 2 mln zł i projekty były dedykowane do obsługi do 20 tys. mieszkańców. Kolejnym argumentem wskazującym na pozytywną ocenę postępu w realizacji Działania 6.3 była trudna sytuacja na rynku spowodowana wyższymi cenami materiałów i robót budowlanych. Aktem prawnym wymagającym omówienia jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów, które ujednoliciło standard selektywnego zbierania odpadów na terenie całego kraju. Ministerstwo Środowiska wydłużyło termin na dostosowanie się do wymagań do dnia 1 stycznia 2020 r. (nowelizacja rozporządzenia z dnia 29 grudnia 2018 r. - skierowana do uzgodnień w dniu 20 grudnia 2018 r.) czego skutkiem było odkładanie w czasie planów inwestycyjnych części podmiotów do momentu ugruntowania się sytuacji prawnej.

W porównaniu do wskazanych kosztów w województwach benchmarkowych efektywność kosztowa jest zdecydowanie niższa. Koszt jednostkowy wskaźnika *Liczba wspartych*

zakładów zagospodarowania odpadów (wartość dofinansowania UE/ wartość docelowa) w UoD wynosi 10,7 mln zł na jeden Zakład Zagospodarowania Odpadów (ZZO) przy historycznej wartości szacowanej wskaźnika na poziomie 13,1 mln zł za jeden ZZO. Koszt w województwach benchmarkowych był niższy, przykładowo w woj. zachodniopomorskim wyniósł 4,5 mln zł, w woj. lubuskim 4,3 mln zł, w województwie pomorskim 2,1 zł dla jednego ZZO. Oznacza to, że koszty ZZO w woj. lubelskim były wyższe niż w poddanych analizie regionalnych programach operacyjnych, co świadczy o niższej efektywności ekonomicznej tego typu projektów w ramach RPO WL 2014-2020.

Koszt jednostkowy wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD dla wskaźnika *Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI17)* wynosi 2 772 Tony/rok. Projekty realizujące ten wskaźnik należy uznać za efektywne kosztowo. Dowodem na to są koszty takich projektów w województwach wybranych do analizy porównawczej. W województwie mazowieckim koszt ten wynosi 2 278 Tony/rok. Wsparte projekty będą przyczyniały się do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi w regionie. Dodatkowo należy wskazać, że prawdopodobną będzie sytuacja, w której wsparty zakład zagospodarowania odpadów będzie przyczyniał się do wzrostu dodatkowych zdolności przerobowych. Pewnym ograniczeniem w tym zakresie jest to, iż w ramach wskaźnika przyjęto ambitne założenie monitorowania wzrostu zdolności przerobowych w zakresie wyłącznie recyklingu. Czyli przykładowo instalacje do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów nie będą przyczyniały się do realizacji tej wartości wskaźnika.

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 6a

W poniższej tabeli zaprezentowano wskaźniki rezultatu strategicznego dla PI 6a.

Tabela 49 Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Aktualna prognoza osiągnięcia wartości w 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Odpady komunalne zebrane selektywnie w	%	słabiej rozwinięty	10,4	2012	32,2	42%

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Aktualna prognoza osiągnięcia wartości w 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
	relacji do ogółu odpadów komunalnych						

Źródło: RPO WL 2014-2020., obliczenia własne.

W ocenie ewaluatora wybrany wskaźnik jest bardzo ambitny, jednak nie umożliwia precyzyjnego odzwierciedlenia skali zmian w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi jaka na przestrzeni ostatnich lat została w województwie lubelskim dokonana. Dla wskaźnika pn. *Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych* wartość docelowa na 2023 r. (źródło GUS, pomiar raz w roku) została oszacowana w 2015 roku na poziomie 32,2%. Analiza stanu realizacji tego wskaźnika strategicznego wskazuje na stopniowy wzrost wartości tego wskaźnika z każdym następnym rokiem, w którym dokonywano pomiaru:

Tabela 50 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów

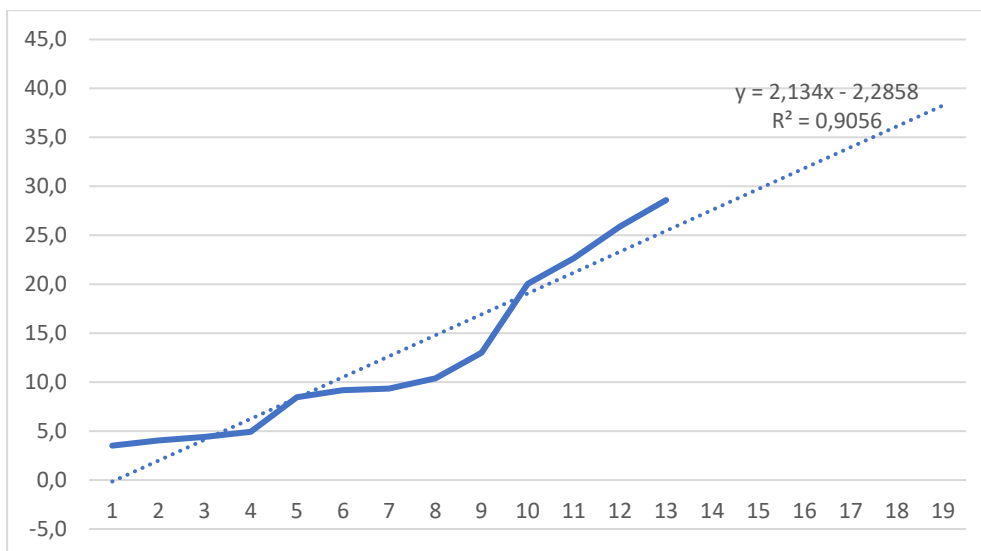
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
POLSKA	3,2	4,1	5,1	6,8	7,8	10,0
LUBELSKIE	3,5	4,0	4,4	4,9	8,5	9,3

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
POLSKA	10,0	10,5	13,5	19,8	23,4	25,2	27,1
LUBELSKIE	9,3	10,4	13,0	20,0	22,7	25,9	28,6

Źródło: dane GUS

Wykres 10 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w woj. lubelskim

Źródło: RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., dane GUS, obliczenia własne.

Przeprowadzona analiza regresji liniowej **oraz** wskazuje, że wartość wskaźnika w 2023 roku wyniesie 38,3%. Wskaźnik strategiczny zostanie zatem osiągnięty, **proponuje się zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu strategicznego.**

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 6a

Alokacja środków UE na działanie w 6.3 w ramach PI6a wynosi 127 719 241,62 zł. Zawarte umowy/wydane decyzje o dofinansowanie opiewają na 86,0%, natomiast wydatki z zatwierdzonych wniosków o płatność obejmują 17,2%. Dotychczas w ramach Działania 6.3 przeprowadzono trzy nabory, które miały miejsce w 2016, 2017 i 2018 roku, z czego dwa nabory realizowane były w trybie pozakonkursowym i jeden w trybie konkursowym. Analizy pokazują, że wskaźniki produktu i rezultatu przyjęte do monitorowania powinny zostać osiągnięte po zrealizowaniu zakontraktowanych projektów. Z uwagi na rosnące z roku na rok wyzwania w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi, w dużej części przypadków wyzwania zdiagnozowane na etapie tworzenia Programu pozostaną aktualne. Z tego względu konieczne jest rozważenie możliwości i warunków dalszego wsparcia realizacji projektów z zakresu gospodarki odpadami (szczególnie komunalnymi). Specyfika projektów wspieranych w ramach Działania 6.3 wymaga systematycznego wsparcia. W tym celu ważne wnioski będą mogły zostać sformułowane w momencie opracowania sprawozdania z realizacji PGO dla województwa lubelskiego.

Ponadto z danych zawartych w Zestawieniu statystycznym w Bazie Azbestowej na podstawie danych przekazywanych do Bazy Azbestowej w Urzędach Marszałkowskich wynika, że na terenie województwa lubelskiego do usunięcia pozostało wciąż 822 380 865 ton wyrobów zawierających azbest. Również zatem w tym zakresie potencjał absorpcyjny działania jest wysoki.

Sytuacja społeczno-gospodarcza regionu w kontekście coraz to bardziej zaostrzających się norm prawnych w odniesieniu do gospodarki odpadowej wymaga ciągłej pracy na wielu płaszczyznach. Do 2020 r. kraje UE powinny zapewnić, aby: minimum 50% masy odpadów komunalnych przynajmniej takich jak papier, metal, plastik i szkło było poddawane przygotowaniu do ponownego wykorzystania i recyklingowi, minimum 70% masy odpadów budowlanych innych niż niebezpieczne było poddawane przygotowaniu do ponownego wykorzystania, recyklingowi i innym metodom odzysku; zgodnie z dyrektywą do 16 lipca 2016 r. masa składowanych odpadów biodegradowalnych ma zostać ograniczona do 35% w stosunku do masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji wytworzonych w roku 1995. W warunkach krajowych obowiązuje derogacja tego zapisu z terminem wykonania 16 lipca 2020 r.

Wyniki badania CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020 wskazują, że 40,4% (n=52) badanych wnioskodawców byłoby w dalszym ciągu zainteresowanych ubieganiem się o wsparcie w ramach Działania 6.3 RPO WL 2014-2020. W grupie tych podmiotów dominują podmioty prowadzące działalność gospodarczą (50%), a następnie JST (ponad 38%). Zgodnie jednak z harmonogramem naborów w 2019 roku nie są planowane kolejne nabory dla tego działania.

Reasumując, dotychczasowy kształt wsparcia został trafnie zaplanowany. Skala potrzeb jest wciąż bardzo duża i zróżnicowana. Powyższe wynika z dużych potrzeb w zakresie zarówno zbierania jak i przetwarzania odpadów. Prognozuje się, iż w perspektywie najbliższych kilku lat nie będzie potrzeby do zmiany kierunków wsparcia branży gospodarki odpadami komunalnymi w województwie lubelskim. Interwencja w ramach RPO WL 2014-2020 jest kompletna i jej kształt wsparcia pozostanie aktualny w najbliższej przyszłości.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 6a

Analiza stanu wdrażania PI 6a wskazuje na brak ryzyka nieosiągnięcia celów końcowych Programu. Wzrost cen materiałów i usług budowlanych na rynku (średnio w skali kraju na poziomie 80%) może jednak wpłynąć na skuteczność osiągania wysokości wskaźników programowych zaplanowanych w interwencjach zaplanowanych do rozpoczęcia w kolejnych latach wdrażania RPO WL 2014-2020. Informacje nt. kosztów jednostkowych poszczególnych wskaźników zaprezentowano w podrozdziale opisującym ocenę postępów realizacji PI. W miejscu tym ewaluator zamieścił stosowny komentarz do trafności przyjętych wartości kosztów jednostkowych. W ocenie ewaluatora wartości docelowe wskaźników określone na 2023 r. zostaną osiągnięte przy przyjęciu drugiego wariantu optymistycznego.

Z danych prezentowanych w diagnozie sytuacji społeczno-gospodarczej widoczny jest coraz wyższy poziom selektywnego zbierania odpadów.

Tabela 51 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023– PI 6a.

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów	8	9	116,5%
WR	Dodatkowe możliwości przerobowe w zakresie recyklingu odpadów (CI17)	30 050	34 996	116,5%
WR	Liczba osób objętych selektywnym zbieraniem odpadów	15 313	29 392	191,9%
WP	Masa wycofanych z użytkowania i unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest	39 554	46 584	117,8%

Źródło: kolumny 1,2 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 3 i 4 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji PI 6a

Analiza przepisów prawnych wskazuje, że wsparcie w ramach PI 6a może być skierowane wyłącznie dla instalacji wpisanych w PGO. Z tego względu aktualnie jedyną możliwością na istotne zwiększenie potencjału do realizacji projektów, które mogłyby przyczynić się do

realizacji założonej wartości wskaźnika *Liczba wspartych zakładów zagospodarowania odpadów* byłaby aktualizacja PGO wraz z Planem Inwestycyjnym (co jest procesem trudnym i długotrwałym, wymagającym zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa szerokich konsultacji i opiniowania – w tym z resortem środowiska). **Mając na uwadze aktualny stan zaawansowania wdrażania PI 6a brak podstaw do dystrybucji rezerwy wykonania poza Oś priorytetową; odzyskana rezerwa wykonania powinna zostać przywrócona do Działania 6.3. lub realokowana na inne działanie w ramach OP6.**

Priorytet inwestycyjny nr 6b (Działanie 6.4)

Ocena postępów w realizacji PI

Zgodnie z SZOOP, celem OP 6 w zakresie PI 6b jest realizacja zobowiązań akcesyjnych w zakresie gospodarki ściekowej w aglomeracjach 2 – 10 tys. RLM wpływająca na poprawę jakości wód na terenie województwa poprzez inwestycje prowadzące do rozwoju infrastruktury związanej z gospodarowaniem ściekami bytowymi zmierzającymi do zwiększenia udziału osób objętych zbiorczymi systemami ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich i terenów atrakcyjnych. Cel ten jest realizowany przez jedno działanie 6.4. w ramach którego zapewniono możliwość wsparcia takich typów operacji, jak: kompleksowa budowa i modernizacja komunalnych sieci kanalizacyjnych oraz budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków komunalnych w aglomeracjach od 2 do 10 tys. RLM, Projekty w zakresie gospodarki ściekowej na obszarach osadnictwa rozproszonego (prydomowe oczyszczalnie ścieków) w aglomeracjach od 2 do 10 tys. RLM, budowa i modernizacja systemów zaopatrzenia w wodę, w tym również wyposażenia w systemy zmniejszające straty w dostawach i zmniejszające ryzyko wystąpienia awarii oraz wyposażenie w odpowiedni sprzęt służb, zajmujących się monitoringiem jakości oczyszczonych ścieków i wody przeznaczonej do celów konsumpcyjnych.

Tabela 52 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6b) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	6.4	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	km	320	214,92	67,16%	57,23	17,88%
WP	6.4	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	km	245	206,74	84,38%	75,98	31,01%
WR	6.4	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków (CI19)	RLM	30 518	22736	74,50%	5884	19,3%
WR	6.4	Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków	RLM	55 000	37 417	68,03%	6777	12,32%

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WR	6.4	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę (CI18)	osoby	36 500	74 003	202,75%	19590	53,7%
WR	6.4	Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę	osoby	116 000	171 190	147,58%	36 233	31,24%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6, 8 – dane SL2014 z 31.12.2018 roku, kolumny 7 i 9 – obliczenia własne.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Nie stwierdzono możliwości wystąpienia ryzyka w zakresie realizacji przyjętych docelowych wartości wskaźników produktu i rezultatu dla Działania 6.4, z zastrzeżeniem wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej*. W wariancie pesymistycznym i przy realizacji obecnie zawartych umów i zawarciu tych, dla których złożono wnioski wskaźnik *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* zostanie osiągnięty jedynie w 75%. W ramach tego działania ogłoszono trzy konkursy, z czego rozstrzygnięto dwa. Analizując sprawozdania kwartalne IZ nie wskazywała problemów, trudności we wdrażaniu ani sytuacji opóźniających realizację Programu w zakresie projektów obejmujących inwestycje wodno-kanalizacyjne.

Wartość docelowa wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* zakładana w projektach mających podpisaną UoD wynosi 214,92 km. Koszt jednostkowy przyjęto na podstawie doświadczeń z wdrażania referencyjnych projektów minionej perspektywy finansowej 2007-2013 (na podstawie danych z Krajowego Systemu Informatycznego) i poddano ponownej analizie na skutek danych o projektach złożonych w konkursie na Działanie 6.4 ogłoszonym w 2015 r. dedykowanym wsparciu inwestycji z zakresu instalacji wodno-kanalizacyjnych. Na tej podstawie został przyjęty na poziomie 606 932,52 zł za 1 km sieci. Tymczasem koszt jednostkowy wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD jest niższy o blisko 30% i wynosi 433 088 zł za 1 km sieci. Efektywność prowadzonych inwestycji jest wysoka. Analiza pokazuje niższy koszt wskaźnika niż w województwach przyjętych do analizy porównawczej, w województwie zachodniopomorskim średni koszt 1 km sieci wynosi 632 790,55 zł, w województwie łódzkim 890 485 zł. Z kolei – w średni koszt wskaźnika w województwie podkarpackim wynosił 397 842,98, czyli na zbliżonym poziomie jak w województwie lubelskim. Założyć należy, że z upływem czasu koszty jednostkowe będą wzrastały. Istotnym czynnikiem w tym zakresie będzie zapewne obserwowany wzrost cen materiałów i usług budowlanych.

Zgodnie ze stanem na 31.12.2018 średni koszt jednostkowy wskaźnika *Długość wybudowanej sieci wodociągowej* w projektach mających podpisaną UoD wynosi 345 275 zł za 1 km sieci. Historyczny koszt jednostkowy został zweryfikowany w konkursie na Działanie 6.4 ogłoszonym w 2015 r. dedykowanym wsparciu inwestycji z zakresu instalacji wodno-kanalizacyjnych i po uwzględnieniu szacowanego poziomu dofinansowania inwestycji wyniósł 289 280,04 zł. Analiza pokazuje zatem wyższy poziom kosztu jednostkowego wskaźnika niż szanowany na etapie programowania Programu. Na podstawie analizy benchmarkowej efektywność prowadzonych inwestycji jest wysoka. Pokazuje to analiza wskaźników przyjętych do monitorowania programów benchmarkowych. Wstępny szacunek pozwala wyliczyć, iż średni koszt jednostkowy dla wskaźnika w województwie podkarpackim wyniesie nie więcej niż ok. 165,5 tys. zł za 1 km. Z kolei – w województwie zachodniopomorskim rzeczywiste koszty dla projektów z aktualnie zawartą umową o

dofinansowanie wynoszą 430 tys. zł za 1 km. W województwie łódzkim wybranym do analiz benchmarkowych nie realizowano wskaźnika produktu dotyczącego nowej sieci wodociągowej. Wartość kosztu jednostkowego jest zatem na poziomie efektywnym.

Koszt wskaźnika *Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków* w zawartych umowach wynosi obecnie 2 752 za 1 RLM. W województwie zachodniopomorskim rzeczywiste koszty dla projektów z aktualnie zawartą umową o dofinansowanie okazały się być niższe niż szacunki na poziomie 10 780,43 zł za 1 RLM i wyniosły 1 860,62 zł za 1 RLM. Natomiast w województwie łódzkim koszt jednostkowy wynosi 4 966 RLM, czyli blisko dwukrotnie więcej niż w województwie lubelskim. Powyższe dane świadczą o wysokiej efektywności kosztowej projektów w województwie lubelskim. Podobnie efektywny kosztowo jest wskaźnik *Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę* oraz wskaźnik *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę (CI18)*. Odnośnie wskaźnika *Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę* jego koszt jednostkowy (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD wynosi obecnie 644,72 zł.

Odnośnie wskaźnika *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków (CI19)* koszt jednostkowy wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD wynosi 4 395 zł, podczas gdy w województwach przyjętych do analizy porównawczej koszt ten jest na poziomie niższym. Przykładowo w województwie pomorskim koszt jest znacznie niższy, na poziomie 1 968 zł za jedną jednostkę wskaźnika, tymczasem w województwie warmińsko-mazurskim 938 zł, ale już w województwie zachodniopomorskim 6 118 zł, czyli blisko 1/3 więcej niż w woj. lubelskim. Operacje w województwie lubelskim w tym zakresie są zatem mniej efektywne kosztowo niż w innych regionach poddanych analizie porównawczej.

Natomiast odnośnie wskaźnika *Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonego zaopatrzenia w wodę (CI18)* koszt jednostkowy wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD wynosi 794 zł, podczas gdy w województwie zachodniopomorskim wyniósł 839,83 zł, a w województwie warmińsko-mazurskim 995 zł. Projekty w ramach RPO WL 2014-2020 charakteryzują się zatem wysoką efektywnością kosztową. Założyć należy jednak, że z upływem czasu koszty jednostkowe będą wzrastały. Istotnym czynnikiem w tym zakresie będzie zapewne obserwowany wzrost cen materiałów i usług budowlanych, który jest szczególnie ważny w zakresie realizowanych projektów budowlanych.

Z przeprowadzonych analiz wynika, iż nie identyfikuje się problemów w osiągnięciu wskaźników produktu i rezultatu dla PI 6b, z zastrzeżeniem wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej*. Generalnie różnica pomiędzy wartością prognozowaną, a wartością

osiągniętych wyników z przyjętych założeń dotyczących wartości kosztów jednostkowych. W trakcie trwania naborów oraz oceny wniosków nie występowały istotne problemy powodujące opóźnienia. Terminy rozstrzygnięcia konkursów podawane na etapie ogłoszenia naborów były dotrzymywane. Nie wprowadzano zmian w regulaminach konkursów. Podmioty dla których kierowane było wsparcie (przede wszystkim JST) posiadają już znaczne doświadczenie w przygotowaniu i realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE (co dodatkowo pozytywnie wpływa na wzrost skuteczności wdrażania Działania).

Ocena wskaźników rezultatu strategicznego PI 6b

W poniższej tabeli zaprezentowano wskaźniki rezultatu strategicznego dla PI 6a.

Tabela 53 Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

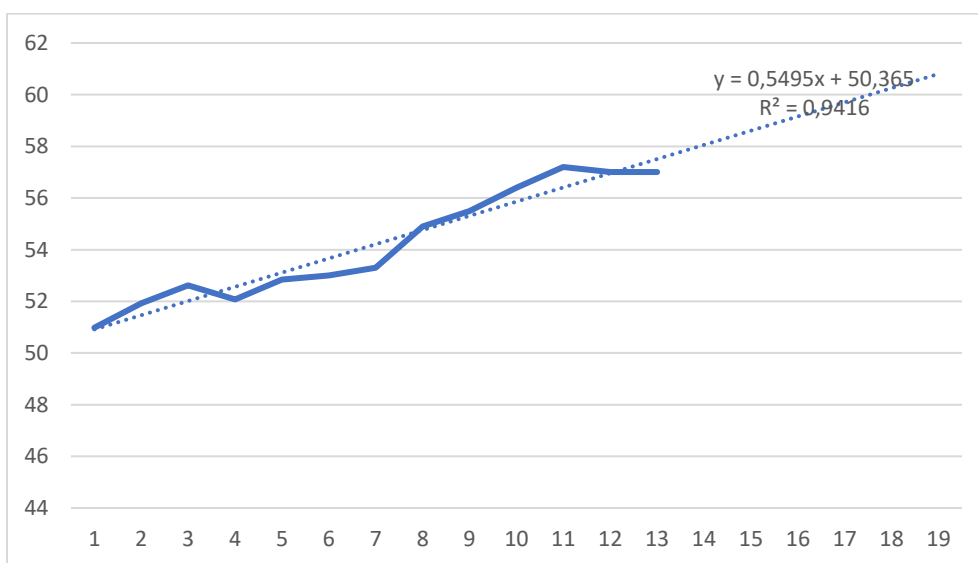
Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Aktualna prognoza osiągnięcia wartości w 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków: - w miastach - na wsi	%	stabilizacja i rozwój	55,5 94,5 22,5	2012	60,0 95,0 30,9	60,81 96,27 32,15

Źródło: RPO WL 2014-2020 z 12.06.2018 r., dane GUS, obliczenia własne.

W ocenie ewaluatora wybrany wskaźnik jest możliwy do osiągnięcia w 2023 roku. W przypadku wskaźnika o jego dalszym trendzie decydować będą stałe czynniki zewnętrzne potęgujące potrzeby w zakresie realizacji zadań własnych przez gminy na rzecz swoich mieszkańców i odnoszące się do zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Według danych GUS w latach 2012-2017 roku nastąpił wzrost udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, w ogólnej liczbie ludności, który w 2017 roku wyniósł 57%. Wskaźnik ten w latach 2012-2017 w regionie odbiegał jednak znacząco od wartości uśrednionych dla Polski, które wynosiły analogicznie 68,6% w 2012 roku i 73,6% w 2017 roku. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że od 2013 województwo lubelskie zajmowało ostatnie miejsce pod względem wysokości tego wskaźnika, co wskazuje na wciąż aktualną

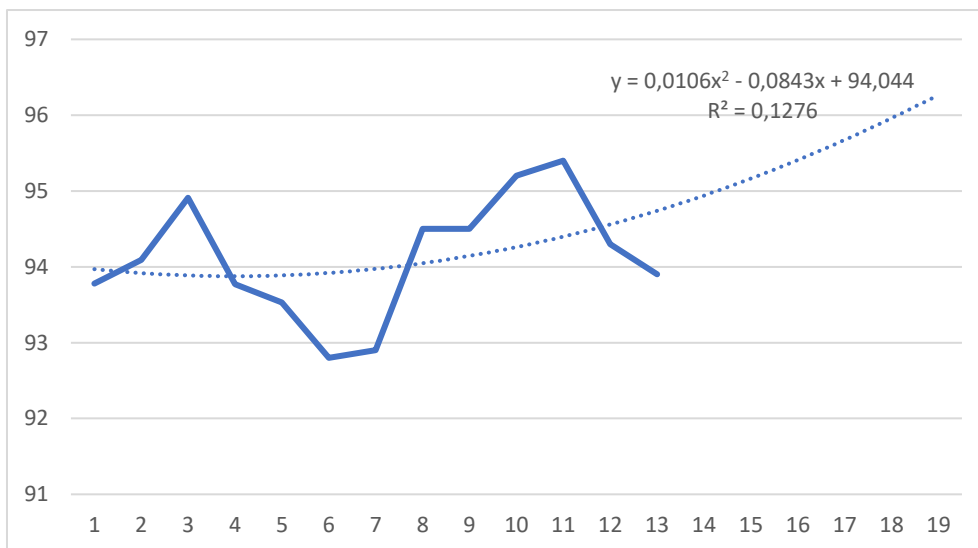
potrzebę objęcia szerszego odsetka ludności zamieszkującej region systemem oczyszczania ścieków. Nadal można również zaobserwować niedostateczny wzrost liczby ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków na obszarach wiejskich. Podczas gdy w miastach wskaźnik ten w 2017 roku znajdował się na poziomie 93,9%, na obszarach wiejskich wyniósł zaledwie 25% (w roku 2012 wyniósł 20,6%), co plasuje Lubelszczyznę na 15. miejscu w rankingu województw (na ostatnim miejscu znajduje się woj. podlaskie z wartością wskaźnika na poziomie 23,4%). Analiza danych GUS wskazała, że województwo charakteryzuje się wciąż dość niskim wskaźnikiem skanalizowania, pomimo ciągłego inwestowania w systemy odprowadzania ścieków. Wartości w poszczególnych latach rosły. Przeprowadzona analiza regresji liniowej wskazuje, że wartość wskaźnika w 2023 roku może wynieść odpowiednio: 60,81%, 96,27%, 32,15%. Z uwagi na zbliżone do wartości obecnych wartości szacowane, które są nieznacznie wyższe niż te zakładane nie rekomenduje się podwyższenia wartości docelowej wskaźników strategicznych przyjętych do monitorowania projektów w ramach PI6b.

Wykres 11 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności wraz z analizą trendu do roku 2023 (%)

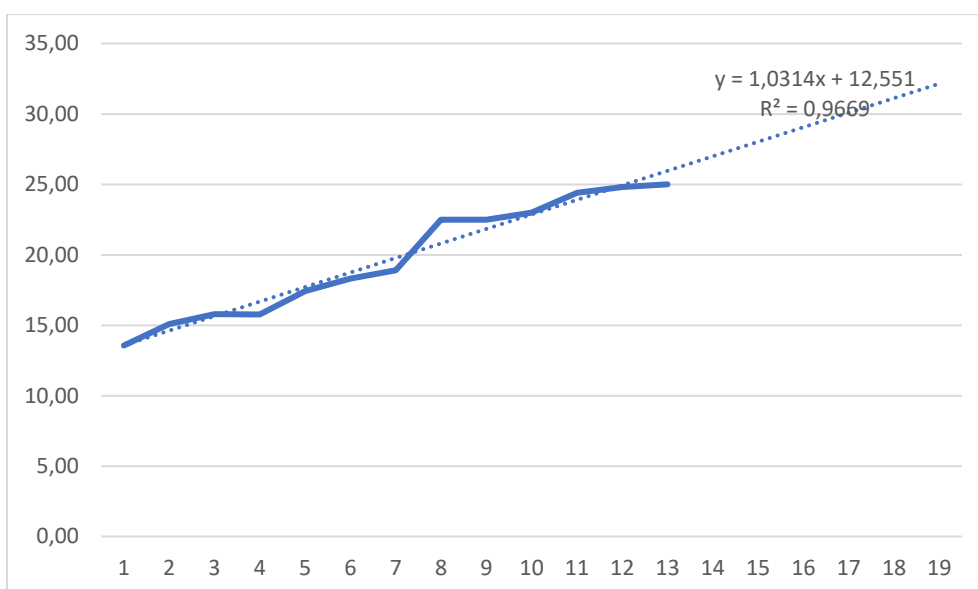
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych strateg.gov.pl.

Wykres 12 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w miastach w ogólnej liczby ludności [%]wraz z analizą trendu do roku 2023 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych strateg.gov.pl.

Wykres 13 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na wsi [%]wraz z analizą trendu do roku 2023 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych strateg.gov.pl.

Wartość wskaźnika *Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ogólnej liczby ludności [%]* w 2023 obliczona została na podstawie trendu regresji liniowej. Współczynnik dopasowania wynosi $R^2 = 0,9416$; wartość wskaźnika *Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w miastach w ogólnej liczby ludności [%]* obliczona została na podstawie regresji wielomianowej 2 stopnia. Współczynnik dopasowania $R^2 = 0,1276$, Wartość wskaźnika *ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na wsi [%]* obliczona została na podstawie regresji liniowej. Współczynnik dopasowania $R^2 = 0,9669$. Analiza pokazała zatem, że **wskaźnik zostanie zatem osiągnięty w 2023 roku.**

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 6b

Alokacja środków UE na działanie 6.4 w ramach PI6b wynosi 326 169 302,70 zł. Zawarte umowy/wydane decyzje o dofinansowanie opiewają na 60,4%, natomiast wydatki z zatwierdzonych wniosków o płatność obejmują 17,0%. Analiza kluczowych danych obrazujących sytuację w sektorze gospodarki wodno-ściekowej na terenie województwa potwierdza, iż zarówno wsparcie w ramach PI 6b, jak i projekty wybrane do dofinansowania zostało trafnie ukierunkowane w kontekście zdiagnozowanych potrzeb. Projekty wybrane do dofinansowania będą przyczyniały się do poprawy jakości funkcjonowania gospodarki ściekowej w województwie (wpływać będą na osiągnięcie wyznaczonych w RPO celów w szczególności w zakresie wzrostu odsetka ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków oraz liczby dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków).

Realizacja projektów z RPO przyczynić się będzie także do ograniczania nielegalnych zrzutów ścieków komunalnych oraz zrzutu niedostatecznie oczyszczonych ścieków (co stanowi poważne zagrożenie dla środowiska wodno-gruntowego). Wysoki potencjał absorpcyjny potwierdzają wyniki badania CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020. Niemal wszyscy badani beneficjenci (92,3%) (n=52) byłiby w dalszym ciągu zainteresowani ubieganiem się o wsparcie w ramach Działania 6.4 RPO WL 2014-2020. Zgodnie jednak z harmonogramem naborów w 2019 roku nie są planowane kolejne nabory dla tego działania.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 6b

Analiza stanu wdrażania PI 6b wskazuje na brak ryzyka nieosiągnięcia celów końcowych Programu z zastrzeżeniem wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej*. Do przeprowadzenia takiej hipotetycznej prognozy wykorzystano dane o rzeczywistych kosztach jednostkowych wskaźników produktu wyliczonych dla projektów, w ramach których założono osiągnięcie poszczególnych wskaźników. Przyjęto optymistyczny drugi wariant wyliczenia, zgodnie z którym wszystkie przyjęte do monitorowania wskaźniki w ramach PI6b powinny zostać osiągnięte po zrealizowaniu zakontraktowanych projektów. Zastrzeżenie należy mieć jednak do wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej* gdzie wartość docelowa zakładana w projektach mających podpisaną UoD wynosi 214,92 km. Zgodnie z informacjami zawartymi we wnioskach podlegających ocenie merytorycznej w ramach konkursu ogłoszonego w ramach Działania 6.4 planuje się wybudowanie dodatkowo 26,47 km sieci kanalizacji sanitarnej w związku z powyższym **w opinii IZ istnieje ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej*; przy tym wariantcie wskaźnik zostanie osiągnięty jedynie w 75%. W przypadku braku możliwości dystrybucji dodatkowych środków na PI 6b, zaleca się zmniejszenie wartości wskaźnika i zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.**

Tabela 54 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023– PI 6b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej	320	241	75%
WP	Długość wybudowanej sieci wodociągowej	245	343	140,2%
WR	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków (CI19)	30 518	37 762	123,7%
WR	Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych oczyszczania ścieków	55 000	72 284	131,4%
WR	Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych zaopatrzenia w wodę (CI18)	36 500	122 912	336,7%
WR	Potencjalna liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszonych	116 000	284 289	245,1%

	zaopatrzenia w wodę.			
--	----------------------	--	--	--

Źródło: kolumny 1,2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 4 i 5 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji PI 6b

W Działaniu 6.4 nie stwierdzono negatywnych czynników, mających wpływ na realizację celów Programu i stanowiących ryzyko niewykonania założonych wskaźników, z zastrzeżeniem wskaźnika *Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej*. Wg stanu na dzień 31.12.2018 jeden konkurs ogłoszony w ramach Działania 6.4 nie został jeszcze rozstrzygnięty. W związku z powyższym, brak jest możliwości wskazania rekomendacji odnośnie rozdysponowania rezerwy wykonania na zakontraktowane projekty.

5.8 Oś Priorytetowa 7 Ochrona dziedzictwa kulturowego i naturalnego

Realizacja Ram Wykonania w OP 7

W OP7 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów cele pośrednie Ram Wykonania obejmują wskaźniki postępu rzeczowego tj. *Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem* (szt.), *Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego*; postępu finansowego *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*, którego źródłem są wnioski o płatność przekazane do KE oraz Kluczowego Etapu Wdrażania *Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* (szt.) i *Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* (szt.). Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014 – ramy wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, gdy przynajmniej 4 muszą osiągnąć min. 85% celu pośredniego. Wskaźnik finansowy przyjęty do Ram wykonania w OP7 ustanowiony został dla całej OP7, natomiast wskaźniki produktu i KEW pochodzą z PI 6c (Działanie 7.1). Wskaźnik finansowy RW został zrealizowany. Znacząco przekroczone zostały cele pośrednie w przypadku wskaźników produktu; poziom realizacji wskaźnika w przypadku pierwszego z nich wyniósł 202,5%, a drugiego - 266,7%.

Tabela 55 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładowa w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
7. Ochrona dziedzictwa kulturowe	6c, 6d	WF	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków	EUR	15 064 508	12 964 215,99	86,1	85 906 004	69 144 694,1	15,3%	80,5%

go i naturalne go			kwalfikowan ych								
	6c	KEW	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem w zakontraktow anych umowach o dofinansowa nie	szt.	40	-	202,5	nd	81	-	-
	6c	WP	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem (szt.)	szt.	0	2	-	61	81	3,3%	132,8%
6c	KEW	Liczba wspartych	szt.	12	-	266,7	nd	32	-	-	

			obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie								
	6c	WP	Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego	szt.	0	4	-	20	32	20%	160%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,10,11,12 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Przekroczenie wartości KEW w zakresie kosztów jednostkowych wynika przede wszystkim ze zbyt ostrożnego jej oszacowania. Tempo wdrażania było poprawnie oszacowane, gdyż wartości wskaźników produktu są zbliżone do zakładanego „0”. Dla oszacowania KEW posłużono się danymi historycznymi z RPO WL 2007-2013 dotyczącymi tempa wdrażania projektów, które następnie zweryfikowano w oparciu o wyniki już rozstrzygniętych konkursów, co okazało się niewystarczające. W przypadku pierwszego z nich koszt ten miał wynieść 1 550 017,53 zł, a w oparciu o dane z UoD wyniesie 1 913 301,00 zł. W przypadku drugiego ze wskaźników jednostkowy koszt miał wynieść 2 354 357,87 zł, a w oparciu o podpisane umowy szacowany jest obecnie na 1 144 019,00 zł. Podsumowując, o ile koszty rzeczywiście okazały się przeszacowane to tempo wdrażania wydaje się być poprawnie uwzględnione w konstrukcji RW (z uwagi na niskie wartości wskaźników produktu w 2018 r.).

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 56 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP7

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika a KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP7	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	EUR	15 387 701,22	15 064 508	102,15%
PI 6c	OP7	KEW	<i>Wartość wskaźnika Liczba obiektów zasobów</i>	szt.	81	40	202,50%

			<i>kultury objętych wsparciem w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie</i>				
	OP7	wskaźnik produktu	<i>Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem</i>	szt.	2	0	-
	OP7	KEW	<i>Wartość wskaźnika Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie</i>	szt.	32	12	266,67%
	OP7	wskaźnik produktu	<i>Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego</i>	szt.	4	0	-

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny nr 6c (Działanie 7.1)

Ocena postępów w realizacji PI

Tabela 57 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6c) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8
WP	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	szt.	61	81	132,8%	2	3,3%
WP	Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego	szt.	20	32	160%	4	20%
WRB	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiący	osoba/rok	110 000	165 972	150,9%	6208	5,6%

	ch atrakcje turystyczne (CI9)						
--	-------------------------------	--	--	--	--	--	--

Źródło: kolumny 1,2,3,4 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 5 i 7 – dane SL2014 z 31.12.2018 roku, kolumny 6 i 8 – obliczenia własne.

Do 31.12.2018 r. zakontraktowano w Działaniu projekty, realizujące wskaźnik *Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem*. Wskaźnik ten w oparciu o UoD wynosi 81 obiektów. Oznacza to realizację wskaźnika na poziomie 132%. Jednocześnie jednak złożono dotychczas jedynie 2 wnioski o płatność, z czego tylko jeden projekt został zakończony. Realizację wskaźnika *Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego* można szacować na podstawie kontraktacji na 160%, przy czym w 20% projektów zostały złożone wnioski o płatność, a 3 projekty są już zakończone. Zestawiając poziom kontraktacji z poziomem wykonania należy przyjąć, że postęp finansowy nie jest w pełni adekwatny do rzeczowego, ale w oparciu o oceny przedstawicieli IZ i beneficjentów nie stwierdza się ryzyka realizacji projektów. Podstawą tej oceny jest wysoki popyt, stwierdzony w wyniku naborów, wynikający z dużej skali potrzeb w obszarze objętym interwencją, a także oszacowanie ryzyka rozwiązywania podpisanych umów. Ryzyko niezrealizowania części projektów zakontraktowanych niwelowane jest długą listą projektów na listach rezerwowych pozostałych po naborach w Działaniu. Należy jednak pamiętać, że rozwiązanie tego problemu leży w gestii beneficjentów, którzy uzyskawszy dofinansowanie w konkursie mogą realizować projekt tylko w granicach umowy, a jedynym ułatwieniem, którym może służyć w tej sytuacji IZ jest wydłużanie czasu realizacji projektów. Prawdopodobne przekroczenie zakładanych wskaźników produktu – na razie jedynie na poziomie kontraktacji – wynika zatem z wysokiego potencjału absorpcyjnego Działania.

Ze względu na długotrwałość planowanych inwestycji nie jest możliwy pomiar wskaźnika rezultatu bezpośredniego, co nie pozwala też ocenić, czy jego oszacowanie przez projektodawców (wyrażone w UoD) jest prawidłowe. Osiągnięcie tego wskaźnika zależy będzie od nasilenia ruchu turystycznego i poziomu uczestnictwa w kulturze mieszkańców regionu, co nie jest jedynie funkcją projektów inwestycyjnych, które mogą przyczyniać się do wzrostu atrakcyjności obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Bez towarzyszącej im odpowiedniej komunikacji dokonanych zmian (promocji) oraz towarzyszącym projektom kompleksowych, lokalnych strategii wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturalnego i naturalnego - osiągnięcie zakładanej w WoD wartości wskaźnika może okazać się utrudnione. Znaczące przekroczenie wskaźników produktu (132,8% i 160% zakładanej wartości w Programie) będzie oczywiście przyczyniało się do realizacji wskaźnika rezultatu bezpośredniego, ale bez wspomnianych wyżej działań może okazać się niewystarczające.

W ramach Działania 7.1 zrealizowanych zostało 8 naborów wniosków. W wszystkich naborach złożono 144 wnioski o dofinansowanie; średnie wykorzystanie kwoty alokacji z naboru na podstawie WoD wynosi 173%, natomiast na podstawie zawartych umów o dofinansowanie wynosi 89%. Na podstawie dużego zainteresowania naborami można wnioskować, że dla wielu podmiotów, zarządzających obiektami kultury, w tym zabytkami – Działanie stanowi praktycznie jedyną szansę na pozyskanie środków zewnętrznych na inwestycje w ofertę kulturalną. Wskazuje na to również analiza innych ostatnio dostępnych źródeł zewnętrznego finansowania tego sektora. Działanie 7.1 stanowi najczęściej wybraną opcję wśród beneficjentów, deklarujących zainteresowanie OP 7 (84% spośród 49 zainteresowanych). Dużo mniejsze – 49% deklaracji⁴² – jest zainteresowanie Działaniem 7.3, W obrębie OP 7 interwencji w sektorze kultury towarzyszy najwyższy popyt.

Potrzeby związane z zasobami kultury występują zwłaszcza w przypadku mniejszych podmiotów, niemających możliwości realizacji projektów w ramach PO LiŚ: przede wszystkim mniej zamożnych JST i parafii. Wynika stąd większa liczba składanych projektów o mniejszej niż zakładano wartości jednostkowej, pomimo dokonanej po zrealizowaniu części naborów korekty wartości jednostkowej wskaźników produktu. Wysoki popyt i pozostałe listy rezerwowe wskazują, że wskaźniki produktu zostaną zrealizowane w oparciu o zakontraktowane projekty. **Ze względu na prognozowane przekroczenie wskaźników konieczna będzie ich kolejna korekta.**

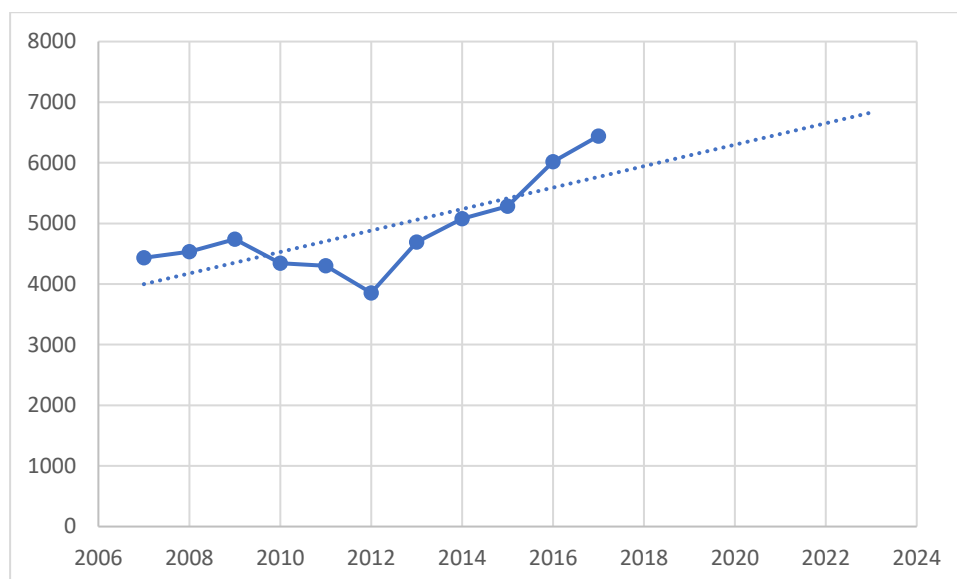
Analiza wskaźników strategicznych PI6c

Dla PI 6c przyjęto dwa wskaźniki rezultatu strategicznego. Pierwszy - *Odsetek osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców* - mierzy poziom uczestnictwa w kulturze (osiągany zarówno dzięki aktywności mieszkańców regionu, jak i przyjezdnych), drugi - *Liczba udzielonych noclegów na 1000 ludności* - natężenie ruchu turystycznego. W przypadku pierwszego wskaźnika możemy obserwować trend wzrostowy, odpowiadający tempu i kierunkowi trendu ogólnopolskiego. Województwo utrzymuje się w grupie ośmiu województw o najwyższej wartości wskaźnika i pozycja ta nie wydaje się zagrożona.

---

⁴² Możliwa była dowolna liczba odpowiedzi, odsetki nie sumują się do 100.

Wykres 14 Odsetek osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców

Źródło: GUS BDL

W przypadku tego wskaźnika wpływ koniunktury gospodarczej ma ograniczone znaczenie. W większym stopniu decydują tu zmiany kulturowe, skutkujące wzrostem uczestnictwa w kulturze, jak i zmianą trendów w turystyce w kierunku większej wagi turystyki kulturowej i aktywnej. Są to czynniki, których wagę trudno wycenić. W metodologii szacowania wskaźników dla RPO WL 2014-2020 przyjęto, na podstawie analizy danych historycznych GUS, że wartość wskaźnika w 2023 roku wyniesie – 4411.

Wartość zakładana dla roku 2023 została osiągnięta w roku 2014 i nadal wzrastała, w 2016 i 2017 dynamicznie przyspieszając. Z uwagi na powyższe należy przyjąć, że metoda estymacji z wykorzystaniem regresji logarytmicznej jest w tym przypadku mało użyteczna, a oddziaływanie czynników pozytywnych było większe, niż zakładano. W oparciu o ekstrapolację liniową dla danych historycznych od 2007 r. wartość wskaźnika wyniesie 6800 i należy ją przyjąć za najbardziej prawdopodobną. **REKOMENDACJA: Rekomenduje się zatem podwyższenie wartości wskaźnika strategicznego do wartości prognozowanej.** W przypadku drugiego wskaźnika o jego dalszym trendzie decydować będą jednak: koniunktura gospodarcza, która w dużej mierze decyduje o wzroście lub spadku ruchu turystycznego oraz wpływ inwestycji w ramach RPO WL 2014-2020 na atrakcyjność oferty turystycznej regionu.

Zgodnie z prognozami Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW)⁴³ w najbliższych latach należy spodziewać się powolnego spadku wzrostu PKB w Polsce, zgodnego ze światowym cyklem koniunkturalnym. Wzrasta też ryzyko gwałtownego załamania koniunktury pod wpływem czynników globalnych; zarazem też wzrost wskaźnika w latach 2014-2017 był szybszy, niż zakładano w okresie opracowywania założeń RPO WL 2014-2020. Można zatem oczekiwać osłabienia wpływu czynnika koniunkturalnego na rezultat strategiczny Działania 7.1 w najbliższych latach. Wobec wzajemnie niwelujących się czynników i zarazem oceniając, że szybsze osiągnięcie poziomu wskaźnika rezultatu wynikało z wpływu lepszej, niż zakładano koniunktury gospodarczej – w przyszłych latach należy spodziewać się stagnacji lub niewielkiego już tylko wzrostu wskaźnika. **REKOMENDACJA** **Wartość docelowa wskaźnika na rok 2023 powinna być zbliżona do wartości z roku 2017 i wyniesie w przybliżeniu 800 udzielonych noclegów.**

Ocena potencjału absorpcyjnego PI6c

Alokacja środków UE na działanie w 7.1 w ramach PI 6c wynosi 216 009 254,36 zł. Zawarte umowy/wydane decyzje o dofinansowanie opiewają na 82,2%, natomiast wydatki z zatwierdzonych wniosków o płatność obejmują 21,7%. Z uwagi na dużą popularność Działania i długie listy rezerwowe należy uznać, że w tym obszarze interwencji popyt ze strony potencjalnych beneficjentów nie został do końca zaspokojony. Potwierdzają ten wniosek wyniki badania CAWI z beneficjentami RPO WL 2014-2020. 71% biorących udział w badaniu ankietowym beneficjentów, którzy zadeklarowali zainteresowanie skorzystaniem z wsparcia w ramach OP7, stanowiły kościoły lub związki wyznaniowe. Badani wskazywali właśnie Działanie 7.1 jako takie, które jest szczególnie przez nich preferowane – 83% badanych deklaruje chęć z skorzystania z tego z działania w przyszłości (w następnej kolejności Działanie 7.3 Turystyka przyrodnicza, które wskazało 49% badanych).

Popyt ten, co więcej, potwierdzony jest względnie szybkim postępem finansowym w realizacji projektów, pomimo występujących na rynku trudności z wyłanianiem wykonawców. Wskazuje to na dużą determinację beneficjentów, by realizować projekty, a przede wszystkim umiejętność radzenia sobie w trudnej, zmienionej na niekorzyść sytuacji koniunkturalnej. Potencjał absorpcyjny, jaki można założyć na podstawie wyników dotychczasowych naborów i opinii IZ, a także analizy sytuacji w województwach o

---

⁴³ Międzynarodowy Fundusz Walutowy prognozuje, że dynamika PKB Polski będzie stopniowo spowalniać z 3,6 proc. w 2019 r. do 2,8 proc. w latach 2021-2023 r. Agencja ratingowa Fitch prognozuje wyhamowanie wzrostu 2 latach 2018-2020 z 5,1% do 3%. Agencja ratingowa S&P przewiduje w tym samym okresie

porównywalnej charakterystyce potrzeb (warmińsko-mazurskie, opolskie, podkarpackie), jest następstwem następujących czynników:

- dużej koncentracji obiektów zabytkowych w regionie, również w gminach o bardzo małych dochodach budżetowych; gestorami wielu z nich są podmioty o stosunkowo niskich dochodach (nie tylko mniej zamożne JST, ale i np. parafie wiejskie i w małych miastach);
- dużej skali potrzeb, wynikających z zaniedbania obiektów dziedzictwa kultury, zwłaszcza w mniejszych i mniej zamożnych miejscowościach;
- wyraźnego niedoboru własnych środków budżetowych gmin i regionu w zestawieniu ze skalą potrzeb;
- braku w obecnym okresie programowania środków EOG przeznaczonych na kulturę;
- perturbacji w realizacji Programów MKiDN w latach 2016-2015 (opóźnienia w ogłaszaniu naborów, przedłużające się oceny wniosków, zmiany w regulaminach);
- ograniczonej dostępności środków PO liŚ – tylko na realizację dużych projektów.

W związku z tym w latach 2016-2018 środki RPO były praktycznie bezalternatywnym źródłem finansowania inwestycji w kulturze dla podmiotów niedysponujących znacznymi zasobami. Na podstawie tendencji do składania wniosków o wartości niższej, niż zakładana w okresie programowania wartość jednostkowa projektu można przyjąć, że właśnie mniej zasobni potencjalni beneficjenci mogą być przede wszystkim projektodawcami w przypadku przyszłych naborów. W działaniu 7.1, zgodnie z harmonogramem naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Programu na 2019 rok, planowany jest jeszcze konkurs.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

W realizowanych projektach PI 6c, jak wynika z analizy podpisanych umów i pozostałej alokacji, nastąpi znaczące przekroczenie przyjętej w RPO WL 2014-2020 wartości docelowej wszystkich wskaźników produktu. Dwa pierwsze ze wskaźników, przedstawione w tabeli poniżej, prognozowane są na podstawie podpisanych UoD, oceny potencjału realizacji tych umów i ewentualnego ryzyka rozwiązania ich części, kosztu jednostkowego wskaźnika oraz pozostałej do wykorzystania alokacji, wraz z rezerwą wykonania, przy założeniu proporcjonalnego przeznaczenia pozostałej alokacji na każdy ze wskaźników. Z analizy tej wynika, że wskaźnik *Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem* zostanie zrealizowany w 162,1%, a wskaźnik *Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego* – w 195,3%. Ze względu na niskie ryzyko rozwiązania podpisanych umów rekomendować można bez zastrzeżeń podwyższenie wartości tych wskaźników do poziomu

wynikającego z UoD. **REKOMENDACJA:** Rekomenduje się podniesienie wskaźników *Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem* oraz *Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego* do poziomu wynikającego z UoD.

W przypadku wskaźnika *Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI9)*, ze względu na wskazane wcześniej ryzyka i rozbieżności w ocenach – nie rekomendujemy podwyższenia jego oczekiwanej wartości.

Tabela 58 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI6c

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6	7
WP	Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem	61	271 832,75	1 913 301	99	162,1%
WP	Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego	20	2 001 929,61	1 144 019	39	195,3%
WR	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin	110 000	1 011,21	1 014	202 580	184,2%

	w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne (CI9)					
--	---	--	--	--	--	--

Źródło: kolumny 1,2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 4, 5, 6 i 7 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji PI6c

W Działaniu 7.1 nie stwierdzono negatywnych czynników, mających wpływ na realizację celów Programu i stanowiących ryzyko niewykonania założonych wskaźników. W związku z tym nie ma potrzeby wskazywania innych obszarów wymagających interwencji. W ramach Działania 7.1 planowane jest ogłoszenie nowego konkursu. Na podstawie informacji IZ, kwota pozostającej alokacji do wykorzystania wynosi ponad 24 mln zł. W tym zakresie nie rekomenduje się realokacji środków z zastrzeżeniem rekomendacji zwiększenia wartości wskaźników *Liczba obiektów zasobów kultury objętych wsparciem* oraz *Liczba wspartych obiektów w miejscach dziedzictwa naturalnego* do poziomu wynikającego z UoD

Priorytet inwestycyjny nr 6d (Działanie 7.2, 7.3, 7.4)

Ocena postępów w realizacji PI

PI 6d Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program „Natura 2000” i zieloną infrastrukturę realizowany jest przez trzy działania, tj. Działanie 7.2 Ochrona różnorodności przyrodniczej, Działanie 7.3 Turystyka przyrodnicza oraz Działanie 7.4 Ochrona bioróżnorodności dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. Celem tych operacji wspieranych w ramach RPO WL 2014-2020 jest odpowiednio wzmocnienie mechanizmów ochrony przyrody w tym na obszarze ZIT oraz

racjonalne udostępnianie zasobów środowiska przy zachowaniu mechanizmów służących ochronie przyrody. Poniżej zaprezentowano osiągnięte wskaźniki produktu i rezultatu.

Tabela 59 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6d) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8
WP	Liczba wspartych obiektów związanych z ochroną przyrody	szt.	30	24	80,0%	0	0
WP	Długość wspartej infrastruktury rowerowej	km	14,90	211,99	1422,75 %	0	0
WR	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)	ha	340 286	76 692,87	22,54%	0	0

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6, 8 – dane SL2014 z 31.12.2018 roku, kolumny 7 i 9 – obliczenia własne.

Celem zaplanowanej interwencji jest wzmocnienie mechanizmu ochrony przyrody oraz zwiększony zasób informacji o stanie środowiska przyrodniczego. Zakres interwencji został ukierunkowany na działania związane z przywróceniem i zachowaniem różnorodności biologicznej, ukierunkowaniem ruchu turystycznego (w celu ochrony dziedzictwa

przyrodniczego i promowania wartości chronionych) oraz wzrost poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców i jakości informacji o środowisku. Należy ocenić pozytywnie logikę interwencji przyjętą w ramach PI 6d. Nie można wskazać żadnych rekomendacji w zakresie modyfikacji tego wsparcia. Planowany do wsparcia rodzaj interwencji jest trafny i będzie w sposób pozytywny oddziaływać na zidentyfikowane wyzwania.

Zaawansowanie realizacji rzeczowej wskaźników jest niskie. Wynika to z faktu, iż w ramach Działania 7.2 ogłoszono dwa nabory w 2017 r. jeden konkursowy i jeden pozakonkursowy, skutkiem czego było zawarcie 2 umów o dofinansowanie. W ramach Działania 7.3 ogłoszono również nabór wniosków konkursowy i pozakonkursowy. Na dzień 31.12.2018 zawartych zostało 7 umów o dofinansowanie, z tym że do końca 2018 roku nie zakończono jeszcze oceny wniosków z naboru trwającego do 31 lipca 2018 r.

Przyjęcie odpowiednich założeń dotyczących kosztów jednostkowych dla wspieranych form ochrony przyrody nie jest łatwym zadaniem ze względu na dużą różnorodność wspieranych projektów. Koszt jednostkowy wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelowa) w UoD wynosi 541 120 zł, jest zatem o blisko 50% niższy niż przyjęty do szacowania w Programie. Wartość wskaźnika *Liczba wspartych obiektów związanych z ochroną przyrody* została oszacowana na podstawie danych historycznych. Historyczny koszt jednostkowy wskaźnika wyniósł 1 514 553,20 zł. Po uwzględnieniu szacowanego poziomu dofinansowania inwestycji (66%) oraz indeksu cen WCPBM ostatecznie, przyjęty jako podstawa dla oszacowania wartości wskaźnika, koszt jednostkowy wyniósł 988 970,19 zł, co pozwoliłoby w ramach PI na wsparcie 30 obiektów związanych z ochroną przyrody. Analiza porównawcza kosztów przyjętych w Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020 na podstawie bazy danych SL2014 pokazuje, że wsparcie jednej formy ochrony przyrody w postaci opracowania planu ochrony dla rezerwatu przyrody to koszt jednostkowy ok. 127 tys. zł (dofinansowania), zaś opracowanie planu ochrony dla parku krajobrazowego może stanowić koszt jednostkowy ok. 440 tys. zł (tj. ok. 3,5 krotnie więcej). Koszt jednej jednostki wskaźnika w RPO WL 2014-2020 na poziomie 510 tys. zł należy uznać za efektywny. Koszt był przeszacowany, zaś wartość wskaźnika niedoszacowana.

W ramach PI 6d dokonywano również wyboru projektów pozakonkursowych w ramach ZIT w Działaniu 7.4. W grudniu 2017 roku Zarząd Województwa dokonał wyboru projektów do dofinansowania w trybie pozakonkursowym „Rewitalizacja przyrodnicza Parku Ludowego w Lublinie znajdującego się w obszarze Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego dla LOF” oraz projekt pn. „Zielony LOF”. Zaawansowanie realizacji rzeczowej wskaźnika rezultatu *Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)* jest niskie. Wskaźnik zaplanowano w dwóch projektach wybranych do dofinansowania. W tym, w jednym z ww. projektów pozakonkursowych, ale udział tego wskaźnika w jego wartości

ogółem jest niewielki – 2 ha. Koszt jednostkowy wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD wynosi 18 zł, tymczasem przykładowo w województwie pomorskim koszt na podstawie zawartych umów wynosi 288 zł. Do oszacowania wartości docelowej wskaźnika *Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)* zostały wzięte pod uwagę dane historyczne z perspektywy 2007- 2013 RPO WL odnośnie inwestycji o zbliżonym zakresie zrealizowanych z Działania 7.1. Przeciętna wartość projektów wynosiła 4 630 205,49 zł (przy jednoczesnym dużym zróżnicowaniu kosztowym). Historyczny koszt jednostkowy wskaźnika wynosił 48,42 PLN. Po uwzględnieniu szacowanego poziomu dofinansowania inwestycji (75%) oraz indeksu cen WCPBM ostatecznie, przyjęty jako podstawa dla oszacowania wartości wskaźnika, koszt jednostkowy wyniósł 36,18 PLN, co pozwalało, by w ramach PI wspartych zostało 340 286 ha siedlisk (co stanowi 60% rezultatu strategicznego). Zatem porównując wartość wynikającą z zawartych umów koszt jednostkowy przyjęty na etapie programowania należy uznać za przeszacowany. Analiza zawartych umów wskazuje na zagrożenie realizacji założonych docelowych wartości dla wskaźnika rezultatu: *Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)*; na podstawie zawartych umów realizacja wskaźnika wynosi jedynie 22,5%.

Ocena wskaźników strategicznych PI 6d

W poniższej tabeli zaprezentowano wskaźniki rezultatu strategicznego dla PI 6d.

Tabela 60 Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Aktualna prognoza osiągnięcia wartości w 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Udział obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w	%	Słabiej rozwinięte	22,68	2013	22,69	22

Lp.	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Kategoria regionu	Wartość bazowa	Rok bazowy	Wartość docelowa (2023)	Aktualna prognoza osiągnięcia wartości w 2023
1	2	3	4	5	6	7	8
	powierzchni województwa						

Źródło: RPO WL 2014-2020., obliczenia własne.

Metodologia szacowania wartości docelowej wskaźnika zakładała, że według Programu Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019 przyjętego przez Zarząd Województwa Lubelskiego dnia 30 lipca 2012 r. planowane jest utworzenie dwóch nowych rezerwatów przyrody: „Kalinik” – o powierzchni całkowitej 169,8 ha oraz „Mięćmierz” o powierzchni całkowitej 20,39 ha. Nowo utworzone rezerваты miały ubiegać się o dofinansowanie projektów na potrzeby stworzenia obszaru prawnie chronionego w ramach PI 6d. Celem zakładanym do osiągnięcia na 2023 rok było zwiększenie wartości wskaźnika o 0,01 punkt procentowy. Według danych GUS w 2017 roku blisko jedna czwarta (23%) powierzchni województwa lubelskiego była pokryta obszarami prawnie chronionymi (nie uwzględniając obszarów NATURA 2000), o łącznej powierzchni 570 741,21 ha, co plasuje Lubelszczyznę na 9. miejscu na tle pozostałych województw. Wartość wskaźnika rezultatu strategicznego *Udział obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w powierzchni województwa [%]* wyniosła w 2017 roku 22,72% (w tym OSO i SOO), podczas gdy zaplanowana wartość docelowa na rok 2023 wynosi 22,69%. Nie identyfikuje się ryzyka osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika.

Ocena potencjału absorpcyjnego

Alokacja środków UE w ramach działań 7.2, 7.3, 7.4 w ramach PI 7d wynosi 97 892 159,71 zł. Zawarte umowy/wydane decyzje o dofinansowanie opiewają na 60,2% środków dostępnej alokacji natomiast wydatki z zatwierdzonych wniosków o płatność obejmują jedynie 0,5%. Jak wykazano w analizie sytuacji społeczno-gospodarczej teoretycznie potrzeby do realizacji projektów w ramach PI 6d należy określić jako znaczące (wpływa na to konieczność zapewnienia odpowiedniej infrastruktury do skanalizowania wzrastającego rokrocznie ruchu turystycznego oraz dalszego wspierania regionalnej bioróżnorodności). IZ nie planuje ogłaszania konkursów w ramach Działań 7.2, 7.3 w 2019 r. Zgodnie z propozycją przyjętą przez Zarząd Województwa Lubelskiego rozważa się realizację projektu własnego parków krajobrazowych, który zrealizowałby brakujący wskaźnik: *Powierzchnia siedlisk wspartych w*

zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony. Należy ponadto wskazać, iż istnieje zapotrzebowanie na środki w działaniu 7.4 wynikające w głównej mierze ze wzrostu cen rynkowych, co skutkować będzie ewentualnym zwiększeniem dofinansowania projektów ZIT, ponieważ beneficjenci wnioskuje o dodatkowe środki w wysokości 32 868 544,00 zł.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Przyjmując optymistyczny wariant prognoz szanowanej wartości wskaźników dla PI 6d wskazać należy na brak ryzyka nieosiągnięcia celów końcowych Programu w zakresie wskaźników *Liczba wspartych obiektów związanych z ochroną przyrody* oraz *Długość wspartej infrastruktury rowerowej*. Wskaźniki te są obecnie już osiągnięte, a na 2023 rok szacuje się ich osiągnięcie w wielkości znacznie przekraczającej poziom wskazanej wartości docelowej (przykładowo prognozę wartości wskaźnika dotyczącego infrastruktury rowerowej szacuje się na 2023 rok szacuje się na ponad 4600%). **Zagrożenie braku osiągnięcia wartości docelowej zidentyfikowano dla wskaźnika *Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)* (jedynie na poziomie 42,5%). Zasadna będzie zatem analiza zmniejszenia wartości tego wskaźnika.**

Tabela 61 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023– PI 6d.

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba wspartych obiektów związanych z ochroną przyrody	30	40	131,9%
WP	Długość wspartej infrastruktury rowerowej	211,99	694	4656,4%
WR	Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)	340 286	144 486	42,5%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji PI6d

W Działaniach 7.2, 7.3, 7.4 w ramach PI 6d nie dokonano wyboru wskaźników mogących wpłynąć na realizację celów Ram Wykonania. W związku z tym nie ma potrzeby wskazywania obszarów wymagających interwencji.

5.9 Oś Priorytetowa 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport

Realizacja Ram Wykonania w OP 8

W OP 8 *Mobilność regionalna i ekologiczny transport* Ramy Wykonania obejmują 3 wskaźniki: wskaźnik postępu rzeczowego *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg*, mierzony na podstawie zatwierdzonych wniosków o płatność, wskaźnik postępu finansowego – *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych*, mierzony na podstawie wniosków o płatność przekazanych do Komisji Europejskiej oraz wskaźnik Kluczowego Etapu Wdrażania (KEW) – *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg w podpisanych umowach*, mierzony na podstawie podpisanych umów.

Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE nr 215/2014 – Ramy Wykonania uznaje się za zakończone sukcesem, gdy co najmniej dwa wskaźniki zostaną zrealizowane na poziomie co najmniej 85% zakładanej wartości pośredniej na 2018 r., zaś jeden co najmniej na poziomie 75% zakładanej wartości pośredniej na rok 2018.

Tabela 62 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 8

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakłada na w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
8. Mobilność regionalna i ekologiczne	7b 7d (cała OP 8)	WF	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych (EUR)	EUR	61 452 456	58 502 250,38	95,2	318 860 048	254879 587,9	18	80

transport	7b (8.1, 8.2, 8.4)	KEW	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie (km)	km	150	335,71	223,8	-	-	-	-
		WP	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg (CI14) (km)	km	30	63,99	213,3	300	335,71	21,33	111,9

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,10,11,12 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Na dzień 31.12.2018 roku odnotowano przekroczenie celu pośredniego mierzonego wskaźnikiem KEW *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg w podpisanych umowach*, przekroczenie celu pośredniego mierzonego wskaźnikiem postępu rzeczowego *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* oraz osiągnięcie celu pośredniego mierzonego wskaźnikiem postępu finansowego *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* w 92,5%. Na dzień 31.03.2019 roku cel pośredni Ram Wykonania mierzony wskaźnikiem finansowym został przekroczony. Certyfikowano 66 481 167,65 euro, co stanowi 108,2% celu pośredniego.

Stan osiągnięcia celów pośrednich Ram Wykonania oznacza, iż rezerwa wykonania OP8 RPO WL 2014-2020 nie jest zagrożona. Cele końcowe Ram Wykonania również wykazują zadowalający postęp. W podpisanych umowach o dofinansowanie projektu założono przekroczenie zakładanej w Programie wartości docelowej wskaźnika postępu rzeczowego RW - *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg*. W zatwierdzonych WoP wykazano jego osiągnięcie w wysokości 21,33%. W zakontraktowanych projektach zaplanowano osiągnięcie wskaźnika postępu finansowego *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowalnych* w 80%.

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 63 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP8

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP8	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków</i>	EUR	66 481 167,65	61 452 456	108,18%

			<i>kwalfikowan ych</i>				
<i>PI 7b</i>	OP8	KEW	<i>Wartość wskaźnika Całkowita długość przebudowan ych lub zmodernizow anych dróg w zakontrakto wanych umowach o dofinansowa nie</i>	<i>km</i>	335,71	150	223,81%
	OP8	wskaźnik produktu	<i>Całkowita długość przebudowan ych lub zmodernizow anych dróg (CI14)</i>	<i>km</i>	63,99	30	213,30%

Źródło: Informacje udostępnione przez IŻ

Priorytet inwestycyjny nr 7b (Działania 8.1, 8.2 i 8.4)

Ocena postępów w realizacji PI

Celem PI 7b w ramach OP 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport jest poprawa dostępności i spójności terytorialnej województwa lubelskiego poprzez poprawę jakości sieci drogowej. W Programie przyjęto, iż przeprowadzone inwestycje przyczynią się do podniesienia sprawności i bezpieczeństwa w transporcie drogowym co przełoży się na zmniejszenie ilości zdarzeń drogowych, a także do ograniczenia uciążliwości dla środowiska naturalnego. Logika interwencji OP 8 zakłada także wpływ realizowanych projektów na szybkość przemieszczania się wewnątrz województwa (pomiędzy stolicami powiatów i miastem wojewódzkim) i poprawę dostępności ośrodków rozwoju gospodarczego w regionie, a tym samym na poprawę dostępności do rynku pracy, terenów inwestycyjnych, edukacji, opieki zdrowotnej oraz miejsc atrakcyjnych turystycznie. Przewidziano następujące typy projektów: budowa, przebudowa dróg, ze szczególnym uwzględnieniem integracji systemu transportowego z siecią TEN-T, budowa przebudowa infrastruktury towarzyszącej: poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, ochrony

środowiska, turystyki, infrastruktury społeczeństwa informacyjnego. Wsparcie realizowane jest w trybie pozakonkursowym.

Cel PI 7b realizowany jest w ramach trzech działań: Działanie 8.1. Regionalny układ transportowy, Działanie 8.2. Lokalny układ transportowy, Działanie 8.4. Transport w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego.

Do dnia 31.12.2018 roku przeprowadzono 5 naborów na projekty PI 7b, w tym 3 nabory w ramach Działania 8.1, 1 nabór dla Działania 8.2 i 1 nabór dla Działania 8.4. Podpisano 10 umów o dofinansowanie projektu kontraktujących łącznie 768 996 376,51 zł, czyli 85,6% alokacji bez rezerwy wykonania i 79,7% alokacji uwzględniającej rezerwę wykonania. Zgodnie z logiką interwencji największy udział w kontraktacji ma 8 projektów Działania 8.1, angażujących 632 193 976,52 zł, czyli 82% dotychczasowej kontraktacji.

W ramach Działań 8.1, 8.2 oraz 8.4 zidentyfikowano 15 projektów pozakonkursowych. Na podpisanie kolejnych umów o dofinansowanie czeka łącznie 5 projektów: Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 829 Łucka – Łęczna - Biskupice na odcinku od km 14+860 do km 21+962 o dł. 7,102 km, Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin – Wysokie – Biłgoraj – Sieniawa – Przeworsk – Kańczuga – Dynów – Grabownica Starzeńska na odcinku od km 90+490 do km 115+875 (Biłgoraj – granica województwa) o długości 25,385 km, Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 820 Sosnowica Dwór - Łęczna na odcinku od km 0+000 do km 28,420 o długości 28,420 km, Budowa obwodnicy Nałęczowa w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 830 Lublin – Nałęczów – Bochothnica Etap I o długości 5,600 km i Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 833 Chodel – Kraśnik od km 00+000 do km 26+679 o długości 26,679 km. Planują one pozyskanie dofinansowania w łącznej kwocie 175 676 488,02 zł, co razem z interwencjami zakończonymi i znajdującymi się w realizacji angażuje całą alokację przeznaczoną na PI 7b, z uwzględnieniem rezerwy wykonania. Stopień kontraktacji alokacji PI 7b należy uznać więc za satysfakcjonujący.

Do dnia 31.12.2018 roku w ramach PI 7b wydatkowano 216 377 687,60 zł, czyli 22,38% alokacji. Postęp finansowy również należy uznać za zadowalający, zgodny z cyklem inwestycyjnym realizowanych interwencji. Satysfakcjonujący jest także postęp rzeczowy. W realizowanych projektach zaplanowano przekroczenie wartości docelowych wskaźników programowych: *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* oraz *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego* (odpowiednio 111,9% oraz 120,6%). W zatwierdzonych wnioskach o płatność wykazano wysoki stopień osiągnięcia celów: 88,2% wartości docelowej wskaźnika *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego* oraz 21,3% wartości docelowej wskaźnika *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg*.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Tabela 64 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 7b) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	8,1.8.2, 8.4	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	Km	300	335,71	111,9%	63,99	21,3%
WP	8,1.8.2, 8.4	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego	szt.	500	603	120,6%	441	88,2%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7,8,9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Analiza zakresu przedmiotowego realizowanych projektów wskazuje na wysoki stopień osiągnięcia celów w ujęciu jakościowym. W 7 spośród 10 realizowanych projektów założono modernizację i utworzenie dróg dla rowerów, w 1 z projektów poprawiono bezpieczeństwo na przejeździe kolejowym. W każdej z realizowanych interwencji uwzględniono wybudowanie/zmodernizowanie urządzeń ochrony środowiska. Zaplanowano także budowę dwóch obwodnic, wyprowadzających ruch tranzytowy z centrów miast. W pełni realizowany jest więc nie tylko cel zwiększenia dostępności drogowej i bezpieczeństwa ruchu, ale także zapewnienia pozytywnego oddziaływania na środowisko. W ramach Działania 8.2 zakładane efekty projektu *Wygodniej, szybciej, bezpieczniej*, oraz projektów rozbudowy dróg nr 837, 829, 826 w Działaniu 8.1 zwiększają dostępność obszarów atrakcyjnych turystycznie i terenów inwestycyjnych. W ramach Działania 8.4 (ZIT LOF) projekt *Optymalizacja połączeń*

między drogą ekspresową S17/12 i Portem Lotniczym poprzez budowę ul. Kusocińskiego zwiększy dostępność lotniska dla mieszkańców Świdnika.

Średni koszt przebudowy 1 km drogi (wojewódzkiej i powiatowej) w RPO WL 2014-2020 wynosi 2 303 282 zł. Określenie efektywności kosztowej w ujęciu benchmarkowym powinno jednak zostać zastosowane w odniesieniu do dróg wojewódzkich, które - zgodnie z Umową Partnerstwa - stanowią co najmniej 85% kosztów OPI 7b w każdym RPO. W województwie lubelskim koszt ten wynosi 4 944 701 zł. Jest on niższy niż w RPO WO 2014-2020, porównywalny z kosztem RPO WŁ 2014-2020. Biorąc pod uwagę zakres interwencji w województwie lubelskim, duży udział inwestycji środowiskowych i ukierunkowanych na zwiększenie bezpieczeństwa relację średniego kosztu jednostkowego uzyskanego w RPO WL 2014-2020 do średniego kosztu w województwach benchmarkowych należy uznać za zadowalającą.

Tabela 65 Średni koszt realizacji jednostki wskaźnika programowego PI 7b w RPO WL 2014-2020 oraz w benchmarkowych regionalnych programach operacyjnych (drogi wojewódzkie) – dofinansowanie UE

Nazwa RPO	Średni koszt przebudowania/modernizacji 1 km drogi wojewódzkiej (zł)
1	2
RPO WL 2014-2020	4 944 701
WRPO 2014+	3 552 005,38
RPO WO 2014-2020	6 185 578,05
RPO WZ 2014-2020	3 260 601,55
RPO WP 2014-2020	3 938 421
RPO WŁ 2014-2020	4 431 020

Źródła: obliczenia własne na podstawie SL 2014

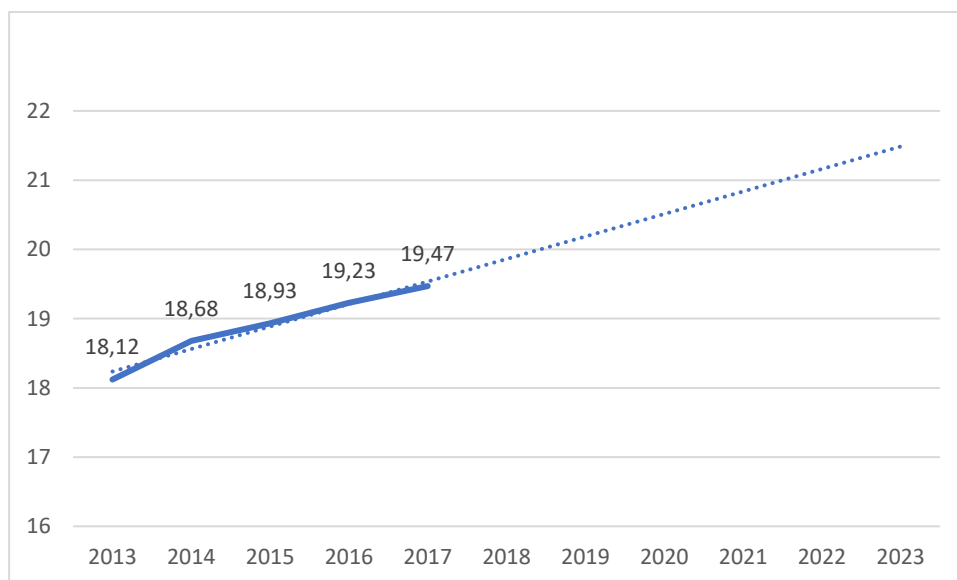
Analiza wskaźników strategicznych

W RPO WL 2014-2020 przyjęto także wskaźnik rezultatu strategicznego dla PI 7b: *Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej WDDT II (wskaźnik syntetyczny)*. Zmiany wartości

przedmiotowego wskaźnika są obliczane na podstawie uwzględnienia faktycznie zrealizowanych (w latach 2004-2013) lub planowanych do realizacji (w latach 2014-2020) inwestycji transportowych w ramach POIiŚ, RPO i CEF.

Wykres 15 Wskaźnik WDDTII (syntetyczny) w województwie lubelskim w latach 2013-2017 wraz z przewidywaną linią trendu.

Źródło: baza danych STRATEG

Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej w aktualizacji przeprowadzonej przez MliR w 2017 roku⁴⁴ prognozowany jest do osiągnięcia w regionie lubelskim w wysokości 23,96 pkt, z uwzględnieniem zarówno inwestycji RPO WL 2014-2020, jak i inwestycji PO PW 2014 oraz POIiŚ 2014-2020. W skali kraju udział projektów RPO WL 2014-2020 w generowaniu specyficznego wskaźnika rezultatu należy (po województwie świętokrzyskim) do najwyższych w kraju – wynosi 0,9%. **REKOMENDACJA. Zaleca się uaktualnienie wartości docelowej wskaźnika WDDT II do 23,96.**

Tabela 66 Prognozowany poziom realizacji wskaźnika rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 7b

PI	Wskaźnik	Jednostka	Wartość bazowa	Rok bazowy	Założona w programie	Aktualna prognoza

⁴⁴ Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja), IGiPZ PAN 2017

		po miar u			wartość docelowa (2023)	osiągnięcia wartości w 2023
1	2	3	4	5	6	7
PI 7b	Wskaźnik Drogowej Dostępności Transportowej - WDDT II (syntetyczny)	Nd	18,027	2013	23,243	23,96

Źródło: RPO WL 2014-2020 oraz Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja), IGIPZ PAN 2017

W PI 7b odnotowano wpływ czynnika gwałtownego wzrostu cen na materiały i usługi budowlane w latach 2017-2018 na tempo osiągania celów. Wspomniany wzrost cen spowodowany był zarówno kumulacją zamówień współfinansowanych ze środków europejskich w skali kraju jak i ożywieniem gospodarczym, wzrostem płac na rynku i problemami z podażą pracy w sektorze robót budowlanych. Jak wynika z analizy bazy SL 2014 i porównania wartości projektów, w ramach których podpisano umowy o dofinansowanie w roku 2016 i 2017 z wartościami projektów o podobnej skali przebudowanych/wybudowanych dróg w roku 2018 - wzrost ten odnotowywany jest w skali kraju w wysokości 150% kosztów budżetów inwestycyjnych zaplanowanych w latach 2016-2017. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na wzrost cen jest realizacja projektów drogowych w formule zaprojektuj i wybuduj, co zwiększa ryzyko wykonawcy prac drogowych, przekłada się więc na dodatkowy czynnik wzrostu cen. Jak wynika z analizy problemów realizacyjnych zgłaszanych w WoP - w ewaluowanym okresie problem ten dotyczył jedynie projektu 8.2., spowodował on opóźnienia projektowe, związane z ogłoszeniem nowego postępowania przetargowego oraz koniecznością zabezpieczenia wyższych środków w budżecie własnym beneficjenta. Podczas analizy WoP odnotowano także wpływ czynnika prawnego – zmiana ustawy Prawo Wodne spowodowała wymóg ubiegania się o nowe pozwolenia. Czynniki te nie zagrażają jednak nieosiągnięciu celów założonych w realizowanych projektach ze względu na wysoki priorytet inwestycji drogowych w politykach lokalnych i polityce regionalnej. Czynniki gwałtownego wzrostu cen może wpłynąć jednak na skuteczność osiągania celów w zidentyfikowanych projektach

pozakonkursowych planowanych do wdrożenia w 2019 i 2020 roku. Należy spodziewać się, iż wzrost cen będzie ograniczał zakres inwestycji. Biorąc jednak pod uwagę planowane przekroczenie zakładanych w Programie wartości docelowych wskaźników programowych w już realizowanych interwencjach, czynnik ten nie będzie stanowił zagrożenia niezrealizowania celów końcowych.

Średni koszt przebudowania 1 km drogi w realizowanych projektach, obliczony na podstawie podzielenia wartości projektów monitorujących przedmiotowy wskaźnik przez zakładaną w tych projektach jego wartość docelową wynosi 2 303 282 zł; w *Metodologii szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w RPO WL 2014-2020* zaś przyjęto, że stanowić on będzie 2 122 157,35 zł. Koszt rzeczywisty jest więc zbliżony do kosztu jednostkowego założonego na etapie programowania. Należy zaznaczyć, że przekroczenie wartości docelowej wskaźnika *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* w dużym stopniu wynika z wczesnego rozpoczęcia projektów, ich dobrego przygotowania pod względem uzyskanych pozwoleń, przeprowadzenia postępowań przetargowych przed gwałtownym wzrostem cen. Można więc postawić wniosek, że planowane w realizowanych projektach przekroczenie wartości docelowych wskaźników programowych jest skutkiem dobrego przygotowania inwestycji przez beneficjentów. Istotna jest także rola środka zaradczego przyjętego przez IZ RPO WL 2014-2020, czyli wymogu przygotowania dokumentacji technicznej projektu przed złożeniem WoD. Z kolei przekroczenie wartości docelowej wskaźnika *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego* może wynikać z przeznaczenia przez beneficjentów na ten typ działania wyższego udziału kwoty dofinansowania projektu niż wynikająca z założeń projektowych, co było możliwe dzięki niższym kosztom jednostkowym przebudowy 1 km dróg. Jak wynika z wywiadu z przedstawicielem IZ RPO WL 2014-2020 główną przyczyną przekroczenia wartości docelowej wskaźnika *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego* była jego niejednoznaczność definicyjna, dotycząca poprzedniej perspektywy, na podstawie której szacowano wartość docelową przedmiotowego wskaźnika pociągająca za sobą jej niedoszacowanie. W trakcie renowacji RPO WL w 2018 roku zwiększono wartość docelową wskaźnika *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego* z 59 do 500 szt., co wynikało z niższego rzeczywistego kosztu jednostkowego (9 611,69 PLN) niż zakładano w momencie negocjacji Programu (2 688 205,90 PLN), a także z wyższego od historycznego (4%) poziomu realizacji przedmiotowego wskaźnika w poszczególnych projektach - 100%.

Ocena potencjału absorpcyjnego

Potencjał aplikacyjny w PI 7b jest wysoki. W ramach Działania 8.1 na podpisanie kolejnych umów o dofinansowanie czeka łącznie 5 projektów pozakonkursowych, które planują pozyskanie dofinansowania w łącznej kwocie 175 676 488 zł, co razem z interwencjami zakończonymi i znajdującymi się w realizacji angażuje całą alokację przeznaczoną na PI 7b, z uwzględnieniem rezerwy wykonania. W przypadku zwiększenia alokacji na PI 7b ośmiu z badanych beneficjentów RPO WL 2014-2020 zamierzałoby ubiegać się o wsparcie w ramach Działania 8.2. Respondenci badania ilościowego podkreślają jednak, że rozważane przez nich projekty drogowe znajdują się obecnie jedynie w fazie koncepcji, bez przygotowanej choćby wstępnej dokumentacji technicznej.

W PI 7b może wystąpić ryzyko niezrealizowania wszystkich zidentyfikowanych projektów pozakonkursowych, co jest wynikiem odnotowanego ponad 40% wzrostu cen na materiały i usługi budowlane w skali kraju. Oznacza to, iż przy wysokim potencjale absorpcyjnym może wystąpić sytuacja, w której nie wszystkie cele wsparcia zostaną osiągnięte. Jak wynika jednak z wywiadu z przedstawicielem IZ RPO WL 2014-2020 - ewentualne zwiększenie alokacji na PI 7b (przy zapewnieniu realizacji zobowiązań wskaźnikowych w ramach bieżącej alokacji) może być jednak utrudnione ze względu na preferowanie przez KE transportu kolejowego w ramach CT 7.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Analiza stanu wdrażania PI 7b wskazuje na brak ryzyka nieosiągnięcia celów końcowych Programu. Wzrost cen materiałów i usług budowlanych na rynku (średnio w skali kraju na poziomie 40%) może jednak wpłynąć na skuteczność osiągnięcia wysokości wskaźników programowych zaplanowanych w interwencjach zaplanowanych do rozpoczęcia w kolejnych latach wdrażania RPO WL 2014-2020. Zaplanowano w nich przebudowanie dodatkowych 89,9 km dróg, oraz wybudowanie 5,17 km nowych dróg. Biorąc pod uwagę silny wpływ czynnika wzrostu cen na skalę inwestycji projektowych w skali całego kraju, przy średnim koszcie jednostkowym wskaźnika, zakładanym w tych 5 zidentyfikowanych projektach na poziomie kosztu jednostkowego sprzed kumulacji zamówień na rynku⁴⁵, na potrzeby prognozy wartości docelowej wskaźników programowych przyjmuje się założenie, iż – przy obecnym kształcie finansowym Programu dofinansowanie uzyskają jedynie 3

---

⁴⁵ Przy podzieleniu wnioskowanej przez te projekty kwoty dofinansowania w wysokości 175 676 488 zł przez zakładaną w nich długością przebudowanych dróg (89,9 km) otrzymano średni zakładany koszt jednostkowy wskaźnika w tych projektach w wysokości 1 954 132 zł.

zidentyfikowane projekty pozakonkursowe: Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 829 Łucka – łączna - Biskupice na odcinku od km 14+860 do km 21+962 o dł. 7,102 km, Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 835 Lublin – Wysokie – Biłgoraj – Sieniawa – Przeworsk – Kańczuga – Dynów – Grabownica Starzeńska na odcinku od km 90+490 do km 115+875 (Biłgoraj – granica województwa) o długości 25,385 km, Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 820 Sosnowica Dwór - łączna na odcinku od km 0+000 do km 28,420 o długości 28,420 km. Zakłada się, że – wskutek aktualizacji kosztorysów inwestycyjnych - zaangażują one całą pozostałą kwotę alokacji. Oznacza to, że w kolejnych latach wdrażania RPO WL 2014-2020 przyrost wskaźnika *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* wyniesie 60,907 km. Łącznie, na koniec okresu programowania prognozuje się osiągnięcie wskaźnika *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg* w wysokości 396,6 km, co stanowi 132% zakładanej w Programie wartości docelowej. Analiza zakresu przedmiotowego planowanych interwencji pozwala przypuszczać, iż wskaźnik *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego* nie będzie osiągnięty w zidentyfikowanych projektach pozakonkursowych, stąd też prognozowana wysokość tego wskaźnika w roku 2023 równa jest wysokości zakładanej w realizowanych projektach czyli 603 sztuk (120,6% wartości docelowej).

Tabela 67 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 7b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6	7
WP	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg	300	303 282	3243276,667	396,6	132%
WP	Liczba wybudowanych/zmodernizowanych	500	3243277	Nd	603	120,6%

	urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego					
--	---	--	--	--	--	--

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji PI 7b

W PI 7b nie zidentyfikowano ryzyka nieosiągnięcia zobowiązań wskaźnikowych, w zakontraktowanych interwencjach założono ich przekroczenie, bez zidentyfikowania ryzyka nieosiągnięcia celów projektowych. Przedmiotowy Priorytet Inwestycyjny wykazuje więc niską wrażliwość na ewentualne zmniejszenie pod względem zobowiązań wskaźnikowych. Wzrost cen materiałów i usług budowlanych pociągać za sobą będzie jednak ryzyko nieosiągnięcia wszystkich, zakładanych w zidentyfikowanych projektach pozakonkursowych, celów wsparcia. **Propozycja IZ RPO WL 2014-2020 dotycząca realokacji 59 188 028 zł z Działań: 5.7, 5.8, 5.9 do Działania 8.1 jest więc w pełni uzasadniona. Konieczne będzie także przesunięcie niewykorzystanej alokacji Działania 8.2 do Działania 8.1 w wysokości 8 386 194. REKOMENDACJA. Zaleca się podwyższenie wartości docelowej wskaźnika *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg z 300 do 396,6 km, po uprzednim podwyższeniu alokacji na PI 7b.* Uzasadnieniem wprowadzonych zmian jest realizacja interwencji przy niższym niż zakładany na etapie programowania koszcie jednostkowym. Wynika on z rozpoczęcia inwestycji w 10 spośród 13 projektów prognozowanych do realizacji do 2023 roku przed kumulacją zamówień na rynku, a więc przed gwałtownym podniesieniem cen na materiały i usługi budowlane. **REKOMENDACJA. Zaleca się także podwyższenie wartości docelowej wskaźnika *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego z 500 do 603 szt.* z uwagi na doprecyzowanie definicji i zakresu monitorowania wskaźnika w realizowanych projektach.****

Priorytet inwestycyjny nr 7d (Działanie 8.3)

Ocena postępów w realizacji PI

Celem wdrażania PI 7d w OP 8 Mobilność regionalna i ekologiczny transport jest poprawa sprawności i efektywności systemu transportu kolejowego, zwiększenie bezpieczeństwa podróżowania, przystosowanie infrastruktury kolejowej do potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się oraz poprawa wewnętrznej spójności regionu. Zgodnie z logiką interwencji założono, że interwencje RPO WL 2014-2020 przyczynią się do zwiększenia dostępności kolejowej w regionie poprzez realizację inwestycji w zakresie modernizacji istniejących odcinków sieci kolejowej, jak również zakup nowoczesnych i niskoemisyjnych

środków transportu kolejowego. PI 7d realizowany jest w Działaniu 8.3 Transport kolejowy. Wsparcie realizowane jest w trybie pozakonkursowym. Do dnia 31.12. 2018 r. przeprowadzono tylko jeden nabór, w ramach którego wybrano projekt realizowany przez Samorząd Województwa - *Zakup taboru kolejowego do przewozów osób organizowanych przez Województwo Lubelskie*. W dniu 22.01.2019 roku uchylono jednak uchwałę w sprawie wyboru niniejszego projektu z powodu niekorzystnych rozstrzygnięć kolejnych postępowań przetargowych na zakup taboru. Ceny ofert przekraczały budżet projektu. Zidentyfikowano jeszcze jeden projekt pozakonkursowy *Rewitalizacja linii kolejowej nr 30 na odcinku Lubartów – Parczew*. W styczniu 2019 roku beneficjent PKP PLK S.A. podpisał umowę z Wykonawcą, wyłonionym w postępowaniu przetargowym. Całkowity koszt inwestycji sięga 80 000 000 zł. Przewidziana do wnioskowania przez beneficjenta wysokość dofinansowania wynosi 68 326 938,48 zł, czyli 37% alokacji przeznaczonych na PI 7d. Stopień kontrakcji PI 7d należy uznać za niesatysfakcjonujący, niosący ryzyko nieosiągnięcia celów końcowych Programu. Do dnia 31.12.2018 roku nie wykazano wydatkowania środków. W ewaluowanym okresie nie wykazano także postępu rzeczowego. Zakontraktowana do dnia 31.12.2018 roku wysokość wskaźnika *Liczba zakupionych pojazdów kolejowych* – 11 sztuk, nie jest aktualna. W dniu 22 stycznia 2019 roku uchylono uchwałę o wyborze projektu pozakonkursowego, zakładającego zakup pojazdów kolejowych.

Tabela 68 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 7d) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	8.3	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	Km	25	0	0%	0	0%
WP	8.3	Liczba zakupionych pojazdów kolejowych	szt.	11	11	100%	0	0%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,6,9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku zakładanej w UoD wartości wskaźnika Liczba zakupionych pojazdów kolejowych należy wziąć pod uwagę, iż z dniem 22.01.2019 roku wysokość ta uległa dezaktualizacji. Uchylono uchwałę o wyborze projektu monitorującego przedmiotowy wskaźnik.

Jak wynika z przedstawionych wyżej informacji, brak postępu w osiągnięciu wskaźnika *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych* nie oznacza braku postępu w realizacji zidentyfikowanego projektu pozakonkursowego *Rewitalizacja linii kolejowej nr 30 na odcinku Lubartów – Parczew*. Podpisano preumowę. Zgodnie z aneksem podpisanym do pre-umowy termin złożenia WoD mija 29.10.2019 r.. Istotne jest, iż przetarg na przedmiotową inwestycję liniową zakończył się podpisaniem umowy PKP PLK S.A. z wykonawcą prac budowlanych, co wskazuje na brak wpływu czynnika podniesienia cen na materiały i usługi budowlane na ryzyko niepowodzenia kontraktacji. Analiza zakresu przedmiotowego zidentyfikowanego projektu wskazuje na osiągnięcie celów jakościowych PI 7d. Inwestycja obejmuje m.in. poprawę komfortu podróży na 8 stacjach i przystankach: Parczew, Parczew Kolejowa, Gródek, Zabiele, Brzeźnica Bychawska, Tarło, Pałecznicza, Ciecierzyn. Zgodnie z założeniami projektu objekty zostaną kompleksowo przebudowane, zyskają nowe perony wraz z dojazdami uwzględniającymi potrzeby osób niepełnosprawnych, wiatami, oświetleniem i czytelnym oznakowaniem. Dodatkowo wybudowane zostaną 2 nowe przystanki osobowe w miejscowościach Laski oraz Berejów, przebudowanych zostanie 9 mostów oraz 10 przejazdów kolejowo-drogowych. Inwestycja ta przyczyni się do poprawy jakości podróżowania poprzez umożliwienie podwyższenia prędkości na rewitalizowanym odcinku ze 100 km/h do 120 km/h, poprawę komfortu podróży spowoduje wzrost udziału pasażerów w transporcie kolejowym.

Planowana efektywność kosztowa projektu *Rewitalizacja linii kolejowej nr 30 na odcinku Lubartów – Parczew* jest zadowalająca. Założono w nim modernizację 25 km linii kolejowych, przy średnim koszcie jednostkowym 2 733 078 zł, co stanowi wysokość porównywalną ze średnim kosztem modernizacji 1 km linii kolejowej w połączeniu z modernizacją obiektów dworcowych w innych województwach Polski.

Tabela 69 Średni koszt realizacji jednostki wskaźników programowych PI 7d w RPO WL 2014-2020 oraz w benchmarkowych regionalnych programach operacyjnych (dofinansowanie UE)

Nazwa RPO	Średni koszt przebudowania/modernizacji 1 km regionalnej linii kolejowej (zł)	Średni koszt wyremontowani/przebudowy 1 dworca (zł)
1	2	3
RPO WL 2014-2020	2 733 078 zł	
WRPO 2014+	4 570 144,12 zł	777 591,86 zł

RPO WO 2014-2020	2 160 314,74	<i>Nie realizowano typu operacji</i>
RPO WZ 2014-2020	<i>Nie realizowano typu operacji</i>	<i>Nie realizowano typu operacji</i>
RPO WP 2014-2020	2 210 020	10 330 776
RPO WŁ 2014-2020	<i>Nie realizowano typu operacji</i>	<i>Nie realizowano typu operacji</i>

Źródła: obliczenia własne na podstawie SL 2014

Mimo podpisania umowy z Wykonawcą projektu pozakonkursowego *Rewitalizacja linii kolejowej nr 30 na odcinku Lubartów – Parczew*, osiąganie postępu finansowego oraz postępu rzeczowego, mierzonego wskaźnikiem *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych* obarczone jest ryzykiem niepowodzenia. Wynika to z uzależnienia rozpoczęcia inwestycji na linii nr 30 z zakończeniem inwestycji na linii kolejowej 7 na odcinku Warszawa-Lublin. Jednoczesna realizacja obu inwestycji pociągałaby za sobą zamknięcie kolejowego połączenia obu miast. W trakcie modernizacji linii kolejowej 7 ruch pasażerski na trasie Warszawa-Lublin realizowany jest częściowo na linii kolejowej nr 30. Jak wynika z deklaracji PKP PLK S.A. opóźnienia modernizacji linii kolejowej nr 7 mogą sięgać już 6 miesięcy⁴⁶. Biorąc pod uwagę dwuletni cykl inwestycyjny modernizacji linii kolejowej nr 30, dalsze opóźnienia mogą postawić pod znakiem zapytania zakończenie projektu w perspektywie n+3.

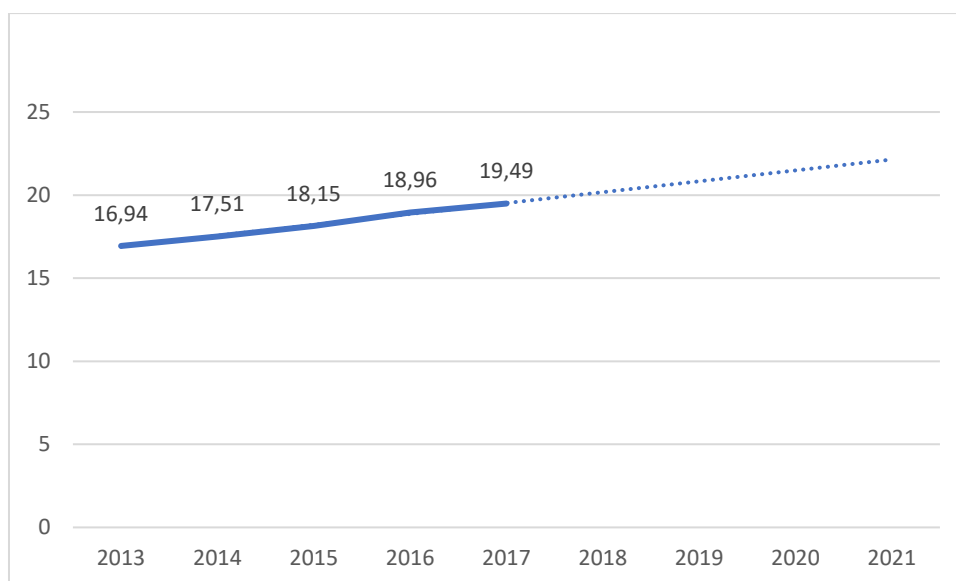
Analiza wskaźników strategicznych

W PI 7d przyjęto wskaźnik rezultatu strategicznego *Wskaźnik Kolejowej Dostępność Transportowej WKDT II (wskaźnik syntetyczny)*. Założono, iż jego wysokość w stosunku do 2013 roku wzrośnie z 16,8759 pkt do 26,9544 pkt. Zmiany wartości przedmiotowego wskaźnika są obliczane na podstawie uwzględnienia faktycznie zrealizowanych (w latach 2004-2013) lub planowanych do realizacji (w latach 2014-2020) inwestycji transportowych w ramach POIiŚ, RPO, PO PW.

⁴⁶ <https://www.rynek-kolejowy.pl/mobile/sporo-opoznien-w-modernizacji-linii-kolejowych-adamczyk-plk-robi-co-moze-by-ich-uniknac-90661.html>

W latach 2014-2017 syntetyczny wskaźnik WKDT II wykazywał tendencję rosnącą.

Wykres 16 Wskaźnik WKDT II (syntetyczny) w województwie lubelskim w latach 2013-2017 wraz z przewidywaną linią trendu.

Źródło: baza STRATEG

Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej w aktualizacji przeprowadzonej przez MliR w 2017 roku⁴⁷ prognozowany jest do osiągnięcia w regionie lubelskim w wysokości 31,4pkt. Na prognozowaną wartość WKDT II składa się przede wszystkim oddziaływanie projektu modernizacji linii nr 7 Warszawa-Lublin oraz projektu PO PW 2014-2020 - Prace na liniach kolejowych nr 68, 565 na odcinku Lublin – Stalowa Wola Rozwadów wraz z elektryfikacją. Wkład zidentyfikowanego projektu pozakonkursowego RPO WL 2014-2020 oceniany jest przez analityków na poziomie 2,74%. **REKOMENDACJA. W związku z przyjęciem założenia w Metodologii szacowania wartości docelowych wskaźnika WKDT II, iż będzie on podlegał cyklicznej aktualizacji zaleca się zmianę wartości docelowej WKDT II zgodnie z szacunkami MR z roku 2017. Ewentualne niepowodzenie osiągnięcia celu na linii kolejowej 30 w ramach RPO WL 2014-2020 w niewielkim stopniu będzie oddziaływać na wartość docelową specyficznego wskaźnika rezultatu.**

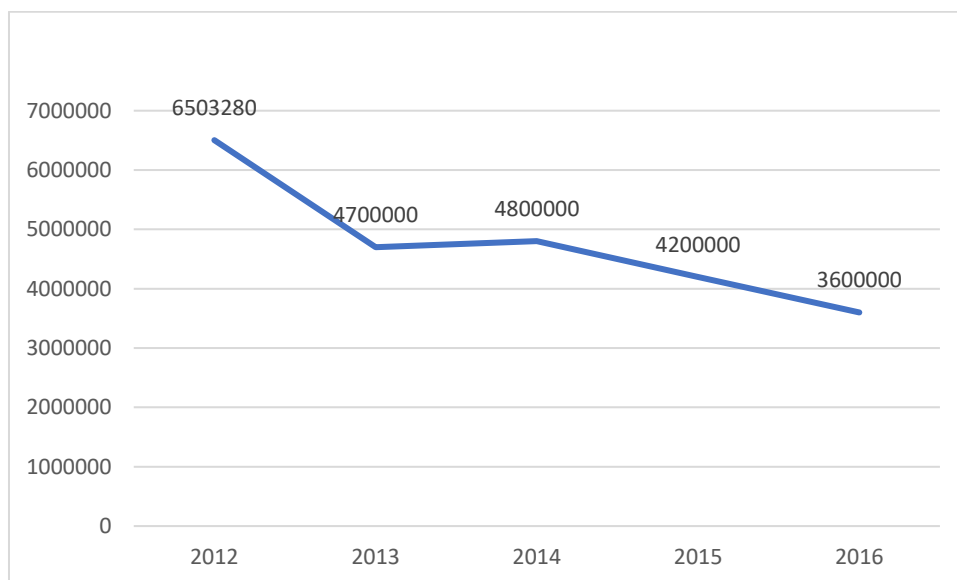
Kolejny specyficzny wskaźnik rezultatu *Liczba pasażerów odprawionych w województwie lubelskim* został założony do osiągnięcia w roku 2023 w wysokości 8698363 osób co stanowi

⁴⁷ Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja), IGiPZ PAN 2017

ma 34% przyrost z wartości bazowej określonej dla roku 2012 w wysokości 6503280 osób. Jak wynika z raportu UTK w latach 2012-2016 liczba pasażerów w województwie lubelskim spadła do 3,6 mln co spowodowane jest remontem i modernizacją linii nr 7 Warszawa-Lublin. Tendencje te nie oznaczają trwałego trendu.

Wykres 17 Liczba pasażerów odprawionych w województwie lubelskim w latach 2012-2016

Źródło: *Koleje pasażerskie w województwach – dynamika zmian, UTK 2017*

Prognozowane skrócenie jazdy transportem kolejowym na trasie Warszawa-Lublin o 45 min, oraz skrócenie jazdy do Rzeszowa o 25 min w wyniku realizacji kolejnej planowanej inwestycji kolejowej POiIS 2014-2020 spowoduje gwałtowny wzrost liczby pasażerów w 2023 roku, co pozwoli na osiągnięcie zakładanej wartości docelowej. Potencjalne efekty projektu *Rewitalizacja linii kolejowej nr 30 na odcinku Lubartów – Parczew* mogą przyczynić się do osiągnięcia specyficznego wskaźnika rezultatu w umiarkowanym stopniu (ze względu na udział przewozów na tej trasie w ogólnej liczbie przewozów).

Tabela 70 Prognozowany poziom realizacji wskaźników rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 7b

PI	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość bazowa	Rok bazowy	Założona w programie wartość docelowa (2023)	Aktualna prognoza osiągnięcia wartości w 2023
1	2	3	4	5	6	7

PI 7d	Wskaźnik Kolejowej Dostępności Transportowej - WKDT II (syntetyczny)	Nd	19,50	2013	26,9544	30,75
PI 7d	Liczba pasażerów odprawionych w województwie lubelskim	Os	6503280	2012	8698363	8698363

Źródło: RPO WL 2014-2020 oraz Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020 (aktualizacja), IGIPZ PAN 2017 oraz danych UTK

Na skuteczność osiągnięcia celów Działania 8.3 silnie wpływa czynnik nieadekwatnego oszacowania średniego kosztu dwuczłonowego EZT na rynku. Jak wynika z analiz benchmarkowych, w WRPO i w RPO województwa podkarpackiego na podobny pojazd przeznaczono ponad 14 mln zł kosztu jednostkowego. Przyjęcie w RPO WL 2014-2020 średniego kosztu jednostkowego zakupu pojazdu kolejowego na poziomie 9 499 313 zł okazało się niewystarczające. W kolejnych postępowaniach przetargowych najniższa oferta przekraczała zaplanowany budżet o 18504590 zł, co stanowi niedoszacowanie kosztu jednostkowego o 1682235 zł. W niektórych regionach: np. opolskim czy zachodniopomorskim gwałtowny wzrost cen na rynku materiałów i usług budowlanych pociągnął za sobą konieczność modyfikacji zakresu planowanych interwencji bądź nawet zaniechanie inwestycji. Czynnik ten wpływa również istotnie na skuteczność osiągnięcia celów w województwie lubelskim, poprzez konieczność zwiększenia budżetu modernizacji linii kolejowej nr 30 i obniżenia wartości docelowej wskaźnika programowego na etapie renegocjacji RPO WL 2014-2020.

W trakcie renegocjacji Programu w 2018 roku zmniejszono wartość docelową wskaźnika produktu *Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych z 54 do 25 km*. Zmiana wartości wynikała z korekty wyliczeń w pierwotnej metodologii i dostosowania alokacji realizującej wskaźnik do alokacji na Kl 26, podczas gdy pozostała alokacja pierwotnie przeznaczona na realizację tego wskaźnika została przeznaczona na

nowy typ projektu możliwy do realizacji w ramach PI 7d (projekty polegające jedynie na przygotowaniu dokumentacji przedprojektowej i technicznej). Ponadto zweryfikowano koszt jednostkowy - rzeczywisty koszt w projektach strategicznych w skali kraju wynosił 2 257 212,69 PLN, co pozwalało zrealizować wskaźnik na poziomie 25 km. Jak pokazują rozstrzygnięcia przetargu w zidentyfikowanym projekcie pozakonkursowym Działania 8.3, podjęty środek zaradczy charakteryzuje się pełną skutecznością.

W obliczu niedoszacowania kosztów jednostkowych zakupu dwuczłonowych EZT i niepowodzenia pierwszego postępowania przetargowego zdecydowano się na dwukrotne powtórzenie procedury zamówień publicznych. Środek ten nie okazał się jednak skuteczny. Nie wyłoniono wykonawcy działań projektowych, co zadecydowało o uchyleniu uchwały o wyborze projektu. Beneficjent planuje ponowne złożenie WoD ze zmniejszoną wysokością wskaźnika programowego *Liczba zakupionych pojazdów kolejowych*.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 7d

W PI 7d nie odnotowano dodatkowego potencjału aplikacyjnego w zakresie typu projektu: zakup taboru i typu projektu: modernizacja regionalnej infrastruktury liniowej i punktowej co jest wynikiem wzrostu cen oraz długoletnim procesem inwestycyjnym modernizacji linii kolejowych, przy braku dokumentacji wykonawczej. Wprowadzenie do dokumentu programowego typu projektu polegającego na opracowaniu dokumentacji technicznej modernizacji regionalnych linii kolejowych wskazuje na występowanie potencjału ze strony potencjalnego beneficjenta PKP PLK S.A. w tym zakresie. W przyszłym okresie programowania priorytetowe będą m.in. takie inwestycje kolejowe jak kontynuacja przebudowy linii nr 7 na jej wschodnim odcinku, modernizacji linii nr 69 Rejowiec – Hrebenne oraz nr 72 Zawada – Hrubieszów, budowa mostu kolejowego na rzece Bug w Orchówku k/Włodawy oraz budowa linii kolejowej szerokotorowej relacji Orchówek k/Włodawy – Zawada⁴⁸. Koszt opracowania dokumentacji wykonawczej tych zamierzeń może zostać pokryty w ramach niewykorzystanej alokacji PI 7d. Mimo niepowodzenia w osiągnięciu celu PI 7d mierzonego wskaźnikiem programowym *Liczba zakupionych pojazdów kolejowych* potencjalny beneficjent Samorząd Województwa planuje ponowne złożenie WoD z urealnioną rynkowo wysokością przedmiotowego wskaźnika.

Prognozy osiągnięcia celów PI 7d zakładanych na 2023 rok

---

⁴⁸ <https://www.rynek-kolejowy.pl/mobile/lubelskie-proponowane-zmiany-w-sieci-kolejowej-regionu-90573.html>

Tabela 71 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 7d

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy dla lat 2014-2018	Szacowany koszt jednostkowy na lata 2019-2023	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
WP	Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii kolejowych	25	nd	2 257 212,69	25	100%
WP	Liczba zakupionych pojazdów kolejowych	11	nd	11 181 548	9	82%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

REKOMENDACJA. Zaleca się obniżenie wartości docelowej wskaźnika Liczba zakupionych pojazdów kolejowych z 11 do 9 sztuk. Uzasadnieniem proponowanej zmiany jest niewłaściwe oszacowanie kosztu zakupu dwuczłonowego EZT na etapie programowania.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji w PI 7d

W PI 7d zdiagnozowano ryzyko niepełnego osiągnięcia celu końcowego Programu mierzonego wskaźnikiem *Liczba zakupionych pojazdów kolejowych*, wynikające z niewystarczającego poziomu dofinansowania projektu pozakonkursowego. Uzupelnienie deficytu w zakresie zobowiązań wskaźnikowych wymagałoby zwiększenia dofinansowania tego projektu w wysokości 15 728 901,50 zł co przekracza niewykorzystaną kwotę alokacji PI 7d, stanowiącą po dofinansowaniu projektu infrastruktury liniowej ok. 10 mln. zł.

W ramach zarządzania pozostałą alokacją PI 7d konieczne będzie przeznaczenie na zakup taboru 105 mln zł (przy zmniejszeniu wysokości wskaźnika) oraz 15 mln zł na typ projektu uwzględniający przygotowanie dokumentacji wykonawczej na modernizację regionalnych linii kolejowych kluczowych dla rozwoju transportu kolejowego w województwie lubelskim.

5.10 Oś Priorytetowa 9 Rynek pracy

Realizacja Ram Wykonania w OP 9

W odniesieniu do wartości pośredniej wyznaczonej na rok 2018, dla PI 8i, 8iii, 8iv, wartości wskaźników ram wykonania zostały przekroczone. Najwyższy poziom osiągnął wskaźnik produktu dla Pi 8i: *Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie (Działania 9.1, 9.2)* poziom jego wykonania wyniósł 245,6%. Także wartość wskaźnika postępu finansowego: *Kwota wydatków EFS certyfikowanych do Komisji Europejskiej*, w odniesieniu do wartości pośredniej, była dwukrotnie wyższa niż zakładano i wyniosła prawie 202%. W przypadku wskaźnika produktu: *Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie (Działania 9.2, 9.3, 9.6)* – realizacja celu pośredniego na 2018 rok również przekracza założoną wartość i wynosi 179,07%.

Tabela 72 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 9

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP i zatwierdzonych formuły uczestników)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładowa w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP i zatwierdzonych formuły uczestników	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

9. Rynek pracy	8i, 8iii, 8iv	wskaźnik postępu finansowego	Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych (EUR)	EUR	42 103 951,00	85 043 440,98	201,98 %	265 640 992,00	130673 870,6	32,0%	49,2%
	8i	wskaźnik produktu	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie - ogółem	Os.	8896	21 850	245,62 %	25 071	23 434	87,2%	93,5%
	8iii	wskaźnik produktu	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na	Os.	2 442	4 373	179,1%	8 046	4 839	54,3%	60,1%

			podjęcie działalności gospodarczej w programie								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumna 10 – informacja z SL2014, kolumny 7,8,11 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, kolumna 12 – obliczenia własne, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 73 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP9

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/ wartości docelowej
------------------------	-----------------	--	-----------------------	---------------------------------	-------------------------------------	--	---

	OP9	wskaźnik postępu finansowego	<i>Kwota wydatków EFS certyfikowanych do Komisji Europejskiej</i>	EUR	93 457 258,89	42103 951	221,97%
PI 8i	OP9	wskaźnik produktu	<i>Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie</i>	osoba	21 850	8 896	245,62%
PI 8iii	OP9	wskaźnik produktu	<i>Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie</i>	osoba	4 373	2 442	179,07%

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Priorytet inwestycyjny nr 8i (Działania 9.1, 9.2)

Ocena postępów w realizacji PI

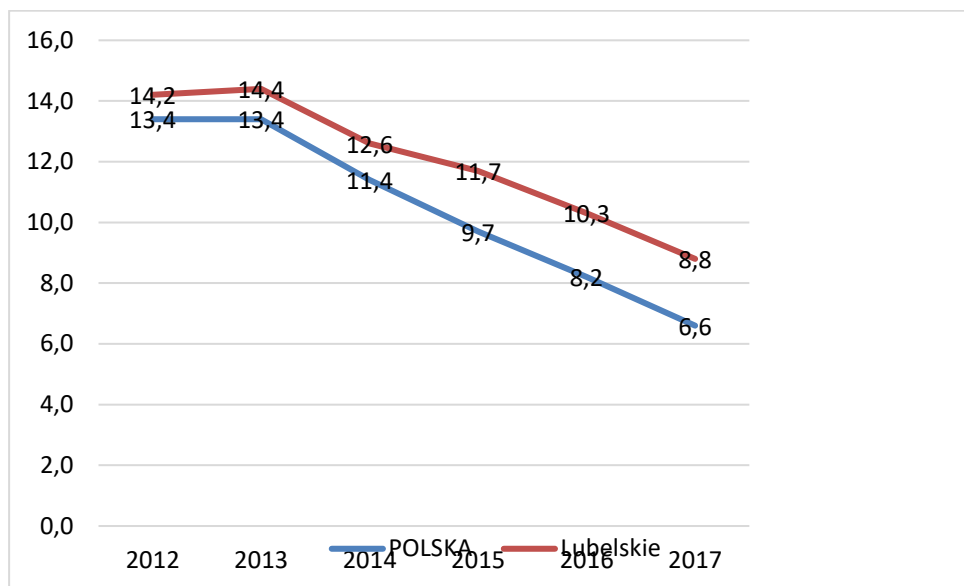
Zasadność wdrażania interwencji w obszarze rynku pracy w regionie lubelskim znajduje potwierdzenie w sytuacji społeczno-gospodarczej regionu szczególnie w zakresie bezrobocia, aktywności zawodowej ludności, sytuacji wybranych grup na rynku pracy.

W okresie programowania RPO WL 2014-2020 region cechował się wysokim poziomem bezrobocia (P1). W ostatnich latach zanotowano spadek poziomu bezrobocia w całym kraju, w tym również w województwie lubelskim (C1). Mimo to obserwuje się dysproporcje w zakresie rejestrowanego bezrobocia w porównaniu z tendencjami krajowymi: na koniec 2012 roku stopa bezrobocia w województwie lubelskim była wyższa od średniej krajowej o 0,8 p.p., natomiast w grudniu 2017 różnica ta wyniosła 2,2 p.p. na niekorzyść województwa lubelskiego (źródło: Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa lubelskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, Lublin 2018 oraz dane Wojewódzkiego Urzędu Pracy nt. bezrobocia rejestrowanego, stan na 31.12.2018). Obserwowane jest wysokie ukryte bezrobocie, które występuje w województwie, głównie na obszarach wiejskich (P2). W Aneksie diagnostycznym do projektu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 wskazuje się na wysoki odsetek bezrobotnych w subpopulacji pracujących poza rolnictwem indywidualnym (stopa II), który jest od lat znacznie wyższy od wskaźnika krajowego. W końcu 2012 roku w Polsce wskaźnik ten wynosił 18,4%, a w województwie lubelskim 26,3%. Wysoka stopa II świadczy m.in. o wysokim ukrytym bezrobociu, które występuje w województwie głównie na obszarach wiejskich (na podstawie dokumentu „Sytuacja na rynku pracy w województwie lubelskim według stanu na dzień 31 grudnia 2012 r.”, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie, Wydział Badań i Analiz.)

Wykres 18 Stopa bezrobocia rejestrowanego; Polska i województwo lubelskie

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W okresie programowania RPO WL 2014-2020 jako problem wymagający interwencji zidentyfikowano spadek liczby aktywnych zawodowo oraz wzrost liczby biernych zawodowo w grupie wiekowej 50+ (P4 i P5)⁴⁹.

Na przestrzeni lat 2012 - 2017 bezwzględna liczba osób aktywnych zawodowo w regionie spadła z 1 058 000 do 934 000. Jednocześnie współczynnik aktywności zawodowej województwie lubelskim, wg BAEL (Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności) spadł o 1,4 p.p. z 56,5% (w 2012 roku) do 54,9% (w 2017 roku). Wskazuje to na występowanie niekorzystnych procesów demograficznych, które powodują zmniejszanie się populacji mieszkańców regionu; co prawda spadek liczby ludności nieaktywnej zawodowo w analizowanym okresie był bardziej zauważalny niemniej jednak ubytek 25643 osób aktywnych zawodowo wywarł negatywny wpływ na regionalny rynek pracy (C2, C3).

Problem dla regionalnego rynku pracy stanowi również duża liczba osób biernych zawodowo w grupie wiekowej 50+. Dane GUS pokazują, że współczynnik aktywności zawodowej w wieku 50 lat i więcej w 2012 roku wynosił 36,0%, zaś w roku 2017 było to 34,2%, co stanowi spadek o 1,8 p.p.

Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 8i przewidziano 93 239 009 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 401 188 807,93 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018), w tym:

⁴⁹ Problem nr 4 i 5 wskazany w diagramie logiki interwencji

- na Działanie 9.1 - 23 309 752 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 100 297 200,91 zł (wg kursu z 28.12.2018);
- na Działanie 9.2 – 69 929 257 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 300 891 607,02 zł (wg kursu z 28.12.2018);

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 9.1. (wybieranych w trybie konkursowym są podmioty komercyjne, jak również jednostki samorządu terytorialnego; w Działaniu 9.2. (tryb pozakonkursowy) powiatowe urzędy pracy z województwa lubelskiego. Od uruchomienia programu, w ramach PI 8i zawarto 169 umów o dofinansowanie na kwotę 226 738 717,20 zł, co stanowi 56,5% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW). W ramach Działania 9.1, począwszy od 30 czerwca 2015 r. do 31 grudnia 2018 r podpisano 85 umów o dofinansowanie projektów na kwotę 92 640 235,95zł, co stanowi 92,36% alokacji UE ogółem (z RW). Zaś w ramach Działania 9.2. powiatowe urzędy pracy w ramach 84 projektów zakontraktowały 134 098 481,25 zł, co stanowi 44,56% alokacji UE ogółem (z RW).

Tabela 74 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8i) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	9.1, 9.2	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie - ogółem	os.	25 071	23 434	93,5%	21 850	87,2%
WP	9.1	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie - ogółem	os.	1 053	985	93,5%	607	57,6%
WP	9.1, 9.2	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie - ogółem	os.	15 462	11 990	77,5%	13 018	84,2%

WP	9.1, 9.2	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	os.	8 839	11 126	125,9 %	17 589	199,0%
WP	9.1, 9.2	Liczba osób odchodzących z rolnictwa objętych wsparciem w programie	os.	3 229	1 424	44,1%	1 218	37,7%
WP	9.1, 9.2	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	3 727	3 806	102,1 %	5 928	159,1%
WP	9.1, 9.2	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie - ogółem	os.	963	2 336	242,6 %	2 509	260,5%
WP	9.2	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	879	0	0,0%	0	0,0%
WR	9.1, 9.2	Liczba osób pracujących w sektorze	os.	22%	551	77,6%	531	74,8%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

		pozarolniczym po opuszczeniu programu						
WR	9.1, 9.2	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	os.	45%	10 723	101,7 %	11 180	99,1%
WR	9.1	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	os.	30%	2 826	956,3 %	142	44,9%
WR	9.1, 9.2	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na	os.	28%	10 723	319,4 %	6 046	139,7%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

		własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie						
WR	9.1, 9.2	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	19%	10 723	2416, 0%	841	459,6%
WR	9.1, 9.2	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla: Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	os.	32%	8 417	112,2 %	5 746	71,6%
WR	9.1	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po	os.	32%	5 631	1786, 5%	354	105,0%

		opuszczeniu programu dla: Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie						
WR	9.1, 9.2	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla: Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	os.	32%	8 417	219,4 %	3 610	73,0%
WR	9.1, 9.2	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla: Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	os.	27%	8 417	1334,5 %	989	380,4%
WR	9.2	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	szt.	1 054	0	0,0%	0	0,0%

Źródło: kolumny 1,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6 i 7 – na podstawie danych z SL2014, kolumny 5, 8 i 9 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Przyczyną osiągnięcia niskich wartości w Działaniu 9.2 jest proporcjonalny podział środków na realizację działania 9.2 na lata 2015-2022, a co za tym idzie proporcjonalne osiągnięcie wartości wskaźników w poszczególnych latach.

Postęp rzeczowy w ramach Pi 8i kształtuje się na bardzo wysokim poziomie, przekraczając w niejednym przypadku kilkakrotnie lub nawet kilkudziesięciokrotnie zakładaną wartość docelową poszczególnych wskaźników. Wśród wskaźników realizowanych w ramach Pi 8i można jednak wskazać taki, dla którego zagrożone jest osiągnięcie wartości końcowych (na 2023 r.), dla którego stopień realizacji wg WoP i zatwierdzonych formularzy uczestników wynosi znacznie poniżej 50%. Jest to wskaźnik produktu *Liczba osób odchodzących z rolnictwa objętych wsparciem w programie*.

Ponadto dwa wskaźniki osiągnęły wartość zerową. Są to:

WP Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie

i WR Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej

Warto zauważyć, że powyższe dwa wskaźniki z zerową wartością wg UoD i WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników, to wskaźniki zakładane w Działaniu 9.2, a więc realizowane przez powiatowe urzędy pracy. Wskazane wskaźniki mają wartość zerową z uwagi na fakt, iż realizacja wsparcia w postaci bezzwrotnych środków na podjęcie działalności gospodarczej, a tym samym osiąganie ww. wskaźników, została umożliwiona w ramach Działania 9.2 w RPO WL po renegocjacji programu w 2018 r. Dotychczas, tj. do renegocjacji jeżeli chodzi o udzielanie dotacji bezrobotnym, to zgodnie z zastosowaną linią demarkacyjną wsparcie dotacyjne realizowane było w ramach Działania 9.3 i 9.6 (PI 8iii). Na chwilę obecną brak informacji w jaki sposób zostanie rozdysponowana alokacja, która pozostała do wykorzystania w ramach Działania 9.3 i 9.6.

Na niską wartość realizacji wskaźnika *Liczba osób odchodzących z rolnictwa objętych wsparciem w programie* (37,7% realizacji wartości docelowej na podstawie WoP w ramach Pi 8i) wpłynęła realizacja tego typu projektów przez PUP w ramach Działania 9.2. Podczas gdy podmioty komercyjne w ramach Działania 9.1, zakontraktowały projekty realizujące ten wskaźnik na 121,3% wartości docelowej (UoD), to powiatowe urzędy pracy zrealizowały jedynie 18,4% wartości docelowej (UoD). Problemy PUP w rekrutacji osób odchodzących z rolnictwa związane są, z jednej strony z ograniczeniami ustawowymi urzędów, z drugiej zaś strony z kategorią odbiorców wsparcia. Problemy związane z aktywizacją zawodową rolników wynikają między innymi z różnic pomiędzy systemami ubezpieczeniowymi tj. ZUS i

KRUS. Właściciele gospodarstw rolnych ubezpieczeni w KRUS opłacają składkę kwartalną, stosunkowo niską, biorąc pod uwagę obciążenia związane ze składkami odprowadzanymi do ZUS. W przypadku podjęcia zatrudnienia rolnik zmuszony jest do zmiany systemu ubezpieczeniowego (musi przejść z KRUS do ZUS). O ile system KRUS opiera się na naliczaniu wysokości składki na ubezpieczenie od wielkości posiadanego gospodarstwa rolnego, wysokość składki ZUS uzależniona jest od wysokości wynagrodzenia. Należy wziąć pod uwagę niestabilność rynku pracy, a także fakt, iż program skierowany jest do grupy 30+, w związku z czym część rolników może zbliżyć się do wieku emerytalnego (50+) i niechęć rolników do zmiany statusu na rynku pracy, a tym samym do wyboru innego systemu emerytalnego może mieć duże znaczenie przy rekrutacji uczestników projektów a tym samym może powodować zagrożenie osiągnięcia wskaźników dotyczących osób odchodzących z rolnictwa.

Problemy, jakie napotykają Wnioskodawcy przy rekrutacji do projektu związane są również z obawami potencjalnych uczestników projektu związanymi z utratą świadczeń socjalnych w związku z podjęciem zatrudnienia. Istotny jest również fakt, iż na terenach wiejskich, co do zasady, nie ma dużej liczby punktów opieki nad dziećmi, a publiczne przedszkola są często zamykane na okres wakacyjny, co powoduje że potencjalni uczestnicy/uczestniczki projektów muszą samodzielnie sprawować opiekę nad dziećmi, a tym samym są mniej mobilni i niechętnie podejmują nowe zobowiązania.

Warto również zauważyć, że udział osób zarejestrowanych jako bezrobotne, zamieszkałych na wsi, posiadających gospodarstwo rolne w ogólnej liczbie osób bezrobotnych na przestrzeni lat 2014-2017 wahał się w przedziale od 4,2% do 4,8%. Dodatkowo, należy wziąć pod uwagę fakt, iż wśród osób, o których mowa powyżej, około 30,94% stanowią osoby w wieku do 30 r.ż., które nie mogą być objęte wsparciem w ramach RPO WL.

Z opinii eksperta wynika również, że wobec dość sztywnych wymogów/restrykcji nałożonych na uczestników i beneficjentów projektów (m.in. w zakresie osiągania wartości wskaźników rezultatu i efektywności zatrudnieniowej) beneficjenci mają problemy z rekrutacją uczestników do projektu. Panuje opinia „wyrwania sobie uczestników projektów” wśród beneficjentów komercyjnych Działania 9.1. Pomimo czynników zewnętrznych – spadku bezrobocia, a więc zmniejszenia się liczby osób bezrobotnych, a także starzenia się społeczeństwa i niżu demograficznego, wartość wskaźników jest na dość wysokim poziomie już w połowie interwencji. Wynika to z kilku czynników. Po pierwsze, co wynika z przeprowadzonych IDI, szacując wartości pośrednie i docelowe wskaźników, opierano się na danych historycznych, z perspektywy 2007-2013 i było to zderzenie z kosztem jednostkowym podobnych projektów realizowanych w poprzedniej perspektywie:

„Ten koszt jednostkowy był znacznie wyższy, jak się później okazało, przy szacowaniu wskaźników w ramach poszczególnych kryteriów do poszczególnych naborów, niż to co później zostało zrealizowane już w tej perspektywie przy pierwszych projektach. (...) koszt jednostkowy aktywizacji okazał się znacząco niższy”. (IZ, Urząd Marszałkowski w Lublinie).

Założony koszt jednostkowy był więc niewspółmiernie wyższy. Dopiero w momencie renegocjacji programu wprowadzono nowy koszt jednostkowy. Od tego momentu stosowano urealniony koszt jednostkowy.

Kolejnym czynnikiem wpływającym na wysoki poziom realizacji wskaźników Działań 9.1 i 9.2 był fakt, że wdrażanie interwencji rozpoczęto na tyle wcześnie, że na rynku nie były dostępne konkurencyjne oferty wsparcia, co spowodowało ogromne zainteresowanie uczestników. W efekcie - uruchomienie projektów w ramach Działań 9.1 i 9.2 i brak alternatywy w postaci dotacji (Działanie 9.3) spowodowało przystępowanie do tych projektów przez uczestników, czego efektem są wysokie wartości wskaźników. Dodatkowo na wysoką wartość wskaźników wpłynęły dobrej jakości wnioski beneficjentów, które, z kolei, spowodowały kontraktację alokacji i możliwość jej zwiększenia przez instytucję organizującą konkurs.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 8i

Pozostająca do wykorzystania alokacja w ramach Działania 9.1 (124 236,41 zł), wynikająca z oszczędności, zostanie wykorzystana w ramach konkursu ogłaszanego w III kwartale 2019 r. Natomiast wygenerowane w latach 2015-2018 oszczędności w ramach Działania 9.2 wynoszą 6 647 664,62 zł. PUP będą miały ponadto, zgodnie z Kontraktem Terytorialnym, do wykorzystania środki na lata 2019-2020.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok PI 8i

Zgodnie z przeprowadzoną prognozą, przy obecnym stanie kontraktacji środków przeznaczonych na PI 8i (jak również ze względu na zadeklarowaną przez Beneficjentów w UoD wartość wskaźnika do osiągnięcia oraz przede wszystkim wartość już osiągniętą i wykazaną w WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników), przy wykorzystaniu pozostałej kwoty alokacji wartość prawie wszystkich wskaźników zostanie osiągnięta, a nawet przekroczona.

Tabela 75 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8i

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
---------------	----------	----------------------------	--	--

		na 2023 rok		
1	2	3	4	5
WP	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie - ogółem	25 071	41 463	165%
WP	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie - ogółem	1 053	1 066	101%
WP	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie – ogółem	15 462	21 214	137%
WP	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	8 839	19 686	223%
WP	Liczba osób odchodzących z rolnictwa objętych wsparciem w programie	3 229	2 519	78%
WP	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	3 727	6 734	181%
WP	Liczba osób z niepełnosprawnościami	963	4 133	429%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	objętych wsparciem w programie - ogółem			
WP	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	879	0	0,00%
WR	Liczba osób pracujących w sektorze pozarolniczym po opuszczeniu programu	22%	974	176%
WR	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	45%	18 973	102%
WR	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie	30%	3 059	956%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

WR	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	28%	18 973	319%
WR	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu dla: Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	19%	18 973	2416%
WR	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla: Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	32%	14 892	112%
WR	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla: Liczba osób biernych zawodowo	32%	6 096	1788%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	objętych wsparciem w programie			
WR	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla: Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem w programie	32%	14 892	219%
WR	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu dla: Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	27%	14 892	1335%
WR	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	1 054	0	0,00%

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 4 i 5 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Z ostrożnością należy podchodzić do oceny osiągnięcia celów w ramach niektórych Działań zaplanowanych w ramach Pi 8i. Zagrożone jest osiągnięcie wartości docelowej wskaźników Działania 9.2: *Liczba osób odchodzących z rolnictwa objętych wsparciem w programie* i *Liczba osób pracujących w sektorze pozarolniczym po opuszczeniu programu*, czego główną przyczyną są problemy związane z rekrutacją, opisane powyżej.

Kolejne dwa wskaźniki realizowane przez PUP w ramach Działania 9.2 *Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie* oraz *Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej*, mimo, że w prognozach mają wartości

zerowe, to jednak należy wziąć pod uwagę to, że wartości docelowe tych wskaźników zostały wprowadzone w procesie renegotjacji RPO WL 2014-2020. Dlatego też, biorąc pod uwagę planowane nabory w kolejnych latach oraz dużą popularność tego instrumentu, należy spodziewać się bardziej optymistycznych wyników.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

Analiza pokazuje, że należy zwrócić szczególną uwagę na rodzaj i sposób udzielanego wsparcia skierowanego do osób odchodzących z rolnictwa. W celu poprawy wartości wskaźników warto rozważyć wzmożenie działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do tej grupy odbiorców podczas konkursów planowanych w kolejnych latach, w tym zaoszczędzone środki do wykorzystania w wysokości 6 647 664,62 zł. Szczególnie należałoby zwrócić uwagę na zwiększenie świadomości osób odchodzących z rolnictwa, jakie (pozytywne) konsekwencje niesie za sobą zmiana pracy. Warto wykorzystać w tym celu media społecznościowe czy kanał Youtube, które są powszechnym źródłem wymiany informacji także osób zamieszkujących tereny wiejskie. Dobrym adresatem akcji informacyjno-promocyjnych mogłyby też być odradzające się ostatnio Koła Gospodyń Wiejskich, będące także źródłem nowych (pozarolniczych) aktywności zawodowych.

Priorytet inwestycyjny nr 8iii (Działania 9.3, 9.6)

Ocena postępów w realizacji PI

Na etapie programowania RPO WL 2014-2020 zdiagnozowano niski poziom przedsiębiorczości, ograniczoną możliwością generowania miejsc pracy przez sektor MMŚP (Mikro, Małych i Średnich Przedsiębiorstw) oraz brak kapitału finansowego na założenie i rozwój własnej działalności (P1, P2, P3)⁵⁰. Problemy te pozostają nadal aktualne. Jak zauważają eksperci dysponowanie przez przedsiębiorstwo odpowiednimi – co do wielkości i struktury – źródłami finansowania nie tylko umożliwi prowadzenie działalności operacyjnej i inwestycyjnej, ale także zapewnia bezpieczeństwo finansowe, tj. utrzymanie płynności w krótkim i długim okresie; dostęp do instrumentów finansowania zaspokajających potrzeby przedsiębiorstwa w tym zakresie może stanowić również źródło przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstwa. Ważnym kryterium wyboru strategii finansowania przedsiębiorstwa są koszty pozyskania kapitału finansującego aktywa przedsiębiorstwa. Koszty te mają istotny wpływ na ostateczne wyniki jego działalności⁵¹. Z kolei w raporcie „Mali szukają pieniędzy -

⁵⁰ Problem nr 1,2,3 wskazany w diagramie logiki interwencji

⁵¹ A. Dulinić „Finansowanie przedsiębiorstwa: strategii i instrument” (PWE, Warszawa 2011)

kapitał dla MSP” (Libner A., raport 2011), autorka, opierając się na danych o stanie przedsiębiorstw z 2010 i 2011 roku, podkreśla, że dostęp do źródeł finansowania jest jednym z kluczowych elementów funkcjonowania i rozwoju przedsiębiorstw działających w systemach nowoczesnych gospodarek rynkowych. Jednakże w Polsce kapitał własny ma bardzo duże znaczenie w finansowaniu działalności przedsiębiorstw, co nie sprzyja dynamicznemu rozwojowi przedsiębiorstw, a brak dostępności kapitału zewnętrznego często hamuje realne możliwości ich rozwoju. Zatem wsparcie, które przedsiębiorcy mogą uzyskać dzięki Działaniom do nich adresowanym może znacząco wypełnić lukę w dostępie do kapitału i wesprzeć wewnętrzne procesy rozwojowe.

Jednym z problemów w woj. lubelskim jest niski stopień nasycenia regionu przedsiębiorczością. Nasycenie podmiotami gospodarczymi w 2012 r. wynosiło 767 podmiotów na 10 tys. mieszkańców, co było jednym z najniższych wskaźników w Polsce. W 2017 roku ten wskaźnik był nieco wyższy, aczkolwiek nadal niski w porównaniu ze średnią kraju i z poszczególnymi województwami.

Projekty realizowane w ramach Działań 9.3 i 9.6 są odpowiedzią na problemy: niski poziom przedsiębiorczości, a także ograniczoną możliwość generowania miejsc pracy przez sektor MMŚP oraz brak kapitału finansowego na założenie i rozwój działalności gospodarczej w woj. lubelskim, zdiagnozowane na etapie programowania RPO WL 2014-2020. Na wsparcie w postaci zwrotnych pożyczek i bezzwrotnych dotacji dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej przewidziano łącznie 83 793 787 EUR (alokacja UE ogółem na Działanie po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 360 547 906,70 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018). Większość kwoty ogólnej alokacji zaprojektowano na Działanie 9.3 - 81 263 787 EUR, tj. 349 790 906,70 zł. Pozostała kwota 2500 000 EUR, tj. 10 757 000,00 zł przeznaczona jest na Działanie 9.6.

Tabela 76 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8iii) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	9.3, 9.6	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	os.	7167	4 839	67,5%	4 373	61,0%
WP	9.3	Liczba osób pozostających bez pracy, które	os.	185	185	100,0%	1	0,5%

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
		skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie						
WP	9.3	Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności	os.	228	0	0,0%	0	0,0%

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
		gospodarczej w programie						
WR	9.3, 9.6	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	szt.	9 059	6 024	66,5%	5 070	56,0%

Źródło: kolumny 1,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6 i 7 – na podstawie danych z SL2014, kolumny 8 i 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Analiza wskaźników produktu i rezultatu w powyższych Działaniach pokazuje, że wg. stanu na 31.12.2018 r. łącznie w Działaniach 9.3 i 9.6 podpisano 83 umowy o dofinansowanie projektów, w tym 81 projektów realizujących wskaźnik w Działaniu 9.3 i 2 projekty realizujące wskaźnik w Działaniu 9.6.

Postęp rzeczowy Działania 9.3 w odniesieniu do dwóch wskaźników należy uznać za satysfakcjonujący: WP *Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie* – 62,2% na podstawie przedłożonych WoP oraz WR *Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej* – 57%. Analogiczne wskaźniki dla Działania 9.6 zostały zrealizowane na znacząco niższym poziomie, odpowiednio: 19,4% oraz 16,2%. Być może jednym z powodów słabszego zainteresowania tego typu Działaniem jest to, że jest ono realizowane w formule ZIT. To z kolei pociąga za sobą konieczność spełnienia dodatkowych kryteriów oceny, co może zniechęcać potencjalnych beneficjentów.

Niezrealizowana jest wartość wskaźnika Działania 9.3 *Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie* (podmiotem uprawnionym jest Menadżer Funduszy Bank Gospodarstwa Krajowego). Mimo, że wg wartości UoD wskaźnik został zrealizowany w 100% - została podpisana umowa z BGK na całą kwotę zaplanowaną w Działaniu, to jednak na podstawie WoP wartość wyniosła zaledwie 1, co stanowi 0,5% realizacji wartości docelowej. Zgodnie z Harmonogramem liczba udzielonych pożyczek w 2018 r. w ramach Działania 9.3 powinna wynieść 11, natomiast na koniec III kwartału 2018 r. zostało podpisane 5 umów. Powyższe problemy wynikają przede wszystkim ze specyfiki grupy docelowej projektu oraz realizacji projektów konkursowych w ramach Działania 9.3 oraz Działania 10.2, w których przewidziane są bezzwrotne dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej. 12 października 2018 r. DZ RPO przedłożył Zarządowi Województwa Lubelskiego projekt zaktualizowanej Strategii Inwestycyjnej dla instrumentów finansowych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Zmiany dotyczyły m.in. rozszerzenia grupy Ostatecznych Odbiorców w ramach Działania 9.3 Rozwój przedsiębiorczości oraz aktualizacji Harmonogramu realizacji projektu dla Działania 9.3. Zmiana zapisów Strategii IF w opisanym zakresie wynika z konieczności poprawy wyników wdrażania Instrumentów Finansowych oraz dostosowania do projektu zmiany RPO WL 2014-2020. ZWL przyjął zaktualizowaną Strategię w dniu 16 października 2018 r. DW EFS oraz DZ RPO monitorują działania BGK, który prowadził m.in. wzmoczoną kampanię informacyjno-promocyjną o dostępnych produktach pożyczkowych. PF w IV kwartale 2018 r. podjął intensywne działania (wspólne dla Działania 9.3 oraz Działania 10.2) w celu osiągnięcia wskaźników. DZ RPO zauważając zagrożenie realizacji wskaźników w ramach Działania 9.3 oraz

10.2 pismem znak: ZRPO-VIII.431.51.2018.APD z dnia 28 listopada 2018 r. poprosił DW EFS o ocenę adekwatności i intensywności działań komunikacyjnych zaplanowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego w Rocznym Planie Działań na rok 2018 r. W grudniu 2018 r. DZ RPO ponownie dokonał przeglądu wymogów obowiązującej Strategii Inwestycyjnej oraz Umów o finansowanie i zwrócił się do DW EFS z prośbą podjęcie czynności zaradczych. W ramach naprawy sytuacji, po wpłynięciu wniosku o płatność, który definitywnie potwierdził nieosiągnięcie wskaźników w projektach, DW EFS niezwłocznie zorganizuje spotkanie z BGK, PF oraz DZ RPO w celu wypracowania środków zaradczych. Niezrealizowany jest również wskaźnik *Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*. Wskaźnik ten został jednak wprowadzony w ramach renegotjacji i dlatego jego wartość nie została jeszcze osiągnięta. Trwająca obecnie ocena projektów w ramach Działania 9.3 oraz ewentualne zwiększenie alokacji może wpłynąć na zmianę wartości tego wskaźnika.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 8iii

Interwencja w postaci dotacji na założenie działalności gospodarczej cieszy się stosunkowo dużym zainteresowaniem. Począwszy od 12.05.2016 r. do 31.12.2018 r. w ramach Działania 9.3 przeprowadzono trzy nabory wniosków o dofinansowanie projektów (dwa w trybie konkursowym, jeden w trybie pozakonkursowym). Wg stanu na 31.12.2018 r. spośród wszystkich złożonych wniosków, 155 pozytywnie przeszło ocenę formalną, z czego 90 zatwierdzono do dofinansowania i podpisano 81 umów o dofinansowanie. Natomiast w Działaniu 9.6 przeprowadzono dwa nabory w trybie konkursowym, spośród wszystkich złożonych wniosków 21 pozytywnie przeszło ocenę formalną, z czego zaledwie 2 zatwierdzono do dofinansowania i w rezultacie podpisano 2 umowy o dofinansowanie.

W ramach Działania 9.3 obecnie trwa ocena projektów i jest możliwe zwiększenie alokacji w konkursie z 2018 r. Natomiast pozostała kwota do wykorzystania w ramach Działania 9.6 (494 629,85 zł) pozostaje do dalszych uzgodnień (alokacja na ZIT w EFS). Nie jest możliwe w jej ramach dofinansowanie kolejnych wniosków z listy rankingowej z 2017 r. z uwagi na dezaktualizację założeń oraz problem z rozliczeniem podatku VAT. Nie ma również możliwości dofinansowania kolejnego na liście rankingowej wniosku w konkursie z 2018 r. – wymagana kwota wynosi 1 536 004,08 zł.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Tabela 77 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9 8iii

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	7167	8 128	113,4%
WP	Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie	185	1 802	974,3%
WP	Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	228	0	0
WR	Liczba utworzonych miejsc pracy w	9 059	9 827	108,5%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej			
--	--	--	--	--

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 4 i 5 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Zgodnie z przeprowadzoną prognozą, przy obecnym stanie kontraktacji środków przeznaczonych na PI 8iii jak również ze względu na zadeklarowaną przez Beneficjentów w UoD wartość wskaźnika do osiągnięcia oraz przede wszystkim wartość już osiągniętą), przy wykorzystaniu pozostałej kwoty alokacji wartość prawie wszystkich wskaźników zostanie osiągnięta, a nawet przekroczona.

W przypadku jednego wskaźnika istnieje ryzyko nie osiągnięcia wartości docelowej: *Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*. Przy braku możliwości zwiększenia alokacji **należy rozważyć zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika do wartości wynikającej z planowanych do podpisania umów pomniejszonej o 10% dla ryzyka niewykonania części z umów.**

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji - podsumowanie

W ramach Działania 9.3 obecnie trwa ocena projektów i jest możliwe zwiększenie alokacji w konkursie z 2018 r. Natomiast pozostała kwota do wykorzystania w ramach Działania 9.6 pozostaje do dalszych uzgodnień (alokacja na ZIT w EFS).

Wyniki badań CAWI wskazują na znacząco mniejsze zainteresowanie potencjalnych beneficjentów wsparciem w ramach Działania 9.6, realizowanym w formule ZIT. Tylko 6,6% badanych deklaruje chęć wzięcia udziału w konkursie w ramach Działania 9.6. Natomiast niemal połowa badanych (45,9%) deklaruje chęć ubiegania się o wsparcie w ramach Działania 9.3.

Priorytet inwestycyjny nr 8iv (Działania 9.4, 9.7)

Ocena postępów w realizacji PI

Na etapie programowania RPO WL 2014-2020 zdiagnozowano niski wskaźnik opieki instytucjonalnej nad dzieckiem do lat 3, nieadekwatne do potrzeb zaplecze instytucjonalne związane z opieką nad dzieckiem do lat 3 (P1, i P2)⁵². Upowszechnienie opieki żłobkowej pozostaje nadal jednym z głównych wyzwań, przed którym stoi region, jeżeli różnice w dostępie do rynku pracy kobiet i mężczyzn mają się zmniejszyć, a aktywność ekonomiczna mieszkańców wzrosnąć.

Niska dostępność opieki nad dziećmi jest w województwie lubelskim nadal widoczna. Co prawda należy zauważyć, że sytuacja opieki nad dziećmi w ostatnich latach nieznacznie poprawiła się, ale porównanie z innymi województwami nie wychodzi na korzyść województwa lubelskiego. Wskaźnik liczby dzieci na miejsce w żłobku, klubie dziecięcym i u dziennego opiekuna w województwie lubelskim jest wyższy niż średnia w kraju. Z roku na rok systematycznie rośnie liczba żłobków podległych samorządowi terytorialnemu.

Wzrasta również liczba miejsc w klubach dziecięcych, żłobkach i oddziałach żłobkowych (choć w odniesieniu do oddziałów żłobkowych sytuacja w 2016 i 2017 roku była zbliżona).

Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach na przestrzeni ostatnich lat stale rośnie, aczkolwiek w porównaniu z innymi województwami i średnią w kraju, można powiedzieć, że nadal jest niekorzystny.

Jeszcze mniej korzystnie wygląda sytuacja objęcia dzieci w wieku do lat 3 opieką w żłobkach na wsi.

Województwo lubelskie charakteryzuje się niskim poziomem współczynnika użłobkowania (liczba dzieci w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 na 1 tys. dzieci w wieku do lat 3) – zdecydowanie niższym niż średnia w kraju i niższym aniżeli zanotowana w większości województw.

Projekty realizowane w ramach Działań 9.4 i 9.7 są odpowiedzią na problemy niskiej aktywności zawodowej osób opiekujących się dziećmi do lat 3. Mimo, że godzenie pracy z życiem prywatnym jest istotną przyczyną dezaktywizacji kobiet, to jednak analiza wartości zrealizowanych wskaźników pokazuje, że zakładane cele nie zostały osiągnięte i trudno je będzie zrealizować. Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim w ramach PI 8iv przewidziano 48 762 047 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 209 813 335,83 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018), w tym:

---

⁵² Problem nr 1 i 2 wskazany w diagramie logiki interwencji

- na Działanie 9.4 - 46 186 508 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 198 731 306,62 zł (wg kursu z 28.12.2018);

- na Działanie 9.7 – 2 575 539 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 11 082 029,21 zł (wg kursu z 28.12.2018);

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 9.4 i 9.7 (wybieranych w trybie konkursowym) są: jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych oraz organizacje pozarządowe.

Od uruchomienia programu, w ramach PI 8iv zawarto 27 umów o dofinansowanie na kwotę 30 173 165,65 zł, co stanowi zaledwie 14,38% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW). Wszystkie umowy zawarte zostały w ramach Działania 9.4, a ich wartość stanowi 15,18% alokacji UE ogółem (z RW) na to Działanie. Zaś w ramach Działania 9.7, które jest realizowane w formule ZIT nie została podpisana żadna umowa. Stopień realizacji wskaźników:

- 1) WP *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie,*
- 2) WR *Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu,*
- 3) WR *Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu*

jest na bardzo niskim poziomie. Żadna z wartości nie przekroczyła nawet 10% (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników).

Tabela 78 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8iv) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	9.4, 9.7	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	os.	5 048	850	16,8%	355	7,0%
WP	9.4, 9.7	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	szt.	5 300	815	15,4%	282	5,3%
WR	9.4, 9.7	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	os.	80%	365	9,0%	3	0,1%

WR	9.4, 9.7	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu	os.	95%	346	7,2%	6	0,1%
----	----------	--	-----	-----	-----	------	---	------

Źródło: kolumny 1,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6 i 7 – na podstawie danych z SL2014, kolumny 8 i 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Najwyższy poziom realizacji, biorąc pod uwagę UoD cechuje wskaźnik *Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu* w ramach Działania 9.4 (9,0%). Jednak wartości tych nie potwierdzają dane dotyczące WoP, dla których stopień realizacji wynosi 0,1%.

Należy też zauważyć, porównując Działania 9.4 i 9.7, że to głównie Działania 9.4 pracuje na postęp w realizacji Pi 8iv. Wg stanu na dzień 31.12.2018 ogłoszono 3 nabory głównie w ramach Działania 9.4. Na Działanie 9.7 ogłoszony został jeden nabór.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 8iv

Interwencja w postaci aktywizacji osób powracających na rynek po okresie sprawowania opieki nad dziećmi cieszy się małym zainteresowaniem. Sytuację tę można tłumaczyć istniejącymi innymi programami na rynku (np. świadczenie rodzinne 500+), jak również tym, że na obszarach wiejskich opieka nad dziećmi do lat 3 jest organizowana w ramach rodziny, a nie w formach instytucjonalnych. Ponadto warto podkreślić, że wiele kobiet nie pracuje, bo nie jest w stanie łączyć pracy zawodowej z obowiązkami rodzinnymi. Sytuacja taka wydłuża okres pozostawania bez pracy. Także realizacja wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3* pozostaje na znacząco niskim poziomie - 5,3% wg WoP. Jednakże, zgodnie z harmonogramem naborów i konkursów na rok 2019, w czerwcu jest przewidziany konkurs w ramach powyższego Działania. Jest więc szansa, że wartość wskaźnika *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3* znacząco wzrośnie.

W ramach pozostałej do wykorzystania kwoty na Działanie 9.4 (77 497 560,18 zł) planowane jest ogłoszenie konkursu w I kwartale 2020 r. (alokacja ok 50 mln. zł). Podobnie pozostała kwota w Działaniu 9.7 będzie mogła być wykorzystana w konkursie planowanym do ogłoszenia w I kwartale 2020 r. (alokacja ok. 4 mln. zł).

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Prognozowana realizacja wartości docelowej wskaźników w ramach Pi 8iv każe z ostrożnością podchodzić do oceny osiągnięcia celów w ramach Działań zaplanowanych w tej interwencji.

Tabela 79 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8iv

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

1	2	3	4	5
WP	Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie	5 048	5 911	117,1%
WP	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3	5 300	5 667	106,9%
WR	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	80%	2 623	55,5%
WR	Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu	95%	2 944	52,4%

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 4 i 5 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Zgodnie z przeprowadzoną prognozą, przy obecnym stanie kontraktacji środków przeznaczonych na PI 8iv jak również ze względu na zadeklarowaną przez Beneficjentów w UoD wartość wskaźnika do osiągnięcia oraz przede wszystkim wartość już), przy wykorzystaniu pozostałej kwoty alokacji wartość tylko trzech wskaźników zostanie osiągnięta.

Wskaźniki realizowane w ramach Działania 9.7, wg dotychczasowych prognoz, nie zostaną osiągnięte. Nie jest jednak możliwa analiza w odniesieniu do Działania 9.7, ponieważ do 31.12.2018 r. nie została podpisana żadna umowa w odniesieniu do ogłoszonego naboru z uwagi na trwającą procedurę oceny złożonych wniosków o dofinansowanie. Projekty realizowane w formule ZIT muszą spełnić więcej kryteriów formalnych, tzn. przejść przez ocenę strategiczną, która jest elementem oceny formalnej i merytorycznej. Ocena ta obejmuje trzy kryteria: kryterium ogólne, kryterium strategiczne zerojedynkowe i dwa kryteria strategiczne punktowe. Natomiast standardowy projekt ma ocenę formalno-

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

merytoryczną, bez tych trzech kryteriów. Być może jest to jeden z powodów mniejszego zainteresowania tego typu projektami. Mniejsze zainteresowanie Działaniem 9.7 potwierdzają również wyniki badania CAWI. Podczas gdy prawie co trzeci badany (27,9%) chciałby ubiegać się o wsparcie w ramach Działania 9.4, to już zaledwie 6,6% planuje udział w konkursach w ramach Działania 9.7.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

Analiza pokazuje, że bardziej skuteczne są projekty realizowane poza Polityką Terytorialną. Wskaźniki w działaniu 9.7 mają niemal zerowe wartości. Jednak analiza skuteczności tego Działania nie jest możliwa, ponieważ do 31.12.2018 r. nie została podpisana żadna umowa w odniesieniu do ogłoszonego naboru z uwagi na trwającą procedurę oceny złożonych wniosków o dofinansowanie. Ponadto w I kwartale 2020 r. planowany jest konkurs w ramach Działania 9.7 z alokacją ok 4 mln. zł. Jeszcze większa kwota planowana jest do wykorzystania w konkursie w ramach Działania 9.4 w I kwartale 2020 r. (alokacja ok 50 mln. zł).

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

5.11 Oś Priorytetowa 10 Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian

Realizacja Ram Wykonania w OP 10

W odniesieniu do wartości pośredniej wyznaczonej na rok 2018, wartości wskaźników dla PI 8v, 8vi, zostały przekroczone. Najwyższy poziom osiągnął wskaźnik produktu dla Pi 8v: *Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie (Działanie 10.1, 10.2, 10.4) - poziom jego wykonania wyniósł 165,42%.*

Tabela 80 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 10

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP i na podstawie zatwierdzonych formuły uczestników)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakłada na w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP i na podstawie zatwierdzonych formuły	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
-----------------	------------------------	--	---------------------	-------------------	--------------------------	---	--	------------------------------	--	--	--

										uczestni ków	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
10. Adaptacyj ność przedsiębi orstw i pracownik ów do zmian	8v, 8vi	wskaźni k postępu finanso wego	Całkowita kwota certyfikowan ych wydatków kwalifikowan ych (EUR)	EUR	7 146 227,00	11 147 104,54	155,99 %	56 580 030,00	44 419 019,38	19,7%	78,5%
	8v	wskaźni k produkt u	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzący mi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	Os.	3 612	5 975	165,42 %	12 032	16 606	49,7%	138,0%

	8vi	wskaźnik produktu	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	Os.	17 256	18 601	107,79 %	38 828	98 970	47,9%	254,9%
--	-----	-------------------	--	-----	--------	--------	----------	--------	--------	-------	--------

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumna 10 – informacja z SL2014, kolumny 7,8,11 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, kolumna 12 – obliczenia własne, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 81 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP10

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
------------------------	-----------------	--	-----------------------	---------------------------------	-------------------------------------	--	--

	OP1	wskaźnik postępu finansowego	<i>Kwota wydatków EFS certyfikowanych do Komisji Europejskiej</i>	<i>EUR</i>	12 763 363,84	7 146 227	178,60%
<i>PI 8v</i>	OP10	wskaźnik produktu	<i>Liczba osób pracujących objętych wsparciem w programie (łącznie z pracującymi na własny rachunek)</i>	<i>osoba</i>	5 975	3 612	165,42%
<i>PI 8vi</i>	OP10	wskaźnik produktu	<i>Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS</i>	<i>osoba</i>	18 601	17 256	107,79%

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Priorytet inwestycyjny nr 8v (Działania 10.1, 10.2, 10.4)

Ocena postępów w realizacji PI

Jednym z problemów w woj. lubelskim jest niski stopień nasycenia regionu przedsiębiorczością (P1)⁵³. Nasycenie podmiotami gospodarczymi w 2012 r. wynosiło 767 podmioty na 10 tys. mieszkańców, co było jednym z najniższych wskaźników w Polsce. W 2017 roku ten wskaźnik był nieco wyższy, aczkolwiek nadal niski w porównaniu ze średnią kraju i z poszczególnymi województwami.

Województwo lubelskie charakteryzuje się niską wydajnością pracy mierzoną relacją wartości dodanej wytworzonej w poszczególnych sektorach gospodarki do liczby osób zatrudnionych w tych sektorach (P2)⁵⁴. Największe dysproporcje występują w przypadku sektora rolniczego, w przypadku, którego przeciętna wydajność w kraju jest o 70% wyższa niż w województwie lubelskim. W przypadku przemysłu różnica ta wynosi ok. 8% a budownictwa – ok. 5%. Jedynie w przypadku sektora obejmującego pośrednictwo finansowe oraz obsługę nieruchomości i firm wartość dodana na zatrudnionego była zbliżona, a nawet nieco wyższa od średniej krajowej (źródło: Aneks diagnostyczno-statystyczny do RPO WL 2014-2020).

Dezaktualizujące się / niskie kompetencje pracowników (P4)⁵⁵, jako problem został opisany w badaniu Barometr zawodów 2017, gdzie wskazywany jest brak dopasowania popytu do podaży na rynku pracy w województwie lubelskiego, a wymagania pracodawców odnośnie do kwalifikacji pracowników nie są spełniane.

Warto spojrzeć w tym kontekście na dane dotyczące liczby bezrobotnych rejestrowanych z przyczyn dotyczących zakładu pracy⁵⁶. W 2012 roku było takich osób 4 786. Z winy zakładu, pracę w województwie lubelskim w 2017 roku utraciły 422 osoby (tj. o 424 osoby mniej niż w roku 2016), w tym 17 (4,0%) pracowników zwolnionych zostało z sektora publicznego i 405 (96,0%) z sektora prywatnego.

W urzędach pracy województwa lubelskiego w ciągu dwunastu miesięcy 2017 roku z przyczyn dotyczących zakładów pracy zostało zarejestrowanych 3587 osób. Natomiast na koniec 2017 roku w rejestrach urzędów pracy pozostawało 2530 osób, w tym 54,3% to

---

⁵³ Potrzeba nr 1 wskazana w schemacie logiki interwencji

⁵⁴ Potrzeba nr 2 wskazana w schemacie logiki interwencji

⁵⁵ Potrzeba nr 4 wskazana w schemacie logiki interwencji

⁵⁶ Źródło: Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie; <http://wuplublin.praca.gov.pl/-/967602-bezrobotni-rejestrowani-z-przyczyn-dotyczących-zakładu-pracy-w-latach-2003-2014>

kobiety. Bezrobotni w 2017 roku z winy zakładu pracy stanowili 3,1% w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych (w roku wcześniejszym 3,5%). Największej grupowej redukcji zatrudnienia w 2017 r. (zgodnie z ustawą z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników Dz. U. Nr 90, poz. 844, z późn. zm.) dokonały następujące zakłady: EKO-TREND Sp. z o.o w Zamościu (160 osób zwolniono), Praktiker Polska z.o.o. Warszawa O/Lublin (58 osób zwolniono), Przedsiębiorstwo Handlowe „Chemia Lublin” S.A (49 osób), `LED TRANSFORMATOR Poland Sp. z.o.o. w Lublinie (34 osoby), Przedsiębiorstwo Robót Inżynierskich Energopol Lublin S.A. (28 osób), MTBC-EUROPE Spółka z.o.o w Lublinie (22 osoby)⁵⁷. Jednakże województwo lubelskie ma niższy odsetek niewykorzystania wolnych miejsc pracy w porównaniu ze średnią w kraju.

Niska adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników sektora MMŚP związana jest z koniecznością poprawy kondycji przedsiębiorstw sektora MŚP oraz przystosowania pracodawców i pracowników do koniecznych zmian związanych z globalnymi trendami (P5)⁵⁸. Dane GUS z 2016 roku pokazują, że odsetek osób w wieku 18-69 lata kształcących się lub doszkalających to 45 i jest nieco niższy niż średni odsetek w kraju. W porównaniu z sytuacją w kraju – w województwie lubelskim notuje się niską liczbę nowopowstałych miejsc pracy w przeliczeniu na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

---

⁵⁷ Źródło: Podsumowanie 2017 roku w statystykach w województwie lubelskim; Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie Wydział Badań i Analiz

⁵⁸ Potrzeba nr 5 wskazana w schemacie logiki interwencji

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Kolejny problem to trudności w pozyskaniu na wolne miejsca pracy pracowników o odpowiednich kwalifikacjach (P6)⁵⁹ – są one wynikiem obniżania się liczebności osób pozostających bez pracy i gotowych do podjęcia zatrudnienia (źródło: Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa lubelskiego w obszarach oddziaływania Europejskiego Funduszu Społecznego, Lublin 2018)

Ograniczanie zasobów pracy spowodowane jest m.in. starzeniem się społeczeństwa (C1) (i niskim współczynnikiem reprodukcji) oraz zbyt wczesnym wychodzeniem z rynku pracy (P1)⁶⁰.

Celem PI 8v jest wzrost liczby przedsiębiorstw sektora MŚP, które skorzystały z usług rozwojowych. Działanie ma na celu poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw sektora MŚP oraz przystosowanie pracodawców i pracowników do koniecznych zmian związanych z globalnymi trendami, np. upowszechnianiem nowoczesnych technologii, starzeniem się społeczeństwa i innymi kwestiami demograficznymi. Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 8v przewidziano 37 295 604 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 160 475 524,89zł (zł, wg kursu z 28.12.2018), w tym:

- na Działanie 10.1 - 17 853 002 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 76 817 897,01 zł (wg kursu z 28.12.2018);
- na Działanie 10.2 – 17 442 602 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 75 052 027,89 zł (wg kursu z 28.12.2018);
- na Działanie 10.4 – 2 000 000EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 8 605 600,00 zł (wg kursu z 28.12.2018);

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 10.1 (wybieranych w trybie konkursowym) są jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, w szczególności organizacje pozarządowe, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych. Działanie 10.2 realizowane w trybie konkursowym, do którego uprawnione są: jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, w szczególności urzędy pracy, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, w szczególności organizacje pozarządowe, partnerzy społeczno-gospodarczy, osoby fizyczne prowadzące działalność

---

⁵⁹ Potrzeba nr 6 wskazana w schemacie logiki interwencji

⁶⁰ Potrzeba nr 1 wskazana w schemacie logiki interwencji

gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych; a także w trybie pozakonkursowym, do którego uprawniony jest Bank Gospodarstwa krajowego jako Menadżer Funduszu Funduszy. (instrumenty finansowe). Działanie 10.4 jest realizowane w trybie konkursowym, a uprawnionymi do niego podmiotami są: jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, w szczególności urzędy pracy, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, w szczególności organizacje pozarządowe, partnerzy społeczno-gospodarczy oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych.

Od uruchomienia programu, w ramach PI 8v zawarto 66 umów o dofinansowanie na kwotę 141 595 119,83 zł, co stanowi 88,2% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW). W ramach Działania 10.1, poczynwszy od 30 czerwca 2015 r. do 31 grudnia 2018 r podpisano 6 umów o dofinansowanie projektów na kwotę 71 883 835,30zł, co stanowi 93,57% alokacji UE ogółem (z RW). Z kolei w ramach Działania 10.2 w ramach 60 projektów zakontraktowano 69 711 284,53 zł, co stanowi 92,88% alokacji UE ogółem (z RW). Natomiast w ramach Działania 10.4 nie zrealizowano jak dotąd żadnego projektu.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Tabela 82 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8v) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	10.1	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	szt.	5 121	5 664	110,6%	2 170	42,4%
WP	10.1, 10.2, 10.4	Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach	os.	4 693	5 962	127,0%	2 362	50,33%

		objętych wsparciem w programie						
WP	10.1, 10.2, 10.4	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	os.	2 406	3 340	138,8%	878	35,4%
WP	10.1, 10.2, 10.4	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie - ogółem	os.	12 032	16 779	139,5%	5 975	47,9%
WP	10.2, 10.4	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób	os.	4 893	4 865	99,4%	1 703	34,8%

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

		zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie						
WR	10.1	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	os.	40%	4 735	231,2%	706	34,5%
WR	10.2, 10.4	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	os.	55%	2 687	99,9%	860	32,0%
WR	10.1	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub	os.	90%	15 425	103,2%	1 296	25,0%

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

		nabyły kompetencje po opuszczeniu programu						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: kolumny 1,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6 i 7 – na podstawie danych z SL2014, kolumny 8 i 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Pozom realizacji wskaźników dla PI 8v jest na zróżnicowanym poziomie w granicach 12-50%. Realizacja dwóch wskaźników w Działaniu 10.4 jest zagrożona: *Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie* oraz *Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie*. Stopień realizacji wartości docelowej ww. wskaźników wg WoP i zatwierdzonych formularzy uczestników wynosi 0. Działanie to realizowane jest w formule ZIT LOF i podobnie jak inne Działania realizowane w ramach ZIT poddawane są większej liczbie formalności (kryteria oceny strategicznej). Jednakże konkurs w ramach Działania 10.4 jest obecnie rozstrzygany, co zapewne wpłynie na zmianę wartości ww. wskaźników.

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 8v

Niewątpliwie najatrakcyjniejszym instrumentem dla przedsiębiorców są programy, dzięki którym firmy mogą zrealizować swój cel rozwojowy (Działanie 10.1). Natomiast niewykorzystana alokacja w ramach Działania 10.4 (1 133 537,56) pozostaje do dalszych uzgodnień (na ZIT w EFS). Trwa obecnie analiza listy rankingowej pod kątem zwiększenia alokacji w konkursie z 2018 r.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Tabela 83 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8v

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie	5 121	6 053	118%
WP	Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach	4 693	6 757	144%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
	objętych wsparciem w programie			
WP	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	2 406	3 785	157%
WP	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie - ogółem	12 032	19 016	158%
WP	Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	4 893	5 838	119,0%
WR	Liczba mikro-, małych i średnich	40%	5 060	209,0%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
	przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie			
WR	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	55%	3 225	100,0%
WR	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	90%	16 484	96,0%

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 4 i 5 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Zgodnie z przeprowadzoną prognozą, przy obecnym stanie kontraktacji środków przeznaczonych na PI 8v (jak również ze względu na zadeklarowaną przez Beneficjentów w UoD wartość wskaźnika do osiągnięcia oraz przede wszystkim wartość już osiągniętą), przy wykorzystaniu pozostałej kwoty alokacji wartość prawie wszystkich wskaźników zostanie osiągnięta. W przypadku kilku wskaźników konieczne jest zwiększenie środków, aby zrealizować oczekiwaną wartość końcową. Są to następujące wskaźniki:

- 1) Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie,

- 2) Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie.

Priorytet inwestycyjny nr 8vi (Działania 10.3)

Ocena postępów w realizacji PI

Konieczność przeciwdziałania dezaktywacji zawodowej z przyczyn zdrowotnych (zmniejszenie okresów dezaktywacji zawodowej osób w wieku aktywności zawodowej z przyczyn zdrowotnych) stanowi problem (P2)⁶¹, gdyż na tle całego kraju w województwie lubelskim jest wysoki odsetek osób biernych zawodowo z powodu choroby lub niepełnosprawności, a absencja chorobowa jest zazwyczaj (z wyjątkiem roku 2011) dłuższa niż średnia długość nieobecności w pracy z powodu choroby w Polsce.

Celem szczegółowym Priorytetu Inwestycyjnego 8vi jest zwiększenie liczby realizowanych programów zdrowotnych w zakresie chorób negatywnie wpływających na rynek pracy.

Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 8vi przewidziano 10 797 421 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 46 459 143,08 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018). W ramach tego Priorytetu realizowane jest jedno Działanie 10.3.

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 10.3. (wybieranych w trybie konkursowym) są: jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, w szczególności organizacje pozarządowe, organizacje non-profit, podmioty ekonomii społecznej posiadające doświadczenie w zakresie działań profilaktycznych, osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych, podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą lub ich podmioty tworzące oraz pracodawcy, w szczególności pracodawcy aktywnie działający w zakresie włączenia społecznego.

Od uruchomienia programu, w ramach PI 8vi (Działanie 10.3) zawarto 28 umów o dofinansowanie na kwotę 20 519 095,98 zł , co stanowi 44,16% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW) w ramach tego Działania.

Postęp rzeczowy wskaźników realizowanych w ramach Działania 10.3 jest bardzo zróżnicowany. W przypadku dwóch z nich stopień realizacji przekracza założoną wartość. Są to wskaźniki:

---

⁶¹ Potrzeba nr 2 wskazana w schemacie logiki interwencji

- WR *Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne* (97,1% realizacji wg WoP)

- WP *Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców* (133,3% realizacji wg WoP).

Natomiast stopień realizacji wg WoP wskaźnika *Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie*, wynosi 0%. Jednakże dopiero w 2018 r. został ogłoszony nabór na realizację tego wskaźnika i jego wartość wkrótce ulegnie zmianie.

Tabela 84 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8vi) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7=6/5	8	9=8/5
WP	10.3	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	os.	38 828	98 970	254,9%	18 601	47,9%
WP	10.3	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	os.	3	10	333,3%	4	133,3%

WR	10.3	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	os.	38%	58 865	399,0%	14 331	97,1%
WR	10.3	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	os.	95%	0	0,0%	0	0,0%

Źródło: kolumny 1,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6 i 7 – na podstawie danych z SL2014, kolumny 8 i 9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Ocena potencjału absorpcyjnego PI 8vi

Do zagospodarowania pozostaje alokacja na projekty, których rezultatem ma być podjęcie pracy lub kontynuowanie zatrudnienia. Z analizy danych źródłowych wynika, że część kwoty (1,9 mln zł) pozostającej do wykorzystania w ramach Działania 10.3 zostanie przeznaczona na zwiększenie alokacji na konkurs planowany do ogłoszenia w 2019 r. w zakresie regionalnego programu zdrowotnego dotyczącego profilaktyki boreliozy. Pozostała część – w związku z prognozowanym osiągnięciem założonych wskaźników w Działaniu 10.3 – jest proponowana do przesunięcia w ramach renegotjacji na Działanie 11.2.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Tabela 85 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8vi

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5
WP	Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS	38 828	224 086	577,1%
WP	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	3	56	1 866,7%
WR	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne	38%	133 282	156,5%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

WR	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	95%	0	0%
----	--	-----	---	----

Źródło: kolumny 1, 2 i 3 - RPO WL 2014-2020 z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 3 i 4 – analizy i obliczenia własne na podstawie danych SL2014; zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Zgodnie z przeprowadzoną prognozą, przy obecnym stanie kontraktacji środków przeznaczonych na PI 8vi (jak również ze względu na zadeklarowaną przez Beneficjentów w UoD wartość wskaźnika do osiągnięcia oraz przede wszystkim wartość już osiągniętą), przy wykorzystaniu pozostałej kwoty alokacji wartość prawie wszystkich wskaźników zostanie osiągnięta, a nawet znacznie przekroczona.

5.12 Oś Priorytetowa 11 Włączenie społeczne

Realizacja Ram Wykonania w OP 11

W obszarze zagadnień podnoszonych w OP 11 znalazły się najpilniejsze wyzwania stojące przed województwem lubelskim w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W czasie tworzenia diagnozy problemów do Programu postawiono następujące cele:

- Wzrost integracji społecznej oraz poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie poprzez realizację kompleksowych programów aktywizacji oraz usług reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej;
- Wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych użyteczności publicznej, w szczególności w formach zdeinstytucjonalizowanych, dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie;
- Wzrost dostępności usług zdrowotnych dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie;
- Rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej, w tym wzrost zatrudnialności w sektorze ekonomii społecznej w regionie.

Cele powyższe wynikały z zaobserwowanych problemów związanych z integracją społeczną i dostępnością usług społecznych.

W OP 11 Włączenie społeczne cele pośrednie Ram Wykonania obejmują następujące wskaźniki: Wskaźniki produktu: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie, Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem oraz wskaźnik finansowy: Całkowita kwota certyfikowanych wydatków

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

kwifikowanych. Odnotowano przekroczenie celu pośredniego mierzonego wskaźnikami: Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie na poziomie 129,7% oraz Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem 160,62%. Na nieco niższym poziomie zrealizowano cel pośredni mierzony wskaźnikiem finansowym – 78,11%, co oznacza, że rezerwa wykonania OP11 nie jest zagrożona. Zestawienie realizacji wskaźników postępu finansowego wartości docelowej w oparciu o WoP (10,8%) z realizacją w oparciu o UoD 69,1% wskazuje na małą dynamikę płatności w realizowanych projektach. Sytuacja ta wynika z faktu, że w ramach OP11 podpisywane są umowy na projekty wieloletnie, często realizowane w cyklach lub turach. Jednocześnie w odniesieniu do projektów wsparcia społecznego opóźnienia w wydatkowaniu środków wynikają z problemów beneficjentów z rekrutacją grupy docelowej i przedłużającym się czasem realizacji zaplanowanych form wsparcia. Znacznie lepiej ta relacja przedstawia się w przypadku wskaźników produktu, odpowiednio 33,5%(WoP) do 75,9% (UoD) w przypadku liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie oraz 71,8% (WoP) do 81,2% (UoD) w przypadku liczby podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem.

Obecnie w Działaniu 11.1 Aktywne włączenie (PI 9i) pozostało 7 376 496,64 zł alokacji do wykorzystania. Do końca marca i do końca kwietnia trwały dwa nabory w konkursach z 2018 r. Po ich rozstrzygnięciu nastąpi analiza stanu wykorzystania alokacji.

Działanie 11.4 Aktywne włączenie w ramach ZIT LOF (PI 9i) pozostało 16 990 400,41 zł z czego 15 198 073,09 zł stanowi wartość wniosków o dofinansowanie znajdujących się na listach rezerwowych. Obecnie trwa analiza pod kątem możliwości dofinansowania wniosków z listy rankingowej. W przypadku niezakontraktowania alokacji pozostałą część WUP proponuje przesunąć na Działanie 11.1.

W ramach Działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne (PI 9iv) cała dotychczasowa alokacja została wykorzystana. Planowana jest realokacja środków (renegocjacje) z Działania 10.3 oraz przesunięcie z Działania 11.3 - razem 31 877 715,74 zł. W związku z dużym zainteresowaniem Działaniem 11.2. kolejny konkurs zostanie ogłoszony na przetomie 2019/2020. W Działaniu 11.5 Usługi społeczne i zdrowotne w ramach ZIT LOF (PI 9iv) dotychczas nie zaplanowano alokacji do wykorzystania.

W ramach Działania 11.3 Ekonomia społeczna (PI 9v) pozostało 14 877 715,74 alokacji do wykorzystania. Z uwagi na niewielką perspektywę wykorzystania pełnej alokacji, planowane jest przesunięcie środków na Działanie 11.2. Konkurs ogłoszony w 2018 r. ma zapewnić ciągłość realizacji usług przez OWES w obecnej perspektywie finansowej. Po rozstrzygnięciu konkursu, wyniki zostaną poddane analizie pod kątem wykorzystania alokacji. Niemniej jednak obecnie po odliczeniu kwoty przeznaczonej na ww. konkurs pozostałą kwotę, tj. 14 877 715,74 zł proponuje się przesunąć na Działanie 11.2. W Działaniu 11.6 Ekonomia społeczna w ramach ZIT LOF (PI 9v) dotychczas nie zaplanowano alokacji do wykorzystania.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Tabela 86 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 11

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP i na podstawie zatwierdzonych formuły uczestników)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładowa w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP i na podstawie zatwierdzonych formuły uczestników	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

11. Włączanie społeczne	9i, 9iv, 9v	wskaźnik postępu finansowego	Kwota wydatków EFS certyfikowanych do Komisji Europejskiej	EUR	24 435 858	19 088 020,65	78,11%	177 071 438,00	122 376 302,6	10,8%	69,1%
	9i, 9v	wskaźnik produktu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	os.	5 485	7 112	129,7%	21 260	16 144	33,5%	75,9%
	9v	wskaźnik produktu	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	os.	292	469	160,6%	653	530	71,8%	81,2%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumna 10 – informacja z SL2014, kolumny 7,8,11, -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, kolumna 12 – obliczenia własne, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 87 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP11

Priorytet inwestycyjny (np. 01a, 07c)	Oś priorytetowa ²	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulatywna na wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r. ⁴	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP11	wskaźnik postępu finansowego	Kwota wydatków EFS certyfikowanych do Komisji Europejskiej	EUR	24 526 206,80	24 435 858	100,37%
Priorytet inwestycyjny 9i, 9v	OP11	wskaźnik produktu	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoba	7 112	5 485	129,66%
Priorytet inwestycyjny 9v	OP11	wskaźnik produktu	Liczba podmiotów w ekonomii społecznej objętych wsparciem	szt.	469	292	160,62%

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Priorytet Inwestycyjny nr 9i (Działania 11.1 i 11.4)

Ocena postępów w realizacji PI

Celem priorytetu jest wzrost integracji społecznej oraz poprawa dostępu do rynku pracy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie poprzez realizację kompleksowych programów aktywizacji oraz usług reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej (Działania 11.1, 11.4).

W programie przyjęto, że aktywizacja i reintegracja społeczno-zawodowa w postaci objęcia wsparciem osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób z niepełnosprawnościami doprowadzi po pierwsze do wzrostu kwalifikacji i kompetencji osób objętych wsparciem oraz po drugie, do podjęcia poszukiwań pracy przez te osoby po zakończeniu programu i po trzecie, co jest najważniejsze, doprowadzi do podjęcia pracy po opuszczaniu programu (rezultat długoterminowy) przez osoby objęte wsparciem. Najwyższe wskaźniki przy tak założonej interwencji, jak wynika z tabeli poniżej, uzyskano w odniesieniu do liczby osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie 595,5% realizacji wartości docelowej (wg UoD) oraz 273,4% realizacji wartości docelowej (na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników). Najniższy poziom realizacji wskaźnika uzyskano w odniesieniu do liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie 78,0 % realizacji wartości docelowej (wg UoD) oraz 34,4% realizacji wartości docelowej (wg WoP), co może skłaniać do większej uwagi w odniesieniu do zwiększenia stopnia pełnej realizacji projektów, zakończonych wnioskami o płatność (WoP). Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 9i przewidziano 82 135 449 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 353 182 431 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018), w tym:

- na Działanie 11.1 - 77 453 838 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 333 051 503 zł (wg kursu z 28.12.2018);
- na Działanie 11.4 – 4 681 611 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 20 130 927 zł (wg kursu z 28.12.2018).

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 11.1. i 11.4. (wybieranych w trybie konkursowym i pozakonkursowym) są różne podmioty zajmujące się pomocą oraz integracją społeczną i zawodową. Od uruchomienia programu, w ramach PI 9i zawarto 220 umów o dofinansowanie na kwotę 265 522 633,97 zł, co stanowi 75,1% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW). W ramach Działania 11.1, począwszy do 30 czerwca 2016 r. do 31 grudnia 2018 r podpisano 217 umów o dofinansowanie projektów na kwotę 262 368 998,57 zł, co stanowi 78,8% alokacji UE ogółem (z RW). Zaś w ramach Działania 11.4 podpisano 3 umowy na realizację projektów na łączną kwotę 3 153 635,4 zł, co stanowi 15,7% alokacji UE ogółem (z RW).

Tabela 88 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9i) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	11.1, 11.4	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoba	19 725	15 391	78,0%	6 780	34,4%
WP	11.1, 11.4	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoba	1 775	10 570	595,5%	4 852	273,4%
WR	11.1, 11.4	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały	osoba	32%	6 623	104,93%	2 163	34,27%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

		kwalfikacje lub nabyty kompetencje po opuszczeniu programu							
WR	11.1, 11.4	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osob a	30%	6 810	115,1 %	1349	22,79%	
WR	11.1, 11.4	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osob a	16%	3 661	116,0 %	878	27,82%	

Źródło: RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku oraz podstawie danych z SL2014.

Analiza aktualnego poziomu osiągnięcia założonych wskaźników pokazuje, że istnieje ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie. Obecnie w Działaniu 11.1 pozostało 7 376 496,64 zł alokacji do wykorzystania. Do końca marca i do końca kwietnia trwały dwa nabory w konkursach z 2018 r. i po jego rozstrzygnięciu będzie możliwa pełniejsza analiza stanu realizacji wskaźników i rokowania co do osiągnięcia założonych wskaźników produktów.

W odniesieniu do Działania 11.4 (ZIT LOF) pozostało 16 990 400,41 zł z czego 15 198 073,09 zł stanowi wartość wniosków o dofinansowanie znajdujących się na listach rezerwowych.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Obecnie trwa analiza pod kątem możliwości dofinansowania wniosków z listy rankingowej. Realizacja projektów z listy rankingowej wpłynie na podwyższenie poziomu osiągnięcia w/w wskaźnika. Pozostałe wskaźniki na obecnym etapie wdrażania nie stwarzają ryzyka niewykonania założonych celów końcowych. Ich wartości na podstawie podpisanych umów już przekraczają obecnie 100%.

Ocena potencjału absorpcyjnego

W PI 9i jest duży potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny. Do dnia 31.12.2018 złożono łącznie 570 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę (wkład UE) 778 614 995,22 zł z czego do realizacji wybrano 220 projektów o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 265 522 633,97 zł czyli mniej niż co drugi, licząc po projektach oraz trochę więcej niż co drugi, licząc po kwocie, która była wnioskowana. Alokacja początkowa wynosiła 353 182 431 zł (licząc po kursie z 28.12.2018 r.), czyli kwota wnioskowana przewyższała ją ponad dwukrotnie.

Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP 11, łącznie Działania w ramach PI 9i cieszyły się zainteresowaniem aż 93% z nich, co jest bardzo wysokim wynikiem. Do końca 2018 roku zrealizowano 12 naborów wniosków dla Działania 11.1 oraz jeden z Działania 11.4. Analizując zainteresowanie składaniem wniosków przez beneficjentów w latach 2016, 2017 i 2018 widać jednak zmniejszenie się zainteresowania potencjalnych beneficjentów aplikowaniem o dofinansowanie. Wynika to z sygnalizowanych przez beneficjentów problemów z rekrutacją uczestników wsparcia aktywizacyjnego. Trudności z rekrutacją wynikają z tego, że z jednej strony spada liczba osób, które mogą być beneficjentami wsparcia w projektach włączenia społecznego, z drugiej zaś strony oczekiwania uczestników uległy zmianie – poszukują oni wsparcia, które nie będzie tak długotrwałe i kompleksowe, jak w projektach Działania 11.1 i 11.4, zainteresowani są również projektami, w ramach których uczestnictwo wiąże się z gratyfikacjami materialnymi lub finansowymi. Jednocześnie uczestnicy to osoby pochodzące ze środowisk trudnych, w których wiele osób reprezentuje postawy wyuczonej bezradności, zaburzonych nawyków związanych z funkcjonowaniem w społeczeństwie. Ważną kwestią jest fakt, że równolegle realizowane są projekty z OP 9, w których oferowany jest podobny rodzaj wsparcia (szkolenia, doradztwo, poradnictwo zawodowe), gdzie projekty są krótsze i zazwyczaj pozwalające na otrzymanie wynagrodzenia.

Wdrażana interwencja w ramach Działania 11.1 i 11.4 polega na aktywizacji społeczno-zawodowej osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Działania polegają na kompleksowym i zindywidualizowanym wsparciu jednostek poprzez włączanie ich w programy aktywizacji. Rezultatem tych działań ma być zwiększenie szans tych osób na zatrudnienie. Przyjęta w opisie rezultatów Działania 11.1 metodologia doboru wskaźników oparta o skorelowanie wsparcia z efektem zatrudnieniowym sprawia wiele problemów beneficjentom, gdyż wielu uczestników projektów faktycznie nie jest zainteresowanych

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Europejskiego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

podejmowaniem zatrudnienia, a jeżeli już jest – to oczekuje raczej krótkotrwałych form wsparcia przynoszących szybko efekt zatrudnieniowy.

Widoczne są problemy dotyczące niskiego zainteresowania uprawnionych wnioskodawców w konkursach w ramach Działania 11.1 do aplikowania o środki w naborach wyłącznie dla OPS/MOPR. Zarządzający programem skarżą się na niską jakość składanych projektów na konkursy w ramach Działania 11.1, która nie jest wystarczająca, aby przejść pozytywnie wszystkie etapy oceny. Wiąże się to z niskim potencjałem kadrowym uprawnionych wnioskodawców i obciążeniami pracowników związanymi z dużą ilością zadań jednostek pomocy społecznej szczególnie w końcu roku kalendarzowego m. in. świadczeniami rodzinnymi oraz wychowawczymi. W celu poprawy jakości aplikowania IZ zorganizowała pod koniec 2018 roku spotkania informacyjno-promocyjne z potencjalnymi beneficjentami. Ponadto, aby zmobilizować OPS/PCPR do składania wniosków o dofinansowanie IP, uruchomiła Mobilny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny którego zadaniem była pomoc beneficjentom w pisaniu wniosków i organizacja spotkań informacyjnych.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji jest pozytywny.

Tabela 89 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9i

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy wskaźnika	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6
WP	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	19 725	17 251,81	20 486	104%
WP	Liczba osób z niepełnosprawnością	1 775	22 770,41	14 069	793%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	mi objętych wsparciem w programie				
WR	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	32%	40 017,31	8 429	129%
WR	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu	30%	38 751,88	9 064	147%
WR	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	16%	69 536,46	4 873	149%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD , obliczenia własne. OP 11 - Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach każdego z działań alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania. Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczy do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników. Tym samym nie widać zagrożeń dla realizacji wskaźników z PI9i, a przy obecnym tempie realizacji poszczególne wskaźniki zostaną przekroczone najprawdopodobniej w stopniu, który pokazuje powyższa tabela. Prognoza ta zakłada realizację działań w dotychczasowym tempie i charakterze. Powyższe wyliczenie nie zawiera danych z dwóch konkursów ogłoszonych w 2018 roku dla Działania 11.1, które nie zostały jeszcze rozstrzygnięte oraz decyzji dot. złożonych wniosków w ramach Działania 11.4 z list rezerwowych.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

Obecnie w Działaniu 11.1 Aktywne włączenie (PI 9i) pozostało do wykorzystania 7 376 496,64 zł alokacji. Ponadto do wykorzystania należy również uwzględnić środki na projekty zidentyfikowane, które nie zostały zrealizowane w Działaniu 11.1 tj. 25 500 000 zł oraz środki rezerwy 6 729 910 Euro. Do 30.04.2019 r. trwa nabór w konkursie z 2018 r. Po jego rozstrzygnięciu nastąpi analiza stanu wykorzystania alokacji.

Działanie 11.4 Aktywne włączenie w ramach ZIT LOF (PI 9i) pozostało 16 990 400,41 zł z czego 15 198 073,09 zł stanowi wartość wniosków o dofinansowanie znajdujących się na listach rezerwowych. Obecnie trwa analiza pod kątem możliwości dofinansowania wniosków z listy rankingowej. W przypadku niezakontraktowania alokacji pozostałą część WUP proponuje przesunąć na Działanie 11.1.

Jak wskazano poniżej analizując charakterystykę logiki interwencji – potrzeby w zakresie działań aktywnego włączenia są nadal aktualne – jednak wymagają nieco innego podejścia zarówno do beneficjentów wsparcia, jak i jego ostatecznych odbiorców.

Charakterystyka logiki interwencji w PI9i

W priorytecie inwestycyjnym 9i (Działania 11.1 i 11.4) wdrażana interwencja polega na aktywizacji, reintegracji i rehabilitacji społeczno-zawodowej osób wykluczonych albo zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Rezultatem tych działań ma być zwiększenie gotowości osób wykluczonych albo zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do wykonywania obowiązków zawodowych (dzięki nabyciu odpowiednich postaw, kompetencji i kwalifikacji) i w konsekwencji podjęcie przez nie pracy. Dochody i kapitał społeczny nabyte w trakcie pracy mogą pozwolić wspartym osobom na zakorzenienie się na rynku pracy, polepszenie sytuacji materialnej gospodarstwa domowego i uniezależnienie od pomocy społecznej. W ten sposób podejmowane działania mogą być

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

odpowiedzią na zidentyfikowane problemy społeczne takie jak duża liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej i bezrobotnych, dziedziczenie biedy, niewielki dostęp do rynku pracy osób wykluczonych społecznie i zagrożonych ubóstwem czy niedostateczna efektywność działań instytucji pomocowych.

Mimo danych wskazujących na zmniejszanie się w ostatnich latach skali ubóstwa i wykluczenia społecznego w województwie lubelskim, wymienione problemy pozostają nadal obecne i z tego punktu widzenia przyjętą logikę interwencji należy ocenić jako aktualną. Zmniejszająca się skala ubóstwa i wykluczenia społecznego powoduje, że ubóstwo i wykluczenie społeczne dotyczy w dużej mierze osób szczególnie trudnych do objęcia skuteczną aktywizacją i reintegracją zawodową, tj. osób doświadczających szczególnie trudnych do przełamania barier, o poważnych deficytach społecznych lub niskiej motywacji do podjęcia pracy. Dodatkowo pewne działania podjęte na poziomie krajowym mogą obniżać motywację do uczestnictwa w projektach współfinansowanych ze środków EFS, a także do zdobycia i utrzymania zatrudnienia - nasuwającym się przykładem jest tu program Rodzina 500 plus⁶². Powoduje to, że coraz większe znaczenie ma aspekt mobilizacji i aktywizacji ostatecznych odbiorców wsparcia. Wpływa to na dobór instrumentów i form wsparcia, po które powinni sięgać projektodawcy, jednak nie stoi w sprzeczności z przyjętą logiką interwencji.

Pewnym aspektem teorii interwencji, a dokładnie teorii wdrażania, który nie do końca sprawdził się w praktyce, było oparcie się na instytucjach pomocy i integracji społecznej – OPS (Ośrodkach Pomocy Społecznej), MOPR (Miejskich Ośrodkach Pomocy Rodzinie), PCPR (Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie). Niektóre nabory w Działaniu 11.1 były ograniczone do tego rodzaju interwencji. Zaobserwowano szereg problemów związanych z niskim zainteresowaniem tej kategorii instytucji do składania wniosków o dofinansowanie, słabą jakością składanych wniosków, wycofywaniem się wnioskodawców przed podpisaniem umowy itp. Występują one również w innych regionach, nie jest to zatem specyfika województwa lubelskiego. Do przyczyn można zaliczyć niską motywację instytucji pomocy i integracji społecznej do pozyskiwania finansowania z zewnętrznych, pozabudżetowych źródeł oraz ograniczony potencjał kadrowy. Z drugiej strony docenić należy potencjał i doświadczenie tych instytucji w bezpośredniej pracy z osobami ubogimi i zagrożonymi

---

⁶² Por. Magda, I., Kiełczewska, A., Brandt, N. (2018). The Effects of Large Universal Child Benefits on Female Labour Supply. IZA Discussion Paper No. 11652.

wykluczeniem społecznym. Stwierdzone problemy przemawiają zatem nie tyle za rezygnacją z naborów skierowanych wyłącznie do wymienionych instytucji, co za dogłębnym rozważeniem decyzji o tego rodzaju ograniczeniach dotyczących potencjalnych beneficjentów, a także za udzieleniem wnioskodawcom wsparcia w zakresie przygotowania i realizacji projektu⁶³. Pomocne byłyby również regulacje zwiększające motywację instytucji pomocy i integracji społecznej do realizacji projektów wykraczających poza ich standardową, regularną działalność, co jednak wymaga zmian systemowych wprowadzonych na poziomie krajowym, wykracza więc poza możliwości instytucji województwa lubelskiego.

Priorytet Inwestycyjny nr 9iv (Działania 11.2 i 11.5)

Ocena postępów w realizacji PI

Celem priorytetu jest wzrost dostępności wysokiej jakości usług społecznych użyteczności publicznej, w szczególności w formach zdeinstytucjonalizowanych, dla osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w regionie (Działanie 11.2 i 11.5).

Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 9vi (Działanie 11.2) przewidziano 49 727 472 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 213 828 130 zł (wg kursu z 28.12.2018). Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 11.2 (wybieranych w trybie konkursowym) są różne podmioty zajmujące się pomocą i integracją społeczną oraz podmioty lecznicze. Działanie 11.5 realizowane jest w ramach ZIT LOF. Od uruchomienia programu do 31 grudnia 2018 r, w ramach Działanie 11.2 zawarto 115 umów o dofinansowanie na kwotę 159 188 778,11 zł, co stanowi 74,4% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW).

Jak wynika z tabeli poniżej najwyższe wskaźniki uzyskano w odniesieniu do liczby wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu 1059,0% realizacji wartości docelowej (wg UoD) przy jednocześnie wysokim poziomie 140,5%% realizacji wartości docelowej (wg WoP). Najniższy poziom relacji UoD do UoP dotyczy liczby wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu. Duże przekroczenie realizacji wskaźników w umowach o dofinansowanie i stosunkowo niska realizacja wartości docelowej we wnioskach o płatność pokazuje, że stopień zaawansowania realizacji projektów jest stosunkowo niski.

Tabela 90 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9iv) – postęp rzeczowy

---

⁶³ Działania tego rodzaju były podejmowane przez instytucje systemu wdrażania RPO.

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników))	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników))
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	11.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	osoba	5 578	13 368	239,7 %	3 615	64,8%
WP	11.2	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie	osoba	662	14 314	2162,2%	242	36,6%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

WP	11.2	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osob a	1 373	2 603	189,6 %	747	54,4%
WP	11.2	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	osob a	3 432	18 058	526,2 %	2 586	75,3%
WP	11.2	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	sztuk a	558	5 909	1059, 0%	784	140,5%
		Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu	sztuk a	67	215	320,9 %	0	0,0%

Źródło: RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, na podstawie danych z SL2014.

Analiza aktualnego poziomu osiągnięcia założonych wskaźników pokazuje, że nie istnieje ryzyko nieosiągnięcia któregoś z założonych wskaźników.

Ocena potencjału absorpcyjnego

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

W PI 9iv jest bardzo duży potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny. Do dnia 31.12.2018 złożono łącznie 280 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę (wkład UE) 359 081 292,33 zł z czego do realizacji wybrano 115 projektów o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 159 188 778,11 zł czyli mniej niż co drugi, licząc po projektach oraz trochę więcej niż co drugi, licząc po kwocie, która była wnioskowana.

Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP 11, łącznie Działania w ramach PI 9iv cieszyły się zainteresowaniem aż 56% z nich, co jest relatywnie wysokim wynikiem.

W do końca 2018 roku zrealizowano 11 naborów wniosków dla Działania 11.2. Analizując zainteresowanie składaniem wniosków przez beneficjentów w latach 2016, 2017 i 2018 widać zwiększające się zainteresowania potencjalnych beneficjentów aplikowaniem o dofinansowanie – składanych jest coraz więcej projektów o coraz wyższej jakości.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji jest pozytywny.

Tabela 91 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9iv

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy wskaźnika	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6
WP	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	5 578	1 368,84	17 968	322%
WP	Liczba osób zagrożonych	662	23 594,99	19 240	2906%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie				
WP	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	1 373	10 477,47	3 499	255%
WP	Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich	3 432	5 365,70	24 272	707%
WP	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu	558	23 594,99	7 942	1423%
WP	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu	67	105 935,37	289	431%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD , obliczenia własne. OP 11 - Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach każdego z działań alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczy do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników, a nawet ich wielokrotnego zwiększenia. Tym samym nie widać zagrożeń dla realizacji wskaźników z PI9iv, a przy obecnym tempie realizacji poszczególne wskaźniki zostaną przekroczone najprawdopodobniej w stopniu, który pokazuje powyższa tabela. Prognoza ta zakłada realizację działań w dotychczasowym tempie i charakterze.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

W ramach Działania 11.2 Usługi społeczne i zdrowotne (PI 9iv) cała dotychczasowa alokacja została wykorzystana. Planowana jest realokacja środków (renegocjacje) z Działania 10.3 oraz przesunięcie z Działania 11.3 - razem 31 877 715,74 zł. W związku z dużym zainteresowaniem Działaniem 11.2. kolejny konkurs zostanie ogłoszony na przełomie 2019/2020.

Charakterystyka logiki interwencji w PI 9iv

Interwencje realizowane w ramach priorytetu inwestycyjnego 9iv są ukierunkowane na podniesienie jakości i zwiększenie dostępności usług społecznych i zdrowotnych. Odbywa się to bezpośrednio, przez realizację usług społecznych i zdrowotnych (w szczególności usług zintegrowanych) oraz programów zdrowotnych, a także pośrednio, poprzez wsparcie placówek realizujących tego rodzaju usługi. Wspierana jest deinstytucjonalizacja, w tym deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej i rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy. Do oczekiwanych rezultatów należą: trwałe funkcjonowanie miejsc świadczenia usług społecznych i zdrowotnych objętych wsparciem w programie (w tym mieszkań wspomaganych i chronionych), przejście od opieki instytucjonalnej do usług społecznych świadczonych danej osobie w społeczności lokalnej, pozytywna ocena usług dziennych domów opieki społecznej przez klientów, zdiagnozowanie lub ograniczenie problemów zdrowotnych ostatecznych odbiorców, aktywizacja zawodowa uczestników projektów oraz poprawa ich sytuacji zawodowej lub edukacyjnej, zoperacjonalizowana jako rozpoczęcie kształcenia lub szkolenia, zdobycie kwalifikacji, podjęcie zatrudnienia lub założenie działalności gospodarczej. Skuteczna realizacja interwencji ma prowadzić do przeciwdziałania takim problemom społecznym, jak ograniczony dostęp osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym do wysokiej jakości usług użyteczności publicznej i usług zdrowotnych, niedostateczna efektywność działań instytucji pomocowych, znaczna skala zjawiska niepełnosprawności i niski poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami. Tak sformułowana logika interwencji jest spójna z nadal aktualnymi tendencjami w polityce społecznej. Przeprowadzona analiza danych zastanych nie prowadzi do wniosku o potrzebie zmian w logice interwencji w związku z zachodzącymi przemianami społeczno-gospodarczymi.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Priorytet Inwestycyjny nr 9v (Działania 11.3 i 11.6)

Ocena postępów w realizacji PI

Celem priorytetu jest Rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej, w tym wzrost zatrudnialności w sektorze ekonomii społecznej w regionie (Działanie 11.3 i 11.6).

Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 9v (Działanie 11.3) przewidziano 18 647 801 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 80 185 544 zł (wg kursu z 28.12.2018). Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 11.3 (wybieranych w trybie konkursowym i pozakonkursowy) są różne podmioty zajmujące ekonomią społeczną. Działanie 11.6 realizowane jest w ramach ZIT LOF.

Od uruchomienia programu do 31 grudnia 2018 r, w ramach Działania 11.3 zawarto 6 umów o dofinansowanie na kwotę 22 860 916,38 zł, co stanowi 28,5% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW).

Jak wynika z tabeli poniżej najwyższe wskaźniki przy tak założonej interwencji, uzyskano w odniesieniu do liczby podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem (71,8% na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników), najniższe zaś w odniesieniu do liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek) – obecnie jest to 13,4% wg WoP), aczkolwiek warto podkreślić, że wskaźnik ten może zostać osiągnięty z powodzeniem, gdyż procent realizacji wartości docelowej (wg UoD) jest obecnie na poziomie ponad 120%.

Tabela 92 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9v) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników))	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

WP	11.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	osoba	1 535	753	49,1%	332	21,6%
WP	11.3	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	sztuka	653	530	81,2%	469	71,8%
WR	11.3	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	osoba	20%	372	121,2%	41	13,4%
WR	11.3	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębior	sztuka	302	439	145,4%	128	42,4%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

		stwach społecznych						
--	--	--------------------	--	--	--	--	--	--

Źródło: RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, na podstawie danych z SL2014.

Analiza aktualnego poziomu osiągnięcia założonych wskaźników pokazuje, że istnieje ryzyko nieosiągnięcia wskaźników Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie oraz Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem.

W Działaniu 11.3 Ekonomia społeczna (PI 9v) pozostało 14 877 715,74 alokacji do wykorzystania. Z uwagi na niewielką perspektywę wykorzystania pełnej alokacji, planowane jest przesunięcie środków na Działanie 11.2. Konkurs ogłoszony w 2018 r. ma zapewnić ciągłość realizacji usług przez OWES w obecnej perspektywie finansowej. Po rozstrzygnięciu konkursu, wyniki zostaną poddane analizie pod kątem wykorzystania alokacji. Niemniej jednak obecnie po odliczeniu kwoty przeznaczonej na ww. konkurs pozostałą kwotę, tj. 14 877 715,74 zł proponuje się przesunąć na Działanie 11.2.

Pozostałe wskaźniki na obecnym etapie wdrażania nie stwarzają ryzyka niewykonania założonych celów końcowych. Ich wartości na podstawie podpisanych umów już przekraczają obecnie 100%.

Ocena potencjału absorpcyjnego

W PI 9v jest niewielki potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny. Do dnia 31.12.2018 złożono łącznie 12 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę (wkład UE) 55 372 561,83 zł z czego do realizacji wybrano 6 projektów o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 22 860 916,38 zł czyli co drugi, licząc po projektach oraz trochę mniej niż co drugi, licząc po kwocie, która była wnioskowana. Alokacja początkowa wynosiła 80 185 544 zł (licząc po kursie 1euro=4,3 zł), czyli kwota wnioskowana była ponad trzykrotnie niższa.

Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP 11, łącznie Działania w ramach PI 9v cieszyły się zainteresowaniem niespełna 28% z nich, co jest stosunkowo niskim wynikiem.

W do końca 2018 roku zrealizowano 5 naborów wniosków dla Działania 11.3 (jeden w 2015 roku, 2 w 2016 i 1 w 2017 roku). Konkurs ogłoszony w 2018 roku nie został jeszcze rozstrzygnięty.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji jest pozytywny.

Tabela 93 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9v

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy wskaźnika	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6
WP	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie	1 535	26 543,41	2 643	172%
WP	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	653	43 133,80	1 860	285%
WR	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)	20%	53 729,00	1 306	247%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD , obliczenia własne. OP 11 - Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach każdego z działań alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczy do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników.

Tym samym nie widać zagrożeń dla realizacji wskaźników z PI 9v, a przy obecnym tempie realizacji poszczególne wskaźniki zostaną przekroczone najprawdopodobniej w stopniu, który pokazuje powyższa tabela. Prognoza ta zakłada realizację działań w dotychczasowym tempie i charakterze. Powyższe wyliczenie nie zwiera danych z konkursu ogłoszonego w 2018 roku dla Działania 11.3, który nie został jeszcze rozstrzygnięty oraz planowanych realokacji na inne działania w ramach OP11.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

W ramach Działania 11.3 Ekonomia społeczna (PI 9v) pozostało 14 877 715,74 alokacji do wykorzystania. Z uwagi na niewielką perspektywę wykorzystania pełnej alokacji, planowane jest przesunięcie środków na Działanie 11.2. Konkurs ogłoszony w 2018 r. ma zapewnić ciągłość realizacji usług przez OWES w obecnej perspektywie finansowej. Po rozstrzygnięciu konkursu, wyniki zostaną poddane analizie pod kątem wykorzystania alokacji. Niemniej jednak obecnie po odliczeniu kwoty przeznaczonej na ww. konkurs pozostałą kwotę, tj. 14,8 mln zł proponuje się przesunąć na Działanie 11.2.

Charakterystyka logiki interwencji w PI 9v

Interwencja prowadzona w ramach priorytetu inwestycyjnego 9v (Działania 11.3, 11.6) służy rozwojowi sektora ekonomii społecznej. Dokonywane jest to na kilka sposobów. Po pierwsze, udzielane jest wsparcie finansowe i szkoleniowo-doradcze przy tworzeniu nowych podmiotów ekonomii społecznej. Po drugie, dofinansowane jest tworzenie miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej. Po trzecie, prowadzone są działania na rzecz podniesienia kwalifikacji i doświadczenia zawodowego pracowników podmiotów ekonomii społecznej. Po czwarte, realizowane są usługi świadczone przez OWES (Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej) oraz działania koordynacyjne prowadzone przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Lublinie. Do oczekiwanych rezultatów należą: rozwój współpracy podmiotów ekonomii społecznej, funkcjonowanie trwałych regionalnych sieci współpracy OWES, funkcjonowanie regionalnego komitetu ds. ekonomii społecznej, wdrożenie regionalnego i

lokalnych planów rozwoju ekonomii społecznej, zwiększanie widoczności podmiotów ekonomii społecznej, tworzenie miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych, aktywizacja zawodowa uczestników projektów oraz poprawa ich sytuacji zawodowej lub edukacyjnej, zoperacjonalizowana jako rozpoczęcie kształcenia lub szkolenia, zdobycie kwalifikacji, podjęcie zatrudnienia lub założenie działalności gospodarczej. Można powiedzieć, że wiele z tych rezultatów ma prowadzić do bardziej długofalowego efektu, jakim jest rozwój sektora ekonomii społecznej, czyli jego popularyzacja oraz zwiększenie liczby i stabilności PES (podmiotów ekonomii społecznej). Pozwoli to generować trwałe miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych, bezrobotnych, dotkniętych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, czy też korzystającym z pomocy społecznej. Dzięki korzyściom z pracy w postaci wynagrodzenia i integracji społecznej eliminowane będzie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego.

Jak stwierdzono w raportach ewaluacyjnych podsumowujących okres programowania 2007-2013 w Polsce, istnieje „związek pomiędzy kompleksowym wsparciem udzielanym przez OWES (szkolenia, doradztwo, finansowanie PES) a liczbą utworzonych PES”⁶⁴, a „ekonomia społeczna jest skutecznym narzędziem do aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym”⁶⁵. Jednocześnie przytoczona wcześniej liczba 91 spółdzielni socjalnych funkcjonujących w województwie lubelskim w 2018 roku sugeruje, że sektor ekonomii społecznej jest nadal skromny i istnieje duże pole do jego rozwoju. W związku z tym przyjęta logika interwencji wydaje się trafna i aktualna. Dodatkowo ze wspomnianej ewaluacji ex-post wynika wniosek, że „w celu zwiększenia skuteczności wsparcia ważne są działania kładące nacisk na animację lokalną i tworzenie partnerstw”⁶⁶. Potwierdza to trafność przewidzianych w RPO WL 2014-2020 działań służących stymulowaniu współpracy, sieciowaniu i koordynacji.

Kontrowersyjnym aspektem przyjętej logiki interwencji jest koncentracja na efektach zatrudnieniowych, szczególnie widoczna w PI 9i i w tylko nieznacznie mniejszym stopniu w PI 9v. Oczekiwane rezultaty dla uczestników projektów dotyczą bowiem ich sytuacji na rynku pracy: aktywności zawodowej, posiadaniu pracy, dokończenia się, posiadanych kompetencji i kwalifikacji. Tymczasem „w przypadku osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

---

⁶⁴ Evalu (2016) na zlecenie Ministerstwa Rozwoju. Metaanaliza wyników badań ewaluacyjnych dotyczących oceny wsparcia z EFS – RAPORT CZĄSTKOWY 2016, s. 89.

⁶⁵ Evalu i WiseEuropa (2017) na zlecenie Ministerstwa Rozwoju. Badanie wpływu polityki spójności 2007-2013 na poziom ubóstwa i zapobieganie wykluczeniu społecznemu, s. 83.

⁶⁶ Tamże, s. 85.

integracja zawodowa występuje dopiero po dłuższym okresie wsparcia, a jej warunkiem jest uprzednia integracja społeczna"⁶⁷. W logice interwencji nie uwzględniono rezultatów w obszarze integracji społecznej, której przejawami mogą być np. lepsze relacje międzyludzkie, mniejsze poczucie wyobcowania, czy większe zadowolenie z życia. Brak wskaźników pozwalających zmierzyć tego typu pozytywne efekty ma co najmniej dwie negatywne konsekwencje: po pierwsze powoduje, że traci się z oczu tego rodzaju cenne i pożądane efekty, po drugie może generować efekt creamingu, polegający na dobieraniu przez projektodawców takich uczestników, którzy rokują stosunkowo szybki efekt zatrudnieniowy, a unikanie trudniejszych, bardziej oddalonych od rynku pracy grup docelowych. Trzeba jednak powiedzieć, że koncentracja na efektach zatrudnieniowych nie jest specyfiką województwa lubelskiego. Występuje we wszystkich programach operacyjnych i wynika z podejścia Komisji Europejskiej, łącząc się zapewne z rolą przypisywaną przez nią Europejskiemu Funduszowi Społecznemu. Skoro więc konstrukcja logiki interwencji wynika z zakładanych celów EFS i jest im podporządkowana, w pewnym sensie jest niezależna od mających miejsce przemian społeczno-gospodarczych. Choć, jak wspomniano wcześniej, przemiany te powodują, że rośnie rola aktywizacji, mobilizacji i motywacji uczestników. Ponadto aktualne trendy na rynku pracy, zgodnie z którymi podaż nie pokrywa popytu, niwelują bariery po stronie popytu, co dodatkowo zwiększa znaczenie barier po stronie podaży, takich jak deficyty w integracji społecznej.

---

⁶⁷ Tamże, s. 152.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

5.13 Oś Priorytetowa 12 Edukacja, kwalifikacje i kompetencje

Realizacja Ram Wykonania w OP 12

W obszarze zagadnień podnoszonych w OP 12 znalazły się najpilniejsze wyzwania stojące przed województwem lubelskim w zakresie edukacji. W czasie tworzenia diagnozy problemów do Programu postawiono następujące cele:

1. Zwiększenie udziału dzieci w edukacji przedszkolnej,
2. Zmniejszenie dysproporcji w jakości usług edukacyjnych,
3. Zwiększenie poziomu kwalifikacji do wymagań rynku pracy.

Cele powyższe wynikały z zaobserwowanych problemów związanych z dostępem do edukacji przedszkolnej, jakością kształcenia ogólnego i zawodowego oraz niskim odsetkiem osób uczestniczących w kształceniu dorosłych. Wskaźnik *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej* cel pośredni przekroczył prawie 2,5 krotnie i praktycznie już w połowie okresu realizacji programu został wykonany.

Inaczej sprawa wygląda ze wskaźnikiem *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawców*. Co prawda jego wartość docelowa wykonuje założony cel pośredni zgodnie z Rozporządzeniem wykonawczym KE nr 215/2014, jednak zrealizowanie celu końcowego będzie wymagało dodatkowych naborów. Tym samym wydaje się, że przyjęte wartości wskaźnika – pośrednia i końcowa – zostały założone zbyt optymistyczne.

Wskaźnik postępu finansowego wynosi 156,7% celu pośredniego, co jest dobrym rezultatem i świadczy o dobrej efektywności interwencji, jeśli zestawić go ze wskaźnikiem *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej* wynoszącym 248,1%.

Tabela 94 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 12

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP oraz zatwierdzonych formuł uczestników)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładana w podpisanych UoD)	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok (według WoP oraz zatwierdzonych formuł uczestników)	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

12. Edukacja, kwalifikacje i kompetencje	PI 10i,10 iii, 10iv	wskaźnik postępu finansowego	Kwota wydatków EFS certyfikowanych do Komisji Europejskiej	EUR	20 088 756	31 487 399,73	156,7%	145 570 699	84 297 982,46	21,63%	58,00%
	PI 10i	wskaźnik produktu	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	os.	780	1 935	248,1%	1 758	2 898	110,1%	164,8%
	PI 10iv	wskaźnik produktu	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego	os.	6 828	5 499	80,5%	15 360	11 983	35,8%	78,0%

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

			uczestniczący ch w stażach i praktykach u pracodawców w								
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumna 10,12 – informacja z SL2014, kolumny 7,8,11 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 95 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP12

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulacyjna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r.	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP12	wskaźnik postępu finansowego	<i>Kwota wydatków EFS certyfikowanych do Komisji Europejskiej</i>	<i>EUR</i>	38 105 685,75	20 088 756	189,69%
<i>PI 10i</i>	OP12	wskaźnik produktu	<i>Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowego mi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej</i>	<i>osoba</i>	1 935	780	248,08%
<i>PI 10iv</i>	OP12	wskaźnik produktu	<i>Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego</i>	<i>osoba</i>	5 499	6 828	80,54%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

			o uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawców				
--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny 10i (Działanie 12.1, 12.2, 12.5, 12.6)

Na PI 10i składają się następujące Działania:

- 12.1 Edukacja przedszkolna,
- 12.5 Edukacja przedszkolna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego,
- 12.2 Kształcenie ogólne,
- 12.6 Kształcenie ogólne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego.

W ramach PI 10i do dnia 31.12.2018 roku podpisano 219 umów na kwotę 171 265 532,37 zł, w tym dofinansowanie z UE wynosi 145 519 960,73 zł, co oznacza ponad 79,18% alokacji UE. Łączna wartość wydatków kwalifikowalnych wykazanych we wnioskach o płatność złożonych i skorygowanych do 31.12.2018 roku wyniosła 69 570 220,77 zł, w której 59 605 494,97 zł stanowiło dofinansowanie UE. Oznacza to wykorzystanie 32,43 % alokacji UE. Część wskaźników już teraz jest zrealizowana. Dotyczy to szczególnie działań w ramach kształcenia ogólnego:

- *Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej;*
- *Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych;*
- *Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie;*
- *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie.*

Niektóre ze wskaźników dla kształcenia ogólnego już teraz są przekroczone wielokrotnie, a ich dalsza realizacja na podstawie umów o dofinansowanie może doprowadzić do jeszcze większego ich przekroczenia. Dotyczy to szczególnie takich wskaźników jak:

- *Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie;*
- *Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie.*

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Przekroczenie tych wskaźników wynika z jednej strony z logiki realizowanych projektów, w których wsparciem obejmowano większość z nauczycieli danej szkoły, a z drugiej strony ze znacznego ich niedoszacowania na etapie projektowania.

Pozostałe wskaźniki dla kształcenia ogólnego nie stwarzają ryzyka niewykonania założonych celów końcowych. Ich wartości na podstawie podpisanych umów przekraczają 100%. W przypadku opieki przedszkolnej obraz jest bardziej złożony. Wskaźniki relacjonujące rozszerzenie oferty dotychczas istniejących przedszkoli są w zasadzie już teraz zrealizowane. Problemem pozostaje wskaźnik *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*. Wskaźnik ten opisuje dwa rodzaje działań: z jednej strony odnosi się on do nowoutworzonych miejsc wychowania przedszkolnego, z drugiej do dostosowania istniejącego miejsca do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Warto zauważyć, że często nowoutworzone miejsca nie są jednoznaczne z nowymi przedszkolami, to raczej rozbudowa placówek już istniejących. W zakresie przystosowania przedszkola do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami, to w wielu przypadkach mamy do czynienia z sytuacją, w której dokonana modernizacja przedszkola jest przeliczana niejako na liczbę dzieci z niepełnosprawnościami, które z tych zmodernizowanych miejsc korzystają. W efekcie nie bierze się pod uwagę, że cała lub znaczna część infrastruktury przedszkola jest przystosowana dla dzieci z niepełnosprawnościami. A to, że akurat korzysta z tego tylko kilkoro dzieci wynika po pierwsze z tego, że tych dzieci więcej nie ma, a po drugie, że często rodzice nie posyłają ich do przedszkoli. Tym samym problem, przynajmniej częściowo, tkwi poza polityką edukacyjną – jest to kwestia mentalności czy po prostu wyborów dokonywanych przez rodziców. Analizując nabory dla Działania 12.1 (oraz 12.5) można zauważyć, że do dnia 31.12.2018 odbyły się 4 nabory w ramach Działania 12.1:

- RPLU.12.01.00-IZ.00-06-001/15 – anulowany,
- RPLU.12.01.00-IZ.00-06-001/16 – kwota naboru 40 000 000 zł, łączna wartość projektów złożonych poprawnie – 16 332 992,65 zł – łączny budżet projektów zatwierdzonych do realizacji – 8 079 602,86 zł,
- RPLU.12.01.00-IZ.00-06-001/17 – kwota naboru 36 002 494,26 zł, łączna wartość projektów złożonych poprawnie – 32 745 606,70 zł – łączny budżet projektów zatwierdzonych do realizacji – 15 233 199,55 zł,
- RPLU.12.01.00-IZ.00-06-001/18 – kwota naboru 26 941 850,00 zł, łączna wartość projektów złożonych poprawnie – 50 057 053,07 zł – łączny budżet projektów zatwierdzonych do realizacji 23 369 372,34 zł (lista projektów zatwierdzonych do dofinansowania została zatwierdzona przez ZWL uchwałą podjętą 22 stycznia 2019 r. Na dzień 31.12.2018 wartość wynosiła 0).

Oraz jeden nabór w ramach Działania 12.5 RPLU.12.05.00-IZ.00-06-001/18 w kwocie 3 831 798 zł, w efekcie którego zatwierdzono do realizacji projekty za łączną sumę 2 931 049,52 zł.

Widać zatem, że początkowe nabory nie cieszyły się dużym zainteresowaniem. Wybrano projekty (kolumna: „Wkład UE na wnioskach zatwierdzonych) na łączną kwotę połowy wartości sumy złożonych wniosków – przy łącznym budżecie trzech naborów w ramach Działania 12.1 złożono projekty (kolumna: „Wkład UE na wnioskach) o sumarycznej wartości 98 501 912,79 zł, przy czym w pierwszym z ww. naborów budżet naboru przekraczał wartość złożonych projektów (kolumna: „Wkład UE na wnioskach” - 16 332 992,65 zł) 2,5 krotnie, a w drugim o ok. 10%. Dopiero wartość projektów z trzeciego naboru przekroczyła kwotę na ten nabór przeznaczoną prawie dwukrotnie. Warto nadmienić, że szczególnie „niechętnie” aplikowano o środki na utworzenie nowych miejsc opieki przedszkolnej. Może to być efektem trzech czynników:

- miejsca opieki przedszkolnej otwierane są z pieniędzy samorządu (z dotacji ministerialnej), więc mogłoby dochodzić do sytuacji konkurencji o tych samych przedszkolaków;
- beneficjenci obawiają się czy uda im się osiągnąć trwałość projektu, to jest utrzymanie miejsc przez okres 2 lat od zakończenia projektu;
- dotacja ministerialna wynosi 1370 zł rocznie na jedno dziecko. W przypadku terenów wiejskich, gdzie takie przedszkole nie będzie miało więcej jak około 20 dzieci, pojawi się konieczność jego dofinansowania z budżetu gminy, na co jednostki samorządu terytorialnego posiadające niższy budżet nie mogą sobie pozwolić.
- Niedoszacowania wartości wskaźników. Warto pamiętać, że wartość wskaźnika oszacowano na kwotę 6 007,18zł a w projektach realizowanych był on 2,5 krotnie większy – 15 407,30 zł⁶⁸. Trzeba jednak zauważyć, że w „Załączniku nr 11 do

---

⁶⁸ Podany koszt jednostkowy wskaźnika pochodzi z wycień na podstawie podpisanych już umów o dofinansowanie dla projektów, w których ten wskaźnik jest realizowany. Trzeba pamiętać, że jest to wartość trochę sztuczna i bardziej użyteczna w odpowiedzi na pytanie czy dostępne środki pozwolą na realizację danego wskaźnika niż mówiąca o koszcie konkretnych działań. Wiele projektów realizuje różne wskaźniki jednocześnie np.: stworzenie 40 (nowych) miejsc opieki przedszkolnej, objęcie 200 dzieci dodatkowymi zajęciami wyrównującymi szanse edukacyjne oraz przeszkolenie 3 nauczycieli. I w takim przykładzie wycienienie kosztu wskaźnika „Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie” dzieląc liczbę nauczycieli przez koszt całego projektu (np.: 600 000 zł) nie mówi nam ile faktycznie

Regulaminu - Wymagania dotyczące standardu oraz cen rynkowych towarów i usług w ramach Działania 12.1– województwo lubelskie” podane koszty zakupu poszczególnych elementów wyposażenia odzwierciedlają ich rynkową cenę. Rozbieżności pomiędzy kosztami przewidywanymi a rzeczywistymi wynikają również z faktu, że szacunki były oparte o wartości z projektów PO KL, od realizacji których minęło już sporo czasu. Oszacowanie z ww. załącznika nr 11 opiera się już na relatywnie świeżym rozpoznaniu rynku, dlatego też wartości w nim podane odpowiadają dzisiejszym cenom. Stąd też może pochodzić rozbieżność pomiędzy szacunkami a wartościami zrealizowanymi w projektach (te drugie to niejako „koszty brutto”, bo cały koszt projektu jest przeliczany na wartość jednostki wskaźnika).

Wobec powyższych **sugeruje się zmniejszenie ww. wskaźnika do wartości na podstawie obecnie zawartych umów**. Poniższe zestawienie pokazuje szacowane koszty osiągnięcia wartości wskaźnika z kosztami realnymi na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie:

Tabela 96 Szacowane koszty osiągnięcia wartości wskaźnika z kosztami realnymi

Nazwa wskaźnika	Szacowana wartość	Wartość z umów o dofinansowanie
Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	6 007,18 zł	15 407,30 zł
Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	7 636,48 zł	6 007,18 zł
Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	3 593,31 zł	19 297,88 zł

kosztuje przeszkolenie jednego nauczyciela, a zatem nie można tego odnosić do rynkowych kosztów takich pojedynczych działań.

Tym niemniej jednak należy zauważyć – posiłkując się analizą typu benchmarking – że w innych województwach o podobnej charakterystyce społeczno-gospodarczej, wskaźnik ten oszacowano na kwotę 15 000zł czy de facto taką, jaka dla woj. lubelskiego wyszła z podpisanych już umów.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie		21 925,37 zł
---	--	--------------

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD

Ocena postępów w realizacji PI

Tabela 97 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10i) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WR	12.2 12.6	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu	Osoba	85%	40 440	158,0%	10 212	39,9%
WR	12.2 12.6	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	Osoba	90%	5 492	950,5%	2 458	425,3%
WR	12.2 12.6	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	sztuka	97%	419	201,4%	148	71,2%

WR	12.2 12.6	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	sztuka	97%	407	195,7%	125	60,1%
Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	(wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)
WP	12.1 12.5	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	Osoba	1 758	2 898	164,8%	1 935	110,1%
WP	12.1 12.5	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego	sztuka	4 284	1 469	34,3%	977	22,8%

		dofinansowanych w programie						
WP	12.2 12.6	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	Osoba	30 111	45 278	150,4%	33 705	111,9%
WP	12.1 12.2 12.5 12.6	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	osoba	642	5 817	906,1%	4 219	657,2%
Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	(wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)
WP	12.2 12.6	Liczba szkół i placówek systemu oświaty	Sztuka	214	420	196,3%	257	120,1%

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

		wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych						
WP	12.2 12.6	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	Sztuka	214	404	188,8%	244	114,0%
WP	12.2 12.6	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoba	214	5 035	2352,8%	3 179	1485,5%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Ocena potencjału absorpcyjnego

W PI 10i jest duży potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny. Do dnia 31.12.2018 spośród wszystkich złożonych wniosków, 463 pozytywnie przeszło ocenę formalną na łączną kwotę (wkład UE) 318 514 199,32 zł z czego do realizacji wybrano 219 projektów o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 145 519 960,73 zł. Tym samym wybrano do realizacji nieznacznie mniej niż co drugi projekt. Alokacja początkowa wynosiła 183 785 725,82 zł (licząc po kursie 1euro=4,3028 zł), czyli kwota wnioskowana przewyższała ją prawie dwukrotnie.

Także dotychczasowi beneficjenci Działania 12.2 sygnalizowali chęć ubiegania się o kolejne środki. Duże zainteresowanie w PI 10i koncentruje się w Działaniu 12.2 poświęconemu kształceniu ogólnemu oraz nieco mniejsze w Działaniu 12.1 ale wyłącznie dla poszerzenia oferty edukacyjnej już istniejących miejsc opieki przedszkolnej. Potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny projektów ukierunkowanych na powstawanie nowych miejsc opieki przedszkolnej jest bardzo ograniczony. W roku 2019 nie planuje się naborów w ramach PI 10i.

Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP12, łącznie Działania w ramach PI 10i cieszyły się zainteresowaniem 58% z nich, co jest relatywnie wysokim wynikiem. Potrzeby szkolnictwa ogólnego są na tyle istotne, że obszar ten jest w stanie efektywnie przyjąć dodatkowe środki, a ich dotychczasowe wykorzystanie wskazuje, że są one sprawnie i trafnie wydatkowane.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Tabela 98 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10i

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Szacowany koszt jednostkowy na lata na podstawie UoD	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6
WR	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności	85%	2 876,41	42 711	105%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu				
WR	Liczba nauczycieli, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	90%	20 636,72	5 800	105%
WR	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wykorzystujących sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	97%	273 668,83	442	103%
WR	Liczba szkół, w których pracownie przedmiotowe wykorzystują wyposażenie do prowadzenia zajęć edukacyjnych	97%	274 277,07	429	104%
WP	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi	1 758	8 069,43	6 851	390%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej				
WP	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie	4 284	15 407,34	3472	81%
WP	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	30 111	2 559,43	47 821	159%
WP	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	642	19 297,88	6 126	954%
WP	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia	214	273 219,58	443	207%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	zajęć edukacyjnych				
WP	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie	214	276 376,70	426	199%
WP	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	214	21 925,37	5 317	2485%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach danego działania alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania. Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczy do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników z wyjątkiem – opisywanego wcześniej wskaźnika – *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie*.

Tym samym nie widać zagrożeń dla realizacji wskaźników z PI 10i, a przy obecnym tempie realizacji poszczególne wskaźniki zostaną przekroczone najprawdopodobniej w stopniu, który pokazuje powyższa tabela. Prognoza ta zakłada realizację działań w dotychczasowym tempie i charakterze. Jeśliby jednak powstrzymać się z realizacją projektów zakładających powstawanie nowych miejsc opieki przedszkolnej, wówczas powstają dwie możliwości (niewykluczające się):

- Wykorzystanie tak „zaoszczędzonych” środków już w ramach Działania 12.1 (lub 12.5) – czyli na jeszcze większe dofinansowanie istniejących miejsc opieki przedszkolnej;
- Przeniesienie tych środków do Działania 12.2 (lub 12.6) – czyli na projekty z zakresu kształcenia ogólnego.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Gdyby jednak zdecydować się na zrealizowanie wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie* do jego 100% wartości założonej na rok 2023, wówczas – opierając się na dotychczasowych kosztach realizacji wskaźnika oraz uwzględniając jego dotychczasowy poziom, należałoby przeznaczyć jeszcze 43 371 651,00 zł, co wykracza poza kwotę dostępnych środków na poziomie całej pozostałej alokacji dla PI 10i.

Wobec powyższych możliwości, odpowiednie wskaźniki osiągną inne wartości niż zawarte w tabeli. Oczywiście do ich realizacji potrzebne będą kolejne nabory. Należy także pamiętać o danych z poprzedniej tabeli – nt. postępu rzeczowego w PI 10i: obecnie podpisane umowy gwarantują realizację wszystkich wskaźników (z wyjątkiem dotyczącego nowych miejsc opieki przedszkolnej). Pozostała alokacja, według stanu na dzień 31.12.2018, wynosi 31 898 611,04 zł dla Działań 12.1 i 12.5 oraz 6 860 821,53 zł dla Działań 12.2 i 12.6. Tym samym dla całego PI 10i pozostała alokacja wynosi na dzień 31.12.2018 – 38 759 432,57 zł. Powyższe wyliczenie nie zwiera danych z konkursu ogłoszonego w ramach Działania 12.1, który nie został jeszcze rozstrzygnięty – wybrano projekty do dofinansowania ale nie podpisano jeszcze umów. Budżet naboru tego konkursu zostanie wykorzystany w całości, tj. 26 941 850 zł. Tym samym dostępna alokacja zmniejszy się do kwoty 4 956 761,04 zł dla Działań 12.1 i 12.5 oraz pozostanie na tym samym poziomie – 6 860 821,53 dla Działań 12.2 i 12.6. Wobec powyższego dla całego PI 10i pozostała alokacja wynosi (marzec 2019) – 11 817 582,57 zł.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

Realizacja wszystkich działań w ramach PI 10i przebiega bez zakłóceń a szereg z nich cechuje się nawet znacznym potencjałem absorpcyjnym. Problemem są jedynie nowe miejsca opieki przedszkolnej. W ich zakresie rekomenduje się dwie możliwości:

1. Realizację projektów zgodną z dotychczasowym przebiegiem i wówczas wskaźniki osiągną najprawdopodobniej poziomy jak z tabeli „Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10i|”;
2. Ograniczenie wartości wskaźnika *Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie* do wysokości wynikającej z obecnie zakontraktowanych umów, pomniejszonej o 10% dla uwzględnienia możliwości niezrealizowania części z podpisanych już umów. Wówczas osiągnąłby on wartości według wzoru: $1\,469 - 150 = 1\,319$

Dla tych z pozostałych wskaźników, których wartości wynikające z podpisanych umów przekraczają o 120% ich wartości przewidziane na 2023 rok, proponuje się przyjęcie wartości z umów już podpisanych, pomniejszonej o 10% dla ryzyka niewykonania części z

umów. Tak wyliczone wartości przedstawia tabela poniżej. Poniższe propozycje są też zgodne z deklaracjami i potencjałem beneficjentów.

Tabela 99 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 10i

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (określona w Programie)	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (po proponowanej zmianie)
1	2	3	4	5
WP	Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej	osoby	1 758	2 602
WP	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie	osoby	30 111	40 750
WP	Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie	Osoby	642	5 221
WP	Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych	Osoby	214	378
WP	Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe	Osoby	214	363

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

	zostały doposażone w programie			
WP	Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie	osoby	214	4531

Źródło: RPO WL 2014-2020., dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Charakterystyka logiki interwencji w PI 10i

W zakresie PI 10i logika interwencji trafnie zakłada istnienie następujących problemów:

- Nierówność w dostępie do miejsc wychowania przedszkolnego;
- Niewielka liczba placówek prowadzących wychowanie przedszkolne na obszarach miejskich i wiejskich;
- Umożliwienie kobietom godzenia pracy zawodowej i życia rodzinnego – ułatwienie dostępu do rynku pracy;
- Nierówność szans edukacyjnych uczniów;
- Dystans między systemem edukacji a potrzebami rynku pracy;
- Niedostateczny poziom kształcenia ogólnego;
- Niewystarczająca liczba i jakość nowoczesnego sprzętu.

Również trafnie zdiagnozowano czynniki zewnętrzne oddziałujące na realizację RPO w obszarze edukacji. Są to przede wszystkim:

- Wytyczne horyzontalne UE określające standardy wyposażenia;
- Wysoka stopa bezrobocia;
- Program 500+.

Od momentu planowania RPO do dziś zaszły pewne zmiany w zakresie czynników zewnętrznych, a mianowicie:

- Poprawie uległa sytuacja na rynku pracy – nawet dwu i pół krotne obniżenie stopy bezrobocia;
- Zapowiadane są kolejne znaczne transfery socjalne;
- Wzrost odsetka dzieci objętych opieką przedszkolną;
- Prawo do opieki przedszkolnej zostało rozszerzone na dzieci od 3 roku życia.

Mimo pewnych zmian, potrzeby regionu pozostają nadal aktualne.

Priorytet inwestycyjny 10iii (Działanie 12.3)

Ocena postępów w realizacji PI

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Na PI 10iii składa się Działanie 12.3 Kształcenie ustawiczne w zakresie ICT i języków obcych. Alokacja na PI 10iii wynosiła 26 674 931,07 zł. W ramach PI 10iii do dnia 31.12.2018 roku podpisano 52 umowy na kwotę 32 640 231,33 zł, w tym dofinansowanie z UE wynosi 27 722 727,66 zł, co oznacza ponad 103,93% alokacji UE.

Łączna wartość wydatków kwalifikowalnych wykazanych we wnioskach o płatność złożonych i skorygowanych do 31.12.2018 roku wyniosła 30 334 505,17 zł, w której 25 801 587,54 zł stanowiło dofinansowanie UE. Oznacza to wykorzystanie 96,73 % alokacji UE. Praktycznie rzecz biorąc wszystkie wskaźniki są już teraz zrealizowane, a dla wielu z nich mamy do czynienia z przekroczeniem (na podstawie zatwierdzonych formularzy uczestników):

- Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie – 389,8%,
- Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 163,8%,
- Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie – 324,4%.

Osiągnięty rezultat jest bardzo zadowalający, szczególnie jeśli wziąć pod uwagę problemy z rekrutacją uczestników z grup, które w okresie projektowania programu pozostawały w sytuacji bezrobocia i były zagrożone wykluczeniem społecznym, a dziś znalazły zatrudnienie. Tym niemniej jednak, jest to przede wszystkim efektem małej skali działań, jeśli patrzeć na PI 10iii realizowany w innych województwach⁶⁹, o zbliżonej sytuacji społeczno-gospodarczej.

---

⁶⁹ W woj. podkarpackim na PI10iii przeznaczono prawie 70 milionów zł, w warmińsko-mazurskim – 65 mln zł. Podobna zaś struktura przeznaczenia środków została przyjęta w woj. łódzkim: PI10i – 213 mln zł, PI10iii – 29 mln zł, PI10iv – 317 mln zł.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Tabela 100 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10iii) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP i zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WR	12.3	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	Osoba	90%	3 688	188,0%	6 468	329,7%
WR	12.3	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	Osoba	90%	9 747	331,2%	11 423	388,1%

WR	12.3	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	osoba	90%	9 707	138,5%	11 423	163,2%
WP	12.3	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoba	2 180	4 611	211,5%	7 072	324,4%
WP	12.3	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoba	3 270	12 326	376,9%	12 748	389,8%
WP	12.3	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	Osoba	7 785	12 316	158,2%	12 748	163,8%

Źródło: RPO WL 2014-2020., dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

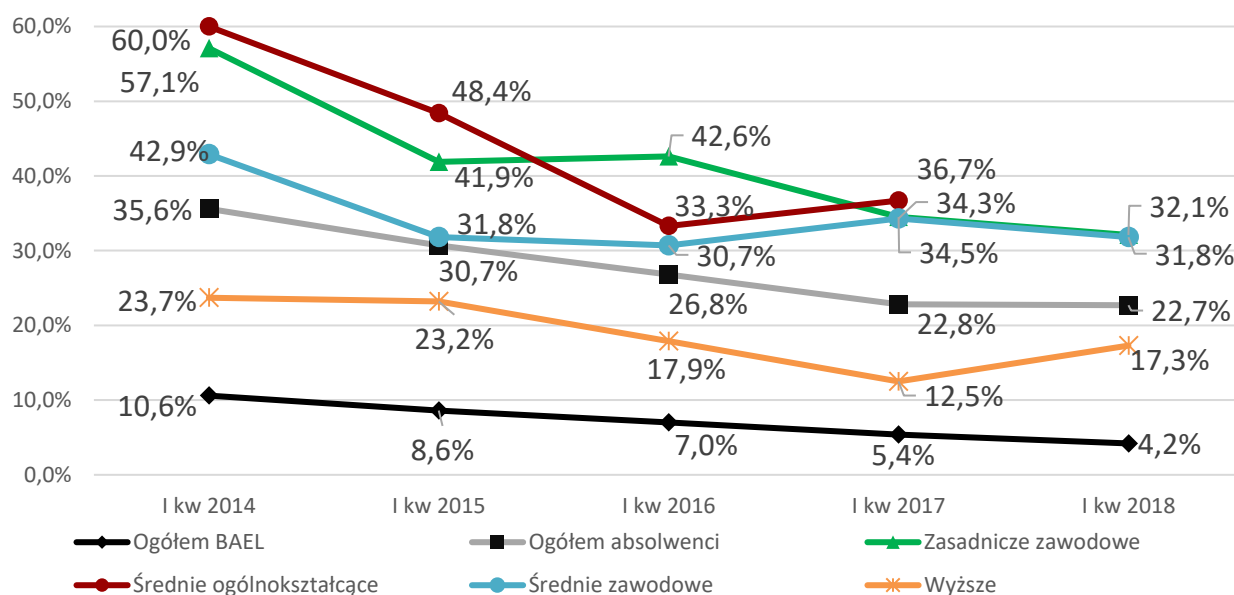
Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

RAPORT KOŃCOWY 378

Wykres 19 Stopa bezrobocia absolwentów szkół różnego poziomu wśród grup wyróżnionych ze względu na najwyższy osiągnięty poziom wykształcenia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BAEL

Poprawa na rynku pracy, rozumiana jako spadek bezrobocia, miała zasadniczy wpływ na szereg działań podejmowanych w ramach programów finansowanych z EFS. W ciągu ostatnich 5-ciu lat stopa bezrobocia spadła ponad dwukrotnie (w okresie I kw. 2014 – I kw. 2018 nawet 2,5 krotnie). Poprawiła się też sytuacja absolwentów różnych typów szkół (poprawa 1,5 krotna) w tym zawodowych (zasadniczych zawodowych – 1,8 krotna) i ogólnokształcących (poprawa prawie dwukrotna). Widać zatem, że poprawa na rynku pracy w większym stopniu dotyczyła osób już posiadających doświadczenie niż absolwentów. A co najważniejsze, problem z ich zatrudnieniem wciąż istnieje: nadal 1/3 absolwentów zasadniczych szkół zawodowych oraz techników pozostaje bez pracy. Do pewnego stopnia jest to nadal efekt niedopasowania kompetencyjnego absolwentów z oczekiwaniami pracodawców (z ang. *skill mismatch*). I choć nie ma tak szczegółowych danych dla województwa lubelskiego, ważne jest w tym miejscu zasygnalizowanie pewnych zależności i trendów.

Kolejny z problemów podejmowanych w ramach osi dotyczy uczestnictwa osób dorosłych w kształceniu ustawicznym. Tutaj przewidziano dwa zasadnicze kierunki działań. Pierwszy z nich skupia na kształceniu w zakresie kompetencji kluczowych, ITC (informatyczno-komunikacyjnych) oraz językowych, które to działania są przeznaczone dla grup w trudnej sytuacji rynku pracy lub zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym m.in. osoby z niskim poziomem wykształcenia, z terenów wiejskich, długotrwale bezrobotne, w wieku 50+, z niepełnosprawnościami).

Tabela 101 Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
UE 27	9,4	9,1	9,3	10,7	10,9	10,8	10,8	11,0
Polska	5,2	4,4	4,5	4,3	4,0	3,5	3,7	4,0
Lubelskie	5,8	5,0	5,2	4,9	4,5	3,3	4,2	4,3
Warszawski stołeczny	:	:	:	10,2	10,1	9,5	8,9	9,2
Mazowiecki regionalny	:	:	:	2,6	2,5	2,2	2,2	1,9

Źródło: Eurostat

W obszarze tego problemu z jednej strony zaszła istotna poprawa sytuacji na rynku pracy, przejawiająca się spadkiem stopy bezrobocia oraz wzrostem zatrudnienia. Ma to też pozytywny wpływ na wcześniej opisaną problematykę zatrudnialności absolwentów. Z drugiej strony w Polsce cały czas jest znacznie niższy niż w UE stopień uczestnictwa w kształceniu dorosłych. W statystyce europejskiej używany jest wskaźnik: „Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu” – definiowany jako udział „osób w wieku 25-64 lata uczących się lub doksztalających się (w okresie czterech tygodni przed badaniem) w ludności ogółem w tej samej grupie wieku” (definicja GUS z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności, w Eurostacie – Labour Force Survey). Dane zaprezentowane w tabeli pokazują nam kilka istotnych zjawisk:

- Po pierwsze wskaźnik uczestnictwa w kształceniu dorosłych jest w Polsce ponad dwukrotnie niższych niż przeciętnie dla krajów Unii Europejskiej i można nawet zauważyć, że ta różnica zwiększa się i być może niebawem będzie trzykrotna.
- Po drugie wskaźnik ten dla województwa lubelskiego utrzymuje swoją wartość w okolicach średniej krajowej, co jest dobrym wynikiem.
- Po trzecie wskaźnik ten jest najwyższy w Polsce dla Warszawy, dla której przybiera wartość niewiele niższą od przeciętnej unijnej (a nie jest to cecha Mazowsza, które bez Warszawy wypada pod tym względem gorzej niż Lubelszczyzna), a zatem wydaje się, że można postawić hipotezę iż kształcenie dorosłych jest związane w Polsce z rozwojem centrów gospodarczych i prawdopodobnie ogranicza się do wysoko wyspecjalizowanej kadry a nie zaś do obszarów mniej rozwiniętych gospodarczo, gdzie poziom kapitału ludzkiego jest niższy. Innymi słowy, jeśli zgodzić się z tezą, że podnoszenie kompetencji i kwalifikacji jest najlepszą i uniwersalną polityką na rzecz poprawy sytuacji zawodowej różnych grup na rynku pracy, w tym szczególnie tych defaworyzowanych, to omawiane zjawisko zachodzi w bardzo ograniczonym zakresie i jednak tylko w niewielkim stopniu dotyka osoby o niskich kwalifikacjach.

- Po czwarte widzimy w całej Polsce, a także na Lubelszczyźnie delikatny spadek wartości wskaźnika uczestnictwa dorosłych w kształceniu. Jeśli zestawić to z radykalną poprawą na rynku pracy, to być może świadczy to o tym, co sygnalizują pracownicy urzędów pracy oraz ośrodków pomocy społecznej, że ludzie niechętnie angażują się w inne aktywności niż praca – tzn. jeśli już uzyskają zatrudnienie, nie widzą potrzeby uczestnictwa w szkoleniach.

Warto jednak dodać, że omawiany wskaźnik ma kilka wad⁷⁰, co czyni go umiarkowanie użytecznym w planowaniu polityk publicznych i raczej skłania do traktowania go bardziej poglądowo – to jest bardziej zarys pewnego zjawiska niż jego precyzyjny opis. Trzeba też pamiętać, że w bardzo wielu przypadkach to właśnie środowisko pracy jest miejscem, gdzie nabywamy nowe kompetencje a nierzadko i kwalifikacje. Zatem przy niskiej stopie bezrobocia, niski wskaźnik uczestnictwa w kształceniu dorosłych nie jest kluczowym problemem.

Charakterystyka logiki interwencji w ramach PI 10iii

W zakresie PI 10iii również trafnie zdiagnozowano wyzwania w obszarze kształcenia ustawicznego w zakresie kompetencji kluczowych, językowych oraz TIK (technologie informatyczno-komunikacyjne). W tym aspekcie zwrócono uwagę na dwa zagadnienia:

- na osoby znajdujące się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.
- na osoby nie uczestniczące w kształceniu ustawicznym.

Logika interwencji pozostaje zatem nadal aktualna.

Ocena potencjału absorpcyjnego

PI 10iii ma praktycznie rzecz biorąc wyczerpany potencjał absorpcyjny, gdyż w ramach jedynego realizowanego działania, wszystkie środki zostały już zagospodarowane i wydatkowane. Deklarowane zainteresowanie beneficjentów (twierdząca odpowiedź na pytanie o chęć aplikowania w sytuacji, gdyby pojawiła się taka możliwość) ponownym aplikowaniem wynosi 18% - to znaczy, że 18% beneficjentów, którzy wyrazili zainteresowanie aplikowaniem w ramach OP 12, wskazało na PI 10iii. Jest to wynik całkiem

⁷⁰ Po pierwsze jego wysoka wartość w Warszawie może wynikać nie tylko z tego, że jest to centrum gospodarcze Polski ale także z tego powodu, że jest to również największy rynek różnych szkoleń i innych form podnoszenia kompetencji i kwalifikacji. Po drugie, poprzez dość rygorystyczne i w sumie trochę sztucznie przyjęte warunki – uczestniczenie w jakiejś formie podnoszenia kompetencji w okresie 4 tygodni przed badaniem – dotyczy on bardzo niewielkiego odsetka osób, a co się z tym wiąże, bardzo mało licznej grupy badanych. W efekcie pogarsza to jego dokładność. Jego zaś podstawową zaletą jest możliwość dokonywania międzynarodowych porównań.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

znaczny, biorąc pod uwagę proporcję alokacji na poszczególne PI w ramach OP 12. Trzeba też pamiętać, że pierwszy (i jedyny) nabór w ramach działania spotkał się z zainteresowaniem 4-krotnie przekraczającym jego kwotę, wobec czego dokonano przeniesienia środków na Działanie 12.3 oraz wybrano do dofinansowania więcej wniosków. Łącznie w ramach Działania są realizowane lub już zrealizowane 52 projekty. Potencjał aplikacyjny Działania 12.3 jest dość znaczny, ale wymagałoby to przesunięcia środków z innych OP. PI 10iii jest w stanie te środki wykorzystać. Szczególnie warto podkreślić, że znacznie przekroczono dwa wskaźniki dotyczące osób defaworyzowanych na rynku pracy:

- Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie.

Wobec sygnalizowanych przy innych PI (szczególnie tych zajmujących się zatrudnieniem i wykluczeniem społecznym, dla których grupy odbiorców wsparcia częściowo się pokrywają) problemach z rekrutacją odbiorców wsparcia, osiągnięte tutaj wyniki świadczą o dużej atrakcyjności realizowanych projektów. Innymi słowy, odbiorcy wsparcia postrzegają te projekty jako wartościowe, mimo istniejącej konkurencji o uczestników. Jest to kolejny argument przemawiający za wysoką skutecznością realizowanych działań.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Tabela 102 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10iii

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Szacowany koszt jednostkowy na lata na podstawie UoD	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6
WP	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	3 270	2 249,13	12 748	389,8%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

WP	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	2 180	6 012,30	7 012	321,7%
WP	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	7 785	2 250,95	12 748	163,8%
WR	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	90%	2 855,95	11 388	99,3%
WR	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	90%	2 844,23	11 388	99,3%
WR	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	90%	7 517,01	6 464	102,4%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Wobec wyczerpania alokacji i zrealizowania wszystkich wskaźników ich prognozowane wartości docelowe zostały pobrane z wniosków o płatność. Tym samym widać, że wszystkie wskaźniki są już zrealizowane.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

Działanie 12.3 zostało zrealizowane wzorowo, a wobec znacznego zainteresowania beneficjentów (4 krotnie przekraczającego budżet naboru), podniesiono w trakcie jego realizacji kwotę alokacji. Działanie to byłoby w stanie zaabsorbować dodatkowe środki, przeniesione z innych PI. **Analiza pokazała, że trzy wskaźniki wymagają zwiększenia – do wartości już osiągniętej we wnioskach o płatność:**

- **Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie;**

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

- Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie;
- Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie.

Tabela 103 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 10iii

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (określona w Programie)	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (po proponowanej zmianie)
1	2	3	4	5
WP	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie	osoby	3 270	12 748
WP	Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	7 785	12 748
WP	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie	Osoby	2 180	7 012

Źródło: RPO WL 2014-2020., dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Priorytet inwestycyjny 10iv (Działanie 12.4)

Ocena postępów w realizacji PI

Na PI 10iv składają się jedno Działania 12.4 Kształcenie zawodowe, w ramach którego można wyróżnić dwie zasadnicze grupy odbiorców wsparcia:

- Młodzież uczęszczającą do szkół zawodowych;
- Osoby dorosłe, które z własnej woli chcą podnieść swoje kompetencje i kwalifikacje, przeważnie w formie kwalifikacyjnych kursów zawodowych.

W ramach PI 10iv do dnia 31.12.2018 roku podpisano 89 umów na kwotę 158 811 595,23 zł, w tym dofinansowanie z UE wynosi 134 989 855,69 zł, co oznacza ponad 42,08% alokacji UE wynoszącej 320 782 603 zł. Łączna wartość wydatków kwalifikowalnych wykazanych we wnioskach o płatność złożonych i skorygowanych do 31.12.2018 roku wyniosła

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Europejskiego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

45 561 207,55 zł, w której 39 152 928,37 zł stanowiło dofinansowanie UE. Oznacza to wykorzystanie 12,21 % alokacji UE. Poziom zakontraktowania większości wskaźników (na podstawie umów o dofinansowanie) nie budzi zastrzeżeń odnośnie możliwości ich realizacji. Dotyczy to następujących wskaźników:

- *Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie – 173,5%;*
- *Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia – 186,5%;*
- *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego – 168,8%;*
- *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS – 187,3%.*

Kolejnych naborów będzie wymagała realizacja trzech poniższych wskaźników:

- *Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie – 26,8%;*
- *Wskaźnik rezultatu, dla którego powyższy wskaźnik produktu jest referencyjny - Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu – 27,9%;*
- *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy – 78,0%*

W bieżącym roku planuje się nabór na kwotę 50 051 430 zł, który obejmie projekty nastawione na:

- zwiększenie współpracy szkół i placówek kształcenia zawodowego z pracodawcami m. in. poprzez realizację działań ukierunkowanych na wspólne przygotowywanie programów nauczania, organizację wysokiej jakości zajęć praktycznych, kształcenie praktyczne w miejscu pracy, praktyk zawodowych i staży zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu,
- współpracę szkół i placówek kształcenia zawodowego ze szkołami wyższymi w celu zwiększenia dostępu uczniów i nauczycieli do nowoczesnych technik i technologii, nabycia możliwości uczestniczenia w zajęciach prowadzonych w szkole wyższej, w tym w zajęciach laboratoryjnych, kołach i obozach naukowych,
- aktualizowanie przez nauczycieli, w tym nauczycieli zawodu oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu swojej wiedzy,
- wdrażanie nowych, innowacyjnych form nauczania zawodowego,

- dodatkowe zajęcia specjalistyczne, umożliwiające uczniom uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy i umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych,
- wsparcie uczniów w zakresie zdobywania dodatkowych uprawnień zwiększających ich szanse na rynku pracy,
- wyposażenie pracowni przedmiotów zawodowych,
- organizację zajęć przyczyniających się do rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych tzw. transversal skills niezbędnych na rynku pracy (w tym nauczanie eksperymentalne i indywidualizacja pracy z uczniem), tj. zajęć w zakresie umiejętności matematyczno - przyrodniczych, umiejętności posługiwania się językami obcymi (w tym język polski dla cudzoziemców i osób powracających do Polski oraz ich rodzin), ICT, umiejętności rozumienia (ang. literacy), kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości, krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów, umiejętności uczenia się, umiejętności pracy zespołowej w kontekście środowiska pracy,
- organizowanie i udzielania doradztwa edukacyjno-zawodowego oraz pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

Tym samym widać, że ogłoszony niebawem konkurs obejmie również realizację wskaźników, których obecne wartości nie przekroczyły 100% celu na rok 2023.

Dwa kolejne wskaźniki z Działania 12.4:

- *Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie;*
- *Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu.*

Przyjmują wartość 0. Wynika to z faktu, że są to nowe wskaźniki, które zostały dodane do Działania 12.4 w procesie renegeacji RPO WL 2014-2020. Od 29.10.2018 do 21.12.2018 trwał nabór, w ramach którego po raz pierwszy zostały wprowadzone do realizacji przedmiotowe wskaźniki. W związku z tym trudno jest je przeliczać w odniesieniu do realizowanych projektów, gdyż tych na chwilę obecną jeszcze nie ma.

Tabela 104 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10iv) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP oraz zatwierdzonych formularzy uczestników)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	12.4	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	osoba	4 705	1 262	26,8%	639	13,6%
WP	12.4	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	Osoba	5 330	9 248	173,5%	4 418	82,9%

WP	12.4	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego	sztuka	109	184	168,8%	96	88,1%
WP	12.4	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie	Osoba	7 042	0	0,0%	0	0,0%
WP	12.4	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	osoba	15 360	11 983	78,0%	5 499	35,8%

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

WR	12.4	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących wyposażenie zakupione dzięki EFS	sztuka	95%	194	186,5%	83	79,8%
WR	12.4	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	sztuka	75%	7 423	185,7%	1 332	33,3%
WR	12.4	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	Osoba	90%	1 183	27,9%	221	5,2%
WR	12.4	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub	Osoba	85%	0	0	0	0

		umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Charakterystyka logiki interwencji w ramach PI 10iv

W logice interwencji dla PI 10iv zaobserwowano podobne wyzwania jak dla PI 10iii, zaś podejmowane działania dotyczą kształcenia zawodowego – tak dla uczniów jak i osób dorosłych. Logika interwencji w ww. obszarze pozostaje nadal aktualna, gdyż co prawda poprawiła się sytuacja na rynku pracy, więc i de facto losy zawodowe potencjalnych odbiorców wsparcia, ale ich potrzeby w dużej mierze nadal istnieją, a także nadal istnieją potrzeby polepszenia jakości funkcjonowania szkolnictwa zawodowego. W bieżącej realizacji poszczególnych projektów mogą zaś pojawić się problemy z rekrutacją uczestników, szczególnie tych, którzy do niedawna pozostawali bez zatrudnienia i byli zagrożeni różnymi formami wykluczenia. Osoby te zwykle cechują się również niskim poziomem kapitału społecznego oraz ograniczonymi zdolnościami w zakresie planowania własnej drogi zawodowej. Tym samym nawet chwilowa poprawa sytuacji zawodowej może być wystarczającym bodźcem do rezygnacji z inwestycji w podnoszenia swoich kwalifikacji i kompetencji.

Ocena potencjału absorpcyjnego

PI 10iv ma ograniczony potencjał absorpcyjny. Do dnia 31.12.2018 złożono łącznie 156 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 211 150 004,05 zł (wkład UE) z czego podpisano 89 umów o dofinansowanie o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 134 989 855,69 zł czyli nieznacznie więcej niż co drugi. Alokacja początkowa wynosiła 320 782 603,00 zł, czyli kwota wnioskowana stanowiła jakieś 2/3 z niej. Budżety ogłaszanych naborów przekraczały na ogół zsumowaną kwotę dofinansowania, o którą wnioskowali beneficjenci.

Także ilościowe badanie beneficjentów (CAWI) wskazuje na ograniczony potencjał absorpcyjny PI 10iv – tylko 20,6% beneficjentów, którzy wyrazili chęć ponownego aplikowania o środki wskazało na Działanie 12.4.

Obecnie są realizowane dwa konkursy (RPLU.12.04.00-IZ.00-06-001/18 oraz RPLU.12.04.00-IZ.00-06-002/18) – tzn. nie ogłoszono jeszcze ostatecznej listy projektów wybranych do dofinansowania dla konkursów (do końca 2018 roku nie zostały one jeszcze rozstrzygnięte) z łącznym budżetem naboru 84 657 636 zł. W harmonogramie planuje się jeszcze konkurs o łącznej wartości 50 051 430 zł, co łącznie daje kwotę 134 709 066 zł, która będzie rozdysponowana w ramach Działania 12.4. Zakładając wyjątkowo optymistyczny wariant, że budżety naborów zostaną w pełni wykorzystane, pozwoli to na realizację projektów o łącznej wartości dla Działania 12.4 – 269 698 921,6 zł co przy alokacji 320 782 603 zł pozostaje nadal kwotą zbyt małą (pozostaje kwota 50 813 675 zł). Planowane nabory pozwolą na zrealizowanie wskaźników, jednak istnieje ryzyko niewykorzystania alokacji w ramach Działania 12.4. Tym samym należy rozważyć zaplanowanie kolejnego naboru w ramach PI 10iv z budżetem wynoszącym 50 813 675 zł.

Problemy z wykorzystaniem przyznanych w ramach PI 10iv środków wynikają z ograniczonej liczby szkół zawodowych.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Tabela 105 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10iv

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Szacowany koszt jednostkowy na lata na podstawie UoD	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika (zaokrąglając do pełnych liczb)	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
1	2	3	4	5	6
WP	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie	4 705	102 178,90	3 002	64%
WP	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	5 330	11 071,09	21 999	413%
WP	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały	109	688 107,21	438	402%

	dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego				
WR	Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, którzy uzyskali kwalifikacje lub nabyli kompetencje po opuszczeniu programu	90%	109 002,35	2 814	104%
WP	Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie	7 042	0	0	0
WP	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy	15 360	10 761,06	28 505	186%

WR	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje w ramach pozaszkolnych form kształcenia	75%	13 753,40	17 658	107%
WR	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wykorzystujących h wyposażenie zakupione dzięki EFS	95%	664 689,56	461	111%
WR	Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu	85%	0	0	0

Źródło: RPO WL 2014-2020 dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach każdego z działań alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania. W przedstawionej prognozie pozostawiono zatem wszystkie dotychczas przyznane środki dla PI 10iv bez ich realokowania. Z przeprowadzonej analizy wynika, że szereg wskaźników produktu zostanie znacznie przekroczonych, a dotyczy to szczególnie:

- Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego;
- Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie.

oraz w mniejszym zakresie:

- *Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy*

Wartości wskaźników rezultatu nie odnotowały tak znacznego przyrostu, bo dla nich wartością referencyjną są wspomniane już wskaźniki produktu. Powyższa analiza pokazała także, że istnieje ryzyko niewykonania wskaźnika *Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie*. I ryzyko to zachodzi nawet wówczas, gdy założymy wykorzystanie (proporcjonalne) całej dostępnej dla Działania alokacji. Pozostała alokacja dla Działania 12.4 wynosi 186 124 734,91 zł. Przekracza ona możliwości absorpcyjne PI 10iv.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

Bieżące tempo realizacji PI 10iv nie gwarantuje wykorzystania całej dostępnej alokacji. Wykorzystana alokacja to tylko niewiele ponad 42% a wykazane wydatki kwalifikowane złożone we wnioskach o płatność stanowią niewiele ponad 12% z dostępnej alokacji.

Rekomenduje się zatem z jednej strony rozważenie realokacji środków do innego Działania (szczególnie 12.2) lub PI, z drugiej przyspieszenie procedury naborów. Pomimo powyższych problemów sugeruje się zwiększenie wartości docelowych dla dwóch wskaźników, których obecny stopień realizacji – na podstawie podpisanych umów – znacznie przekroczył cel końcowy:

- *Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie,*
- *Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego.*

Wspomniane zwiększenie może być do wartości w obecnie podpisanych umowach oraz pomniejszone o 10% w związku z ryzykiem rozwiązania jakiejś części z ww. umów.

Tabela 106 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 10iv

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Jednostka pomiaru	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (określona w Programie)	Wartość docelowa na koniec 2023 r. (po proponowanej zmianie)
1	2	3	4	5
WP	Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie	osoby	5 330	9 323

WP	Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego.	osoby	109	165
----	--	-------	-----	-----

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

5.14 Oś Priorytetowa 13 Infrastruktura społeczna

Realizacja Ram Wykonania OP13

W obszarze zagadnień podnoszonych w OP 13 znalazły się najpilniejsze wyzwania stojące przed województwem lubelskim w zakresie wsparcia infrastruktury społecznej, w tym szczególnie zdrowotnej i edukacyjnej. W czasie tworzenia diagnozy problemów do Programu postawiono następujące cele:

- Zwiększona dostępność usług zdrowotnych;
- Zwiększona dostępność usług społecznych;
- Wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego ukierunkowane na ograniczenie ubóstwa w regionie;
- Zwiększona dostępność edukacji przedszkolnej;
- Lepsze warunki kształcenia zawodowego i ustawicznego;
- Lepsze warunki edukacji ogólnej.

Cele powyższe wynikały z zaobserwowanych problemów związanych z dostępnością i jakością usług zdrowotnych, społecznych i edukacyjnych. W OP 13 Infrastruktura społeczna, cele pośrednie Ram Wykonania obejmują następujące wskaźniki: Wskaźniki produktu: *Liczba wspartych podmiotów leczniczych, Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach*, KEW: *Liczba wspartych podmiotów leczniczych w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie, Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie* oraz wskaźnik finansowy: *Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych*. Odnotowano przekroczenie celu pośredniego mierzonego wskaźnikami KEW: *Liczba wspartych podmiotów leczniczych w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie 478,95%, Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie 256%*.

Na nieco niższym poziomie zrealizowano cel pośredni mierzony wskaźnikiem finansowym – 79,37%. Zgodnie z Rozporządzeniem Wykonawczym KE, gdy RW zawierają 5 wskaźników co najmniej 4 muszą być zrealizowane na min. 85% wartości pośredniej, zaś jeden powyżej 75% wartości pośredniej), co oznacza, że rezerwa wykonania OP 13 nie jest zagrożona.

Zestawienie realizacji wskaźników postępu finansowego wartości docelowej w oparciu o WoP (10,4%) z realizacją w oparciu o UoD 67% wskazuje na małą dynamikę płatności w realizowanych projektach. Sytuacja ta wynika z faktu, że w ramach OP13 podpisane są umowy na projekty wieloletnie. Jednocześnie w odniesieniu do projektów wsparcia w zakresie dostępności usług zdrowotnych opóźnienia w wydatkowaniu środków wynikają ze skomplikowanych procedur koordynacji wsparcia EFSI w sektorze zdrowia, przedłużyło się

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

np. oczekiwanie na wydanie map potrzeb zdrowotnych, pojawiła się konieczność ustalania planów działań z Komitetem Sterującym ds. koordynacji interwencji EFSI w sektorze zdrowia oraz konieczność pozyskiwania OCI w ramach instrumentu IOWISZ.

Poziom realizacji wskaźników produktu (na podstawie UoD) pozwala jednak na sformułowanie wniosku, że ich założone wartości docelowe zostaną osiągnięte, nie zidentyfikowano bowiem obecnie czynników, które mogą wpłynąć niekorzystnie. W roku 2019 nie planowane są nowe nabory na Działania w ramach OP 13.

Tabela 107 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 13

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik produktu, wskaźnik postępu finansowego	Nazwa wskaźnika/KEW	Jednostka pomiaru	Cel pośredni na 2018 rok	Realizacja wskaźnika (według WoP)	% realizacji wartości pośredniej wskaźnika	Wartość docelowa na 2023 rok	Wartość wskaźnika zakładana w podpisanych UoD	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według WoP	% realizacji wartości docelowej wskaźnika na 2023 rok według UoD
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

13	9a (13.1 13.2) 9b (13.3, 13.4, 13.8) 10a (13.5, 13,6, 13.7)	WF	Całkowita kwota certyfikowan ych wydatków kwalifikowan ych (EUR)	EUR	36 349 696	28 849 474,20	79,37%	274 033 519	183537 287,1	10,4%	67%
----	---	----	--	-----	------------	------------------	--------	----------------	-----------------	-------	-----

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	9a (13.1)	KEW	Wartość wskaźnika Liczba wspartych podmiotów lecniczych w zakontraktow anych umowach o dofinansowa nie (szt.)	szt.	19	-	478,95 %	nd	91	-	-
		WP	Liczba wspartych podmiotów lecniczych (szt.)	szt.	0	0	-	60	91	0,0%	151,7%

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	9b (13.3, 13.4, 13.8)	KEW	Wartość wskaźnika Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowan ych na zrewitalizowa nych obszarach w zakontraktow anych umowach o dofinansowa nie (szt.)	szt.	25	-	256,00 %	nd	64	-	-
--	--------------------------------	-----	---	------	----	---	-------------	----	----	---	---

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

		WP	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach (szt.)	szt.	0	10	-	75	64	13,3%	85,3%
--	--	----	--	------	---	----	---	----	----	-------	-------

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5,6,9 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 7,8,10,11,12 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku, w przypadku szacowania osiągniętej i zakładanej wysokości wskaźnika postępu finansowego zastosowano kurs euro z dnia 31.12.2018 roku czyli 4,3028 zł.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Poniżej zaprezentowano informacje wskazujące na ostateczną wartość wskaźnika finansowego wg stanu na koniec I kwartału 2019 r.

Tabela 108 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP13

Priorytet inwestycyjny	Oś priorytetowa	Typ wskaźnika KEW, wskaźnik postępu finansowego, wskaźnik produktu	Nazwa wskaźnika / KEW	Jednostka miary (jeśli dotyczy)	Wartość kumulacyjna wskaźnika / KEW	Cel pośredni na 2018 r. / Wartość docelowa na koniec 2023 r. ⁴	% realizacji celu pośredniego/wartości docelowej
	OP13	wskaźnik postępu finansowego	<i>Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych</i>	EUR	35 587 484,18	36 349 696	97,90%
PI 9a	OP13	KEW	<i>Wartość wskaźnika Liczba wspartych podmiotów leczniczych w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie</i>	szt.	91	19	478,95%
	OP13	wskaźnik produktu	<i>Liczba wspartych podmiotów leczniczych</i>	szt.	0	0	-
PI 9b	OP13	KEW	<i>Wartość wskaźnika Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizow</i>	szt.	64	25	256,00%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

			<i>anych obszarach w zakontraktowanych umowach o dofinansowanie</i>				
	OP13	wskaźnik produktu	<i>Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach</i>	szt.	10	0	-

Źródło: Informacje udostępnione przez IZ

Priorytet inwestycyjny 9a

Ocena postępów w realizacji PI 9a

Priorytet inwestycyjny 9a dotyczy inwestycji w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Celem priorytetu jest zwiększona dostępność usług zdrowotnych i społecznych. Priorytet wdrażany jest przez Działanie 13.1 Infrastruktura ochrony zdrowia i Działanie 13.2 Infrastruktura usług społecznych. W Działaniu 13.1 przyjęto, że wsparcie infrastruktury zdrowotnej pozwoli na poprawę jakości, zwiększenie dostępności i zmniejszenie dysproporcji terytorialnych w dostępie do specjalistycznych świadczeń opieki zdrowotnej. Działania mają również służyć poprawie systemu diagnostyki, pozwalać na wcześniejsze wykrywanie stanów chorobowych, skracając okres absencji związanej z procesem leczenia i rekonwalescencji, a w konsekwencji mają przyczynić się do przeciwdziałania bierności zawodowej związanej ze stanem zdrowia. Celem interwencji w ramach Działania 13.2 jest upowszechnienie dostępu do usług społecznych poprzez wsparcie infrastruktury niezbędnej do jej sprawnego świadczenia. Interwencja wpłynie również na zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców regionu, m.in. poprzez wzrost dostępności usług opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3.

Najwyższy poziom realizacji wskaźnika na podstawie tak założonej interwencji, jak wynika z tabeli poniżej, uzyskano w odniesieniu do nakładów inwestycyjnych na zakup aparatury

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

medycznej tj. 518,3% realizacji wartości docelowej (wg UoD). Aczkolwiek nie ma na razie rozliczonych wniosków o płatność - wszystkie zakontraktowane inwestycje są w realizacji. Poziom osiągnięcia założonych wskaźników (wg UoD) jest bardzo wysoki – przekraczający lub zbliżony do 100%. Nie odnotowano problemów, które mogłyby wpłynąć na nieosiągnięcie założonych wskaźników. Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 9a przewidziano 274 033 519 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 1 178 344 132 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018), w tym:

- na Działanie 13.1 - 69 832 020 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 300 277 686 zł (wg kursu z 28.12.2018);
- na Działanie 13.2 – 21 218 182 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 91 238 183 zł (wg kursu z 28.12.2018).

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 13.1. (wybieranych w trybie konkursowym i pozakonkursowym) są różne podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą, w szczególności udzielające świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych:

- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej,
- jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe albo instytucje gospodarki budżetowej,
- fundacje, stowarzyszenia, których celem statutowym jest wykonywanie zadań z zakresu ochrony zdrowia,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447, z późn. zm.2)) we wszelkich formach przewidzianych dla wykonywania działalności gospodarczej, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej,
- Uniwersytecki Szpital Dziecięcy w Lublinie.

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 13.2. (wybieranych w trybie konkursowym) są różne podmioty prowadzące działalność w sferze społecznej, w szczególności:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
- samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,

- organizacje pozarządowe,
- szkoły wyższe (w zakresie usług opieki nad dziećmi do lat 3),
- organy prowadzące szkół przysposabiających do pracy,
- organy prowadzące żłobki, kluby dziecięce i oddziały żłobkowe.

Od uruchomienia programu, w ramach PI 9a zawarto 117 umów o dofinansowanie na kwotę 377 430 345,42 zł (wkład UE), co stanowi 96,37% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW). W ramach Działania 13.1 realizowane są 3 projekty pozakonkursowe na kwotę 200 332 713,49 zł.

Tabela 109 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9a) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	13.1	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	szt.	60	91	151,7%	0	0,0%
WR	13.1	Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej (CI36)	osoby	2 034 080	2 147 746	105,6%	0	0,0%
WP	13.1	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej	zł	27 453 168	142 287 674,98	518,3%	364 900,00	1,3%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

WP	13.2	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej	szt.	44	43	97,7%	1	2,3%
WP	13.2	Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie (CI35)	osoby	505	854	169,1%	210	41,6%

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7,8,9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Analiza aktualnego poziomu osiągnięcia założonych wskaźników pokazuje, że istnieje ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika *Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej*. W Działaniu 13.2 Infrastruktura usług społecznych (PI 9a) cała alokacja została wykorzystana (pozostało 4 zł). Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Pozostałe wskaźniki na obecnym etapie wdrażania nie stwarzają ryzyka niewykonania założonych celów końcowych. Ich wartości na podstawie podpisanych umów już przekraczają obecnie 100%.

Czynnikami wpływającym na efektywność realizacji Działania 13.1 są, wspomniane powyżej, skomplikowane procedury koordynacji wsparcia EFSI w sektorze zdrowia oraz przygotowania projektu do realizacji. Realizacja Działania wiązała się z powołaniem komitetu sterującego do spraw ochrony zdrowia, uwzględnieniem założeń map zdrowotnych i ich koordynacji na poziomie całego kraju, a później województwa. Zatem tak skomplikowana procedura, spowodowała opóźnienia w ogłoszeniu naborów, a następnie przygotowania beneficjentów do realizacji projektu, po których stronie było również przeprowadzenie oceny celowości inwestycji. Przeprowadzono 3 nabory pozakonkursowe i podpisano umowy

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

z beneficjentami. Ponadto pierwotnie planowano realizację (w wyniku naboru pozakonkursowego) projektu uwzględniającego współpracę partnerską między szpitalami, jednakże formuła ta nie sprawdziła się z uwagi na problemy w koordynowaniu przygotowania do realizacji projektu przez poszczególnych partnerów. Ostatecznie zdecydowano się na formułę konkursową.

Wskaźniki rezultatu strategicznego

Działania 13.1 i 13.2 (w zakresie wsparcia PI 9a) skupione są na wsparciu dostępności i podwyższeniu jakości usług zdrowotnych, społeczno-aktywizacyjnych, opiekuńczych i edukacyjnych. Działania Osi obejmują wsparcie infrastruktury (inwestycyjne – budowa, przebudowa, prace remontowe, modernizacyjne i adaptacyjne, zakup sprzętu) różnych podmiotów leczniczych wykonujących działalność leczniczą, świadczących usługi aktywizacji społeczno-zawodowej i usługi opiekuńcze (w tym świadczące usługi opieki nad dzieckiem w wieku do lat 3). Powinny się one przyczynić do poprawy dostępności usług, standardu ich jakości oraz do zmniejszenia dysproporcji terytorialnych w ich dostępie dla ludności (pacjentów, użytkowników) – w szczególności w dostępie przez mieszkańców obszarów wiejskich, środowisk de-faworyzowanych, zaniedbanych społecznie i zagrożonych ubóstwem. Jednym z ważnych zadań jest dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Działania te wynikają z nadal aktualnych potrzeb związanych z dostępnością i standardem w/w usług w województwie lubelskim.

W rezultacie wsparcia do 2023 roku w ramach PI 9a przeciętne wykorzystanie łóżka ma się wydłużyć do 291 dni, co nie wydaje się realne w świetle obecnych danych (aczkolwiek należy podkreślić, że projekty realizowane w ramach Działania 13.1 są dopiero w fazie realizacji). Łóżko w szpitalu ogólnym w województwie lubelskim było wykorzystywane przeciętnie przez 262 dni w 2016⁷¹. Średni czas pobytu w szpitalu przez pacjenta w województwie lubelskim wynosił w 2016 roku 6 dni⁷². Wartość wskaźnika pozostaje niezmienna od 2012 roku. W rezultacie wsparcia do 2023 roku w ramach PI 9a średnia długość pobytu w szpitalu ma się skrócić do 4 dni, co również nie wydaje się realne w świetle obecnych danych. Biorąc pod uwagę wskazane tendencje oraz pozytywne prognozy dotyczące osiągnięcia wskaźników strategicznych – nie rekomenduje się zmiany ich wartości docelowych.

Oprócz problemów dotyczących infrastruktury leczniczej, na etapie programowania RPO WL 2014-2020 w zakresie PI 9a zidentyfikowano również problemy dotyczące infrastruktury społecznej: niedostosowanie i przestarzałość infrastruktury usług społecznych;

---

⁷¹ Strateg.gov.pl

⁷² Strateg.gov.pl

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

niewystarczający odsetek osób zaktywizowanych i zrehabilitowanych społecznie korzystający z usług pomocy społecznej; duża liczba osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej i bezrobotnych, dziedziczenie biedy. Czynniki kontekstualnymi wzmacniającymi oddziaływanie wskazanych problemów jest: wymagająca poprawy sytuacja materialna mieszkańców regionu; niska aktywność zawodowa kobiet, szczególnie młodych, częściowo wynikająca z niewystarczającej liczby przedszkoli oraz dominacja nieefektywnych i pasywnych form pomocy świadczonej przez podmioty pomocy społecznej w regionie.

Dostępność usług społecznych mierzona jest liczbą gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. W latach 2012-2017 można zaobserwować sukcesywny spadek pod względem skali korzystania z pomocy społecznej. W 2012 roku w województwie lubelskim korzystało z niej 68 436 gospodarstw, natomiast w 2017 - 55 180 gospodarstw⁷³. W rezultacie wsparcia do 2023 roku w ramach PI 9a liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej miała spaść do 58432 – wskaźnik ten obecnie jest już niższy – jednak miały na to wpływ zmiany sytuacji na rynku pracy oraz dystrybucji pomocy społecznej w tym program Rodzina 500+. Biorąc pod uwagę wskazane tendencje oraz pozytywne prognozy dotyczące ograniczania się zakresu pomocy społecznej (również poprzez rozszerzenie programu Rodzina 500+), **rekomenduje się obniżenie wartości wskaźnika rezultatu strategicznego do poziomu 52 000 gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.**

Ocena potencjału absorpcyjnego

W PI 9a jest ograniczony potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny. Do dnia 31.12.2018 złożono łącznie 167 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę (wkład UE) 387 146 394,96 zł z czego do realizacji wybrano 119 projektów o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 342 040 025,82 zł czyli większość spośród złożonych wniosków.. Alokacja początkowa (określona w RPO WL 2014-2020 wynosiła 300 277 686 zł (licząc po kursie 1 euro=4,3028 zł), czyli kwota wnioskowana przewyższała ją o 14%.

Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP 13 (w badaniu takich respondentów było 82), łącznie Działania w ramach PI 9a cieszyły się zainteresowaniem ¼ respondentów, co jest wysokim wynikiem.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji jest pozytywny, z wyjątkiem wskaźnika *Liczba wspartych*

---

⁷³ Dane BDL.

objektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno – zawodowej, który pozostanie na poziomie 97,9%, gdyż nie są planowane kolejne konkursy w Działaniu 13.2.

Tabela 110 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9a

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy wskaźnika	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
WP	Liczba wspartych podmiotów leczniczych	60	3 260 511	95	158,9%
WR	Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej (CI36)	2 034 080	34	9 091 281	446,9%
WP	Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej	27 453 168	2	149 108 489	543,1%
WP	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej	44	1 713 338	43	97,9%
WP	Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury	505	26 222	855	169,4%

	opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie (CI35)				
--	--	--	--	--	--

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach każdego z działań alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczyłaby do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników. Tym samym nie widać zagrożeń dla realizacji większości wskaźników z PI 9a, a przy obecnym tempie realizacji poszczególne wskaźniki zostaną przekroczone najprawdopodobniej w stopniu, który pokazuje powyższa tabela. Analiza aktualnego poziomu osiągnięcia założonych wskaźników pokazuje jednak, że istnieje ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika *Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej*. Prognoza ta zakłada realizację działań w dotychczasowym tempie i charakterze. Wskaźniki takie jak *Oczekiwana liczba osób korzystających z ulepszonych usług opieki zdrowotnej, Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej* mogą zostać wielokrotnie przekroczone, zatem **rekomenduje się zwiększenie wartości wskaźników do co najmniej wartości z podpisanych umów.**

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

Obecnie w Działaniu 13.1 Infrastruktura ochrony zdrowia (PI 9a) pozostało 11 233 398,76 zł alokacji do wykorzystania. Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Planowane jest natomiast zwiększenie dofinansowania dla Dziecięcego Szpitala Klinicznego, szpitali wojewódzkich i powiatowych. Jeżeli dofinansowane zostałyby szpitale wojewódzkie potrzebny będzie wkład własny ok. 882 353 zł liczony dla wkładu UE w wysokości 5 mln zł.

W Działaniu 13.2 Infrastruktura usług społecznych (PI 9a) cała alokacja została wykorzystana (pozostało 4 zł). Nie ma wniosków na listach rezerwowych.

Priorytet inwestycyjny 9b

Ocena realizacji postępów PI 9b

Priorytet inwestycyjny 9b obejmuje wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności na obszarach miejskich i wiejskich

Celem priorytetu jest wyprowadzenie obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysowego ukierunkowane na ograniczenie ubóstwa w regionie (Działanie 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich, Działanie 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich, Działanie 13.8 Rewitalizacja LOF w ramach ZIT).

W w/w działaniach przyjęto, że wsparcie przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie obejmowało m.in. zadania w zakresie głębokiej przebudowy i adaptacji zdegradowanych obiektów i obszarów, ukierunkowane w szczególności na poprawę jakości korzystania z przestrzeni, likwidację izolacji obszarów problemowych oraz poprawę jakości życia mieszkańców obszarów zdegradowanych. Inwestycje infrastrukturalne w zakresie rewitalizacji ukierunkowane na rozwiązywanie zdiagnozowanych problemów społecznych wzmocnią wysiłki na rzecz ograniczania koncentracji ubóstwa oraz wykluczenia społecznego mieszkańców obszarów rewitalizowanych. Pozwolą także na odnowę zdegradowanych przestrzeni miejskich, małych miast i wiejskich przyczyniając się do wzmocnienia ich potencjałów rozwojowych. Najwyższy poziom realizacji wskaźnika na podstawie tak założonej interwencji, jak wynika z tabeli poniżej, uzyskano w odniesieniu do m² publicznych lub komercyjnych budynkach wybudowanych bądź zmodernizowanych na terenach miejskich tj. 136,6% realizacji wartości docelowej (wg UoD). Aczkolwiek w niewielkim zakresie już rozliczono płatności (1,4% WoP). Wszystkie zakontraktowane inwestycje są w realizacji. Poziom osiągnięcia założonych wskaźników (wg UoD) jest bardzo wysoki – przekraczający lub zbliżony do 100%. Nie odnotowano problemów, które mogłyby wpłynąć na nieosiągnięcie założonych wskaźników.

Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 9b przewidziano 495 588 628,16 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 2 131 031 101 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018), w tym:

- na Działanie 13.3 - 57 471 796 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 247 128 723 zł (wg kursu z 28.12.2018);
- na Działanie 13.4 – 41 230 484 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 177 291 081 zł (wg kursu z 28.12.2018).
- na Działanie 13.8 – 16 720 000 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 16 720 000 zł (wg kursu z 28.12.2018).

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 13.3. i 13.4 (wybieranych w trybie konkursowym i pozakonkursowym) są różne podmioty samorządu, sektora prywatnego i pozarządowego. Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 13.8 (wybieranych w trybie pozakonkursowym) są jednostki samorządu terytorialnego z obszaru Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego będące stroną Porozumienia Gmin LOF.

Od uruchomienia programu, w ramach PI 9b zawarto 15 umów o dofinansowanie na kwotę 123 406 941,97 zł (wkład UE), co stanowi 24,90% % zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW). W ramach Działania 13.3 odbyły się 2 nabory, a w ramach Działania 13.4 – jeden. W ramach Działania 13.8 realizowane są 2 projekty pozakonkursowe na kwotę 70 234 029,39 zł.

Tabela 111 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9b) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg UoD)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	13.3 13.4 13.8	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	szt.	75	64	85,3%	10	13,3%
WP	13.3 13.4	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	szt.	6	6	100,0%	0	0,0%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

WP	13.3	Publiczne lub komercyjne budynki wybudowane bądź zmodernizowane na terenach miejskich (CI39)	m2	10 480	14 319,04	136,6%	145,2	1,4%
	13.4							
	13.8							

Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7,8,9 -Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Analiza poziomu osiągnięcia założonych wskaźników zamieszczona w powyższej tabeli może sugerować ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika *Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach* – są to jednak dane na koniec 2018 roku. Trwa obecnie procedura wyboru kolejnych projektów (dane z podpisanych już w 2019 roku umów o dofinansowanie, pokazują, że wskaźnik ten zostanie osiągnięty na poziomie 261 szt.), zatem nie ma ryzyka, aby wskaźnik ten nie został osiągnięty. W Działaniu 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich (PI 9b) pozostało 705 788,40 zł alokacji do wykorzystania. Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Planowane jest ewentualne zwiększenie dofinansowania w projektach konkursowych lub inny tryb wyboru projektów pozwalający na wykorzystanie pozostałej puli środków.

W Działaniu 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich (PI 9b) pozostało 30 068 835,19 zł alokacji do wykorzystania. Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Planowana jest realokacja na Działanie 13.3. W Działaniu 13.8 Rewitalizacja LOF w ramach ZIT (PI 9b) pozostało 658 428,40. Beneficjenci wnoszą o dodatkowe środki w wysokości 25 973 765,00 PLN. Rozważane jest ewentualne wykorzystanie oszczędności z Działania 13.3, aczkolwiek przy takiej realokacji zmieni się prognoza wartości wskaźników.

Pozostałe wskaźniki na obecnym etapie wdrażania nie stwarzają ryzyka niewykonania założonych celów końcowych. Ich wartości na podstawie podpisanych umów są równe lub już przekraczają obecnie 100%.

Wskaźniki rezultatu strategicznego

Działania w zakresie PI 9b (13.3, 13.4, 13.8) skupiają się na rewitalizacji zdegradowanych przestrzeni miejskich, wiejskich i położonych na terenie Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego – kluczowe dla tych działań jest przygotowanie terenów pod działalność gospodarczą i

wsparcie dla rozwoju infrastruktury społecznej, kulturalnej, czy turystycznej. W zakres tych działań wchodzi prace budowlane, remontowe, modernizacyjne, zakup sprzętu. Inwestycje te powinny przywrócić walor użytkowy zdegradowanym obszarom, zwiększyć ich dostępność, pobudzić gospodarczo i aktywizować społecznie lokalną społeczność.

Na etapie programowania RPO WL 2014-2020 w zakresie PI 9b zidentyfikowano następujące problemy występujące w województwie: nadmierna liczba obszarów zdegradowanych wymagających rewitalizacji; koncentracja przestrzenna osób ubogich i wykluczonych społecznie; słabe połączenia drogowe między ważnymi ośrodkami miejskimi regionu, a także między nimi a ich otoczeniem funkcjonalnym; niedostateczna promocja regionu jako obszaru atrakcyjnego turystycznie, a także gospodarczo dla potencjalnych inwestorów; zagrożenia dla zdrowia i niska jakość życia mieszkańców zdegradowanych obszarów; nadmierne wykluczenie społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych, szczególnie na wsi. Czynnikiem kontekstualnymi wzmacniającymi oddziaływanie wskazanych problemów są: wysoki poziom bezrobocia oraz ubóstwa w regionie i pogłębiające się nierówności między miastem a wsią, szczególnie w dostępie do poruszania się komunikacją publiczną.

W rezultacie wsparcia do 2023 roku w ramach PI 9b wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym miał spaść do 19,5 %. Wskaźnik ten obecnie jest już niższy (w 2017 roku wynosił w województwie lubelskim 18,4%) – jednak miały na to wpływ zmiany sytuacji na rynku pracy oraz dystrybucji pomocy społecznej w tym program Rodzina 500+. Jednakże podkreślić należy, że województwo lubelskie pod względem zagrożenia ubóstwem relatywnym jest nadal zdecydowanie poniżej średniej w kraju, co potwierdza zasadność wspierania działań ukierunkowanych na ograniczanie ubóstwa w regionie. Biorąc pod uwagę wyżej wskazane tendencje, **rekomenduje się określenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu strategicznego na poziomie 17%.**

Ocena potencjału absorpcyjnego

W PI 9b jest wysoki potencjał absorpcyjny i aplikacyjny. Do dnia 31.12.2018 złożono łącznie 138 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę (wkład UE) 579 177 280,25 zł z czego do realizacji do końca 2018 roku wybrano 15 projektów o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 123 406 941,97 zł. Dwa konkursy pozostały jeszcze nierozstrzygnięte (obecnie podpisanych jest 87 umów o dofinansowanie projektów). Alokacja początkowa (określona w RPO WL 2014-2020) wynosiła 247 128 722,8 zł (licząc po kursie 1euro=4,3 zł), czyli kwota wnioskowana jest ponad 1,5 raza większa od dostępnych środków.

Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP 13 (takich respondentów w badaniu było 82), łącznie Działania w ramach PI 9b cieszyły się zainteresowaniem średnio co czwartego z respondentów, co jest wysokim wynikiem.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji jest pozytywny.

Tabela 112 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9b

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy wskaźnika	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
WP	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na zrewitalizowanych obszarach	75	1 928 233	258	343,4%
WP	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie (CI1)	6	4 645 006	48	798,7%
WP	Publiczne lub komercyjne budynki wybudowane bądź zmodernizowane na terenach miejskich (CI39)	10 480	6 235	57 626	549,9%

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach każdego

z działań alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczy do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników. Tym samym nie widać zagrożeń dla realizacji wskaźników z PI 9b, a przy obecnym tempie realizacji poszczególne wskaźniki zostaną przekroczone najprawdopodobniej w stopniu, który pokazuje powyższa tabela. Prognoza ta zakłada realizację działań w dotychczasowym tempie i charakterze. Wszystkie wskaźniki mogą zostać wielokrotnie przekroczone. **Rekomenduje się zatem zwiększenie wartości wskaźników do poziomu co najmniej wynikającego z UoD.** Warto zwrócić uwagę jednakże, że przy realokacji z Działania 13.3 na Działanie 13.8 zmieni się prognoza wartości wskaźników – 13.8 nie realizuje CI1, zmniejszeniu ulegnie również prognoza dla wskaźnika RW.

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

W Działaniu 13.3 Rewitalizacja obszarów miejskich (PI 9b) pozostało 705 788,40 zł alokacji do wykorzystania. Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Planowane jest ewentualne zwiększenie dofinansowania w projektach konkursowych lub inny tryb wyboru projektów pozwalający na wykorzystanie pozostałej puli środków.

W Działaniu 13.4 Rewitalizacja obszarów wiejskich (PI 9b) pozostało 30 068 835,19 zł alokacji do wykorzystania. Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Planowana jest realokacja na Działanie 13.3.

W Działaniu 13.8 Rewitalizacja LOF w ramach ZIT (PI 9b) pozostało 658 428,40. Beneficjenci wnioskuje o dodatkowe środki w wysokości 25 973 765,00 PLN. Rozważane jest ewentualne wykorzystanie oszczędności z Działania 13.3 (z konsekwencjami dotyczącymi prognozy wartości wskaźników). W roku 2019 nie planowane są nowe nabory na działania w ramach OP 13.

Priorytet inwestycyjny 10a

Ocena realizacji postępów PI 10a

Priorytet inwestycyjny 10a obejmuje inwestowanie w kształcenie, szkolenie oraz szkolenie zawodowe na rzecz zdobywania umiejętności i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

Celem priorytetu jest zwiększona dostępność edukacji przedszkolnej (Działanie 13.5 Infrastruktura przedszkolna), lepsze warunki kształcenia zawodowego i ustawicznego (Działanie 13.6 Infrastruktura kształcenia zawodowego i ustawicznego) oraz lepsze warunki edukacji ogólnej (Działanie 13.7 Infrastruktura szkolna). W Działaniu 13.5 przyjęto, że wsparcie infrastruktury przedszkolnej pozwoli na zwiększenie dostępności do edukacji

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

przedszkolnej oraz wyrównywanie terytorialnych dysproporcji w tym zakresie (wsparcie kierowane w głównej mierze na obszary deficytowe). Zapewnienie lepszego dostępu do ww. usług pozwoli na wzrost liczby dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, co w konsekwencji powinno doprowadzić do wyrównywania szans edukacyjnych dzieci z obszarów wiejskich. Pośrednio interwencja ma przyczynić się do poprawy aktywności zawodowej osób wychowujących dzieci, poprzez stworzenie możliwości godzenia życia prywatnego i zawodowego. Celem interwencji ramach Działania 13.6 jest poprawa warunków kształcenia zawodowego poprzez prace modernizacyjne i zakup wyposażenia ukierunkowany na realizację zadań edukacyjnych, w szczególności powiązanie procesu kształcenia z potrzebami rynku pracy oraz dostosowywanie oferty dydaktycznej do zmieniających się potrzeb. Działania te mają zaowocować zwiększeniem zainteresowania podejmowaniem edukacji w szkolnictwie zawodowym.

Z kolei - celem interwencji ramach Działania 13.7 jest poprawa stanu bazy dydaktycznej edukacji ogólnokształcącej. Interwencja ma przyczynić się do wzrostu efektywności procesu kształcenia, w szczególności kształtowanie u uczniów w toku edukacji szkolnej postaw sprzyjających kreatywności, innowacyjności, przedsiębiorczości oraz umiejętności współpracy.

Najwyższe wskaźniki przy tak założonej interwencji, jak wynika z tabeli poniżej, uzyskano w odniesieniu do wskaźnika *Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie* - 256,1% realizacji wartości docelowej (wg UoD). Aczkolwiek obecnie jest jeszcze niewiele rozliczonych wniosków o płatność - zakontraktowane inwestycje są w realizacji. Największy poziom zaawansowania mają projekty realizowane w ramach Działania 13.5 – stąd najwyższy poziom realizacji wskaźnika *Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej* 60,0% w oparciu o WoP. Poziom osiągnięcia założonych wskaźników (wg UoD) jest bardzo wysoki – przekraczający 100%. Nie odnotowano problemów, które mogłyby wpłynąć na nieosiągnięcie założonych wskaźników. Na wsparcie działań realizowanych w województwie lubelskim ramach PI 10a przewidziano 113 621 082,78 EUR (alokacja UE ogółem z RW po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 488 570 656 zł (zł, wg kursu z 28.12.2018), w tym:

- na Działanie 13.5 – 5 291 202 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 22 752 168,6 zł (wg kursu z 28.12.2018);
- na Działanie 13.6 – 15 873 604 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 68 256 497,2 zł (wg kursu z 28.12.2018).
- na Działanie 13.7 – 5 291 202 EUR (alokacja UE ogółem z RW na po uwzględnieniu zmian w Programie), tj. 22 752 168,6 zł (wg kursu z 28.12.2018).

Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 13.5. (wybieranych w trybie konkursowym) są organy prowadzące przedszkola lub inne formy wychowania przedszkolnego. Podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 13.6. (wybieranych w trybie konkursowym i pozakonkursowym) są organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe. Natomiast podmiotami uprawnionymi do realizacji projektów w Działaniu 13.7 (wybieranych w trybie konkursowym) są organy prowadzące szkoły i placówki oświatowe.

Od uruchomienia programu, w ramach PI 10a zawarto 79 umów o dofinansowanie na kwotę 105 530 353,52 zł (wkład UE), co stanowi 92,88% zakontraktowania alokacji UE ogółem (z RW). W ramach Działania 13.6 realizowany jest 1 projekt pozakonkursowy na kwotę 4 489 343,85 zł obok innych projektów wybranych w trybie konkursowym.

Tabela 113 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10a) – postęp rzeczowy

Typ wskaźnika	Działania	Wskaźnik	Jedn. Pomiaru	Wartość docelowa (2023)	Realizacja wskaźnika (wg UoD)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)	Realizacja wskaźnika (wg WoP)	% realizacji wartości docelowej (wg WoP)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
WP	13.5	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	szt.	40	42	105,0%	24	60,0%
WP	13.7	Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	szt.	72	83	115,3%	6	8,3%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

WP	13.6	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.	88	100	113,6%	4	4,5%
WP	13.5 13.6 13.7	Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie (CI35)	osoby	15 896	40 705	256,1%	2 566	16,1%

Źródło: Źródło: kolumny 1,2,3,4,5 – RPO WL z dnia 12 czerwca 2018 r., kolumny 6,7,8,9 - Informacja kwartalna za IV kwartał 2018 roku

Analiza aktualnego poziomu osiągnięcia założonych wskaźników pokazuje, że nie istnieje ryzyko nieosiągnięcia któregoś z założonych wskaźników. Ich wartości na podstawie podpisanych umów już przekraczają obecnie 100%.

Wskaźniki rezultatu strategicznego

Potrzeby województwa lubelskiego w zakresie wspierania dostępności i jakości edukacji, w szczególności przedszkolnej (Działanie 13.5), kształcenia zawodowego i ustawicznego (Działanie 13.6) oraz edukacji ogólnej (Działanie 13.7) są nadal wyraźne (PI 10a). Działania te mają się przyczynić do zwiększenia liczby dzieci objętych edukacją przedszkolną oraz poprawy dostępności i warunków prowadzenia edukacji, w tym przedszkolnej, zawodowej, ustawicznej i ogólnej. Prace remontowe, modernizacyjne i adaptacyjne powinny przyczynić się do poprawy jakości kształcenia.

Przyjęte wskaźniki produktu i rezultatu w adekwatny sposób odzwierciedlają cele i założenia PI 10a jednocześnie są spójne i przynoszą efekt synergii ze wsparciem w ramach EFS.

W latach 2012-2017 odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w miastach w województwie lubelskim przekraczał średnią krajową i sytuował je wśród pierwszych 8 województw z najwyższymi wynikami. W 2012 roku Lubelszczyzna zajmowała 5. miejsce, a w 2017 r. 8. na tle innych województw. Natomiast odsetek ten dla wsi województwa lubelskiego nieznacznie odbiega od średniej krajowej. Można jednak zauważyć wzrost od roku 2012 (48,9%) – w 2017 r. wskaźnik wynosi 64,3%.

W rezultacie wsparcia do 2023 roku w ramach PI 10a wskaźnik odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym miał się podwyższyć do poziomu 88,7%. Analizując dynamikę przyrostu odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w ostatnich latach można przewidywać, że założony wskaźnik rezultatu może zostać osiągnięty.

W rezultacie wsparcia dla placówek oświatowych do 2023 roku w ramach PI 10a zaplanowano:

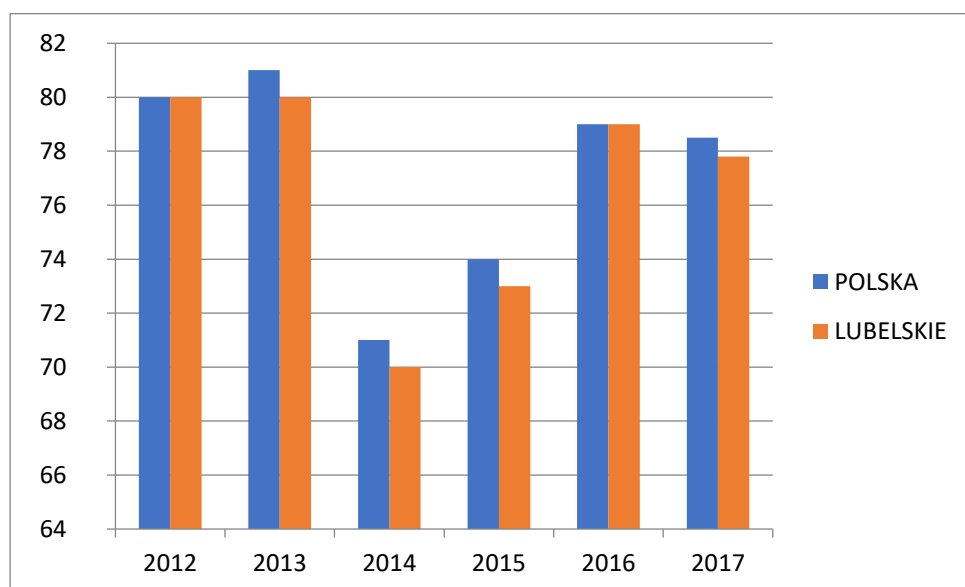
- Wzrost odsetka uczniów szkół średnich zawodowych razem wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ogółem do poziomu 37,6 %. Wskaźnik ten został już przekroczony w 2015 roku i nadal z roku na rok rośnie. W 2017 roku było to 40,9%. **Rekomenduje się zatem, aby przyjąć wzrost odsetka uczniów szkół średnich zawodowych razem wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ogółem do poziomu 42%.**
- Wzrost odsetka osób dorosłych uczestniczących w kształceniu i szkoleniu do poziomu 5,8 %. Wskaźnik ten w roku 2017 osiągnął poziom 4,3 (poziom nieco wyższy od średniej w kraju). Jednak analizując dynamikę zmian w poziomie tego wskaźnika, przypuszczać można, że nie zostanie osiągnięty do 2023 w założonej wysokości tj. 5,8 %. **Rekomenduje się zatem, aby obniżyć przyjęte założenia do poziomu 5%, które będzie stanowiło wyzwanie, ale jego osiągnięcie jest bardziej realne.**
- Podwyższenie zdawalności egzaminów maturalnych w relacji do średniej krajowej do poziomu 102,8 %. Wskaźnik ten w roku 2017 osiągnął poziom 99,11. Analizując zdawalność egzaminów maturalnych w ostatnich latach osiągnięcie założonego poziomu na razie nie jest realne (zważywszy, że tylko 5 województw plasuje wyniki egzaminów powyżej średniej, a tylko 3 osiągają poziom powyżej 102%). **Rekomenduje się zatem, aby obniżyć przyjęte założenia do poziomu 100%, które będzie stanowiło wyzwanie, ale jego osiągnięcie jest bardziej realne.**

W tym obszarze należy wskazać na uwarunkowania wdrożenia OP13 polegające na gorszych wynikach egzaminu maturalnego dla uczniów z województwa lubelskiego w

odniesieniu do reszty kraju. Udział pozytywnych wyników osiąganych przez maturzystów z województwa lubelskiego w 2017 roku był o niecały 1 p.p. niższy od średniej krajowej – zdawalność matury w województwie wynosiła 77,8%, podczas gdy wartość tego wskaźnika dla kraju to 78,5%⁷⁴. Wartość ta plasuje województwo lubelskie na 11. miejscu w porównaniu z innymi województwami. Poziom zdawalności matury przez uczniów z województwa lubelskiego w latach 2012-2017 utrzymuje się na niższej pozycji względem średniej krajowej. Z wyjątkiem roku 2016, kiedy liczba maturzystów z pozytywnym wynikiem egzaminu dorównała odsetkowi osób, które zdały maturę w skali kraju – wówczas w siedmiu województwach odnotowano wyższy wskaźnik zdawalności egzaminu maturalnego. Zestawienia te należy opatrzyć zastrzeżeniem, że dane dotyczące zdawalności egzaminów maturalnych mogą nie być do końca porównywalne między województwami, ponieważ analizy statystyczne sugerują istnienie różnic w średniej „surowości” oceniania między poszczególnymi okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi.

Wykres 20. Zdawalność egzaminów maturalnych wg województw w latach 2012-2017

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Ocena potencjału absorpcyjnego

W PI 10a jest wysoki potencjał absorpcyjny oraz aplikacyjny. Do dnia 31.12.2018 złożono łącznie 116 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę (wkład UE) 128 477 352,75 zł z

⁷⁴ Wskaźnikiem rezultatu strategicznego w tym obszarze PI 10a jest *Zdawalność egzaminów maturalnych w relacji do średniej krajowej*, i w tym kształcie wskaźnik w 2017 r. przyjął na Lubelszczyźnie wartość 99,11%.

czego do realizacji wybrano 79 projektów o łącznej wartości (liczonej jako wkład UE) 105 530 353,52 zł czyli większość spośród złożonych wniosków. Alokacja początkowa (określona w RPO WL 2014-2020) wynosiła 488 570 656 zł (licząc po kursie 1euro=4,3 zł), czyli kwota wnioskowana była ponad trzykrotnie niższa. Badanie CAWI pokazało, że spośród beneficjentów, którzy zadeklarowali chęć aplikacji o środki z OP 13 (takich respondentów było 82), łącznie Działania w ramach PI 10a cieszyły się zainteresowaniem ¼ respondentów (infrastruktura przedszkolna i 1/3 infrastruktura szkolna), co jest wysokim wynikiem.

Prognozy osiągnięcia celów zakładanych na 2023 rok

Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji jest pozytywny.

Tabela 114 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10a

Typ wskaźnika	Wskaźnik	Wartość docelowa określona na 2023 rok	Koszt jednostkowy wskaźnika	Prognozowana całkowita wartość wskaźnika	Prognozowany % realizacji wartości docelowej
WP	Liczba wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej	40	487 782	47	116,7%
WP	Liczba wspartych obiektów infrastruktury edukacji ogólnej	72	271 181	84	116,6%
WP	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	88	625 201	109	124,1%
WP	Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad	15 896	2 499	43 915	276,3%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie (CI35)				
--	---	--	--	--	--

Źródło: RPO WL 2014-2020, dane SL2014 o zawartych UoD, obliczenia własne.

Koszt jednostkowy poszczególnych wskaźników, obliczony na podstawie wartości projektów z podpisaną umową o dofinansowanie, które realizują dany wskaźnik, został przedstawiony w tabeli powyżej. Na tej podstawie została oszacowana całkowita prognozowana wartość wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji oraz prognozowany % osiągnięcia wartości wskaźników po wykorzystaniu pozostałej alokacji. Założono, że pozostała w ramach każdego z działań alokacja zostanie proporcjonalnie rozłożona na wszystkie wskaźniki w ramach danego działania.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczy do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników. Tym samym nie widać zagrożeń dla realizacji wskaźników z PI 10a, a przy obecnym tempie realizacji poszczególne wskaźniki zostaną przekroczone najprawdopodobniej w stopniu, który pokazuje powyższa tabela. Prognoza ta zakłada realizację działań w dotychczasowym tempie i charakterze. Wskaźniki takie jak *Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie* mogą zostać wielokrotnie przekroczone, zatem **rekomenduje się zwiększenie wskaźnika do poziomu wynikającego z UoD.**

Możliwości zarządzania środkami rezerwy wykonania i identyfikacja obszarów wymagających interwencji

W Działaniu 13.5 Infrastruktura przedszkolna (PI 10a) pozostało 2 120 409,18 zł alokacji do wykorzystania. Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Planowane jest ewentualna realokacja na Działanie 13.7. Ewentualna realokacja na rewitalizację pomiędzy CT wymaga renegocjacji z KE.

W Działaniu 13.6 Infrastruktura kształcenia zawodowego i ustawicznego (PI 10a) pozostało 5 768 583,82 zł alokacji do wykorzystania. Nie ma wniosków na listach rezerwowych. Planowane jest ewentualna realokacja na Działanie 13.7. Ewentualna realokacja na rewitalizację pomiędzy CT wymaga renegocjacji z KE.

W Działaniu 13.7 Infrastruktura szkolna (PI 10a) pozostało 251 115,58 zł. Na listach rezerwowych znajdują się wnioski o wartości 7 649 745,78 zł. Obecnie trwa analiza listy rezerwowej.

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

6. OCENA SKUTECZNOŚCI MECHANIZMÓW TERYTORIALNYCH

Niniejszy rozdział stanowi odpowiedź na pytanie badawcze:

13. Jak wygląda porównanie realizacji projektów dotyczących Polityki Terytorialnej (z tymi realizowanymi poza Polityką Terytorialną) pod kątem ich skuteczności i użyteczności?

W ramach badania dokonano analizy podejścia terytorialnego w ramach RPO WL analizując w pierwszej kolejności dostępne dokumenty określające zakres wdrożenia ZIT w woj., lubelskim⁷⁵. Przeprowadzono następnie wywiady pogłębione z przedstawicielami IZ i IP oraz przeprowadzono badania terenowe z beneficjentami Programu w przedmiocie ich oceny wdrożenia ZIT finalnie analizując ten obszar problemowy jako ostatni z tematów poruszanych podczas panelu ekspertów.

---

⁷⁵ Dokumenty dotyczące ZIT objęte analizą obejmowały:

- 1) Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020,
- 2) Kierunki działań LOF po roku 2020,
- 3) Uchwała Nr 328/XI/2015 Rady Miasta Lublin z dnia 19 listopada 2015 r. w sprawie przyjęcia „Programu Wsparcia i Aktywizacji Społecznej Seniorów na terenie Miasta Lublin w latach 2016 – 2020”,
- 4) Załącznik do uchwały Nr XXXVIII/612/2013 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 20 grudnia 2013 r. „Strategia Polityki Społecznej Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020”,
- 5) Załącznik do Uchwały Nr LXXIII/1526/2015 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 22 grudnia 2015 r. „Wojewódzki Program na Rzecz Osób Starszych na lata 2016 – 2020”,
- 6) Prognoza ludności na lata 2014–2050 dla województw (w podziale na część miejską i wiejską), opublikowana przez Główny Urząd Statystyczny,
- 7) Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za rok 2017,
- 8) Uchwała Nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ”,
- 9) Uchwała Nr 238 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie przyjęcia dokumentu „Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce na lata 2014-2020”,
- 10) Program rządowy Dostępność Plus 2018-2025 - Uchwała Nr 102/2018 Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2018 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Dostępność Plus,
- 11) Strategie rozwoju gmin LOF.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego (ZIT LOF)⁷⁶

Zgodnie z zapisami dokumentu programowego, funkcjonowanie ZIT LOF w województwie lubelskim opiera się na zinstytucjonalizowanej partnerskiej współpracy gmin, położonych w LOF. W skład LOF wchodzi 16 JST, które podpisały porozumienie o współpracy w zakresie realizacji Strategii ZIT⁷⁷. Zgodnie z RPO WL 2014-2020 realizacja zintegrowanego podejścia terytorialnego w Programie w ramach ZIT została oparta o Miasto Lublin. LOF zajmuje powierzchnię 1582 km². Rdzeń stanowi Lublin oraz gminy: Głusk, Jabłonna, Jastków, Konopnica, Lubartów Gmina, Lubartów Miasto, Mełgiew, Niedzwica Duża, Niemce, Piaski,

---

⁷⁶ Specyfiką RPO WL jest realizacja projektów w formule Strategicznych Inwestycji Terytorialnych (SIT). Zgodnie z RPO WL 2014-2020, w 4 ośrodkach subregionalnych (Biała Podlaska, Chełm, Puławy, Zamość) realizowane są strategiczne inwestycje terytorialne o priorytetowym znaczeniu dla realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.), które zostały zidentyfikowane w dokumencie Przedsięwzięcia o priorytetowym znaczeniu dla realizacji celów Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 (z perspektywą do 2030 r.) stanowiącym załącznik do uchwały Nr CXC/3817/2017 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 20 czerwca 2017 r., które wpisują się w obszary strategicznej interwencji określone w „Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020”. W ww. dokumencie zidentyfikowano 62 przedsięwzięcia priorytetowe wyłonione w wyniku naboru oraz 47 przedsięwzięć priorytetowych wynikające z art. 6 Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Lubelskiego. Jedynie projekty, które zostały umieszczone w tym dokumencie i przeszły tzw. procedurę negocjacyjno-uzgodnieniową prowadzoną przez Instytucję Zarządzającą, uzyskały status tzw. projektu strategicznego, który w zależności od wyników procedury może być realizowany w trybie pozakonkursowym lub konkursowym (uzyskując dodatkową liczbę punktów). Zgodnie z przyjętym dokumentem określającym Zasady i tryb aktualizacji listy (...) w celu uzyskania wsparcia finansowego każde przedsięwzięcie podlegało procedurze oceny przyjętej dla danego źródła finansowania (programy krajowe, RPO WL, programy rządowe i inne), a tym samym musiało spełnić określone wymogi formalne i merytoryczne.

Na dzień 31.12.2018 zidentyfikowano 22 projekty strategiczne na łączną wartość dofinansowania z UE 50,6 mln euro. Strategiczne inwestycje terytorialne dotyczą przygotowania terenów inwestycyjnych, transportu niskoemisyjnego, dziedzictwa kulturowego, rewitalizacji obszarów miejskich, turystyki przyrodniczej, digitalizacji zasobów, niskoemisyjności oraz wspierania przedsiębiorczości i zatrudnienia, kształcenia zawodowego oraz wsparcia usług społecznych. W ramach projektów strategicznych realizowanych w formule SIT, 17 projektów o wartości wkładu UE 49,5 mln euro uzyskało status projektów strategicznych realizowanych w trybie pozakonkursowym oraz 4 projekty strategiczne o wartości wkładu UE 1 mln euro realizowane w trybie konkursowym. Do dnia 31 grudnia 2018 r. podpisano 9 umów o dofinansowanie SIT o łącznej wartości wkładu UE wynoszącej 9,3 mln euro.

⁷⁷ Strategia ZIT to dokument zawierający spójny zestaw powiązanych ze sobą działań służących długotrwałej poprawie warunków społecznych, gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych czy demograficznych danego funkcjonalnego obszaru miejskiego.

Spiczyn, Strzyżewice, Świdnik, Wólka i Nałęczów. Celem nadrzędnym LOF wynikającym ze Strategii LOF jest poprawa spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w ramach LOF. Cele Rozwojowe zostały zdefiniowane jako:

- 1) Podniesienie poziomu i dostępności edukacji, rynku pracy, włączenia społecznego oraz innowacyjności w LOF.
- 2) Poprawa mobilności transportowej, niskoemisyjności oraz zachowanie i promowanie dziedzictwa naturalnego w LOF.
- 3) Przyspieszenie zrównoważonego rozwoju poprzez rewitalizację przestrzenną i społeczną z uwzględnieniem TIK w LOF.

Podstawy prawne wprowadzenia ZIT na poziomie UE wyznaczają trzy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 17 grudnia 2013 r., tj. nr 1303/2013 (artykuł 36), nr 1301/2013 (artykuł 7) oraz nr 1304/2013 (artykuł 12). Warunki brzegowe dla wsparcia w ramach instrumentu ZIT zawiera Umowa Partnerstwa. Decyzja o implementacji ZIT w Polsce wymagała wyznaczenia granic Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Ośrodków Wojewódzkich (MOF OW). Stało się to priorytetem zwłaszcza dla władz stolic województw. Kwestię obszarów funkcjonalnych funkcjonujących w oparciu o platformę współpracy różnych jednostek i poziomów zarządzania ujęto m.in. w dwóch strategicznych dla rozwoju Polski dokumentach – Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR) W KPZK 2030 wskazano m.in. typy obszarów funkcjonalnych oraz określono dalsze kroki na drodze do większej terytorializacji polskiej polityki rozwoju. Jednym z tych kroków miała być kwestia delimitacji miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich. Podstawowym dokumentem determinującym obszar wsparcia ZIT w LOF były Kryteria delimitacji⁷⁸. Jediną zmianą jest wejście w skład partnerstwa ZIT (sformalizowanego w postaci porozumienia w 2015 r.) gminy miejsko-wiejskiej Nałęczów, która stanowi zaplecze rekreacyjno-turystyczne i uzdrowiskowe oraz pełni ważną funkcję w systemie komunikacyjnym LOF. Taki obszar wsparcia został potwierdzony zapisami RPO WL 2014-2020 przyjętego w 2015 r. .

Zasięg geograficzny instrumentów ZIT

Ocena dokonana na podstawie dokumentów analitycznych i realizowanych badań terenowych pozwala na stwierdzenie, że diagnoza ukształtowania geograficznego LOF była trafna; oparta bowiem była na tendencjach odpowiadających priorytetom rozwojowym i wyzwaniom. O zasadności takiej delimitacji ZIT świadczą również wypowiedzi

---

⁷⁸ Kryteria delimitacji Miejskich Obszarów Funkcjonalnych Ośrodków Wojewódzkich, MRR, Warszawa 2012

przedstawiciela IZ oraz LOF. W ocenie przedstawicieli IP podział geograficzny ustalony finalnie pozwolił na zapewnienie wspólnego mianownika, jakim była rzetelna diagnoza. Wyniki badania terenowego w województwie lubelskim są spójne z wynikami badania w skali kraju, gdzie 65,5% respondentów uważa, że granice Związku ZIT, do którego należą ich jednostki, są zdecydowanie odpowiednie. Kolejne 15,1% twierdzi, że są one raczej odpowiednie. Jedynie 6,2% respondentów stwierdziło, że delimitacja jest raczej nieodpowiednia⁷⁹.

Ocena dotychczasowego postępu wdrażania przyjętego podejścia terytorialnego w ramach mechanizmów ZIT

Obszar wsparcia w ramach mechanizmów ZIT RPO WL 2014-2020 obejmuje działania 10 osi priorytetowych w ramach 14 Działań. Cele ZIT realizowane są zgodnie ze Strategią ZIT nie tylko w ramach RPO WL, cel rozwojowy 2.3 Strategii realizowany jest w ramach POIŚ CT4. Działania ZIT realizowane są zarówno w trybie konkursowym jak i pozakonkursowym. Na finansowanie ZIT została wydzielona kwota w wysokości 126 mln euro (5,69% środków RPO WL 2014-2020). W SZOOP wydzielone zostały odrębne działania dedykowane mechanizmowi ZIT LOF w osiach priorytetowych, lecz w stosunku do niektórych z działań już na wstępnym etapie wdrożenia Programu wskazano zerową alokację.

Tabela 115 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich - szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS⁸⁰

Fundusz	Wsparcie z EFRR i EFS (wartość szacunkowa) [euro]	Udział całkowitej alokacji z funduszu w programie
łącznie EFRR	114 913 248	7,17%
łącznie EFS	12 075 539	1,92%
Razem EFRR + EFS	126 988 787	5,69%

Źródło: SZOOP

Przebieg realizacji ZIT

W 2016 r. Instytucja Zarządzająca RPO WL rozpoczęła realizację zapisów *Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020*. Na dzień 31.12.2018 roku w ramach ZIT LOF podpisano 28 umów o dofinansowanie projektów na łączną kwotę dofinansowania 316 mln zł, w tym 8 umów w trybie pozakonkursowym (EFRR) i 20 w trybie konkursowym (EFS).

⁷⁹ Por. Ewaluacja systemu realizacji instrumentu ZIT Raport końcowy, EGO i Wolański, Warszawa 2018 str. 6

⁸⁰ Wartość dotyczy całości środków przeznaczonych na ZIT i ZIT miast subregionalnych.

Nabór wniosków w Działaniach ZIT współfinansowanych z EFRR realizowany jest przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie, Departament Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,, natomiast instytucją pośredniczącą jest Gmina Lublin (reprezentująca Strony Porozumienia Gmin LOF). Nabór realizowany jest w formule pozakonkursowej. Dziesięć projektów służących realizacji Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2014-2020 zostało wpisanych do Wykazu Zidentyfikowanych Projektów Pozakonkursowych, stanowiącego załącznik nr 5 do SZOOP, a IZ prowadziła szczegółową weryfikację zidentyfikowanych projektów w oparciu o złożone fiszki projektowe. Na moment realizacji badania osiągnięto już pewne wymierne rezultaty. Zgodnie z danymi SL2014 rozkład liczby i wartości projektów ZIT w poszczególnych Osiach Priorytetowych RPO WL 2014-2020 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 116 Liczba i wartość projektów ZIT LOF realizowanych w ramach RPO WL 2014-2020

Oś Priorytetowa	Priorytet Inwestycyjny	Działanie	Alokacja ZIT [euro]	Alokacja ZIT [zł]	Liczba umów o dofinansowanie	Wartość wkładu UE w umowach o dofinansowanie [zł]	Stopień realizacji alokacji w ramach działań ZIT
1	2	3	4	5	6	7	8
OP2	PI 2c	Działanie 2.2 Cyfryzacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	861 000	3 704 710	1	3 616 716,19	97,62%
OP5	PI 4e	Działanie 5.6 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	63 749 393	274 300 888	2	96 306 176,01	35,11%
OP7	PI 6d	Działanie 7.4 Ochrona bioróżnorodności dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	8 000 000	34 422 400	2	33 415 024,88	97,07%

OP8	PI 7b	Działanie 8.4 Transport w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	4 000 000	17 211 200	1	16 802 400,00	97,62%
OP9	PI 8iii	Działanie 9.6 Rozwój przedsiębiorczości w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	2 500 000	10 757 000	2	8 512 540,76	79,13%
OP9	PI 8iv	Działanie 9.7 Godzenie życia zawodowego i prywatnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	2 575 539	11 082 029	0	0	0%
OP10	PI 8v	Działanie 10.4 Programy typu outplacement w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	2 000 000	8 605 600	0	0	0%
OP11	PI 9i	Działanie 11.4 Aktywne włączenie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	4 681 611	20 144 035	3	3 153 635,40	15,66%
OP12	PI 10i	Działanie 12.5 Edukacja przedszkolna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	924 461	3 977 031	2	1 789 234,95	44,99%
OP12	PI 10i	Działanie 12.6 Kształcenie ogólne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego	3 075 539	13 230 968	13	12 365 410,42	93,46%

OP13	PI 9b	Działanie 13.8 Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych	16 720 000	71 942 816	1	70 234 029,39	97,62%
		Razem	126 044 445	542 340 833	28	316 429 197,39	65,83%

Źródło: Rubryki 1-8 Informacja kwartalna za IV kwartał 2018, dane otrzymane od Zamawiającego oraz SZOOP,

Jak pokazuje powyższe zestawienie poziom realizacji projektów ZIT jest wysoki - średnio na poziomie 65% dostępnej alokacji na Działania ZIT w ramach poszczególnych OP. Największy stopień realizacji projektów ZIT odnotowano w działaniach OP2, OP7, OP8, OP13 na poziomie 97% całej alokacji na działania ZIT w ramach osi priorytetowej; najniższy stopień realizacji projektów ZIT odnotowano natomiast w OP10 gdzie na 31.12.2018 roku nie zawarto żadnych umów na działania i planuje się przesunięcia środków do innych OP w ramach danego funduszu, z którego miały być finansowane działania. Szczegółowy przebieg wdrożenia działań ZIT w ramach RPO WL 2014-2020 omówiono poniżej:

W ramach **PI 2c**, założenia ZIT realizowane są w działaniu 2.2 Cyfryzacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Realizacja projektów odbywała się wyłącznie w trybie pozakonkursowym gdzie zidentyfikowano projekt *E-gminy w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym*, dla którego zawarta została umowa o dofinansowanie. W ramach Działania ogłoszono dotychczas nabór wniosków pozakonkursowych, który odbywał w 2017 roku w ramach udostępnionej alokacji złożony został 1 wniosek strategiczny, dla którego zawarto umowę o dofinansowanie; wartość całkowita operacji wynosi 4,4 mln zł z kwotą wnioskowaną do dofinansowania 3,6 mln zł. Na podstawie informacji IZ, alokacja pozostająca do wykorzystania to blisko 88 tys. zł. Rozważenia wymaga zwiększenie dofinansowania w obecnych umowach – beneficjent umowy wnioskuje o dodatkowe 239 tys. zł.

W ramach **PI 3a** w ramach ZIT zaplanowano do realizacji działanie 3.8 Tereny inwestycyjne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w trybie pozakonkursowym. W RPO WL 2014-2020 ani w SZOOP nie przypisano jednak alokacji na to działanie.

W ramach OP5 wdrażane jest jedno działanie w ramach ZIT dla LOF (pozostałe działania 5.7, 5.8 i 5.9 realizowane są w formule ZIT dla miast subregionalnych). W ramach **PI 4e** realizowane jest działanie 5.6 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. W ramach

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

tego Działania zidentyfikowano 4 projekty pozakonkursowe⁸¹ z szacowaną całkowitą wartością 78 659 969,80 euro, szacowany wkład UE łącznie 61 074 176,39 euro, z czego dla dwóch zostały zawarte umowy o dofinansowanie. W ramach Działania 5.6 ogłoszone zostały 3 nabory wniosków jeden w 2017 roku i dwa w 2018 roku. W ramach naborów złożonych zostało 3 wnioski, z czego na 31.12.2018 roku zawarto 2 umowy na łączną kwotę 96 306 176 zł. Na podstawie informacji z IZ, rozważana jest realokacja z 5.4 w szczególności na projekt Mobilny LOF.

W ramach OP7 realizowane było działanie 7.4 Ochrona bioróżnorodności dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego z **PI 6d**. Projekty wdrażane były w trybie pozakonkursowym. Ogłoszonych zostało 2 nabory wniosków w ramach Działania 7.4. W ramach tego Działania zawarte zostały 2 umowy o dofinansowanie, które opiewają łącznie na 33,4 mln zł (projekt pn. *Rewitalizacja przyrodnicza Parku Ludowego w Lublinie znajdującego się w obszarze Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego dla LOF* oraz projekt pn. *Zielony LOF*, który jest projektem partnerskim, gdzie liderem jest Miasto Lubartów. Na podstawie informacji monitoringowych, w ramach Działania 7.4 pozostaje do wykorzystania kwota 1 mln zł. Rozważenia wymaga zwiększenie dofinansowania projektów ZIT, beneficjenci wnioskują o dodatkowe środki w wysokości 32 mln zł.

W ramach OP8 w **PI 7b** zaplanowano realizację projektów ZIT w ramach Działania 8.4 Transport w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego. Działanie to realizowane było w trybie pozakonkursowym podobnie jak Działania spoza ZIT, działanie 8.1 oraz 8.2. W ramach tego Działania zawarta została jedna umowa o dofinansowanie w kwocie 16,8 mln zł na projekt pn. *Optymalizacja połączeń pomiędzy drogą ekspresową S17/12 i Portem Lotniczym poprzez budowę ul. Kusocińskiego* realizowany przez Miasto Świdnik. Alokacja pozostająca do wykorzystania w ramach Działania 8.4 to kwota 408 225,61 zł.

W ramach OP9 realizowane były dwa Działania ZIT Działanie 9.6 Rozwój przedsiębiorczości w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego **PI 8iii** oraz Działanie 9.7 Godzenie życia zawodowego i prywatnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego **PI 8iv**. Zgodnie z SZOOP, Działanie 9.5 Aktywizacja zawodowa w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego PI 8i nie będzie kontynuowane i nie przypisano do

---

⁸¹ Projekt Mobilny LOF, Projekt Budowa, modernizacja przystanków i węzłów przesiadkowych zintegrowanych z innymi rodzajami transportu dla potrzeb LOF, Projekt Rozbudowa Systemu Zarządzania Ruchem i Komunikacją w Lublinie, Projekt Zintegrowane Centrum Komunikacyjne dla Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

nego alokacji środków EFS. W ramach Działania 9.6 ogłoszone zostały dwa nabory konkursowe wniosków, gdzie złożonych zostało 29 wniosków na ogólną kwotę 106 mln zł, na dzień 31.12.2018 zawartych zostało zaledwie 2 umowy o dofinansowanie na kwotę wkładu UE 8,5 mln zł. Kwota pozostająca do wykorzystania w tym działaniu po uwzględnieniu projektów pozostających na liście rezerwowej (o wartości 41 mln zł) wynosi 494 629,85 zł. Kwota ta nie umożliwia dofinansowania jednak kolejnych wniosków z listy rankingowej z 2017 r. ze względu na dezaktualizację założeń (analogicznie do Działania 9.3) oraz problem z rozliczeniem podatku VAT. W ocenie IZ, nie ma również możliwości dofinansowania kolejnego na liście rankingowej wniosku w konkursie z 2018 r. – wymagana kwota wynosi 1 536 004,08 zł. Odnośnie Działania 9.7, na 31.12.2018 rok złożonych zostało 19 wniosków na kwotę 25,5 mln zł, lecz do końca grudnia 2018 r. nie zawarto żadnych umów o dofinansowanie. Kolejny konkurs zaplanowano do realizacji w I kwartale 2020 w kwocie ok. 4 mln zł. Możliwości wsparcia dostępne w ramach tego Działania cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem, nawet pomimo procedury oceny projektów ZIT obejmującej konieczność spełnienia większej liczby kryteriów formalnych. Analiza danych monitoringowych pokazuje, że na oba konkursy w ramach Działania 9.6 złożono wnioski opiewające na kwotę średnio blisko 700% dostępnej alokacji. Należy zauważyć, że projekty realizowane w ramach ZIT muszą dodatkowo przejść przez ocenę strategiczną, która jest elementem oceny formalnej i merytorycznej. Ocena ta obejmuje trzy kryteria tj. kryterium ogólne, kryterium strategiczne zerojedynkowe i dwa kryteria strategiczne punktowe.

Działanie 10.4 Programy typu outplacement w ramach ZIT LOF **PI 8v** realizowane jest w ramach OP10. W ramach ogłoszonego naboru wniosków w czerwcu 2018 roku złożone zostały 43 wnioski znacząco przekraczające udostępnioną alokację (695%). Na okres realizacji badania nie podpisano jeszcze żadnej umowy w ramach ocenianych projektów.

W ramach OP11 projekty ZIT realizowane są w Działaniu 11.4 Aktywne włączenie w ramach ZIT LOF (**PI 9i**). W dwóch pozostałych działaniach ZIT tj. Działanie 11.5 Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Działanie 11.6 Ekonomia społeczna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego nie zaplanowano w SZOOP alokacji na te Działania. W ramach ogłoszonego w 2017 roku konkursu na działanie 11.4 złożonych zostało 19 wniosków o dofinansowanie na łączną kwotę 23 mln zł. Działanie to cieszy się dużym zainteresowaniem, gdyż złożone wnioski opiewają na kwotę ponad czterokrotnie wyższą niż udostępnione w naborze. Pokazuje to duże zainteresowanie tym źródłem wsparcia dotacyjnego. Na liście rezerwowej na koniec 2018 roku pozostawało 15,1 mln zł natomiast środki pozostałe do dyspozycji wynoszą według danych IZ blisko 17 mln zł. Na okres realizacji badania trwała analiza pod kątem możliwości dofinansowania wniosków z

listy rankingowej. W przypadku niezakontraktowania alokacji pozostałą część WUP proponuje przesunąć na działanie 11.1.

Projekty ZIT w OP12 wdrażanie są w ramach Działania 12.5 Edukacja przedszkolna w ramach ZIT LOF oraz 12.6 Kształcenie ogólne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach **PI 10i**. Zgodnie z zapisami SZOOP, realizacja Działania 12.7 Kształcenie ustawiczne w zakresie ICT i języków obcych w ramach ZIT LOF (PI 10iii) nie będzie kontynuowana. Nabór wniosków na Działanie 12.5 przeprowadzone zostało w połowie 2018 roku. W naborze złożone zostały wnioski opiewające na 169% kwoty udostępnionej alokacji w naborze. Na 31.12.2018 roku zawarte zostały 2 umowy o dofinansowanie na łączną kwotę 1,7 mln zł. W Działaniu 12.6 w konkursie ogłoszonym w 2017 roku złożono wnioski opiewające na 190% kwoty udostępnionej alokacji konkursowej. Na 31.12.2018 zawartych zostało 13 umów o dofinansowanie na łączną kwotę 12,3 mln zł. Kwota pozostaje do dalszych uzgodnień (alokacja na ZIT w EFS) – kwota nie umożliwia dofinansowania kolejnych wniosków z listy rankingowej (dofinansowanie wniosku kolejnego na liście rankingowej wymaga kwoty 7 696 309,33 zł).

W OP13 wdrażane jest działanie 13.8 Rewitalizacja LOF w ramach ZIT w ramach **PI 9b**, w ramach którego ogłoszony zostały 2 nabory wniosków. Działanie wdrażane jest w trybie pozakonkursowym. Zawarte zostały dotychczas 2 umowy o dofinansowanie w łącznej kwocie 70 mln zł projekt pn. *Poprawa spójności przestrzennej, społecznej i kulturowej Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego przez rewitalizację* oraz projekt pn. *Rewitalizacja części Śródmieścia Miasta Lublin*. Beneficjenci wnoszą o dodatkowe środki w wysokości 25,9 mln zł.

Analiza desk research i wywiady pogłębione z przedstawicielami IZ i IP pokazują, że zidentyfikowano opóźnienia w realizacji ZIT spowodowane przede wszystkim wzrostem kosztów pracy, materiałów i robót budowlanych. Czynnikiem negatywnie wpływającym zatem na wdrożenie projektów ZIT była sytuacja społeczno-gospodarcza w kraju i regionie. Przykładem jakie praktyczne znaczenie miał problem wzrostu cen kosztów pracy i materiałów jest działanie 7.4. Ochrona bioróżnorodności dla ZIT Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, gdzie realizowane są 2 projekty w ramach ZIT. W jednym z projektów (*Rewitalizacja przyrodnicza Parku Ludowego w Lublinie znajdującego się w obszarze Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego dla LOF - projekt miasta Lublin*) identyfikuje się braki środków na poziomie ponad 7 mln zł przy całkowitej wartości projektu rzędu 20 mln zł. Dodatkowym czynnikiem wpływającym negatywnie na terminowe wdrożenie działań ZIT była realizacja inwestycji celu publicznego i konieczność opiniowania licznych dokumentów planistycznych, co jednak nie było jedynie specyfiką projektów ZIT lecz dotyczyło również projektów realizowanych poza ZIT. Kolejnym czynnikiem utrudniającym wdrożenie projektów ZIT było uruchomienie programów rządowych, szczególnie program 500+, który dla mieszkańców ma bezwzględnie dodatni wymiar, mniejsze było natomiast

zainteresowanie działaniami związanymi z godzeniem życia zawodowego, które były przedmiotem wsparcia w ramach projektów ZIT finansowanych ze środków EFS. Czynniki te wpłynęły bezpośrednio na małe zainteresowanie konkursami w działaniach 12.5. Edukacja przedszkolna i 9.7 Godzenie życia zawodowego i prywatnego. Wywiady pogłębione z przedstawicielami IZ wskazują, że w pewnym stopniu czynnikiem wewnętrznym wpływającym na realizację projektów ZIT były braki wykwalifikowanej kadry w zakresie funduszy europejskich. Czynnikiem ten jest ważny, ponieważ gminy partnerzy projektów realizowanych w ramach ZIT wielokrotnie sygnalizowały odpływ kadry przy jednoczesnym braku możliwości zatrudnienia nowych pracowników do obsługi i rozliczenia projektów unijnych. Problem ten dotyczył głównie gmin wiejskich, które nie mogły pozwolić sobie na zapewnienie pracownikom wynagrodzeń dostępnych w takich miastach członków ZIT jak Świdnik, czy Lublin będący liderem LOF.

Większość projektów pozakonkursowych realizowanych w formule ZIT została złożona do oceny z wykorzystaniem uproszczonej procedury naboru. Zgodnie z uproszczeniami wprowadzonymi dla tych projektów, Wnioskodawcy (głównie Wnioskodawcy projektów partnerskich) na etapie aplikowania o środki zobowiązali się do przedłożenia pełnych wymaganych dokumentacji i pozwoleń przed złożeniem wniosków o płatność. Przekazana do IZ RPO WL dokumentacja i zezwolenia na realizację inwestycji wskazują na niski stopień przygotowania projektów do realizacji. **Opóźnienia były identyfikowane szczególnie we wdrożeniu ZIT w ramach OP 5.** Problemem wdrożeniowym zidentyfikowanym w ramach OP5 było przesunięcie terminu podpisania umów w zakresie ZIT, spowodowane m.in. długotrwałym procesem zatwierdzania strategii ZIT na poziomie Ministerstwa Rozwoju. W konsekwencji dokumentacja była przygotowywana przez wnioskodawców w późniejszym terminie niż zakładano. Mimo jednak opóźnień we wdrażaniu działań ZIT, udało się osiągnąć pozytywne wyniki wdrażania dla całej Osi priorytetowej. Efektem była jednak niska realizacja wskaźnika postępu finansowego przyjętego dla OP5.

W ramach działań zaradczych zintensyfikowano monitoring przebiegu przygotowań do realizacji projektów w ramach ZIT. Skutkowało to opracowaniem i wdrożeniem już w 2016 r. *Planu naprawczego dla wdrażania instrumentu ZIT w woj. lubelskim*⁸². Plan naprawczy był

---

⁸² W dokumencie opisano m.in.: zmiany wprowadzone w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta Lublin, które zapewniły funkcjonalny podział pomiędzy pełnieniem funkcji Instytucji Pośredniczącej, a rolą wnioskodawcy oraz potencjalnego Beneficjenta w ramach RPO WL i innych programów finansowanych ze środków unijnych; przyjęcie przez Zarząd Województwa Lubelskiego dokumentu pt. Zasady przeprowadzania wizyt monitoringowych przez Instytucję Pośredniczącą Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego; opracowanie przez Biuro ZIT Regulaminu wynagradzania koordynatorów jednostek samorządu terytorialnego – Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz uproszczenia w trybie pozakonkursowym

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

aktualizowany następnie w każdym kolejnym roku. W ramach planu naprawczego wdrożono rozwiązania pozwalające na przyspieszenie składania wniosków o dofinansowanie.

Podsumowując, obszar wsparcia w ramach mechanizmów ZIT RPO WL 2014-2020 obejmuje Działania 10 osi priorytetowych w ramach 14 działań. Działania ZIT istotnie oddziałują na cele RPO WL 2014-2020. Wdrożenie przebiega sprawnie, ale z przejściowymi problemami wynikającymi z opóźnień we wdrożeniu projektów ZIT głównie w OP5, szczególnie Działanie 5.6. W tym zakresie podjęto działania naprawcze włącznie z opracowaniem i wdrożeniem przez IZ w 2016 r. *Planu naprawczego dla wdrażania instrumentu ZIT w woj. lubelskim*. Największy stopień realizacji projektów ZIT odnotowano w działaniach OP2, OP7, OP8, OP13 na poziomie 97% całej alokacji na działania ZIT w ramach osi priorytetowej; najniższy stopień realizacji projektów ZIT odnotowano natomiast w OP9, OP10 gdzie dotychczas nie zawarto żadnych umów na działania i planuje się przesunięcia środków do innych OP w ramach danego funduszu, z którego miałyby być finansowane działania. Badania terenowe pozwalają na sformułowanie wniosku, że największy wpływ projektów ZIT zauważyć można w ramach OP13, gdzie zakończono już realizację jednego projektu pozakonkursowego, którego Beneficjentem była gmina Lublin, obejmującego 10% alokacji EFRR na to działanie. Innym przykładem dobrze realizowanego projektu ZIT jest projekt partnerski wdrażany w ramach OP2 Działanie 2.2, którego liderem jest gmina Niedzwica Duża, która w ocenie uczestniczących w badaniach terenowych przedstawicieli IZ wzorowo realizuje swoje zadania lidera projektu, przejmując przykładowo na siebie wszystkie obowiązki w zakresie udzielania zamówień publicznych w ramach projektu partnerskiego.

Ocena instrumentu ZIT jest pozytywna. Przy pomocy tych instrumentów możliwy był wybór i realizacja przedsięwzięć realizujących wspólne cele partnerstw miast i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie. Jak wynika z literatury przedmiotu⁸³, do podstawowych korzyści z zastosowania podejścia zintegrowanego w skali całego kraju należy budowanie kapitału relacyjnego w skali większej niż gminy jednego powiatu czy też gminy sąsiadujące. Szczęólnego znaczenia nabierają mechanizmy partnerstwa i realizacja projektów partnerskich. Badania ewaluacyjne dotyczące oceny wdrożenia wskazują bezsprzecznie, że wartością realizacji projektów partnerskich w ramach ZIT było **spójne i kompleksowe oddziaływanie na zdiagnozowane problemy obszarów funkcjonalnych**. W podobnym przedmiotowo badaniu dotyczącym województwa mazowieckiego wskazuje się

---

⁸³ Ewaluacja systemu realizacji instrumentu ZIT w perspektywie finansowej UE 2014-2020, Wolański, Ego, Warszawa 2018

przykładowo, że doświadczenia podejścia zintegrowanego perspektywy 2014-2020 zwiększyły skłonność gmin do zawiązywania partnerstw ponadlokalnych. Nadal jednak preferowane kierunki współpracy odnoszą się w pierwszej kolejności do wspólnych projektów infrastrukturalnych i nie uwzględniają wszystkich wyzwań rozwojowych subregionów⁸⁴. W ocenie badanych przedstawicieli IZ, realizacja projektów ZIT szczególnie projektów partnerskich pociągnęła za sobą wzbogacenie doświadczeń partnerów w zakresie zarządzania polityką lokalną, priorytetyzowania wyzwań rozwojowych w odniesieniu do inwestycji realizowanych również na innym obszarze, poza granicą danej jednostki samorządu terytorialnego.

Badanie pokazało aktualność kierunków wsparcia w ramach ZIT wybranych do realizacji przez województwo lubelskie. W tym zakresie nie rekomenduje się zmian celów ani priorytetów wsparcia. W przyszłym okresie programowania 2021+ zasadne będzie zapewnienie większych środków na projekty ZIT skierowane na transport i adaptację do zmian klimatu poprzez realizację projektów w zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Badania terenowe pozwalają na wskazanie, że tematyka ta pojawia na wszystkich spotkaniach dotyczących metropolii ZIT-ów.

Skuteczność i użyteczność projektów ZIT

Jak wynika z literatury przedmiotu⁸⁵, do podstawowych korzyści z zastosowania podejścia zintegrowanego w skali całego kraju należy budowanie kapitału relacyjnego w skali większej niż gminy jednego powiatu czy też gminy sąsiadujące. Szczególnego znaczenia nabierają mechanizmy partnerstwa i realizacja projektów partnerskich. Badania ewaluacyjne dotyczące oceny wdrożenia wskazują bezspornie, że wartością realizacji projektów partnerskich w ramach ZIT było **spójne i kompleksowe oddziaływanie na zdiagnozowane problemy obszarów funkcjonalnych**.

Badania terenowe pokazują, że największą wartością dodaną w ocenie gmin wchodzących w skład LOF była możliwość rozwoju i nauczenie się partnerstwa z innymi samorządami. W wywiadach pogłębionych z przedstawicielami IZ uszczegółowiano, że wymiernym efektem wdrożenia ZIT było spojrzenie na obszar, jako całość, możliwość wspólnego rozwiązania problemów, choć wdrażenie ZIT-u nie było łatwe i nadal nie jest łatwe, natomiast formuła na

---

⁸⁴ Zob. Ewaluacja bieżąca wdrażania zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020, EVALU, Warszawa 2018, str. 158

⁸⁵ Ewaluacja systemu realizacji instrumentu ZIT w perspektywie finansowej UE 2014-2020, Wolański, Ego, Warszawa 2018

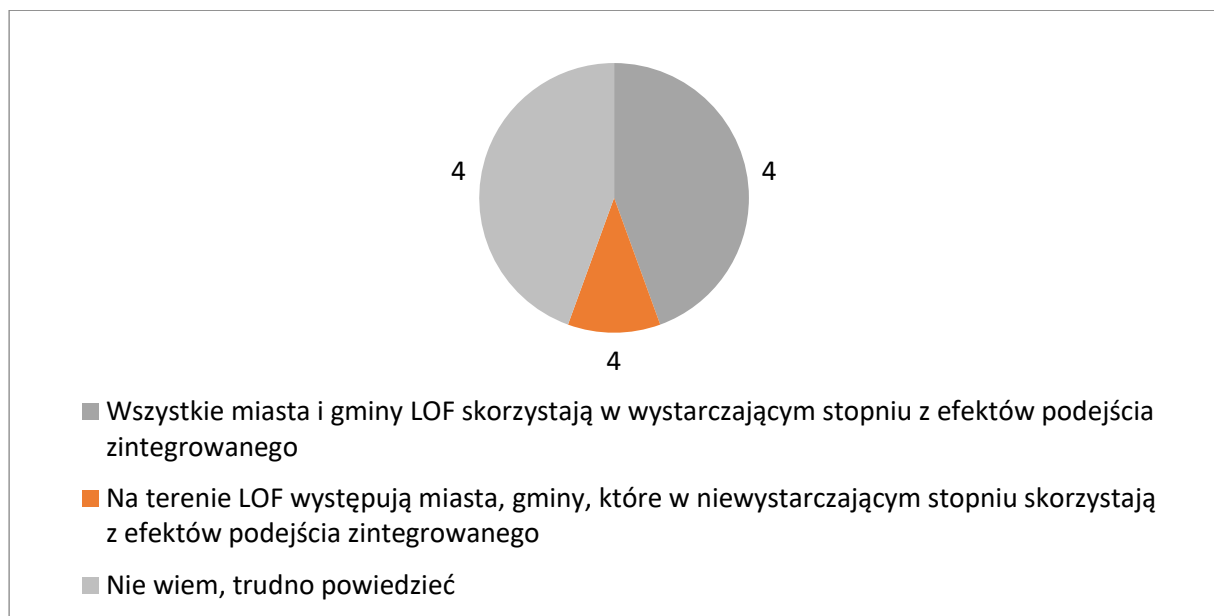

pewno się sprawdziła jeśli chodzi o budowanie III filaru, czyli kontaktów z organizacjami pozarządowymi.

Niemal połowa przedstawicieli JST, samorządowej jednostki organizacyjnej lub wspólnoty samorządowej, których gmina jest zlokalizowana na obszarze LOF oceniła **pozytywnie efekty projektów przewidzianych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego w LOF dla zawierających się w nim miast i gmin**. Jedynie dla 11% badanych beneficjentów rezultaty są niewystarczające dla niektórych miast i gmin LOF. Jednakże respondenci wskazują na nieadekwatność zakresu przedmiotowego projektów realizowanych w ramach ZIT – aż 67% ankietowanych uważa, że w niewystarczającym stopniu odpowiadają na wyzwania rozwojowe obszaru LOF.

Wykres 21 Ocena zasięgu terytorialnego oddziaływania projektów przewidzianych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego w LOF

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CAWI z przedstawicielami JST, będącymi członkami Porozumienia Gmin Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, N=9.

Wykres 22 Ocena zakresu przedmiotowego projektów przewidzianych do wsparcia w ramach podejścia zintegrowanego

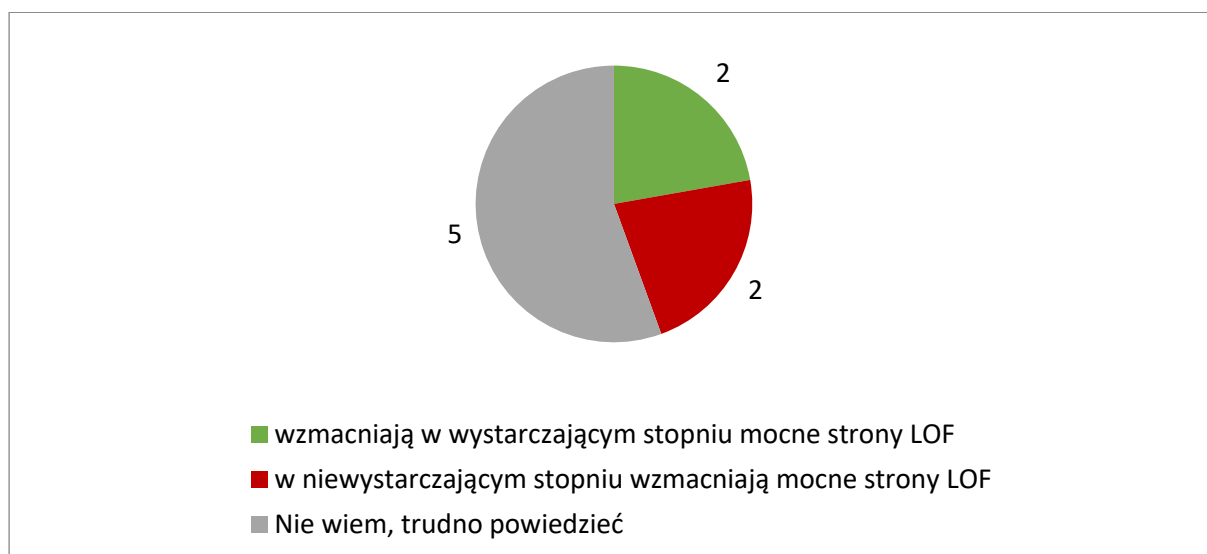
Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CAWI z przedstawicielami JST, będącymi członkami Porozumienia Gmin Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, N=9.

Wskazane przez przedstawicieli JST, samorządowych jednostek organizacyjnych lub wspólnot samorządowych obszary, w których zabrakło wsparcia w ramach ZIT to:

- budowa/przebudowa dróg i dostępność komunikacyjna,
- infrastruktura sportowo-rekreacyjna,
- ochrona środowiska i ochrona dziedzictwa kulturowego.

Ocena potencjału endogennego projektów zaplanowanych w ramach ZIT przysporzyła beneficjentom problem w odpowiedzi – ponad połowa z nich nie potrafiła określić własnego stanowiska.

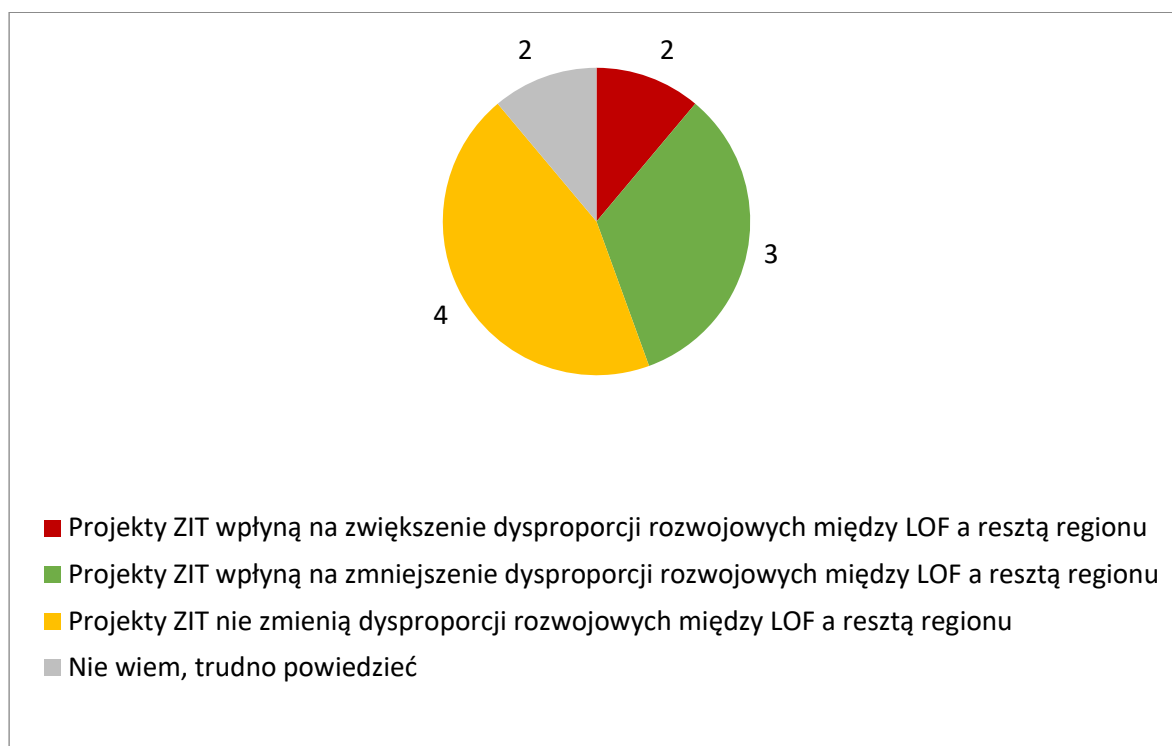
Wykres 23 Ocena potencjału endogennego projektów zaplanowanych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CAWI z przedstawicielami JST, będącymi członkami Porozumienia Gmin Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, N=9.

W kwestii wpływu przewidzianych w ramach ZIT projektów zdanie respondentów okazało się silnie zróżnicowane. 1/3 odpowiadających dokonała pozytywnej oceny, bowiem stwierdziła, że wpłyną one na zmniejszenie dysproporcji rozwojowych między ZIT a resztą regionu lubelskiego. Negatywny oddźwięk projektów wskazało 11% beneficjentów. Za niepokojący sygnał można uznać opinię 44% badanych, uważających, że projekty ZIT nie mają wpływu na wyrównywanie różnic rozwojów w regionach województwa lubelskiego.

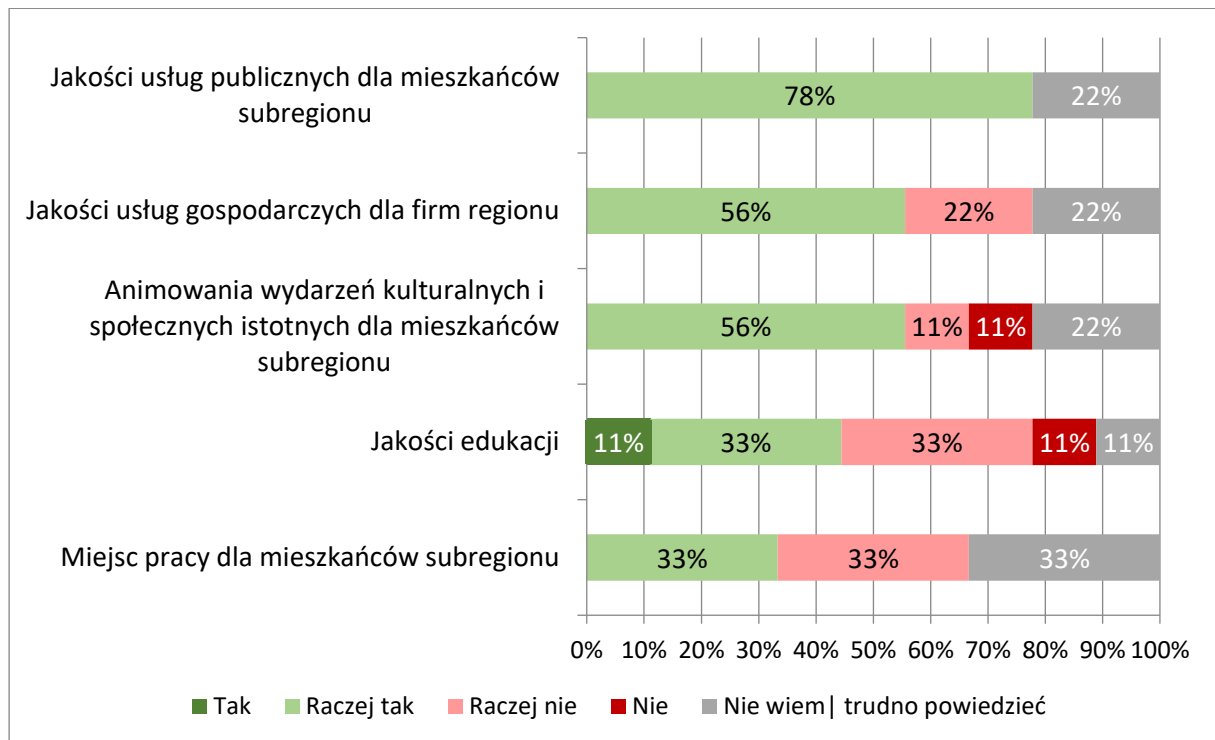
Wykres 24 Ocena wpływu projektów zaplanowanych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego między Lubelskim Obszarem Funkcjonalnym a resztą regionu lubelskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CAWI z przedstawicielami JST, będącymi członkami Porozumienia Gmin Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, N=9.

Jednakże **beneficjenci proszeni o ocenę znaczenia Lublina w wyniku realizacji zaplanowanych projektów podejścia zintegrowanego w LOF dostrzegli pozytywny, choć niezbyt silny wpływ tych projektów na niektóre kategorie**. Poprawa jakości usług publicznych dla mieszkańców subregionu jest najbardziej oczekiwanym efektem (78% - 7) badanych odpowiedziało, że „raczej tak” na pytanie o wzrost znaczenia Lublina w tym zakresie). Ponad połowa beneficjentów zauważa poprawę jakości usług gospodarczych dla firm regionu oraz zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych i społecznych dla mieszkańców subregionu (56% - 5 odpowiedzi „raczej tak”). Badani w najmniejszym stopniu łączą projekty zaplanowane w ramach ZIT z powstawaniem miejsc pracy w subregionie – 1/3 sądzi, że raczej nie wpływają, a kolejne 33% - 3 nie potrafi określić swojego stosunku. Jakość edukacji to kategoria o najbardziej zróżnicowanych odpowiedziach – taka sama liczba osób widzi pozytywny, jak negatywny wpływ wspomnianych projektów.

Wykres 25 Ocena wzrostu znaczenia Lublina w wyniku realizacji zaplanowanych projektów podejścia zintegrowanego w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników CAWI z przedstawicielami JST, będącymi członkami Porozumienia Gmin Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego, N=9.

Podsumowując, doświadczenia obecnego okresu programowania nie wskazują zasadności zmiany dotychczasowej delimitacji obszaru ZIT. **Delimitacja instrumentu ZIT była korzystna dla zapewnienia interwencji terytorialnej na Obszary Funkcjonalne województwa lubelskiego.** Potwierdzają to wyniki analizy osiągniętych produktów i rezultatów realizowanych operacji w ramach ZIT. Niemal połowa przedstawicieli JST, samorządowej jednostki organizacyjnej lub wspólnoty samorządowej, których gmina jest zlokalizowana na obszarze LOF oceniła pozytywnie efekty projektów przewidzianych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego w LOF dla zawierających się w nim miast i gmin. Niepokoić może, że 44% badanych, uważa, że projekty ZIT nie mają wpływu na wyrównywanie różnic rozwojowych w regionach województwa lubelskiego. W ocenie ekspertów biorących udział w panelu ekspertów podstawową zasadą delimitacji obszaru interwencji terytorialnych w nowym okresie programowania powinna być dobrowolność chęci udziału w partnerstwie na takich zasadach jak to miało miejsce w okresie programowania 2014-2020. Porozumienie partnerów bazować miało na założeniach dokumentów ponadlokalnych, opracowań oraz dodatkowych analiz pozwalających na identyfikację potencjałów i wyzwań rozwojowych.

Analiza danych SL2014 pokazała, że **projekty ZIT LOF charakteryzują się niższą efektywnością kosztową niż projekty realizowane poza podejściem terytorialnym**. Pod względem efektywności kosztowej, na ogół projekty zintegrowane w porównaniu z interwencjami wdrażanymi poza podejściem zintegrowanym charakteryzują się niższymi bądź porównywalnymi kosztami pozyskania jednostek poszczególnych wskaźników. W niższym tempie jednak niż pozostałe interwencje RPO WL 2014-2020 osiągają one zakładane w projektach wartości docelowe wskaźników produktu i rezultatu, przykładem są koszty w ramach OP2. Koszt jednostkowy wskaźnika (wartość dofinansowania UE/ wartość docelową) w UoD *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja oraz Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego* był niższy niż dla projektów poza ZIT. Koszt jednostkowy wskaźnika *Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 – dwustronna interakcja* wyliczony dla projektów realizowanych w Działaniu 2.1 (tj. projektów, w ramach których wskaźnik będzie osiągnięty) koszt wyniósł 642 294 zł, natomiast w projekcie ZIT 226 045 zł. Z kolei – dla wskaźnika *Liczba podmiotów, które udostępniły on-line informacje sektora publicznego* wyliczony dla projektów realizowanych w Działaniu 2.1 (tj. projektów, w ramach których wskaźnik będzie osiągnięty) koszt wyniósł 1 275 705 zł, natomiast w projekcie ZIT 97 749 zł. Przeciwny przykład dotyczący efektywności kosztowej znajdujemy w projektach realizowanych w ramach PI7b w OP8. W ramach Działania ZIT 8.4 zawarta została umowa o dofinansowanie na jeden projekt realizowany w trybie pozakonkursowym operacja pn. *Optymalizacja połączeń pomiędzy drogą ekspresową S17/12 i Portem Lotniczym poprzez budowę ul. Kusocińskiego* realizowany przez Miasto Świdnik⁸⁶; w ramach dofinansowania 16,8 mln zł osiągnięte zostaną 3 jednostki wskaźnika *Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego [szt.]*, co wskazuje, że średni jednostkowy koszt jednej jednostki wskaźnika wynosi 5,6 mln zł, tymczasem koszt jednostkowy wynikający z zawartych UoD w działaniu 8.1 wynosi 546 tys. zł dla 445 jednostek wskaźnika wynikających z zawartych UoD, i 827 tys. zł dla 145 jednostek wskaźnika wynikających z zawartych UoD w działaniu 8.2. Efektywność kosztowa w projektach transportowych realizowanych ZIT jest blisko dziesięciokrotnie niższa niż w projektach poza ZIT.

---

⁸⁶ Uwagę należy zwrócić, że w ramach tego działania kwota wsparcia została sztywno ustalona i wynegocjowana z KE na poziomie 4 mln euro, Beneficjent Miasto Świdnik podjął decyzję o zapewnieniu wysokiego wkładu własnego tej inwestycji.

Jednym z czynników sprzyjających wysokiej kontrakcji alokacji w ZIT oraz skuteczności tego mechanizmu, jest zastosowanie w naborach trybu pozakonkursowego. Województwo lubelskie jest jednym z wielu regionów gdzie przewidziano oba tryby, wyjątkiem jest województwo pomorskie gdzie zdecydowano się na wybór projektów ZIT wyłącznie w trybie pozakonkursowym oraz opolskie gdzie zdecydowano się wyłącznie na tryb konkursowy.

W ogólnopolskim badaniu systemu realizacji instrumentu ZIT⁸⁷ wymieniono tryb pozakonkursowy jako czynnik, który pozwala na realizację dużych projektów, oraz współpracę koordynatorów na poziomie operacyjnym w postaci wzajemnej pomocy, a nie konkurencji. Jednocześnie zarekomendowano przyjęcie trybu pozakonkursowego jako optymalnego dla identyfikacji projektów kompleksowych i infrastrukturalnych współfinansowanych ze środków EFRR, a także projektów o charakterze systemowym współfinansowanych ze środków EFS. Tryb pozakonkursowy jest wskazywany jako właściwy także przy wyborze projektów dwufunduszowych, gdy dane przedsięwzięcie może zostać zrealizowane pod warunkiem, że obydwa jego komponenty uzyskają dofinansowanie. Tryb konkursowy i towarzyszący mu element rywalizacji o środki sprzyja z kolei optymalizacji jakości projektów o charakterze miękkim, społecznym, współfinansowanych ze środków EFS. W ramach ewaluacji podejścia zintegrowanego w obecnej perspektywie finansowej w województwie śląskim odnotowano mniejszy stopień zintegrowania projektów wynikający z zastosowania trybu konkursowego przy dużej liczbie PI objętych wsparciem, niż stopień zintegrowania projektów wybieranych w latach 2007-2013 w procedurze pozakonkursowej⁸⁸. Tryb pozakonkursowy ma jednak swoje słabe strony, na co zwracają uwagę autorzy innego raportu – w którym ocenie poddano skuteczność wdrażania instrumentu ZIT w województwie mazowieckim.

Analiza desk research i wyniki badania CAWI z beneficjentami RPO WL pokazują ocenę, że **projekty realizowane pozakonkursowo są częściej bardziej złożone, mają więcej partnerów**, przez co proces przygotowania projektu trwa znacznie dłużej, a problemy pojawiające się podczas realizacji poszczególnych zadań mogą być krytyczne dla powodzenia całego przedsięwzięcia. Projekty partnerskie realizowane w ramach ZIT w województwie lubelskim liczyły wielu partnerów, w jednym z nich było aż 11 gmin, w innych mniejsza liczba partnerów, lecz w ocenie przedstawicieli IZ uczestniczących w badaniach terenowych formuła projektów partnerskich była formułą nową dla wszystkich uczestników projektu, co

---

⁸⁷ Ewaluacja systemu realizacji instrumentu ZIT w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020, red. dr Michał Wolański, Wolański, EGO, 2018.

⁸⁸ Ewaluacja bieżąca wdrażania zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020”, Ecorys 2017.

w oczywisty sposób wydłużało realizację takiego typu projektu w stosunku do „klasycznego” projektu indywidualnego. Utrudnienie w realizacji projektu partnerskiego wynika również z dodatkowych zadań dotyczących utworzenia biura i funkcjonowania w ramach partnerstwa. Wyższy koszt pozyskania jednostek wskaźników w ramach ZIT wynika z kosztów partnerstwa tj. koordynacji działań, konieczności przygotowania wspólnie projektu w partnerami. Kluczowe z punktu widzenia podejścia zintegrowanego jest projektowanie wsparcia – przeprowadzenie diagnozy potrzeb, potencjału, określenie celów, a w dalszej kolejności realizacja tych celów. Etap ten wymaga współpracy na poziomie wszystkich partnerów z zachowaniem zasady demokratyczności. Przy właściwie określonym planie oraz zachowaniem spójności działań z tym planem, elementem drugorzędym pozostają kwestie wdrożeniowe, tj. czy dane przedsięwzięcie będzie realizowane w partnerstwie, czy też w formule konkursowej czy pozakonkursowej⁸⁹.

Podsumowując, ocena instrumentu ZIT jest pozytywna. Przy pomocy tych instrumentów możliwy był wybór i realizacja przedsięwzięć realizujących wspólne cele partnerstw miast i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie. Oprócz stymulowania długofalowej współpracy, instrumenty te powinny pozwolić na lepsze dopasowanie podaży, cech i rezultatów projektów do celów RPO WL 2014-2020.

---

⁸⁹ Ewaluacja bieżąca wdrażania zintegrowanego podejścia do rozwoju terytorialnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020; Ewalu 2018.

7. OCENA SKUTECZNOŚCI SYSTEMU ZARZĄDZANIA RPO WL 2014-2020

Niniejszy rozdział stanowi odpowiedź na pytanie badawcze:

6. Czy i w jakim stopniu system instytucjonalny skutecznie wspiera realizację interwencji? Czy potrzebne są dostosowania w zakresie wsparcia instytucjonalnego, w tym stworzenie dodatkowych regulacji wspierających system realizacji polityki spójności? W jakim stopniu działania związane z zarządzaniem interwencją (tj. harmonogram realizacji projektów oraz trafność ich doboru w kontekście generowanych efektów i realizowanych celów, proces wyboru i działania informacyjno-promocyjne) wpływały na skuteczność i efektywność udzielanego wsparcia?

7. Czy konieczne było wprowadzenie środków zaradczych służących zwiększeniu skuteczności wdrażania interwencji w ramach danej osi priorytetowej RPO WL? Jakie środki zostały wprowadzone? Czy i w jakim zakresie przyniosły one oczekiwane efekty?

12. Czy należy wdrożyć dodatkowe rozwiązania instytucjonalne w celu zapewnienia większej skuteczności i efektywności realizacji interwencji? Jakie rozwiązania przyczynią się do osiągnięcia tego celu?

Podstawę systemu realizacji RPO WL tworzą dokumenty zewnętrzne (akty prawne unijne i krajowe oraz wytyczne ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego) oraz wewnętrzne, w szczególności: szczegółowy opis osi priorytetowych RPO WL 2014-2020 oraz opis funkcji i procedur IZ RPO WL 2014-2020 oraz IP.

Instytucje odpowiedzialne za realizację interwencji⁹⁰

Zgodnie z art. 123 ust. 1 Rozporządzenia ogólnego 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. Instytucję Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym (IZ RPO) pełni Zarząd Województwa Lubelskiego (ZWL). Zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 6 ustawy wdrożeniowej Instytucja Zarządzająca pełni dodatkowo funkcję Instytucji Certyfikującej. Zarząd Województwa Lubelskiego wykonuje zadania Instytucji Zarządzającej przy pomocy Departamentu Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym (DZ RPO), Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (DW EFRR), Departamentu Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (DW EFS), Departamentu Finansów (DF) oraz Departamentu Certyfikacji i Płatności (DCP) w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Lubelskiego w Lublinie (UMWL). DZ RPO wykonuje zadania IZ RPO o charakterze zarządczym, natomiast DW EFRR, DW EFS, DF oraz DCP zadania o charakterze wdrożeniowym. Koordynację wszystkich działań związanych z wdrażaniem i realizacją RPO WL, w tym działań

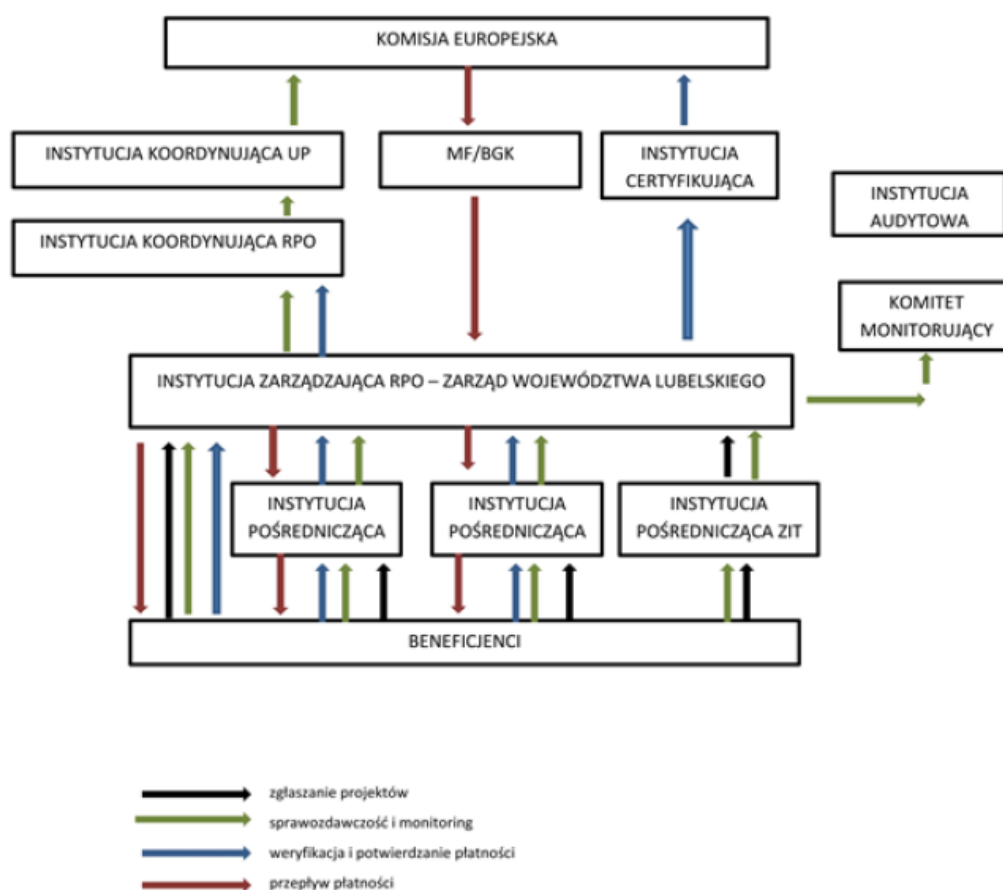
⁹⁰ Dane na koniec grudnia 2018 r.

DW EFRR oraz DW EFS zapewnia DZ RPO. Departament Organizacyjno–Prawny, Departament Zdrowia i Polityki Społecznej, Departament Cyfryzacji i Departament Gospodarki i Współpracy Zagranicznej pełnią funkcję pomocniczą. Funkcje Instytucji Certyfikującej wykonuje Oddział Certyfikacji w Departamencie Certyfikacji i Płatności UMWL⁹¹.

Ponadto, w ramach ustanowionego systemu wdrażania RPO WL ZWL powołał Instytucje Pośredniczące do wykonywania części zadań Instytucji Zarządzającej. Funkcję IP pełnią następujące jednostki: Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości w Lublinie, Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie oraz Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Urzędzie Gminy Lublin (Miasta Lublin).

Wykres 26 Instytucje i organy uczestniczące w systemie zarządzania i kontroli oraz wdrażania RPO WL 2014-2020

Źródło: Opis Funkcji i Procedur RPO WL 2014-2020 Załącznik nr 2 do uchwały nr CCCIV/6013/2018 Zarządu Województwa Lubelskiego z 2 października 2018 r., s. 14.

⁹¹ Opis Funkcji i Procedur RPO WL 2014-2020 Załącznik nr 2 do uchwały nr CCCIV/6013/2018 Zarządu Województwa Lubelskiego z 2 października 2018 r., s. 15.

Zakres zadań instytucji

Za zarządzanie programem operacyjnym odpowiedzialna jest IZ RPO WL. Podstawowy zakres zadań o charakterze zarządczym i wdrożeniowym IZ RPO obejmuje w szczególności: zarządzanie systemem realizacji Programu, nabór i ocena wniosków oraz zatwierdzanie projektów do dofinansowania, monitoring, sprawozdawczość i ewaluacja, kontrola projektów, zarządzanie finansowe, wykrywanie i raportowanie o nieprawidłowościach do odpowiednich instytucji, działania związane z informacją i promocją⁹².

IP są odpowiedzialne za część zadań, związanych z wdrażaniem wybranych PI, przede wszystkim: wybór projektów do dofinansowania oraz zarządzanie finansowe i kontrolę w zakresie powierzonych im PI w ramach Działań.

Tabela 117 Zakres zadań związanych z realizacją działań współfinansowanych z EFRR i EFS przez IP RPO WL 2014-2020

Lubelska Agencja Wspierania Przedsiębiorczości (LAWP)
Działanie 1.2 <i>Badania celowe</i>
Działanie 1.3 <i>Infrastruktura badawczo-rozwojowa w przedsiębiorstwach</i>
Działanie 1.4 <i>Transfer technologii i komercjalizacja badań</i>
Działanie 1.5 <i>Bon na innowacje</i>
Działanie 3.2 <i>Instrumenty kapitałowe</i>
Działanie 3.3 <i>Przedsiębiorstwa odpryskowe</i>
Działanie 3.4 <i>Dostosowanie oferty IOB do potrzeb rynku</i>
Działanie 3.5 <i>Bon na doradztwo</i>
Działanie 3.7 <i>Wzrost konkurencyjności MŚP</i>
Działanie 3.9 <i>Udział w targach i misjach</i>
Działanie 3.10 <i>Wzrost konkurencyjności MŚP dla ZIT miast subregionalnych</i>
Działanie 4.2 <i>Produkcja energii z OZE w przedsiębiorstwach</i>
Działanie 5.1 <i>Poprawa efektywności energetycznej przedsiębiorstw</i>
Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie ⁹³
Działanie 9.1 <i>Aktywizacja zawodowa</i>

⁹² Opis Funkcji i Procedur RPO WL 2014-2020 Załącznik nr 2 do uchwały nr CCCIV/6013/2018 Zarządu Województwa Lubelskiego z 2 października 2018 r., s. 23-24.

⁹³ W przypadku zadań realizowanych w ramach działań 9.5 i 11.4, Instytucja Pośrednicząca współpracuje z Liderem ZIT LOF.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa - projekty PUP

Działanie 9.5 Aktywizacja zawodowa w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 11.1 Aktywne włączenie

Działanie 11.4 Aktywne włączenie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Gmina Lublin (Miasto Lublin)

Działanie 2.2 Cyfryzacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych

Działanie 3.8 Tereny inwestycyjne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 5.6 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 7.4 Ochrona bioróżnorodności dla Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 8.4 Transport w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 9.5 Aktywizacja zawodowa w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 9.6 Rozwój przedsiębiorczości w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 9.7 Godzenie życia zawodowego i prywatnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 10.4 Programy typu outplacement w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 11.4 Aktywne włączenie w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 11.5 Usługi społeczne i zdrowotne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 11.6 Ekonomia społeczna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Działanie 12.5 Edukacja przedszkolna w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

Działanie 12.6 *Kształcenie ogólne w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego*

Działanie 13.8 *Rewitalizacja Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych*

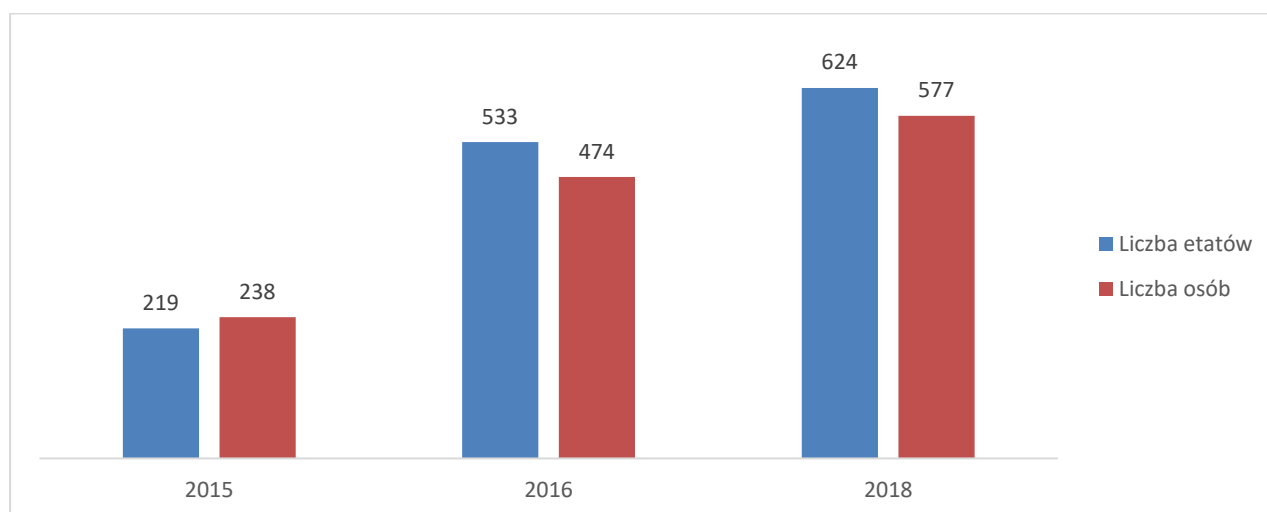
Źródło: *Opis Funkcji i Procedur RPO WL 2014-2020 Załącznik nr 2 do uchwały nr CCCIV/6013/2018 Zarządu Województwa Lubelskiego z 2 października 2018 r., s. 25-31.*

Ponadto, Bank Gospodarstwa Krajowego pełni rolę Menadżera Funduszu Funduszy na podstawie umowy zawartej z IZ RPO WL oraz Lubelską Agencją Wspierania Przedsiębiorczości. BGK świadczy usługi publiczne w celu zaspakajania zbiorowych potrzeb regionu i społeczeństwa poprzez udostępnianie Ostatecznym Odbiorcom wsparcia w formie Instrumentów Finansowych w ramach Programu⁹⁴.

Poziom zatrudnienia w instytucjach

Budowa potencjału instytucji RPO WL 2014-2020 to przede wszystkim zapewnienie właściwego poziomu zatrudnienia, niezbędnego do sprawnej realizacji zadań. Od 2015 roku systematycznie **wzrastała liczba etatów i pracowników zatrudnionych w instytucjach systemu RPO WL**, zaangażowanych w zadania związane z perspektywą 2014-2020. W roku 2015 było to 219 etatów (238 osób), w roku 2016, kiedy wdrażanie Programu nabrało rozpędu oraz funkcjonować zaczęła IP ZIT, zatrudnienie osiągnęło poziom 533 etatów (474 osób), by w roku 2018 dojść do 624 etatów (577 osób).

Wykres 27 Liczba etatów i osób w jednostkach zaangażowanych we wdrażaniu RPO WL

⁹⁴ Opis Funkcji i Procedur RPO WL 2014-2020 Załącznik nr 2 do uchwały nr CCCIV/6013/2018 Zarządu Województwa Lubelskiego z 2 października 2018 r., s. 33.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

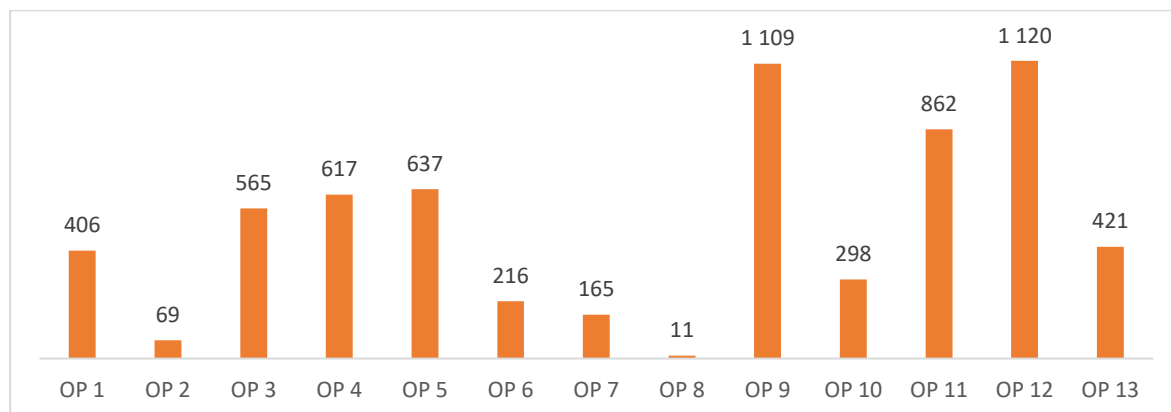
Źródło: na podstawie opracowania MliR pn. *Potencjał administracyjny systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa w zakresie Polityki Spójności (stan na dzień 30.06.2015; 31.03.2016; 30.06.2018).*

Znaczny wzrost liczby etatów i zatrudnionych pracowników był niezbędny biorąc pod uwagę liczbę konkursów, naborów i wniosków. Na początku obecnej perspektywy część pracowników była nadal zaangażowana w sprawy z perspektywy 2007-2013 i równocześnie 2014-2020.

Średni czas oceny wniosków, odsetek zatwierdzonych WoD i zawartych UoD

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. w ramach RPO WL 161 naborów w ramach trzynastu osi priorytetowych zostało zakończonych, a 2 nabory zostały anulowane (po jednym w OP 1 i OP 7). Największym zainteresowaniem wnioskodawców cieszyły się konkursy w OP 12 (1120 złożonych wniosków) oraz OP 9 (1109). W przypadku OP 9 były to przede wszystkim nabory dot. aktywizacji zawodowej i rozwoju przedsiębiorczości natomiast w OP 12 kształcenia ustawicznego w zakresie ICT i języków obcych i kształcenia ogólnego. Mała liczba wniosków złożonych w OP 8 wynika ze specjalistycznej tematyki naborów (regionalny układ transportowy, transport kolejowy oraz transport w ZIT LOF) oraz złożoności projektów, które ujmowały tematykę kompleksowo. Mniejsza niż w pozostałych osiach liczba wniosków w OP 2 również jak w przypadku OP 8 wynika ze specyfiki naborów – kwestia cyfryzacji – która wymagała kompleksowego ujęcia i kosztownych projektów.

Wykres 28 Liczba wszystkich złożonych WoD w zakończonych naborach w poszczególnych OP RPO WL 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zestawienia naborów – dane przekazane przez Zamawiającego, stan na dzień 31.12.2018r.

Najwięcej wniosków poprawnych formalnie złożono w naborach w OP 12 (747), natomiast najmniej w OP 8 (11). Najwięcej wniosków zatwierdzonych do dofinansowania odnotowano w OP 5 (424), a najmniej w OP 8 (11), jednak należy zauważyć, że jedynie w OP 8 osiągnięto 100% skuteczność liczby wniosków zatwierdzonych do dofinansowania względem liczby

złożonych wniosków. Kolejny najwyższy odsetek wniosków zatwierdzonych do dofinansowania osiągnięto w OP 2 (98%) natomiast najniższy odsetek – poniżej 50% - w OP 9 (43%) i OP 10 (44%). Jedynie w OP 8 podpisano wszystkie umowy o dofinansowanie, w pozostałych osiach priorytetowych odsetki podpisanych umów o dofinansowanie wynoszą między 87% w OP 1 a 99% w OP 7⁹⁵.

Najmniejsza średnia liczba dni przypadająca na jeden nabór przypadła OP 6 (45 dni), OP 9 (46 dni) i OP 10 (47 dni) oraz, zaś najwięcej dni – 95 – w OP 3. Należy jednak podkreślić, że średnia liczba dni przypadająca na nabór nie przekracza 95 dni, co można uznać za dobry wynik⁹⁶.

Tabela 118 Odsetek zatwierdzonych WoD i podpisanych UoD oraz średni czas trwania naborów⁹⁷

	odsetek wniosków po ocenie formalnej	odsetek wniosków po ocenie merytorycznej	Odsetek wniosków zatwierdzonych do dofinansowania	Odsetek podpisanych umów o dofinansowanie	Średnia długość trwania naboru
OP 1	73%	70%	68%	87%	83
OP 2	81%	98%	98%	93%	55
OP 3	78%	63%	63%	90%	95
OP 4	82%	94%	85%	94%	70
OP 5	81%	88%	88%	94%	55
OP 6	56%	87%	87%	98%	45
OP 7	67%	98%	76%	99%	59
OP 8	100%	100%	100%	100%	92
OP 9	63%	56%	43%	93%	46
OP 10	80%	56%	44%	91%	47
OP 11	73%	60%	57%	95%	83
OP 12	67%	57%	50%	95%	59
OP 13	74%	78%	75%	90%	59

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zestawienia naborów – dane przekazane przez Zamawiającego, stan na dzień 31.12.2018 r.

Działania informacyjno-promocyjne

⁹⁵ Na podstawie zestawienia naborów EFS I EFRR, złożonych w nich wniosków o dofinansowanie i podpisanych umów – dane przekazane przez Zamawiającego, stan na dzień 31.12.2018r.

⁹⁶ Z analizy wyłączono OP 14 Pomoc Techniczna.

⁹⁷ w związku z koniecznością uwzględnienia danych z innych plików przedstawiono w tabeli odsetki, które lepiej pokazują zróżnicowanie między osiami

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

IZ RPO WL 2014-2020 podejmowała liczne działania informacyjno-promocyjne, mające na celu promowanie możliwości uzyskania dofinansowania w ramach Programu. Podstawą do podejmowania działań w tym zakresie jest *Strategia komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* opracowana zgodnie ze *Strategią komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020*. Odpowiedzialność za opracowanie i wdrożenie strategii komunikacji programu spoczywa na Departamencie Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym (DZ RPO), Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (DW EFRR) oraz Departamencie Wdrażania Europejskiego Funduszu Społecznego (DW EFS). W realizację działań informacyjno-promocyjnych zaangażowane są DZ RPO, DW EFRR, DW EFS oraz LAWP i WUP. Bezpośrednia odpowiedzialność za koordynację działań LAWP i WUP w zakresie Strategii spoczywa odpowiednio na DW EFRR i DW EFS. Koordynacja wszystkich działań informacyjno-promocyjnych w ramach Strategii, w tym działań DW EFRR i DW EFS, zapewniana jest przez DZ RPO natomiast o spójność planów i harmonogramów działań promocyjnych realizowanych w ramach Programu oraz monitorowanie ich realizacji dba Oddział Komunikacji RPO w Departamencie Zarządzania Regionalnym Programem Operacyjnym⁹⁸. Prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych skierowanych do beneficjentów i potencjalnych beneficjentów zapewniają: DW EFRR, DW EFS, LAWP i WUP – podejmują one także działania skierowane do potencjalnych uczestników i uczestników projektów. Działania informacyjne sprawuje również Biuro Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w Urzędzie Miasta Lublin⁹⁹.

W *Strategii komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* jako grupy docelowe komunikatów wskazano: potencjalnych i faktycznych beneficjentów (liderów zmian), potencjalnych i faktycznych uczestników projektów oraz mieszkańców województwa lubelskiego (odbiorców rezultatów, czyli opinię publiczną). Wnioskodawcy (potencjalni i faktyczni beneficjenci) mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach i/lub spotkaniach dot. poszczególnych konkursów. Wnioskodawcy mogą także korzystać z zamieszczonych w serwisach dot. RPO WL 2014-2020 (portalu www.funduszeuropejskie.gov.pl oraz www.rpo.lubelskie.pl) materiałów szkoleniowych, informacji dodatkowych oraz odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania – jak wskazano w *Strategii komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020* „Portale: FE i RPO WL zapewniają informację dostępną w trybie ciągłym, czyli

---

⁹⁸ Strategia komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

⁹⁹ Strategia komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020.

przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu”. Ponadto, każda z grup docelowych ma możliwość skontaktowania się z pracownikami IZ/IP za pośrednictwem telefonicznym lub osobistym w Punkcie Informacji o Funduszach Europejskich (PIFE). Jak wskazano w wywiadzie pogłębionym IZ starała się reagować na informacje od wnioskodawców, aby uprościć proces składania wniosków poprzez możliwe zmiany w formularzu. Dodatkowo do beneficjentów i pozostałych odbiorców kierowane są komunikaty za pośrednictwem mediów społecznościowych (m.in. Facebook, YouTube, Instagram). Formą skierowaną przede wszystkim do mieszkańców województwa są także wydarzenia w ramach Dni Otwartych Funduszy Europejskich (DOFE). Poprzez kanały w social mediach oraz w trakcie wydarzeń plenerowych organizowane są również konkursy promocyjne.

Zmiany w dokumentacji koniecznej do dołączenia do wniosku o dofinansowanie

Wytyczne programowe dotyczące systemu wdrażania RPO WL wskazują jednoznacznie, że od wnioskodawców można wymagać jedynie informacji i dokumentów niezbędnych do oceny spełnienia kryteriów oraz dokumentów umożliwiających ich identyfikację i komunikowanie się. W obecnej perspektywie bardziej restrykcyjne podejście jeśli chodzi o zgromadzenie dodatkowych dokumentów dotyczy wnioskodawców EFRR i częściej u nich niż u wnioskodawców EFS występują obciążenia na etapie ubiegania się o dofinansowanie. Na etapie składania wniosku są oni zobligowani dostarczyć pełną dokumentację techniczną/projektową¹⁰⁰, np. pozwolenia budowlane i środowiskowe jeżeli wymaga tego projekt, nie mając gwarancji, że ich projekt zostanie wybrany do dofinansowania – wiąże się to m.in. ze zmianą zasad dot. projektów „zaprojektuj i wybuduj” w naborach z EFRR.

Wnioskodawcy z EFRR najczęściej wskazywali na czasochłonność opracowania studium wykonalności, analiz/ diagnoz lub strategii oraz dokumentacji środowiskowej, a przygotowanie załączników do WoD jest średnio o ok. 100 godzin dłuższe w przypadku wnioskodawców EFRR niż EFS¹⁰¹. Jak podkreślano w badaniu jakościowym, niesie to ze sobą koszty i czas dla aplikujących, jednak rozwiązania stosowane w poprzedniej perspektywie związane z realizacją projektów „zaprojektuj i wybuduj” w poprzedniej formie nie sprawdziły się. Skutkowały często zmianami w projektach lub ryzykiem zmian, a to wiązało się z wydłużonym terminem wypłaty środków. Jak wskazano w wywiadzie pogłębionym, zmiany jakie wprowadzono w obecnej perspektywie, czyli konieczność dołączenia do wniosku wszystkich załączników ułatwiają realizację Programu niosąc niestety ze sobą pewne utrudnienia dla beneficjentów EFRR. Zaletą stosowanego rozwiązania jest możliwość

¹⁰⁰ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa “Re-Source” Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s. 42-43.

¹⁰¹ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa “Re-Source” Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.44-45.

szybszego rozpoczęcia realizacji projektów EFRR, jednak po stronie beneficjentów wytwarza ryzyko nie uzyskania dofinansowania ze względu na niedotrzymanie terminu dostarczenia poprawionych dokumentów, jeżeli zostali wezwani do uzupełnień lub poprawek dokumentacji. W raporcie dot. kryteriów i oceny wyboru projektów RPO WL 2014-2020 oceniono, iż ścieżka zgodnie z którą całość dokumentacji technicznej/ projektowej jest wymagana na etapie składania wniosku wydłuża czas potrzebny na jego przygotowanie. Należy jednak mieć na uwadze, że przeniesienie etapu dostarczenia całości załączników tuż przed podpisaniem umowy może wydłużyć okres jej podpisania. Biorąc pod uwagę doświadczenia IZ i IP z poprzedniej perspektywy wydaje się, że zastosowany system jest usprawiedliwiony i adekwatny do potrzeb systemu RPO WL. Konkursy w ramach EFS nie wymagały od wnioskodawców dołączania dodatkowych dokumentów do wniosku o dofinansowanie, które mogłyby spowodować dodatkowe obciążenia lub wydłużyć czas potrzebny na przygotowanie projektu¹⁰².

Obciążenia na etapie składania i oceny wniosków

Analiza materiału jakościowego i dostępnych dokumentów wskazuje na duże obciążenie pracowników IZ i IP na etapie oceny wniosków, szczególnie w konkursach cieszących się dużym zainteresowaniem wnioskodawców. Na obciążenie może wpływać m.in. wspomniana wcześniej zmiana dotycząca konieczności dołączania do wniosków w ramach EFRR pełnej dokumentacji, a zatem już na etapie oceny wniosku pracownikom IZ i IP zwiększa się liczba dokumentów, które muszą zweryfikować. Zaletą przyjętego systemu jest jednak elektroniczna składania i oceny wniosków w ramach EFRR, która umożliwia ocenę wniosków z dowolnego miejsca. Takie rozwiązanie pozwala m.in. zaangażować ekspertów zewnętrznych, którzy nie muszą przebywać w placówkach IOK, a niestacjonarny tryb oceny wniosków pozwala uelastyczyć pracę ekspertów¹⁰³.

Przedłużający się proces negocjacji programu i wejście w życie koniecznych rozporządzeń, wytycznych itp. przesunęło również w czasie start naborów. Skutkowało to nałożeniem się dużej liczby naborów w bliskich terminach, szczególnie w 2016 roku, co było elementem obciążającym zarówno dla IZ/IP jak i wnioskodawców¹⁰⁴.

---

¹⁰² Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.43.

¹⁰³ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.51.

¹⁰⁴ Na podstawie jakościowego materiału badawczego.

Zapisy ustawy wdrożeniowej wprowadziły także obowiązek weryfikacji warunków formalnych. Ze względu na konieczność przygotowywania uwag do beneficjentów proces ten staje się czynnikiem wydłużającym proces oceny. Beneficjenci dysponują także określonym czasem na udzielenie odpowiedzi i dopiero po pozytywnym zakończeniu tego etapu można przejść do oceny formalnej wniosku. Jest to etap sprzyjający wnioskodawcom, ponieważ zyskali oni niejako dodatkowy etap, w czasie którego mogą uzupełnić brakujące elementy wniosku, skorygować dokument¹⁰⁵. Nie wskazuje się także, aby był to etap szczególnie obciążający dla pracowników instytucji. Należy mieć na uwadze, że wpływa on na wydłużenie czasu oceny. W celu usprawnienia etapu oceny w ramach DW EFS wprowadzono połączoną ocenę formalno-merytoryczną, która pełni funkcję instrumentu ograniczania liczby etapów oceny i towarzyszących im procedur¹⁰⁶. Ocenie formalno-merytorycznej podlega każdy złożony w trakcie trwania naboru wniosek, który spełnia warunki formalne i o ile nie został wycofany przez wnioskodawcę. Ocena dokonywana jest niezależnie przez dwóch członków KOP i w przypadku wpłynięcia w ramach konkursu nie więcej niż 100 projektów czas jej realizacji zamyka się po upływie 95 dni kalendarzowych od dnia zwołania posiedzenia KOP. W przypadku większej liczby projektów w konkursie termin oceny formalno-merytorycznej może wzrosnąć maksymalnie o kolejne 95 dni¹⁰⁷.

Elektronizacja ubiegania się o dofinansowanie i kontaktu między IZ/IP a wnioskodawcami/beneficjentami

Zmiana jaką wprowadzono w obecnej perspektywie jest również elektroniczne składanie wniosków. W ramach RPO WL 2014-2020 pracownicy UM stworzyli pierwotnie system LSI2014 mający służyć całemu Programowi. Stworzenie programu przez pracowników UM stwarzało okoliczności większej kontroli nad funkcjonalnością programu i umożliwiało dopasowanie jego funkcji do potrzeb pracowników. Po pierwszych naborach z zakresu EFS zdecydowano się na stworzenie drugiego systemu, którego powołanie zlecono firmie zewnętrznej. Finalnie system LSI2014 poświęcony został EFRR, natomiast EFS zyskał odrębny system – LSI2014EFS¹⁰⁸.

Z jednej strony elektronizacja procesu składania wniosku powinna być dla wnioskodawców ułatwieniem, jednak z drugiej wymaga od nich nakładu czasu i pracy na dołączenie w postaci

---

¹⁰⁵ Na podstawie jakościowego materiału badawczego.

¹⁰⁶ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.50.

¹⁰⁷ Instrukcja Wykonawcza Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, Załącznik do uchwały Nr CCCXIII/6141/2018 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 31 października 2018 r.

¹⁰⁸ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.60-61.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

elektronicznej wszelkich załączników, np. zeskanowanie pozwoleń, zaświadczeń, wgranie ich jako załączniki do wniosku itp. Jak wskazywali rozmówcy wywiadów pogłębionych znaczna część wnioskodawców przy pisaniu wniosków korzysta z usług firm zewnętrznych. Większość firm dosyć dobrze opanowała procedury składania wniosków o dofinansowanie, więc informatyzacja tego procesu jaką wprowadziła perspektywa 2014-2020 nie powinna być utrudnieniem dla wnioskodawców. Ułatwieniem jakie starano się wprowadzić przy uzupełnianiu formularza jest także częściowe pobieranie informacji do wniosku z dostępnych zestawień elektronicznych, np. z jednej tabeli do drugiej, co nie powoduje konieczności ponownego wpisywania tych samych danych. Nie wymaga się również dołączania informacji z KRS do wniosku – IZ/IP pobiera potrzebne informacje samodzielnie z systemu. Była to jedna ze zmian wprowadzonych tzw. ustawą wdrożeniową, która zezwala na samodzielne pobieranie zaświadczeń/dokumentów przez administrację publiczną na temat wnioskodawców o ile dostęp do takich systemów jest możliwy. Wprowadzono również elektroniczny kontakt z beneficjentami w pewnym zakresie, co przyspiesza komunikację i zapobiega ewentualnym niedostarczeniom pisma/decyzji/informacji pocztą tradycyjną¹⁰⁹.

Nowelizacja kodeksu postępowania administracyjnego przyniosła zmiany polegające na elektronicznej wymianie dokumentów poprzez ePUAP, system LSI2014 i LSI2014EFS. W bardziej kompleksowy charakter obudowano system LSI2014 – poza możliwością złożenia wniosku zawiera także funkcję jego uwierzytelnienia i pozwala na w pełni elektroniczną ocenę WoD¹¹⁰. Z jednej strony, ułatwia to kontakt z wnioskodawcami i beneficjentami, z drugiej jednak wymaga od nich bieżącego monitorowania wpływu nowych dokumentów i/lub odpowiedzi od instytucji. Brak reakcji wnioskodawców lub beneficjentów na nowe wiadomości lub dokumenty w systemie niejednokrotnie wymagał interwencji telefonicznej pracowników instytucji. Często podjęcie takich działań było konieczne, aby przyspieszyć lub doprowadzić komunikację z wnioskodawcami lub beneficjentami do końca.

W badaniu ewaluacyjnym poświęconym m.in. systemowi wyboru projektów RPO WL 2014-2020¹¹¹ zidentyfikowano pewnie niedogodności związane z funkcjonalnością obu systemów. W systemie LSI2014 występowały uchybienia objawiające się ograniczeniami w intuicyjności i przyjazności dla użytkownika spowodowane głównie złożonością systemu. Opracowana

---

¹⁰⁹ Na podstawie jakościowego materiału badawczego.

¹¹⁰ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.61.

¹¹¹ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.61.

została jednak szczegółowa instrukcja, dzięki której użytkownik systemu może przejść przez kolejne kroki. System jest także wyposażony w system podpowiedzi/ wyjaśnień, które mają na celu ułatwić wnioskodawcom wypełnienie formularzy. System LSI2014EFS został oceniony jako bardziej intuicyjny i przyjazny dla użytkownika niż system stosowany dla EFRR. Sukces ten może wynikać ze skorzystania ze sprawdzonych rozwiązań zastosowanych w systemie SOWA opracowanym dla MliR. Dzięki zastosowaniu znanych rozwiązań udało się uniknąć części problemów¹¹².

Obciążenia na etapie realizacji projektów

Obciążenie pracowników IZ/IP obserwuje się również na etapie realizacji i monitoringu. Pracownicy biorący udział w realizacji projektów wypełniają m.in. obowiązki opiekuna projektów, czyli bieżący kontakt z beneficjentami, reagowanie na problemy i trudności, rozliczanie, monitorowanie postępu rzeczowego i finansowego projektu. Z uwagi na dużą liczbę projektów, którymi się opiekują i czasochłonne prace z tym związane zauważa się pewne obciążenia przy tym elemencie systemu wdrażania Programu. Aby wspomóc obciążonych pracowników zarówno na etapie oceny wniosków jak i na etapie realizacji do pomocy oddelegowani zostali pracownicy innych wydziałów. Praktyka pokazuje, iż szybciej wdrażają się w pomoc pracownicy odpowiedzialni za realizację projektów przy ocenie wniosków, niż pracownicy odpowiedzialni za ocenę oddelegowani do pomocy przy realizacji¹¹³. Stosowanie zasady *flexible resourcing* polegającej na oddelegowaniu pracowników z komórek mniej obciążonych pracą w danym okresie do komórek bardziej obciążonych rekomendowali również autorzy raportu dot. kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020. Zastosowanie tej metody w praktyce pozwala na zniwelowanie ryzyka opóźnień w realizacji zadań wynikających z zaangażowania niewystarczającej liczby pracowników oraz uwalnia instytucję od konieczności wzmocnienia zespołu ekspertami zewnętrznymi. Aby proces ten przyniósł wymierne korzyści w postaci odciążenia poszczególnych pracowników lub komórek niezbędne jest właściwe zarządzanie zasobami kadrowymi i organizacyjnymi, tzn. wypracowanie zasady wzajemności wewnątrz instytucji, np. późniejsze wsparcie komórek odpowiedzialnych za realizację projektów¹¹⁴.

---

¹¹² Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.62.

¹¹³ Na podstawie jakościowego materiału badawczego.

¹¹⁴ Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.98.

Na etapie rozliczania projektów problematyczną kwestią jest uzupełnianie systemu sprawozdawczego. Dane są uzupełniane na podstawie zatwierdzonych WoP, w których czasem pojawiają się błędy wynikające z ich nieprawidłowego uzupełnienia. Przepuszczenie WoP z omyłkami jest często spowodowane obciążeniami wynikającymi głównie z dużej liczby umów przypisanych do jednego opiekuna projektów. Wdrożone są jednak środki zaradcze – informacje są audytowane, prowadzone są wysiłki do wychwytywania ewentualnych pomyłek i uzupełnianie poprawnych danych¹¹⁵.

Zmiany w przyznawaniu pomocy publicznej

Pewne obciążenia dla beneficjentów może rodzić także zmiana zasad przyznawania pomocy publicznej z jednego głównego rozporządzenia funkcjonującego w latach 2007-2013 do kilku funkcjonujących w obecnej perspektywie¹¹⁶:

- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktat;
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis;
- ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym;
- USTAWA z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020;
- USTAWA z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej;
- ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW z dnia 11 sierpnia 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu obliczania wartości pomocy publicznej udzielanej w różnych formach.

Obszar udzielania pomocy publicznej może się zatem wydawać w obecnej perspektywie bardziej skomplikowany, IZ podjęła jednak działania mające na celu przybliżenie beneficjentom tej tematyki poprzez organizowane szkolenia oraz udostępnianie w serwisie RPO WL materiałów szkoleniowych wraz z omawianymi aktami prawnymi.

---

¹¹⁵ Na podstawie jakościowego materiału badawczego.

¹¹⁶ Pomoc publiczna w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, materiały szkoleniowe, Lublin 2016.

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Wynagrodzenie dla pracowników jednostek realizujących RPO

Przeciętna wysokość miesięcznego wynagrodzenia brutto w Urzędzie Wojewódzkim, Urzędzie Marszałkowskim, Wojewódzkim Urzędzie Pracy i Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Lublinie (WFOŚiGW) w województwie lubelskim w połowie 2015 roku wynosiła 3620 zł brutto w UMWL, 5295 zł brutto w UW, 6144 zł brutto w WFOŚiGW oraz 3502 zł brutto w WUP¹¹⁷. W drugiej połowie 2016 roku średnie wynagrodzenie brutto w instytucjach realizujących poszczególne RPO wynosiło 3570 zł brutto wliczając kadrę kierowniczą i 3192 zł brutto bez kadry kierowniczej¹¹⁸. Plasowało to województwo lubelskie na ostatnim miejscu spośród wszystkich Instytucji RPO z innych województw pod względem wysokości wynagrodzenia pracowników. W pierwszej połowie roku 2018 średnie wynagrodzenie brutto w poszczególnych instytucjach realizujących RPO WL wynosiło 4347 zł brutto z kadrą kierowniczą, 3867 zł brutto bez kadry kierowniczej¹¹⁹. Województwo lubelskie nadal pod tym względem plasuje się jako jedno z najniżej opłacanych województw. Badania jakościowe wskazują, że występuje problem ze znalezieniem wykwalifikowanych pracowników, którzy mieliby być odpowiedzialni m.in. za realizację projektów. Wynika to m.in. z wyższych oczekiwań finansowych niż proponowane warunki finansowe na takich stanowiskach. Skutkiem tego jest zarówno problem z pozyskaniem nowych pracowników jak i odpływ części dotychczasowych pracowników również do sektora prywatnego.

Współpraca z innymi jednostkami realizującymi RPO WL 2014-2020

Jak wynika z zaplanowanego systemu realizacji RPO WL 2014-2020, w celu sprawnego przeprowadzenia działań zaangażowano szereg instytucji, którym przyznano kompetencje mające zapewnić kompletność wdrażania Programu. W trakcie wywiadów pogłębionych współpraca między instytucjami została oceniona pozytywnie. Komunikacja między Departamentem Wdrażania EFS a Departamentem Zarządzania RPO i LOF została oceniona jako szybka i bez zastrzeżeń, a jednostki scharakteryzowane jako otwarte na współpracę. W wywiadach pogłębionych wskazano jednak m.in. na problem krótkich terminów jakie przyznają sobie poszczególne jednostki, co wpływa dodatkowo na obciążenie pracą. Nie wynika to jednak, jak podkreślano, ze złej woli. Jest natomiast konsekwencją wpływających na siebie zadań i terminów jakie zostały przewidziane na wcześniejsze

---

¹¹⁷ Na podstawie opracowania MliR pn. Potencjał administracyjny systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa w zakresie Polityki Spójności (stan na dzień 30.06.2015).

¹¹⁸ Na podstawie opracowania MliR pn. Potencjał administracyjny systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa w zakresie Polityki Spójności (stan na dzień 31.03.2016).

¹¹⁹ Na podstawie opracowania MliR pn. Potencjał administracyjny systemu instytucjonalnego służącego realizacji Umowy Partnerstwa w zakresie Polityki Spójności (stan na dzień 30.06.2018).

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

elementy całego procesu. Konieczność zasięgnięcia dodatkowych konsultacji z innymi instytucjami wpływa na pierwotne terminy przyznane np. przez wytyczne ministerialne. Nie wskazywano jednak na żadne problemy w funkcjonowaniu komunikacji między komórkami. Nie odnotowano także nakładania się na siebie kompetencji poszczególnych jednostek. W badaniu dot. kryteriów i systemu wyboru projektów dobrze oceniono m.in. współpracę IZ z członkami KOP w zakresie udostępniania wszelkich informacji o przebiegu procesu oceny, czy pracach nad określonymi dokumentami, udostępnianie materiałów czy wyjaśnianie wątpliwości w trakcie posiedzenia Komitetu¹²⁰.

Problemy we wdrażaniu oraz podjęte lub planowane do podjęcia środki zaradcze

Problemy jakie pojawiły się na samym początku wdrażania RPO WL 2014-2020 były związane m.in. z koniecznością oczekiwania na zatwierdzenie wytycznych programowych, co opóźniało możliwość ogłoszenia naborów. Podejmowano działania mające na celu usprawnienia takie jak uchwalanie regulaminów, w tym regulaminu pracy KOP, wypracowywanie kryteriów wyboru projektów i innego typu ustalenia ram prawnych wdrażania Programu – działania te były realizowane równolegle przez cały analizowany okres wdrażania Programu. Pod koniec 2015 roku pojawiły się pewne opóźnienia w ogłaszaniu konkursów EFS (w stosunku do założonego harmonogramu) wynikające z potrzeby usprawnienia działania systemu, dostosowania LSI do oczekiwań wnioskodawców oraz w celu spełnienia wymagań stawianych przez EFS. Ponadto, w 2015 roku, nie zrealizowano niektórych elementów związanych z promocją Programu, tj. nie zapewniono materiałów informacyjno-promocyjnych, jednak było to niezależne od IZ, ponieważ wybrany w postępowaniu Wykonawca nie podpisał umowy na realizację zadania. Podjęto działania mające na celu wyeliminowanie tych trudności: rozbudowano i dostosowano lokalny system informatyczny w zakresie EFS oraz finalnie zrealizowano zamówienie publiczne na materiały reklamowe dotyczące nowego programu¹²¹.

Na początku 2016 roku odnotowano opóźnienia w ocenie wniosków względem harmonogramu, co bezsprzecznie było związane z opóźnieniami w ogłaszaniu konkursów na poprzednim etapie, ale też doskonaleniu systemu informatycznego – ostatecznie podpisano umowę z wykonawcą zewnętrznym, który dbał o sprawne funkcjonowanie systemu. W

---

¹²⁰ *Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020*, Pracownia Badań i Doradztwa "Re-Source" Korczyński Sarapata sp.j., 2018, s.33.

¹²¹ Informacje kwartalne realizacji RPO WL na lata 2014-2020 za 2015 r.

pierwszej połowie 2016 roku odnotowano też opóźnienia we wdrażaniu działań informacyjno-promocyjnych i szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, co było niezależne od IZ bowiem wynikało z konieczności oczekiwania na wejście w życie nowej ustawy PZP. W tym przypadku niemożliwe do wdrożenia były żadne środki zaradcze, realizację założonych działań rozpoczęto dopiero po wejściu w życie przedmiotowej ustawy¹²².

Począwszy od 2016 roku pojawiały się okresowe zgłoszenia o problemach w dostępie do SL2014 i problemach technicznych wpływających na zwiększenie obciążenia pracą przy wprowadzaniu danych do systemu – niedogodności były na bieżąco zgłaszane administratorowi systemu, który podejmował działania w celu naprawy zgłoszonych błędów i wyeliminowania trudności. W 2016 r. wystąpił także problem związany z powoływaniem ekspertów do panelu ekspertów w ramach Działania 1.2 *Badania celowe RPO WL na lata 2014-2020*. Ostatecznie zdecydowano o zrealizowaniu panelu bez udziału ekspertów zewnętrznych dla jednego projektu, aby uniknąć opóźnień w opracowaniu dokumentacji konkursowej, natomiast aby uniknąć problemu w przyszłości zaplanowano zmianę zasad powoływania ekspertów. Uwidocznił się także problem z niskim zainteresowaniem konkursów w ramach Działania 11.1 *Aktywne włączenie* spowodowany małym potencjałem aplikacyjnym potencjalnych beneficjentów wsparcia, który trwał jeszcze w 2017 r. Zdecydowano się podjąć zdecydowane działania w postaci zorganizowania konferencji o tematyce tego zakresu wsparcia oraz zorganizowanie szkoleń, spotkań, a także opracowanie poradnika dla wnioskodawców i pomoc w przygotowywaniu wniosków¹²³.

Niskie zainteresowanie wnioskodawców dosięgnęło także konkursów z Działania 3.1 *Tereny inwestycyjne*, którego powodów upatrywano w rygorystycznych kryteriach zarządzonych przez KE – niski poziom zainteresowania utrzymywał się jeszcze w 2018 roku. Nie stwierdzono zatem możliwości ich złagodzenia i zdecydowano o konieczności przesunięcia środków na inne działanie. Podobne posunięcie czekało niewykorzystane wsparcie z Działania 6.2, w którym małe zainteresowanie wnioskodawców wiązało się ze zmianami w Prawie Wodnym. Innymi trudnościami wynikającymi ze zmian prawnych był wpływ reformy edukacji na Działania 13.6 i 13.7 oraz zmiany prawne dokonywane przez Ministerstwo Zdrowia wpływające na trudności we wdrażaniu Działania 13.1. Ponadto, termin ogłoszenia konkursów w ramach Działania 13.3 i 13.4 był uzależniony od przygotowania programów rewitalizacji przez gminy miejskie, miejsko-wiejskie i wiejskie z województwa lubelskiego, na co przewidziane zostało wsparcie ww. działaniach¹²⁴.

---

¹²² Informacje kwartalne realizacji RPO WL na lata 2014-2020 za 2016, 2017 i 2018 r.

¹²³ Informacje kwartalne realizacji RPO WL na lata 2014-2020 za 2016, 2017 i 2018 r.

¹²⁴ Informacje kwartalne realizacji RPO WL na lata 2014-2020 za 2016, 2017 i 2018 r.

Rok 2017 to też rok zmian w zapisach Umowy Partnerstwa, która określa zasady i kierunki realizacji polityki spójności w Polsce, a to z kolei ma wpływ na proces realizacji Programu RPO WL 2014-2020. Pojawiło się także opóźnienie związane z długotrwałym procesem zatwierdzania strategii ZIT na poziomie ministerialnym, co było niezależne od IZ RPO WL - ryzyko opóźnienia we wdrażaniu Działań ZIT trwało jeszcze w roku 2018. Objawiły się także problemy na etapie realizacji projektów zgodnie z harmonogramem ze względu na trudności w rekrutacji uczestników, co z kolei wpłynęło na problemy z rozliczaniem projektów. W celu skuteczniejszego pozyskania uczestników projektów podjęto częstsze działania informacyjno-promocyjne. Trudności w sprawnym rozliczaniu projektów wynikały także z konieczności częstego kontaktowania się z beneficjentami w celu poprawienia błędów we wnioskach o płatność. Przedłużanie się rozliczania WoP wynikało również z konieczności składania dodatkowych wyjaśnień przez beneficjentów. Spowodowane było to m.in. nieracjonalnym planowaniem przez Beneficjentów zapotrzebowania na środki oraz nieracjonalnym ich wydatkowaniem. Odpowiedziom na te bieżące trudności był szereg spotkań z beneficjentami, podczas których udzielano dodatkowych wyjaśnień. Działania w tym zakresie wymagały kontynuacji również w roku 2018¹²⁵.

Należy zaznaczyć, że w trakcie wyboru projektów zanotowano także obciążenie pracowników zajmujących się odwołaniami i potrzebę zwiększenia zasobów ludzkich w tym obszarze. Zgodnie z zaleceniami badania ewaluacyjnego dot. kryteriów i wyboru projektów podjęto próby przesunięcia pracowników z innych komórek, jednak nie zaniechano także przeprowadzenia rekrutacji zewnętrznej.

Pod koniec 2017 roku pojawiły się trudności związane ze skomplikowanym systemem wyboru w ramach Działania 1.1 *Regionalna infrastruktura badawczo-rozwojowa*.

---

¹²⁵ Informacje kwartalne realizacji RPO WL na lata 2014-2020 za 2017 i 2018 r.

8. OCENA STOPNIA REALIZACJI ZASAD HORYZONTALNYCH W RAMACH RPO WL 2014-2020

Niniejszy rozdział stanowi odpowiedź na pytanie badawcze:

14. W jakim stopniu system realizacji RPO WL 2014-2020, w tym w szczególności zaplanowane instrumenty wdrażania Programu, pozwalają na skuteczną realizację zasad horyzontalnych? Jaka jest skala i zakres realizacji zasad horyzontalnych w ramach poszczególnych OP RPO WL 2014-2020? Czy, a jeśli tak to jakie występują bariery wdrażania zasad horyzontalnych w ramach RPO WL 2014-2020?

Unia Europejska wymaga, aby projekty realizowane z udziałem Funduszy Europejskich były zgodne z tzw. zasadami horyzontalnymi, czyli celami strategicznymi i priorytetami rozwojowymi określonymi w strategii Europa 2020. W ramach RPO WL 2014-2020 realizacja projektów zgodnie z logiką interwencji ma z założenia oddziaływać na realizację następujących zasad horyzontalnych:

- Zrównoważony rozwój,
- Równość szans i niedyskryminacja,
- Równość płci.

Minister Inwestycji i Rozwoju zatwierdził m.in. *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020.*

Celem Wytycznych jest zapewnienie zgodności realizacji Programów Operacyjnych (krajowych i regionalnych) z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasadą równości szans kobiet i mężczyzn, a także zapewnienie spójnego podejścia w tym zakresie w ramach EFS, EFRR i FS.

Zrównoważony rozwój

Zrównoważony rozwój to rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz.U. z 2016, poz. 627 t.j. ze zm.). Zasada zrównoważonego rozwoju oznacza, że rozwój społeczny i gospodarczy nie może pozostawać w konflikcie z interesami ochrony środowiska i ładu przestrzennego.

Równość szans i niedyskryminacja

Zasada równości szans i niedyskryminacji oznacza zapewnienie jednakowego dostępu wszystkim osobom do edukacji, informacji i zatrudnienia przez eliminację barier fizycznych, finansowych, socjalnych, czy psychologicznych, które utrudniają lub zniechęcają do brania pełnego udziału w życiu społecznym. *Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn* wskazują na konieczność zaplanowania takich mechanizmów, które pozwolą na przeciwdziałanie wszystkim formom dyskryminacji, w tym dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność (rozdz. 4, pkt 10 Wytycznych), a wszelkie produkty projektów realizowanych ze środków EFSI będą dostępne dla wszystkich (rozdz. 5, pkt 15 Wytycznych).

Główną grupą zagrożoną dyskryminacją zidentyfikowaną w diagnozie społeczno-gospodarczej stanowiącej podstawę opracowania strategii wdrażania RPO WL, w szczególności w kontekście dostępu do rynku pracy, są osoby z niepełnosprawnościami, stanowiące 14,3% ludności województwa (kraj 12,2%) oraz z uwagi na procesy demograficzne osoby starsze.

Równość płci

Zasada równości szans kobiet i mężczyzn ma prowadzić do podejmowania działań na rzecz osiągnięcia stanu, w którym kobietom i mężczyznom przypisuje się taką samą wartość społeczną, równe prawa i równe obowiązki oraz gdy mają oni równy dostęp do zasobów (środki finansowe, szanse rozwoju), z których mogą korzystać. Zasada ta ma gwarantować możliwość wyboru drogi życiowej bez ograniczeń wynikających ze stereotypów płci.

Realizacja zasad horyzontalnych

Instytucja Zarządzająca RPO WL 2014-2020 podjęła działania, mające na celu zapewnienie zgodności projektów realizowanych w ramach RPO WL 2014-2020 z przepisami wspólnotowymi i krajowymi, w tym uwzględnieniu zasad horyzontalnych: zrównoważony rozwój, równość szans i niedyskryminacja, równouprawnienie płci.

Zapewniono zarówno dostęp do udziału w Programie, jak i dostęp do jego efektów dla grup w niekorzystnej sytuacji, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami (np. poprzez jednolite wymogi dostępności, w tym rozwiązania ułatwiające dostępność osób z niepełnosprawnościami, do wspartej infrastruktury budynków użyteczności publicznej). W Komitecie Monitorującym RPO WL zapewniono możliwość uczestniczenia środowisk reprezentujących osoby z niepełnosprawnościami oraz organizacje działające na rzecz wyrównywania szans i niedyskryminacji.

Wszystkie nabory ogłaszane w ramach RPO WL 2014-2020 nakładają na wnioskodawców obowiązek spełniania zasad horyzontalnych. Konieczność spełniania zasad horyzontalnych jest jednym z elementów kryteriów wyboru projektów zarówno w ramach EFS i EFRR jako

kryterium ogólne (techniczne). Spójność kryteriów wyboru projektów realizowanych w ramach RPO WL 2014-2020 z zasadami horyzontalnymi potwierdzają poza analizą kryteriów przeprowadzoną przez ewaluatora wyniki badania ewaluacyjnego poświęconego ocenie kryteriów wyboru projektów RPO WL 2014-2020 pt. *Ocena kryteriów i systemu wyboru projektów RPO WL 2014-2020*. W badaniu poddano pod analizę walidacyjną wszystkie kryteria wyboru projektów. W ramach kryteriów technicznych projekty są poddawane ocenie zgodności z kryteriami dotyczącymi uwzględniania zasad horyzontalnych:

- Projekty z EFRR poddawane są ocenie m.in. ze względu na spełnianie kryteriów: 1) Zgodność wybranego wariantu inwestycyjnego realizacji projektu z przepisami prawa i politykami horyzontalnymi; 2) Wpływ projektu na realizację zasad horyzontalnych.
- Projekty z EFS poddawane są ocenie m.in. ze względu na spełnianie kryteriów: 1) Zgodność projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn (na podstawie standardu minimum); 2) Zgodność projektu z pozostałymi politykami i zasadami wspólnotowymi.

Ww. kryteria zostały przez autorów raportu ocenione pozytywnie pod kątem precyzyjności oceny, jednak otrzymały ocenę negatywną ze względu na wpływ na wybór projektu na dofinansowanie. Wyniki badań jakościowych oraz analiza dostępnego materiału wskazuje, że podczas oceny badane jest, czy projekt ma pozytywny lub czy może mieć negatywny wpływ na realizację zasad horyzontalnych. Jeżeli projekt wykazuje negatywny wpływ, to otrzymuje ocenę negatywną w danym kryterium i nie jest wybierany do dofinansowania. Co więcej, wszelkie dodatkowe rozwiązania (ponad standardowe) zaproponowane przez wnioskodawców są dodatkowo punktowane w ramach oceny merytorycznej, np. gdy wnioskodawca prowadzi działania, które będą wpływały pozytywnie na spełnienie tych polityk horyzontalnych, ponad standardy, może uzyskać dodatkowe punkty w trakcie oceny merytorycznej¹²⁶. Beneficjenci RPO WL 2014-2020, którzy wzięli udział w badaniu ilościowym w zdecydowanej większości jednoznacznie stwierdzili, że podczas opracowywania projektu brali pod uwagę kwestię zrównoważonego rozwoju (80%) oraz równości szans i niedyskryminacji (88%)¹²⁷.

Wnioskodawcy w ramach ogłoszonych konkursów mają zapewnione szkolenia i spotkania mające na celu m.in. wyjaśnienie wątpliwości związanych z kryteriami, w tym uwzględnieniem zasad horyzontalnych. Informacje o spotkaniach są publikowane w serwisie Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego

---

¹²⁶ Na podstawie wywiadów pogłębionych.

¹²⁷ Na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, n=439.

(www.rpo.lubelskie.pl/wydarzenia). Sposób spełniania zasad horyzontalnych został opisany także szczegółowo w regulaminach konkursów oraz w instrukcji wypełniania załączników co podkreślali rozmówcy wywiadów pogłębionych. Wnioskodawca ma zatem do dyspozycji wskazówkę, która pokazuje mu jakie działania powinien podjąć żeby projekt nie miał negatywnego wpływu na realizację zasad horyzontalnych.

Jedynie 4%¹²⁸ beneficjentów, którzy wzięli udział w badaniu ilościowym wskazało, że na etapie przygotowywania wniosku o dofinansowanie miało problem z opisaniem zgodności projektu z zasadą zrównoważonego rozwoju, a tylko 3%¹²⁹ z zasadą równości szans i niedyskryminacji. Wskazano na czynniki takie jak konieczność poświęcenia dodatkowego czasu na opis zgodności projektu z zasadami horyzontalnymi, dowolność w interpretacji ich rozumienia co skutkuje niepewnością w prawidłowym opisanu ich uwzględniania w projekcie. Dodatkowo beneficjenci wskazali na trudności w dostosowaniu projektu do zasady zrównoważonego rozwoju oraz problemu z rekrutacją odpowiednich grup uczestników, aby wypełnić zasadę równości płci i niedyskryminacji. Należy jednak podkreślić, że większość badanych beneficjentów, zarówno w przypadku zasady zrównoważonego rozwoju jak i zasady równości szans i niedyskryminacji, pozytywnie oceniło elementy dot. zasad horyzontalnych na etapie przygotowywania projektu: zrozumiałość pojęć zasad horyzontalnych, zrozumiałość zasad jak wypełnić wniosek o dofinansowanie w części poświęconej zasadom horyzontalnym, przydatność dokumentów dot. zasad horyzontalnych na etapie przygotowania wniosku o dofinansowanie (odsetki oceny średniej i wysokiej między 70-80%). 61% beneficjentów było zdania, że konieczność uwzględnienia zasady zrównoważonego rozwoju spowodowała, że ich projekt był lepszy¹³⁰. Podobny odsetek badanych beneficjentów – 57% – był tego samego zdania w odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji¹³¹.

Wykres 29 Ocena funkcjonujących w RPO WL 2014-2020 zasad i wymogów związanych z zasadami horyzontalnymi przez beneficjentów.

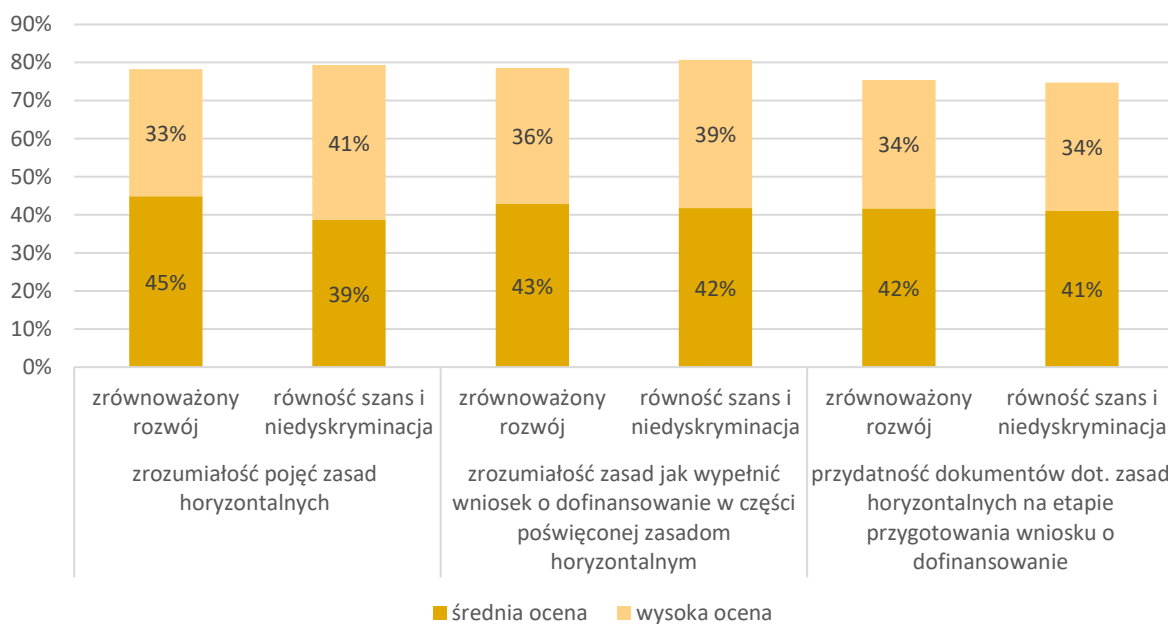
¹²⁸ Na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, n=350.

¹²⁹ Na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, n=388.

¹³⁰ Na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, n=350.

¹³¹ Na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, n=388.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, zasada zrównoważonego rozwoju n=350, zasada równości szans i niedyskryminacji n=388, na wykresie pokazano najwyższe odsetki odpowiedzi: średnia i wysoka ocena.

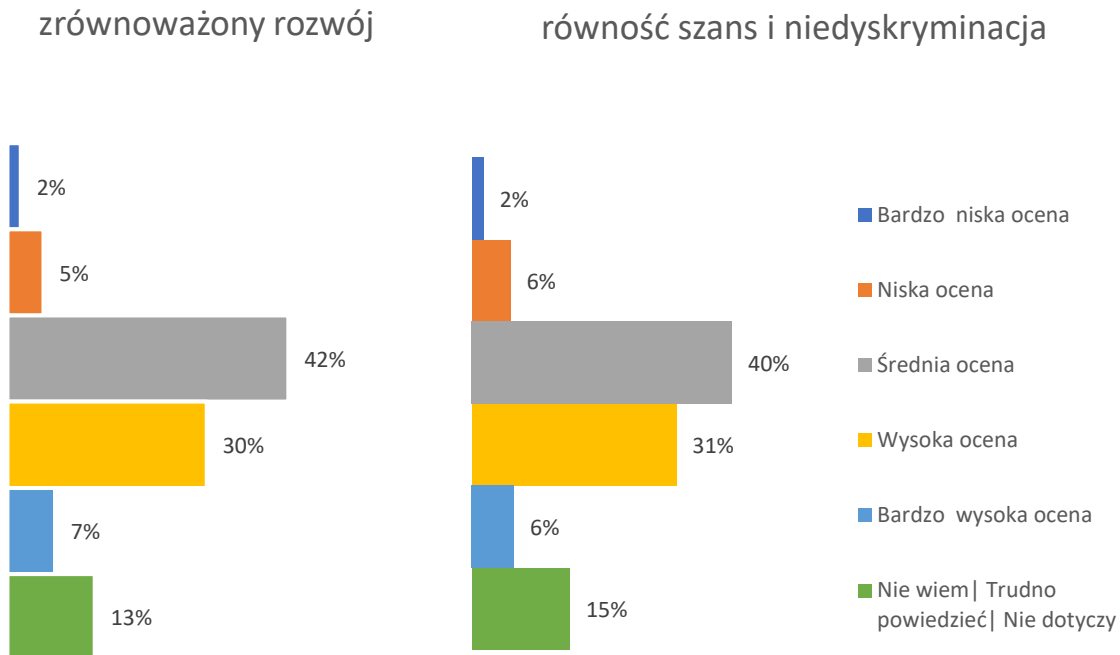
Strategia komunikacji Programu oraz działania informacyjne i promocyjne uwzględniają aspekt dostępności, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Strony internetowe RPO WL 2014-2020 zapewniają możliwość ustawienia wysokiego kontrastu dla osób niedowidzących. Serwis jest także zgodny ze standardami W3C - korzystanie z serwisu ułatwia wykorzystanie skrótów klawiaturowych. Instrukcja zastosowania skrótów klawiaturowych może być jednak niezrozumiała dla wszystkich użytkowników ze względu na konieczność zastosowania określonej sekwencji klawiszy. W serwisach tego typu istnieje możliwość zapewnienia regulacji kontrastu lub wielkości czcionki przy pomocy przycisków na stronie (takie rozwiązanie zastosowano np. w serwisie RPO Wł 2014-2020 – www.rpo.lodzkie.pl). Pomocna byłaby także funkcja odczytywania treści znajdującej się na stronie dzięki programowi komputerowemu – tzw. czytnikowi ekranowemu (ang. *screen reader*), który rozpoznaje i interpretuje informacje wyświetlane na monitorze komputera, a następnie przedstawia je użytkownikowi w postaci głosowej (takie rozwiązanie zastosowano np. w serwisie COP będącej IP RPO Wł - www.cop.lodzkie.pl).

Rozmówcy wywiadów pogłębionych podkreślali, że **nie wykazano problemów ze spełnianiem zasad horyzontalnych w trakcie realizacji projektów** – nie wskazywano raczej na tego typu problemy w sprawozdawczości dostarczanej okresowo przez beneficjentów w WoP ani w bezpośrednich konsultacjach z opiekunami projektów. Wyniki badania ilościowego z beneficjentami również potwierdzają, że zdecydowana większość

beneficjentów nie doświadczyła trudności ani ograniczeń w związku z realizacją zasady zrównoważonego rozwoju (89%¹³²) czy zasady równości szans i niedyskryminacji (84%¹³³). Beneficjenci, którzy doświadczyli trudności wskazywali na problem z rekrutacją uczestników projektów, jednak oświadczyli, że problemy te nie zagrażają raczej osiągnięciu zakładanych wskaźników produktu lub rezultatu w projekcie.

Wykres 30 Ocena przydatności dokumentów dot. zasad horyzontalnych na etapie realizacji projektu przez beneficjentów RPO WL 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, zasada zrównoważonego rozwoju n=350, zasada równości szans i niedyskryminacji n=388.

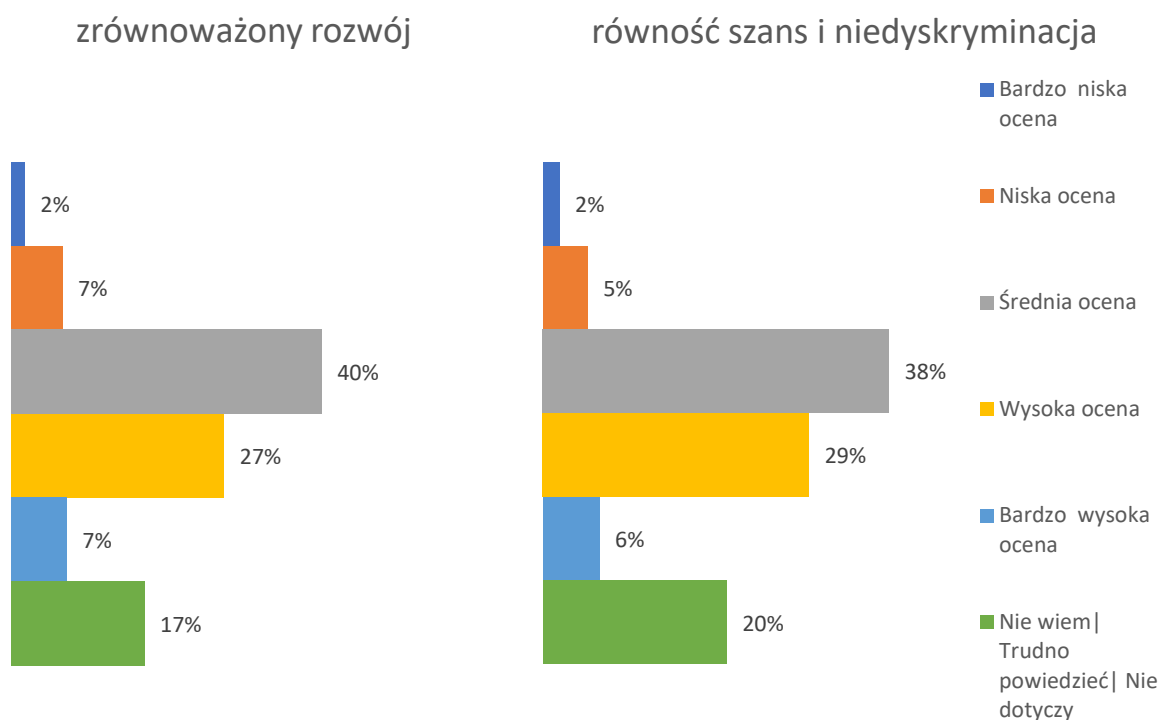
Sprawdzanie realizacji zasad i działań określonych we wniosku o dofinansowanie jest także prowadzone na etapie kontroli w trakcie realizacji i po zakończeniu projektu. Duża część beneficjentów (77%) określiła, że dokumenty dotyczące zasad horyzontalnych okazały się przydatne w średnim lub wysokim stopniu także na etapie rozliczania projektu.

¹³² Na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, n=350.

¹³³ Na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, n=388.

Wykres 31 Ocena przydatności dokumentów dot. zasad horyzontalnych na etapie rozliczania projektu przez beneficjentów RPO WL 2014-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ilościowego CAWI/CATI na próbie beneficjentów RPO WL 2014-2020, zasada zrównoważonego rozwoju n=350, zasada równości szans i niedyskryminacji n=388.

Podsumowując, należy ocenić pozytywnie stopień realizacji zasad horyzontalnych, przez system realizacji RPO WL 2014-2020. Sprzyjają temu m.in. przyjęte na etapie projektowania wsparcia kryteria wyboru projektów uwzględniające powyższe zasady, pozwalające na wybór projektów uwzględniających przede wszystkim zasadę dotyczącą równości szans kobiet i mężczyzn i osób z niepełnosprawnościami, zasadę uniwersalnego projektowania oraz zasadę zrównoważonego rozwoju. Dodatkowo kwestie te są przedmiotem oceny w trakcie realizacji projektu i po jego zakończeniu.

9. OCENA WKŁADU INTERWENCJI REGIONALNEGO PROGRAMU OPERACYJNEGO WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO W REALIZACJĘ CELÓW STRATEGII EUROPA 2020 NA POZIOMIE OSI PRIORYTETOWYCH

Niniejszy rozdział stanowi odpowiedź na pytanie badawcze:

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

1. Czy i w jakim zakresie wsparcie świadczone w ramach poszczególnych osi priorytetowych RPO WL przyczynia się do osiągnięcia celów zawartych w Strategii Europa 2020?

Metodologia estymacji wpływu

Udział RPO WL w realizacji celów Strategii Europa 2020 oszacowano przy wykorzystaniu panelowego modelu ekonometrycznego z efektami quasi-stałymi. Specyfikacja modelu uzależnia wartość wskaźnika Strategii od wielkości wydatków RPO WL na działania odpowiadające danemu wskaźnikowi oraz od zmiennych kontrolnych odzwierciedlających strukturalne cechy regionu (PKB per capita względem PKB krajowego, gęstość zaludnienia, wskaźnik urbanizacji). Innymi słowy, zakłada się, że wydatki RPO WL oraz odpowiadające im wskaźniki Strategii Europa 2020 łączy relacja liniowa – przy czym RPO WL wpływa na zmiany wskaźników Strategii tylko w stopniu niewyjaśnionym przez zmienne kontrolne. Ze względu na specyfikę programów operacyjnych, zakłada się także, że wpływ RPO na wskaźniki Strategii różni się między województwami. Zróznicowanie to jest osiągnięte za pomocą tzw. efektów stałych. Formalny zapis modelu wygląda następująco:

$$y_{ij} = \beta^T \mathbb{X} + (\gamma^T J) * E_{it} + \varepsilon_{it}$$

gdzie: $\mathbb{X}$: wektor zmiennych kontrolnych, J : efekty stałe dla każdego z województw, β : wektor parametrów związanych ze zmiennymi kontrolnymi, γ : wektor parametrów mierzących wpływ wydatków RPO, E : wydatki RPO, i : województwo, t : rok, ε : składnik losowy.

Procedura szacowania wpływu RPO WL na poszczególne wskaźniki polegała na przygotowaniu bazy danych: wskaźników Strategii, wydatków w ramach RPO WL oraz zmiennych kontrolnych. Następnie oszacowano model ekonometryczny wg powyższych wytycznych, a parametr łączący wydatki RPO WL na dany cel z odpowiadającym mu wskaźnikiem Strategii Europa 2020 został wykorzystany do określenia wpływu RPO WL do roku 2018 włącznie. Po określeniu wkładu RPO WL w osiągnięcie celów *Strategii Europa 2020* dokonano jego oszacowania do 2023 roku w oparciu o skonsultowany z Zamawiającym czasowy rozkład wydatkowania środków RPO WL. W tym celu wykorzystano modele trendów o specyfikacji zależnej od danych historycznych. Wyniki porównano z wartościami docelowymi sformułowanymi na poziomie kraju lub z udziałem województwa w realizacji celu krajowego – w zależności od jednostki, w jakiej oryginalnie podano wskaźnik.

Strategia Europa 2020 a RPO WL

Strategia Europa 2020 (*Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*) jest strategią definiującą cele rozwojowe UE w horyzoncie 10 lat. Jej poprzedniczką była *Strategia Lizbońska* (2000-2010), której skuteczność w UE oceniana jest dość negatywnie. Diagnoza *Strategii Europa 2020* silnie

podkreśla niezdolność Europy do długookresowej konkurencji ze Stanami Zjednoczonymi, a także nowe uwarunkowania, takie jak globalizacja, ograniczoność zasobów i starzenie ludności, które nowe modele rozwoju muszą uwzględniać. Aby zagwarantować dalszy wzrost (mając na uwadze również kontekst kryzysu 2008-2009) należało podjąć nowe działania. Zidentyfikowano 3 priorytety:

- rozwój *inteligentny*, tj. oparcie gospodarki na wiedzy i innowacjach;
- rozwój *zrównowagony*, tj. wzrost efektywności wykorzystania zasobów i konkurencyjności;
- rozwój *sprzyjający włączeniu społecznemu*, tj. dbałość o wysokie zatrudnienie, spójność społeczną i terytorialną.

W ich ramach wyłoniono mierzalne wskaźniki. Osiągnięcie wartości docelowych w 2020 ma odzwierciedlać stopień realizacji celu głównego *Strategii*. W tym kontekście należy jednak zauważyć, że kraje członkowskie nie zostały zobowiązane do realizacji celów w równym stopniu – w związku z ich wyjściowym zróżnicowaniem w poziomach, dano im swobodę w kształtowaniu celów krajowych. Cele polskie zawiera *Krajowym programie reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020” w Polsce z 2011 r.* Zestawienie wskaźników i ich wielkości docelowych przedstawia **Tabela 119**.

Tabela 119. Wskaźniki Strategii Europa 2020 i ich wartości docelowe

Lp.	Nazwa skrócona wskaźnika	Wskaźnik	Cel UE	Cel Polski
1	zatrudnienie	wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64	75%	71%
2	B+R	nakłady na B+R/PKB	3%	1.7%
3	gazy cieplarniane	emisja gazów cieplarnianych (1990=100)	spadek o 20% wzgl. 1990	max. 114% z 2005
4	energia odnawialna	udział energii ze źródeł odnawialnych w końcowym zużyciu energii brutto	20%	wzrost
5	energia pierwotna	zużycie energii pierwotnej	poprawa 20%	max. 96 Mtoe
6	młodzież	młodzież niekontynuująca nauki	10%	max. 4.5%

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

7	wykształceni e	osoby w wieku 30-34 posiadające wyższe wykształcenie	40%	45%
8	ubóstwo	wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (wskaźnik zbiorczy)	spadek o 20 mln	spadek o 1.5 mln wzgl. 2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii Europa 2020 oraz Krajowego programu reform na rzecz realizacji Strategii „Europa 2020” w Polsce. Uwaga: cel dla Polski nie jest równoznaczny z celem wojewódzkim, jeśli wskaźnik określa zmianę w wielkości absolutnej.

Wśród działań, które sprzyjają osiągnięciu celów *Strategii Europa 2020*, znajduje się realizacja RPO WL. Zidentyfikowano dwa kanały oddziaływania: pośrednie, dla wszystkich działań, oraz bezpośrednie, obejmujące tylko wybrane z nich. Analizy ilościowe prowadzone są tylko dla bezpośredniego oddziaływania – z powodu istniejących ograniczeń metodologicznych. Trudno jednoznacznie wskazać, jaki rząd relacji należałoby uwzględnić dla oddziaływania pośredniego, a jednocześnie nie można wykluczyć znoszenia się efektów pośrednich.

W toku analiz wybranym działaniom Programu przypisano wskaźniki *Strategii*, do których osiągnięcia prowadzą (por. **Tabela 120**). Dla przykładu, wśród działań zaliczanych do bezpośrednio sprzyjających redukcji emisji gazów cieplarnianych znalazły się wszystkie te, których opis sugerował zagadnienia niskoemisyjności i jej promocji, jakości powietrza lub zrównoważonego transportu (gdzie kontekst środowiskowy przeważał nad spójnością przestrzenną). Taki warunek spełniają działania 5.2-5.9 RPO WL. Przez analogię, do działań zorientowanych na redukcję zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym zaliczono m.in. usługi zdrowotne (z wyłączeniem medycyny pracy), usługi społeczne, ekonomię społeczną czy rewitalizację. Te kryteria spełniają Działania 11.1-11.6, 13.1-13.4, 13.8 RPO WL. Zgodnie z założeniem, analizami objęto obszary, które na realizację *Strategii* oddziałują bezpośrednio. Dlatego też działań poświęconych edukacji wyższej nie wyłoniono.

Tabela 120. Obszary RPO WL bezpośrednio wpływające na realizację Strategii Europa 2020

Lp.	Nazwa skrócona wskaźnika	Zagadnienia	Działania RPO WL
1	zatrudnienie	rynek pracy, aktywizacja zawodowa (w tym outplacement), samozatrudnienie,	9.1-9.7, 10.1-10.4, 12.1, 12.3-12.5, 12.7, 13.6

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

		kształcenie zawodowe (w tym infrastruktura), zmiana kwalifikacji, kształcenie ustawiczne, godzenie życia zawodowego i prywatnego, opieka przedszkolna, medycyna pracy	
2	B+R	badania, rozwój (w tym infrastruktura), transfer wiedzy, wdrożenia	1.1-1.5, 3.7
3	gazy cieplarniane	niskoemisyjność (i jej promocja), jakość powietrza, zrównoważony transport	4.1-4.2, 5.2-5.9
4	energia odnawialna	OZE, kogeneracja	4.1-4.2
5	energia pierwotna	efektywność energetyczna, modernizacja energetyczna, termomodernizacja, wysokosprawne wytwarzanie energii, ekopresiębiorczość	5.1-5.3, 5.8
6	młodzież	edukacja ogólna, edukacja powszechna	12.2, 12.6, 13.7

7	wykształcenie	edukacja wyższa	-
8	ubóstwo	rewitalizacja, usługi społeczne, usługi zdrowotne, ekonomia społeczna, osoby defaworyzowane, aktywne włączenie, kapitał społeczny	11.1-11.6, 13.1-13.4, 13.8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie RPO WL wraz z załącznikami, Strategii Europa 2020 oraz Umowy Partnerstwa.

Historyczny przebieg wskaźników Strategii Europa 2020

Z perspektywy danych statystycznych i ich oszacowań, województwo lubelskie odnotowało wyraźną poprawę w zakresie nakładów na działalność B+R względem PKB (dwukrotny wzrost w latach 2002-2018, i epizodami powyżej 1% PKB), udziału młodzieży niekontynuującej nauki (o ponad 40%), wykształceniu osób w wieku 30-34 (z 17.6 do 41.8%) oraz redukcji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (z 32.8 do 26.5% w okresie 2012-2018). Inaczej niż w większości polskich regionów, progres we wskaźniku zatrudnienia jest jedynie symboliczny (3.5 p. proc. na przestrzeni 18 lat), natomiast w przypadku wskaźników środowiskowych, takich jak emisja gazów cieplarnianych czy zużycie energii pierwotnej, rosnące wartości wskaźnika sygnalizują oddalenie od celu. W przypadku udziału OZE w miksie energetycznym, istniejące dane statystyki publicznej nie są dostępne na poziomie województwa – co więcej, nie istnieją również dane, które umożliwiłyby dokonanie oszacowań). Tabełacyjne zestawienie rocznych danych historycznych dla województwa znajduje się poniżej.

Tabela 121. Historyczny przebieg wskaźników Strategii Europa 2020 dla województwa lubelskiego

Rok	Nazwa skrócona wskaźnika						
	Zatrudnieni e (%)	B+R (%)	gazy cieplarnian e (Gg CO ₂ e)	energia pierwotn a (Mtoe)	Młodzie ż (%)	Wykształceni e (%)	Ubóstw o (%)
2000	66.1						

2001	64.7			3.1	7.5	17.6	
2002	62.5	0.44		3.1	6.1	16.2	
2003	62.0	0.41		3.1	5.8	18.3	
2004	59.5	0.46		3.3	4.8	25.1	
2005	61.8	0.48		3.4	4.2	26.0	
2006	63.4	0.44		3.5	4.7	22.9	
2007	66.1	0.54		3.5	5.2	24.9	
2008	65.0	0.48		3.6	5.7	27.7	
2009	64.5	0.58		3.4	4.9	30.1	
2010	64.9	0.64	15.1	3.5	5.6	33.5	
2011	65.2	0.62	15.6	3.5	6.1	36.7	
2012	65.8	1.01	16.2	3.5	5.2	39.3	32.8
2013	65.8	0.61	16.3	3.5	5.0	41.8	28.0
2014	66.2	1.03	16.1	3.4	4.5	42.5	26.8
2015	66.9	1.07	16.4	3.4	3.9	41.9	27.8
2016	67.2	0.88	17.4	3.6	3.4	41.3	28.0
2017	68.2	0.88	18.2	3.4	4.4	40.5	28.3
2018	69.6	0.88	19.1	3.5	4.3	41.8	26.5

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o następujące źródła: (1, 6, 7) Eurostat; (2) BDL GUS; (3) estymacja na podstawie danych krajowych Eurostat (całkowite emisje gazów cieplarnianych), wyników badania GUS i KOBIZE (emisje CO₂, CH₄ i innych gazów cieplarnianych - Waśniewska et al. 2015) oraz GUS (realne tempo wzrostu PKB); (5) estymacja na podstawie danych krajowych Eurostat (zużycie energii pierwotnej) oraz BDL GUS (realne PKB i zużycie energii elektrycznej) (8) estymacja na podstawie danych Eurostat (wskaźnik Strategii Europa 2020 poziom NUTS-1) i BDL GUS (stopa zatrudnienia osób 15-64, populacja województwa). Metoda estymacji: system współzależnych równań liniowych. Wartości wyjściowe: NUTS-0, chyba że wskazano NUTS-1. Predyktory powyżej wymieniono wg ich relatywnej wkładu dla rozszacowywanych wartości. Brak korekt eksperckich.

Uwaga: Brak danych dla OZE (4). Dane oznaczone kursywą – oszacowanie własne. Gg CO_{2e} – mld gramów ekwiwalentu dwutlenku węgla (miara zbiorcza dla różnych gazów cieplarnianych); toe – tony ekwiwalentu ropy naftowej.

Struktura interwencji RPO WL

Harmonogram konkursów definiujący rozkład czasowy interwencji ma fundamentalne znaczenie dla ujawniania się efektów i ich przełożenia na dane statystyczne. Przyjętą do dalszych analiz strukturę interwencji RPO WL przedstawia **Tabela 122**. Dostępne zestawienia obejmują okres 2014-2018, koszty kwalifikowane za rok 2019 przyjęto wg harmonogramu konkursów na rok 2019, natomiast wielkość interwencji w 2020 roku stanowi wartość dopełniającą całkowitą alokację. Stąd wynika, że ok. 40% środków założonych na lata 2019-2020 zostanie wykorzystane w 2020 roku, a zatem – będzie miało ograniczony wkład do realizacji celów *Strategii Europa 2020*. W praktyce, z wyjątkiem zatrudnienia, środki kontrybuujące do osiągnięcia celów *Strategii* wydatkuje się dopiero w 2016 i kolejnych latach. Względnie największe wartości interwencji odnotowują działania zorientowane na wzrost zatrudnienia, spadek zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym, działalność badawczo-rozwojową oraz redukcję emisji gazów cieplarnianych

Tabela 122. Struktura interwencji RPO WL w czasie – wielkości skumulowane (w mln PLN)

Rok	Nazwa skrócona wskaźnika							
	Zatrudnienie (%)	B+R (%)	gazy cieplarniane (Gg CO _{2e})	energia pierwotna (Mtoe)	Młodzi eż (%)	Wykształcenie (%)	Ubóstwo (%)	Zatrudnienie (%)
2014	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
2015	15.94	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.89
2016	403.57	501.34	411.19	411.19	0.00	9.94	0.00	48.02
2017	872.64	1178.90	1129.99	565.77	369.77	153.96	0.00	523.09

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Unii Europejskiej Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

2018	1077.85	1234.38	1792.27	841.18	699.07	171.27	0.00	1183.27
2019	1578.83	1603.42	2212.73	909.94	880.33	197.39	0.00	1607.37
2020	1941.61	1870.66	2517.21	959.73	1011.59	216.30	0.00	1914.47

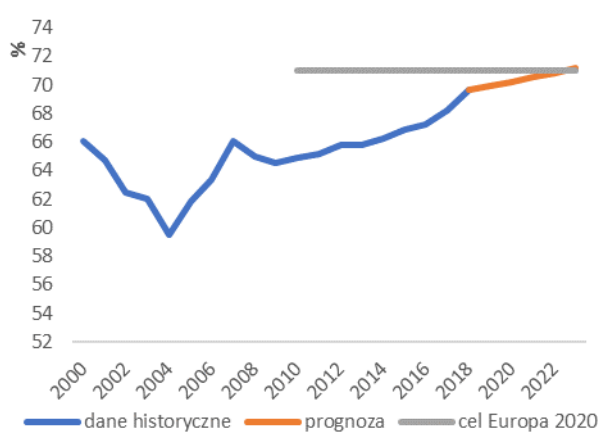
Źródło: Opracowanie własne na podstawie rocznych harmonogramów konkursów.

Uwaga: Przedstawiono wartość wydatków kwalifikowanych wykazanych na zawartych w danym roku kalendarzowym umowach o dofinansowanie. Dane na 2020 przyjęto jako dopełnienie alokacji do względem interwencji historycznej (2014-2018) i planowanej (2019). Zestawienie nie obejmuje wskaźników rezultatu – w toku badań transpozycja wskaźników programowych okazała się nieprzydatna z uwagi na zbyt krótkie szeregi i niepełną porównywalność między województwami.

Ocena wpływu interwencji w ramach RPO WL na realizację celów Strategii Europa 2020

Poniżej znajdują się wyniki prognoz punktowych realizacji wskaźników *Strategii Europa 2020* po 2018 roku. Wyniki te porównujemy z krajowymi wartościami docelowymi lub z udziałem województwa w realizacji celu krajowego. Prognozy trendu oparto na przebiegu danych historycznych. W przypadku województwa lubelskiego, we wszystkich przypadkach zastosowano trend liniowy z korektą błędem.

Wykres 32. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64

Źródło: Oszacowanie własne

estymowany bezpośredni wpływ RPO WL w:

- 2018: 0.59 p. proc.
- 2019: 0.83 p. proc.
- 2020: 0.97 p. proc.
- 2021: 0.92 p. proc.
- 2022: 0.88 p. proc.
- 2023: 0.84 p. proc.

osiągnięcie celu w:

- 2018: nie
- 2020: prawdopodobnie nie
- 2023: tak

Pozytywny trend wskaźnika zatrudnienia w województwie lubelskim po 2010 roku oraz jego

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

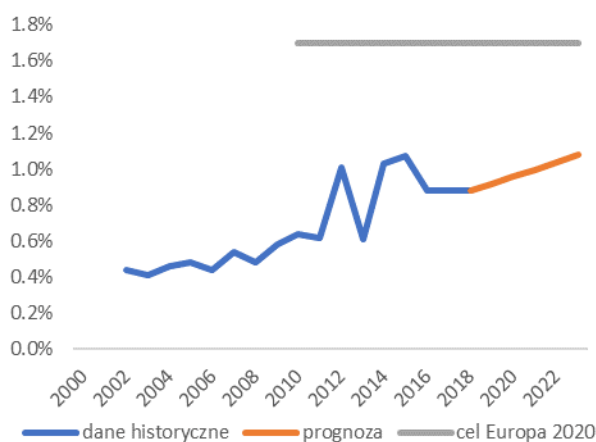
Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

przyspieszenie po 2016 jest niewystarczające, by zrealizować cele *Strategii* w 2018, ani 2020 roku. W świetle prognoz cel zostanie osiągnięty dopiero po 2022 roku.

Inaczej jest w przypadku określonych przez UMWL prognozowanych wartości, systematycznie niższych niż krajowe (67,6% w 2018, 68,2% w 2020 i 69,2% w 2023). W ich przypadku wszystkie wartości docelowe już w 2018 roku zostały zrealizowane, a kontynuacja trendu wzrostowego będzie ten stan rzeczy utrzymywać.

Wkład RPO WL w osiągnięciu wartości docelowych jest umiarkowany, nie przekracza 1 p. proc. rocznie. Czynnikiem, który mógłby przyspieszyć realizację celów jest utrzymanie wysokiej koniunktury ogólnogospodarczej.

Wykres 33. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – nakłady na B+R/PKB

estymowany bezpośredni wpływ RPO WL w:

- **2018:** 0.04 p. proc.
- **2019:** 0.05 p. proc.
- **2020:** 0.06 p. proc.
- **2021:** 0.05 p. proc.
- **2022:** 0.05 p. proc.
- **2023:** 0.05 p. proc.

osiągnięcie celu w:

- **2018:** nie
- **2020:** nie
- **2023:** nie

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

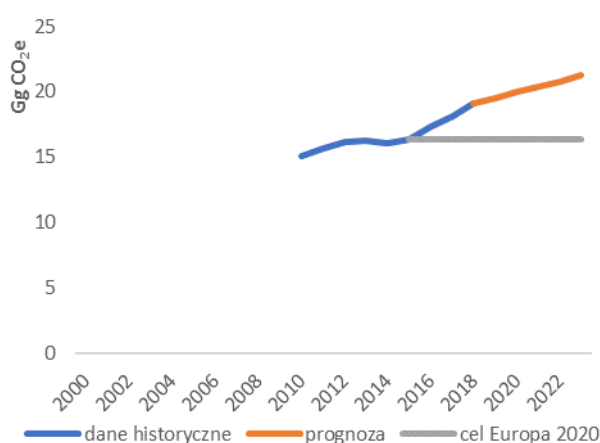

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

Na tle innych regionów województwo lubelskie prezentuje szybkie tempo konwergencji do celu B+R, jednak odległy punkt startowy spowoduje, że w żadnym z badanych lat nie będzie realne osiągnięcie pułapów zdefiniowanych na poziomie krajowym. W świetle dokonanych oszacowań, wkład RPO WL jest relatywnie niewielki, ok. 0.05 p. proc. rocznie.

Wykres 34. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – emisja gazów cieplarnianych (1990=100)

estymowany bezpośredni wpływ RPO WL w:

- **2018:** 1.2 Gg CO₂e
- **2019:** 1.4 Gg CO₂e
- **2020:** 1.6 Gg CO₂e
- **2021:** 1.6 Gg CO₂e
- **2022:** 1.6 Gg CO₂e
- **2023:** 1.6 Gg CO₂e

osiągnięcie celu w:

- **2018:** nie
- **2020:** nie
- **2023:** nie

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: Dane dla lat 1990-2016 są dostępne tylko na szczeblu krajowym, co nie jest miarodajne dla województw, w szczególności województwa lubelskiego. Oszacowanie skali emisji dla województw we wcześniejszych latach nie jest możliwe z uwagi na niedostępność zmiennych objaśniających, w tym PKB. Innymi słowy, nie jest

W tym obszarze niezbędny jest szerszy komentarz. W porównaniu do 2010 roku emisje w kraju rosną, i znajduje to odzwierciedlenie na szczeblu regionalnym. W porównaniu do celu zakładającego trend spadkowy, emisje gazów cieplarnianych odnotowują trend wzrostowy, a zatem następuje dywergencja (oddalenie) od celu

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

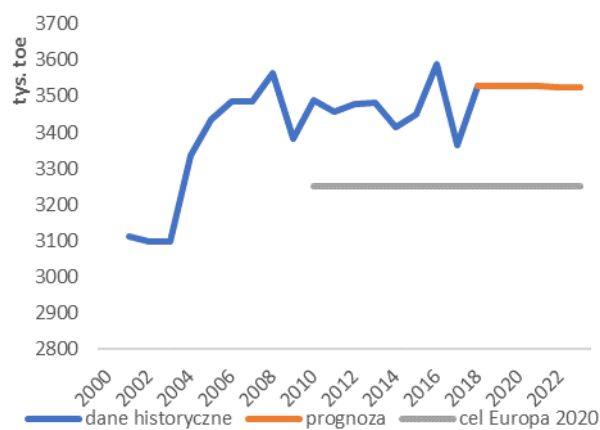
Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

znana wartość referencyjna dla roku 1990, ani nie jest możliwe jej oszacowanie. Dlatego też jako punkt startowy przyjęto inny rok, tj. 2014, stanowiący początek realizacji RPO. Cel – udział województwa w celu krajowym proporcjonalnie do emisji gazów cieplarnianych (dane szacunkowe).

krajowego – pomimo interwencji RPO WL. Najprawdopodobniej są one jednak wciąż niższe niż w 1990 r., jednak brak dostępności odpowiednich danych uniemożliwia ocenę ilościową realizacji takiego kryterium.

Wykres 35. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – zużycie energii pierwotnej

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: cel – udział województwa w celu krajowym proporcjonalnie do zużycia energii pierwotnej (dane szacunkowe na poziomie

estymowany bezpośredni wpływ RPO WL w:

- **2018:** 198 tys. toe
- **2019:** 249 tys. toe
- **2020:** 286 tys. toe
- **2021:** 273 tys. toe
- **2022:** 260 tys. toe
- **2023:** 247 tys. toe

osiągnięcie celu w:

- **2018:** nie
- **2020:** nie
- **2023:** nie

Po wzroście z wczesnych lat 2000 zużycie energii pierwotnej ustabilizowało się na poziomie ok. 3,5 mln. toe (średnia 2006-2018). W świetle estymacji, to wyraźnie powyżej przypadającego województwu odsetka celu krajowego. Mimo założenia wariantu stagnacji po 2018 roku, realizacja celu *Strategii* nie nastąpi, i interwencja RPO WL nie przynosi tu oczekiwanych skutków w takiej skali, która pozwoliłaby ten cel osiągnąć (tzn. zapotrzebowanie na energię pierwotną rośnie w szybszym tempie

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

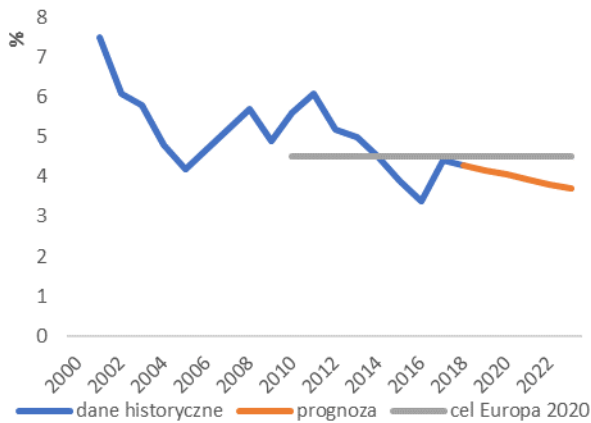
Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

województw). Dostępne dane nie pozwalają na rozróżnienie źródeł.

aniżeli samo RPO WL jest w stanie neutralizować).

Wykres 36. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – młodzież niekontynuująca nauki

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

estymowany bezpośredni wpływ RPO WL w:

- 2018: -1.0 p. proc.
- 2019: -1.1 p. proc.
- 2020: -1.2 p. proc.
- 2021: -1.1 p. proc.
- 2022: -1.1 p. proc.
- 2023: -1.0 p. proc.

osiągnięcie celu w:

- 2018: tak
- 2020: tak
- 2023: tak

Spadek odsetka młodzieży niekontynuującej nauki odnotowuje w województwie pewne odchylenia od trendu, ale wydaje się, że osiągnięcie celu krajowego (4.5%) jest w horyzoncie 2018, 2020 i 2023 roku niezagrożone. Interwencja RPO WL wydaje się mieć znaczący wkład dla obserwowanych i prognozowanych zmian – chociaż obserwuje się również ujemną korelację ze wskaźnikami koniunktury (lepsza koniunktura sprzyja niskim wartościom wskaźnika).

Wykres 37. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – osoby w wieku 30-34 posiadające wyższe wykształcenie

estymowany bezpośredni wpływ RPO WL:

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

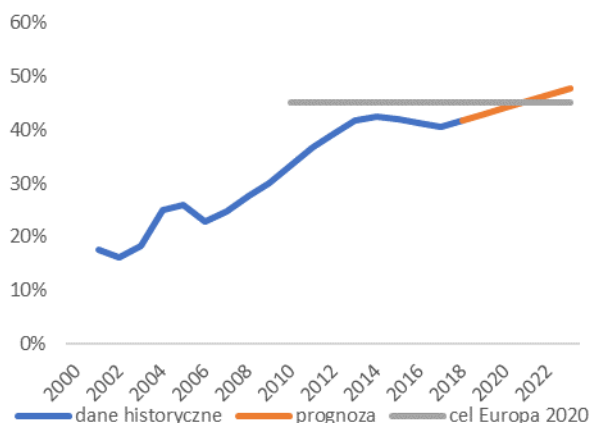
Rzeczpospolita
Polska

lubelskie
Smakuj życie!

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

brak wpływu – nie zidentyfikowano działań przypisanych temu zagadnieniu

osiągnięcie celu w:

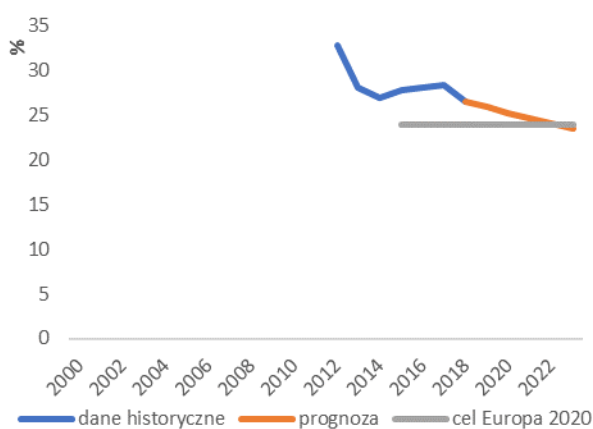
- **2018:** nie
- **2020:** prawdopodobnie nie
- **2023:** tak

W analizowanym horyzoncie region charakteryzował się systematycznym wzrostem udziału osób z wyższym wykształceniem w grupie 30-34 lata. Trend jest obserwowany nawet bez interwencji RPO WL. Przy założeniu kontynuacji tej tendencji, osiągnięcie celu w perspektywie 2020 roku wydaje się mało prawdopodobne (choć odchylenie od celu nie będzie duże), a w 2023 roku - pewne.

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: cel – utrzymanie celu krajowego na poziomie regionu.

Wykres 38. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

estymowany bezpośredni wpływ RPO WL w:

- **2018:** 0.03 p. proc.
- **2019:** 0.04 p. proc.
- **2020:** 0.04 p. proc.
- **2021:** 0.04 p. proc.
- **2022:** 0.04 p. proc.
- **2023:** 0.04 p. proc.

osiągnięcie celu w:

- **2018:** nie
- **2020:** nie
- **2023:** prawdopodobnie tak

Źródło: Oszacowanie własne.

Uwaga: Jako punkt startowy przyjęto rok 2014 (początek realizacji RPO). Cel – udział województwa w celu krajowym proporcjonalnie do populacji. Innymi słowy, z faktu, że Polska osiągnęła cel redukcji ubóstwa na szczeblu krajowym, nie należy wyciągać wniosku, że województwo lubelskie również ten cel osiągnęło.

Mimo krótkiego szeregu czasowego dla wskaźnika zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym, da się odnotować jego spadki. Na perspektywę czasową 2018+ przyjęto kontynuację negatywnego trendu. Jego zmiana pozwoli zrealizować udział w krajowym celu dopiero po 2022 roku. Należy też podkreślić, że szacunkowy wpływ RPO WL na realizację tego wskaźnika jest minimalny.

10. WNIOSKI I REKOMENDACJE

Lp.	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia rekomendacji	Termin wdrożenia	Klasa rekomendacji
1.	<p><u>Obszar: PI 1a, OP 1</u></p> <p>Z uwagi na wymogi proceduralne wprowadzone Rozporządzeniem nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. oraz ograniczony do nielicznej grupy uprawnionych podmiotów potencjał aplikacyjny istnieje pewne ryzyko nie wykorzystania alokacji.</p>	<p>Z uwagi na istotną rolę dla budowania innowacyjności regionalnej gospodarki zasadne jest utrzymanie alokacji dla PI 1a i kontynuacja działań związanych z utrzymywaniem gotowości aplikacyjnej podmiotów, które znalazły się na liście projektów do sfinansowania w Kontrakcie Terytorialnym.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Wyniki konsultacji z uprawnionymi podmiotami i wyniki trzeciego konkursu, którego ogłoszenie zaplanowano na II poł. 2019 roku, powinny w sytuacji nie wyczerpania dostępnej alokacji dostarczyć IZ ostatecznych informacji do podjęcia decyzji o</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

				dalszym przeznaczeniu pozostałej (jeśli nie zostanie w całości zakontraktowana) alokacji – pozostawienia jej w PI 1a lub jej wykorzystania w innym PI, najlepiej ukierunkowanym na sferę gospodarczą.		
2.	<p><u>Obszar: PI 1b, OP 1</u></p> <p>W Działaniu 1.4 w oparciu o dotychczas osiągnięte (choć w innych Działaniach realizujących PI 1b) wskaźniki sukcesu (określające odsetek projektów wybranych do wsparcia do liczby projektów złożonych) składanych projektów</p>	<p>Rekomenduje się realokację na inny PI (rekomendowany kierunek realokacji to PI 3c) kwoty 34,2 – 40,6 mln zł.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Dokonanie zmian w zapisach RPO WL 2014-2020.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

	(kształtujące się w granicach 41-66%) i przy założeniu uruchomienia jeszcze jednego konkursu w 2021 roku można rozsądnie oczekiwać, że alokacja nie zostanie w całości wykorzystana (pozostanie wolna kwota w wysokości 12,8 – 19,2 mln zł). W przypadku braku kontynuacji naborów w Działaniu 1.5 w kolejnych latach (co jest uzasadnione w świetle relatywnie niewielkiego potencjału aplikacyjnego – alokacja dla tego Działania wykorzystana dotychczas w zaledwie 6,37%) można przewidywać, że pozostanie kwota niewykorzystanej alokacji w wysokości ok. 21,4 mln zł.					
3.	<u>Obszar: PI 2c, OP 2</u> Zawarte dotychczas umowy o dofinansowanie oraz brak planów w	Zaleca się podjęcie działań zmierzających do zaktualizowania wartości	IZ RPO WL 2014-2020	Po podjęciu ostatecznej decyzji o tym, że nie będzie	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	<p>zakresie ogłaszania nowych naborów powodują, że najpewniej nie zostanie osiągnięta wartość docelowa wskaźnika produktu RPO <i>WL Liczba usług publicznych udostępnionych on-line o stopniu dojrzałości 3 - dwustronna interakcja.</i> Aktualny poziom realizacji wynosi 91% (524 sztuki)</p>	<p>docelowej wskaźnika do poziomu wynikającego z zawartych umów</p>		<p>prowadzony nowy nabór wniosków w ramach OP 2, zaleca się obniżenie wartości docelowej wskaźnika produktu do poziomu, który wynika z obowiązujących UoD. Zasadnym byłoby jednak wcześniejsze przeprowadzenie analizy ryzyka w zakresie ewentualnego rozwiązania zawartych umów przez beneficjentów, bowiem takie przypadki</p>		
--	--	---	--	--	--	--

				dodatkowo przełożyć by się mogły w przyszłości na dalsze obniżenie wartości wskaźnika.		
4.	<p><u>Obszar: PI 2c, OP 2</u></p> <p>Zawarta umowa na projekt <i>e-Geodezja - cyfrowy zasób geodezyjny województwa lubelskiego</i> nie spowoduje osiągnięcia wartości docelowej wskaźnika rezultatu strategicznego <i>Powierzchnia obszaru województwa objęta cyfrową ewidencją gruntów i budynków</i>. Zakres rzeczowy projektu, z uwagi na trudności w realizacji, musiał zostać ograniczony.</p>	Zaleca się podjęcie działań zmierzających do zaktualizowania wartości docelowej wskaźnika do poziomu wynikającego z zawartej umowy lub podjęcie działań zmierzających do osiągnięcia wartości docelowej w roku 2023.	IZ RPO WL 2014-2020	W przypadku podjęcia decyzji o obniżeniu wartości docelowej, powinna ona zostać określona na poziomie 68,75%.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
5.	<p><u>Obszar: PI 3a, OP3</u></p>	W przypadku utrzymania się tego trendu, należy	IZ RPO WL 2014-2020	Zaleca się rewizję wartości docelowej	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB (%) w województwie lubelskim w roku bazowym jakim jest 2011 wynosiły 7,5%. Najnowsze dane pokazują, że wartości tego wskaźnika od 2014 r. (7,3%) charakteryzują się trendem malejącym.	spodziewać się, że wskaźnik nie osiągnie założonego celu 8,9%. Na podstawie analizy trendu (R-kwadrat = 55,47%, trend liniowy) w 2023 r. wartość nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB w województwie lubelskim wyniesie 3,21%.		wskaźnika i ustalenie jej na nowym, niższym poziomie (rzędu około: 2,73-3,69, w zależności od przyjętego marginesu tolerancji na ryzyko).		
6.	<u>Obszar: PI 3a, OP3</u> Według stanu na 30.12.2018 stopień wykorzystania alokacji w konkursie w ramach Działania 3.1 waha się on od 0,85% (konkurs skierowany do gmin, w których siedzibę mają powiaty) do 85,86% (nabór pozakonkursowy na projekt	Takie wyniki mogą sugerować wyczerpanie się potencjału tego Działania (3.1), co jest głosem za zakwalifikowaniem – w temacie realokacji funduszy – tego Działania jako działania dawcy dla	IZ RPO WL 2014-2020	Realokacja niewykorzystanych środków przeznaczonych na wsparcie terenów inwestycyjnych do innego PI (np. 3c – Działania 3.7). W tej sytuacji zasadne	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	zidentyfikowany w załączniku 5 do SZOOP).	działań w PI 3c (np. Działania 3.7).		byłoby również zrewidowanie wartości docelowej wskaźnika <i>Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych</i> i ustanowienie jej na poziomie wynikającym z dotychczas zawartych umów o dofinansowanie oraz projektów strategicznych - w wariacie optymistycznym obydwu, w wariacie ostrożnościowym - jednego, ze	
--	---	--------------------------------------	--	---	--

				złożonym wnioskiem.		
7.	<p><u>Obszar: PI 3c, OP 3</u></p> <p>Obserwuje się znaczne potrzeby inwestycyjne MSP w województwie lubelskim, tj. występuje zarówno potencjał absorpcyjny, jak i niezaspokojone potrzeby/wyzwania firm z regionu.</p>	<p>Rekomenduje się wykorzystanie rezerwy wykonania na potrzeby projektów inwestycyjnych w MSP</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Uruchomienie środków z rezerwy wykonania OP 3 .</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>
8.	<p><u>Obszar: PI 3c, OP 3</u></p> <p>Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług w województwie lubelskim wykazuje bardzo duże wahania z roku na rok.</p>	<p>Biorąc pod uwagę wartości krańcowe (tj. rok bazowy i 2017 r.) można wywnioskować, że wprawdzie istnieje pozytywny trend, ale nie jest on wystarczający do osiągnięcia zamierzonego na 2023 r. celu 29%.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Rekomenduje się rozważenie obniżenia docelowej wartości wskaźnika do poziomu około 23%.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

9.	<p><u>Obszar: PI 3c, OP 3</u></p> <p>Przy obecnej sytuacji rynkowej forma wsparcia w postaci poręczeń nie jest niezbędna, aby realizować cele Programu.</p>	<p>Przedłożono przez DZ RPO w dniu 12 października 2018 r. Zarządowi Województwa Lubelskiego projekt zaktualizowanej Strategii Inwestycyjnej dla instrumentów finansowych w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Zmiany dotyczyły m.in. rezygnacji z oferowania poręczeń w ramach Działania 3.7.</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Warto mieć na uwadze, iż decyzja ta pociąga za sobą konsekwencje w postaci niższego niż zakładany potencjału dla generowania wartości wskaźnika <i>Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (inne niż dotacje).</i>	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
10.	<p><u>Obszar: PI 4a, OP 4</u></p> <p>W wyniku zmiany kierunku zainteresowania beneficjentów,</p>	<p>Rekomenduje się zwiększenie wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba przedsiębiorstw</i></p>	IZ RPO WL 2014-2020	Dokonanie zmian w zapisach RPO WL 2014-2020	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	którzy wnioskuje o dofinansowanie tańszych projektów, niż zakładano, w związku z czym można dofinansować większą liczbę projektów, wartość docelowa wskaźnika <i>Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie</i> zostanie przekroczona czterokrotnie.	<i>otrzymujących wsparcie.</i> z 70 do około 280-288.				
11.	<u>Obszar: PI 4a, OP 4</u> Według przeprowadzonych prognoz, wskaźnik rezultatu strategicznego dla PI 4a <i>Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem</i> przekroczy wartość docelową około siedmiokrotnie.	Rekomenduje się zwiększenie wartości docelowej wskaźnika <i>Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem</i> do poziomu ok 36%- 38%.	IZ RPO WL 2014-2020	Dokonanie zmian w zapisach RPO WL 2014-2020	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

12.	<p><u>Obszar: PI 4b, OP 5</u></p> <p>Prognozowana wartość docelowa wskaźnika <i>Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej</i> wynosi 43 MW.</p>	<p>Z uwagi na prognozowane niemal 2,5-krotne nadwykonanie wskaźnika <i>Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej</i>, rekomenduje się zwiększenie wartości docelowej do poziomu ok. 41 MW (uwzględniając 5% margines ryzyka niezrealizowania części projektów).</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Dokonanie zmian w zapisach Programu odnośnie wartości docelowej wskaźnika.	I kwartał 2020.	Programowa operacyjna
13.	<p><u>Obszar PI 4b, OP 5</u></p> <p>Prognozuje się znaczne przekroczenie wartości docelowej wskaźnika <i>Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych</i>.</p>	<p>Z uwagi na prognozowane dwukrotne przekroczenie omawianego wskaźnika, rekomenduje się zwiększenie wartości docelowej do poziomu</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Dokonanie zmian w zapisach Programu odnośnie wartości docelowej wskaźnika.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

		około 70 000 ton równoważnika CO2 (uwzględniając 5% margines ryzyka niezrealizowania części projektów).				
14.	<p><u>Obszar: PI 4c, OP 5</u></p> <p>Warto zwrócić również uwagę na Działanie 5.8. Zostało ono wydzielone w Programie na podstawie zmian dokonanych w roku 2018 w związku z renegocjacją RPO WL 2014-2020. (...) Z uwagi na planowany późny termin rozpoczęcia pierwszych projektów (rok 2020-2021) z wyżej omawianego zakresu, zidentyfikowane zostało ryzyko niewykonania inwestycji do czasu zakończenia perspektywy unijnej 2014-2020.</p>	Zaleca się rezygnację z realizacji Działania 5.8 oraz realokację środków wydzielonych w RPO WL 2014-2020 do działań wymagających pilniejszej interwencji.	IZ RPO WL 2014-2020	Identyfikacja obszarów wymagających pilnej interwencji w ramach RPO (np. Działanie 5.5, 5.6) i dokonanie odpowiednich zmian w Programie – realokacja całości środków finansowych z Działania 5.8.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

15.	<p><u>Obszar PI 4c, OP 5</u></p> <p>Założoną wartość docelową wskaźnika <i>Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe</i> ocenia się jako zawyżoną. Na rok 2023 prognozuje się niższy poziom sprzedaży energii cieplnej na cele komunalno-bytowe niż założono w Programie.</p>	<p>Rekomendowane jest obniżenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu <i>Sprzedaż energii cieplnej na cele komunalno-bytowe</i> do poziomu około 9 200 000 GJ.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Dokonanie modyfikacji wartości docelowej wskaźnika w ramach zapisów RPO WL 2014-2020.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>
16.	<p><u>Obszar: PI 4e, OP 5</u></p> <p>Warto zwrócić uwagę na Działanie 5.7 oraz 5.9. Zostały one wydzielone w Programie na podstawie zmian dokonanych w roku 2018 w związku z renegotiacją RPO WL 2014-2020. Z uwagi na planowany późny termin rozpoczęcia pierwszych projektów (rok 2020-2021) z wyżej omawianego zakresu, zidentyfikowane zostało ryzyko niewykonania inwestycji do czasu</p>	<p>Zaleca się rezygnację z realizacji Działania 5.7 i 5.9 oraz realokację środków wydzielonych w RPO WL 2014-2020 do działań wymagających pilniejszej interwencji.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Identyfikacja obszarów wymagających pilnej interwencji w ramach RPO (np. Działanie 5.5) i dokonanie odpowiednich zmian w Programie – realokacja całości środków finansowych z</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

	zakończenia perspektywy unijnej 2014-2020.			Działania 5.7 oraz 5.9.		
17.	<p><u>Obszar: PI 4e, OP 5</u></p> <p>Najmniej korzystnie kształtuje się prognoza dla wskaźnika <i>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła</i>. Dotychczas wskaźnik realizuje część projektów w ramach Działania 5.5. Pierwszy nabór wyłonił inwestycje w dużej mierze skupiające się na wymianie oświetlenia na energooszczędne.</p>	<p>W przypadku niewystarczającej liczby źródeł ciepła planowanej do modernizacji w ramach projektów złożonych w naborze dla Działania 5.5, rekomendowane jest dokonanie zmniejszenia wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła</i>.</p>	IZ RPO WL 2014-2020	<p>Dokonanie urealnienia wartości docelowej wskaźnika do wartości wynikającej z wniosków złożonych w odpowiedzi na nabór dla Działania 5.5 organizowanego w roku 2019.</p>	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
18.	<p><u>Obszar: PI 4e, OP 5</u></p> <p>Liczba przewozów pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku w województwie lubelskim w latach 2012-2017, wedle danych GUS, nie</p>	<p>Rekomendowane jest obniżenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu <i>Przewozy pasażerów komunikacją miejską w mln do</i></p>	IZ RPO WL 2014-2020	<p>Dokonanie modyfikacji wartości docelowej wskaźnika w</p>	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	ulegała systematycznemu wzrostowi. (...) Obecny trend nie wskazuje na tak dużą liczbę przewozów jak założono w Programie (202,5 mln osób).	wartości około 160-165 mln osób.		ramach zapisów RPO WL 2014-2020.		
19.	<p><u>Obszar: PI 5b, OP 6</u></p> <p>Po analizie trendów można mieć obawy co do możliwości realizacji celów wskaźnika <i>Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem (%)</i> na rok 2023 oraz z tym, że na realizację wskaźnika wpływ może mieć czynnik zewnętrzny, jakim jest nieprzewidywalność klimatu.</p>	Jeśli liczba zdarzeń wymagających interwencji służb ratowniczych będzie rosła (w szczególności powodzi i podtopień, pożarów lasów, silnych wiatrów), należy spodziewać się, że czas interwencji nie będzie spadał.	IZ RPO WL 2014-2020	Konieczna w takiej sytuacji może być weryfikacja Metodologii szacowania wartości docelowych dla wskaźników wybranych do realizacji w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 w zakresie wskaźnika	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

				<i>Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem (%).</i>		
20.	<p><u>Obszar: PI 6a, OP 6</u></p> <p>Dla wskaźnika pn. <i>Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych</i> wartość docelowa na 2023 r. (źródło GUS, pomiar raz w roku) została oszacowana w 2015 roku na poziomie 32,2%. Analiza stanu realizacji tego wskaźnika strategicznego wskazuje na stopniowy wzrost wartości tego wskaźnika z każdym następnym rokiem, w którym dokonywano pomiaru co finalnie przełoży się na prognozowane osiągnięcie wskaźnika na poziomie 38%.</p>	<p>Zaleca się zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu strategicznego do wartości 38,3%.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

21.	<p><u>Obszar: PI 6b, OP6</u></p> <p>Większość wskaźników monitorowania dla działania 6.4 zostanie osiągnięta. W wariancie pesymistycznym i przy realizacji obecnie zawartych umów i zawarciu tych dla których złożono wnioski wskaźnik <i>Długość wybudowanej kanalizacji sanitarnej</i> zostanie osiągnięty jedynie w 75%.</p>	<p>Zaleca się uaktualnienie wartości docelowej wskaźników do wynikających z UoD. Z uwagi na środki z Rezerwy Wykonania w Działaniu 6.3 proponuje ewentualną realokację środków do Działania 6.4.</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
22.	<p><u>Obszar: PI 6c, OP7</u></p> <p>Znacząco zostały przekroczone wskaźniki KEW Działania 7.1 pomimo korekty na podstawie wyników pierwszych rozstrzygniętych konkursów. Odnośnie wskaźnika <i>Odsetek osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców</i> zasadne będzie podwyższenie wartości docelowej</p>	<p>Zaleca się uaktualnienie wartości docelowej wskaźników do wynikających z UoD i na podstawie prognoz wskaźników rezultatu strategicznego.</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

<p>wskaźnika o wartość prognozowaną. W oparciu o ekstrapolację liniową dla danych historycznych od 2007 r. wartość wskaźnika wyniesie 6800 i należy ją przyjąć za najbardziej prawdopodobną podczas gdy aktualnie zaplanowano 4411. W przypadku wskaźnika <i>Liczba udzielonych noclegów na 1000 ludności</i> o jego dalszym trendzie decydować będą: koniunktura gospodarcza, która w dużej mierze decyduje o wzroście lub spadku ruchu turystycznego oraz wpływ inwestycji w ramach RPO WL 2014-2020 na atrakcyjność oferty turystycznej regionu.</p> <p>Zgodnie z prognozami Międzynarodowego Funduszu</p>					
---	--	--	--	--	--

<p>Walutowego (MFW)¹³⁴ w najbliższych latach należy spodziewać się powolnego spadku wzrostu PKB w Polsce, zgodnego ze światowym cyklem koniunkturalnym. Wzrasta też ryzyko gwałtownego załamania koniunktury pod wpływem czynników globalnych; zarazem też wzrost wskaźnika w latach 2014-2017 był szybszy, niż zakładano w okresie opracowywania założeń RPO WL 2014-2020. Można zatem oczekiwać osłabienia wpływu czynnika koniunkturalnego na rezultat strategiczny Działania 7.1 w najbliższych latach. Wobec wzajemnie niwelujących się</p>					
---	--	--	--	--	--

¹³⁴ Międzynarodowy Fundusz Walutowy prognozuje, że dynamika PKB Polski będzie stopniowo spowalniać z 3,6 proc. w 2019 r. do 2,8 proc. w latach 2021-2023 r. Agencja ratingowa Fitch prognozuje wyhamowanie wzrostu 2 latach 2018-2020 z 5,1% do 3%. Agencja ratingowa S&P przewiduje w tym samym okresie

	czynników i zarazem oceniając, że szybsze osiągnięcie poziomu wskaźnika rezultatu wynikało z wpływu lepszej, niż zakładano koniunktury gospodarczej – w przyszłych latach należy spodziewać się stagnacji lub niewielkiego już tylko wzrostu wskaźnika. Wartość docelowa wskaźnika na rok 2023 powinna być zbliżona do wartości z roku 2017 i wyniesie w przybliżeniu 800 udzielonych noclegów.					
23.	<p><u>Obszar: PI 6d, OP7</u></p> <p>Zaawansowanie realizacji rzeczowej wskaźnika rezultatu <i>Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)</i> jest niskie. Prognozowany % realizacji wartości docelowej wynosi 42,5%</p>	Zasadna będzie analiza zmniejszenia wartości wskaźnika <i>Powierzchnia siedlisk wspartych w zakresie uzyskania lepszego statusu ochrony (CI23)</i> .	IZ RPO WL 2014-2020	Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

24.	<p><u>Obszar: PI 7b, OP8</u></p> <p>W metodologii szacowania specyficznego wskaźnika rezultatu PI 7b WDDT II, przyjęto, iż jego wartość docelowa będzie podlegała cyklicznej aktualizacji dokonywanej przez Ministerstwo Rozwoju</p>	Zaleca się uaktualnienie wartości docelowej wskaźnika WDDT II do 23,96.	IZ RPO WL 2014-2020	Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
25.	<p><u>Obszar: PI 7d, OP8</u></p> <p>W metodologii szacowania specyficznego wskaźnika rezultatu PI 7d – WKDT II przyjęto, iż jego wartość docelowa będzie podlegała cyklicznej aktualizacji dokonywanej przez ministra rozwoju</p>	Rekomenduje się zmianę wartości docelowej WKDT II z 26,95 do 30,75.	IZ RPO WL 2014-2020	Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
26.	<p><u>Obszar: PI 7b, OP8</u></p> <p>W PI 7b wskutek rozpoczęcia większości inwestycji przed kumulacją zamówień na rynku i gwałtownym wzrostem cen</p>	Zaleca się podwyższenie wartości docelowej wskaźnika <i>Całkowita długość przebudowanych lub zmodernizowanych dróg</i> z 300 do 396,6 km	IZ RPO WL 2014-2020	Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	osiągnięto niższy niż zakładano na etapie programowania koszt jednostkowy wskaźników programowych. Skala inwestycji w urządzenia bezpieczeństwa ruchu okazała się wyższa niż zakładano na etapie renegocjacji RPO WL 2014-2020. Czynniki te wpływają na przekroczenie zakładanych w Programie wartości docelowych wskaźników programowych.	oraz podwyższenie wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba wybudowanych/zmodernizowanych urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego</i> z 500 do 603 szt.				
27.	<u>Obszar: PI 7b, OP8</u> Wzrost cen materiałów i usług budowlanych pociągać za sobą będzie ryzyko nieosiągnięcia wszystkich, zakładanych w zidentyfikowanych projektach pozakonkursowych, celów wsparcia.	Propozycja IZ RPO WL 2014-2020 dotycząca realokacji 59 188 028 zł z Działania: 5.7, 5.8, 5.9 do Działania 8.1 jest więc w pełni uzasadniona. Konieczne będzie także przesunięcie niewykorzystanej alokacji Działania 8.2 do Działania	IZ RPO WL 2014-2020	Realokacja środków w ramach procesu przeglądu śródkresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

		8.1 w wysokości 8 386 194 zł.				
28.	<p><u>Obszar: PI 7d, OP8</u></p> <p>Odnotowano wyższe niż zakładano na etapie programowania koszty jednostkowe zakupu dwuczłonowych EZT. Kwota niewykorzystanej alokacji nie pozwala na pozyskanie dodatkowego dofinansowania, zwłaszcza iż odnotowano silny potencjał inwestycyjny w obszarze opracowywania dokumentacji wykonawczej na modernizację linii kolejowych w przyszłym okresie programowania.</p>	Zaleca się obniżenie wartości docelowej wskaźnika <i>Liczba zakupionych pojazdów kolejowych</i> z 11 do 9 sztuk.	IZ RPO WL 2014-2020	Zastosowanie procedury zmiany wartości wskaźnika programowego w wyniku przeglądu międzyokresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
29.	<p><u>Obszar: PI 8iii, OP9</u></p> <p>W przypadku jednego wskaźnika istnieje ryzyko nie osiągnięcia wartości docelowej: <i>Liczba osób</i></p>	Przy braku możliwości zwiększenia alokacji należy rozważyć zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika do	IZ RPO WL 2014-2020	Zmniejszenie wartości wskaźnika w ramach	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	<i>pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie.</i>	wartości wynikającej z planowanych do podpisania UoD pomniejszonej o 10% dla ryzyka niewykonania części z umów.		przeгляdu śródkresowego.		
30.	<u>OP 9</u> Ze względu na znaczące zmiany kluczowych mierników rynku pracy w ostatnich latach istotne jest aktualizowanie diagnozy sytuacji społeczno-ekonomicznej w tym zakresie; trendy, które silnie zaznaczyły się na początku okresu programowania mogą aktualnie być już mniej wyraźne lub nawet częściowo się odwrócić. Szczególnie duże znaczenie dla regionalnego rynku pracy może mieć znaczący	Uwzględnienie w dokumentach programowanych aktualizacji diagnozy opisanej przez Wykonawcę w Aneksie I do niniejszego raportu.	IZ RPO WL 2014-2020	Wprowadzenie zmian w dokumentach programowych.	I kwartał 2020	Programowa strategiczna

	spadek stopy bezrobocia w ostatnich latach, w związku z czym wskazana jest weryfikacja i aktualizacja wyzwań rozwojowych sformułowanych na etapie opracowywania Programu.					
31.	<u>Obszar: OP 9 i OP 10</u> Porównując realizację projektów dotyczących Polityki Terytorialnej zauważalna jest znacznie większa skuteczność w realizacji projektów i osiągnięciu zamierzonych wskaźników w projektach realizowanych poza Polityką Terytorialną.	Należy rozważyć rezygnację z projektów w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Lubelskiego Obszaru Funkcjonalnego lub realokację niewykorzystanych środków na te same działania, poza Polityką terytorialną.	IZ RPO WL 2014-2020	Wprowadzenie zmian w dokumentach programowych	I kwartał 2020	Programowa strategiczna
32.	<u>OP 10</u> Do zagospodarowania pozostaje alokacja na projekty, których	Należy rozważyć zwiększenie pozostałej w Działaniu 10.3 alokacji na	IZ RPO WL 2014-2020	Realokacja środków w ramach kwoty 18 937 934,18	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	<p>rezultatem ma być podjęcie pracy lub kontynuowanie zatrudnienia w ramach Działania 10.3. Ogromną popularnością cieszyły się badania profilaktyczne więc zasadna byłoby realokacja na tego typu interwencję.</p>	<p>programy zdrowotne dotyczące profilaktyki groźnych chorób, wykluczających osoby aktywne z rynku pracy (np. groźna i coraz powszechniejsza ostatnio borelioza).</p>				
33.	<p><u>Obszar: PI 10i, OP12</u> Ponownie obliczenie (szacowanie) wartości (kosztu) wskaźników.</p>	<p>Ponownie obliczenie (szacowanie) wartości (kosztu) wskaźnika <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie</i>. Zmniejszenie wartości wskaźnika <i>Liczba miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie</i> do wartości</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Rekomenduje się uwzględnienie wartości z projektów już realizowanych oraz wartości obliczonych dla innych województw, na zasadzie benchmarku.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

		<p>obecnie realizowanych umów, pomniejszając tę wartość o 10% dla ryzyka niewykonania części z realizowanych już umów – to jest do wartości 1346</p> <p>Wykorzystanie pozostałej alokacji z PI10i wyłącznie na projekty Działania 12.2 i 12.6.</p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej</i> do liczby 2602.</p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba uczniów objętych wsparciem w</i></p>				
--	--	---	--	--	--	--

		<p><i>zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie do liczby 40 750.</i></p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie</i> do liczby 5221.</p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie</i> do liczby 363.</p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba szkół i placówek systemu</i></p>				
--	--	---	--	--	--	--

		<p><i>oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych do liczby 378.</i></p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie</i> do liczby 4531.</p>				
34.	<p><u>Obszar: PI 10iii, OP12</u></p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika</p>	<p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie</i> do liczby 12 748.</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiana wartości docelowej wskaźnika	I kwartał 2020	Programowa Operacyjna

35.	<p><u>Obszar: PI 10iii, OP12</u></p> <p>Na podstawie informacji kwartalnej za IV kwartał 2018 r. wartości wskaźników są zrealizowane na poziomie znacznie przewyższającym wartość docelową.</p>	<p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie</i> do liczby 12 748.</p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie</i> do liczby 7012.</p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie</i> do liczby 9323.</p> <p>Podwyższenie wartości wskaźnika <i>Liczba szkół i placówek kształcenia</i></p>	IZ RPO WL 2014-2020	Realokacja środków w łącznej kwocie 80 mln zł	I kwartał 2020	Programowa Operacyjna
-----	---	---	------------------------	---	----------------	-----------------------

		<i>zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego do liczby 165.</i>				
36.	<u>Obszar: PI 10iv, OP12</u> Bieżące tempo realizacji PI 10iv nie gwarantuje wykorzystania całej dostępnej alokacji. Wykorzystana alokacja to tylko niewiele ponad 42% a wykazane wydatki kwalifikowane złożone we wnioskach o płatność stanowią niewiele ponad 12% z dostępnej alokacji.	Rekomenduje się zatem z jednej strony rozważenie realokacji środków do innego Działania (szczególnie 12.2) lub PI, z drugiej przyspieszenie procedury naborów.	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiany alokacji w ramach przeglądu śródkresowego.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
37.	<u>Obszar: PI 10iv, OP12</u> Z przeprowadzonej analizy wynika, że szereg wskaźników produktu	Sugeruje się zwiększenie wartości docelowych dla dwóch wskaźników, których obecny stopień	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiana wartości wskaźników w Programie.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	<p>zostanie znacznie przekroczonych, a dotyczy to szczególnie:</p> <ul style="list-style-type: none"> <i>Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego wyposażonych w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego;</i> <i>Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie.</i> 	<p>realizacji – na podstawie podpisanych umów pomniejszone o 10% w związku z ryzykiem rozwiązania jakiejś części z ww. umów.</p>				
38.	<p><u>Obszar: PI 9a, OP13</u></p> <p>W rezultacie wsparcia do 2023 roku w ramach PI 9a <i>Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej</i> miała spaść do 58432 – wskaźnik ten obecnie jest już niższy – jednak miały na to wpływ zmiany sytuacji na rynku pracy oraz dystrybucji</p>	<p>Biorąc pod uwagę wskazane tendencje oraz pozytywne prognozy dotyczące ograniczania się zakresu pomocy społecznej (również poprzez rozszerzenie programu Rodzina 500+), rekomenduje się obniżenie wartości</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Zmiana wartości docelowej wskaźnika.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

	<p>pomocy społecznej w tym program Rodzina 500+.</p>	<p>wskaźnika rezultatu strategicznego do poziomu 52 000 gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej.</p>				
39.	<p><u>Obszar: PI 9a, OP13</u></p> <p>Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczyłaby do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników.</p> <p><i>Wskaźnik Nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej mogą zostać wielokrotnie przekroczone.</i></p>	<p>Rekomenduje się zwiększenie wartości wskaźników do co najmniej wartości z podpisanych umów.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Zmiana wartości docelowej wskaźnika.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>
40.	<p><u>Obszar: PI 9b, OP13</u></p> <p>W rezultacie wsparcia do 2023 roku w ramach PI 9b wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym miał spaść do 19,5 %. Wskaźnik ten obecnie</p>	<p>Rekomenduje się określenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu strategicznego na poziomie 17%.</p>	<p>IZ RPO WL 2014-2020</p>	<p>Zmiana wartości docelowej wskaźnika.</p>	<p>I kwartał 2020</p>	<p>Programowa operacyjna</p>

Fundusze Europejskie
Program Regionalny

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Badanie ewaluacyjne finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Pomocy Technicznej Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020

	jest już niższy (w 2017 roku wynosił w województwie lubelskim 18,4%).					
41.	<p><u>Obszar: PI 9b, OP13</u></p> <p>Z przeprowadzonej analizy wynika, że obecna alokacja wystarczy do osiągnięcia założonych wartości docelowych wszystkich wskaźników.</p> <p>Wszystkie wskaźniki mogą zostać wielokrotnie przekroczone.</p>	Rekomenduje się zatem zwiększenie wartości wskaźników do poziomu co najmniej wynikającego z UoD.	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiana wartości docelowej wskaźnika.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
42.	<p>Obszar: PI 10a, OP13</p> <p>Zaplanowano wzrost odsetka uczniów szkół średnich zawodowych razem wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ogółem do poziomu 37,6 %. Wskaźnik ten został już przekroczony w 2015 roku i nadal z roku na rok rośnie. W 2017 roku było to 40,9%.</p>	Rekomenduje się zatem, aby przyjąć wzrost odsetka uczniów szkół średnich zawodowych razem wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych ogółem do poziomu 42%.	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiana wartości docelowej wskaźnika.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

43.	<p><u>Obszar: PI 10a, OP13</u></p> <p>Zaplanowano wzrost odsetka osób dorosłych uczestniczących w kształceniu i szkoleniu do poziomu 5,8 %. Wskaźnik ten w roku 2017 osiągnął poziom 4,3 (poziom nieco wyższy od średniej w kraju). Jednak analizując dynamikę zmian w poziomie tego wskaźnika, przypuszczać można, że nie zostanie osiągnięty do 2023 w założonej wysokości tj. 5,8 %.</p>	<p>Rekomenduje się zatem, aby obniżyć przyjęte założenia do poziomu 5%, które będzie stanowiło wyzwanie, ale jego osiągnięcie jest bardziej realne.</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiana wartości docelowej wskaźnika.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
44.	<p><u>Obszar: PI 10a, OP13</u></p> <p>Zaplanowano podwyższenie zdawalności egzaminów maturalnych w relacji do średniej krajowej do poziomu 102,8 %. Wskaźnik ten w roku 2017 osiągnął poziom 99,11. Analizując zdawalność egzaminów maturalnych w ostatnich latach</p>	<p>Rekomenduje się zatem, aby obniżyć przyjęte założenia do poziomu 100%, które będzie stanowiło wyzwanie, ale jego osiągnięcie jest bardziej realne.</p>	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiana wartości docelowej wskaźnika.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna

	osiągnięcie założonego poziomu na razie nie jest realne (zważywszy, że tylko 5 województw plasuje wyniki egzaminów powyżej średniej, a tylko 3 osiągają poziom powyżej 102% .					
45.	<u>Obszar: PI 10a, OP13</u> Wskaźnik <i>Potencjalna liczba użytkowników infrastruktury opieki nad dziećmi lub edukacyjnej wspartej w programie</i> może zostać wielokrotnie przekroczony.	Rekomenduje się zwiększenie wskaźnika do poziomu wynikającego z UoD.	IZ RPO WL 2014-2020	Zmiana wartości docelowej wskaźnika.	I kwartał 2020	Programowa operacyjna
46.	<u>Obszar: Ocena skuteczności działań realizowanych w ramach przyjętego w RPO WL 2014-2020 podejścia terytorialnego.</u> Ocena instrumentu ZIT jest pozytywna. Przy pomocy tych instrumentów możliwy był wybór i realizacja przedsięwzięć	W przyszłym okresie programowania 2021+ zasadne będzie zapewnienie większych środków na projekty ZIT skierowane na transport i adaptację do zmian klimatu poprzez realizację projektów w	IZ RPO WL 2014-2020	Utrzymanie w dokumentach programowych zapisów zabezpieczających dalszą realizację wsparcia.	Okres programowania 2021+	Programowa strategiczna

	<p>realizujących wspólne cele partnerstw miast i obszarów powiązanych z nim funkcjonalnie. Badanie pokazało aktualność kierunków wsparcia w ramach ZIT wybranych realizacji przez województwo lubelskie. W tym zakresie nie rekomenduje się zmian celów ani priorytetów wsparcia. Projekty ZIT LOF charakteryzują się niższą efektywnością kosztową niż projekty realizowane poza podejściem terytorialnym.</p>	<p>zakresie gospodarki niskoemisyjnej. Badania terenowe pozwalają na wskazanie, że tematyka ta pojawia na wszystkich spotkaniach dotyczących metropolii ZIT-ów.</p>				
--	---	---	--	--	--	--

11.SPIS ILUSTRACJI

Spis wykresów

Wykres 1 Etapy realizacji badania ewaluacyjnego.....	44
Wykres 2 Odsetek obywateli korzystających z e-administracji w województwie lubelskim w latach 2012–2018 wraz z analizą trendu do roku 2023 (%)	93
Wykres 3. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach w stosunku do PKB (%).....	107
Wykres 4. Wartość eksportu (w milionach euro) dla województwa lubelskiego	116
Wykres 5. Średni udział przedsiębiorstw innowacyjnych – w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych i z sektora usług (%).....	126
Wykres 6 Wskaźnik rezultatu strategicznego Udział produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie lubelskim w latach 2012-2017 wraz z prognozą do 2023 r.....	141
Wykres 7. Zużycie energii elektrycznej na 1 mln zł PKB w województwie lubelskim w latach 2007-2016 z przewidywaną linią trendu do roku 2023 oraz wyznaczonym celem na rok 2023.	158
Wykres 8. Sprzedaż energii ciepłej na cele komunalno-bytowe w województwie lubelskim w latach 2007-2017 wraz z przewidywanym trendem do roku 2023 i wartością docelową wskaźnika rezultatu.....	169
Wykres 9. Liczba przewozów pasażerów komunikacją miejską w ciągu roku w województwie lubelskim w latach 2009-2017 wraz z przewidywaną linią trendu do roku 2023 [mln]	182
Wykres 10 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów w woj. lubelskim	210
Wykres 11 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności wraz z analizą trendu do roku 2023 (%)	220
Wykres 12 Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w miastach w ogólnej liczby ludności [%]wraz z analizą trendu do roku 2023 (%).....	220
Wykres 13 Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej na wsi [%]wraz z analizą trendu do roku 2023 (%)	221
Wykres 14 Odsetek osób zwiedzających muzea i oddziały na 10 tys. mieszkańców	234

Wykres 15 Wskaźnik WDDTII (syntetyczny) w województwie lubelskim w latach 2013-2017 wraz z przewidywaną linią trendu.....	254
Wykres 16 Wskaźnik WKDT II (syntetyczny) w województwie lubelskim w latach 2013-2017 wraz z przewidywaną linią trendu.....	264
Wykres 17 Liczba pasażerów odprawionych w województwie lubelskim w latach 2012-2016	265
Wykres 18 Stopa bezrobocia rejestrowanego; Polska i województwo lubelskie	274
Wykres 19 Stopa bezrobocia absolwentów szkół różnego poziomu wśród grup wyróżnionych ze względu na najwyższy osiągnięty poziom wykształcenia	379
Wykres 20. Zdawalność egzaminów maturalnych wg województw w latach 2012-2017.....	424
Wykres 21 Ocena zasięgu terytorialnego oddziaływania projektów przewidzianych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego w LOF.....	441
Wykres 22 Ocena zakresu przedmiotowego projektów przewidzianych do wsparcia w ramach podejścia zintegrowanego	442
Wykres 23 Ocena potencjału endogennego projektów zaplanowanych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego	443
Wykres 24 Ocena wpływu projektów zaplanowanych do realizacji w ramach podejścia zintegrowanego między Lubelskim Obszarem Funkcjonalnym a resztą regionu lubelskiego.....	444
Wykres 25 Ocena wzrostu znaczenia Lublina w wyniku realizacji zaplanowanych projektów podejścia zintegrowanego w Lubelskim Obszarze Funkcjonalnym	445
Wykres 26 Instytucje i organy uczestniczące w systemie zarządzania i kontroli oraz wdrażania RPO WL 2014-2020	450
Wykres 27 Liczba etatów i osób w jednostkach zaangażowanych we wdrażaniu RPO WL... ..	453
Wykres 28 Liczba wszystkich złożonych WoD w zakończonych naborach w poszczególnych OP RPO WL 2014-2020	454
Wykres 29 Ocena funkcjonujących w RPO WL 2014-2020 zasad i wymogów związanych z zasadami horyzontalnymi przez beneficjentów.....	470

Wykres 30 Ocena przydatności dokumentów dot. zasad horyzontalnych na etapie realizacji projektu przez beneficjentów RPO WL 2014-2020	472
Wykres 31 Ocena przydatności dokumentów dot. zasad horyzontalnych na etapie rozliczania projektu przez beneficjentów RPO WL 2014-2020	473
Wykres 32. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64	481
Wykres 33. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – nakłady na B+R/PKB	482
Wykres 34. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – emisja gazów cieplarnianych (1990=100).....	483
Wykres 35. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – zużycie energii pierwotnej	484
Wykres 36. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – młodzież niekontynuująca nauki	485
Wykres 37. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – osoby w wieku 30-34 posiadające wyższe wykształcenie	485
Wykres 38. Postęp województwa lubelskiego w osiągnięciu wskaźnika Strategii Europa 2020 do 2020 roku – wskaźnik zagrożenia ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.....	486

Spis tabel

Tabela 1. Struktura próby badania CAWI/CATI dotyczącego projektów	50
Tabela 2. Liczebność próby badania CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020 dotyczącego potencjału absorpcyjnego	51
Tabela 3. Struktura próby badania CAWI/CATI z beneficjentami RPO WL 2014-2020 dotyczącego potencjału absorpcyjnego według typu respondenta	51
Tabela 4 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 1 Badania i innowacje.....	57
Tabela 5 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP1	59

Tabela 6 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 1a) – postęp rzeczowy	61
Tabela 7. Wartości docelowe wskaźników rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 1a....	65
Tabela 8. Wskaźniki rezultatu strategicznego dla PI 1a w latach 2012-2018	65
Tabela 9 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 1a	67
Tabela 10 Wskaźniki wymagające zmiany wartości docelowych przy założeniu braku realokacji – PI 1a.....	69
Tabela 11 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 1b) – postęp rzeczowy	71
Tabela 12. Wartości docelowe wskaźnika rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 1b	74
Tabela 13. Wskaźnik rezultatu strategicznego dla PI 1b w latach 2012-2018.....	74
Tabela 14 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 1b.....	76
Tabela 15 Wskaźniki wymagające zmiany wartości– PI 1b.....	78
Tabela 16 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 2	80
Tabela 17 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP2	83
Tabela 18 Wskaźniki produktu (PI 2c) – postęp rzeczowy	86
Tabela 19 Wskaźniki rezultatu strategicznego (PI 2c).....	90
Tabela 20 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu strategicznego na rok 2023 – PI 2c	94
Tabela 21 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 3 Konkurencyjność przedsiębiorstw.....	98
Tabela 22 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP3	99
Tabela 23 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 3a) – postęp rzeczowy	104

Tabela 24 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 3a	110
Tabela 25 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 3b) – postęp rzeczowy	113
Tabela 26 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 3b	118
Tabela 27 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 3c) – postęp rzeczowy.....	123
Tabela 28 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 3c.....	127
Tabela 29 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 4 Energia przyjazna środowisku	132
Tabela 30 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP4	134
Tabela 31 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 4a) – postęp rzeczowy	139
Tabela 32 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4a	144
Tabela 33 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 4a	146
Tabela 34 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 5 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna	149
Tabela 35 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP5	153
Tabela 36 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 4b) – postęp rzeczowy	157
Tabela 37 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4b	161
Tabela 38 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 4c) – postęp rzeczowy.....	167
Tabela 39 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4c.....	173
Tabela 40 Wskaźniki produktu (PI 4e) – postęp rzeczowy.....	178

Tabela 41 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 4e	186
Tabela 42 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 6	191
Tabela 43 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP6	196
Tabela 44 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 5b) – postęp rzeczowy	200
Tabela 45 Czas interwencji ratowniczych do 1 godziny wg województw w latach 2014-2018.	201
Tabela 46 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 5b	202
Tabela 47 Rekomendowane wartości dla wskaźnika Czas interwencji służb ratowniczych do 1 godz. w interwencjach ogółem	203
Tabela 48 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6a) – postęp rzeczowy	206
Tabela 49 Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)	209
Tabela 50 Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	210
Tabela 51 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023– PI 6a.....	213
Tabela 52 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6b) – postęp rzeczowy	215
Tabela 53 Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)	219
Tabela 54 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023– PI 6b.....	223
Tabela 55 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości	226
Tabela 56 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP7	229
Tabela 57 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6c) – postęp rzeczowy.....	230

Tabela 58 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI6c.....	237
Tabela 59 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 6d) – postęp rzeczowy	240
Tabela 60 Specyficzne dla programu wskaźniki rezultatu w podziale na poszczególne cele (w odniesieniu do EFRR i Funduszu Spójności)	242
Tabela 61 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023– PI 6d.....	244
Tabela 62 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 8.....	246
Tabela 63 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP8	248
Tabela 64 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 7b) – postęp rzeczowy	252
Tabela 65 Średni koszt realizacji jednostki wskaźnika programowego PI 7b w RPO WL 2014-2020 oraz w benchmarkowych regionalnych programach operacyjnych (drogi wojewódzkie) – dofinansowanie UE.....	253
Tabela 66 Prognozowany poziom realizacji wskaźnika rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 7b.....	254
Tabela 67 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 7b	258
Tabela 68 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 7d) – postęp rzeczowy	261
Tabela 69 Średni koszt realizacji jednostki wskaźników programowych PI 7d w RPO WL 2014-2020 oraz w benchmarkowych regionalnych programach operacyjnych (dofinansowanie UE)	262
Tabela 70 Prognozowany poziom realizacji wskaźników rezultatu strategicznego na rok 2023 dla PI 7b.....	265
Tabela 71 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 7d	268
Tabela 72 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 9	270

Tabela 73 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP9	272
Tabela 74 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8i) – postęp rzeczowy	277
Tabela 75 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8i	284
Tabela 76 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8iii) – postęp rzeczowy.....	292
Tabela 77 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9 8iii.....	296
Tabela 78 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8iv) – postęp rzeczowy.....	301
Tabela 79 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8iv.....	303
Tabela 80 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 10	307
Tabela 81 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP10	309
Tabela 82 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8v) – postęp rzeczowy.....	315
Tabela 83 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8v	319
Tabela 84 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 8vi) – postęp rzeczowy.....	324
Tabela 85 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 8vi.....	326
Tabela 86 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 11	329
Tabela 87 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP11	332
Tabela 88 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9i) – postęp rzeczowy	334
Tabela 89 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9i	337

Tabela 90 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9iv) – postęp rzeczowy.....	341
Tabela 91 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9iv.....	344
Tabela 92 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9v) – postęp rzeczowy.....	347
Tabela 93 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9v	350
Tabela 94 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 12	355
Tabela 95 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na i kwartał 2019 roku dla OP12	358
Tabela 96 Szacowane koszty osiągnięcia wartości wskaźnika z kosztami realnymi	362
Tabela 97 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10i) – postęp rzeczowy	364
Tabela 98 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10i	368
Tabela 99 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 10i	373
Tabela 100 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10iii) – postęp rzeczowy.....	376
Tabela 101 Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu lub szkoleniu	379
Tabela 102 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10iii.....	382
Tabela 103 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 10iii	384
Tabela 104 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10iv) – postęp rzeczowy.....	387
Tabela 105 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10iv.....	392
Tabela 106 Wskaźniki wymagające zmiany wartości – PI 10iv	395
Tabela 107 Wskaźniki wybrane do Ram Wykonania – stopień osiągnięcia wartości pośrednich i docelowych – OP 13	399

Tabela 108 Dodatkowe cele roczne wyznaczone dla wskaźników / KEW włączonych do Ram Wykonania według stanu na I kwartał 2019 roku dla OP13	405
Tabela 109 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9a) – postęp rzeczowy	408
Tabela 110 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9a.....	412
Tabela 111 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 9b) – postęp rzeczowy	415
Tabela 112 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 9b	418
Tabela 113 Wskaźniki produktu i rezultatu (PI 10a) – postęp rzeczowy	421
Tabela 114 Prognozowany poziom realizacji wskaźników produktu i rezultatu bezpośredniego na rok 2023 przy pozostałej alokacji – PI 10a.....	425
Tabela 115 Zintegrowane działania na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich - szacunkowa alokacja wsparcia z EFRR i szacunkowa alokacja EFS	431
Tabela 116 <i>Liczba i wartość projektów ZIT LOF realizowanych w ramach RPO WL 2014-2020</i>	432
Tabela 117 Zakres zadań związanych z realizacją działań współfinansowanych z EFRR i EFS przez IP RPO WL 2014-2020	451
Tabela 118 Odsetek zatwierdzonych WoD i podpisanych UoD oraz średni czas trwania naborów	455
Tabela 119. Wskaźniki Strategii Europa 2020 i ich wartości docelowe	475
Tabela 120. Obszary RPO WL bezpośrednio wpływające na realizację Strategii Europa 2020	476
Tabela 121. Historyczny przebieg wskaźników Strategii Europa 2020 dla województwa lubelskiego.....	478
Tabela 122. Struktura interwencji RPO WL w czasie – wielkości skumulowane (w mln PLN)480	

12. BIBLIOGRAFIA

- 1) Amying, Koszty energii. Wyzwania i szanse dla przedsiębiorstw. Raport 2017, Warszawa 2017
- 2) Bienias S., Strzęboszewski P., Opałka E., Ewaluacja. Poradnik dla pracowników administracji publicznej. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2012
- 3) EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Bruksela 2010
- 4) Duliniec, A. Finansowanie przedsiębiorstwa: strategię i instrument, PWE, Warszawa 2011
- 5) Dołęga, Wybrane aspekty efektywności energetycznej, [w:] Polityka energetyczna, Tom 20, Zeszyt 4, Warszawa 2017
- 6) Gołąb N., Ochrona przeciwpowodziowa Polski w latach 2007–2016, w: [red] Zofia Wilk-Woś, Andrzej Marjański, Bezpieczeństwo i zagrożenia kryzysowe. Źródła i rodzaje zagrożeń bezpieczeństwa.
- 7) Główny Urząd Statystyczny, Zużycie energii w gospodarstwach domowych w 2015 r., Warszawa 2017
- 8) Raport z przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego. Sweco Consulting Sp. z o.o, IMiGW – PIB, Warszawa 2018
- 9) Pichla A., Rola Kanału Wieprz-Krzna w gospodarce wodnej regionu
- 10) Statystyki zdarzeń systemu Wspomagania Decyzji Państwowej Straży Pożarnej za lata 2014-2016
- 11) Społeczeństwo informacyjne w Polsce w 2018 roku, GUS Szczecin 2018
- 12) Stan jednolitych części wód powierzchniowych badanych w latach 2010-2015, WIOŚ, Wydział Monitoringu Środowiska, Lublin 2016
- 13) Stańczyk S., Triangulacja – łączenie metod badawczych i urzetelnienie badań. [W:] Czakon W. (red.), Podstawy metodologii w naukach o zarządzaniu, Oficyna a Wolters Kluwer business, Warszawa 2011
- 14) Matusiak B., Uwarunkowania innowacyjności małych firm, w: Innowacje małych i średnich przedsiębiorstw w świetle badań empirycznych, A. H. Jasiński (red.), Promocja XXI, Warszawa 2009
- 15) Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych monitorowanych w województwie lubelskim w roku 2017, Lublin 2018
- 16) Ochrona środowiska w Polsce 2017, Główny Urząd Statystyczny
- 17) Ocena zasobów pomocy społecznej za 2017 rok, Lublin 2018
- 18) Ogólnopolski Katalog Spółdzielni Socjalnych
- 19) Olejniczak K., Kozak M., Ledzion B. (red.), Teoria i praktyka ewaluacji interwencji publicznych. Podręcznik akademicki. Wydawnictwa akademickie i profesjonalne, Warszawa 2008

- 20) Opracowanie instrukcji monitorowania zmian dostępności transportowej na potrzeby ewaluacji i sprawozdawczości z realizacji dokumentów programowych dot. polityki spójności perspektywy 2014-2020 oraz dokumentów strategicznych (krajowych i regionalnych) Raport przygotowany w ramach III etapu projektu: „Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020”, Polska Akademia Nauk Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego, Warszawa 2015
- 21) Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2022, Lublin 2016
- 22) Raport o stanie technicznym sieci dróg krajowych na koniec 2011 roku, GDDiKA, Warszawa 2012
- 23) Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020, Warszawa 2015
- 24) Wpływ cyfryzacji na działanie administracji publicznej w Polsce, PBS, Warszawa 2012

